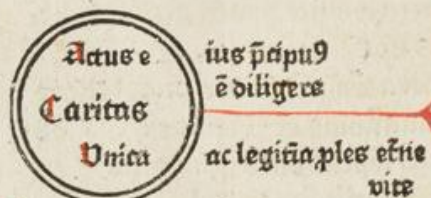

Caritas igni ppat q igneas aias
fāt. ipa ē sic āgula fūi ex arōatibz
mire et thuris et unūsi pulueis
pigmētarij ascēdes p dēpū h9 scli
vz ad cōspectū dei. Sacratū nāqz
virtutū puluis fursū nō ascēderet.
n̄ ipm caritatis ardor inflāmaret.

Caritas ē aīcīa fundata sup coīca
tiōe bñtūdis etne. Et ideo tā sūt dili
gēda ex caritate. s. deus āgeli et hoīes
Vel alitē dīat q qtuor sūt ex caritate
diligēda. scz d9. prim9. corp9 nēm. et
nosīpi. Et tūc āgeli pphendūt sub
noīe pīmi. Et tribus ei pfiāt so
cietas eterne bñtūdis. Et deo q
ē pncipiū influēs bñtūdinē Et
āgelis et hoībz q sūt directe
pncipātes bñtūdinē

Hec virtus theoloīca
siue dīna oīm virtutū ē
fōi. vita. lux. et finis Et
habet tres status. et nouō
gradus pncipales corū
dentes tribus ierarchijs et no
uem chorīs angeloz nī celesti
bus

Caritas ppat delicate spōse a paoīe
margarēte. q diligēt oz custodiri. ne
corūpāt aut p dant hīnc ei adiūgēde
sūt vīrutes morales. sicut pncipi milites.
alioqn āto pstermīt hoc ē qd ap9 dīat
i. cor. 13. **Caritas** paciēs ē. benigna. nō
emulat. nō agit pperā. non īflāt. non
ē ābitiosa. nō qrit q sua sūt. nō irrita
tur. nō cogitat malum. non gaudet
sup iniquitate atē

Pulla vīrū ita delābilit
opat sic caritas fortit. mei
torie. pseuerāt. Acē igit i
ea toā9 nre salutis pōdus
collocatū esse gaudemus.

Hec corūdet infīme i
celestibz ierarchie. c9
pāpu9 act9 ē purgāē.
Et hz ēs gōdus corūdet
tes ēbz chorīs eiusdē
ierarchie

Hec corūdet medie
ierarchie i celestibz.
cui9 pāpu9 act9 ē illu
minare Et hz tres gra
d9 corūdetes ēbz choīs
eiusdē

Hec corūdet supīme ie
rarchie i celestibz. c9 pā
pu9 act9 ē īflāmare Et
hz tres grad9 corūdetes
ēbz chorīs eiusdē ierarchie

Hec me
ret asso
ciatōez
cū ange
lis

Hec me
ret asso
ciatōez
cū archā
gel

Hec mēt
associa
tōez cū ū
tutibz s
gg et b
nardū.

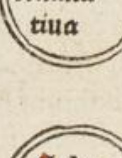
Hec mēt
associa
tō nē cū po
testatibz

Hec mēt
associa
tō nē cū pnc
ipatibz

Hec mēt
associa
tō nē cū dīa
ciombus

Hec mēt
associa
tō nem cū
thronīs

Hec mēt
associa
tō nē cū che
rubyn

Hec me
ret asso
ciatōem
cum sera
phyn

Est dominus deus ho-
minem et posuit eū in pa-
diso voluptatis. ut opa-
retur et custodiret illum.
scribitur gen. 2. Sicut ex venerabi-
liū p̄m doctrinis accepim⁹ ac cotidi-
ana didici⁹ experiēcia: seminarium
q̄ddā toti⁹ voluptatis inest hominī
cū grādi desiderio earūdem: licet ip̄s
p̄ libitū in hac erūpnosa vita nemo
ad plenū adipisci queat. Conat̄ tñ
a deficit: et ipso suo defectu ad āpius
conādū se recipit: nō quasi possibile
sibi credat qd̄ queit conseq̄: s̄ ut hoc
conatu despabilibz desiderijs suis sa-
tisfaciat: paulqz a se molestū tedū di-
moueat. Quid hoc tñ vano labore in-
dicat: n̄ qd̄ se in exilio cōstitutū. ac a
sua patria pulsum. eāscius demō-
strat. Positus ei ī padiso p̄mus pa-
rēs oīm voluptatū copīa delectabiliē
possessionē: s̄ inde eiectus cū varijs mise-
rijs āgeret. hoc cepit feruēci⁹ appe-
tere: qd̄ se āq̄n dotatū memineat. iāqz
cotidie indigē p̄sensit. Actū ē igit ut
hūc appetitū cū merore ad posteros
trāsmitteret: cūctasqz sui generis p̄-
les ad recipiendas dep̄diti padisi de-
licias iamē īflāmaret. Sequit̄ hīc ī
vniūso gnē huāno n̄ pua sollicitudo:
dū q̄s p̄ viribz id apprehēdē m̄it̄. ad
qd̄ ip̄z trahit sua voluptas: q̄i h̄o sibi
p̄ padiso sufficeret. ī quo se magis de-
lectari sentiret. Fuerunt ergo nōnulli q̄
ad exēnaz rep̄ ābitū se tradiderūt: a-
lij voluptatibz carnis īseruierūt: alij
p̄p̄osis hui⁹ sc̄li p̄ncipatibz īhiabāt:
q̄ oēs suis studijs decepti. ceteris exē-
plū vesaie sue t̄liq̄rūt. Tāta em̄ īmū-
dialiū reprobūditate īstabilitas sem-

per apparuit: ut de ip̄i⁹ diuinitate ne-
mo sensatus. nunq̄ p̄fidē audēt. Hoc
ip̄m q̄z et poete sompniasse vidēt: q̄n
dixerūt. qd̄ inuida fata sedas res diu
ī flore nō sināt p̄manere. Vex de hoc
nos spectabilis ille rex salomō. q̄ p̄ce-
tis mortalibz ī t̄renis bonis āpli⁹
dotatus legit̄ plen⁹ auisauit: dicēs.
Vidi cūcta q̄ fūt sub sole: et ecce vniū-
sa vanitas et afflictio spiritus. Nō sa-
turaē ocl̄s visu: nec auris auditu im-
plet. Trāseunt cūcta sub sole: et nichil
stabile p̄seuerat. Fuerūt deniqz alij e-
ciā īter gentiles. q̄ xpi⁹ accedentes. dis-
erūt delicias diciasqz cōtēpnēdas: ac
aīm ad v̄tutes et sapiāz trāsserendū.
Et in hoc q̄dem rē senserūt: s̄ p̄p̄eig-
naue et īhermitatis nescij. dū se alios
qz īnuare conarēt. m̄ltiplici⁹ defecerūt.
Si q̄d licet qdā utilia rep̄issēt. pluri-
bus tñ erroibz p̄mixta p̄manserūt:
nec ea q̄ vtilit̄ dixerēt aut fecerūt ad
debitū finē referre sciuerūt. Restabat
ergo t̄cia via: q̄ hoiēz p̄gnū īfallibi-
lit̄ ad desidatū padisū reduceret: s̄ ī
ea fidelit̄ p̄seueratqz ābularet. Hec ē
via aōris. nō q̄lisā: s̄ dim̄. q̄ nō hūa-
na auisitas sū studiositas adīuenit:
nec ī ea ābulare potuit: s̄ cōditor ip̄e q̄
p̄mū eam ī padiso hoi custodiendam
cū rep̄ oīm habundancia tradidit. ip̄-
sā rursū eidē in p̄nti exilio cū rep̄ oīm
penuria seruādā reuelauit. ḡtuito
dicēs. Si vis ad uitā ingredi: serua
mādata. Hoc ē. Diliges dñm deū tuū
ex toto corde tuo: et primū tuū sicut te
ip̄m. Hanc viā bt̄is paul⁹ ap̄ls vo-
cat caritatē: et eā cūctis dom̄s sū na-
turalibz sū ḡtuitis excellēciore. Non
igit īcongrue p̄assumptū vbi hūc

applicari potest: quia sicut olim dominus deus
homo tulit et posuit eum in paradiso vo-
luptatis: sic nunc posuit eum in paradiso
voluntatis. ut operetur et custodiat illum:
vix de bono in melius iungit perficiendo.
Nec obstat quod paradisu via dicimur: quia
paradisus interpretatur quasi pons dei visus:
quod per omnes caritas facit. quod etiam excellen-
tior via dicitur. **E**t quoniam ista unica via
fit ad celum per quam omnes electi ambulare
habeant: tamen ita diuimode in ea ambulat. ut
merito plures vie esse dicantur quod ad ce-
lum ducunt: licet omnes in eadem caritate per-
habeantur. Quicquid enim extra illam est: iuu-
ditur. **S**ic ergo apud catholicos pres-
biteri una ecclesia est et plures ecclesie: sic una
via et plures vie. **H**inc reor actum ut
ipse presbiter et omnes simul unam viam ambula-
rent: et nichilominus singuli singulas:
alii sic alii sic. **P**robatur hoc diuisa stu-
dia ipsorum: quoniam vix quisque virtuosum ali-
quod exercitium delegerat: in quo velut
in paradiso delectabiliter senuerit. **C**la-
rissime Bernardus: meliorem se in Christo paradisu
cepisse quam in adam perdidit: tamen fon-
tibz quatuor ex eisdem manantibus. **S**anctus
ieronimus in solitudine et sacrarum
scripturarum lectione sibi paradisu collo-
cauerat. **S**anctus augustinus in propria ani-
ma sua se paradisu cepisse gaudebat:
in quo dominum deum crebro loquentem audi-
uit. **I**n hunc modum et alij plures fecis-
se leguntur: quidam in contemplatione. quod
in actione. quidam in religione. quidam in
lectione. quidam in humilitate. quidam
in paupertate. quidam in paciencia. quidam
in clementia. quidam in strenuitate. qui-
dam in benignitate. quidam in iustitia. qui-
dam in misericordia. aut alij virtute alia spe-
cialiter se exercuerunt: et in ea velut in

paradiso bone anime gloriabatur. **H**oc de
fideio venerabilis quidam fratres afflat?
obnix et diu me rogauit: quatenus tan-
tis exemplis ac doctrinis adiut: etiam
paradisu sibi pater et michi extrueret.
aut potius extructum ostenderem: in quo
varijs tedijs huius miserabilis exilij
parumper mitigatis. saltem ex parte
nonnumquam consolaremur. **P**lacuit ec-
iam ita ordinare ut sibi nedum quod in subli-
mi quidam religione strenue consue-
tueret: sed etiam quibusdam alijs an-
cis suis tam secularibus quam spiritualibus: ut quod
habundantior fructus excresceret: eo ma-
ior sancta voluptas desiderati paradisi co-
piosius ad se rediret. **R**es ardua vere
ac longe super pauillas vires meas
ercari: sed ut iam dixi. deprecanti hoc genus
medicamentis mee negare non potui.
Propriam quidem ignauia consueui. in
cuius quod promerere non habeam. audivi hinc inde
de discursu. folia autem medicando quibus
egui: quod quod penam repit. folijs
applicari. **U**bi et ob hoc rudis collectari-
us iste paradisi titulum me iudice non
meruit: quod forte semel a bis lectus non
dico voluptatem non afferat. quoniam potius fa-
stidium generabit: tamen a si originalia ipsa
ex quibus hinc inde processit. hanc merito. pa-
disus fidelis anime nunquam potuissent.
Ceterum quod diffusi in eo de variis sep-
tationum materia preceperunt. hinc idcirco quod
si utile videbatur: quod hoc pene solum piau-
lum erat quod de paradiso voluptatis per
thoplastum eiecit: quod ne nobis in hoc pa-
diso voluntatis peragat. multiformes
machinas per multiformes inarsus
per genus solliciti: vacuavi. **P**reterea
quia nulli ad hec fabricanda ex necessitate
debitor fui: hinc neque ab aliquo de debito

factis veniā p̄cā habeo: licet oēs in
cō pios correctores rogauerūt: ut si q̄
scōrū dēcā min⁹ rēē adducta. ā aliq̄
dictis ip̄oz mī⁹ p̄sona repetit. ad li
neā rāudis reformet. In di igit no
mine materiā hāc vē p̄ciosam icho
ando: occurrit p̄mū maḡifica s̄mā te
ati pauli apli dicentis. Glā nrā hec
ē: testimoniū cōsciēcie nrē. Cui allu
dit eqz preclara s̄mā sapiētis: q̄ ait.
Secura mēs q̄ iuge cōuiuiū. His
quid deliciosus in hac vita possideri
poterit: nō inuenio. Ne autē in diūsa
abeamus: idē apls plane ostendit. in q̄
testimoniū istud p̄sistat. dicēs. Cāta
tē si non habuerō: nichil sū. Igit glā
pauli et iuge cōuiuiū sapientis: cari
tas ē. Qui sibi de ip̄a bene cōsciū
ē: in paradiso hīcat. Nichil ea securi⁹.
nichil suauis. nichil iocūdius. nichil
pulchri⁹. nichil forti⁹. nichil desidera
bili⁹. nichil deo gr̄i⁹. nichil hōi vtili⁹.
Iuste ergo hanc cātatē paradisi scē
cōscie dixerūt. q̄ suos cultōes oī spūa
li voluptate dicat. ab hostibus defē
sat. āgelis coequat: ac ad deū viden
dū p̄parat. Cū igit est hō ille quē
ad hunc paradisu dñs deus transfert
a ip̄m in eo collocat ut opet a custo
diat illū: donec eū ad superm̄ regni de
liciosam sempiternāqz voluptatē se
are pducat. b̄as spiritibus sociādū.

Incipit de caritate i geneālīca. I.

Esunt sicut angeli
dei in celis: scribit
marci xij. Hoc
v̄bū saluator nē
ēspōdit saduceis:
qñ quesierunt de
statu hōmū p̄ hanc vitā. et p̄cipue

de nuptijs. Nū sic euāgelista testa
tur. Saduceorū secta nīs erronea
fuit: in tm̄ q̄ nec āgelos nec spūs ā
resurrectionē futurā crederēt. Meri
to ergo audire debuerūt p̄ increpa
cionē seuerā. Erratis nesciētes sc̄p
turas: rē. Audire etiā debuerūt p̄ in
formacōnē misericordiē. In futurā re
surrectione nō nubēt et c̄: s̄ erūt sic
angeli in celis. In q̄bus v̄bis maḡ
apparet dignitas huāne condiciōis:
p̄ eo q̄ similitudo āgeloz hōibz pro
mittit illis dūtaxat q̄ in hac fragili
carne p̄ graciā coadiuuatē labora
re nō cessant. ut ad hāc similitudinē
angelicā p̄ āgelicos mores pueniāt.
Alioqn e regione qui nō auerāt hic p̄
scā opa āgelis eq̄ri: postea nō ip̄is s̄
demonibz filēs erunt quorū scā imi
tant. Sed hic q̄ritur: qualis sit ip̄a
cōdiō āgelica: cui⁹ similitudo hōibz pro
mittit. R̄ s̄m doc. p̄formit. q̄ ip̄a na
tura supnoz spiritūū est deiformis:
videlicet creata immediate a deo ad
imaginē et similitudinē dīmā. Insup p̄
grāz ip̄a nā eoz est nobilitata siue
meliorata et confirmata: q̄ nūq̄ p̄t
deficere. s̄ semp in optio q̄escit: et ad
optimū siue sūmū bonū tēdit a quo
p̄ creatōnē exiuit. In optio aut dici
tur quiescere: q̄ illo sp̄ fruūt. Et nichil
omin⁹ ad optimū dī tēdēt: q̄ illd sp̄ vi
det et amat: et semp magis ac maḡ
vidē et amare desiderat. Et i hoc sum
ma felicitas angelice. oīs qz rōal na
ture plenissimē consistit. Et quāto q̄s
de hoc magis participat. clari⁹ vi
delicet videndo. ardentius amando.
plenius fruendo: tanto ē sublimior
dignior nobilior melior et felici⁹. cā

Qualit' hōies assumunt ad r̄formā āgeloz.

q̄ eēncialiter graciose et gloriose.
 Posset hic dilatari s̄mo ad deuotā
 materiā istā de natura et merito. et
 p̄mo. siue eēncia grā et gloia. h̄ nūc
 ad alia festinam⁹. scz q̄lic hoīes as-
 sumūtur ad p̄sortia āgeloz s̄m diu-
 sos grad⁹ v̄tutū. de q̄ in sacra scrip-
 tura et scōz patz dictis m̄lta deuo-
 ta legūtur. Pro au⁹ clariori intelle-
 ctu ē aduertēdū. q̄ int āgelos cōsti-
 tuta ē superioritas ordinū p̄ cōparatio-
 nē ad excellēciores p̄rogatias gra-
 dus dignitatū ac p̄fectionū. ita q̄ om-
 nis virtus ac p̄fectio q̄ repit̄ in āge-
 lis inferioris ordīs illa ē multo ma-
 iori ḡdu in ordine sup̄mo. Vñ p̄mus
 āgel⁹ sup̄ioris ordinis h̄z oēm v̄tutē
 et p̄fectionē q̄ oēs āgeli inferiores.
 et excedit eos: q̄ p̄cipat eā gradu
 altiori. Hec autē p̄rogatia p̄fectōis
 sic iā breuē dē m̄ est. p̄sistit in clari-
 ore visione dīne eēncie: ad quā oīa
 alia p̄secūtur. sic aug⁹. dicit: q̄ visio
 ē cōmerces. Reqz sic intelligēd⁹ ē. q̄ i
 illa p̄cia sup̄na sint aliq̄ āgeli q̄ p̄
 arbitrio magis ā min⁹ vidēt ā dili-
 gūt deū. cū oēs p̄fē videāt et diligāt
 deū: q̄libet em̄ p̄ virib⁹ quātū p̄t om-
 nino m̄it̄ videre deū. et p̄nter diligē.
 Qui autē āpli⁹ diligūt sic ē intelligē-
 dū: q̄ illi ecīā hateāt maiorē grām.
 Et datur exēplū de portatibus lapi-
 des: de q̄bus p̄t veracit̄ dici p̄supposi-
 to q̄ sint oēs ex aīo infeti huic op̄i:
 vīcz q̄ q̄libet s̄m oēs vires portet
 lapides. Nō tñ seq̄t q̄ sint pares i
 portādo q̄ ad quātitatē p̄deis. q̄ h̄
 eēt ip̄ossibile. eo q̄ vn⁹ ē fortior alio:
 q̄ forte q̄d vni eēt paz. altei eēt m̄-
 niū. Sic p̄formit̄ de b̄is spiritibz

in p̄cia est sciendū: q̄ vīcz s̄nt pa-
 res in vidēdo deum s̄m hunc modū.
 Non em̄ seq̄tur. q̄ q̄uis oēs deū vi-
 deant: q̄ q̄quid in deo videāt superi-
 ores āgeli. videant eē inferiores. Vñ
 inter eos est sc̄dm firmissimā beati
 dyomisij sentēciam. ordo ierarchiā:
 cū sūma pace et caritate. Dicit nam-
 qz h̄ac legē dīnitatis eē immobilē
 firmatā: ut īferiora reducātur ī deū
 mediātib⁹ sup̄iorib⁹. s̄m quē est hos
 illuminare. illos illūinā. Vñ ista
 illūinacō nō ē de hīs q̄ ad natūalē
 p̄grōem āgeloz p̄tinet: s̄ de hīs que
 natūalē p̄grōem excedūt: sic de diui-
 nis m̄sterijs p̄tinetibz ad ecīāz su-
 p̄iorē vel īferiorē. Exēplū h̄z hēm⁹
 ī hoīb⁹. ī q̄b⁹ idē ordo suat̄: q̄ sup̄io-
 res illumināt īferiores: ut dr̄ eph̄.
 3. Idē em̄ ordo ē in hoīb⁹ q̄ et in āge-
 lis: s̄ longe dispar execut⁹. In āgel⁹
 namqz sicut nulla est malicia et im-
 prudencia. sic et nulla iniusta ā in-
 discreta p̄ceptio: et p̄ p̄ns nulla p̄mi-
 tus inobediencia. In hoīb⁹ autēz
 q̄ fallere p̄nt et falli. p̄trariū sepi-
 us ista repiūtur: vīcz q̄ malicia eo-
 rū depuat p̄atem. ut faciāt q̄ nō de-
 berēt. aut p̄termittāt ad q̄ tenētur:
 hoc est subditos iniuste grauare. ā
 nō iuste defendē. Similis error eo-
 rū obnubilat prudēciā: ut dicant bo-
 nū malū et ecōtra. Qui autē sic p̄u-
 sūt. ut cōtra veritatē agnītā ex ma-
 licia se opponāt: iā non int̄ hoīes s̄ i-
 ter demones op̄utātur: q̄si nichil h̄n-
 tes de āgelica imitacōne. Hec autē
 angelica p̄fectio siue ierarctica or-
 dīnancia totaliter ex caritate depē-
 det: quod aliter dicitur ex gratia dei:

que plene in caritate pphēdit. Quia
em̄ bñ illi spūs sūme dñi diligūt. iō
sūme ab eo diligūt et pficiūt. Et q̄
int se mutuā caritatē seruāt. ideo vi
cissim sibi p̄m dñi institutū nichil i
ponūt nisi quod quilibet sibi fieri vel
let. nec aliter aut min⁹ p̄mpte obe
dit vnus alteri. q̄ sibi ip̄i. Si autē
vel mīmū qd̄ in eis de hac p̄fctā cari
tate minus inueneret. tūc statim ex
hoc tota eorū pulcheriā illa et ordi
natissima iherarchia deurparetur.
Nū p̄p̄ hoc venerabil⁹ guigo carth.
in quodā tractatu de veritate et pa
ce notabil⁹ dē q̄i sub iureiurādo. q̄
nullū mū⁹ scī angeli maius a dō p
ceperūt ip̄a caritate. Et hic iā nobis
aptissime patet introitus ad matei
am quā intendimus. videlicet q̄bus
meritis p̄m diūsos gradus p̄fctōnū.
hoīes assumūt in cōfortiū angelorū.
Et breuiter p̄m nichil aliud. q̄ p̄m so
lā caritatē. Si em̄ sūmū donū āge
lorū ē caritas. patet apte q̄ nullus
ab eis admittit q̄ eam nō habuerit.
Qui autē illā habuerit. i. possibile ē q̄
ab eis aspnet. Hoc em̄ ē cōtra nām
caritatis. p̄mmo sūme ab eis requi
ret. tāq̄ p̄ciuis p̄p̄ mutuā et p̄fctām
amiciciā. Et q̄ iusti sūt. et oīa inter
eos p̄m ordinē sūt. ideo p̄m q̄ quis
p̄fctior in caritate fuit. p̄m hoc etiā
sublimi⁹ int̄ eos assumeet. Vex ist⁹
ē intelligēdū de p̄mio substāciali qd̄
dī aurea. nō accidētali qd̄ dī aureo
la. Sicut dat̄ exemplū de curia re
gis. in qua sunt diūsi gradus digita
tū. videlz ducū comitū baronū mi
litū baliuorū ac. Sunt etiā qd̄ ibi
accidētalia. scilicet certa gēmata. to

ques auree. moilia et h̄moī. q̄ dant̄
aliqui q̄busdā p̄p̄ opa quedā insigni
mia. scz de bellacōis hostiū. aut capti
uacōis ciuitatis aut castri ac. Et
nōnūq̄ cōfigit q̄ aliq̄s p̄ue dignita
tis miles hoc meret. tamē p̄p̄ h⁹ nō
eleuat sup̄ comitē aut ducem. licet
quo ad hanc p̄rogatiuā honois ex
cellat eos. Sic in celo oēs dignita
tes dant̄ hoībus p̄m gradus carita
tis. s. accidētalia qd̄ insignia dant̄
quibusdā p̄p̄ quedā opa. scz marti
ribus v̄gimibz et doctoibz. q̄ in istis
qd̄ singulaīs difficultas repit. Et
ē visile q̄ i oībz choīs h̄moī auēole
Studea⁹ igit̄ p̄m **¶** sūe. **Ca. 2. De studio h̄mōi
caritate.**
cōfiliū bñ augusti. ut hāc scāz
caritatē hēam. q̄ ip̄a sola ē q̄ discer
nit int̄ filios dei et dyaboli. Signet̄
se oīs signo crucis. r̄ndant oēs a
mē. cāctet oēs allā. baptizet̄ oēs. in
trent eccl̄as. impleant pietes basilī
cas. non discernunt filij dei a filiis
dyaboli nisi caritate. Qui h̄nt cari
tatē. nati sunt ex deo. q̄ nō h̄nt cari
tatem. nō sūt ex deo. Magnū inditiū.
magna discrecio. Quicqd̄ vis hate.
hoc solum nisi hateas. nichil tibi p
dest. Alia siue hateas siue nō. h⁹ ha
te. et implesti legē. Hec aug⁹. Ber
nard⁹ sup̄ cātica ser. 21. Quātitas
cuiusq̄ aīe estiet de mēsua caritatis.
q̄ multū hz caritatis maḡ ē. q̄ parū
parua. q̄ nichil nichil. Studea⁹ de
maḡ scdm̄ exhortacionē bñ pauli a
postoli. non solum ut caritatem ha
teamus. sed etiā ut in ea crescām⁹
ut habundemus amplius. sicut fi
lij huius seculi pro dignitatibus et
diuicijs solent instare. quibus non

sufficit ut habeat minima vel medi-
ocria: h̄ indifferēter āhelant ad sup-
ma. **S**ed forte q̄rat aliquis: q̄liter
possit venire ad maiorem caritatem.
Rndetur s̄m sc̄m thōm in 2. 2. q̄ p
quēlibet actū caritatis. caritas me-
retur augeri. **D**icit etiā ibi q̄ sic n̄
lo modo potest mereri hō ut in fun-
dat sibi. nec aliq̄ creatura p̄t i se ā
in alio cāre caritatē. h̄ sol⁹ de⁹ gra-
tuito siue gratis eā causat. sic etiā
solus de⁹ eā auget: p̄t tñ hō facere
aliq̄d quo f̄o infundit. nō q̄i ex mei-
to h̄ dispositio. **D**ex q̄n iā homo habz
caritatē. tūc realiter p̄ opa eius me-
retur ut de⁹ eā sibi augeat: nō tam
statim semp̄ auget h̄ suo tēpe. s̄ q̄n
aliq̄s conat̄ ad h̄mōi augmentū. **E**t
ideo ut dicit aug⁹. **Q**uicq̄d facim⁹.
semp̄ intēdere debem⁹ ut ex caritate
p̄cedat. **A**lit namq̄ in libro de lau-
de caritatis. **B**reue p̄ceptū tibi pre-
cipit. **D**ilige: et fac q̄d vis. **S**ive tace-
as. dilectiōe taceas. siue clames. di-
lectione clames. siue emēdes. dilectiōe
emēdes. siue partas. dilectiōe par-
tas. **R**adix sit intus dilectionis: non
potest de ista nisi bonum exire. **E**t
dicit q̄dam venerabilis doctor: q̄ hō
p̄t cōtinue mereri siue dormiat siue
vigilet. **Q**uē ill⁹ apli. **Q**uicūq̄
facitis. oīa ad dei gl̄am facite. **S**i aut̄
fit p̄ actualē elatōem oīm q̄ facim⁹
in deū. **E**xēpli grā. **S**i vis comedē:
cogita si de⁹ qui disposuisti vi-
tā nr̄az ex cibo cōli conseruare. ad
laudē tuā cū grāz actione hūc cibū
sumo: et sic de oībz alijs q̄ nō sūt de
se mala: et talis semp̄ meret̄ augei
in caritate: et est bonū exercitiū: ma-

xime p̄ hijs q̄ adhuc nouelli sūt in
vita sp̄uali. **S**ed forte adhuc q̄rat
aliq̄s: q̄ sint exercitia p̄ q̄ p̄p̄diosi⁹
hō bone volūtatis p̄ueit ad augmē-
tū caritatis. **R**. p̄mo mgr̄alic s̄m sc̄m
thō: q̄ dilectiōe. **P**ri⁹ em̄ act⁹ caritatis
ē diligē. **I**gr̄ q̄ exercet mētē suā ad
iugit̄ deū diligēdū abiectis alijs et
p̄tinue quātū possibile ē in deū amo-
rose ferē: p̄p̄diosiorē et p̄p̄m̄q̄orē vi-
am tenet. **N**ichil em̄ caritas quātū
ē ex se requirit. nisi p̄p̄iū suū actū: q̄
ē diligere. **S**ed istud vidē: magis ad
p̄fectos vel q̄i p̄fectos p̄tinē q̄ ad
p̄ficiēdos: et paucissimoz ē sic affici
ad dñm deū. **E**t si aliq̄ hoc p̄uilegiū
legunt̄ habuisse. sic paul⁹. āthom⁹
b̄ndict⁹ et filios: tam non dogmati-
sabāt q̄ alij hoc debuerunt imitari:
p̄p̄t p̄iculū maximū quod talibus
solet euenire. vidē: tedi⁹ et hostis an-
tiq̄ callidissim⁹. **S**ed sc̄do r̄ndet̄ ex cō-
sensu oīm moralit̄ loq̄ntiū. q̄ hō bo-
ne volūtatis q̄ cupit deo apli⁹ pla-
cere. nō debet sibi p̄ph̄ credere et moti-
b⁹ capitis sui q̄si ipse iā sciat oīa q̄
sibi nr̄aria sūt. q̄ t̄minos sc̄e scrip-
ture intelligit. p̄mmo quātō doctior
ē in scripturis sine exp̄iēcia vite spi-
ritualis. cōto p̄iculosi⁹ stat: q̄ p̄tra-
talē hostis hūam gr̄is eo plura h̄z
iacula. **E**t hic laq̄us ē vgl̄de ocul-
t⁹ et pauci adūtūt eū. **S**ciūt expti
q̄ de simplicib⁹ facti sūt litterati: q̄
dissimilit̄ cōgredit̄ cōtra eos leo ru-
gēs adept⁹ p̄t sc̄iēciam: q̄ an̄ sole-
bat. **N**ec p̄p̄ hoc laudabile studiū
scripture rep̄hēdendū ē: h̄ sp̄ualis
vita p̄ponenda: n̄ illud august⁹.
Esto p̄us seruus obediens ut fias

aius intelligēs. Et illud apli. Qui
ē sapiēs. fiat stultus ut sit sapiēs.
quia nō ē alia via pueniēdi ad spi-
ritualē pfōnē. Neō ergo sibi pfidat
aut blādiat q̄i satis sit bonā habere
volūtate sed sollicitē aliquē vix spi-
ritualē querat quē tanq̄ mgēm in
oibus audiat. donec p̄ p̄riā expien-
ciā discat. qd liceat. qd debeat. qd ex-
pediat. Multi p̄clitati sunt qui hoc
consiliū neglexerūt. et in varia vi-
cia et errores ceciderūt. Sola igit̄
caritas vitam spūalē cōfert. et sola
hūilitas hāc vitam fouet. cōseruat et
ad p̄fōnē adducit. Unde dicit beatus
ieronimus. Ad sūmitatē v̄tutū non
potēcia. s; hūilitate scandit. Sicut
igit̄ sine caritate hūilitas aut nō
ē aut stupida ē. sic sine hūilitate ca-
ritas statim euānescit et deficit. nec in
aīa pseuerat p̄f. quē ad modū radix
extra terrā subito arescit. nec p̄fici
nec crescere nec fructificare valet.
Et hec ē bona similitudo.

¶ Cā. 3.

Hec gnālit̄ dca sūt. s; tñ adhuc
p̄cipalis q̄o manet. Qui em̄
cōssima narrat. paz ā nichil īfōrt.
Ita q̄ queit̄ q̄lit̄ ad p̄fōnē v̄iendū
sit. si nil apli sibi dicat q̄ q̄ p̄fectū
mgēm inq̄rat et ab eo vite mādāta
accipiat. statim rñdebit. Quis nesciat.
qd loq̄ris. Tñ istd nēcariū ē a plūes
in h̄ cā cōssio et salubri dōamento
deficiūt. q̄re etiā mīme p̄ficiūt. Sed
forte adhuc q̄rat q̄s. Quid talis ma-
gister docē d;? Ecce iā pat̄ sū. Spe-
ro me h̄re v̄tūq; caritatē et hūilita-
tē. s; p̄ficiē in illis cōcupisco. Quid fa-
ciam? Quid peit̄ mḡ īponet? R. q̄
hāc grāz videt̄ hūisse iuuēis ille euā-

gelicus. de q̄ scribit mat. xix. Nū dic-
it. Mḡ tōē ac. Rñdit ihs. Unū ti-
bi deest. Vade et v̄de oīa q̄ hēs a da-
paupib; et veni a se q̄re me. et hēbis
thesaur̄ in celo. Istud p̄siliū nullus
p̄t retractare. null⁹ emēdare. nullus
sup̄ordinare. Igit̄ q̄cūq; hō bone vo-
lūtatis q̄ cōia p̄cepta hūat se cōmu-
ni mō pfidit. si vult sublimi⁹ cōsūai
et ad p̄fōnē tēdere ne grā dei in se
vacua maneat. Debet istud cōsiliū di-
uinitus p̄mulgatū attēdē et effica-
citer adiplē iux̄ cōsiliū disciplināti vi-
rili et inq̄atū statui suo nō cōtrari-
etur et c. Hic posset adduci de multi-
plici p̄iculo quod quidā incurerūt
qui nō bñ istud cōsiliū intellexerūt.
aut min⁹ cōsulte arripuerūt. p̄p̄ qd
ut qdā aiūt. sci p̄rēs diūsas religio-
nes instituerūt. tāq̄ viā securā ad p̄-
fectionē. Insup de varijs sentimen-
tis doctorū scōp. an indifferentē sit cō-
sulēdū oib; religionis introitus. qd
re faciendū sit illis q̄ ad claustralē
vitā non sūt apti. et an aliq̄s possit
esse p̄fais absq; hoc q̄ p̄fiteat̄ tria
substācia h̄a th̄giois. et alia plura
de q̄bz nō ē ad p̄rēs p̄mo. Videāt̄ do-
ctores locis suis. Leo⁹. aug⁹. cassia-
nus. basili⁹. bñdaīs. Bernard⁹. thōs
et alij plūes. q̄ diūsi satis sūt in h̄is
mat̄ijs. Et nichilo⁹ ī hoc vniūsi cō-
cordāt. qd flebilis expiēcia ec̄ testat̄.
q̄ in oī p̄fessioē a statu infimā sūt
p̄icula. et nullibi plena securitas. q̄
diu in hac lacrimarū valle sumus.
Sed h̄is dimissis. breuē nūc dicē-
dū est. q̄ quicūq; vult ad illa super-
noz spiritū agmā sublimē ascen-
dē. et illa loca iuuāte se deo fortiter

**¶ Qualit̄ p̄ oppositā viā maloz āge-
loz pueniat ad sortia bonoz.**

apprehendere que olim illi spūs deser-
tores turpit amiserunt. optz q per
oppositā viā incedat. Impossibile ei
oīo est. q p illā viā hō pateat acces-
sus p quā āgeli corruerūt. sūm q apo-
stol⁹ dicit. Si naturalibz ramis n̄
peccat id ē veris hēdibz peccatibz ne-
q̄q̄ ad op̄is peccat. si ptra dei volūta-
tē gradiat. Pro au⁹ āpliori intellai
ē adūtedū. q p̄mū granū maledictō-
nis qd vnq̄ semiatū fuit p̄tē dei w-
lūtate. ē amor iordiat. h̄ alit̄ dr. q
p̄ma origo peccadi fuit p̄sa volun-
tas. Amor ei n̄l āud ē q̄ volūtas q̄-
dā maḡ. sic rex dr hō magn⁹. Hec w-
lūtas p̄sa includit i se duos. scz aūsi-
onē a creatore. et p̄sūōem ad creatu-
rā. Ab hac volūtate mala tāq̄ a g-
no maledcō pullulāt tres radices
eqz maledcē i demonibz sūm bt̄m dy-
omihū. scz furor irrobil. amēs paup-
scēcia. a fantasia p̄tua. Has nutūt
obstiacō. despacio. p̄fidia. Et q̄ hō
suadēte dyabolo p̄tē dei volūtate. fu-
am p̄riā volūtate seaut⁹ fuit. iō pa-
riformit maledcōis fuit sic dyabol⁹
et intē se pōrt gñū maledcōm. vicz i
ordinatū amorē. a q̄ pullulāt tres
radices p̄sē. scz supbia vite. cupia
carnis. a cupia oculorū. Et quāto
q̄s āpl⁹ p̄fecerit i hijs. tāto āpl⁹ a
deo recedit a demonibz appropinqt.
ita q̄ si grā nō impediāt. tādē in p-
fundū reiat. ut dicat in corde suo. nō
est de⁹. Et tunc miser a infelix hō iu-
giter velut demon agitur furore
irracōnabil. a mente cōcupia. et fan-
tasia p̄terua. Q̄ si aliquid de deo a
iudicijs eius aduertat. totū sibi in-
venenū vertitur. q̄ p̄pter maximaz

supbiam non vult deo subdīnet ta-
men pōt effugere manus eius. et iō
aliud nichil restat nisi odiū dei. qd
ē sūmum peccatū. Hoc est qd dicit
aug⁹. li. 12. de ciuita. dei. q̄ ciuitas
babilonica incipit ab amore sui. et
peruenit vsqz ad contemptū dei. Et
ce hic est miserabilis et infelix ille
recessus a deo. et descensus in infer-
num inferiorē. Opposito ergo itine-
re gradiat. q̄ deo appropinqre a sur-
sū ascendere desiderat. Qd sic p̄suade-
ri pōt. Nam p̄mū granū eterne bene-
dictōis ē ordinat⁹ amor sūbō wlu-
tas. ex q̄ pullulāt tres radices bñ-
dē. scz caritas. hūilitas. paāa. Et
quāto q̄s āplius p̄fecerit in hijs. tā-
to magis deo appropinqt. et sublimi-
us bñssimis spiritibz sociat. Vel po-
test dici. q̄ caritas ē granū. radices
sūt tria instrumēta virtutū. scz obe-
diēcia. castitas et paup̄tas. p̄ q̄ ef-
ficacit̄ declinat oē p̄tē. a oēs virtu-
tes inserunt ipi aīcēta. q̄ si grā iu-
uante. hō in hijs p̄ficiat. efficit qdā
modo āgelicū et p̄xim⁹ deo quan-
tū attiet ad statum vie. Et tūc dici-
tur p̄fūs. q̄n racōnabilē feruet in
amore dei. et semp de ipō et iudicijs
eius bñ sentit. nichil desiderando cō-
tra volūtate eius. et q̄ bonis medi-
taōnibz cū interna pace repletur.
Ad hanc p̄fectionē de cōi lege nemo
cito puenit. nec est opus vni⁹ diei a
paucoz mensū s̄ pluriū. sicut ecia⁹
videm⁹ in alijs opibus dei. Nam o-
gultū non statim excrescit in arbo-
rem robustam. nec puer in virū per-
fectū. s̄ vni⁹qz p̄ defmīatas mo-
tas regularit̄ ad sui tēdit p̄sumatōez.

Igitur a minori or ut ichoe? et sic paula-
lasi crescant tunc per gratiam dei per lou-
gā paciēciā ad p̄fōnē remiam. Igitur
bātis gregori⁹ dicit. Qui dignanter
impfōrū desideria inflāmat: aliquā-
do ad p̄fectionē roborat.

Distinguit autē caritas secundum scūm
thomā in 22. p̄ tres ḡd⁹. q̄ ē
q̄dā caritas incipiens. q̄dā p̄ficiēs. q̄
dā p̄fctā: et q̄libet horū graduū vlti-
mus distinguit p̄ tres ordies: et sic
sūt nouē ordies caritatis iux̄ nouē
ordies āgelorū. ita q̄ meritū r̄ndeat
p̄mio: videlicet q̄ infim⁹ ḡrad⁹ ca-
ritatis mereat associaciōnē cū ange-
lis. sc̄ds cū archāgelis et sic de alijs:
ascēdēdo vsq; ad sup̄mū ḡdū carita-
tis et chorū seraphicū. **N**ec ē hic cu-
ra facere dēam int̄ gradū et ordinē:
quia non verba aut loquēdi subtili-
tatē querim⁹. s; rem ip̄am. Dictū est
autē q̄ p̄m solam caritatē assumunt
hoīes in cōsortiū spiritūū b̄orū. **E**t
q̄ nouē sūt distincti chori. pulchritū-
disparitate in sūma dilōne disposi-
ti: ideo sequit̄ n̄cāio q̄ etiā dñt esse
nouē ḡdus caritatis q̄bz scādatur
ad illos. **N**oīa autē horū graduū nō
habem⁹ specificata: s; vtimur cōmū-
cibus. primus. sc̄ds. t̄ci⁹. **R**acō
hui⁹ videt̄ posse sūi ex hoc q̄ nemo
scit an odio vel amorē dignus sit. **C**ū
ergo nemo sciat certitudinalit̄ an in
caritate sit. multominus scire pote-
rit in quo ḡdu caritatis sit: q̄uis cō-
iecturalit̄ scī doctores multa de hys
loq̄ntur. imitēs signis et cōiecturis
grossis. **S**olus autē deus scit noīa
et merita p̄destinatorū: et quib; vo-
luerit reuelare. **P**rop̄ h̄moi ergo in

certitudine p̄dicti ḡdus certa noīa
forte non habent. **D**erum absq; vlla
cōtradōne noīari p̄nt noībus ordi-
num quibus in merito r̄ndentur di-
cendo. caritas angelica. caritas ar-
changelica. cherubica. **¶** Verissime
namq; dicimus scī iohānē bapti-
stam in terris habuisse caritatem se-
raphicā: id est p̄ quam merebat assu-
mī in sup̄mū chorū seraphin. **P**a-
ri modo de omnibus alijs dicere pos-
semus siue viuīs siue defunctis: si be-
nezstaret nobis de meritis ipsorum.
Triplex quoq; status caritatis po-
test applicari ad tres ierararchias: vi-
delicet q̄ caritas incipiens respon-
deat infime ierararchie. caritas profi-
ciēs medie: et caritas perfecta su-
preme. **E**t quelibet istarū habet gra-
dus suos: videlicet principiū mediū
et finem: et sic in vniuerso sūt tres
stat⁹ caritatis. et nouē ḡd⁹ p̄cipa-
les. **Q**uilibzāt ḡduū istorū vlti⁹ h; sub
se ḡd⁹ min⁹ p̄cipales q̄ infim⁹
tos. s; diuinitatē in cōphēhibile meito-
rū et p̄miorū in elās tā vni⁹ q̄m de-
functis: soli deo cognitorū et q̄bz vo-
luerit reuelare. **E**t ē v̄sile q̄ sic nuf-
q̄ reptū ē aliq̄s duos taceo plures
omnino fuisse paēs in naturalib;: a
q̄ magis ē in disposiciōne facierū: sic
nec in ḡtuitis. **H**ec autē sup̄mirādis-
sima diuinitas. in toto vniūso maxie
p̄dicat diuinā p̄fectionē. **S**ed h; obi-
cīt. q̄ q̄ nichil imp̄fctū admittit ad
illam splendidissimam societatem
sup̄noz ciuiū: ergo incipiens ā p̄fici-
ens caritas locū ibi non habebit sed
tātmōdo p̄fctā: q̄re p̄nt seq̄t q̄ p̄di-
cta nō p̄nt stare: videlicet q̄ caritas

incipiēs rīdeat ī fine ierarchie. et p-
ficiens medie. et q̄ suos possessores
introducāt illuc: eo q̄ soli p̄fecti intē-
bunt in illam requiem. **N**ec pōt dici
q̄ in purgatorio aut alibi alibi p-
ficiātur post hanc vitā: q̄ tunc nec
p̄ccātū nec meritorū patebit locus.
Istā obiectōem soluit pulchre scūs
thōs ī. 2. 2. q. 28. dicit. q̄ ē q̄dam p-
fectio cōis oībus hūitibz caritatē: ita
q̄ habitualit̄ aliq̄s totū cor suū po-
nat in deo: ita scz q̄ nichil cogitet v̄l
velit quod dīne dilectōi sit contrari-
um. **H**ec p̄fectio est de eēncia etiam
minime caritatis: et qui eam nō hz
caritatē non hz. **E**t sic patz. q̄ oīs ca-
ritas est perfecta quo ad aliqd: nec
obstat q̄ n̄ est simpliciter p̄fecta: q̄
oīs p̄fectio vie ē q̄dam imp̄fectō. q̄re
eciā semp pōt augeri: nec aliā p̄fecti-
onē re q̄rit dñs de de nēitate salu-
tis a viatore. q̄ istā. **U**n̄ dicit bñs
aug. q̄ minima caritas pl̄ dili-
git deū. q̄ maxima cupiditas aurū
totius mūdi. **E**st ergo aliqua cari-
tas minima respā maioris: s̄ īspe-
ctu oīm inferiorū ē reuera. **M**axi-
ma et ineffabilē diḡssima et p̄fectis-
sima: q̄ infinite efficacē. **L**iberat ab
illis horredissimis etnis tormentis ī-
fernālibz: et pducit ad illā etnā glo-
riā quā nec ocul̄ vidit. nec aūis au-
diuit. q̄ nec in cor hoīs ascēdit: q̄d vti-
qz vniūitas toti creature nō pua-
let. **C**ōcurrāt in vnū simul bñ oēs
q̄ ī celo sūt et ī tra: exerceāt vires
fortissimi spūs q̄ sūt ī mai et ī oīb
abissis: acūāt ingemū sapiētes orb̄
q̄ fuerunt ab incio vsqz hodie: ar-
rat celū et re arreat. et influat q̄qd

pōt cū planetis et stellis vniūsis et
vnā animā saluare nō p̄t q̄d cari-
tas ista efficaciter et faciliē pōt quā
eciā minimā vocamus. **E**cce quāta-
res ē caritas: aū effāis est salubri-
m̄ et infinit̄. **I**stine q̄ bonū nullū hēē.
cū q̄ oīa hūit: et bonū eēt hoī illi q̄
natus nō fuisset. q̄ eam non habz. ā
inēnū hēē nō deteret. **Q**uātū ergo
p̄ illa hūda et augēda et conseruā-
da solliciti eē debem. **Q**uā sola nos ad
cōsociū angeloz introducāt. **E**t
sic p̄z solucō obiectōis: q̄ oīs habēs
caritatē. p̄fectus est s̄m aliquē mod.
licet eciā sit imp̄fectus q̄ ad cōpacō-
nē p̄fectionis: q̄d nō impedit: sic patz
apte de oīm creatura relata ad cre-
atore: sic em̄ oīs p̄fectio creaturārū
ē ip̄fectō. **E**t in āgelis similē: q̄libz
em̄ āgel̄ p̄fect̄ ē in gradu suo. s̄ in
ordine ad supiorē ē imp̄fct̄: q̄ ab
eo purgatur. illuminatur. et p̄ficiunt.
Ptz eciā q̄ apte caritas incipiēs cor-
rūdet mīime ierarchie. p̄ficiēs me-
die. p̄fecta sup̄me: p̄pter tres actus
ierarchicos qui sūt purgā. illumi-
nare. p̄ficere: ita q̄ sicut dicit scūs
thōs. purgācōi p̄cipalit̄ intēdat ca-
ritas incipiēs q̄ p̄tētibz p̄ueit: q̄ p̄-
cipalior cura ē. ut a p̄ccis purgētur
et ip̄is resistāt: caritas p̄ficiēs illūi-
nācōi: q̄ p̄ficiētes p̄cipaliter la-
borāt ad p̄fctm virtutū: q̄bz magna
illuminācō ē nēcāria p̄p̄ difficulta-
tē inueniēdi mediū ī q̄ virt̄ p̄sistit:
et p̄p̄ cōstāciāz vaietātē ī q̄bus
sepi⁹ maxima p̄plexitas latet et de-
cepō. **C**aritas p̄fecta p̄fectioni p̄-
cipalit̄ intēdit: q̄ p̄cipal̄ cura p̄fctōz
ē ut deo ihēant et alios ad p̄fectum

dei amorem inuicent: sicut aplūs dē.
Perā cōuersacō in celis est. Et iterū.
Volo omnes esse sicut meipm: ac. Et
iterū. Siue mēte excedim⁹ deo. siue
tēperati simus vobis: caritas dei vr
get nos: ac. **De celesti ierarchia. Cā. 1.**

Pro qz āphiori intellai ē adū
tendū fm eūdē doctore scīm: qz
de iherarchia āgelica oꝝ nos loq ad
similitudinē eccliaſtice iherarchie: qz
ecclia militās imitat eccliam triūphā
tem inquātū p̄t. Et teste brō diomisi
o: sicut ē ordo in hoīb: ita est ordo in
angelis. Igit p regimen eccliaſticū
quod ante oculos nrōs cernim⁹: oꝝ
deuenire nos in cogniciōē illius su
p̄mi regiminis. quod corpibz oai
lis videre non possumus. Est autē in
eccliaſtica ierarchia duplex status
regitiū. p quos xpī fideles dirigūt
ut honeste et ordinate viuāt: videlz
status clericalis et status militaris.
In statu clericali tres ordines assig
nantur fm diomisiū: qz status diaco
noz ē ad purgandū institutus. sta
tus sacerdotū ad illuminādū. stat⁹
epōz ad pficiendū: et sic diaconorū
status siue ordo respondet infime ie
rarchie: sacerdotū medie: epōrū sū
me. Et quilibet istorū subdiuidit in
tres ḡdus: et sic sunt nouē gradus
in statu clericali: qui correspōdēt no
uē choris āgeloz. Similiter in sta
tu seculari siue militai. tres ordines
videmus: scz regū ducū et comitū: a
p̄cipū militum et baliuoz: aut ali
ter fm diuersas p̄suetudines regio
nū. Vel sicut scīs thōs exp̄phicat.
In regno tpali occupant quidā cir
ca seruitiū p̄sone regis. ut aribaila

rij consiliarij ac. Quidam vero cir
ca regimen regni. ut auditoēs pa
laci. principes milicie ac. Quidam
vero circa regimen spāle. ut baliu
et iudices diuersorū locor ac. Per
hmoī maūductiones oportet nos si
logisare disposiciōē sup̄mi regni: qd
pauperibus spiritu et iustis p̄mit
tatur. Et sicut videmus in ista ecclē
sia militante. qz non omnes sūt pa
res in honoē nec ad singula sūt ap
ti. nec quilibet pro libitu admittitur
ad quodlibet: sed ordinate vnusquis
qz deputatur ad id quod statui suo
conuenit. et ad quod utilis et suffici
ens reputatur. Sic in sup̄na pa
tria ordinatissime distincta sunt sin
gula a principio integre et perfecte:
exceptis quibusdam locis vacuis.
que per ruinam quorundam sp̄i
tuum sup̄torum sic p̄manserunt vs
qz ad tempus prefinitum a deo: do
nec paulatī p homines ad hoc ap
tos et dignos restaurentur. iuxta
sentenciā beati augustini dicētis:
qz tot homines ascendent quot sp̄i
ritus corruerunt. Et beatus gregoi
us dicit: qz omnes electi assumūt ad
ordines āgeloz: qdā ad sup̄iores. q
dam ad infiores p diuersitate me
ritorum suorum. q̄uis beata virgo
maria sup̄ omnes assumpta sit. Si
militer et aliorum doctorum hec est
cōmunis et firma sentenciā: qz homi
nes assumuntur ad illos ordines ā
gelorum. qui in se habuerunt statū
et virtutes quibus illi resplendent:
vsqz ad numerum illum quem de⁹
nouit. Hoc etiam damascenus bre
uibz verbis notabiliē innuit. dicens.

Homines secundum diuersos gradus merito
rursus assumunt ad diuersos gradus
angelorum. Et quicquid incertum est quibus ex
ercitijs ad quolibet chororum perueniatur.
tamen sub pia spe sanctorum studia tam per
interna quam externa quedam opera ad
sublimiora iugiter scandere nitentur.
sic scriptum est psalmus 83. Ibi de virtute
in virtute videbitur deus in syon.
Ubi dicitur gloria: quod deus disposuit et or
dinauit ut ad illud regnum per gradus
perueniatur. Quanto autem plus ama
ueris: tanto plus ascendes. Ecce bre
uia verba in quibus ostenditur tota via
humani profectus. **Ca. 6.**

De profectu caritatis.

Sunt preterea sancti doctores ad
modum diuersi: quibus vicis ex
ercitijs specialibus sunt interni sunt externi
proficiat quis compendiosius in carita
te. Alter sic alter sic ambulat et te
ste beato augustino: sicut sunt diuerse
dispositiones facierum: sic sunt diuerse
vie que ducunt ad regnum celorum.
Quidam per magnas abstinencias.
quidam per iuges lacrimas: nonnulli per
meditationes deuotas: alij per elemo
sinarum largitionem: aut alia opera mi
sericordie: siue spiritualia siue corpora
lia deo placere contendunt ac. Qui
dam in solitudine: quidam in publico:
quidam in otio: quidam in negotio
regnum dei merentur. Si queritur.
in tanta diuersitate pene innumera
bili quid melius sit: breuiter respon
deri potest. quod illud per quod quis am
plius in caritate proficit. Quod est
vni medicamentum: alteri est vene
num: et econtra: propter quod de huius
modi exercitijs particularibus nulla

certa regula dari potest. Et vix ta
dem homo bone voluntatis cum ma
xima et diuturna difficultate inue
nire potest: quid sibi utilius sit. Sunt
preterea non minus incerta signa.
per que deprehendit se cor christianum
an caritatem habeat: an in aliquo
gradu eius profecerit: quia exte
riora signa sunt eorum communia repro
bis et electis. Iuxta illud matthei 7.
Venient ad vos in vestimentis oui
um: intrinsecus autem sunt lupi ra
paces: quod de alijs operibus exte
nis etiam intelligi potest: sicut sunt
vigilie: ieiunia: elemosine ac. De quibus
infinita exempla reperiuntur.
Signa autem interiora et si sunt
magis secura: videlicet deuotio: con
punctio: desideria: contemplatio: et
huiusmodi: tamen non sunt omni
no certa: eo quod angelus sathane trans
figurat se in angelum lucis: ut dicitur.
2. corinthios 11. Relinquitur ergo ni
hil simpliciter securum: nichil cer
tum: donec veniat dominus et illumi
net abscondita tenebrarum. Verum
propter hoc non debemus cessare ab
operibus bonis et a conatu profici
endi: sed magis instare ut certam
faciamus vocationem nostram per
opera bona: ut dicitur. 2. petrus 3. Et
iam multa exempla habemus in san
ctis hominibus qui precesserunt nos:
qui per fidem vicerunt regna: operati
sunt iusticiam: adepti sunt in longa
mini spe lucidissimas mansiones:
quas non inuenissent si in via de
fecissent ab operibus bonis. Horum
igitur in exemplo precipue nos
ad currendam viam mandatorum

de firma fide ac solida spe roborati
speremus: q̄ adiuuante nos gracia
dei nichil nobis impossibile est quod
ad salutem ptinet. Et sicut dicit be-
atus aplūs paul⁹. attendere debem⁹
agricolam qui grauissimos labōes
seminando impēdit i spe fructus pci-
piendi: sic de vītoribus. venato-
ribus. mercatoribus. alijsq; vniuer-
sis qui sub isto sole laborāt et insa-
tigabiliter sudare videntur. exempli-
ficare possumus. Qm̄ igitur absur-
dū est ut famulus dei ideo tepescat
quia non est certus nisi in spe quā-
do p vili et dubia porcione hui⁹ mū-
di amatores tot se periculis et labo-
ribus exponunt. et raro aut numq̄
id quod querunt p libitu acquirāt.
Non sic erit cum hijs qui domino fi-
deli seruiunt. dicente apostolo. Nō
sunt condigne passionēs hui⁹ tempo-
ris: ad futuram gloriā que reuela-
bitur in nobis. Et ysa. lxiiij. Ocul⁹
non vidit. auris non audiuit. nec in
cor hominis ascendit: que prepara-
uit deus diligentibus se. Ecce qm̄ di-
spar premium: pro tantillo labore.
Sed cum dicat au. **¶ Cā. A.**
gustinus. q̄ caritas cum fue-
rit nata nutritur. cum fuerit nutri-
ta roboratur. cum fuerit roborata p-
ficiat. Queri potest. an eodem modo
id in omnibus fiat. Respondetur. q̄
non: sed sup hoc consiliū discipli-
nā vni ē requirendū: quia qd vni cō-
uenit alteri obest: sicut iam dcm̄ est.
Sile hui⁹ p̄t accipi in puero nouē
nato. et iuvene et viro similiter: vbi
magna industria requirit. q̄lis cibis
et vestitus ē singulis applicandus.

¶ An caritatis augmentū eodē modo fiat i oibz.

Ite de arboe aut herba nouē plan-
tata: et similibz oibz suo modo est
dicēdū. Sunt nāq; nōnulli q̄ nālīe
sūt pauidi et vīdēs. hijs p̄ accep-
tam graciā nutriendi sunt doctrinis
et exēplis p̄solatorijs: nec hmoi hor-
tādi sūt ad mīmū fiorē: q̄ fior i eis
non solū caritatem non nutrit. v̄
eciā crebro extinguit. Et plures vi-
dimus in desperacōnem corruisse: et
seipos interemisse. Sunt alij natu-
raliter ceruicosi: hijs statim post ac-
ceptā grām ad timorē se cōuētere
debent: si in caritate pficere cupiunt.
Alij amorosi. alij odiosi. alij leues.
alij graues et sic de alijs: quibz non
indifferentē omnia sunt cōsulenda.
Qm̄ sit autem difficile in hijs suffici-
entem esse m̄gēm. ostendit būs gre-
gorius in pastorali suo: vbi ad lon-
gū de hac arte artū et scia sciaz. re-
gimur videlicet animarum tractat.
Nō aut quāē in hac arte hūmā pfe-
ctus nō p̄t certa r̄gula dai quo ad
singla infallibilīe sic in ceteris artibz
et sciētijs. hec ē: q̄ ceterē artes siue
scie sūt circa vliā. q̄ sp vno mō se ha-
lent et nūq̄ variāt. et tñ humano
mō sese p̄seant: sicut p̄zin arte silo-
gistica et methaphisica et mathe-
matica: et cē in alijs philosophicis. et
sic de alijs. Ars at̄ mōālis et p̄cipue
illa q̄ spūalē p̄fctm cōtinet. ē cēa pti-
cilaria et variabilia. q̄ non p̄nt dē-
miari vna cōi regula et indeficiente:
nec ē cātūmodo p hūmā studiū s̄ p
grām dīnā. q̄ nō sp nobis p̄sto ē pro-
hibitu nrō: s̄ p̄ut dñs voluit dat eā
aut subtrahit. Voluntas eciam hu-
mana quam hec grā paulatī pficit

vaga est et inq̄eta. et diu in vno p-
sistere non valet. donec ad illū sum-
mū creatorē pueniat a quo p crea-
tōnem exiuit: qui est bonū infinitū.
ōnino sufficiens abissum appetitus
eius faciat. Ideo n̄c h̄z crebro exer-
citia variare: ne pp̄t tedū gracia
vacua in ip̄a pmaneat si ociosa fu-
erit. **H**oc em̄ misericors d̄s p̄oui-
dit ut multa exercitia meritoria ha-
beam̄: q̄tenus in vno attediati sta-
tim ad aliud cōuertamur. **S**i patz
clare: q̄ de h̄is exercitijs siue acti-
bz virtuosis per que merē caritas
augeri. nō potest certa regula dari.
Ubi gr̄a. **S**i aliq̄s sibi istā regulā
p̄figat. q̄ tali t̄pe velit orare a deū
de opari manibz. p̄nter legere. deinde
dormire ac̄. p̄t sibi venire talis ca-
sus q̄ grauius peccat ita faciendo: vi-
delicet se indiscrete grauādo. aut p̄ri-
mū in articulo n̄c̄tis negligendo: a
aliter s̄m q̄ tales euētus innūeris
modis p̄nt occurrere: de quibz nulla
determinata veritas a nobis p̄t p̄-
figi. q̄ soli deo cognita sunt. **H**unc
aut laboriū t̄m p̄iculosum in p̄fici-
endo spiritali iurrim̄ ex de merito
p̄mōz p̄ntū. artāte nos decreto d̄ine
iustitiē deo q̄ i lūme clāe noticie faci-
lit a p̄fecte p̄ficere noluerūt: ideo oz
nos iā i sudōe vulem̄ a in teneb̄s
q̄si manibz more cecorū palpando
aliq̄d q̄licūq̄ licet imp̄f̄e opai ut
in virtutibz crescam̄. **Q**ue t̄n quā-
tūq̄z sudauerimus non alit̄ sunt
coram deo q̄ pannū menstruate: ut
p̄pheta dicit psa. 68. **E**x h̄is patet
quare tam diuersi titelli deuoti re-
p̄iuntur. et etiam regule varie scōrū

patrū loquētes de spiritali p̄fectu.
Et forte mirum quibusdam videtur
ita factū sit. viz q̄ vnus p̄sua-
det alter dissuadet. q̄ vnus iubz al-
ter vetat: q̄ vnus insequatur alter
fugit ac̄. **S**ed si predicta considerē-
tur: tunc apparet q̄ libra magne
discreōnis id actum est: ne videlicet
in gazophylacio spiritalis doctrine
aliq̄d de sit q̄ necaria sunt. **Q**uod nō
conuenit vni. cōuenit alteri: q̄d dis-
plicet vni. placet alteri: quod erudi-
tus fastidit. ideota amplectitur: q̄d
spernit diues. pauper gratant̄ ac-
ceptat. **I**dem sano dulciter sapit. egro-
tus euomit ac̄. **D**e h̄is autēz pluri-
bus opusculis que legi. hic vnū mo-
dum generalem colligere proposui
sub nouem gradibus predictis quā-
tū d̄ns donauerit: p̄ quē verisimili-
t̄r apparebit. quibus signis vera cari-
ritas se manifestet: quibusue signis
maior aut minor caritas agnosca-
tur iuxta triplicē statū ei⁹ et. 9. gra-
dus sepe d̄cōs: et q̄s grad⁹ aulibz or-
dini in celestibz cōrūdeat. **P**lacuit
q̄ hoc sub p̄f̄u bonorum religioso-
rum applicare: q̄ p̄f̄us cōiter in mo-
nasterijs exp̄it. nō q̄ apud secula-
res nō sit. s̄ min⁹ apparet: poterit
q̄z facilliter ad cuiuslibz catholice vi-
uētis p̄positū reflecti. attenta stat⁹
sui q̄litate. **V**erū applicacō ista ut iā
d̄cū est nichil certū intuetur. nisi q̄
sc̄dm cōgruēciā quādā p̄cedit ex
sacris libris: neq̄ alijs p̄iudicat
q̄ pulchri⁹ p̄cedunt: licet quātum
intelligi datur nulla omnimoda cer-
titudō de hac materia in teris h̄ea-
tur. nisi forte p̄ reuelacōez sp̄eales:

h oia pieturali certitudine pstat. que
moralibz sufficere solet. **Ca. 8. De reli.**
Religio scola vntu dicitur qd
ordinate p ea instituit ho tve w
lutatis ad pstatz oim vntu ad pco.
nem. scdm tres actus iherarchicos.
Et ideo habet etiam tres denomina
ciones: quia quo ad primum actum
iherarchiam qd e purgare. vocatur
status pme pstatz qd ad scdm qd e illu
miare. ut statz spualis discipline
vel etia milicie: qd ad tciu qd e pficere.
ut statz pfcomis xpiane. Et hec ta
respiciunt tres status caritatis: scilicet in
cipietis. pficietis et pstatz: ut sup di
ctum e. **Dez.** distinguendo pmi statu
scilicet incipietis. sciendum qd pstatz xpiane
vite in tcz consistit: scilicet in pstatz declia
tione mali. in pstatz opaco tvi. in pstatz
ta appeticoe supnoru. Et io qd vult
pstatz icape xpiana vitaz: qd he at a
liqd de istis tribus. Et ita videmus
in hys q feruent couertit de seculi
consueto ad religionem. Na pmo pstatz
deflet: scdo vtuosis exercitijs se appli
cat. qd plura sut in religioe: scio sacis
meditacoibz insitit. a magna dul
cedine sepi repler. Et hic e terminu
caritatis pme scilicet incipietis: qd p hos
tres gduis distinguit. Congruent ec
ista applicaco ad infima iherarchia
celestiu spiritu. dice possum. qd pri
mus gduis meret associacoem cu an
gelis: scdo cu archangelis: tciu cu vnti
bus. **D**istinguendo scdm statu ca
ritatis qd e pficietis. sciendum qd tota
vita xpiana e temptacio: sic aug. de.
Et iob vij. **M**ilicia e vita hois sup
terra. Temptaco aut q xpianu ex
ercet est triplex: scilicet huana qd e gnis:

angelica que e grauior: diuina qd e
grauissima. Et p hanc triplice tem
ptacione accipit triplex gradus huius
caritatis scilicet pficientis: congruen
ter ad mediam iherarchia applican
dus. Na qui vincit pma. connumera
bitur ptatibus: qui vincit scdam. co
numerabitur principatibus: qd vincit ter
cia. connumerabitur dñacionibus. Et hic
e finis su pfao scde caritatis videlz
pficientis: qd p hos discernitur gduis.
Et etia in pficientibus religiosis clare
videm. Na qd in pma caritate vide
licet incipiente ia pfu fuerit xpi mag
na pma. vtuosam vita a deuota co
templacone: rursu in aggressu secunde
omnibus apparer imperfectioes: a se
pius etia a nouitijs despicit. donec
discant cu hostibus pugnare. pda
rapere. adusariosq psterne. **D**i
stinguendo terciu statum caritatis
que e pstatz. est sciendum qd tripliciter
diuina illuminaco mente plustrat:
scilicet vir pceptibiliter et hec e mag. pl
pceptibiliter. et hec e maior: apte p
ceptibiliter. et hec e maxima. In pma
hys se mens contemplantis pl actiue
q passiue: et sui recordat. a oim que
opat. In scda pti actiue sed pl pas
siue: et qnqz sui recordat. qnqz non.
In tercia omnino passiu: et penit
sui obliuiscit. Hec magna sut et su
me pfecta. supreme iherarchie corre
spondencia: nec de his exemplificare
audemus nisi quantu in sacris lib
ris inuenimus: vbi plures leguntur
qui hys sublimissimis gradibus de
corati fuerunt: nec dubium quin qn
to amplius a se deficiunt tanto am
plius in deu pficiunt. Et p consequens

tāto ampli⁹ amāt. Primi cū thro-
nis: sed cū cherubin: tēj cū seāphim
verisimilit̄ sorte accipiūt. Hec bre-
uic de singulis tacta sūt in qñali: s̄
nūc lati⁹ de ip̄s specialit̄ aliqua di-
camus. *Sequit̄ ps sēda hui⁹ libri*
De caritate incipiente. .Ca. p.

Caritas incipiēs sic dēa
est. q̄ p eā spūalis vita
inchoat̄ et maxia cura
nēa est. ut nutriet̄ et
foueat̄ et custodiat̄. ne corūpatur.
Et est hic s̄m sc̄m thōm aliq̄d filē
de vita naturali: et augmēto spūali
hoīs. Nā puer iam nouit̄ natus si
non diligētissime custodiatur statim
moritur: si etiā non sollicitē nutriet̄
nō crescit. Et s̄m q̄ ista meli⁹ sibi
applicatur. s̄m hoc meli⁹ pmanet in
vita: et auget̄ in oībus et roborat̄.
Sic ē de ista caritate similit̄ q̄ hō
bone volūtatis. post acceptā nouit̄
grām. diligenter debet se cauere ab
ocasionibz pccōz. q̄ adhuc debilis
est: et applicat̄ se ad viros spūales
q̄ eū foueat̄ verbo et exēplo donec
crescat paulatim. Qui hec n̄ facit: vix
ad modū infantis derelicti pmane-
bit viu⁹. De hoc cotidiana cernim⁹
plura flebilis exēpla. Et ē verisimile.
q̄ grā ista pma aīam spūalit̄ viu-
ficat̄ plurimos q̄si in nūeris vicibz
tangit et comūtit: s̄ pauci in ea pse-
uerāt. Om̄cūto em̄ grā mentē pul-
sat et ad consensū trahit: statim spū-
aliter viuere incipit. s̄ mōli culpa
exigente et p̄cipue acridia. q̄ fit ut
ea que gracia requirit̄ nō exēq̄tur.
sue alia quacūqz. continuo gracia

ipsa in anima moritur: et sūt poste-
riora hominis illi⁹ peiora p̄oribus:
q̄ semp grau⁹ peccat. tantā graci-
am negligendo. Sollicitudo ergo
p̄ncipalis huius caritatis. est homi-
nem p peccatum mortuū spūaliter
uiuificare et in vita conseruare: q̄d
fit resistendo peccatis et concupiscē-
tijs eius. p que sunt motus in con-
trariū caritatis. Et hic est p̄m⁹ gr̄-
dus. Hec autē si debite fiunt. tūc ne-
cessario seq̄tur opatio bona: q̄ hys
intēdere nichil aliud est q̄ bene op̄-
rari. Et hic est scūdus grad⁹ cari-
tatis incipiētis: q̄n vicz intātū cre-
scit. q̄ merito dici debeat p̄ma rudi-
menta trāsisse: sicut eē videm⁹ in oī
arte alia siue mentali siue manua-
li: q̄ singule hūt mēsuras suas. Rur-
sū bonā opacōem seq̄tur delectatio
et spes: q̄ est certa expectacō futuro-
rū bonorū ex meritis pueniēs. Ideo
q̄n caritas ista sic vltim⁹ crescit vt
intus audiat a dño sibi dici. dimis-
sū ē pccm tuū. et illud apli rō. s. Ipe
spūs scūs testimoniū reddit spūi
nostro q̄ filij dei sum⁹ et similia: tūc
tercius gradus excreuit in aīa scā:
et pascit multis deuotis susurris i-
termis et meditacōibz spūalibus
vltra solitū. ita ut sup flores se am-
bulare putet: om̄nqz grauia fiunt
ei leuia ppter arisum gracie. Et
hec p̄fectio caritatis incipientis. s̄
forte dicat quis. Ex hys dictis aper-
te patet. q̄ statim cum caritas inci-
pit esse. incipit etiā proficere: ergo nō
debet distinguī caritas proficiēs cō-
tra caritatē incipiētē. Rūdetur s̄m
sc̄m thō. q̄ diuersi grad⁹ caritatis

distinguitur secundum diuersa studia: ad quod homo producit per caritatis augmentum. **S**tudia autem illa que sunt principali-
ora: dant nomen gradui siue statui caritatis. **E**t ergo quous ois huius caritatis perficiat. non tamen dicitur ex hoc habere caritatem perficientem. vel esse in statu caritatis perficientis: sed quando hoc principaliter intendit quod vult perficere: et quando ad hoc aptus est. **N**am cum ad huc incipit de se peccata et penam agere. non potest principaliter intendere ut perficiat sublimiter in caritate: neque ad huc aptus est ad hoc. sed quod paulatim crescat donec voluerit: quod tamen non fit sine aliquo profectu. **S**icut pueri quous cotidie perficiunt in augmento natali. non tamen dicunt aliquid operari nisi per ad eptam etatem et fortitudinem sufficientem. quous non sint sine omni operatione: tamen illa operatio non meretur denominationem aliquam statui: quod semper a principaliori fieri debet. **S**imilis instantia potest fieri de caritate perfecta: quod non debet a distinctui a caritate perficiente: eo quod perfecti semper quod diu in hac vita sunt etiam in caritate perficiunt. **S**ed quous hoc verum sit. tamen habent aliquod dignius studium circa quod principaliter versantur: quod est deo inherere: et ab hoc denominationem perfectionis sumunt. **E**t quous hoc etiam desiderant incipientes et perficientes. tamen adhuc non sunt ad hoc apti propter causam deam: quod scilicet cum alia adhuc habent occupari. donec perueniant ad tantum perfectum. ut deo stabiliter inhereant quantum possibile est in hac fragili carne. **N**ec qualiscumque deuotio siue contemplatio mereatur dici perfecta caritas: sed illa que gradus perfectos at-

tingit deo operante in anima sancta: quod de comuni lege non fit repente: sed paulatim et ordinate per gradus distinctos. sicut propheta dicit. **B**eatus vir cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum. **Q**ui ergo absque hoc ordine sentit deuotiones siue contemplationes sublimes. detet eas habere suspectas: et se potius ad lamenta penite siue incrementa virtutum reuocare: donec tempus debite ablactationis veniat. **A**lio quando si mature her duo membra vterque destrueit. videlicet penite et virtutis. aspirans ad cibum solidum diuinarum illuminationum incipit labi. **H**ic est magnus laqueus occulte superbie: quem propheta expauit dicens. **A**b altitudine diei timebo. **U**bi dicitur gloria: quod altitudo diei tuorum superbie est. qui timeri debet quod brevis est: sed altitudo diei longinqua et pseuerans est que delectat. non arrogatibus quod ante tempus se eleuat: sed humiliter in deum sperantibus: in qua nulli timendum est. **U**nde subdit. **E**go vero in te sperabo: non in me: ne per stultam arroganciam moriar. **P**remittit etiam multas pseucones quas sustinuit ut eleuaret se ad superbam altitudinem inuestiue: dicens. **M**iserere mei deus miserere mei quoniam contulauit me homo: tota die impugnans tribulauit me. **E**t ecce prima temptatio. **C**ontulauerunt me inimici mei tota die. **E**cce secunda. **Q**uonia multi bellantes aduersum me. **E**cce tertia. **H**ec sunt. caro. mundus. dyabolus: qui omnes odiunt humilitatem: et volunt repete contra dei ordinationem magni esse. **S**ed vir fortis et paulatim magis eligit: quam diei altitudinem sibi

usurpet. Simile hētur i euāgelio.
de inuitato: ad idēz sacēm humilita
tis referēdū. Nā si ultimū locū ele
gerit. cū gloria ad supmū deducet.
si vero i pmo se locauit. cū rutoē no
uissimum tenere coget. Ex hijs et
alijs mltis scripturis docemur cōse
cū sit gradū infimū caritatis am
plecti et minima non spernere: nec
in magnis ābulare sup se: s; pacien
ter expectare donec man⁹ dīma ele
uet fidelē seruū ad altiora. Hoc q̄p
pe tenendū est p certissima regula:
q̄ q̄ i paucis fidelis fuerit. ad maio
ra p hoc mēt eleuari: & de maioribz
ad maxima. donec ad perfectum ve
niatur. Et hec est sentētia euāgeli
ca. et valde notabile & vtile docū
tū. & maxime ad ppositū nēm deser
uiēs: cōplectens vniuersa opa meri
toria: a porrectōe calicis aque frigi
de. vsqz ad sumptiōem calicis salu
taris. id est martiriij. Vbiqz oīo siue
in magnis siue in pnis: qui fidelis ē
in minimo maiora pcepit. Et econ
tra q̄ pua negligit paulatī decider:
et qui spretis minimis ad altiora
volare festinat. q̄nto scanderit alā
tāto cadet pchiuus. Humilit̄ ergo
cū ppha dicamus. nunc cepi. q̄ntum
cūqz pfecerimus: nō semel neqz bis:
s; p singlos dies. Et nō q̄ enumerat
ibi plura opa pfecta: p̄t q̄ dicit. nūc
cepi. Idem sonat sūa apli. dicentis.
Ego nō arbitror me cōphendisse: se
quor aut̄ tē. Et subdit. h̄ sentiam?
qui pfecti sum⁹. Bñs qz tern⁹ dicit:
q̄ seruus dei aliq̄ mō debet suū pfe
ctū nescire. et tū aliquo mō scire: vt
dicit negligētia nō torpescat. nec ac

rogācia se iactet. Ecce mīz. quāta
est cōformitas supremi grad⁹ ad
ifimū: q̄n vbiqz summa predicatur
humilitas. Qui non est valde vilē
in oculis suis. nichil pōt boni inchoa
re: et q̄ se pfecte non despiciat. pfectio
nē nondū attigit. Vbi est tū notan
dū. q̄ pma humilitas nō est multū
mirāda. in eo vīz q̄ nūq̄ aliqd boni
fecit s; plura mala: i eo aut̄ q̄ nota
bilē pfectū aut iā pfect⁹ est. valde
laudāda ē & mirāda. S; dū de ca
ritate loqui volebam⁹: repete ad hu
militatē deuenim⁹. nec mirū quia
pari passu ābulant: simulqz crescūt
et pfiūt. Nec vnq̄ dñs de⁹ aliam
caritatem ifudit sine preuia humi
litate: qd apte in peccatoribus cer
nimus: qz statim q̄n sibi p̄p̄is incipi
unt displicere. tūc gratiaz p̄cipiūt:
et ad bonaz vitā se conuertūt. Nec
ē curandū q̄ illa displicentia est in
formis: s; etiā fīor seruus. q̄ nichil
omin⁹ a deo ē. Quib⁹ pmissis: nunc
de pmo gradu caritatis incipietis ali
qd loqui placeat. *¶ C. 2. De caritate age
lum.*

Angelica caritas sic dici p̄t. q̄
p ea; hō mereat qui ipsaz ha
buerit in numez angeloz cōputari:
vel assumi ad infimū chorū spiritū
um supnorū. Et hec pōt dici mīma
caritas i genere suo: que nichilomi
nus pene infinitos grad⁹ habet s; m
diuersitatē meritorū: s; m magis et
minus soli deo cōgnitorū & quibus
voluerit reuelare. In hac caritate. si
ue in gradu hui⁹ caritatis. s; m quā
dā op̄iōem. sūt pueri nouit baptisa
ti vsqz q̄ delinq̄re vel mereri poterūt
salte de cōi legē qd dī ppter quosdā

privilegiatos: qui non cadūt sub cō-
muni rēgula. **I**te penitētes qui ī mor-
talibz pēis fuerunt. et noviter pūsi
nondū cōdignā pniām cōpleuerunt:
et hoc itez sūm cōmunē legē: ppe ali-
quos singularit eleuatos ecclā in in-
stanti cōuersionis sue: quoz inchoa-
cio qdā pfiō reputat. **I**te simpliciē
ambulantes in via mādatorū di si-
ne conatu notabili pfiēdi. vtentes
pmissis. abstinētes ab illicitis. nich-
il ardui aggredi audētes. cōtātē se-
ctantes. bone volūtatis hoīes vocati.
suā pacē. suū solatium quātū licet
querētes. nullū offendētes. nullū re-
leuātes. oībus bonū fauētes. pau-
ca tamē de suis tribuētes: tōi viri bo-
ne fēie. de seipis magis solliciti. alio-
rum salutē nō nimis feruēde querē-
tes: oībus tamē caritatiue sūm grāz
sibi datā inclinati. etnā et tpālē sa-
lutem sūbus exoptāt et psuadēt: de
quibus btis gregori⁹ dī. **S**ūt ple-
tiqz qui pua capiūt: sed tñ hec eadē
pua pie annūciare sūbz nō desistunt.
Isti itaqz in āgelorū numez aurrūt.
Hec verba breuia sunt: et noua ex-
planacōne opus hñt. **N**ō est notā-
dū. qd ad indigādā mīmā caritatem
occurrat querēdū: que sint ista pua
que capiūt et annūciāt. **E**t videtur
qd scdm vnū intellectū dici possit illd:
qd scribit actū. 19. **U**bi legit qd pau-
lo pdicante. plures cōpūcti fuerunt
corde. mīciantes actus suos. id ē pec-
cata sua cōfiteētes: qd ad istam cari-
tatem ptiēt: nec dubiū ē. quin hoc
quod acceperūt. ecclā alijs nūciat et
psuadere mitebant: ut piter salui fie-
rent. **Q**d ecclā cotidie in religione fie-

ti cernimus. **N**am qui ad conuersi-
onē nouiter veniūt. in primo feruore
pcta oīa q vnq fecerūt qntū pnt di-
ligentissime cōfiteēt. et statī accep-
ta fiducia omēs cōnūtere nitunt: he-
teras absentibus scribūt. pntes hor-
tantur. notos et ignotos trahere tēp-
tant. adeo ut non sit qui abscondat
se a calore eoz. **Q**uid isti faciūt. nisi
pua que acceperūt sūbus nūciare
festinant. **S** post exptā difficulta-
tem. zelus iste cōter quiescit. **E**st et
alius sensus nō abiciēdus. **Q**ui sic
pdrī ē simpliciē et innocentē in via
dei ambulat. et grācias agit deo. et
pax. de noticiā saluari habet: et hoc
idem alijs nūciare siue docere cona-
tur p bona volūtate. hic pua q acce-
pit sūbus nūciat. **P**rimū ad penitē-
tes: istud ad innocētes ptiēt. **V**erū
sic pdictū ē. ista sūt pua respai mā-
iorū: sed in se valde magna sūt. **P**u-
ta qbus eterna dāpnacio declinat.
et etnā gloria secure merca. **E**t re-
uera felix ē. qui hūc gradū mīmū me-
retur accipere in terris: qm erit sicut ā-
gelus dei in celis. **D**e hoc narrat be-
ata mechtildis exēplū in reuelacōi-
bus suis: videlicet qd sibi ostēsus fuit
mīmus scīs in regno celoz in mag-
nis delicijs. **H**ic erat ruterus in fris
ab ifancia sua vsqz ad mortē. nūq
bona didicit. nūq bona fecit: sed sem-
p mala. **I**n exitu aut spūs sui sic co-
gitauit. **U**tinā nō peccassem: et si li-
ceret viuere: ammodo abstinerem a
pctis. **H**ec aut similia cogitās: expi-
rauit. **N**ichil aliud secum detulit: nisi
pcta plurima ultra numez. **V**eniens
autem ad iudiciū dei. sentēciatū fuit

ut cētū ānis in acbissio purgatoio
torq̄ret. et deinceps vsq; i sempiter
nū gaudijs celi frueret. Qd et scī
fuit. **S**ile de multis alijs legīt. **I**nt
istū mīmū scōp. et iohēz baptistā ma
ximū. quātū sūt qd? **S**i iste pessi
m⁹ p̄tor p mīmū op⁹. puta desideri
um vnū tenuissimū et hoc mīme ca
ritatis. tāta mala euasit et tātis bo
nis etnaliter affluet. qd viris pficiē
tibz et pfās dabit. q ex maxima ca
ritate. arduissima et pene innumera
bilia opa p gloria dei impēdūt. **O**
si attēderem⁹ verissimā sentēciā sal
uatoris nūquī dederit cīphū aq̄ fri
gide p nomine meo nō carebit mer
cede sua. et alia similia plura. non
vtiq; sic pigri remanerem⁹. **D**e hoc
eciā q̄ sint innumerabiles qd⁹ pre
mior in qlibet choro. et p q̄s eciā
meritor in hac vita. satis ex qdam
reuelacōe patz q̄ scī fuit scē byrgit
te. **I**n q̄ legīt q̄ sint plures āgeli in
celo q̄ decies hominū q̄ fuerunt ab
adā et erūt vsq; ad vltimū qui na
scetur in fine mūdi. **I**ta q̄ p qlitet
hoīe plus q̄ decem angeli pputabū
tur. **Q**uis ista cōphendet? **Q**uan
ti cotidie nascuntur et moriuntur?
Iuxta quandam opimōnē licet in
certā pieturaliter. q̄ vltra cētū mi
lia hominū cotidie moriantur in h⁹
mundo exceptis bellis et epidimijs:
in quibz quādoq; i vna hora et par
uo terre spacio multo pluēs cecide
runt. **A**n autē istd credibile sit an
non. nichil ad p̄ns. n̄ iquātū eleuat
mētē ad cōsiderandū qualicūmq;
gaudia illa ifinita q̄ p̄panē dilige
tib⁹ deū. **S**i aut minimū op⁹ mīmū

me caritatis qlitercūq; negligēter
scī. non erit sine p̄mio in p̄ia illa
supna. hanc ostensum eciā fuit bea
to bernardo in visioe q̄daz. et vtiq;
talīa ad mīm⁹ p hoīes bone volūta
tis cotidie plūcia sūt. nō dubiū est
q̄ p singulos dies crescit meritum
eor⁹ vsq; in senectū et senū. donec p
ueniāt ad terminū merēdi. et p con
seq̄s p̄mū multiplex erit valde et
diūsū qd huic merito cōrūdet. **Q**uis
em̄ audet affirmare aliq̄s facile in
ueniri in hijs opib⁹ meritorijs q̄ q̄
casualiter fiunt. oīo esse pares. ita
q̄ in nullo discrepet. **E**t si hoc pene
impossibile est. seq̄tur q̄ eciā in glo
ria oīno filēs aut vir aut rarissime
inueniāt. **E**x q̄ seq̄tur inestabilis
decor dispariū coronaz in illa p̄ia
supna. vbi tā numerosa multitudo
brōz ē. et qlitet cū aliq̄ sp̄ali p̄ui
legio hōris. **I**ux illd. **C**āri. 22. **N**on
ē inuentus similis illi. qd s̄m doctores
de qlitet scōp. verificat. licet nos la
teat. quō illud fiat. **S**eq̄tur eciā ex
p̄dictis. q̄ cōiter rep̄hensiones scōp
patrū cadūt sup istos q̄ in hac cari
tate infima siue in hoc gradu p̄mo
versant. licet in quolibz gradu rep̄
hensibiles qdam inueniant. **V**n te
atus bern. dicit eos languere circa
cōia precepta. alij tepidos. alij car
nales. alij negligētes eos wcātā.
donec ad meliora conscendant et p
fecti fiāt in gradu suo. **P**erfectio au
tē hui⁹ gradus ē quā describit b̄a
mechtildis in quadā reuelacōne. sic
dicēs. **Q**uiaiq; in ecclia deo fideliter
deuote ac humilic ministratz. et eci
am p̄pter deū infirmis peregrinis

† putat.

rel paupibus et inuicē in caritate q̄
libet alij subueniret: in primo gra-
du consisteret angelis coequatus.
Ecce in genere suo magna est ista
pfāo: q̄uis respā maioris mīma ca-
ritas hec wēt. Qui ergo ad hec ido-
neus ē: de pfāoribus scīs in infimo
choro erit. Qui uero nondū est. a ta-
mē dolet de hoc et sic decedit: nichilo-
min⁹ angelico choro inseretur. iux-
ta mensurā meritoy suoy. Nullum
em quantūcūq; minimū bonum eī
irremuneat: ut dēn est. Ex quo p-
babiliter uidetur posse iferri: q̄ max-
ima demonū ps sit de infimo choro.
Quod sic patet: quia cū meritum re-
spondeat pmo: et maxima ps sal-
uandorum sit aut de pueis nouiter
baptizatis. aut adhuc innocētibz
aut penitētibz aut impfas: uita spi-
rituali: et vix pauci ad hanc pfōnē
infime caritatis ptingant: cum hij
omēs ad chorū angeloy ptingant
ut eius ruinas impleant: sequitur
q̄ in illo choro ultra omēs alioy an-
geloy supioy choros remāseāt plu-
res sedes vacue: q̄ p oīs ppli tā nu-
merosam multitudinē restauratur.
Idē uidet posse suū ex quadā autori-
tate origenis dicētis: q̄ illi āgeli cor-
ruerūt. q̄ terrenis plati fuerūt. Itē
ex scismate siue heresi q̄ fuit in ecclā
ista militante idē p̄t pbari. Nam cō-
muniter vnus aut pauci docti siue
potētes. hmoī suscitāt: et cōtradicēti-
bus pfāoribus. facile trahunt secū
mobile vulgus. Sic lucifer vīsimili-
ter de seraphi et cherubi siue thoyis
paucos respectiue secum traxit: q̄a
pauci in campo militantis ecclesie

sic strenui repta sunt. ut apti essent
ad illa loca re-plenda. Et ita de
alijs choris suo modo suspiciādū vi-
detur uidelz: s̄ de supioybz paucio-
res traxerit. Sēp em hoc ē attēde-
dū q̄ psalmista dē: grāz et glāz da-
bit dñs. Et q̄bus tā tā glāz datur?
est ecclā p̄quiri: q̄ tantā grāciāz
p̄ueniēdo largiat eis dē. Qm̄ vō sint
pauci respā alioy q̄ supmā hāc ca-
ritatē meruerūt in trīs: nescit nemo
q̄ sacros codices legit. Hoc ecclā cōis-
sime dē: q̄ p̄to sint hoīes pfāoēs. tā-
to sint et pauciores: q̄ dā de singul⁹
statibz exēplificādo. ac. **D**en q̄modo
cūq; se ista hñt. felix merito dicēdus
ē. q̄ vel mīnā caritatē fialiē secū ferre
meruerit: q̄ illa dign⁹ neō ē. q̄ dū
hic uiuit ad maiore feruore aspiraē
nō cōtēdat. Huic aut minime caita-
ti siue infimo gradu aut pmo i ascē-
dendo. pene oīa vicia insidiāt: q̄ qui
par fortis. ē facile a potēte deici: et
qui parum doctus est. facile a decep-
tore seducitur: q̄mō p̄m scī thomā
in tertia parte ubi seipsum corrigit.
ecclā minima caritas sufficiat ad
queletet peccata vitanda: illo coope-
rante qui non p̄mittit suos tempta-
ri ultra id qd p̄nt sufferre: s̄ fāt ecclā
am cū tēptatōe p̄uētū ut possint su-
stinere. Nichiloī cōsulendū est vni-
uersis ut p̄ficē studeāt: ne tāq̄ pue-
ri p̄dident. Nam regulariter loquē-
do. nulli sic p̄culose luctant contra
uersuam hostem: sicut isti qui min⁹
hrē non poterūt si saluari debeant.
Simile quoq; assignari p̄t de illo
qui in extrema margie gdiēnā faci-
le in flumē p̄cipitat. Et q̄ de morbo

nouit conualuit. si ceciderit difficulter
surgere potest. Et qui de pane gratie
parum gustauit. citius amittit sapa-
rem eius: et si amiserit. tardius festina-
bit ad id gustandum cuius memoria
vix retinuit. Verum quoniam vita ihesu ex-
emplar esse debuit omnium saluandorum:
ideo etiam ipse benedictus saluator opa
omnium graduum exercere dignatus est: ve-
re patet intuenti euangelium eius. Nam
quantum ad istum gradum pertinet. etiam
opa minimarum virtutum ostendit: ut
exemplum daret vniuersis. siue perfectis
aut imperfectis. Nam ut patet circa cibus. ob-
latus et baptisatus fuit: discipulorum
sui orum pedes lauit. precibus humiliter
fuit: et alia pietatis opera perfectis
magis congrua exercuit. Vbi est ad-
tendendum. quod quoniam viri altioris perfectis siue
perfecti ad huiusmodi descendunt. non pro-
pter hoc sunt iudicandi imperfecti. sed
magis perfecti quam christo similiores: et tunc
nunquam tunc plures merentur quam si in alta
contemplatione starent: sicut dicit beatus
gregorius de moysen et paulo. qui nunc di-
uinorum secreta rimantur in mente. nunc
descendentes populo iurgie immixti.
usque ad cubile coniugatorum disponen-
dum se inclinant. ut omnes lucrifacerent.
Quod vtiq; ad perfectam caritatem spe-
tat. Et sic patet quomodo opera exte-
riora. etiam communia sunt quod ad aliquod tantum per-
fectis. perfectis. quam incipientibus. Sed
per hoc distinguuntur. quod illa que pertinent infere-
riores. melius et perfectius pertinent superiores.
Et quando quilibet facit extremum suum
ultra quod non potest amplius. tunc ab
illo denominatur et spiritum et formam
accipit. Exempli gratia. Si quis di-
cat aliam in hoc gradu primo carita-

tis constituto. Spiritualiter te occu-
pa meditando. contemplando etc. etiam
debet. Nescio. Et si dicatur. Quid er-
go vales? respondebit. Possum vtiq; ser-
uire infirmis. eleemosynas dare. et alia
opera predicta facere. et nichil amplius?
iste recte dicitur in primo gradu caritatis
esse. propter testimonia studiosorum istorum cir-
ca que occupat. Ita de alijs simili-
ter est pietatibus iuxta vniuersum
et gradum et perfectum suum statu. ut semper
a perfectione denotatio sumatur. Dicit etiam
sanctus thomas in 22. quod homo perficiat
virtutibus. persequitur per humanum studium. So-
trahenda est similitudo de alijs stu-
dijs naturalibus siue artificialibus: ad
inuestigandum perfectum spirituale in vir-
tutibus suo modo. Unde sicut in mecha-
nicis ordinate procedit de rudimen-
tis ad altiora: et deinde adhuc ma-
gis et magis. donec ad perfectum magi-
sterium attingatur. Sicut solet exem-
plificari de citharista. qui primo vix di-
gitos cum magno labore aptare potest
ad cordas: deinde notas grosse disti-
nguit. postea cantum rectum sed diffi-
cilter: deinde rectum sine difficultate.
sed minus suauem. tandem delectabi-
liter et suauem perfectum et magistraliter
psallit. Ita et in toto statu spiritualis
vite aut in quolibet gradu eius yma-
ginandum est. quilibet namque gradus ut
dictum est habet sua incrementa seu perfectiones et im-
perfectiones. Et si de toto statu men-
tio fit. occurrit communis applicatio de ge-
neralibus virtutibus. donis et habitudinibus: si
de aliquo particulari gradu. equaliter facili applica-
tio suo modo ad illum. Exempli gratia. In
istis primis gradibus sunt homines bonae voluntatis.
qui quodam sunt tepidi ad opera misericordie. quodam

pmp̃ti. alij pmp̃tiores. alij pmp̃tis-
tissimi: om̃es tñ cū difficultate. **A**lij
vlt̃er⁹ sine difficultate p̃mmo cum
mag̃ facilitate. **A**lij adhuc cū mag̃
na delc̃atione et gaudio. opa hui⁹ g̃
d⁹ faciūt. **Q**uorū oīm studia ext̃na
ostēdūt. q̃lit̃ int⁹ habituati sūt: si ex
aio fiāt et sine dolo. **S**z forte dicat
aliq̃s. q̃ iste g̃d⁹ ifine caritatis in re-
ligiosis esse nō possit: eo q̃ ip̃i sūt in
statu p̃fectiois et nō lāguēt cū cōia
p̃ceptis: h̃ insup̃ p̃silia euāgelice et a-
postolice p̃f̃õis ob̃suāt. **A**d idē videt̃
dñm bñ ih̃em̃ini facē: q̃ dē. q̃ mōch⁹
aut āgelic⁹ ē ā demoīa. **N**q̃ non pos-
sit mediū rep̃iri aut ip̃f̃m̃ in religi-
osis: h̃ aut sūm̃i aut nichil sūt. **I**ts
soluit sc̃us thomas. et dicit: q̃ aliud
ē esse in statu p̃f̃õis. et aliud esse p̃-
fectū. **E**t multi sūt religiosi ip̃f̃m̃ et se-
culares p̃f̃a. **N**ichilo⁹ q̃uis religio-
sus nō teneat esse p̃f̃a: tñ tenet̃ tē-
dere ad p̃f̃õnē. **H**oc ē etiā q̃d beāt⁹
ierōim⁹ dē. **R**olle esse p̃f̃m̃ delinq̃re
ē. **H**inc in religioibz inoleuit hic mos.
ut q̃i fr̃es p̃ def̃ibz suis corripunt̃.
rñdāt q̃ cū grā dī se emēdāe velint:
q̃ sine p̃cto non p̃nt dicē. sufficiat m̃i
p̃f̃õ mea. aut nō possū p̃f̃a esse. ā
silia: q̃ hoc ē cōtra ṽtū eorū. ut cla-
re p̃z ex ṽbis dñi. **S**i vis p̃f̃ct⁹ esse:
ac. **Q**uā aut̃ p̃t hoc null⁹ religiosus
sit in p̃mo g̃du caritatis q̃ue ē dicē:
q̃ sūt plures ad m̃i⁹ inchoātes sūi
cipiētes. q̃z etiā aliq̃ q̃ntū fois dāt
intelligi sic p̃seuerāt: reglāz ad l̃cāz
tenētes. cōmunē tñsū sectātes nec
tñ p̃ficiētes saltē ad tēp⁹ qui tamē
sub pia spe in grā p̃seuerant et deo
placēt: h̃c oīsū fuit b̃tē b̃gitte ī q̃dā

visione de q̃dā p̃ctore cōuerso nec tñ
p̃ficiēte demoē clamāte. **E**cce euola-
uit: et idē p̃seuerat. **U**bi sub dī: q̃ q̃n
p̃ctoz cōnūt̃ se a via sua mala. ec̃i-
am si nō p̃ficiat saltē nōbilit̃: dō pla-
cet. **H**oc vtiqz ṽm ē ad p̃iū intellc̃m̃:
q̃n videlz mala voluntas nō ē in cā:
q̃ forte p̃ illo tpe grāz nō h̃z. **Q**uā tñ
sit sine oī p̃fectu ē ip̃ossibile: q̃ h̃d idē
q̃d ē in grā p̃seuerat meritorū ē: ec̃i-
am si nichil aliud faceret. **E**t ergo
dicimur viatores. q̃ nūq̃ stamus
in ista vita: q̃ ad m̃i⁹ p̃seuerādo in
grā mēmur: aut ad m̃i⁹ p̃seuerādo
in vno p̃cto mōrli ec̃iā si nichil aliud
mali facerem⁹ cōtinue deficiam⁹. **H**ic
dē b̃t̃is b̃nard⁹: nō p̃gredi ē reg̃di
Qd tñ et in ṽt̃alibz p̃t intelligi: p̃t
iacturā t̃pis. **V**el si in bonis accipit̃.
tūc disposit̃e ṽm ē: q̃ q̃ in ṽt̃is nō p̃-
ficiat disposit̃e ad malū: nō tñ seq̃t̃: q̃
p̃t q̃l̃cūqz negligēciā p̃ficiēdi. sta-
tī cadat ex grām. **P**otest g̃ religio-
sus esse in m̃mo g̃du caritatis ec̃ to-
tā regulā ad l̃cām suādo: sub spe
nichilo⁹ p̃ficiēdi in futurū. **N**ec mirū:
q̃ p̃p̃rite ā qui sūt in flore p̃uili. se-
pi⁹ ext̃iores ob̃suāciās meli⁹ suāt:
hic exēplificat b̃t̃is g̃g⁹ ī dialogo de
q̃dā q̃ f̃oīsec⁹ sc̃iss⁹ apparuit: tñ in
tus totus fictus fuit: et in agoē dāp-
natū se clamauit. **S**i hoc p̃t p̃p̃ri-
ta et re p̃bz sine oī grā: q̃re nō posset
hoc b̃tē ṽlūtatis h̃o. grā dei adiut⁹.
Ecce neqz p̃t ext̃iora opa. neqz p̃t
inf̃nū aī motū. quē aliq̃s h̃z p̃tēdo
se de mala vita ad religioē. p̃cipue
ex flore iūiali sū ex modica caritate
p̃t p̃uici. q̃ nll⁹ religiosus eē possit ī
hoc g̃du p̃o caritatis q̃ntūcūqz ec̃ sic

austera religio: quous pie credendum
sit. quod tale gratia a domino habuerit ut au-
ctis quod seculi sunt relictis religioz itea
uelit. si urget propositum suum et conat ad
perficiendum. ita quod istum primum transi-
bit: propter ordinatam vitam quam assumpsit.
et bono exemplo et doctrinas per quam que
multum iuuat ad seculum perfructum spirituale.
Et hec deum sufficiat per nunc de carita-
te angelica: siue de primo gradu principa-
li caritatis incipientis. Sequitur nunc
aliquod colligere de 2. gradu principali eius.

Capitulum 3. De caritate archangelica.

Archangelica caritas sic dici potest:
quod per eam mereatur homo quod ipsam ha-
buerit in numerum archangelorum assumi.
hoc est in chorum archangelorum: quod est secundus
in ascensione. et 8. siue penultima in descen-
sione. Hic est adiutorem secundum bonum et
alios doctores conformiter. scilicet a apo-
stolicas doctrinas et scripturas ali-
as canonicas: quod tenendum est absque du-
bio. quod quous caritas sit qualitas sim-
plex indissolubilis eternitatis. tamen potest
augeri in via. Sed quantum et per quem mo-
dum difficile est videre. Dictum est autem superius. quod
solus deus eam creat in anima: et postquam cre-
ata est. solus deus potest eam augere: quod tamen
de omni lege non facit nisi pariter huius
no studio. Ad hoc valet. quod apostolus
dicit per ad thes. 2. Obsecro vos fra-
tres ut habundetis magis: qui dicat.
Aptate vos: ut sua dona in vobis deus
multiplicet. Ad hunc sensum plurima deum
sua sonant: quod ex solo studio humano
nemo preualet in se curare maiorem carita-
tem: sed si facit quod in se est. videlicet quod potest ex
naturalibus et gratuitis quod actualiter ha-
betur: metur caritatis augmentum: quod
tamen non fit nisi per solum deum. Fit autem hoc or-

dinamento ordinatissime ut augustinus dicit:
quod nil redditur in merito quod non congruat
at precepto. Preceptum est ut sis pauper spi-
ritu: meritum est. ut habearis regnum celorum.
Preceptum est ut sis mitis: meritum est ut pos-
sideas terram. Et sic de alijs omnibus: a maxi-
mo usque ad minimum. Igitur quantum sentit
homo bonae voluntatis habere gratiam. quod non so-
lum cupit perficere. sed etiam quod ordinate se
vult institui. ponendo efficaciter manum
ad opus. et precipue iuxta preceptum sanctorum
patrum se tradit in obedientiam ali-
cui spirituali patri. ne videlicet sit simul
magister et discipulus: sed legitime omni aui-
atque vigilancia suum sensum alterius
arbitrio subdat. quatenus seare viam
quam nunquam ingressus est pabuletur: hic or-
dinamento preceedit. et iam aliquem gradum ul-
tra ceteros languorem preceptorum ascendit.
Quare autem obia hanc progatiam habeat.
ut viz teste beato gregorio. mentis ceteras
virtutes inserere soleat: sic persuadet. Nam
deus omnino fidelis et iustus est: quod grandi-
serio precepit homini ut in eius dilectione per-
ficeretur studeat. Et utique notum est. quod maxi-
ma dubietas est: quod potissimum eligere
homo deat ut seare perficiat. Notum est etiam
quod si hoc veraciter sciat. non tamen habet vias
illis exequendi. Si ergo nulla seantitas
releat esset homini bonae voluntatis: posset se
rationabiliter excusare dicendo. Domi-
ne nec scio nec valeo facere quod iubes.
Igitur ut seculum aggressum habeamus ad per-
fructum caritatis ac omnium virtutum:
planam viam ostendit nobis dominus beatus et ex-
emplo. scilicet obedientia: dicens. Qui vult
venire per me: abneget semetipsum. Et
apostolus dixit in persona omnium pla-
torum. Qui vos audit me audit: et
qui audit me. audit eum qui misit

me. Et breuiter ita ē cōis hec doctri-
na tam in veteri q̄ in nouo testamē-
to: ut pene nichil aliud videāt sona-
re sacri codices: q̄ ut hominem ad p-
fectam olediciā pducere velint.
Hanc moyses. hanc samuel. hanc
dauid. hanc salomon. hanc cet̄us om-
niū pphaz et aplōrū. martirum et
cōfessorū ac virginū. cet̄orūq; scōz
oim. expiēcia docente. testant̄ esse
certissimā viā ad deū. Et q̄ hanc ne-
gligit. ad deū puenire neq̄q̄ p̄t. Ne
aut̄ homo se excusare velit de impo-
tenciā. p̄misit ei dominus adiutori-
um dicens. Nolite timere quia ego
vobiscū sū. plurima. Rē ergo ar-
changelicam caritatē siue scdm gra-
dū seruus dei apphēdit. q̄n̄ non so-
lum cōmuni olediciā quā cet̄i fē-
ci prelati se subdunt. sed etiā om-
ni olediciēna se subd. spirituali pa-
tri ppter amorem dei. Dicant alij q̄
dam. q̄ oratio et deuotō scdm gradū
caritatis obtineant. et olediciā cū
cet̄is virtutib; fciū ḡdū. Vñ b̄as
gregori⁹ dē. q̄ sūt nōnulli q̄ diuine
largitatis munē referti. secretorū ce-
lestiū sūma et capē pualēt et nūci-
are. hij int̄ archangelorū numerū depu-
tant̄. Que aut̄ sint hec sūma. oñdit
b̄ca mechtildis dicēs. Qui orōne ac
deuotōne fāliari⁹ deo int̄dūt. et p-
imis suā doctrinā. cōsiliū. auxiliūq;
impēdūt. in sc̄do gradu archangelis
inferuntur. Et qui exercēt se in pa-
ciēcia. olediciā et voluntaria pau-
p̄tate ac humilitate. omnesq; virtu-
tes fortiter pagunt. terciū gradum
cum virtutibus hij conscendunt. Di-
cit quoq; beatus gregori⁹. q̄ sūt nō

nulli qui mira faciunt signa valen-
ter opantur. hij ad sup̄narum vir-
tutum sortem et numerū congruunt.
Et in hunc modum apud diuersos.
diuersimode p̄nt exercicia siue stu-
dia huiusmodi assignari. Sed qua-
literq; ordinentur. hoc certissimē te-
nendum est. q̄ nullā p̄rogatiuā ha-
bent maioris premij consequendi in
futura gloriā. nisi in quantum pro-
cedunt ex maiori caritate. ut dictū ē
sup̄ra. Nec debet offendere quēpi-
am. si scōrum dicta videantur quasi
eadem replicare. ac si diuersorū gra-
dū sēp sint eadem opaciones. q̄
ip̄a caritas. p̄ cui⁹ augmentacione
omnia fiunt. in duobus p̄ceptis con-
sistit. videlicet in dilectione dei et p-
imi. Quicquid ergo melius iuuat
ad ei⁹ augmentum. hoc congruēci-
us est applicandū. Vñ si hō p̄ p̄mū
gradū sentit se efficacius iuuari p̄
orōne q̄m p̄ olediciā. tunc consulte
p̄ponere debet oracionē et deuotas
meditationes oledie. donec crescat.
Si autē eōtra. tūc p̄cedat ut iā di-
ctū ē. videlz mācipando se olediciē.
Et hanc reor securiorē viā si b̄n di-
cta scōz intelligo. q̄uis alia tōā sit.
Dicit em̄ beatus anthomius in lau-
dem sc̄i pauli simplicis. q̄ ideo seque-
et cito ad sp̄ualē p̄fōnē veneit. pro
eo q̄ statim p̄ p̄fōnē ex toto se obe-
diciē mācipauit. Et subdit ibidem.
Qui vult cito p̄fātis fieri. oī obia spi-
rituali p̄i se subdat. Et cassia⁹ i suis
collatōib; idip̄m sepe testat̄. S; for-
tasse hoc non ē oībus datum. et ideo
sunt etiam alia exercicia quibus v-
tiliter se caritas occupare solet. do-

net paulatim et quasi morosi⁹ ad
pfectionem veniat. **F**orte aliquando
tunc voluntatis hō ē naturalit̄ cer
uicofus. durus. imansuus. sui sens⁹
intū vt statū post acceptū nouit̄ gti
am non se possit ex toto frangere ā
plene resignare. **H**ic talis cogi non
debet ad talia q̄ oīo sunt sibi diffici
lia ā impossibilia. alioquin citius spū
aliter moriet̄ q̄ pficiet. sicut heu se
pius cōtingit. s̄ debet paulatim ad
pfectam induci obediētiā p̄ talia
exercitia q̄ sunt sue nature 2grua.
Quod em̄ non apphēdimus hodie. h̄
iuuante deo post mensem diez adi
pisci poterimus. si hō voluntas pse
uerauit in nobis. **H**inc ē q̄ abbas
pastor laudat. eo q̄ discrete quēdā
simplicem frēm q̄ se testabat̄ orare
non posse ad op⁹ rurale trāsmisēit.
qn̄ ali⁹ qdam abbas eū pene destru
xisset. q̄ eidē fratri oracōes indicere
moliebatur. **U**n̄ bñs greg⁹. dicit. 2.
mō. Ceterē virtutes nisi ea q̄ appe
tunt prudenter agant. virtutes esse
neq̄q̄ possunt. **E**t apls rōnos incre
pat. q̄ indiscrete obediēbāt. **U**bi dic
orig⁹. q̄ non pue discreciōis sit. scire
cui verbo. cui re opi obediendum sit.
Nō em̄. ait. **I**hero⁹ post eccl̄asticā. 31.
omnia possum⁹ oēs. neq̄z omnibz o.
nia expediūt vel pueniūt. **H**ic etiā
in regulis patrū p̄cipitur prioribus.
vt modesti sint ī p̄cipiendo. ppter pi
aulum p̄cepti et q̄rūdā ipfectionē.
Melius siq̄dem ē. q̄ ad tēpus stet
frater in gradu inferiori. q̄ p co
natum indiscretū dum subleuāi pu
tatur p̄uolose deiciatur. **E**t dicūt cō
muniter sancti patres. q̄ in hoc no

tatur imprudentia p̄fidentis. si au
dacter et sine consilio p̄cepta mul
tiplicat. alligando onera importa
bilis que met nequaq̄ portare pos
set neq̄z portauit. **A**lioquin si ipse
met expertus esset difficultatem vir
tutum et temptationum varietatē.
cessaret vtq̄z a talibus. si ita propi
um sicut se diligeret. **S**apiēs em̄
in omnibus metuit. sicut dicitur eccl̄
astici. 18. **E**t quibus satis patet. q̄
discrete quidam assignant secundo
gradu caritatis potius oraciones
deuotas et meditationes sanctas
q̄ ardua virtutum exercitia. quidā
econtra vt dictum est. **R**equiritur ex
go nedum ad spiritualem profectū
temuolus discipulus sed etiā discre
tus magister. qui scilicet fm̄ euan
gelium dictum debet esse fidelis et
prudens. ne si ceco cecus ducatum
pretere contendat. pariter in foueā
cadant. **H**ic fm̄ bñm bernardū. est
magnus defectus in humano gene
re. **A**ut em̄. **N**e nostro generi ab im
pfectione sua. **N**am et si omnes dili
gendi sunt. s̄ tamē ad cōsiliū soli
eligantur qui prudentes sunt et te
nuoli. **S**ed heu. vix in multitudine
hominū. reperies vel vnum in vtra
q̄ gracia cōsummatum. **N**aut facile
siquidem vel prudenti tenuolenciā.
vel fidei inesse sapiēciam deprehē
das. **S**ine numero sunt. quos vtri
usq̄ muneris expartes esse consti
terit. **H**inc exiuit magistrale prou
biū illud. **D**ifficilius est p̄cipere
q̄ obedire. **C**onstat nimirum.
q̄ nisi bene institutus fuerit ma
gister. discipulum melius proficere

apud seipm p bonā voluntatem ac
factorum librorū lectionē q̄ pueris
aut impitis moritis obtpaē: q̄uis
nichilominus in hoc non sit puum
periculum. **R**estat ergo q̄ qui vult
seare pficere in spiritali vita. ut
exptum magistrum querat. seq̄ illi
in p̄mptam obedienciam tradat: de
um eciam iugiter roget ut mḡo in
spiret que utiliter p̄cipiat: sibi q̄ ipi
grāz largiat. humili ac p̄seuerantē
obediendi. donec ad discrecionē ple
nam boni maliq̄ pueniat. sicq̄ ma
ture tandem ab eo licenciatus. de
inceps solum deum mḡm habeat. **D**i
cit em̄ b̄ns paul⁹: q̄ sp̄ialis oīa di
iudicat. et ip̄e a nemīe diiudicatur.
Qui ante hanc grām ab obediencia
recedit. cōparatur infanti ablacta
to super matrem suam ante tēpus:
de quo non dubium est. q̄ ad p̄fectū
robur possit minime conualescē. **E**x
quibus patet. q̄ sit salubre ī appro
bata religione p̄seuerare: quia illa
est verissime scola virtutum. in qua
p̄sident infallibiliter spiritus sanct⁹:
ubi nil p̄cipitur nisi scdm regulam
scōp̄ patrū: ubi oīm virtutū summa
in diuersis vasis gracie p̄spiciat: ubi
vnus ab altero iuuatur. animatur.
roboratur. deprimatur. humiliat. sub
leuatur: put vnianq̄ eodem spiritu
instigante opus fuerit. **H**inc bea
tus ierominus ait. **O** felix et habū
dans gracia: in obediencia summa
virtutum. **N**am simplici gressu du
cit hominem ad cristū. **M**ens non
solum exausatur ad reddendam ra
cionem de subditis: sed nec eciam ob
ligatur de seip̄a. **O** summa libertas:

qua obtenta. vir possit homo pecca
re. **E**t iterum. **D**oceo te non tuo ar
bitrio dimittendū: sed viuere in mo
nasterio sub vnus disciplina p̄is
confortioq̄ multorum: ut discas ab
alio humilitatem ab alio paciencia.
Hic te silentium: ille doceat mansue
tudinem. **N**on facias quod vis. com
medas quod iubēris. habeas quan
tum accepis: subiciaris cui non vis.
lassus ad stratum venias. ambulās
q̄ dormites: et necdū expleto somp
no surgere compellais. **S**eruias fra
tribus. passus iniuriam taceas: p̄re
positum monasterij timeas ut domi
num. diligas ut parētem. credas ti
bi salutare quicquid ille preceperit:
nec de maioris sententia iudices. ai
ius officij est obedire et implere que
iussa sunt. **I**n hunc modum de san
cta obediencia et alijs virtutibus
plurima dicta sanctorum reperimur.
eligat quiuis quod sibi conueni
at. **H**oc pro nunc sufficiat. q̄ obediē
cia habet istud singulare priuilegi
um: q̄ omnium virtutum summam
secum portat: neq̄ vere obediēti po
terit vlla virtus deesse. **H**oc eciam
sciendum. q̄ nemo recte proficere di
citur: si non in oībus virtutibus cre
scere conaspiscat. **U**nde iohānes ab
bas dixit. **E**go volo hominē ex om
nibus virtutibus p̄cipere. **I**taq̄ p
singulos dies surgens mane. de om
ni virtute sume principū: et mādā
tum si custodi in magna paciencia.
Hoc est dicere. q̄ nullā virtutē ex
animo delectet abicere vel contempne
re: q̄uis opera eius raro aut nūqm̄
exerceat. **S**unt em̄ nonnulli qui

nequaquam mentionem audire volunt de
virtutibus nisi quibus ex corde quasi na-
turali instinctu afficiuntur. Sicut na-
turaliter prodigi nolunt auscultare si
quod de prudentia dicatur: auari de libe-
ralitate: humiles de magnanimitate.
iracundi de mansuetudine: et sic de alijs.
putantes quod sola bona voluntas opera
ipsorum sine concursu virtutum debeat et
sufficiat rectificare. Sicut alij ita me-
tis inopes. ut putent quod hoc sit contra
humilitatem si virtutum aliarum mencio-
nem facerent vel audirent: fingentes
sibi illud sapientis melius servire: quam
simpliciter abulat bene ambulat. cum si-
milibus. Omnes huiusmodi sunt precipue
quod diu sic sentiunt. tollerandi quidem
sunt: sed minime laudandi. Dicit enim
beatus augustinus. quod ille pie et iuste vivit:
qui verum integer considerator est. Et
verus humilis virtutes non asper-
natur. sed vitia. Qui autem unam virtu-
tem abicit. omnes abicit: et qui unam habet
omnes habet. Tanta siquidem inter se
sunt amicitia conexe: ut sociam nul-
latenus solam relinquunt. Et beatus
ieronimus dicit in libro de xlviij. mansuetudine
quod non semper uni virtuti danda est opera:
sed sic scriptum est. **Ubi de virtute i**
virtute: hoc est de alia transeundum est
ad aliam quam heret sibi: et ita inter se nex-
e sunt. ut qui una caruerit omnibus ca-
ruerit. **Ubi est diligenter aduertendum**
secundum sanctum thomam et alios morales con-
formiter: quod aptitudo ad virtutes i
est nobis a natura: licet complementum
virtutum sit per assuetudinem vel per aliquam
aliam causam. Inclinationes autem hu-
mane sunt valde multiplices: et ideo
optet quod sint etiam multe virtutes il-

lis concurrentes que eas perficiant ne
in actus vitiosos prauant: sed ad ac-
tus meritorios consurgant. **Reces-**
se enim est ut ad qualibet inclinacio-
nem naturalē determinatā ordi-
natur aliqua specialis virtus: eo quod na-
turalis aptitudo non sufficiat ad ope-
ra meritoria efficaciter producenda.
Unde sequitur quia homo habet incli-
nationem quādam ad deum saltē spu-
sam et imperfectam siue languidam:
optet quod ordinetur aliquod unamē na-
ture quod ipsam perficiat quo ad illa que
hanc inclinationem concernunt. Sed quod
hoc solius dei est. nec ulla creatura
ad hoc sufficit. ideo ponuntur tres vir-
tutes diuine que theologice dicuntur: quod
dominus deus gratis sine omni meri-
to rationali anime infundit. **Hec sunt.**
fides. spes. caritas. Per fidem dat
veri dei cognitionem. Per spem tenetio:
Per caritatem fructio: quantum ad
statum vie pertinet. Quia etiam ho-
mo habet inclinationem quādam ad
seipsum et proximum et per consequens
ad omnem creaturam aliam: ideo optet
quod etiam huic inclinationi detur iuu-
men efficax quod quo ad hec ipsas
perficiat: et ergo assignantur ei qua-
tuor virtutes cardinales cum sibi
anexis que valde multe sunt propter
rationem dictam: quia inclinatio ista
valde multiplex est. **Unde quidam ex-**
tendunt numerum earum ad. 20. vel ampli-
us: quod omnes sunt magis dei munera summe ve-
neranda et nequaquam contemnenda. **Redeundo**
ergo ad primum. si vere obedienti nulla
virtus deest. restat quod qui aliquam vir-
tutez contemnit. quod ipse veraciter obe-
diens non est neque unquam spiritualem

vitam inchoauerit perfecte. **F**orte a
liquis contra hec obiciat et dicat. q
multi sancti et pfecti viri fuerunt. q
de hys virtutibus nichil sciuerunt:
quomodo ergo verum est dictu au
gustinu. q qui vnā habet omnes
habet. **I**tem. nonnulli fratres bo
ni testimonij quandoq in hmoi v
ces prumpunt et ita esse putant. &
tamen sperant esse in gracia. **Q**uo
modo ergo tales dicantur nuqm p
fecte inchoasse. iuxta pmissa oēs
virtutes habeat. **R**espondēdu ad p
mū. q in primitiua ecclā quando ad
huc sacra scriptura non erat expla
nata. sed velut tenebrosa aqua i nu
bibus aeris. tunc iste modus loquē
di magistraliter & cōpendiose de vir
tutibus nondū erat in vsu. sed p ali
as citatōes simplices. se mu
tuo scī viri informabāt de hys q ad
pfectū virtutū exerciciā ptinebant.
et hoc sufficiebat. **N**eq ex hoc cōclu
di potest q virtutes non habebant.
aut de ipsis nichil sciebant: cum vti
qz tantam grāciam discretiois ha
lebant ut cunctis ad se venientibz
saluterrima consilia darent. **Q**uid
enim est aliud. grāciam discretio
is habere. q de singulis virtutibz
iudicare. **P**rimo non parum adiu
ti fuerunt posteriores sancti ex dās
iporum. qui subtiliter de virtutibus
scripserunt. **A**d secundum dicendū:
q plures inueniuntur deuotarij ad
huc passionati et immortificati. qui
pprias voces non intelligunt. **S**e
pe vnū dicunt. et aliud faciunt. **N**ec
mz. q in ista materia morali q pp
ter sui multifōmitatē difficilima ē.

minus sobrie loquūt. quādo eciam
scī et docti viri plerūq in hys tāta
plexitate agitentur. ut qd eligant
vir repiant. **I**gitur qui ad pauca
respiciunt de facili enūciant. et ideo
non mirū si decipiant. **V**erū si hmoi
locutōes ex fatigacione vel animi
leuitate quasi venialiter pcedāt. nō
directe virtutes extinguūt licet im
pediant. sed si ptnaciter ita affirma
re contendant. nequaqm eos esse in
gracia timēdū est. **A**ut em apte bea
tus gregoriū. q humilitas sine casti
tate deo non placet. **E**t nulla ē for
titudo. si iusticie metas transierit. et
sic de alijs oibus. **P**atet ergo. q cre
bro huilitati fit iniuria: quando hij
eciam humiles videri volunt qui pe
nitus humilitatis precepta non ob
seruant. **E**xemplum ponit idem gre
gorius de heliu. iob. 31. et saul. et a
lijs multis. **F**orte adhuc quis obici
at dicens. **M**agna virtus est casti
tas cōiugalishuam omnis pfectus
non habet monachus. qui ppetuam
abstinenciam coitus vult & seruat.
Similiter de magnanimitate bel
latorū p fide & iusticia. & cetēa hmoi
plura que monachis inēdiant. **E**r
go apte pz q qui vnā virtutē hz. nō
ex hoc cōiunct oīs virtutes habē.
Sequitur ecia q sūt aliquę virtutes
de quibus nichil curare debet mona
chus. sed potius abicere. **R**esponden
dū. q aliud ē dicē. hre vtrū aliq. et
aliud hre eficiā vtrū. **S**cī ē sup.
q nā huāna hz aptitudinē ad oīs vtrū.
dictū ē ecia. q grā naturā pficit. cur
ergo debeat dici. q monachus aliq
virtute careat. non apparet. **Q**uāte

non habeat exercitia oim virtutuz
ad extra oio clarū est: nichilomin⁹
spiritualiter ea habet. et ois qui in
gracia est saltem implicite. **Iux** illud
ps. p̄nceps ego sum oim timentiu⁹
te. et custodiencium mandata tua.
Sūt em̄ sicut sanct⁹ thōs dicit 22.
questi. 20. quedā negotia a deo sibi
repugnancia: ut puenienter simul
exercei non pūt. Et ideo ille qui ma
ioribus deputatur. illis phibentur
minora: sicut clericis telligerare. &c.
Dic b̄tus tēn̄ in apologetico suo se
omniu⁹ religionū regulas observa
re: non quidē corporalit. s. mentalit.
Ait enim cuidam dūmacēs. **P**otest
fieri. ut tu bonum op⁹ qd facis. inuti
liter facias: qd autem ego inutiliter
diligam opus bonum qd facis. om̄
no possibile non est. Et hoc est nota
bile verbū et ad ppositū nostrū val
de accommodū. **P**rochodor em̄ nimis
sum⁹ p̄ciues ad accidiam: & p̄ se
quēs ad aliorū opa diiudicāda. nō
sine oī nota laetis iudenciē. Et ut
idē dicit. si ara virtus ē fraterne vir
tuti nō iudicare. **C**ū ei nō possum⁹ qd
aliq. facili⁹ minoram⁹ eos. aut detra
him⁹ ip̄is a morde. qd qd si colubia
pietate gr̄iā dei īspicerem⁹. tūc utiqz
viderem⁹. qd nob laborarēt nob ph
cerēt. **T**ota siqz ecclā vnū corp⁹ ē:
& sibi iuicē mēbra sub iūit. **I**git g
cia di nos iuuāte. facili⁹ possum⁹ opa
scā p̄rinoz nrā facere p caritatez:
qd ip̄i eadē sibi iūp̄. **H**ic ē mag et reli
giosa cautela: qd ad p̄fctm valde iu
uat. Et eōuerso mag negligēcia
multorū: qd a profectu nimis retar
dat. **I**git de profectu prop̄mi gau

deamus: & opera ipsius ex animo di
ligamus. et nostra sunt: & aliquādo
amplius ea possidemus qd ipse qui
ea facit. **Q**uā tantum bonum negli
gimus. **N**ullam ergo virtutem con
temnere. vel abicere debem⁹. **O**mnes
enim vtilēs nobis sunt. **R**eqz aliq
virtus est que aliam impediāt vel
excludat: sed se mutuo iuuant & de
fendunt: & sibi mutuo cedunt. prout
recta ratio dicit. **E**xemplum bonū
habemus in operacōe naturali. **V**ir
tus enim operatur per modum na
ture. **V**idem⁹ enim qd natura q̄uis
habeat aptitudinem ad omnes act⁹
naturales. tamen nō potest oīes si
mul facere: sicut non potest homo eo
dē momento stare et currere. aut lo
qui et tacere. **E**tiam qdā nō nisi cer
to tempe facere valet: sicut puer
non potest generare. nec ifans abu
laxe: et sic de alijs. **O**mnia em̄ suis li
mitib⁹ artantur: et quasi ex multis
pticularibus causis integrant. **S**z
in illa summa virtute creatrice. oīa
simul et semel sunt: & nichil prohi
bet oīa simul operari. **A**dhuc vna
pulchra questio restat: quare scili
cet tāta cura de alijs virtutib⁹ hū
da sit. tam premium eterne vite tri
buatur. s. solam caritatem. ut di
ctum est. **R**espondendum. qd loq̄ pos
sumus de caritate. sicut de aliquo di
tissimo rege. a p̄cosa margarita: aut
pulcheriā sp̄sa. **O**īa hec sine custo
dia p̄ditantur. **I**ta em̄ deus ordina
uit. ut etiam homo aliqd debeat fa
cere pro salute sua. gracie videlicet
cooperādo. **A**d hoc seruit p̄bula ta
lentorū. **C**onstat nanqz caritate qd

diu in hac vita sum? esse in magno
periculo: neq; promptā obediēciam
habere a viribus naturalibus. sine
concurſu virtutum moralium. Mul
tipliciter etiā impugnat ab inimi
cis vndiq; et coangustatur. Vnde
et ob hoc ſcī patres ſuaſerunt iugi
ter. quatenus intermiſſo ad tēpus
principali actu eius q̄ eſt tēdere in
deum actualiter p̄ amorosam aſſe
ctionē. poti⁹ p̄mū laborat vnusq; ſq;
p̄ ip̄az viriū nātū refōrcoe ac paſ
ſionū mortificacōe: qd̄ p̄ morales v̄
tutes et ip̄az exercicia fieri h̄z: ſicq;
tādē ad op⁹ ſuū p̄cipale ſalubri⁹
ac quieci⁹ rediēt. Alioqn̄ miſi h⁹ mo
do procedat: nūq; ad ſpirituale ro
bur pueniret. Cur autem tam ſtu
dioſe viri etiam p̄fecti quarundam
virtutum exercicia declinauerūt. ac
declinanda docuerint. dici poſteſt. q̄
hoc ideo fecerunt: quia teſte ſacro e
loquio. quedam virtutes ſunt diffi
ciliſſime practicabiles: quedam etiam
minus meritorie. Igitur cōſulte iux
ta ſiām apoſtoli. oīa p̄bātes. quod
magis ſeay et meritoriū fuit elege
runt: cauteq; procedentes. quod ele
gerunt ad perfectum vſq; perduxe
runt. Sicq; de virtute in virtutem
euntes tandem deum in ſpon videre
meruerunt: ſuaq; exempla poſteis
imitanda reliquerunt. De vltiori⁹
hui⁹ materie ampliffime proſeutio
ne. breuitatis grā ſuperſedeo. Sup
pleat dominus de⁹ in nobis qui ſo
lus potens et bonus eſt. quod min⁹
habem⁹. quatenus ip̄ius largitate
ſuffulti. ſic in vera caritate p̄ficiā⁹
p̄ ſacrarū v̄tutum op̄a: ut inter eos

de q̄bz loq̄mur cōſuari mereamur.
Et tātū de caritate archāgelica. ſiue
ſcdo gradu caritatis incipientis di
ctum ſufficiat. *De caritate v̄tuali. Ca. 2^m.*
Virtualis caritas ſiue virtuo
ſa ſic dici poſteſt: q̄ p̄ eam me
reatur homo qui ipſam habuerit in
chorū virtutum aſſumi: qui ſm̄ gre
goriū et bernardum eſt tercius in
aſcendendo: et vltimus prime ierar
chie: et ſepti⁹ in deſcēdēdo. Neq; hic ē
arādū de diuſitate int̄ ſcōs. videlicet
dyoniſiū et gregoriū in aſſignādo or
dinacone choroz: q̄ nō vocabula ſ
v̄tutē vocabulorū q̄rim⁹. Vñ ſimpli
citer poſſum⁹ dicē. q̄ terci⁹ gradus
caritatis mētur aſſociacōne trij cho
ri ſpirituū bēdrū in celeſtibz: et ſic de
alijs ſuo mō aſcēdēdo vſq; ad ſupre
mū. Hic autē ḡdus ſm̄ iſtā cōſidera
cionē pie credit in hoīe bōē volunta
tis excreuiſſe: q̄ p̄ p̄mē lamēta et
v̄tutū eſticia ſacris meditacōibz et
alijs ſp̄ualibz carismatibz ac diuinis
gracijs doct̄. Et crebro hec caritas.
ſiue tercius gradus caritatis. qua
ſi exp̄imentaliter ſentit intus in a
nima et foris in corpore. dominū de
um ſibi amicabiliter reconfiliatum.
Nā int⁹ ſm̄ apli doctrinā ſp̄ūs ſcūs
ſp̄ui hūano teſtiōniū reddit ita ha
būdāt q̄ fili⁹ dei ſit: ut q̄i de h̄ndubitate
n̄ t̄iere poſſit. Foris etiā in corpe non
nūq; aliq̄ ſupnālia ſiḡ dīne dilōis
p̄cipiuntur: videlicet dulce do miābi
lis in gultu. aut ſuauiſſas in odora
tu. et ſimilia. Huic gradu assignat
beatus gregorius grāciam miracu
lorum: ſic dicens. Sunt nonnulli
qui diuine largitatis munere eſerti

mirra faciunt signa valenter opau-
tur. **H**ij ad supernarū virtutū sortem
et numerū congruunt. **U**bi est aduer-
tendum. qd huiusmodi sentimenta a
miracula non sunt de essentia cari-
tatis istius: sed de congruentia. **A**lio-
quin nemo istum gradum haberet
sine illis: cuius oppositum videmus
quodidie. **D**icit qd idē greg⁹: qd mira-
cula scī non faciunt: s; ostendunt.
Et bernard⁹ narrat. qd qdam p to-
tam vitam suam instant pro illis
suaui⁹ sentimētis. et tñ nō adipi-
scunt: qdā nō instant et habēt. **U**n-
de patet qd bonus et misericors de⁹
illis qñq; etiā debitam familiarita-
tē subtrahit. qbz periculosa eēt ppter
superbiam et accidiam que inde na-
sci solent: et rursum. qñq; etiam illis
eandem familiaritatē progat qd eā
nondū plene meruerūt: vt cōfident
in sancta spe sibi adhēre cōsuescant.
Miracula etiam cōmuniter fiūt ppter
totius ecclesie edificationem: et i-
deo potest fieri. qd qvis sint plures
q hanc gratiam habeant. qd tñ nul-
la miracula dñs per eos faciat: qd
pro tunc non ē opus ad ecclesie edi-
ficationem. **S**imile est de ordine
sacerdotali: qd qdum ē ex septatē ha-
teat ierarhiam sup corp⁹ cūsti mi-
stramētū iurisdictionem exercere nō
debet nisi applicetur sibi populus in
quē eā legitime siue solvendo siue li-
gando exerceat. **S**ic ad miracula
facienda sancti viri nō pcedūt: ni-
si sentiant versiliter hoc dñm deum
fieri velle. tā p sua qd aliorū spūali
utilitate. **Q**ui at alit pcedūt sine ti-
more et cauta humilitate pūa: pi-

clitari solent. **H**ij dominus in euā-
gelio minatur dicens. **M**ulti dicēt
michi in illa die. Domine nōne in no-
mine tuo virtutes multas fecimus:
et. **A**men dico vobis: nescio vos. **D**i-
scedite a me omnes oparij iniquita-
tis. **O**perarij iniquitatis est: qui a-
liena sibi usurpat. **S**ic facit omnis
qui de domis diuinis suam gloriam
et vile lucrum querit. **E**t hinc quā-
tum intelligi datur redditur ratio:
quare cōmuniter miracula per san-
ctiores et perfectiores fieri solent. qd
per istos qui nondum statum neop-
hite caritatis exiuerunt: quia neo-
phiti sū aplū facile labūtū i su-
pbiā et laqueū dyaboli. **Q**uāq; ergo
eē poterit. qd isti h⁹ gradu constituti
aptitudinē hēant ad miracula faci-
enda ppter familiaritatē quā cū dño
deo habent: tñ pius dominus pui-
dens periculum eorum expiores et
proiectiores ad huiusmodi solet e-
ligere: qui pro consuetudine hac aut
cōsimili gracia melius vti nouerūt.
Dimissis ergo istis signis incertis
que etiam reprobis cōmunia sunt:
dicamus aliq; de substantia huius ca-
ritatis. **U**bi est sciendum: qd siut p-
ma caritas siue p m⁹ qd⁹ caritatis di-
ci pōt dolorosa siue luctuosa ppter aāi-
tudinē pñe et cōpassionē pñi: sic se-
cūda pōt dici opōsa sū laboriosa ppter
exercitia vītū difficilū. **C**ōformit̃
ista etiā dici pōt amorosa sū deliciosa:
ppter habūdaciā deuotiōis. **N**on qd ille
due sint siē omni deuotiōne neq; ista
tercia sit sine omni dolore et labore:
sed respectiue hec illas excedit. **N**ā
melius scit pēra deflere. et vītiosis

operibus insistere. et ultra hoc faci-
em dei inquirere qm ille. Et ad hoc se
totis viribus accingit: quuius alia
non negligat ad que tenetur ex o-
bediencia comuni. Inuenit autem
triplicem viam ad deum: scilicet ora-
cionem. lectionem. et meditationem:
et in hijs tanqm sibi iam possibilibz
se exercere contendit. donec ad con-
templacionem pertingat: in qua est
clara diuinorum noticia quam sibi
adhuc non videt possibilem. Hec tri-
a adeo sibi sunt conuexa: vt vnum
sine alio perfici nequeat. Nam teste
beato bernardo et richardo. arida e
lectio quam oracio non impinguat:
et fatua est oracio quam lectio non
informatur. Similiter etia erronea et
frigida e meditacio: quam lectio no
dirigit et oracio non accendit. Rur-
sum vaga et improvida est oracio
si meditatione non ducitur: et in-
utilis est lectio si deute meditacio-
nis non teritur. Si autem ex oraci-
one et lectione meditacio procedit de-
bito modo: tunc in ea ignis diuini a-
moris exardescit: dicitur in psal. 38.
Concaluit cor meum intra me: et in
meditatione mea exardescit ignis.
Vbi dicit glosa: ex omni parte calu-
it igne dei: idest amore celestium: qa
non meretur dici spiritualiter medi-
tari: qui corde tepido et animo vago
huic negotio insistit. Vix enim fieri
potest: vt sacra meditacio sine calore
etiam sensibili cordis pficiatur. Hic
est sedes vere et non fide deuociois:
in qua spiritualis leticia exuberat.
Vnde rursus dicit. Cor meum et ca-
ro mea exultauerunt in deum vi-

ui. Et iterum. Sicut adipe et ping-
uedine repleatur anima mea. Vbi
dicit glosa. Per adipem intelligitur
sapientia in abscondito xposita. que
est pinguedo anime: sine qua mar-
tescat anima et in bonis opibus cito
deficit. Per pinguedinem intelligitur
fortitudo spiritus vel pia alacritas
in qua est sitis viui dei: et oracio pu-
ra que est testis munde consciencie.
cuius comes e exultacio. Igitur qui sic
meditari et orare incipit. ut leta co-
sciencia et pia alacritate ac fortitudi-
ne spūs repleti se sentiat ultra soli-
tu ai augmento diue sciencie: non du-
biu e. quin ia aliquē gradu altioris
dilais attigit: puta q de paupe me-
dico et rudi licet fidei suo. incipit ee
diues et car? amicus. Diuicie em sa-
lutis teste psal. xpxa. sūt sapiencia
et sciencia: et timor dñi thesaur? eius.
Hec gracia in tantu quandoq; ex-
crescit. put in collacombus patrum
cassianus narrat: q psalmos et ali-
as scripturas sacras mens deuota
tanta pmpitudine canat. q eas de
novo sine oi difficultate dictauerit.
Sicq; diuinis susurrijs dicitur: ut
ad illa explicanda nulla possit lin-
gua sufficere. Vñ bernard? sup cāti-
ca pmoē. 23. dē. q in scripturis litem
anima deū sities vsat et morat: sci-
ens se ibi absq; dubio inuētura quē
sitit. Sub hoc qdu cōtinet oīs illa
multiformis pabolica locutio. q in sa-
cray serie ltray tāta copia tēpē: in q
deuota aia tēp in amemissio ac flori-
gero prato. mīa suauitate refertur:
donec paulatim ad anagogicos sen-
sus pficiat. Et ē mirabile vidē quō

nonnūq̄ datur deuotio sine intelligē-
tiat̄ q̄z eōtra intelligēcia sine de-
uotione claro aut simul. Sic inuei-
es q̄dam in hīs tropis magna io-
cūditate versari: q̄bus si interro-
ges cur deus dicatur leo. cum utiq̄
nec rugiat nec quatuor pedes ha-
beat. Vir t̄spondere sufficiant q̄ nō
ob hoc sed propter fortitudinem leo
dicatur: q̄ q̄ et ista compaciō vili-
testie ad gloriosissimum et omipo-
tentem deum potius nulla q̄ ali-
qua sit. Et tamen magni isti ami-
ci dei hoc tenuissimo pabulo cū grā-
di cordis leticia sunt contenti. Spe-
rantes se non parum profecisse in
noticia diuinitatis: postq̄ eidez testi-
as et ligna lapidesq̄ et cetera huius
modi applicarunt. Videbis rursum
et alios quasi perspicaciori ingenio
peditos in hīs tropis alciorem in-
telligentiaz querere: diuidentes. dis-
fidentes. arguentes. interrogantes.
respondentes: veluti humana indu-
stria reperiiri posset. quem sacris te-
ctum velaminibus sciunt. et anime
ipsoz medullitus sitiunt. Sētiunt
enī felici expiēcia illud apostolicū
Spes q̄ differtur affligit aīam: sed
cū huic afflictioni p̄ libitu mederi ne-
queūt: crebro in tristibus fantasijs
senescūt. Malūt p̄ inde simplices de-
uotarij nonnūq̄ in scā sua rudita-
te pseuerare. q̄ subtilem intelligētiā
querē: q̄ se in cordis iubilo. alios in
labore et afflictōne spūs p̄stitutos
cernūt: licz istud a sās patribz non
oīo approbatū legam⁹. Qm̄ sic autē
rarū. subtile intelligētiā cū suauī
deuotione in hoc ḡdu puenire. satis

ex hoc patz: q̄ etiā iter p̄fectissimos
p̄res vix paucissimi reperi sūt q̄ hoc
duplici spiritu doctari meruerūt: q̄n-
to minus isti. Quasi enī hec duo se
mutuo naturaliter ipediunt. Illa in-
tellectum edificat: hec affectū demul-
cet. Vñ dum vñ fortiter animus i-
tendit alterā negligit: p̄ eo q̄ simul
et semel utriq̄ sufficienter satisface-
re neq̄q̄ p̄ualeat. Sensus enim in-
tentus pluribus. minor est ad sin-
gula. Vñdē et hoc sās patres cōmuni-
ter suadent in hoc gradu constitui-
tis: q̄ nō d̄facili deuotionalia dimit-
tant que affectum reformat. Di-
cunt namq̄. q̄ in affectu magis su-
mus deformati q̄ in intellectu: et er-
go pro reformatione affectus etiā
maior requiritur labor. Reformato
autem affectu vel potius religato p̄
aliq̄ deuotionem consuetudinariaz:
suo tēpore facilius poterit intellect⁹
reformari: saltem quantū humano
modo sufficit ad spirituales profe-
ctum. Dicitur notanter. affectu re-
ligato poti⁹ q̄ reformato: quia s̄m
cōmunem legem nūq̄ in hac fragi-
li carne poterit plene reformari p̄-
ter sui inquietudinem. Cuius ratio
est: quia q̄ diu non habuerit crea-
torem presentem ad fruendum eo
pro libitu. non potest esse quietus: h̄
vagatur hinc inde quasi i tenebris
et ceais: inconsulte et impatienter
querens ipsuz sine quo sibi bene es-
se non sentit. Cuius igitur reforma-
tio est: audire rationem regulatam
p̄ dīna dogmata: et p̄ paciēciaz expe-
ctare lōganimi et fortiter quod si-
delit sperat: aī h̄ q̄etum eē. Qui sic

se habet et non ad omnē ventum se
mouet. s; i vno sūmo bono firmiter
se tenet. licet nōdū illo ad libitū fru-
at: hic talis affectus merito d; refortet.
Et q̄tū ab hoc se elōgatū. maibzq;
desiderijs adhuc se sentit infectū. tñ
a vera sui refortē se sciat alienum.
Et q̄q; hmoī deuotionalia mltā nīs
repiāt. tñ duo p̄cipua a scīs p̄cibus
magis acōmoda huic ḡdū assig-
nāt. vīl; mīsteriū huānitatis xpī. a
cōsideratō opū dei in vniūso. **H**ec fa-
cilit p̄iā mētē inclināt. ad dinā reue-
rēciā et dilōnē. **D**e p̄mo d; bt̄is au-
gustin⁹ in ix cōfessionū. **N**on facia-
bar illis diebz mīabili dulcedie. cōsi-
deratē altitudinē p̄siliij tui sup salute
gūis huām. **L**oquit ibi de primordijs
cōmūionis sue. **Q**ntū fleui in p̄mis a
cāticijs suaue sonātis ecclē tue. estu-
abat affect⁹ pietatis. currebant la-
cime. et bene michi erat cum eis. aē.
Beat⁹ eciam bernardus idem sen-
tit. et p̄cipue quo ad xpī passionem
hec applicat. **U**nde dicit. **S**uper om-
nia bone ihesu amabilem te michi
reddit calix quem bibisti. **H**ec ē no-
stre salutis scala: sine qua quanto
quis scanderit altius tanto cadit p̄-
diuius. **D**icit eciam idem. non sine
peccato esse. si religiosus alijs legiti-
time non occupatus. diem absq; re-
memoracione transierit tante cari-
tatis. **D**e secundo dicit scriptura sa-
cra in multis locis. videlicet de pul-
chritudine vniuersi. laudando. tene-
dicendo immensam potenciam. ineffa-
bilem sapienciam et infinitam boni-
tatem tanti creatoris. qui non fati-
ganur. non despiciat. non deficit in ad-

ministracione tam immense crea-
ture. **H**ec speculacio teste beato au-
gustino omnē consideratōrē terret:
sed ecia delectat. **Q**uis motū celi. di-
sciplinā stellarū. ordinē elemētōz. tē-
porū vices. digne laudabit? **Q**uis
virgultoz. herbarū. radiā. fructuū.
lapidū. lignorū. metallorū. testiarū.
hoīm et angelorū naturas inuesti-
gabit? **E**t utiq; oīa hec a mīmo pul-
uisculo vsq; ad supmū qd vnq; cre-
atū est. videlicet huānitatē dñi nū ihu
xpī. ille gloriosus deus trin⁹ a vn⁹
pater et filius a spiritus. **E**x nichilo
creauit. et cotidie creat a in esse con-
seruat. **Q**uod enim deus semel fuit.
semp facit. **H**ic est liter creaturarū.
quē scripsit increata illa sapia atti-
gens a fine vsq; ad finē fortiter et
disponēs oīa suauit. scripsit inquā
et scribit cotidie. neq; scribere cessa-
bit in secula. expādens eum electis
suis oī loco oī tpe. ut legant et se ex-
erceant. donec apti fiant ad legēdū
in libro vite qui ē ipemet. sol⁹ suffi-
ciens replere intellcū et faciāre af-
fectū eorū. **Q**uāuis em creaturā ipā
numerositate mīā excedat omnem
humanā intelligēciā. tñ lōge inferior
ē ipā. neq; vsq; ē rōi pulchrior spe-
culacio sub deo qm in seipsa. si ad se
ipsam post tantas auolaciones pos-
set redire. **I**ncipit ergo meditacio
ista in iocūda consideracione creatu-
rarum. sed p̄ficiat in feliciozi tedio
earundem. et desiderio creatoris. **E**t
teste beato augustino de ciuitate dei.
Non sic rationalis creatura condi-
ta est. ut sibi ipā sufficiat. aut stabi-
lem pacem in se habeat: sed in solo

creatore qui sic eam fecit ad se ut
quieta esse nequeat nisi redeat ad
ipsum. Unde et ob hoc ista specula-
cio quous reuera simpliciter loque-
do magna sit et excellens donum dei
tamen respectu vere contemplatio-
nis infimum locum tenet et vocatur
lar paruulorum sicut apostolus dicit
ad romanos primo quod neque paganis
negata sit id est sapientibus huius
mundi. Et similiter de misterio in-
carnationis et passionis christi cori-
nthios ait. Non arbitratum sum ali-
quid me scire inter vos nisi ihesum cri-
stum et hunc crucifixum quod alioquin
capere nondum poterant. Et quous
parua sit tamen ab ea de communis
lege inchoari oportet. Aliter enim non
peruenitur ad diuinorum cognici-
onem nisi per huiusmodi manu ducti-
onem nobis notam. Sicut ergo quod-
dam litelli apud scolares vocan-
tur parua loycaha siue phia pau-
perum sic ista bifaria speculacio di-
ci potest contemplatio pauperum quia
ita familiaris et facilis reputatur
quod homo bone voluntatis quantum-
cumque rudis ipsam saltem ex parte
attingere possit. Crescit autem in
quibusdam deuotariis intantum quod
quicquid vident sanguine christi pu-
tent rubricatum. Similiter et quo-
ad reminiscenciam dei quorundam
mens sic debriatur ut aincta que oc-
currunt statim ipsos ad deum pingui
deuotione attollant. Isti super flores
ambulant et montes et colles et aincta
creata simul coram ipsis laudare
dei cantant. Hoc est quod beatus ter-
nardus dicit. Donet amplius cres-

cas cogita deum ubique te videre et
ubique presentem esse. Illud autem
tempus quando de deo non cogitas
te computa perdidisse. Et in deuoti-
onalibus quibusdam legitur quod deuoti
fratres si vel parum deprehendunt
se ab actuali meditatione diuinorum
alienatos grauiter ingemiscunt et
se non parum deliquisse poenitentur.
Et quidem satis iuste. Cum enim
dominus deus noster obliuiscitur
nostri sed semper gratiose nos dirigit
et ad se sursum trahere nimis reue-
renter parat secundum sententiam sapientis dig-
num ubique esse ut tante maiestati iugiter
vicem rependerem auscultando et in au-
ditu auris obediendo. Et quod quod sine in-
termissione non possum propter pondus
fragilis carnis tamen non video aliud tempus
dabile in quo seare possum dicenda non
teneor de deo cogitare a beneficiis eius.
Et ideo consultum est nos se humiliter accu-
sare cum proposito emendandi. Qui sic
procedunt digni sunt venia que autem me-
tis est dure corruet in malum. De vlti-
ori prelacone materia harum scilicet de
oratione meditatione lectione super se-
dum breuitatis gratia quod compendiosissime
de illis diuersi tractatuli loquun-
tur. Hoc sufficit hic annotare quod pa-
rum prodest eos legere nisi studea-
mus per praxim eos intelligere. Si-
cut nichil proficit agricola si semi-
na plurima super terram proiciat
nisi prius vomere eam scindat et pur-
get ac rursum cooperiat fluuiosque
ac volucres cum ceteris impedinen-
tis prohibeat donec fructus post la-
gos labores colligat. Sic est in ope-
spuali. Vomere enim euangelicas

est crux xpi qui cor purgat loquēte
in eo spiritu veritatis. qui neminem
palpat. qui cor de minimis etiā ob-
iurgat. ponens sibi ante faciem ma-
la que fecit et cotidie facit. et qualiter
preciosum tempus expēdat. quomo-
do sollicite cum deo suo ambulare de-
beat. qualiter vacare deo et audire
que loquatur in se. et quomodo gra-
cie obicem non ponat. q̄ in nullo pa-
cem requirat nisi in deo. et si quando
aliter incidat. non cesset paitere pe-
ctus p̄toris donec tranquillitas re-
deat. ac sibi dñs p̄ mentalem inspi-
rāconem reuelet. que sit voluntas ei⁹
beneplacens ac p̄fecta. Qui sic suū
p̄positum viger. iam dignus est ne-
dum ut in crucifixum credat. a am-
ip̄o in monte iocunda cōtēplacōne
gaudeat. sed etiam am ip̄o paciat.
Qui aut cor suum fugit. neq; studio-
se vult advertere que sint iuuani-
na aut impedimenta spiritalis p̄-
fectus. sed amaro animo retrocedit
ad consolaciū alas vanas. timens
conscienciā p̄p̄iam examinare. sci-
ens quia p̄parata sunt sibi mala p̄
eo q̄ spiritum dei contristauit. neq;
ad spirituales cenā idest internam
graciam se parat veniē quasi tedio
affectus. sed occasione querēs eua-
gandi foras siue ad officia. siue ad
occupaciōes alias inutiles. neq; pa-
cienter audire vult in quo deficiat.
aut qualiter ad pristinā deuociōne
redire valeat. Hic talis q̄pius non
statim in mortalem culpam corruat.
tamē q̄ diu sic est. nūq̄ meretur in-
xp̄ianos bellatores anumerari. sed
velut effēciatus et pavidus **multipli-**

bus multiplici tedio vexabit. multi-
plicibusq; defectibus adeo replebit
ad minus vialibus. ut quicūq; eū
videt. expuet in eū mētaliter. dicēs.
Quia primā caritatē tuam reliqui-
st. et neq; frigidus neq; calidus es.
euomuit te dominus de ore suo. Igi-
t̄ q̄ tenet teneat. donec sublimius p̄-
ficiat. et in robur spirituale crescat.
ut ad dominica bella cōficienda dig-
nus fiat. Hic est finis siue p̄fāo pri-
mi status caritatis. videlicet incipi-
entis. qui p̄m supradicta tam diu p̄-
telatur. donec seruus dei dici legiti-
me mereat spirituales vitā p̄fecte
inchoasse. et in ea conualuisse ac sa-
tatem recupasse. et ad etatē siue for-
titudinē debitam excreuisse. ut iam
ad viriles act⁹ p̄cedere possit. Hoc
figuratū fuit olim. quando domin⁹
iussit moyse numēre omēs masculi
ni generis a viginti annis et supra.
qui possent ad bella p̄cedere. Quē-
ba sunt grauida sacramentis et in-
time consideranda. ut infra patebit.
Et quantum datur intelligi. p̄fi-
dimus. q̄ boni religiosi qui laudabi-
liter in p̄fessione sua pseuerant vs-
q; in finē. quod ad minus istū terci-
um gradum attingant. licet non si-
ne omni defectuositate uiuant. q̄ q̄
sperandū sit plures eorum ad sub-
limiora sine intermissione adiutri-
ce gracia conscendere. Hec igitur de
primo statu caritatis cum suis tri-
bus gradibus dicta p̄pauca suffici-
ant. Tanta siquidem hic occurrit di-
cendorum materia. ut vix scribendi
vllus sit finis. Attingit enim a fine
vsq; ad finem fortiter. quia fortis

est ut mors dilectio. Et discurren-
diq; suauit. q; amati nichil est dif-
ficile. nec tarda nouit molimia spi-
ritualia grā. Qui horz habuerit expi-
enciā. intelliget talē eē grāz hāc. ut
oīs delcātio hui⁹ seculi ad spūalem
cōsolacōem istā relata. tediosa ma-
gis sit q̄ solatiofa dicēda. Nō deni-
q; defunt q̄ dicāt q̄ mīme expediat
seruū dei diu in hīs suauibz cōsola-
cōibz stare. maxime illis q̄ sunt na-
turalit̄ ad supbiā et vanā glām pro-
clui. Et q̄ plurimi hic soleāt rursū
ad p̄stina viciā corruē. sic olim adā
et eua. salomō et saul. cū alijs mul-
tis. Qū em̄ nīs familiariter aīa deo
adheret. tūc pene fiores abiciūt. putat
q; sibi licere q̄cqd mēs suggerit. nec
puidet q̄ tāto gēuior ē culpa subse-
quēs. quāto fuerit maior familiari-
tas p̄cedēs. Et dū credit se tā carū
dñm non posse offendere. incipit libe-
ri⁹ ad illicita p̄pinq̄re. Clemēter er-
go dñs elcōs suos ab hac p̄uolosa
familiaritate paulatī subtrahit. ut
eos ad maiora et securiora dona vti-
lius transmittat. *¶ Pars t̄cia h̄ libu.*

De q̄t de sc̄do statu caritatis. C. p̄.

Cultas p̄ficiēs siue acti-
ua à sc̄ds ei⁹ status sic
dici p̄t. q; p̄ eam spūa-
lis vita p̄ficiat nobilit̄.
et idonea redditur ad actus fortes.
maxime quo ad terribilia agenda
vel paciēda. Unde potest etiam di-
ci. virilis. bellicosa. aut agomistica.
Et recte iste secundus status ī spi-
rituali vita medium locum tenet. si-
cut virilis etas in vita naturali. vi-
ris enim huiusmodi actus compe-

tunt. et ad eos exercendos apti sūt.
Et sicut dictum est supra. tota cri-
stiana vita quedam continua mi-
licia siue iugis temptatio est super
terram. Ideo q̄m q̄ predicti grad⁹
non sint absq; temptatione. tamen
isti ita excellenter temptantur. ut
ille temptationes respectu harum
rerum quasi pueriles iudicāde sint.
Ad hec plausibiliter introducēda
et quasi solatiose. est aduertendum.
q; expedit in materia afflictiua et te-
diosa licet vtili necessariaq;. loquē-
di modum assumere iocundum. Et
igitur temptationem benignius su-
scipiamus. scire conuenit. q; sic phi-
losopho teste. tria sunt principia re-
rum naturalium. scilicet. materia.
forma. et p̄uacō. ita sacro eloq̄o
differente. Etiam tria sunt princi-
pia rerum spiritualium. videlicet
operatio bona. intencio recta. et tēp-
tatio cotidiana. Videamus in hīs
an rerum vero consonat. Forte nō
dubium est. quin ad spirituales vi-
tam. Prima duo requirantur. scilicet
operatio bona et intencio recta. sed
de tercio utiq; mirum videtur. quo
modo videlicet ad spirituales pro-
fectum temptatio cōarreat. cum ip-
sa p̄ci⁹. quātum p̄ma fronte appa-
reat. sit oīs boni extinctiua aut ad-
min⁹ impediciā. et p̄ p̄ns quasi totū
us spūalitatis p̄uatio. S; ut aper-
te videm⁹ in milicia ciuili. n̄ adest
ocasio telloz. nemo milicie āgulo
decoratur. Maior em̄ glā bellatori-
bz puenit ex inarsu hostile. q̄ alijs
ciuibz q̄ bonis opibus vacant ani-
mo legali absq; bellico congressu.

Sic in spirituali vita nemo corona-
bitur. nisi legitime quis certauerit:
scilicet tēptacōnibus resistēdo. **S**ūt
nōnulli qui satis esse putant si bōa
opa faciant: nō curādo ad quē finē
ea referant. **I**stī q̄si materiales sunt.
Alij de exterioribz opibus nichil au-
rantes: intēis speculacōnibus iugit̄
insistunt. **H**ij q̄si fōzles sūt. **U**triqz
aut errant: et q̄ diu sic manēt nich-
il pficiunt: sicut ex euangelio patet
de illis qui tuba canunt quādo ali-
qd boni faciunt: et de illis qui longā
oracionē simulāt. **S**ed oportet ista
simul cōiungere: scilicet opus bonū
cum intencōne recta: s̄m illud qd do-
min⁹ ait. **I**lla oportuit facere: et ista
non omittere. **I**am forte aliquis di-
cere poterit: q̄ nichil amplius sit que-
rendū: sed reminisci debemus q̄ idē
dñs consequenter ait. **I**n mundo p̄s-
suram habebitis. **E**t de parola semī-
nātis: qualiter quidam audiētes v̄-
bum cum gaudio suscipiunt illud: s̄
in tempore tēptacōnis recedūt: et
multa similia. **U**nde oportet dicere.
q̄ ultra duo p̄dicta etiam tertiū
sit necessariū seruo dei: scilicet tole-
rantia tēptacōnū: si in gracia eius
velit pmanē et pficere. **E**t q̄uis tēp-
tati videntur quasi gracia priuati:
tamen mirabiliter ex colluctacione
h̄mōi accendunt et crescūt: sicut ex
emplificatur de igne cui fater super-
fundit aquam: nō ut eum extinguat
sed ut forci⁹ et diuci⁹ ardeat. **Q**uid
enī defuit illi phariseo qui in templo
orabat: nisi q̄ tēptacōnibus non
erat exercitat⁹. **O**pera bona multa
fecit. deo gracias egit: sed quia tēp-

tatus nō fuit: ideo se eleuando et p̄-
imū despicendo desipuit. **D**e hoc sic
dicit augustin⁹ sup p̄s. lxx. **V**ita no-
stra in hac pegrinacōne nō potest eē
sine tēptacōe: quia puectus noster
p tēptacōnē nostrā sit. **N**ec sibi q̄s-
q̄ innotescit nisi tēptatus: nec p̄t conari n̄ vicerit.
n̄ p̄t vincē nisi certauerit: nec p̄t cer-
tare nisi inimici et tēptaciones ha-
buerit. **P**ropter has utilitates. bea-
tus iacobus quasi gratulabundus
suam epistolam inchoat. dicēs. **O**m-
ne gaudiū existimate fratres: cum
in varias tēptaciones incideritis.
Et subdit racōnē. **S**cientes q̄ p̄baco
fidei vestre paciēciā opatur. **P**aciē-
cia aut opus p̄fectum habet: ut sitis
p̄fecti et integri in nullo deficientes.
Gregori⁹. **I**usti animā vocat: tēpta-
cio interrogat. **E**x quo sequit̄. q̄ s̄m
istam consideracōnē magni meriti ē.
si quis legitime hoc titulo honoret̄:
ut dicatur spiritualiter tēptatus. si
aut aplūs de sanctis illis p̄cipuis lo-
quit̄. tēptati sūt. afflicti sūt. quibus
dignus non erat mundus. **I**n mili-
cia quoqz seculai nemo bellicus me-
retur laudes: nisi forcia opetur aut
sustineat. **R**estat ergo ut qui hunc
gloriosum sancte caritatis statū as-
sumere velit: q̄ hec duo cordialissimē
attendat: ut videlicet ultra p̄dictos
pueriles gradus neophite caritatis.
esse studeat et virilis actiuus. et vi-
rilis passiu⁹. **N**on pauidus ad for-
cia agēda. nō pusillanimis ad du-
ra sufferenda. **M**uliebres bellum. nū-
q̄ constituit strēnuū militem. **D**ex
sicut in seculai policia cernimus. in
mese difficultatis ē. anq̄ q̄s legitime

statum suum mutare possit: ut vide-
licet de plebeo militaris fiat: aut de
militari princeps. **S**ic in spirituali
perfectu similiter. Non enim miramur
ciuem fieri magistrum aliauius ar-
tis mechanice: aut totius officij sui
honoratorem: rectoremque comunita-
tis sibi et statui suo competentis. Hec
facilia sunt respectu: et sunt quoti-
die. Sed antequam a aliquis talis ad
militarem statum suscipiatur: inso-
lita totius probitatis: prudentie ac
magnitudo quedam exercitia pre-
requiruntur. Ita qui vult de statu
caritatis incipientis transire ad sta-
tum caritatis perfecti: oportet quod
sit perfectus in illa: diues in virtuti-
bus: in oratione sedulus: in meditatione
perspicuus: in deuotione pius: in acti-
one celer: in conatu strenuus. Ante
ista: non est locus spirituali milicie. Qui
enim parum aut nichil habet: quod ab eo
potest auferri: Qui etiam nescit deum
ter gratiam et naturam: quam dolebit do-
minum absentem. Et qui languidus et
pavidus est: et in spiritualibus ad-
huc rudis: quis dignabitur contra
talem congregari. Qui ad omnem fla-
tum cedit: quando in campo constan-
ter stabit. Ergo virile certamen: for-
tem prudentem et audacem habere
vult pugilem. Sed neque sic estiman-
dum est quasi tunc vacandum sit: post-
quam quis ad hunc laudabilem statum
honorifice susceptus fuit: immo tunc
amplius laborabit quam unquam antea:
fatigabitur: tabulabitur: angustia-
bitur: contristabitur: affligetur: deri-
debitur: depauperabitur: humiliabi-
turque et contempnetur. Undique picu-

la consurgent: undique persecutiones
affluent. Intus timores: foris pug-
ne. Hi sunt spiritualis milicie non
parum leui congressus. Qui autem
in omnibus hijs superauerit propter di-
amorem inclinat: erit in sempiternum et
gloriosissimas merebitur coronas.
Fortasse dicat hic aliquis delicatus
adhuc tiro cristi nouellus. Si tot
sunt pericula in hac caritate et diffi-
cultates: malo in infima dei dilectione
potius senescere: quam huic me bellico et
incerto tradere labori. Dicendum es-
set isti illud poetam si alid nichil ha-
beremus: pudeat animum nunquam mu-
tari: cum corpus mutetur assidue.
Sed dominus in euangelio effica-
cius nos admonet: dicens. Hec est vo-
luntas patris mei: ut fructum pluri-
mum afferatis. Nolite timere pusil-
lus grex: confidite: quia ego vici mun-
dum. Qui manet in me et ego in illo.
Hic fert fructum multum: quoniam
sine me nichil potestis facere. Et a-
postolus ait. Fidelis deus qui non si-
net vos temptari supra quam potestis:
sed faciet etiam cum temptatione pro-
uentum: ut possitis sustinere. ac. Ab-
sit igitur desidia hec ab animo militis ad
celi pallacia tendentis. Quanto hoc probaci-
or fuit: tanto illic gloriosior apparebit.
Neq; sic omnino queratur et seatur: ut si ier-
ti ocio ad infima se impoeret: quam tunc ve-
lut profugeret infidelis miles nullibi secu-
rum refugium inueniret. Si autem ad certamen
se paueat: dum cum omnibus angelis et electis in
adiutorium habet. Misterium igitur spiritu-
alis milicie a pugna temptationum agi-
tur dupliciter. Aliquam enim temptatio
quam christianam mentem tangit: incitatur.

eam ad bonum trahere. licet hoc ipi
quique non innotescat. Aliquando ad
malum. **P**rimo modo deus et angelus
bonus et spiritualis pater sue qui
libet homo bonus. potest temptatione
inferre. **A**lio modo non nisi angeli ma-
li. et membra ipsorum id est pueri homi-
nes. solent christi ministros temptare. **E**x
quo sequitur. quod sicut super deum est. omnis
temptatio aut est humana aut ange-
lica aut diuina. **H**oc apostolus eci-
am innuit dicens. **S**pectaculum facti
sumus et angelis et hominibus. **E**t
secundum has sumitur huiusmodi medi-
us hec trifaria distinctio. ut prima
sit fortis. secunda fortior. tertia fortissima.
Prima meretur suo triumpho annuari
potestibus. secunda principatibus. tertia domi-
nionibus. **E**t in hijs plene apprehendit me-
die ierarchie perfectio in celestibus. **S**ed
quomodo cumque inferat. non multum tu-
rare habemus. sed qualiter ipsis ad
nostri perfectum bene utamur. id mag-
ime per nunc aduertendum est. **U**bi
sciendum. quod sicut tres super dicti gra-
dus incipientis caritatis. habent ocu-
lum ad priores. ad angelos. et ad de-
um. sic et isti. **N**am primus gradus respicit
priores per misericordiam. secundus angelos per
imitationem. viuendo scilicet sine ple. sine
proprio et sub obia continua velut mi-
nistrorum spiritus. qui utique vita angeli-
ca perfectio dicenda est quod humana. tercius de-
um per inhesionem. oratione videlicet et deu-
otione pura. **P**arisformis et isti tres gra-
dus huiusmodi caritatis perficiuntur. ordine consi-
mili procedunt. **N**am primus studet paci-
ficerre temptationes illatas a prioribus.
secundus ab angelis. tercius a deo. **E**t itez. sic
unusquisque recomendat aut discomet

dat quod sibi actualiter magis placet
aut displicet. sic isti sex gradus. qui
libet quod suum est efferre conatur. **N**am
primus dicit. nichil melius est quam me-
opibus istius seculi. secundus dicit. melius est quam om-
nia propter deum relinquere. et religionem in-
trare. monasticisque exercitijs se maci-
pare. tercius dicit. melius est quam exte-
rioribus dimissis iugiter ad interiora re-
currere. et mentem deo vacare. **C**onfor-
miter primus gradus perficietur caritatis ar-
bitrat nullas temptationes esse gerentes
quam illas quas a proximis sustinet.
secundus quam ab angelis. tercius quam
a deo. **D**e quibus infra dicitur. **I**n
hunc modum humanus affectus sem-
per nota ignotis preferat. donec expe-
riencia docente. de singulis plenius
iudicare discat. **V**erum sicut iam se-
pius dictum est. ad unicuique melius
est. per quod amplius in caritate id est
vera dilectione dei et proximi crescit. quam
uis ceteris paribus simpliciter loque-
do. id est perfectius quod est difficilius. **H**ic
est una sollempnis questio doctorum
sanctorum de augmento caritatis.
an videlicet caritas vie possit auge-
ri in infinitum. et si sic. an capacitas
humane nature ad eam capiendam
sit sufficiens. vel an sit terminata si-
ue finita. ita quod ultra non augeatur
illo suo termino adeptus. **A**d istam questio-
nem duo magni doctores. scilicet san-
ctus thomas et bonaventura. satis di-
uersimode respondet. sed quantum hic sufficit
per consolationem infirmitatis nostre. breuiter
aliquam ponam. **P**remittendum est quod et super
deum est. quod solus deus caritatem in a-
nima creare potest et augere. et in hoc
omnes concordant. sed qualiter et quantum

et quibus opibus et quando in hoc
sūt multum diuſi. Dimiſſis autē dif-
ficultatibz p^o dicēdū ē ſm ſcī thō-
mā i ſcripto ſeādi. et i. 22°. q^o carita-
tis augmēto null⁹ termin⁹ preſigi
p^t in hac vita. Et racō ſua eſt: q^o ca-
ritate excreſcente ſemp excreſcit abi-
litas ad vltē⁹ augmētū. Vñ ſicut
intellectus q̄nto magis intelligit dif-
ficilia. t̄nto plus p̄ritā etiā natura
ſpiritualis q̄nto plus recipit de ca-
ritate. t̄nto pl⁹ r̄cipe p̄t. Nec p̄p^o h^o ſe-
q̄t. q^o caritas vie poſſit adeq̄ri l^o ſup-
augei caritati p̄rie: q^o n̄ ē eadē ratio
q̄ntitatis caritatis vie q̄ ſeq̄t lumen
fidei. et p̄rie. q̄ ſeq̄t lumē gl̄e et clarā
dei viſiōez et aptam. Et ergo ſi aug-
mētū caritatis ē ad aliquē finē: ille
finis non eſt in hac vita ſ; i futura.
Bōuentura vero hz aliū modū loq̄n-
di in ſeādo ſcripto. Vñ dic^o. q^o dñs
de⁹ ordiāuit i q̄libz creatura quam
decreuit dotare gratia. ſtatū ḡcie et
augmētū ei⁹. circa qd tūc ſtat qū nō
diſpōit apli⁹. Vñ cū deuentū eſt ad
meſurā quā meſus ē de⁹ hōi ſm
diſpōem ſue ſap̄ie. dr ſtare caritas
in viris p̄fās ſm actū apli⁹ non
p̄cedūt. āplius ſurgētes ad maiora.
Et in b̄is ſm aptitudinē: q^o n̄ p̄nt
āpli⁹ ſe diſponē ad maiore caritatē.
Huic poſitioni vidēt ſuffragari mul-
ti paſſus ſcripturaz. Nā iob. 1°. dic-
tur. Poſuiſti terminos ei⁹: q̄ p̄teri-
ri non poterūt. Vbi dic^o b̄tus greg⁹.
Nō eſt q̄ t̄ntū v̄tutis app̄hendat
q̄ntū deſiderat: q^o oīp̄tēs de⁹ em̄ios
p̄ſtituit hōi q̄ p̄teriri nō poterūt. Et
ſezech. Nō v̄mī datur oīa: ne in ſu-
p̄biā elatus cadat. Sed huic datur

qd tibi non datur: et tibi datur qd il-
li denegatur. Et ap̄ls dicit. Nos nō
in imēſū gloriā⁹ ſ; ſm meſuram q̄
meſus eſt nobis deus. Hoc idē n̄
parum aſtruit ex creacōe angeloz:
quib⁹ dñs deus nullo merito p̄uio.
diſparia naturalia et ḡtuita p̄ficie:
vltē⁹ q̄ non fuit nec eit ip̄is trāſit⁹
in eternū. Ita et de hominibus ſociā-
dis angelorum cetibus videtur te-
nendum. Potuiſſet vtiq^z de abſolu-
ta potentia dominus deus v̄m̄ſos
angelos in ſeraphica p̄cellentia
condidiſſe: ſi hoc benedictē voluntati
ſue ac ſap̄iencie placuiſſet. tamen h^o
non fecit. Sic potuiſſet etiā auctis
electis dediſſe gratiā pueniendi ad
meſuram ſancti ioh̄anis baptiſte:
q̄uis hoc non fecerit. Vnde et p̄pter
hoc ſentenciā bōuenture quibusdā
magis placeat: forte p̄cordari poſ-
ſent. eo q^o ſcūs thōs. loq̄tur de carita-
te q̄ ip̄fecte cōmunicatur i hac vita
cōmūibus viatoribus: que cum ſit
imperfecta et citē terminum. poteſt
p̄fici. S; poſitō bōuenture videtur
plamior. Verum q̄m̄q^z teneatur. mul-
te iſtancie in p̄trarium occurrunt:
de quibus nichil ad p̄ns. Hoc autē
eſt maxime p̄ſolatorū: q^o ſiue ſic ſi
ue aliter ſe res habeat. fidelis deus
nō negligit elōs ſuos: ſ; ineffabilē ip-
ſos hōrat. Nā ſi iux^o p̄ōz. thōe. p̄tinue
p̄ficiūt i augmēto caritatis vſq^z ad
vltimū ſtatū: vtiq^z mag⁹ grā eſt. Si
autē debitum terminū h̄nt. tunc itē
nō h̄nt timere de hoc q̄n ad min⁹ tū
diu erunt in ſtatu merēdi: donec mē-
ſura ip̄ſorum cōpleatur quam ip̄is
deus p̄ſcripſit. Prouidētia ei⁹ diuina i ſui

disposicione non fallit. neq; inuali-
da est manus domini ut saluare non
possit. **F**orte contra hanc posicione[m]
bonauentur aliquis obiciat. **S**i ita
infallibiliter diuina gracia electos
perficit: quid ergo necesse est appone-
re humanu[m] studiu[m]. **I**tem. quid valet
scilicet patrum tot informaciones. incre-
paciones. sollicitaciones. et precipue qui
dicunt. quod tempus illud est perditu[m] ir-
recupabiliter quod negligent expen-
ditur. **D**icendu[m] quod iuxta modum
loquendi sancti thome ista bene prece-
dunt. sed sustinendo deum bona ventu-
re potest responderi iuxta sententiam beati au-
gustini. quod duo extrema in modis
sunt vitanda. et mediu[m] tenendu[m]. **A**it enim
contra duas hereses que directe la-
borabant contra se. et veritate fidei. quod
vna nichil tribuebat gratie sed totum
nature. alia precise e contra. ait ergo
breuissimu[m] et notabilissimu[m] verbum.
An te gratia noli presumere de opibus.
post gratia noli esse ociosus. **E**t beatus
gregorius dicit omnia cadere sub predestina-
tione. et exemplificat de ysaac et rebecca
sterili. **N**on enim cessauit tantus pa-
triarcha orare pro persequenda plebe. quia
promissu[m] diuini tenebat. sed considerabat
quod sic plebs. sic etiam oratione deus preordina-
uit. **I**ta et de salute electorum infallibi-
ter futura est sentiendu[m]. quod sic ipsorum per-
fectione. sic et humanu[m] studiu[m] ad eam
necessariu[m] deus predestinauit. **A**d illud
quod de predicatione typis obicitur. dicendu[m] quod
duplicitate aliquid amittit. **U**no modo sim-
plicitate pro omni loco et tempore. et sic aliquis au-
eruit oculi dei visu[m] amittit. quod per nul-
la[m] potencia[m] nature potest visu[m] recipere. et
hoc modo elam non potest tempore amittit siue

aliquid aliud quod ad terminu[m] caritatis. eis
prefixu[m] spectat. **A**lio modo aliquid amittit
tempore pro aliquo tempore et loco sed non pro omni et sic
mercator dei lucrum amittit. qui ad consue-
tas mercedinas tardius a domino non venit.
Potest tamen videri talis casus. quod equale
aut maius lucrum alio loco vel tempore ex
eisdem mercimonijs reportet. **I**ta et e-
lectis sepe perficitur. quod propter negligenciam
sua[m] aliquid tempore minus diligent expendant
aut omni perdat. sed dominus deus hoc eis sup-
plere solet. aut vitam prolongando. aut gra-
tia largius donando. aut iusta pena in-
fligendo. donec pueniant ad prefinitu[m]
terminu[m] caritatis predestinatione. **D**e illo
autem mirabili feruore querendu[m]. qui con-
summati sunt in tempore breui expletes
tempora multa. nichil est regulariter iudica-
ndu[m]. quia priuilegia paucorum non ca-
dunt sub comuni lege. **R**eq; sic esti-
mandu[m] est. quia propterea fiat aliquid
bonu[m] simplicitate melius quia fit festi-
nantius. sed ideo fit melius quia fit
deiformius. hoc est secundum maiorem com-
placencia[m] diuine voluntatis. **V**o-
luit dominus deus iohannem baptista[m].
iacobum maiorem. stephanu[m] proto-
martire[m]. franciscu[m] et alios quosdam
electos suos breui tempore consummari.
Voluit etiam abraham. ysaac. iacob.
moysen. dauid. samuelem. helizeum.
petrum et paulum. iohanne[m] euange-
listam. iacobu[m] minorem. anthoni[u]m. iero-
nimu[m]. augustinu[m]. aliosque innumera-
biles ac sanctissimos viros. per ductiori tempore
per seraphica caritate laborare. **Q**uos
deus vero mediocri tempore. quoru[m] nullu[m] vnquam
vult mensura[m] iohannis baptiste puenit. li-
cet plures credant sibi esse equales. **E**t
vtique illi qui morosi per fecerunt et quasi

regulariter in gracia paulatim cre-
uerunt. ampliorē fructū in ecclia dei fe-
ce rūt. hinc bñs greg⁹. exēplificat
de sō paulo & beato stephano. **E**x q̄
iā oritur alia rñsio ad p̄dām obiect
cōez. q̄ ē aliqd̄ meitū i q̄ electi dei nul-
lū tps amittūt. viz caritatis sū grē.
p̄cipalis. **E**t aliqd̄ aliud meritū. sci-
liz grē accidentalis. vel acceleratōis
vñsionis bñfice. hinc relaxatōis debi-
te pene hic aut in futuro soluendē. &
quo ad hoc possunt tempus accep-
tabile amittere. **U**nde de hoc dicit cā-
cellarius. gerson. p̄hen. q̄ hic ē iu-
gis triūphus antiqui hostis contē
lectos. ut ip̄is tēpus p̄ciosū subripi-
at. **E**t heu heu. defectus iste magn⁹
est. et non modice culpabilis. et fre-
quēs apud imp̄fectos. **N**on ē em̄ oī-
um dicere. **N**on ignoramus astuti-
as eius. **E**t illud. **N**ō rēphendit me
cor meū in tota vita meā. **E**t illud. o-
culi mei semp ad dominū. &c. plura
p̄dās viris sūme p̄fectis accommoda.
Et si dicat. q̄ secundū p̄fictōem istā
bonauēture possibile sit. q̄ **o** longe
ante mortem quidam impleuerūt mē-
suram caritatis p̄fictē. quid tūc de-
inceps meruerunt vsq̄ ad mortem.
Dicendum quod per bonū exemplū
quo alios traxerūt ad deum. vel q̄
modolitet ip̄os iuuerunt cōsilio vel
auxilio. aut expectando martiriū.
aut seruando v̄ginitatem et similia.
per omnia hec cotidie meruerunt. et
qui adhuc talit̄ viuūt eciam ip̄i me-
rentur. et accrescit eis merces eter-
na in celis. saltem accidentalis. **E**t
hoc est signū perfecte caritatis. si iā
homo nichil habeat purgabile. nich-

ilq̄ impedimēti de mor̄ percipiēda
inmarcessibili gloria. tamen p̄pter
salutē ecclie sustineat eq̄minit̄ hui⁹
erūpnose vite tātos labores ut luc̄
faciat mltos. **H**oc ē q̄d ap̄ls expt⁹
loq̄bat. **C**upio dissolui. et eē cū xp̄o.
Multo em̄ magis optimū. manē autē
in carne nēc̄m p̄pter vs. **A**d hūc sen-
sū p̄t referri illud bñ ḡg. 26. mō. ca. 10.
Nulla mōm̄ta t̄pis tñseunt sine
statu rēfuctōis. **Q**uia si aliqd̄ iā con-
sumati sūt. q̄ in p̄ncipali caritate n̄
p̄nt p̄ficē p̄pter rationē dēc̄t̄m in me-
rito acc̄nli semp crescūt. **I**ta et in sa-
cris religiōibus et p̄uētibus p̄nt a-
liq̄ eē. q̄ mensurā augmēti caritatis
p̄destinate iā attigerūt. q̄s tñ dīma
miserēcordia adhuc in c̄rne manē si-
mit. p̄pter alios iuuādos. **F**orte sūt iu-
uenes. aut in via dñi m̄⁹ exercita-
ti. hinc cōn hostiles īfidias min⁹ ap-
ti. **H**ij si soli absq̄ semior̄ directione
remanerēt. nō par p̄iculi oriēt. **I**de-
p̄t senti de fortib⁹ in nālīb⁹ p̄ q̄s ex-
ercitia mōstica vigēt. ne illis subla-
tis. dñi cultus strēnuitas minuat.
Sicut em̄ bō cōsuetudo in mōstēijs
sel̄t̄roducta multoz ē cā salutis vs-
q̄ in lōginquū. sic extra. si semel de-
lapse fuerit sacre obseruatōes. viz
ad p̄stinū statū reduci poterūt. **D**ix-
it q̄dam nōbile v̄bū. **S**i semel mōst-
erīū aliqd̄ habere meruerit valen-
tem rectorem. p̄petuo gaudebit super
hoc. quia semper aliquid t̄manebit
de regiē ip̄s⁹ q̄d vtile sit. **S**i autē e-
cōtrā peruersus fuerit r̄tor. eciam de
hoc dolebit. q̄ p̄uū zizāia viz potit e-
radicāi fūdit⁹ q̄n aliqd̄ sp̄ t̄māeat.
Hec eciam ad officia. et ad singula

^{aliu}
omne statu xpianoru poterunt faci-
liter applicari: si materia se offerat.
Querat hic forte aliquis. que sit ra-
tio qd potest quis in augmento cari-
tatis adhuc viator consummari. et
tamen in merito accide tali cotidie p-
ficere: ita videlicet qd fm supra dca
ibi sit status ultra quem augmēta-
ri non poterit: in hijs autē null⁹ sit
termin⁹ clementi dabilis. Pro soluci-
one hui⁹ questionis. exemplo xpi q
qstionibz phariseoz querēdo satisse-
cit: posset sic ab hoc interrogate queri.
Que est racō qd in augmento natu-
rali corpis homo habet vnā pēder-
minatam quantitatē. siue in pceri-
tate statum. siue in mēbroz disposi-
tione. ultra quā nūq̄ poteit augmē-
tari: sic dñs in euāgelio dī. qd pē ex
vobis palmā adicere sup statutam
suā. et tamē in pinguedine vel matie
vel alijs que depēdet ex arbitrio hoī-
nis. pē cotidie augmētari. Et qdē sa-
tis valet ista cōpacio. Rā in aug-
mento caritatis dñs de⁹ ē pūcipalis
effector: ita qd ipso cessante nichil fieri
possit oīo. et ideo dū placz ei auget
eā. dū nō placet desinit augē. Ita at
accidētia reliq̄t in arbitrio hoīs: p
supposita tamē cōmuni grā gūficā-
te omnia opa ipius. Qd autē ist⁹ ra-
cōnale sit. patet p grāz ipius salua-
tois: qui nūq̄ creuit in augmēto ca-
ritatis vel visione bāficā: qz in hijs
tū in mēno vtero hūit. quātū in cru-
ce et nūc in celo: et ideo quo ad hoc
nichil vnq̄ meruit. Meruit tamen
sine intermissione quo ad accidēta-
lia. et sibi ipi et nobis. Nam sibi me-
ruit glorificacōne benedicti noīs sui:

scdm illud. Data est michi omnis po-
testas in celo et in terra. Et illud. Fa-
ctus est obedies vsqz ad mortē: ppe
quod deus exaltauit illum. et dedit
illi nomē quod est sup omne nomē:
ut in nomine ihesu omne genu fle-
ctatur. celestium. terrestrium et infer-
noz. Meruit eciam nobis. id est cor-
pori suo místico aptione ianue cele-
stis. et caismata grāciarum: ut iam
multo facilius in hac xpiana milici-
a triūphare et supare tēptaciones
valeam⁹: tāto duce. tāto ptectoē. tā-
to pugile suffulti. Quae ecia ad hec
ināctant nos pparae debem⁹: ne sit
vacua in nobis grā eius.

*De caritate
potestatiua.*
Potestatiua caritas sic dici po-
test. qd p eam mereatur homo
qui ipam habuerit assumi in chorū
potestatum: qui iuxta assignationē
pdictam scdm beatum gregorium et
eius sequaces. est quartus in ascē-
dendo. et primus secundē ierarchie.
Vel plamius potest dici: qd in hoc no-
tatur quartus gradus principalis
caritatis: qui mereē associari quar-
to choro spirituum beatorum in cele-
stibus. Et ipse ē primus gradus ca-
ritatis proficientis. Hucusqz placi-
dis ventis nauigauim⁹: nunc flati-
bus aduersa vela pandimus. Locu-
turi enim de magnis temptationi-
bus. pelagus turbulētum intram⁹:
quo enaturi pemitus nescientes. Tā-
ta enim est earum perplexitas: vt
nemo vnq̄m eas ad plenum diluci-
dare preualuerit. Est demiqz apud
pbatissimos patres hic sermo qua-
si in prouerbiū deductus: ut quo
plures explicauerint. eo plures suc-

creuerint. Et qui p̄dem se i hijs ma-
gistros putabant nunc om̄ium infi-
mos se arbitrantur. Bestia quedam
venenosa describitur apud fabulas
poeticas. cui si vnum caput ampu-
tetur. plurima in locum ipsi succres-
cere dicuntur. Apud nostrum quoq;
danielem certior de hac figura rela-
cio habetur. et ad p̄positum istud ac-
comoda. Vidit enim in spū testia ha-
bentem cornu magnum. quod ai cre-
uisset fractum est. et orta sunt qua-
tuor cornua subter illud. per quatu-
or ventos celi. Ita et scdm sentēciaz
b̄i ieronimi. de misterio tēptationis
est sciendum. Ait enim. Scito te
nullum in hac vita sine tēptacōue
vivere. cui si vna tollitur. aliam se-
curus expectet. Hoc verbū tractās
b̄tus bernard⁹ adiecit. nō dico secu-
rus. s̄. pavid⁹ q̄ incertus est exit⁹.
Vtrorūq; tñ sentēcia in idē cōcurrat.
Anteq̄ vero ingrediamur. materiaz
hāc pauca p̄mittenda sunt de modo
vincendi omnes tēptacōnes i gene-
rali. Vbi sciendū q̄ sicut dicit beatus
greg⁹ sup̄ ezechielē. fortitudo spūalis
que victoriam p̄stat contra hostes
inuisibiles. habet se directe cōtrario
modo ad fortitudinē carnalē. Nam
sicut fortitudo secularis siue carnal⁹
nascit⁹ et augetur ex audacia. sic spi-
ritualis ex timore. In illa p̄sumptio
sui p̄dest. in ista nocet. Illic timor de-
bilitatē parit. hic infirmitatez. Illis
hoc ē secularib⁹ bellatorib⁹ d̄. noli-
te timere ut vincatis. Istis d̄. nisi ti-
mueritis vincē non poteritis. P̄cio
ignē agomista xp̄i semp d̄. timere in
omni tēptacōe quālibet minima fu-

erit. et nūq̄ de suis virib⁹ p̄sumere.
Et enim inclit⁹ ille bellator ieroni⁹.
et in om̄i tēptacōe p̄batissim⁹ dicitur.
omniū maloz p̄cipiū ē. sui p̄sump-
cio. Et q̄ sanctior et sapiencior ē. pl⁹
semp timeat. Nam qui alci⁹ ē cadēs.
maiores casus recipit. Secūdo de-
bet bellator spūalis suahibilis eē. et
more prudētis pugilis libenter au-
scultare et interrogare. neq; sui sens⁹
eē. Vñ de hoc idē ait ieroni⁹. Tutis-
simū ualē ē. fidelem et iustū h̄rē ai-
cum. cui quicqd archano cordis sinu
latet. p̄tinus reseret. Non em̄ in su-
is sepe p̄t homo negocijs rectū h̄rē
iudiciū. Et omniū scōrū patrū eadē
sentēcia fuit. q̄ nichil sic allidit vi-
res demonū. s̄. p̄batis p̄bibus quis
cogitationes suas reuelauerit. Ad-
damus se aure. nichil tā gratum do-
mino deo et sc̄is āgelis eius. q̄ si hu-
milit̄ nouellus miles spūalium pa-
trū consilia req̄rat. Ista duo exigū-
tur ab vnoquoq; volenti spūalē mi-
liciam assumere. ut vicz de se non p̄-
sumat. et scōrum victorū suffragia
non spernat. Vñ hec duo. d̄. inum au-
xilium frustra queritur. Tercō debz
vnusquisq; q̄ spūales tēptacōes
expiari desiderat. hoc est. qui in hoc q̄-
to gradu p̄ficere cupit in dominum
deum sperare. et firmit̄ credere. q̄ ipse
nūq̄ deseruit. nec deserit. nec dese-
ret sperantes in se. Fidelis enim de-
us est. qui iussit milites suos con-
gredi contra hostes suos. nec latuit
eum q̄. am esset dispar comparatio
vnius ad alterū. dauid ad goliath.
paup̄cularū ouium ad feruissimos
lupos. debiliū paruulorum ad

horrendissimos gigantes. Quarto
debet se predictus vir bellator ab ado-
lescencia sua iugiter ad principium illud
exemplar christi ihu suos congressus
et triumphos adducere: sciens quod non
nisi in nomine ipsius superare poterit.
Cum ergo temptatur. statim ad ip-
sum cum oratione recurrat: conside-
rando etiam qualiter ipse in tali tem-
ptatione se habuerat: et quid pro ea su-
peranda docuerat. Cum autem eam vi-
cerit. continuo gratias referat debitas:
sequitur ad alia mox futura disponat.
Quinto debet etiam patienti exemplo
ipsius et aliorum sanctorum temptationes susci-
pere: et non aspernari indignari quod de-
us non debet permittere. quod homo super-
veniret sibi. Hoc quoque sciat. quod quan-
to magis est voluntarius ad sufferendum
eas: tanto facilius liberabitur. Sic
exemplificat de illis qui sunt dampnati
ad ignem: hi quanto magis ignem repel-
lunt: tanto acerbius et diutius affli-
guntur. Qui autem voluntarie in flam-
mas se mergunt subito consumantur.
Ita et nos qui a domino sumus huius
maledictionis suscepimus ob peccata no-
stra et peccata nostrorum. quod tribulari. af-
fligi et temptari debemus: libenter sub-
mittere nos studeamus: quatenus ab eo-
dem benignissimo domino clementer aliquam
literam mereamur. Sexto debet scripta
sanctorum doctorum libenter legere maxime
exhortatur: sciens quod non gratis spiritus
sanctus ea ipsis revelaverit et con-
scribenda iusserit: totaque exempla spi-
ritualium triumphorum ac doctrinarum
relinquit: neque ipsarum valetate ac mul-
titudine aspernari debet fastidire. Est
enim tempus: quando necessaria erunt. utiliterque pro-

derunt. Sunt enim valde multi morbi
animarum: et incertum est quid primum occur-
rere possit. At enim beatus gregorius?
Quando homo in paradiso fuit. unum pre-
ceptum ei sufficebat: sed postquam inde
eiectus fuit. multis indigebat. His
prohibitis ad propostum redeamus. consi-
derationem quoque nostram de hoc quarto ge-
nerali tractatu in aliquo solido deo fun-
dare studeamus. Dicit ergo beatus gre-
gorius. Sunt nonnulli qui virtute orationis
et vi acceptae pietatis de obsessis cor-
poribus malignos spiritus eiciunt. Quo ita
quod isti meriti suum nisi in pietate cele-
stium numerum consortiuntur. Et
beata mechtildis sibi revelatum di-
vinitus dixit: quod qui vicijs et concu-
piscencijs reluctantes dyabolus cum om-
nibus qui suggerit preceptum in quarto gradu cum
pietate triumphum glorie optinebunt. Hec
sunt brevia verba: sed multum farris habent.
Et primo concordando ista. possumus dicere.
quod non est mirum si de obsessis corporibus
demonibus eiciantur: qui iam de anima-
bus suis ipsos fortiter eiecerunt. Ve-
rum ut est super deum est. istud non est de essen-
cia huiusmodi gradus sed de congruentia: neque om-
nes qui hoc faciunt hunc gradum attigerunt.
ymmo et reprobis quandoque datur huiusmodi po-
testas super spiritus nequam. Sed de hoc ma-
gis est ad utendum. quo suggestiones ip-
sorum eicere et superare possunt. Deum est super:
quod huiusmodi gradum appetit dimicare contra om-
nem humanam temptationem: eaque viriliter vi-
cere. Ad quem sensum potest refer-
ri dictum cassiani in colloquijs primam tra-
ctatus illud apostoli. Temptatio vestra non appropinquabit nisi humana: ubi dicitur. quod apostolus indi-
recte obiurgavit illos quasi adhuc
parum proficissent: eo quod altiore

si mechtildis?

temptacionē sufferre nōdum vale
rent nisi humanā. **D**icit ergo tēpta
cio ista humanā: q̄ respectu aliaz
pua est: q̄ uis reuera in se p̄deāta
magna sit. et ultra vires hoīs pō
derosa nimis. nisi assit gracia dei. **D**i
ctum est etiā supra q̄ isti grad⁹ ha
bent quēdam resp̄ctū adinuicē: vi
delicet q̄ p̄mus grad⁹ caritatis inci
piētis habeat resp̄ctū ad p̄mū gra
dum caritatis p̄ficiētis: q̄ ambo cir
cā humana versantur licet mō dis
simili. **I**llis qui sunt in p̄mo gradu
incipiētiū dicit. **H**umanū dico p̄p̄
infirmitatem carnis v̄rē: sicut ex
hibuistis mēbra vestra seruire ini
quitati ad iniquitatem: sic nunc exhi
bete mēbra vestra seruire iusticie
in sanctificacōem. **I**stis q̄ sunt in p̄
mo gradu p̄ficiētiū d̄r. **T**ēptacio
v̄s nō apprehēdat. nisi hūana. **I**tē.
vnusquisq; caueat se a p̄ximo suo.
et in om̄i fr̄e suo nō habeat fiduciam.
q̄ om̄is frater supplātas supplāta
bit. **H**ūana ḡ ista tēptacō vult exa
mīare hūano modo: an vere et sincē
ter q̄s diligat p̄ximū suū p̄p̄ deū.
an non. **I**tē. an seipsū etiā diligat i
ordie ad deū. an nō. **I**tē. an auctis
hūanis reb⁹ deū p̄ponat: nō solum
voluntate. s; etiā operis exhibicōne.
an non. **S**i ista examinacō bñ p̄ce
dit non erit modicum lesiua. nec pa
rū meritoria. **N**am hic p̄ficiē milite
xp̄i in vno p̄cipali gradu carita
tis: et in futuro leuat ipsū ad subli
mē gloriā ptātum. **S**unt ergo qui
q̄ que hō valde diligit humano mō:
scz pacem cordis. sanitatē corpis. ho
nores tēpales. bona extēiora: cognā

toq; et amicos carnales. **Q**uādo
ergo dñs deus ista largitur alicui
bono homini. merito est diligendus
ab eo: et tāto ampli⁹. quāto habun
danti⁹ dat ista. **S**ed in ista dilecti
one non est certitudo an diligat do
nū vel donator: nisi accedat tēptacō
que illud reqr̄at. **I**ta olim scūs iob
p̄mū in hijs quinq; floruit: et dicēte
sathan nunquid iob frustra timet
deum: ignotum fuit. an p̄p̄ hec tēpo
ralia deum coluit an nō. **S**z postq̄
temptatus triumphauit: tunc inno
tuit q̄ fideliter deū dilexerit: et eum
auctis hūanis gracijs p̄tulerit. **S**i
mīle de scō thobia. eustachio. elisa
beth. birgitta. et alijs sine numero:
qui oēs in breui p̄ tēptacōes plus
p̄fecerūt: q̄ antea toto tempe vite
sue p̄ successus p̄speros licet virtu
osos. **H**ec autem exempla ideo po
sui. ut videamus q̄ ordinate tēp
tacōes p̄cedant moderante eas do
mino: ne si turbine impetus sui sup
nos remissent toti⁹ p̄fais nostri sta
tū subruerent. eētq; nobis ignotū. q̄
ordine qua fiducia contra eas di
micare debuissē. **E**st igitur pri
mum bellum vnus cuiusq; in semet
ipsum. **E**cce iam incipim⁹ intrare
materiam spiritalis milicie. **A**t
ipso incipe: si esse vis probatus mi
les cristi. **H**umana enim tempta
tio nichil inhumanum adducit. **Q**d
patitur mundanus homo pro mū
di gloria et lucro: hoc tu stude pati
pro celesti gloria ac p̄mio. **E**xpe
dit ergo ut primum suus dei expei
atur. q̄ sibi ipsi sit inimic⁹. et q̄t vul
nera sibi ipsi infligat: quotq; se am

am externos hostes cōtra se addu-
cat: q̄ etiam sit grauis ad seipsum
iuuandum. q̄ grauior ad seipm ar-
mandū. q̄ grauiissimus ad seipsum
supādū. Applicando igit̄ quinqz p̄-
dca ad statum religiosum occurrit
primo diuina misericordia. a dat ho-
mini gratis sine omni merito suo cor-
dis t̄nquillitatē q̄ iā sit p̄fais ami-
cus dei. h̄ p̄ ut magis p̄ficiat eādē
t̄nquillitatē maiori m̄ia paulatim
aufert quatin⁹ hic locus fiat spūali
miliā. Nisi em̄ auxiliū gr̄e equalit̄
subtrahetur. a natura in sua p̄pria
infirmitate relinquere. nō esset pos-
sibile ut seruus dei temptationibus
p̄baretur. Si em̄ ad nutum semp
gracia adesset. etiam in medijs flam-
mis quilibet incipiens videret. Ut
ergo temptatōni locus detur. incipit
p̄ficiēs noster gratiam illam cordis
pacem cotidie p̄dere. nec p̄ualet soli-
tis exercitijs ip̄am recuperare. erigit̄
qz ip̄e contra seipm. aliam vidēs le-
gem in membris suis repugnantem
legi mentis sue. captiuū ducētē se
in legem peccati. adō ut peccata que
prius amare fleuit iam dulcescere
incipiant. vix qz se post tanta virtu-
tum exercitia. post tanta spūalia
gr̄arū carismata. ab eis continere p̄-
ualeat. Opera etiam misericordie si-
ue corporalia siue spūalia que lar-
giter impedit quasi nullius momē-
ti sint pensanda. deploraē vix cessat.
males sua retinuisse. nichilqz p̄ris-
tribuisse. et ut in honoratiores aut
vtiliores vsus ea reseruasset. exop-
tare p̄temptat. Demū innocentiam
seruasse. opera bona p̄petrasse. ieiū-

nasse. festiuasse. a societate munda-
norum se absentasse. et breuiter qd
quid p̄pter di timorem aut fecit aut
p̄teruic. hoc totum molesta tempta-
cio ista necare contendit. Hic labor
hic gemitus. hic timor immensus o-
ritur et afflictio spiritus. Succedit
de hinc varia totius corporis t̄nctu-
do. dolor in capite. torsio in v̄tre. pa-
lilis. fluxus. constipatio. febris. calor.
vertigo. aliaqz in cōmoda cotidiana
vix sufferibilia. Post hec vel p̄ter cū
istis. cōtemptus. paupertas. despect⁹.
honor nullus. nulla reputatō. nul-
la consolacō. nullū refrigeriū. auxi-
lium vile. sustentaculū exiguū. ser-
uitium debile. oburgatio frequens.
labor magnus. cursus impaciens.
p̄fectus modicus. vita miserabilis.
spes t̄repidabilis. mors formidabi-
lis. Et quis enumerāe sufficiat om-
nia. que conarrere solent ad humi-
liandum miserum hominem. semp
aliquid magni de se presumētem.
Quot feruentes libidis estus. quot
amaros ire. inuidencie. displicencie
qz aculeos. quot carnis pressuras.
quot spiritus angustias. quot pro-
uocationes. quot p̄secuciones susti-
nebit. ante q̄ se p̄fecte agnoscere. p̄-
imum non despicere. deumqz super
omnia venerari discat. Hec sunt q̄si
quedam suauia preludea spūalia
his miliā. in quibus nouus agoni-
sta vires suas exxeriri habet donec
ad s̄blimia proficiat. seqz vix osten-
dat. non refugam. non pauidū. non
muliebrem. sed strennuū sed mag-
nanimū. sed cōstantem. sicqz lega-
liter in cūctis se habeat. ut merito

militari clamide. aurea qz torque p
omnia dignus predice. Qui em in
hys exordijs rude se prebet: spūale
miliā nondū legitime inchoauit.
Ut puto aliq̄liter apparere incipit:
q̄ multa includant verba illa bre-
uia scē mechtildis supius dicta. vi-
delicet. Qui vicijs et cōcipiscēijs re-
luctātes. dyabolū cū omnibus que
suggerit cōtempnūt. in quarto gra-
du cum p̄tātibz triūphum glorie op-
tinebūt. Reuera est facile ista dice-
re: facile cōscribere: s; expiri non fa-
cile. nec modice afflictuū. Quidū
enim seruus dei cum tēptacōibus io-
catur. q̄dū eas velut muscas repel-
lit. q̄dū ad libitū eas pstermit: ad-
huc verbū istud minime intelligit.
Colligam⁹ de hys exempla autēti-
ca. Et p̄mo de tēptacōe fornicacōis.
Scriptū est em in iob. ca. 4. In sep-
tribulacōibus literabit te. et ī sep-
tima non tanget te malū. Sex er-
go modis spūs fornicacōis tēptat
forte aliquos disponit: vnūquēqz
p̄ qualitate viriū suarū. Primum
suggerēdo aggreditur simpliciter: et
abscedit statim. **I**ste sic temptatus
satis habz agere ne p̄senciat: qz ad-
huc nouici⁹ est in via dñi: qui ecia⁹
de pprijs naturalibus adhuc fati-
gatur quotidie. **S**cđm durius tēp-
tat. s; non nimis diu. **T**erciū dur⁹
et diuturn⁹: tamen p̄ resistēciam et
occupacōem bonam. ut est lectio. vel
opacō aliq̄ delcābilis. vel oracō sup-
ficialis. duo isti ecia⁹ cicius liberant.
Et hij tres modi cotidie occurrunt:
nec miramur nec affligimur nimis.
Quartū ita seruēter tēptat: ut vix

labore magno et abstīnēcijs ac vi-
gilijs stimulum huiusmodi supā-
re possit. **Q**uintū adhuc seruēcius
tēptat: ut neqz predictis modis auā-
ri possit. nisi adhuc forciora tēmedia
apponant vici⁹ insectacō iniuriarū.
aut lesio corporalis cōsuetā p̄ flagella-
cōnes. aut alias castigacōes mona-
sticas. **S**extū seruēissime incēdit.
ut neqz predictis hys modis curet:
s; vix p̄cedium corpale aut incisio.
nē grauem. aut morsū lingue oīmo.
dū euadere possit. **D**e hys trib⁹ vlti-
mis dignum est loqui: et plura ex-
empla repiuntur. **S**imili mō de cor-
pali egrotacōe dicē possum⁹: sicut de
delcācōe et de q̄libz alia tēptacione
suo mō: ut semp illud qd vni est mi-
niū alteri est minimū: sub q̄ vnus
cadit alter imp̄terit⁹ stat. **E**t vn⁹
q̄sqz iux̄ stēnuitatis sue meita ma-
gis aut min⁹ tēptat. et p̄ p̄ns s̄m eā-
dē mensurā ecia⁹ plus vel min⁹ mēt:
vniuersi tñ ad extremitates finū
suorū puenire solent. ut vici⁹ iā vix
aliq̄d vltra ferre possent. **A**n hūc ar-
ticulū tēptacō plena nō erit. **E**cia⁹
ē sciendū s̄m dñm beati greg. in dy-
alogo. qz nōnunq̄ euēniē solet. ut p̄-
fecti viri in p̄uis tēptacōibz q̄nqz
succubant p̄pter ipsorū humiliacō-
nē: ut dū vidēt qz minima supare nō
p̄nt. maiora sibi nō ascribāt. **S**epe
ecia⁹ contingit. qz propter nimiam
repacionem naturaliū aliq̄n in ver-
ba impaciētie tēptati prorumpant:
s; tamen pius dñs hoc ip̄is in bonū
conuertere solet ut forcius surgant.
et deinceps caucius se custodiant.
Qui enim quotidie certā nō mitū

est si aliquādo pſternant. **T**ēdie er-
go tota iſta militia hui⁹ grad⁹ ad
illū finē ut noſipſos vīcere diſcam⁹.
quia niſi hoc pceſſerit. de nullo alio
pfectā victoriā hēre poterim⁹. **T**ūc at
pfecte nos vincimus. qñ ad omnem
volūtatem dei noſipſos pmp̄te offeri-
mus. tā quo ad corpus q̄ quo ad a-
nimā: ſicut exēplificat bñs greg⁹. de
ſcō paulo aplō q̄ dixit. **E**go nō ſolū
ligari ſ; et mori paratus ſū p xpō ne-
q; facio aīa; meā idēſt vitā corpālē
p̄cioſiorē q̄ me. **Q**ui dicēt q̄cqd cū ha-
beo. ab illo hēo. et ergo illi reddē de-
beo a quo hēo. **E**t in hoc notat p̄fctā
caritas quo ad deū. qñ ſc; ita p̄fctē
ſe viciat p̄p̄ dei gloriā āplificandā. p̄-
dicādo. diſcurrendo. laborādo. et tandē
moriēdo. ut ſibi de ſe p̄tius nichil re-
ſuaret. **Q**ñ etiā dixit cōt̄ hys. ego
litent impēdā et ſup̄impēdar ip̄e p
aiab; vīs. in hoc notat p̄fctā dilāo
ad p̄mū. **S**ed hec tā p̄fctā ſuij p̄i⁹
victoria nō ē hui⁹ ḡdus. ſ; altioris.
Sufficit at hui⁹ ḡdus. ſi quo ad hu-
manas delcācōes abiciēdas aut hu-
manas adūſitates ſufferēdas ſe vī-
cere poſſit. cū b̄tō iob illud ſcā pari-
ter dicendo. **D**ñs dedit dñs abſtulit.
ſicut dñs placuit ita ſcā ē. ſit nomē
dñi bñdictū. **H**inc bñs greg⁹. **S**i
adhuc p xpō mori nō poſſu⁹. ſaltem
aīm vinca. **E**t q̄ videt ſequi. q̄ ad
iſtū gradū r̄quirunt oīa illa que in-
ſea martiriū et alias p̄alitantes eqz
ḡues cōfinēt. videlz maxillā p̄bē al-
terā pauciētī vnā. dimittere tūcam
auferētī palliū. ſuſtinē vba cōtume-
lioſa. opprobrioſa. iniurioſa et alia ſi-
milia. etiā ab hys q̄ grās p p̄ceptis

bñficijs reddē debuerant. **N**eq; p̄p̄
h̄mōi ſolitā ſaliaritatē aut bñficiā
am ip̄is ſubtrahē. niſi forte quantū
hoc v̄tutis ordo aliqui reſerat p̄p̄ eo-
rū efficaciorē emēdacōnē. **I**te odien-
tem diligē. inimicis placatū ē. offē-
ſam dimitte aīq; vniā petāt. ip̄iſq;
bonū optare et hūano mō parare.
ſine tñ magno ſui p̄iculo atq; dāp-
no. **I**te ſuā gloriā cōtēpnē. honores
non appetere. hūiliacōnē āplecti. deſe-
ctus p̄p̄ios nō excuſare. culpas re-
cognoſcere. aīm ad tenuolēciā p̄tra-
iuges et amaras tēptacōnes cogē.
Qui hec pſeuerāt facē p̄ualueit. ſui
ip̄ius potēs ē. et ideo merito in cele-
ſtes p̄tates p hys coronai mēbitur.
Et ut bñ ieronimi v̄bis vtar. quaſi
hūano mōe p̄ſulēdo huic huāne tēp-
taōnē breue aliq̄ v̄bū ānotauit. **A**it
em̄ in ſm̄a. q̄ qui in p̄lio dimicaturi
ſūt. ante in pace ſilato bello cōgredi
unt. ut ſingula diſcūt. q̄ in vero cer-
tamine mor futuro nēcāria p̄ſper-
erint. **C**adūt. arrūt. ſlectūt. trahūt.
v̄terant. ſuſtinēt. reſurgūt. firmiē-
q; ſtare aſſueſcūt. ne qd in ſimula-
ta pugna didicerūt in apto bello p̄-
timeſcant. **I**ta nōnulli in hac huma-
na tēptacōne ſp̄ualiē fecerūt. **U**t ei
paciētes fierent. exercicia iniuriarū
ſibi inferri parauerūt more antiq̄
rū p̄hoz. vt ſobrij. omnē appatū
eſcarū ſibi p̄ntai iuſſerūt. nichil inde
guſtātes. ut hūiles. oīa cōiucia pub-
lice p̄clamai. ſibi q; in faciē ſp̄ui mā-
darūt. vt tenuoli. oībz obſeq̄oſi con-
tra etiā p̄pria ſua naturalia q̄ vio-
lenter extiterūt. **S**imiliē de alijs v̄-
tutū exercitijs h̄m̄i quēdam ſibi vel

ymaginē vincende future tēptacio
nis ipresserūt. Et istud exercitium
valde magni sancti vident a ppha
re. Iux illud. gg. Jacula q puidēt
minus ferunt. Et btus. ambrosius
de officijs dicit. q fortis viri est nō
dissilare cū aliqdimmineat. s pēdē
et tamq de specula quadam mentis
obuiaē cogitatione puida rebus fu
turis. ne forte dicat postea. ideo ista
inci di qz non arbitrabar posse euei
re. Prudentis em nō est dicere. hoc
non putabam futurū. s expectabā.
Dez quāuis ista sit bona cautela
et merito frequētanda. tamē ad huc
mens sibi ipsi manet suspecta. an fir
mit in fortitudine sit radicata. Pro
bata em btus agit in modū nature.
neqz aliē vniūsi habitus manifestā
tur. nisi p motus repentinos et ipro
uissos. Potest em aliquis eciam qui
habitu fortitudinis caret. ex diutur
na pmeditaōe animū suū cōtra pi
acula pparae. qua eciam pparatione
eciam fortis vtitur cū tempus ad est.
vt dicit sanctus. thōs. 22. q. 133. Et
sic patet q sacre doctrine a bona ex
empla cū pijs exercitijs. vtutes nutri
unt. tēptatio exercet. infirmitas p
ficit. s motus repēti eas pbāt. s
tamē gēia dei coopante et natura n
recalcitrāte. De hoc igitur gdu. et si
multa sacra scripta legant. tamē e
pistola ad. hebreos. satis directe de
ipsa loquit. Hi em legunt. Vincitis cō
passi estis. sās ministrastis. tbulati
onē sustinistis. rapinā bonoz vest
roz cū gaudio suscepistis. aētādem
sequit. ne fatigemini aīs vestris. nō
dū em vsqz ad sanguinē contra per

catum repugnastis. Et auisantur
eciam de radice amantudis. q huic
pfectui valde impedimento esse so
let. ne videliz sur sū germinando ml
tos inquinet. Hortat ecia ad pacē
et obediēciā bñf cēciā hospitalitatē.
et vt ppositum certamen accāt ex
emplo xpī. quatenus aliquādo dig
ni hāt anē crucem et impium ipi
portare extra portam. hoc est aptum
martiriū paciēt sustinē. qd ad se qn
tē gdu ptinet. Rephendūt ecia de q
bus dā ipfectionibz et tepiditatibus.
viz cū dēterēt mgā esse ppe tps. tur
sū fā sūt velut puuli qbz lacte op
est nō solido cibo. Hoc em rē huic g
dū ascribit. qz sicut sup dcm ēat i
festa est hec hūana tēptatio nouis
militibz. ut ē ab icipiētibz sepe des
piciāt ppe crebros casus. donec disc
āt artē cū hostibz pugnādi. Perue
unt em aliqñ hoies bone vlūtatis
ppter lesiuam exercitationē istā ad
tantam cordis exulcerationē. vt
ne saltem leui quidē verbo benigne
correctionis atrectari possint. a nō
nūq in hoc ipso vsqz ad mortem per
mittente dei occulto iudicio pseuerēt.
Hic est spiritalis ille morbus aīe.
q frequē a deuotarijs qbus dā vōt
nolimetāgē. ppe cōformitatē corpā
lis morbi. q ex frequenti tactu in pe
ius pficit. Putāt qz nōnulli in xpi
hos xpi milites hac longa pcertati
oē tale factos. ppe huiusmodi remia
les defais a sancto pposito corruisse.
et quasi nichil sanctitatis halere. q
si vel vna die deberent cum eis talia
temptamenta sustinere. omnino
deficerent. De hoc notabile habetur

exemplū in quarto libro vitaspēm.
de quodā imperito senē qui iuuenē
quēdā stolidē corripuit. p eo q nouē
annis temptationem fornicationis
sustinuisset: quasi non esset dignus
monachi nomine. **S**ed cum abbas
apollonio dñm exorasset. ut temp-
tatio illa sup eundem senem veniēt:
statim hinc inde cucurrit: heremūq;
deserere cupiens abire cepit. **T**unc
apollō cū obiurgatione ei dixit. **A**ut
ignoratus es a dyabolo vsq; modo
aut contemptus: ppter quod nō me-
ruisti fm virtutum vires habere cō-
tra dyabolū luctamenta. **Q**uid āt
dico luctamēta: q nec vno die aggres-
sionem ipsius portare potuisti. quem
iuuenis ille tanto tempore sustinuit.
Ergo qui hec expti nō sunt: alios fa-
cile diiudicare non debent. **H**inc est.
q apostolus in p̄dicta epistola sati-
gatis discipulis rursus consolato-
rie scribit. dicens. **C**onfidimus autē
de vobis dilectissimi meliora et vici-
nora salutē: tam et si ita loquimur.
Non enī iniustus est deus: ut obli-
uiscatur opis vestri. **H**oc autem
est firmissime tenendum: q sicut eci-
am sup dictū est. caritas minui nō
potest. sed p̄t corrūpi: et hoc nō nisi p
actū p̄cī mortalis. **S**i ergo predā
bellatores mortaliē non peccant: q̄
uis aliunde venialiē delinquāt. siue
p negligēciā vel ipaciēciā aut tepidi-
tatem. aut quouis alio mō: nichil de-
peit eis de p̄cipali iā adepto carita-
tis gdu. **S**ūt ergo nōnūq; rep̄hēddi. **S**i
r̄adi: q valde difficilis ē p̄flic? iste ī q̄ ^{fm}
laborāt. **E**t hui? figurā p̄cessit olim ^{vene}
in filiis israhel: qbus palee nō dabā

tur. et tñ idē nūs latez requirebat
ab eis. **I**ta et istis cōfigit. **N**am p
singulos dies accrescit eis labor. et
grā subtrahit ymmo ad maiora ex-
ercicia q̄ antea paulatim vocatur.
Exponi etiā de istis p̄t illud sapiētis.
Melior ē vir peccans. q̄ mulier bñ
faciens: hoc ē sp̄ illud quod ē maius
in principali caritate. in cōpabilitē
est melius illo qd ē mī? q̄ uis sordi-
datum sit aliquibus venialibus deli-
ctis. **S**icut forte castrū. melius est
domo aliqua pulcherrima: licet ca-
strū cotidie oppugnetur et maculet
p aduersarios. **L**egitur de quodam
abbate magni meriti: qui cum quo-
dam iuvene monacho et innocēte
post mortem ad iudiciū dei venit. **I**n-
nocēs monachus statim gloriā ad-
eptus fuit. **A**bbas vero post amarif-
simū purgatoriū tandē ad celi pa-
ladium pueniens: multo honorificē-
cius ē receptus. et altius collocat?
Hoc etiā est tenendum. q̄ licet a-
nime beate grauissime in purgato-
rio puniant: tamē anteqm minimū
gdiolū caritatis amitterēt: mallent
in eodē purgatorio vsq; ad finē seculi
pmanē. **N**ā si defalcat eis aliqd de
caritate: tūc et minuet eis mces illa
efna: qd esset in cōpabile dāpnū. **P**ec-
cā enī et si grauis ē. tñ ē tpalis: et mi-
nimū gaudiū regni celestis plus le-
tificat aīam racionale: q̄ q̄libet p̄cā
licet grauissima ipam potest afflige-
re. **P**atet: qz si lucifer mīmo gaudio
celesti frueretur: penam non sentiēt.
Sic g° puei in scol' rep̄hēdūt et va-
pulat: n̄ qz aliqd omiserūt. ā obliuī sē
eorz q̄ didicerāt: s; qz debito tempore

nichil sup addiderunt pro ut ex mo-
re debuerant. Sic electi tempus ne-
gligēter expendētes. nō sūt sine cul-
pa neq; erunt sine pena. quāuis iā
habitas sancte caritatis diuicias nō
amittant. quas utiq; per virtuosa
exercitia augmentare cotidie. iussi
fuerant. Ex quo patet. q̄ p̄nici-
osi sunt quidam p̄ficere nō curan-
tes. hincinde post vanas consolatiū
culas peruagantes. qui nōnullos
feruide proficere cupientes retar-
dant. et a multis bonis opibus im-
pediunt. Timēt enim colaphos sibi
in faciem dari. si quem melius se cō-
uersari conspexerint. Horz figuram
prophetes ille senex habitans in be-
thel olim gessit. qui virum dei veni-
entem de iuda in sermone domini. et
fortia agentem qualia ipse nō pote-
rat. suo mendacio reuocauit et de ce-
pit. **Alit** enim. Et ego propheta domi-
ni sum. similis tui. Refellit eum. et ad-
casum vsq; perduxit. **Applica** cete-
ra ut vis. et videbis in malis suasi-
omibus bonam conueniētiā. Inue-
nies etiā in fine illos derisores cum
plāctu fallaci. quos ante habuisti
feruide gracie tue subuersoēs. Dicēt
q̄. Heu heu mi frater. ubi est modo
feruor sanctitatis tue. Euge euge. q̄
perfectus esse voluisti. Quis tibi si-
milis erat. Och deus eterne. quid a-
maritudinis habet infelix expientia
verbi huius. Cito quasi in momento
p̄ditur tante familiaritatis tue diu
possessa dulcedo. q̄ vix nunq̄ in reli-
quū duplex aut triplex labo. pote-
rit recuperare languentis. **Raro** ad-
te redit feruenter. qui semel a te dis-

cessit tepēter. **Quā** m̄ pauci sūt qui
p̄ceptum tuū seruare conant ne cibū
aut potum vetitum insumant. et ne
per viam qua venerunt rursus re-
dire presumant. **Quā** m̄ plures heu
cotidie sumus. qui nociua. curiosa.
infructuosa suadente tepore. exper-
iri velut mulieres impregnate fer-
uemus. virtutum viam. p̄positumq;
sacri p̄fectus certamen currere vs-
q; ad spiritualement perfectionem te-
pemus. ad solita vetuste sensuāli-
tis primordia velut canis reuersus
ad vomitum. reuadere nequa q̄ eru-
lemus. **Quare** hoc. nisi quia sicut o-
lim senior quidam interrogāti fra-
tri respondisse fert. q̄ ideo fratres
modo non p̄ficiāt sicut antiquitus.
quia tunc unusquisq; p̄mū suum
fursus trahē mitebat. nūc vero qui-
libet aliū deorsum trahit. Et sūt uti-
q; multi in hoc p̄cordantes. q̄ respec-
tū pauci hodie ḡdū istū reāscendūt.
Quidam dicūt. q̄ habeat similitudi-
nem fluij in q̄ plures natāt. h̄ pau-
ci ad desideratū litus enatāt. **Alij** di-
cūt. q̄ sit velut mās magnū et p̄cello-
sū in q̄ mlti nauigāt. h̄ pauci ad optatū
portū pueniūt. **Alij** dicūt. q̄ sit velut
mōs petrosus. p̄ruptis scopulō plen⁹.
quē plures p̄scēdē pponūt. h̄ vix du-
o de toto israhel scz ionathas et ar-
miger eius. hoc est pauci electi. ad
caumen eius perueniunt. qui ma-
nibus et pedibus reptant. id est qui
magnis desiderijs studium operati-
onis iungunt. **Neq;** ideo hunc montē
conscendunt ut ibi vacent spiritua-
libus delicijs sicut olim moyses. et
helias. q̄ adhuc illis tps necdū vēt.

sed ut ibi fortius & quasi desperatū
bellum nisi deus assit inchoet: et mi-
raculose innumerabiles hostiū ca-
teruas disperdant. Et qm̄ huius
cemodi similitudines eadem facili-
tate ad auctos sacre caritatis gra-
dus poterunt applicari: tamē hanc
humanā ut sic loquar victoriā. qm̄
rarissima sit. in p̄mptu est videre.
Quis est sic inter hui⁹ tēporis p̄fici-
entes sui⁹ p̄ius ita potens. ut postq̄
oīa iuxta exigēciā p̄dictorū gradu-
um bene fecerit. malit s̄m p̄fionem
hui⁹ quarti gradus potius cōtemp-
ni q̄ p̄ferri: potius increpari q̄ reco-
mendari. potius egere q̄ abunda-
re. potius iniurioso maxillam p̄tere
q̄ liler abire. potius tedioso et ing-
to seruire q̄ in quiete sedere: potius
delicijs ac alijs desiderijs carere ad
que ista humana temptacō impel-
lit. q̄ ea adipisci. Et tamen omnia
hec condicōne nostre humanitatis
non excedunt. neq; vīcula. neq; car-
ceres. neq; vulnera nobis ingerūt.
quinymo mlti carnales hec sibi mu-
tuo vano amore impēdunt. Qui er-
go in hac humana & leuissima mili-
cia succubim⁹. ad vere spūalia quō
valebim⁹. O si nobis daretur vel
ad modicū videre qualē gloriā in ce-
lestibz xpi milites p̄ hijs consequūt:
mor vniuersa velut araneorum te-
la facilima redderentur. Igitur teste
beato augustino: modicitas fidi est
hui⁹ miserabilis tepiditatis causa.
Sed non p̄pter hoc strennuus mi-
les detet retrocedere quia paucos
habet concurrentes: ymmo detet eo
fortius insistere. Gloriosiora enim

bella: ab euo semp minori numero
bellantium sunt confecta. Nec mul-
titudine virtutis indocta: sed ars & ex-
ercitium solent prestare victoriā.
Cum ergo tepidi inertem quietem p̄-
suadere viro bellatoī volunt. nō sūt
audiēdis: sed potius faciant sicut ab-
bas pastor docuit. Qui habet tunicā
vendat illam & emat gladium: id est
qui habet t̄quiem dimittat illam: et
assumat bellū contra dyabolū. Itē.
abbas iohānes cū aliquādo rogassz
deū. abstulit ab eo omnes passiones:
et effectus est securus. Et dixit cui-
dam seni. Video me quietum. et nul-
lam habentem pugnam. Et ait ei se-
nex. Vade roga deum ut iubeat in
te moueri pugnam: quoniam quidē
pugnando p̄ficit anima. Et fecit sic.
Sancta quoq; hincletica nūqm̄ ro-
gauit dominū ut temptationes ab
ea auferret: sed ut pacienciā et vi-
ctoriam donaret. Confidenter quo-
q; scire debemus. q̄ nullibi secura ē
anima xpiana: nisi in tribulatione.
Multo em̄ plures ceciderunt p̄spe-
ris elati: q̄ aduersis fracti. Et simi-
liter plures perierūt in ocio: q̄ exer-
cicio. Et b̄tus abrosi⁹ dē. Non de te
timere temptationes. Est em̄ causa
victorie: materia triūphor. B̄tus em̄
vir qui suffert tēptacōnē qm̄ cum p̄-
bat⁹ fuerit accipiet coronā vite: quā
re p̄misit deus diligētibz se. Et apo-
stol⁹ in sup̄dca epla ait. In discipli-
na pseuerate: t̄p filijs vob se offert
de⁹. Quis ē fili⁹ quē nō corripit p̄e-
Oīs aut disciplina in p̄nti q̄dē videt
nō esse gaudij: s̄ mēoris. Postea at
fructum pacatissimum exercitatis

per eam reddet iusticie. **P**ropter qd re-
missas manus et soluta genua eri-
gite: et gressus rectos facite pedib9
vestris. **P**aceu sectamini cu oibus
et samoniam: sine qua nemo vide-
bit deum. **Ac.** **H**ec oia sunt aurea v-
ba: et iestimabili p̄cio ponderanda.
Valde ei fatigatu animu cōfortat:
et vires graui tedio destitutas re-
formant. **C**olloq̄a autē et tepidorū
p̄silia. q̄ tūc solent se maxie ostenta-
re si vel modice tellator delinquat.
oio sunt fugienda: q̄ sp̄ animu deor-
sum trahūt et ifirmiore reddūt. **D**i-
cunt em̄ pax. pax: et nō est pax. **V**e-
rum de hijs ap̄lius iudicāe non est
meum: vt scz idrūt talia abicēda di-
xerūt. **I**ā em̄ de vtuosis hominib9 ac
deum timentib9 loquimur. **I**n q̄bus
si aliqui minus feruide q̄ntū de foie
datur itelligi p̄suntur: q̄s scit q̄les
intūsificus sūt. **Q**uis affirmare au-
deat eos in grā p̄uillos: q̄s ab et̄no
p̄elegit deus. **P**t etiā aliqui feruor mi-
ni9 eē: et ad vtuas bonū p̄ceps. **R**e-
q̄ obliuisci detem9 illi9 spectabilis
seniois maḡfici v̄bū qd turbato fā-
rūdīt: q̄n pene i desperacōem corru-
rat p̄p̄ mētis ariditate. **A**it ei. **M**ise-
ricors de9 elcōz meita abscondit: vt se
pax p̄fecisse suspicētur: et ad vltē-
ora festinēt. **E**t sicut eq̄s molā tra-
hētib9 relātur oculi. ne frumētū qd
molere debuerāt fatigati p̄sumant.
opari: q̄z cessent: sic elās nō pax ex-
pedit. si p̄fectus sui mensurā nesciāt:
vt hoc fīore iugit de se hūiliter senti-
ant. et amplius p̄ficere studeāt. **I**n
hoc igitur p̄solemur: fideles q̄z cristi
seruos q̄tidie pondus diei et estus

portātes. q̄d diu i apta crimina non
cadunt iudicare timeam9. **Q**uā p̄ci9
sm̄ doctrinā b̄i pauli apli. exhibea-
m9 nosmetip̄os sicut dei m̄stros in
multa p̄ciā in tribulacōib9. i neces-
sitatibus. in angustijs. i plagis. i car-
cerib9. i sediciōib9. i laboribus. i ieiū-
nijs. in vigilijs. i castitate. i s̄cia i lō-
gaminitate. in suauitate in sp̄s cō.
In caritate non ficta in verbo veri-
tatis in virtute dei. **P**arma iusticie
a dextris et a sinistris. **P** gloriam et
ignobilitatem. **P** infamiam et bonā
famā. **V**t seductores. et veraces. **S**i-
cut qui ignoti: et p̄gniti. **Q**uasi mori-
entes: et ecce viuim9. **V**t castigati: et
non mortificati. **E**t h̄ ē c̄min9 sū per-
fecto huius q̄rti q̄d 9. **C**apitulu. 3. **D**e m̄m
et p̄m
patru
Priūcipia caritas sic dici p̄t
q̄ p̄ eā mēatur hō q̄ ip̄am hū-
erit assūm̄ choz p̄ciāp̄atū: q̄ ē q̄n-
tus in ascēdendo. et 29 2^e iherarchie:
cui correspondet seāndus q̄dus cari-
tatis p̄ficiētis. iuxta assignacōem
sup̄ posita. **I**p̄e ē q̄ntus. hoc ē medi9
toti9 sexdecē nouenale difficiōis.
Gras agim9 benignissio re d̄ptori
nostro. sup̄ ienarrabilib9 donis suis:
qui tot merendi vias hūano generi
disposuit p̄ se ip̄m in se ip̄o. **I**p̄e em̄
est qui ait. **S**ine me nichil potestis
facere. **E**t q̄ n̄ v̄it post me: nescit quo
vadit. **I**dcirco si q̄d digne et ut mate-
rie p̄ueit de hijs p̄tulim9. i ip̄m t̄fun-
dim9 a q̄ oia. **N**ūc at̄ q̄m ea q̄ t̄stāt
lōge vltē vires nr̄as sūt: multo ā-
plius nob̄ ip̄is suspā mane9. **S**i ei
neq̄ de i fima caritate seāū sum9. **M**oq̄
de sup̄ma cur p̄sum9. **N**ō ḡ mira-
mur. si q̄s i p̄ciāz nos d̄spiciat: q̄ q̄

ad hec colligenda ob cuiusdā dilecti
fratris instāciā licet inuiti satis de
uēiebam⁹. Et sepe accidit ut suscep
tū ppositū fallat nō pmeditata diffi
cultas. Demiqz si michi pmi pemitus ig
notus non sum qd toto corde scēcio
dico in me accidie viciū amplius ha
būdate puto qm vane glorie. In in
spiciēcia magna iterū dico. **F**ailiare
michi valde ē cito respuere quicqd
difficultate afferre videt. Quō igit
in hāc lōginquā et ignotā regionē
ineptus deuēni qui nec nālia nec g
tuta hēo p tātis floibus colligēdis.
Euenit p certo michi qd de vetulis
comic⁹ fac. Tacere nesciūt sed neqz
loqui sciūt. Jeronim⁹ ad demetriādē
virginē. Multi iuxta vetus elogiū
cū loqui nesciant tacere non pnt do
cētz scripturas quas nō intelligūt
et cū alijs pfluaserint eruditorū sibi
assūnt supciliū pūpū ipitorū mgtū qd
doctorū disciplinā. **H**ec ad hec supflua q
cepi qualifcūqz cōplēda. ēfnea qdā
accedit nō nēcāria nēcitas mei scili
cet cordis tanta vāitas fugacitas
instabilitas. **H**ec michi gemitū ac
dolozē incessantē pcuriūt tamē quia
melius hāto qm sacris līs intendo
idcirco ad ppositū in xpi nōie ptinu
andū calamū licet tremulus refle
cto. **P**rimū aut tātē difficultatis ra
tio pōstendēda ē. **S**updā nāqz gra
dus et si de spūalibus tractāt tū vl
tra huānā cōdicōnē metas suas nō
excedūt. **H**ic vero a sequētes oīo su
p huāna tāqm spūalia spūalibz cō
pantes sublimē trāsualare noscū
tur. **S**cimus scī viz iob p mū bellū
facile supasse dūmqz bñdixisse? h p?

qd scdm incepit qd ad istum gradū
spectare videt. itēz pacientē sustinu
it filuitqz septē diebus. **P**ost hec ve
ro apuit os suū et maledixit diei su
o dicēs. **P**ereat dies in qua natus
sum. **Q**uis hic nō contremiscat?
Quis hic tantū viz oēs supd cōs q
d pdidisse piter nō diceret qm istū
cum tot maledictionibz inchoauit si
ipm diuinū testimoniū apte non iusti
ficassz? **S**imilit dicit ieremias. ca.
xx. qui in vtero scīficatus fuit. **N**on
ne de multis pbatīs hoībz cotidie ti
mere solemus? qm p lōgā a bonā vi
tam in verba maledicta ac impaci
encie plena ipos corruere vidē? **E**t
ut de vicino loqmur ante paucos ā
nos p latus qdam valde catholic⁹
cū se et oīa sua p zelo aīaz exposu
isset neqz vincula neqz carceres p
defensione iusticie timuissz. nōne p
qd in tribulacōne sua sensus amise
rat neqz p miraculū neqz p reuela
cōnē iustificatus fuerat nōne piter
oīs timui? qd eius pcessus deo nō
placuisse? **Q**uāto magis de scō iob
idem suspicati fuissē? si ut dcm ē.
a dño exausatus nō esset? **I**ā si pla
cet dicat facilia ēē. que huic gradui
congruūt. **P**uto qd nō psumat si vel
paz intelligencie habuerit. **I**ntādō
igit materiā hanc dicamus cū timo
re dñi qd fm assignacōnem sup⁹ di
ctam iste quintus gradus scē cari
tatis tūc in amicis dei incipit exce
scere qm ultra hec q de quarto gdu
dcā sūt ita notabiliē roborantur qd
pellem p pelle et oīa q habent p dei
amore cupiūt impēdere. **H**oc est qd
disponāt se ad corpale martirium

pacienter et fortiter sufferendū. vel
aliquod aliud eqz lesiuum non ob
stantibus grauibus temptacioni
bus que huic negocio magnifico se
solent immiscere. **H**inc bñs greg⁹. di
cit. qz sunt nonnulli qui acceptis v
tutibus eciam electorum hominum
merita transcendunt. **C**ūqz et bñs
meliores sunt electis qz fratribus
principantur. **Q**uo ergo isti sorte suā
nisi inter principatum numerū ac
cepunt. **I**sti em̄ merito mgtū dicēdi
sūt. qui sic in omni puerfaccōe sua se
gerūt. ut qd reprehendi possit nō le
uiter inueniatur. s; qd inuitabile sit
a cunctis venētur. **U**n̄ in vita bea
ti athonij. legitur. qz nūqz hilaritate
nimia trisum solutus est. nūqz re
cordacione p̄ti tristitia ora cōtraxit.
non m̄gnis stupencium se elatus ē
laudibus. nichil in illo indecens soli
tudo. nichil aspez q̄tidiana cū hosti
bus bella ptulerāt. tēpata mens eq
li ad amicta ferebatur exāme. **E**t be
ata mechtildis dīmit⁹ sibi reuela
tū dixit. qz q̄ i ecclia ceteris plati. offi
ciū sibi pmissū bñ mīstrāt. aīaz lu
ctis die noctuqz iūgilātes. et tradi
ta sibi talenta duplicātes oī q̄ pnt
diligēcia. **H**ij cū p̄cipatibz i quito
gdu p latv̄e suo regni glāz posside
būt. **H**ec at op̄e p̄cordāt. **N**ā q̄ cete
ris meliores sūt. ad platuras vocā
di sūt. **E**t nēo digne i placōe mīstrāt.
q̄ p ouibz sanguinē fundē ā alia ex
ercitia eqz gūia sū agēdo sū pacien
do p eis dē ip̄dē recusat. **H**ec magna
reuera sūt. ac oī laude p̄dicāda. **R**e
qz h de vicijs ā negligencijs sit men
cio. qz a si plati h̄mōi n̄ sūt sic oī p̄e

cato. tñ illa sūt adeo pua ut ā n̄ ap
pareāt ā falce q̄tidia martirij h⁹ ē
latv̄is sū pacie plē purgēt. **A**pt re
uerētiā officij n̄ iputēt. **H**ic ē. qz apls
dic. **S**pūalis oīa diiudicat. et ip̄e a
nullo diiudicat. idq̄ v̄e spūalē n̄ fi
cte. q̄ p sup̄dcōs ḡd⁹ reglarit spūscō
duce ad hāc grāz. p̄ficiēdo pueit. **E**t
sicut supra p̄rimo ca⁹ dictū ē. qz v̄e
similit̄ pauci ad illū ḡdū p̄lendum
pertingāt. tamen ad huc pauciores
ad istū. **H**oc enim semp tenēdū ē in
dubitāt. qz q̄nto sūt aliq̄ sanctor
tāto sūt pauciores. **E**t q̄qd potest
inferior gradus h⁹ eciam p̄t supior
et meli⁹. et adhuc aliq̄d ultra. **I**u
smam b̄erij dicētis. qd p̄t p̄o. inferior.
p̄t a supior. **U**n̄ et ob h⁹ q̄uis isti q̄
h⁹ quito ḡdu sūt p̄stituti. h̄eant dig
ni ad prelaturas. tamē teste beato
gregorio. caucius agunt si ad eas
declauerūt. donec ad statū caritatis
p̄fecte pueniant. **Q**ui ei adhuc i suo
proprio p̄fectu sollicitare habet ne
cesset si bonus ē p se fm gen⁹ suū.
tamen ad huc in oī congressu temp
tacionū decoctus mīme est. et ideo a
lios non potest seare docere hoc qd
ip̄e exptus non est. **H**inc exiuit com
munis s̄ma omnium scōp patrū. qz
ars arcium et scia sciarum est. re
gimē animarum. **D**e quo ifca dicet.
Dictū ē ecia supra qz isti ḡd⁹ mutu
o se respiciunt a examinant. et er
go iste secūndus ḡd⁹ caritatis p̄fi
cientis examinat secūdū ḡdū sc̄piē
tis. **S**p̄ em̄ illd qd ē supior. exatit a
dirigit illd qd est infior. **I**n illo enim
secundo gradu incipientis caritatis
dictū fuit de plena abrenunciatiōe

seculi et mortificatione vicioꝝ p̄ tria
vota religionis. aut alia exercitia eq̄
ualencia p̄fectarū virtutū s̄m modū
illum: p̄pter qđ monach⁹ dicūt quasi
mundo mortu⁹ aut martir cotidia⁹.
Quia tū tanta grā nō p̄t cōsumari
sine magnis temptacōib⁹. neq⁹ scit
an bene radicata fuerit: ideo iste ḡ
dus illū examinat. et vult inquire
re nō solū voluntate sed etiā ope. an
vere mortificatus sit an non. **I**nsur
gunt ergo noue temptacōnes in aī
mo contra om̄s sacre religionis re
gulas et consuetudines: et incipit di
splicere quicqd̄ antea placebat. **T**e
det orare. legere. cātare. laborare. ote
dire. hūiliari. p̄tinēter viuere et breui
ter om̄e qđ sacra institutio p̄ aīarū
securitate sanxiuit. cūq̄ sit fatuū et
inutile sic amarescit: q̄ cōuictus fra
trū et monasterij clausurā que fuit
ante velut paradisus. iā bellatore istū
ita affligit p̄mittente de⁹: ut potius
in carcerē et mortē se tradere rationa
biliter optaret: q̄ illā vsq⁹ ad plenā
victoriā sustinere. **A**ddit nō puam
tribulationē tribulationi. q̄ oīa hec
in tanta oportet paciēcia sustinere.
ut nichil de supiorib⁹ exercitijs mi
nuat. ymmo ⁊ plurima insolita sup
addat. ne p̄fectui suo obicē poāt. aut
puulos scādalizet: qui ip̄m cūq̄ spi
ritualē ex aīo veniāt et imitari co
nātur. **N**eq⁹ sufficit hic iniurias pa
cienter ferre sicut in sup̄dco gradu:
sed ultra hoc oportet. q̄ sicut adūsai
us industrie machinat diuisa mul
ta mala etiā vsq⁹ ad corpale marti
riū: ita vir iste spuālis et iclitus bel
lator. p̄ viribus ⁊ ultra vires econ

tra reddat omne bonū toto corde et
sincerissimo affectu: sciens qm̄ cari
tas non solū paciēs est. ut aduersa
eq̄minit sufferat: s̄ etiā benigna. ut
ip̄is adūsarijs bona tribuat. **Q**ui
in hoc leuiuo cōgressu seip̄m spuālic
et virilē sup̄gredit. merito p̄iceps
dici meretur: ⁊ ideo iuste cū celestib⁹
p̄cipatibus corona glorie decorabi
tur. **E**xcrecit hec molesta tēptacio
non solū quo ad humanū cōuictum.
sed etiā quo ad oīa alia virtutū ex
ercitia: et quocūq⁹ se vertit ita homi
nē exercet ut nō cesset ip̄m purgā
do exāiā: donec martirio corpali co
equetur. **S**i igit cōtra p̄im insur
rerit: sic affligit paciētis animū. ut
vix cōtinere se ab aptis iniurijs p̄
ualeat. **E**t si tūc ip̄m vel semel teig
ne aspicere poterit. tē magnā fortit
fecit: si dulcit sibi loqui poterit: iā ta
le opus nūq̄ oībus diebus vite sue
patrauit. **S**i deniq⁹ p̄ eo orauerit
aut aliquod bñficiū impēderit: iā in
eo crucifixi imago reflorescit. **E**cce
quomodo cū p̄fectu virtutū. crescit
et tēptacōnū immanitas. **Q**uis hec
nisi exptus crederet: **Q**uod in iuuenili
p̄fectu faciliū erat: in virili supra
modū extandescit. **A**udiet hec disso
lutus quilibet et inexptus. et deride
bit: q̄i sibi hoc futurū foret impossibi
le. **A**udiet feruidus et tū adhuc ier
ptus et mirabit: q̄i vix esset credibi
le. **A**udiet p̄batus et exptus et pa
uebit: q̄ scit qđ misterij. qđ p̄iculi in
tus latet. **E**t ut breuic hec clarescāt
est sciēdū: q̄ qm̄ exercitia virtutum
magnarū sūt cū facilitate aut iocū
ditate: tūc p̄tinēt ā ad statū icipiētū

aut pfectoz. **P**ueri em et senes ha-
bent quada pformitate adinuicē: qz
nullus grauis labor ab eis reqrit:
neqz ad bellum pcedunt. Sed qn
eadem exercicia sūt cū notabili dif-
ficultate: tunc ptenent ad statū pfi-
cientiū. Et sm q illa difficultas est
maior aut minor: sm hoc etiam est
concordencia ad gradū altiorē ā bas-
siore. De hoc sic dicit greg. In iho-
acōe bone vite pueniūt blandimen-
ta dulcedinis: in medio succedit cer-
tamē temptacōis: ad extremā vō
pfectionē seqtur quies cōtemplatio-
nis. De hoc habet notabile exēplū
in actibus aploz: ubi legit q ibant
apli gaudentes a cōspectu consilij: q
mā digni habiti sūt pro nomine xpi
cōtumeliam pati. Et mirabilis fer-
uor erat in illis octo milibus subito
cōuersis: intm ut cum gaudio rapi-
nam bonoz suoz susciperent. Sz
quātas difficultates. infirmitates.
temptacōes ac leuiua scādala sus-
tinuerunt. ante q ad ultimā pfe-
ctionē succreuerunt: nescit nemo qui
sactas litteras legit. Et est cōssima
sententia oīm scōrum patrū: q sine
dolore et labore nemo efficit virtuo-
sus. Et arsemi ait. q impossibile est
hominē sine fletu eē: aut hic aut in
futuro flebit. S ac est ergo hic vti-
liter laborare. affligi et flere: q illic
inutiliter. Similiter cōis sentēcia
sanctoꝝ est. q nemo regulariter lo-
qūdo. de puo repente fit magnus: neqz
hoc est opus vnius diei. s pluriū. Et
ergo qn huiusmodi grē pingues dā-
tur aliau in pncipio puerionis sue.
non ob hoc statim est aliq magnus

iudiciū. s ē velut delicata spōsa ex-
istimād. **N**ai pmū dant arre. et de-
nodia pciōsa. et pia blādimēta: ne a
futura filioꝝ tā dolorosa pcurione
ac educacōe expauescat. An nō re-
cte similitudo hec ad martiriū respi-
cit: qn pmū hic i die sollempnitatis
sue soleāt spōse seipsas deflere. alijs
oibz ridētibz et gaudētibz. An nō ip-
so eodē āno cōiter vltē illas when-
tes nature pssuras etiam in piculo
corporū suoz erunt. Sic et de quo-
libet spirituali pficere cupiēti aūq
ad verā pfectā. plurimū. i virtuosaz
opacōnum parturicōne succreuerit:
nō semel neqz bis. s innumeris vici-
bus amarissime corqbitur: nedū cū
piculo corporalis martirij: s etiā men-
talis piclitaōis oīm graciā: nisi
de singulari aūtat. Ach quot flebi-
lia de hoc exēpla hēmus. Gaudēat
ergo et rideant si volunt quos non
tāgit negociū istud: nos vero q hanc
delicate sponse cōpati sumus. qui p-
ciosas margaritas. i spūales graci-
as pcepim. qui sacre religionis a-
nulo subareati sumus: qui firmā fidē
dedim. ut iugit pficere et ad verā p-
fectionē tendē velim. Nos inquā de
nrō martirio indubitāt futuro nō sū
lacrimis trepidi cogitemus: qten ali-
qn dño iuuāte plē sempitne felicit-
tis gignē mēamur. An istud exerci-
ciū nullū reputem. securū gaudiū
nos hē posse: alio qn i extēo luctus
nos occupabit. Oēs ei p solaciūdas
qz studiose ptingi. p qūaiqz eleua-
mē infirmitatis nrē. et si meiorie nō
nūq fiant: tñ plene aīm nō solācū post
luctū istū. h nōt apls cū dicēti tristes

semp aut gaudentes quasi dicēt: tūc
vere gaudem⁹ qm tristitia nrā versa
est i gaudiū: quia cū hoc semp gau-
dere non possumus. **S**unt pretere a
diuersa virtutū exercicia. que corpo-
rali martirio cōpanē: et oīa illa ad
istū gradū p̄tinēt. **P**rimū est grās
agere in magnis et pseuerantibus
infirmatibz: a patienter sustinere
cum infno conflictu temptacōnū: ut
est lepra palis magna morbz san-
cti anthony. sci cornelij: a alij similes.
qui ipso primo auditu nrāz horribilē
terret. **T**alia diu sustinē e magnē g-
aciet martirio cōpat. fm illud. **M**e-
lior ē mors searā: qm lāguor pseue-
rās. **D**e hijs multa exēpla hnt: vi-
delicet de lazaro. seruulo. ac alijs plu-
ribz: q oēs moē martirij. statim p⁹ mor-
te euolarūt ad paradisi celestis gau-
dia. **S**cōm ē paciā in magnis inui-
rijs et pseuacōibz: qm scz ad est facul-
tas vidē cū impulsu q̄uis tēptacō-
nis: tūc se continere nichil aliud est
q̄ p̄pū sanguē fundere. **T**alis fu-
it in dauid contra saul. **Q**uartū est
castitas in delitijs hīta oī oportūta-
te fornicādi cū ardētī tēptacōne libi-
dinis: qualis fuit i ioseph: de quo dz.
Ferū p̄transijt aīam eius. nō solū q̄
ad tribulacōnē iniuriar. s; etiā quo
ad incredibilem ardorem libidinis:
p̄pter maleficia quibus egiptia itā
tabat eū. **Q**uintū ē p̄sōmā in p̄prio
domate cū despcū magno illoz q̄ iu-
re deberent venerari: talis fuit in al-
lexio. **S**extū ē obia in arduis cum
obluctacōe nālū: talis fuit in abra-
hā et mauro et alijs mltis. **S**epti-
mū ē obhuācia regule moāstice iux-

scōz p̄m̄ intecōnē inoffeso pede: de q̄
aliqd lac⁹ placet loq. **T**riplix em̄
aliq̄ p̄sant in religione. **P**rimi sūt
qui regulā ad lēam suāt. extēdētes
desideria sua ad oīa q̄cuqz p̄nt: nichil
negātes neqz oculis neqz vētri suo:
dūmodo directe regula nō obstat
eis. **D**e hijs dicit b̄tus bernard⁹: q̄
sunt genus tepidissimoz monacho-
rū: quia nō sūt cōtēti habere sufficiē-
ciam: insup etiā supflua requirunt:
a si plus possent pl⁹ facerēt. **H**ij nō
cōpanē martiribz: q̄ et si in religioē
viuāt. nō tamē viuūt religiose: ym-
mo plurimū de ipoz salute formida-
tur. **V**ix em̄ aliqd grē h̄re vidēt: s;
quasi seruli timore cogant. sic ince-
dunt murmurantes. clamantes. di-
sputantes: s; a solitis supfluitati-
bus arceantur. **S**ecundi sunt qui
regulam humano modo obseruant:
cum grāciarum actione p̄cipientes
que sufficiunt ad cotidianū victum
et restitū. nichilqz supfluitatis am-
bientes: et si que talia assunt. velut
non habentes sunt vel v̄tētes. semp
p̄ arati ad resignandum: pacifici. q̄
eti. iuste ac pie viuētes: nichil tamē
interim strēnitatis eximie pagen-
tes. **H**ij diebz istis tulerunt laudū
p̄conia in religiosis domibus: qm de-
fecit sanctus: et pristina caritas re-
frigit. **Q**ui em̄ ita hodie viuūt. re-
lut sūmus aliquis sanctus reputa-
tur: q̄ rarus valde est. q̄ de illa car-
nalitate et auositate p̄dcā nichil in-
cōmisceat. **E**t qm̄ teste b̄ro b̄nardo
isti b̄i sint. tū adhuc istū quātū ḡdū
nōdū attigerūt: neqz martiribz com-
panē: nisi forte p̄ aliq̄ occulta exēcia.

aut diuitiis tunc tunc id suppleat.
qd min⁹ de cotidiano pscū hnt. Ter-
cij sunt regulā spūaliter pūates. ita
incedentes quasi de nouo pfecte di-
ctauerint. qui non solū supflua abi-
ciunt. s. etiā licita sibi interdiciūt. coti-
die crescentes in augmēto boni ope-
ris. nichil carnale nichil terrenū ad-
mittūt. nisi quātū nātis ipsa extre-
ma nature reqrit. Et sicut quidā ad
lautiora fercula & p̄ciosiora ceno-
dia sollicitē anhelant tñ ordinate.
sic isti superogātē semp seipsos de-
ponunt et humiliāt. viliora queq; &
simpliciora sumētes. Neq; cessant
reluctatē animū castigādo submit-
tere quātūcūq; etiā dure insurgat.
donec ipsū plene subiciant dñe mo-
tioni et regulate racōni. ut tā q̄ be-
nivolus seruus p̄mpte obediat. Si
quid gracie cogitatur accipere. oñino
alijs p̄ciū fauerent. Et iuxta sen-
tenciā bñ greg. sicut seculares pitu-
ras colligūt diuicias et obseruant.
sic isti studiose cuncta contēpnē mo-
liunt. ut altissima ipsoz paup̄tas i
spūales diuitias extrescat. Hij fm
beatū bñardū sunt veri confessores
et imitatores xp̄i. et nō īmerito mē-
tiribz compantur. Essetq; eis suaue
semel carnē ipsam p xp̄o dare. quā
tantis cotidianisq; exercitijs p ipō
crucifigūt cū conuiscētijs suis. Hic
de martino scō monacho et ep̄o. sul-
piti⁹ testatur. q̄ tāta districtōe car-
nem suā macerauit. q̄ si occasio mē-
tirij se obtulisset in medijs flāmis ti-
sisset. Pariformē de omibz alijs ex-
ercitijs pfectarum virtutū dicē pos-
sumus. q̄ tunc ad istū gradum per-

tineāt. qñ fm dictamen diuine sapi-
encie que cuncta vsq; ad vnguem
moderatur in numero pondere & mē-
sura cum tāta difficultate remunt.
ut corporali martirio coequari meri-
to credatur. Ab hoc ergo gradu glo-
riosos et iuste vite milites exclude-
re non audemus. qui diu timorē
vixerunt et cotidie bellicos labores
sue p fide sue p iusticia subire nō
formidant. q̄uis etiā sanguinez
suum non fundant. sicut olim ma-
chabei. Similit̄ nec excludere dele-
m⁹ deuotissimas quasdā mulieres.
in thoro iugali p nātate vicio-
nis sue pstitutas. que in hoc ipso ci-
sto seruiūt. q̄ ples non sine minori
lesione ad dei gloriā paciētissime p-
turiunt. q̄ est corporale martirium.
Status em̄ sanct⁹ ē & sex⁹ & officiū.
Neq; de⁹ acceptor psonaz est. Quā-
ta em̄ viciādia et castitate et deu-
tione tales effloreat. qui scire volue-
rit. legat scōz mulierū vitas. sate. i.
betre. debtoze. iudith. hester. olde. he-
lene. elizabet. āne. birgitte. aliarū
q; simliū. inueniet eas nedum ad
istum gradum pfectisse. s. etiā ad
sublimiora conuolasse. Nonne olim
magn⁹ ille macharius audiuit sibi
dici. q̄ nōdū puenerit ad mensurā il-
larum duarū feminarū q̄ in alexā-
dria morabatur. et erāt coniugate
dormiētes singulis noctibz cū viris
suis. nātate tñ p̄ciū q̄ volupta-
te. Veniēs p̄tereā idē vir sanctus
ad eas. cū didicisset vitā earū. excla-
mauit letabūdus dicens. In verita-
te non est personarum acceptor de⁹.
s. in omi statu qui querit ipsū inuenit.

Quia autem hec non sunt incredibilia: satis
patet usque hodie in quibusdam deuotis mu-
lieribus. Similiter non sunt excludendi ab
hoc gradu quodammodo pressamiliis.
sive alij quicunque layci. et precipue rustici
sancte vite: qui in sudore vultus sui rescunt
pater suum. laborantes nocte ac die ultra
vires: ut in uocatione sua domino deo dig-
nos fructus exsoluant. Quot autem gra-
ues exactioes sustinere habent. et quod sit coe-
diebus istis ut omnibus iusticiam faciant
et a nullo iusticiam expectent: quod quod du-
rum sit martirium quod quod die portatille
melius narrare poterit quam id exprimit. Hec
paucula de multis deca sufficiant: quod ad
hanc conuenientiam corporalis martirij. ad
alia exercitia equipollentia. Constat enim
quod corporale martirium non est de necessitate
huius gradus: alioquin nemo ipsum habere
posset nisi realiter occideretur: si sufficit pro-
pacio animi perfectu fortitudinis nostre
ad hoc ipsum. Hoc est dicere: quod ita fortiter
deum diligat quod sufficiens sit se dare in
morte propter ipsum quod hoc regu-
lariter esset faciendum: si sancti martires
fecerunt. Quod si hoc non contingit: tunc
sufficit patius animus cum alijs exer-
citijs: quod dominus deus eque diligit si ipsum
martirium. Si autem queratur: penes quod
debet homo hoc scire. an videtur ad id
idoneus sit. et quando tempus debitu et lo-
cus hoc requirat. Dicendum quod non est
natura de hoc inquirere. Spiritus enim san-
ctus qui in talibus habitat ipse so-
let misterium istud reuelare electis
suis: et ad hoc eos efficaciter moue-
re non sine grandi admiratione ipsorum.
Sicut etiam de introitu religionis ali-
uius ardue solus exemplificari. Qui
enim heri nudus: tertius omnino auersi fu-

erunt: hodie mirabiliter feruunt. Quod si
ita est in modico: quanto magis in mag-
no erit. eodem spiritu cooperante. Similiter
neque platura est de eencia huius gra-
dus: quod alias nemo ipsum habere nisi ef-
set platus quod est absurdum: si est de con-
gruencia propter fortitudinem carita-
tis: que in plato tanta esse debet ut pa-
tis sit animam suam dare pro omnibus: aut
etiam propter exercitia alia eque difficilia:
que quotidie platis inueniuntur. Et sed
istum sensum est intelligendum deum teate
mechtildis superius allegatum: scilicet quod
hominis platis debet associatio cum prin-
cipatibus in celo. Nichilominus beatus gre-
gorius. seruat officium placemis statui ca-
ritatis perfecte: propter magisterium illud
magnum ipsum platis necessarium quod ad
regime animarum: ut super deum est et infra
plem: adhuc dicitur deo volente. Sed
propter istud fortissime instat: videtur quod
martirium ad istum quantum gradum non pertineat.
Deum enim super. quod aureole ad omnes
choros indifferenter pertineat: ergo vi-
detur etiam quod martirium similiter oportet enim
quod meritum corruat primo. Quod autem au-
reole ad singulos choros indifferenter pertine-
ant. ex hoc satis patet: quod aureola est me-
ritum accitale. Si ergo accitum est. debet in-
deri omnibus esse communis. nisi forte sacra scrip-
tura aliquem chororum excipiat: quod non co-
stat mihi fallax: ergo et martirium debet esse
omnibus gradibus eque commune. Probat idem per illud
saluatoris: luc. 17. Qui me erubescit
et meos humiles coram hominibus: hunc filius
hominis erubescit cum uenerit in maiestate
sua coram patre et angelis eius. Ergo videtur quod
ad omnes in gratia exites pertineat martiri-
um si occasio se prebeat: nullum ei exci-
pit neque perfectum neque imperfectum.

Eade quoq; gñalitate dñm ē q̄ p̄di-
derit aīaz suā p̄p̄t meā vitā eternaz
custodit eā: cū alijs multis similib⁹.
Nūo igit̄ hic dicit̄. q̄ martiriū ad hūc
quintū gradū sp̄aliē ptineat: **D**i-
cēdū. q̄ aliq̄ putabāt q̄ corpale mē-
tiriū esset simpliciter dicēdo sine oī di-
stinctōe act⁹ sūme p̄fectionis: p̄p̄t il-
lud ioh̄. 17. **M**aiore caritatē nemo
h̄z ut aīaz suā ponat q̄s p̄ amicis su-
is. **E**t g⁹ p̄nc̄ dixerūt. oēs mētires eē
sūme p̄fōnis: ⁊ i choro seraphi eā h̄c
locādos. **I**st⁹ n̄ p̄t stare: q̄ diligē ē
act⁹ p̄cipal caritatis: q̄ ē sup̄ma v-
tus. **E**t iste act⁹ q̄ ē diligē ē ita excel-
lēs. q̄ nūq̄ in hac vita plene p̄fici p̄t:
s̄ i futura. **M**artiriū at̄ ē act⁹ forti-
tudis: q̄ ē h̄ p̄fectibil⁹ ⁊ i futuro n̄ erit:
nec eē aliqd̄ h̄z mēti n̄ in q̄tū ex dile-
ctione p̄cedit: s̄m illd̄ apli. p̄. choti.
13. **E**t si ēdīdeo corp⁹ meū ita ut arde-
am: caritatē at̄ n̄ h̄uerō: n̄ m̄ p̄dest.
Quare seq̄t̄ q̄ diligē ē p̄fecti⁹ q̄ pa-
ti⁹ ⁊ maḡ diligē ē p̄fecti⁹ q̄ maḡ pa-
ti⁹ sūme diligē q̄ sūme pati⁹: sic sa-
nā ē meli⁹ q̄ mederi: ut illā regulā
cōfirmā p̄p̄t qd̄ vnūq; q; ⁊ ipsū ma-
gis. **D**ilāo ei n̄ ē p̄p̄t mētiriū: s̄ eōn̄
martiriū ē p̄p̄t dilcōnē. **S**ic terill⁹ ē
p̄p̄t oculū. **F**inis em̄ ē p̄ciōr q̄ ea q̄
sūt ad finē: sic sanitas p̄ciōr est q̄
mediā. **A**lij dixerūt. q̄ martiriū n̄
posset eē alian⁹ qd̄ inferioris carita-
tis. s̄ cuiusdā em̄nētis. circa tñ sup̄
mūta viz q̄ n̄ requirerēt sūma cari-
tas p̄ tolerācia martiri⁹: s̄ tñ qdāz
nōbilit̄ maḡ i q̄ oēs martiēs p̄ueni-
rent: sic q̄ null⁹ eēt infior illa quin
ad min⁹ eā h̄rēt: iux̄ illd̄ ap̄c. 6. **V**i-
di aīas infectorū subē altare: quasi

in vno loco et eiusdē meriti. **S**⁹ ist⁹
similit̄ non p̄t stare: q̄ actus extei-
ores nō p̄ h̄nt de merito nisi in q̄tū
p̄cedunt ex habitibus meritorijs: ⁊
s̄m q̄ illi interm̄ habitus sunt ma-
gis vel minus p̄fecti: s̄m hoc ecia⁹
actus qui ex ip̄his p̄cedunt: iux̄ta il-
lud grego. **N**on quātū s̄ ex quātō.
Et ergo dicēdū. q̄ martiriū in q̄tū
est nudus actus fortitudinis vel v-
tutis. p̄tinet indifferēter ad omnem
caritatē ⁊ minima caritas ē suffici-
ens ad tolerandum huiusmodi mar-
tiriū sicut ad quēlibet alium actū
vutis: s̄ et in q̄tū est de n̄citate sa-
lutis. **A**lioquin nisi ita esset: opteret
dicere. q̄ imp̄fecti necessatio p̄cca-
rēt: p̄ eo q̄ gracia ip̄his collata non
sufficeret eos p̄seruare a ruina. s̄ p̄
seutor ip̄sos vrgeret contra verita-
tē fidei ⁊ cōstāciam iusticie. **S**⁹ mar-
tiriū acceptū cū aliquibus circūstā-
cijs aggrauātib⁹ ipsū sicut ecia⁹ p̄tin-
git in ceteris actib⁹ vutū indifferē-
tū non q̄libet caritas siue grā suffi-
cit ad tolerāciā ip̄s⁹: s̄ optet q̄ iux̄
mensurā adiecte difficultatis ecia⁹
sit grā corrūdens et allēuians on⁹
qd̄ naturales vires excedit. **E**t s̄m
istam acceptōnem martiri⁹ non p̄ti-
net ad omnes grad⁹ caritatis tole-
rācia martiri⁹ sicut nec actus alia-
rū vutū maxime difficultū q̄ similit̄
h̄nt h̄mōi difficultates āneras sūma-
iōēs sū minōēs: de q̄b⁹ mltā dēa sūt
p̄ singlos qd̄ ⁊ ista dicit̄. **S**i vō mē-
tiriū accipiat̄ regulat̄ p̄ vt scz ordie
qdā moali p̄fiet ad p̄cticā. illi q̄ spi-
ritualit̄ conat̄ p̄ficē: tūc p̄fiet ad s̄m
qdū caritatis p̄ficiētis: iux̄ illd̄ g⁹.

Primū discamus nrā impendere de
inde nos. Et sic patet quō martirium
diuersimode acceptū ad diūsos gra
dus ptineat. Quid ut adhuc clari⁹ in
telligat: p̄t dici qd dupliciter aliqd d̄ p
tinē ad aliquē. Uno mō regularit̄ et
hoc modo nō ptinet ad laycū tangē
corp⁹ xp̄i. Sēdo mō casualit̄ et h⁹ mō
ptinet ad eū tangere illud si ip̄m re
nerabile corp⁹ vidēt in luto iacē ab
sente p̄sbrō. Tūc em̄ peccaret: si ipsum
nō leuaret. Ita regularit̄ loquendo.
martiriū nō ptinet nisi ad illos qui
ad hoc h̄nt sufficiētē grām. Sed in
casu aliquo. videlicet quādo quis de
phēdit a p̄secutoe tenet ad martiri
um sufferēdū: nec tūc excusat p̄pter
suā imp̄tōnē si fidē negauerit vel a
iusticia recessit: quia in tali casu di
uina grā illud supplet. quod ex pte
sui de est si fecit qd in se ē. Alioqñ q
ante tēpus debite fortitudinis ad suf
ferēciā tam sublimē se ingerēt. p̄sūp
tiose agēt. neq; excusaret a p̄cto: n̄
forte specialit̄ a spū sancto ad hoc i
stigare p̄t fidei n̄tātē aut aliq̄
aliā causam que nos latet. Nā tūc
grā etiā defm̄ supplet paciētis: sicut
credīt in multis fr̄m̄ q̄ statim p̄ su
sceptā fidē etiā ante baptisimū mar
tīrio se obtulerunt. Creditur em̄ hoc
dñs eis specialit̄ infudisse ad corro
borandos fideles. et cōfutandos pse
cutores. Sed h̄mōi exēpla paucorū
p̄uilegiatorū nō sūt trahenda in re
gulam: quia plures ita faciētes defe
cerūt: et rep̄hendūt q̄i deū tēptatē w
lentes. Legitur in reuelacōibus be
ate birgitte. qualis quidam indiscre
tus stolidus quadā deuocōne succen

sus ut martir fieret. occurrit ad sar
racenos: et confitendo xp̄m statim occi
sus fuit. Et ait dñs. Non est ob hoc
martir sc̄us: quia ad martiriū verū
magna requirit̄ prudēcia. Neq; is q
p̄m suā volūtātē occidit martir est:
sed q̄ p̄m volūtātē diuinā cruciat
hoc magno honore dignus ē. Pla
cet em̄ dñō deo. ut ip̄s ad illa exer
cicia se applicent q̄ ip̄is sūt p̄p̄ticia:
hūilit̄ p̄ficiendo donec apti fiant ad
maiora. Ut em̄ b̄t̄s iēo⁹ d̄t. Nō for
titudine. s̄ hūilitate ad sūmā virtu
tum scandit. Et sc̄us thōs in 22. q.
cxxx. d̄t. qd viciōsū et p̄sūptuosū ē: qd
aliq; in statu ip̄sē v̄tutis ex̄is. at
tēptaret statim assequi ea q̄ sūt p̄fē
virtutis. Sed si quis ad hoc tēdat
ut p̄ficiat in v̄tute p̄fctā hoc ē lau
dabile. p̄m illud apli phil. iij: que re
tro sūt obliuiscēs ad anteriora me
extendo sc̄z p̄ continuū p̄fectū. Dicit
etiā ibidē: qd p̄sūptuosū ē. si aliq; abs
q; fiducia diuini auxiliij ad aliquod
opus virtuosū faciēdū intendat. Et
sic patet. qd ista duo requirūtur ad
quēlibet actū v̄tiosū: scilicet diuinū
auxiliū et huānū studiū conforme
ad motōnē diuinā. Hic posset oppo
de scō āthomio. francisco. et quibusdā
alijs. q̄ se obtulerūt martīrio et tū nō
fuerūt cū alijs martīsat̄: ergo vidēt
qd nō erāt moti a spū scō. Dicēdū qd
tales laudādi sūt: qd idonei fuerunt.
licz nō sint p̄secuti qd paup̄erūt. Nā
dimit⁹ ad maiora p̄uabāt. Potest
ei eē. qd p̄t feruorē illū h⁹ meruerūt:
ut diutius adhuc viuerēt p̄ maiori
glā cōsequēda. Sicut em̄ peccatum
peccato vindicatur: sic virtus v̄tute

potēcia

pmiatur. **E**t unum opus bonū de
bite factum. pparat ad aliquod meli
us faciendum. **E**x quibus patet. q
corpale martiriū non sit simpliciter
loquēdo act⁹ sūme pfectionis. q̄si sū
illo nemo possit pfect⁹ eē: q̄uis act⁹
martirij sūm suū genus inter cetē
ros act⁹ hūanos est pfectior. quasi
maxime caritatis signū. **E**t sū hoc
debet intelligi illud ioh. 17. sup indu
ctum. **M**aiore caritate nemo habz ut
aiam suaz ponat quis p amicis sū
is. i. nō potest oñdere maius signū
dilectionis ad extra corā hoibus: q̄
ut quis pro altero moriat⁹. **Q**uādo
ergo anim⁹ est patus et martirij ai
pidus: tūc nichil de principali meito
minus hz homo. siue occidatur sū n̄.
Et si tunc supuiuat⁹ potest quotidie
ultra iam habita merita adhuc plu
ra alia colligere. et post in pace moi.
et longe sublimi⁹ in regno celoz co
ronari: q̄ si iuxta desiderium suū an
te tempus illud martirisatus fuissz.
Ita contigisse creditur audam san
cto viro nobili: qui trans mare con
stitutus p defensione terre scē diu
militauit. **T**andem captus a saraca
enis nimis optauit martiriū: s̄ vti
qz sibi non dabatur: q̄uis alios co
fortando plures pmisserat ad celū
cum martirij gloia. **V**idens ergo q
sibi hoc mirabiliē negaretur quod
alijs atrocissime inferebat. qui neq̄
q̄ ita prompti fuerint sicut ipse: coa
ctus ad p̄pria remeauit. **E**t valesaci
ens seculo ut spūali deinceps mili
cie vacaret: carthusiam adiuit.
Quāta aut districtōne ibi p annos
plures carnem suam afflixerit: quā

ta virtutū progenera rutilauit: q̄
taqz senectute bēa morte potit⁹ fu
erit: vix aliquo stilo cōmendare va
lebim⁹. **Q**uis igitur hos viros glo
riosos pl⁹ q̄ martires eē negabit?
Tāto siq̄dem ardore caritatis flag
bāt: ut hoc eis q̄si martiriū reputa
bit. q̄ martiriū ip̄s nō dabat. **Q**uis
deniqz audebit affirmare. tales at
tātos dei amicos nichil in tā longo
tēpe pfectisse aut nō incōpabiliē pfe
ctiores extitisse q̄uis in pace vitaz
fimerunt: q̄ si in flore iuuenili cū ce
teris celeri martirio ad celoz pala
cia transissent. **E**cce ut de alijs inte
rim taceam⁹: ipsum gloriosissimum
anthoniū parump attendam⁹. **E**t
ce anteq̄ trice simū etatis sue annū
attigisset. feruescēte iam decima pse
autione in xpianos circa annum do
mini trāte simū. magno feruore san
ctos martires sequebatur. ut parit
cum ip̄s coronaretur: et valde do
luit q̄ sibi martiriū negabatur.
Rediens ergo ad heremū annis sep
tuaginta quinqz post tantam graa
am ibi expleuit. inimitabile exem
plum posteris relinquens: tū quo
ad demonum expugnationem qui eū
pluries lacerauerunt horrendissē:
tū quo ad vite pfectionē: tū quo ad
dinor contēplacionē: tū quo ad āge
loz p̄solacionē: tū quo ad innūabi
liū aiāz saluacionē ac heremitice
vite iſtitucionē: tū q̄ ad tota ecclē edi
ficacionē: tā dē p⁹ tot martiria infini
ta glosa morte in pace q̄euit. **I**ā q̄ri
tur. an si celei martirio cū ceteris co
ronat⁹ fuissz: an eē tā tā glaz i cōis ai
celo pmeruissz: n̄ vtiqz. **E**x q̄ lucidissē

patet. q̄ plurimi adhuc sūt pfectus
spirituales intermedij inter graciā
corpalis martirij et sup̄mā pfectio-
nem. quando tantus vir p illa pfe-
ctione adipiscenda tam longo tēpō
quasi a martirio incipiēs agomisan-
do sudauerit. **S**imile de alijs mul-
tis legi sc̄z marthino. athanasio. be-
nedicto. dominico ac̄. qui omnes cor-
pale martiriū quasi suauē balneū
cupierunt. **V**erissima enī fīna est. q̄
plus apud deū valet mēnus p̄fais
virtutis. q̄ quelibet exterior opacio
vel passio corpis. nec quicq̄m glorie
saltem substācialis dabit exercita-
tōi corpali. nisi s̄m mēsurā interne
caritatis. **S**i ḡ is q̄ martiriū cor-
pale patit̄ ē in sup̄mo ḡdu p̄fom̄is.
tūc etiā martiriū illd̄ ē act⁹ s̄ime p̄-
fais. **S**i infra tūc ē uix modū inte-
rioris gr̄e iudicād⁹ ē act⁹ exterior.
Ita cōsequent̄ de oibz alijs actibus
vniuersis tenēdū ē certissime. a mīmo
vsqz ad maximū. **N**ā enī v̄ssimā
fīnam vir vulgo p̄suasibilem apte
dñs absoluit. q̄n dixit. q̄ vidua illa
paupaula q̄ duo nūm̄ina ta m̄fici
gazophilatiū pl⁹ oibz misit. **E**t sub-
dit racōnē. q̄ illi de hys q̄bz habūda-
bāt qd̄ voluerūt mitterē. **H**ec autē
totū victū suū misit. **P**ariformē di-
cere possu⁹ ad p̄positū. q̄ p̄t p̄tingē.
ut aliquis puā eleōsinā t̄buat. aut
aliqd̄ aliud opus virtutis faciat. et
plus mēat̄ p̄p magnitudinē mēne
caritatis. q̄ ali⁹ martiriū paciendū.
qui talē et tā tā caritatē nō hz. **E**cce
ponam⁹ aū oculos gladiatore ali-
quem assuetū ad bella. nichilqz mor-
tis picula metuentem. **P**onam⁹ qz

iuxta eū aliquem sanctū vir⁹ p ip̄o
orantem. et eum ad fidem sua oracō-
ne et exhortacōne cōuertentē. **F**orte
supuenit tyrannus. et gladiatorem
illum sacrificare nolentē sicut hēi et
nudius tertius vniū ictu trāsuerte-
rat. et martirē faciendū ad celū mit-
tit. **I**am queritur cuius opus ē ma-
gis mētorij. an istius martiris no-
uicij. vel illius p̄fā confessoris. **C**erte
non dubiū ē. q̄n orō illa tā efficac̄ q̄
martiriū p̄p̄it. etiā illo martirio p̄fe-
ratur. **D**icat̄ adhuc. q̄ gladiator ille
crebro cū piculo corpis sui ex iactā-
cia dimicauit. p̄mmo nōnūq̄ doluit
q̄ nullū hūit q̄ secū p̄gredēt̄. sic plu-
ribus p̄ale esse fert̄. q̄ cū intēḡ ante
dormiā vadunt. et tamen vno ictu
martir effectus ē. licet tepide cōsūsus
fuit nō sine oī fermēto timōis serui-
lis. **F**orte dixit. **N**eli⁹ ē hic trāstori-
am penā subire. q̄ et̄nalit̄ dampnari.
Istū talē martirē nō suspicor infi-
mū chorū trāsisse. q̄nimo bñ actū ē
secū. ut p̄ tātillo dolore ad talē glaz
tā celerit̄ sine oī purgatioe ec̄p⁹ tā
multa p̄cta trāsiuit. **S**ic suo modo
de oī ḡne martirij ē sentiēdū. q̄ sem-
p̄ magis ē act⁹ dēd⁹ mēnus hūis. q̄
extior act⁹ vel passio. licz regularit̄
loquēdo q̄ durius patit̄. ceteris pari-
bz etiā pl⁹ mēat̄. **E**t similit̄. q̄ p̄t du-
riora sustinē. etiā ceteris paribz. com-
it̄ maiorē caritatē hē. **D**icat̄ notā-
ter ceteris paribus etiā q̄ad exteio-
ra. quia quod vni est parū. alteri ē
multum. **F**ortasse quod vni exerci-
tato ruterō et animoso est facile. pu-
ta collum gladio parere. hoc tenere v-
gini est difficile. **E**t ergo huiusmodi

comparaciones semper sunt examinan-
de. **H**ic dicat aliquis. Cur ergo mar-
tiri nomē venerabile superius imper-
fectisq; comune est? Dicendum qd mē-
titiū hūmōdā sue pfectionis ra-
tōem sūptū est valde magnū et vl-
tra oēs actus hūanos pferendū ad
quod nō sufficit mors q̄literāq; sus-
cepta p fide vel iusticia: s; ultra hoc
requiritur patius et sufficiens animus
ad oīa sufferēda q̄ inferri vel aufer-
ri pūt circa deū. **H**oc em̄ requirit pfe-
cta rō testimonij. Martiriū nāq; te-
stimoniū dī. Cōstat aut qd tria a do-
mino deo nob̄ donata possidem⁹: scz
exteriora bō. corp⁹ et animā. Qui h̄
p deo pfcē cōtempnere pōt. pfcē te-
stimoniū dat deo: et ideo pfcis mar-
tir est. Quāta vero in hīs paucis v-
bis pphendant⁹? quis dicē sufficiat?
Quicqd pōt mūdus excogitare q̄ ad-
oē gen⁹ penaz. quicqd antiqu⁹ ho-
stis machinai quo ad ōne genus in-
terne tribulacōis: hoc totū est sube-
undū tā intensiue q̄ extēsiue. añq̄
ab amore vni⁹ veri dei recedatur: q̄
solus latrā colēdus est. ut bñs au-
gustin⁹ dicit. **H**inc ap̄ls dicit Quis
nos sepabit a caritate dei que est in
xp̄o ih̄u. Tribulatio an āgustia. an
psecutio. an fames. an nuditas. an
pculum. an gladius. Certus sū em̄.
qd neq; mors neq; vita. neq; ange-
li. neq; principatus. neq; virtutes.
neq; instācia. neq; futura. neq; for-
titudo. neq; altitudo. neq; profund⁹.
neq; creatura alia. poterit nos se-
pare a caritate dei: que est in cristo
ih̄u dño nostro. Ecce quanta requi-
rūtur ad pfectionem huius gracie.

Ad hūc sensum trahēda sunt verba
superius allegata. Maiorē caritatez
nemo hz. ut animā suā ponat q̄s p
amicis suis: q̄si dicēt. Qui sic aiām
suā ponit pro amicis suis ut ego: hic
iam nichil habet quid ultra facē pos-
sit. Ego em̄ nichil michi reseruavi:
s; totalit me p salute hominū impē-
di. Et hic est verus intellectus litte-
ralis ut ex circumstantia littere pz.
et quidam expositōes dicūt: qd hīs
verbis dñs voluit discipulos suos
ad pfectam caritatē puo care: et er-
go pmissit. **H**oc est preceptū meum
ut diligatis inuicē sicut dilexi vos: idē
ut vos mutuo pfecte diligatis. Quod
tūc facietis. si nō q̄literāq; moriamini
p alterutrū: s; sicut ego ex pfecta
et sincera dilectione p vobis morior:
in nullo michi pcens. ut vos salui fi-
tis. Nullū em̄ potuit sibi dñs in exē-
plum pponere: qd ipse omnibus pfecti-
or fuit: s; ōnes alios ad sui exēplū
inuitauit dicēs. Maiorem caritatē
nemo hz: ut vitz exēplo meo animā
suāz ponat quis p amicis suis. In
hūc modū bñs aug⁹. expōnit mul-
ta dicta sancti iohānis: sicut est illd.
Amē dico tibi. qui multū dimittit. mltū
diliget: et qui min⁹ dimittit. min⁹
diliget. **H**oc em̄ nō est trahēdum idif-
ferēter ad oēs i caritate exntes: ali-
oquin pl⁹ diligeret latro xp̄m q̄ aliq̄s
ap̄loz. qd pl⁹ ei dimissus fuit: et alia
inconueniēcia pluā seq̄rēt. s; ē intelli-
gēdū qd ad illū casū de q̄ euāgelii lo-
q̄tur. scz int̄ simonē et mariā mag-
dalenā. et alios cas⁹ cōsimiles: qd fer-
uid⁹ pccator pz cōuersionē pl⁹ diligit
cristum occasione remissionis. q̄

alter tepidus qui minus peccauit.
Ita in pposito pda verba. maiore
caritatem et. non sunt sic extenden-
da quasi ob hoc cuncti martires sint
equales. sed q illi sint piores qui
in hoc xpo sunt conformiores. et eoru
sociant ia dcm est. **H**oc exēplū xpi
pfecte imitatus fuit paulus aplūs.
qui milies tradidit seipz ad oia su-
stinenda. **I**nsup et alij apli et mar-
tires glori. **O**ms em martires qz so-
lēpnia ecclia pcpue celebrat. fuerūt
pfa in xpiana vita aūq coronarēt.
ita q si nō fuissent martirisati nich-
ilom⁹ digni fuissent oī honore haur
ceteri sū cōfessoēs. **E**t ergo eoz mar-
tiria ita glori sūt. qz ex pfa virtute
pcesserūt. **R**egit et de bto dñico. qz cū
interrogaret qd potissimū desiderauit
qn se ad martiriū obtulit. respōdit.
ut acerrime puniret. et tandē semi-
uiuus relictus. diuicius cruciaretur.
Cupiebat em oībus modis xpo do-
minio conformari. **H**oc quoqz scūs
iob desiderasse videt. quādo aiebat.
Qui cepit ipe me cōterat. soluat ma-
num suam et succidat me. **E**t hec fit
michi cōsolacō. ut affligens me dolo-
re non pcat. **Q**ui sic martiriū deside-
rat. pfe adeptus ē martirij graciā.
Qui autē odio tēptationū et laborū
afflict⁹. cupit p martiriū celer⁹ cōsu-
mari. qī potius vellet semel decapita-
ri q tot passionū amaritudīes ppe-
ti. p quidem ita esse q letus ictum
gladij suscipet. sed tamen adhuc p-
fecte martirij grām nō habet. qūis
magnā rem faceret. **A**liud em ē mē-
tirij grām hē. aliud martiriū glificā-
qz sustinere. **Q**m diu aliqd adhuc

sup est qd inuite sustinetur. aut desi-
derat ut nō applicetur. tam diu gra-
cia martirij impfa ē. que nichil pa-
ciēdum excludit. sed oia fortiter pa-
ti cōtēdit. **E**t quo sequitur regula-
riterq non omnis martir ad omne
martiriū sufferendū sufficiens ē. **S**ic
non oīs virgo ad oīs tēptaciones
fornicacōis supandas sufficit. sed
vnusquisqz hz donū suū et mēsurā
a deo. vltra quā nō extendit. do hoc
mirabiliter disponēte. **E**t si extendit.
tūc statū ad est dīna grā recōpēsan-
do illud aliud. ut sustinibile sit. et ne-
mo peccatē cogat. **E**cclia seqt q aliqui
martiriū ex ipfōne desiderat. qd de-
sideriū btūs. **B**ernard⁹ re pba ē videt
dicēs. **Q**uō potius sustine ictū gladij.
qui nō vales sufferre pūcturā iūci.
qī dicet. **Q**uidā leuic pūpūt in hac
vocem aut cōsimilem. **U**tinā quis ā-
putaret caput meū. ut liber trāsire
ad celū. **Q**ui tñ adhuc ita ipfa sunt.
ut nec vnū verbū pumeliosū porta-
re equanimiter pnt. **V**er btūs aug⁹
aliter videt sentire. **D**icit em tractās
illud psal. **A** sagitta volāte i die. et.
Quis non acciperet vnū ictū. ut reg-
naret cū xpo in cēnū. qī dicet. **V**ix
aliqs ita ipfūs ipit. qui nō eligeret
celerit decapitari ut in ppetuū viue-
ret. **I**oquit em ibi de psecucōis xpi-
anorū incremēto. **R**ā p mū iusserūt
tirānū. ut qūqz xpm phteret statim
occideretur. **E**t tunc tanta multitu-
do concurrit ad martiriū. ut xpia-
na religio de hoc edicto magis vi-
deretur gaudere. q dolere. **I**deo sub-
iungit augustinus. **Q**uis non acci-
peret vnum ictū ut cum xpo regnaret

in eternū qñ hoc eēt facile. Et ecia3
bñs bernard⁹ dicit. q temp⁹ psecu-
cōis fuit temp⁹ miseracōis: qñ eci-
am secularib⁹ & impfās dabat via
p̄pendij ad celum. Et istud martiri-
um vocat sagitta volās in die: q̄ t̄pē
te remit. et inficit subito: ita ut dolor
ipse nichil a morte differat. S; tirā-
ni vidētes q xpiani morte3 letanter
acciperēt. mutauerūt edictū: iuben-
tes q xpiani nō statim occiderentur. s;
tādū punitur donec xpm abnega-
rent: et tūc plurimi defecerūt in pe-
nis. Et istud martiriū vocat nego-
cium pambulās ī tenebris: q̄ paga-
norū p̄cipis tot innumissimaz et ī
auditarū penarū grāa reperunt. ut
merito negotiū agere viderent. qñ
negās oclū: qñ nec animo nec corpōe
q̄secebant die ac nocte fidē psequē-
tes. S; erat magna cōsolacō mar-
tirū. q̄ apte videbant eos in tēbris
pambulare. se autē in luce veritatis
eē: tū p̄ inēnam inspiracōez: tū p̄ ex-
ternā miraculorū opacōem. Tertiū
autē martiriū qd̄ omnib⁹ est graui-
simū. significatur p̄ inursū et demo-
niū meridianū: qd̄ maxie feruet tūc
qñ internā cōsolacōem dñs subtra-
hit: et psecutor xpm predicare vide-
tur. qñ in clara die ambulet. & mar-
tires in tenebris sint. Hoc ex parte
fuit tēpe constācij arriani: qñ fides
magno turbine subuersa fuit: quā-
do ecia3 quidā simplices deuotarij in
zelo suo licet nō hm̄ scām hereticos
iūuerunt. Tūc viuere martiriū sup
martiriū fuit: q̄uis adhuc penali-
or ps ei⁹ restat. sc3 tēpe antixpi. De
q̄ dicit bñs greg⁹. Quid tunc age3

ī corde xpiano quādo psecutor: mā-
ialis coruscabit: et martirum corpa
nemo sepelire audebit. Et beatus au-
gustinus de illis martiribus loqñs
dicit. Quid nos sumus respectu il-
lorum qui tunc victuri sunt et con-
gressui cum hoste soluto. cū quo nos
adhuc ligato tanto periculo dimica-
mus: quāuis non dubitauerim ali-
quos nunc viuere qui parati essent
pro cristo martiriū subire. Ecce qñ
ta est differentia martiriorum. Il-
le ergo grāciam martirij habet. qui
ad omnia hec sustinenda sufficiens
est: sed ad aliquod leue martirium
sufferendum eciam multi neophiti
idonei fuerunt. Tamen quia nescit
qualem penam per seauto: vult īfer-
re. an leuem aut grauem. an bre-
uem aut longam: ideo regulariter
loquendo imperfecti aut incipiētes
ad martiriū se offerre non debent
vt dictum est: quia pluēs taliter fa-
cientes. et de se et suis viribus pre-
sumentes quasi sufficientes essent.
cum ad negocium ventum fuiss3. mi-
serabiliter defecerunt. Hinc augu-
stinus iterum dicit. Cristus qui pa-
lam docendo et arguendo et tamen
inimicorum rabiem valere in se ali-
qd̄ non sinendo. dei demōstrabat po-
testatē: idē tñ fugiendo et latēdo ho-
minis instruebat infirmitatē: ne deū
tēptare audeat. qñ hēt qd̄ faciat ut
qd̄ cauere optet euadat. Et paul⁹
non fugit quasi non credendo in de-
um: sed ne deum tēptaret si fugere
noluisset: quādo sic fugere potuisset.
Hinc dominus discipulis ait. Si
vos persecuti fuerint ī vna ciuitate

fugite in aliam: ubi dicitur **communis**.
q̄ imp̄fās in dultū sit p̄ hec verba
q̄ possint declinare martiriū. **Glosa**
psalmi lxxv. **X**p̄us fugit ut cōpme-
ret audā cā stulte & incōsulte temei-
tatis. **A**lio loco dñs dicit de mercedē
rio. q̄ fugit quando lupus venit nec
animā suā ponere vult p̄ ouibz &
tamē quidā sancti plati fugerunt &
in siluis & caueris latuerunt: sicut
siluest et alij. **E**t est grandis diuer-
sitas ap̄d scōs de hac materia mar-
tiriū: ut videlicet non solū videat̄
esse difficile martirium sustinere: sed
etiā recte de ip̄o loqui. **Q**ui potest
capere capiat. **H**oc tandem sup̄ad-
dūm est: q̄ lōge ip̄ar ē martir sub-
ito conuersus. a martire qui diu in
sancta vita ante cōsenuit. stante eā-
dem p̄mptitudine & acerbitate pene.
Nā et si beatus ieronimus dicat. q̄
subitus calor longū vincat teporē:
tamen nusq̄m legi eum vel aliquem
scōrū dixisse. q̄ subitus calor longū
vincat calorem: p̄mmo ratiō hoc di-
ctat. q̄ quanto diuicius aliquid ca-
lescit tanto calidius efficit̄. **E**xplū
habemus in sancto paulo aplō. **H**ic
nouiter cōuersus statim incanduit:
ita ut fiducialiter ager in noīe xp̄i.
patus martiriū subire. **V**ixit p̄ hec
in apostola tu ānis q̄i xxxviij. in mi-
rabili feruore: aurēs et discurrens.
euangeliū ḡtis ponēs: tūc capitis
obtruncatōe martiriū expleit. **Q**uis h̄
dubitāre poterit. quin multū differat
paulus in sporta damascenorū: ab
eodem paulo sub gladio romanorū.
Quasit volūtarie p̄positū arethe re-
gis: sed noluit euadere manus nero-

nis impatoris. **S**imiliter de beato
petro apostolo dicendū esset: quē an-
gelus eduxit de carcere herodis: ut
eum seruaret cruci neronis. **S**ed in-
terim q̄ magna p̄meruit: qui semp
patus ad martiriū fuit. **S**uo modo
dici p̄t de oībus alijs: applicādo vni-
cuiqz mensurā p̄fectus sui. **Q**uā autē
sacri doctores vident sibi mutuo con-
tradice. vel etiā in p̄p̄is dñs varie
sentire. iam alleuiādo martiriū iam
aggrauādo. quasi aliqū sit leue sit
stinē martiriū. aliqū ḡue. aliqūdo oc-
currēdū. aliqū declinādū. aliqū pse-
uerādū. aliqū fugiēdū. cū alijs circū-
stancijs solitis q̄ in oībus virtuosīs
actibus difficultatem pariunt: tunc
sunt concordandi iuxta sup̄ius dca.
q̄muis tū non sit nātariū multa de
hijs loqui. **U**ncio em̄ istos tū egre-
gios milites docet de omnibus: quid.
quomō. qualiter. quādo sit p̄cedendū.
Hoc em̄ nātariū ē oīō: quia exerci-
cium istud vires naturales trāscē-
dit et est sup̄hūanū. **S**imile ē aliq̄
mō q̄ int̄ nos crebro dicē sole? de in-
gressu ordis: videlz q̄ tot? mūd? nō
facēt vnū carthusiēsem. quātūcūqz
cuncti doctores p̄dicarēt. p̄suaderēt
ac disputarēt: nisi specialis gracia
intus operetur. **Q**uando autem illa
incipit efficaciter mouere animum:
tunc similiter totus mundus nō po-
test auertere. **I**sta tāq̄ expti loqui-
mur. **F**acile ḡ ad mām mēt̄irij quā
iā ultra q̄ martirisati sumus itēde-
bamus. hec similitudo trahi p̄t: q̄a
sp̄s sanctus hijs p̄sto est. **Q**uā etiā
hic exemplificatum est de mltis san-
ctis & viris perfectissimis qui longe

ultra istū quintū gradū p̄fecerunt.
non debz absurdum reputari eo qd
aliqui in isto g̃du extiterūt: sicut de
semp̄bus dicim⁹ qd aliqui iuvenes fu
erūt. **H**oc tñ moderādum est: qd suf
ficiat ad istum gradū sufferre corpa
le martiriū aut aliqd aliud equiva
lens. siue agēdo siue paciēdo illud p
ueniat paciēti et fortit⁹: licet cū diffi
cultate et notabili acerbitate: que ī
p̄fectissimis viris p̄p̄ magnitudinē
amois locū qñqz nō habēt. **F**ortitu
do em̄ q hūc gradū respiciat: nichil de
lātibile in suo actu videt h̄re. Et quā
uis infecio virtutis vincit corpalem
dolorē. tñ qd dolor corporalis est. sensi
bilior: inde est qd a magnitudine ei⁹
q̄si euanesceat delectatio spūalis: sicut
patz ī verbis eleasari. 2. machab. 6.
dicētis ad dñm. **D**iros corpis sustineo
doloēs. s̄m aīam vero p̄p̄ timorē tu
um libentē her patior. **Q**uā autē qdam
in penis senserūt magnū refrigeriū
salte ad temp⁹. **H**oc pot⁹ fuit mira
culosū qd regulare. neqz p̄p̄ hoc dice
dum est qd ita cū omnibus actum sit.
alioqñ martiriū nō eēt martiriū. s̄
qddaz negociū fictum. **D**uabz em̄
de causis h̄mōi exuberās grācia col
lata videtur qbusdam martiribus:
p̄mo p̄p̄ eoz imp̄fectōem. qd alias ī
penis defecissent: sc̄do p̄p̄ cōfutādos
p̄secutores et p̄fortādos fideles. **I**
li autē qui ita p̄fecti sūt ut quasi car
nem nō sentiāt: nō ad istum gradū
p̄tinent s̄ ad seq̄ntes. **V**erū quicqd
dicatur regularit̄ loq̄ndo ceteris pa
ribus. martiriū quāto est acerbit⁹ tā
to est p̄fecti⁹: et quāto in p̄nti m̄no
re recipit cōsolacōnem tanto in futu

to maiorē merebit̄ rēmuneracōnem.
q̄si martirio xpi cōform⁹: qd ē regu
la p̄fectissima om̄i martiriorū. **E**t si
aut de reprobo dr. **Q**uāto indelijs
fuit et glorificauit se. tātum date ei
tormētum et luctū. **I**ta e regione ele
cto martiri dicitur. **Q**uāto in tor
mentis fuit et humiliavit se. tātum
date ei refrigeriū et gloriā. **C**eterū
de multiplici p̄gressū huius arduissi
me pugne siue tēptacōis sup̄biuane
que hūc quintū gradū respicit. qd sci
re desiderat. legat p̄dictū b̄i **J**ob. quē
cum amicis suis strēmūssime habu
it. et sanctos doctores desup̄ scriben
tes. et inueniet qd nemo de ipsa dig
ne iudicabit. nisi qui gradatī ad tā
tam grāciā puenit: ut eā in se spūa
liter experiri. et de ipsa victorose tri
umphare meruerit. **H**oc est qd tod
ens b̄iūs g̃g. replicat de amicis s̄a
iob. qd iō v̄ba ei⁹ nō intellexerūt et
eum iuste rēphenderūt: qd longe iſe
riores ipō in p̄fctū spūali fuerūt. **S**i
autē illa v̄ba dixissent ī tpe suo. et il
li cui meito dicēda fuissent. vtiqz ne
gociū magne prudencie peregissent.
Sūt ei religiosissimi: et oī veritate ple
ni. **S**z qd ī tāti viri sustinēcia q̄lem
ip̄i nūq̄ expti fuerāt. sc̄dā alisabāt:
neqz cōsiderabāt qd non sit hō super
terrā qd ad libitū pducatur fruct⁹ v̄tu
tū sine palea aliau⁹ defectuositas:
ideo increpatōie a dño audierūt. **N**ō
estis locuti r̄m corā me: sicut seru⁹
me **J**ob. **Q**uasi dicēt. **I**psē diu in fide
liter seruuiuit. qñ v̄s vix tepide egis
tis. et nūc vidētes plagā ei⁹ fietis q̄si
ego deseruerū eū. quē sp̄ pl⁹ qd v̄s dile
xi: et nō āpli⁹ inē flagella diligo. qd v̄nq̄

aita dilexi qñ psp̄era tribuebā. **D**āto irat⁹ ē furor me⁹ p̄tē w̄s quo-
mā cū p̄pati dēteretis sibi. et inspiē-
ter eū calūpmiati estis sū cā. **Ca. 2.**

Dominat̄ia caritas sic dici pōt. **De caritate dicitur.**
q̄ p eā mereat̄ hō q̄ ipsam ha-
buerit assumi i choz dñā cōnū. q̄ est
sext⁹ in ascēdēdo. et tertius secunde
ierarchie. Cui cōr̄ndet terci⁹ grad⁹
caritatis p̄ficiētis iuxta assignacō-
nē sup̄ p̄fictā. **Ipe ē** totū nouenaie
distinctōis. s̄m q̄ planissimē dici pōt.
q̄ sext⁹ grad⁹ leuat ad sextū choz
ut sup̄ dcm ē. **Demonstrādo** autē qñ
iste grad⁹ w̄similit̄ in hoīe excreue-
rit ē plane dici pōt. q̄ qñ ultra p̄di-
ctos p̄fect̄ ita fortificat̄ sp̄s. q̄ ne-
dū exteriora bō et corp⁹ p̄p̄iū. s̄ eti-
am seipsū cōtēpnere p̄p̄t̄ dei gloriā
pōt. **Qd** quō fiat ē aduertēdū. **repetē-**
do breuē aliq̄ q̄ sup̄ dcm sūt. **Cōstat**
h̄q̄dem q̄ ita nos deus p̄didit. ut ad
ipsū tēdere dēte am⁹. **Largitus** ē etiā
nobis tria iuuamina ad hoc. scz ex-
teriora bō. corp⁹. et aīam rācōnalē. s̄
ōm̄a hec v̄sa sūt nobis in offendicū.
lūet impediūt nos plurimū etiam
post gratiā susceptā. **Quare** seq̄tur.
q̄ grad̄is labz restat. anq̄ hec tria
subicere possim⁹ ne nos impediāt in
amore dei. **Ordo** ē hz. q̄ leuiora pri-
mū aggredi ouenit. ut illis sup̄atis
ad altiora remiam⁹. **Pz** aut. q̄ leui-
us exteriora bō p̄tēpnim⁹ q̄ corpus.
et corp⁹ q̄ aīam. **Un** seq̄t̄ q̄ p̄tē duo
illa virilia certamīa q̄bus exteriora
et corp⁹ vincantur. nūc tercō dicat̄ de
bello aīe. q̄ vicz ip̄a seipsam vincat.
q̄ten⁹ totalit̄ in deū p̄ amorē p̄fctm
trāseat qñ a nullo impedita. **Niz**

fortasse videbit̄ alicuiquō aīa sic p-
bata ut cūcta exteriora et etiā cor-
p⁹ suū victorose p̄tempnat. adhuc
ita imp̄fecta sit. ut seipsam in amā-
do deū impediāt. **h̄** faciliē coniciam⁹. si
ordinē amoris attēdam⁹. **Apte** enī
scim⁹ q̄ aīa valde diligit exteriora
bō q̄ w̄cāt̄ cōic̄ bō fortune. s̄ multo
āplius corp⁹ suū cui p̄iūcta est. sup̄
oīa aut̄ semetipsam. **Quare** seq̄tur.
q̄ ubi ē maior amor. ubi etiā ē maior
pugna. **Vincēdo** ergo amorē p̄mū q̄
tēdit ad exteriora. requirit̄ q̄ ad hoc
hēat hō gratiā magnā cū labore cor-
respondēte p̄p̄t̄ bilit̄. **Vincēdo** scdm
q̄ tēdit ad corp⁹ requirit̄ maior. **Vincēdo**
scdm q̄ tēdit ad seip̄a requirit̄ maxia.
Qm̄ diu em̄ aīa aliq̄d cū deo diligit.
tā diu etiā amor ei⁹ ip̄sū ē. nisi hoc
in ip̄o et p̄pter ip̄m diligat. **An** g⁹ se
ita diligat an n̄. iste q̄d⁹ sext⁹ vult
inquirē. quā ē etiā ut sup̄ dcm ē. ei ḡ
uissima tēptacō suat̄ sū puḡ. q̄ dī di-
uina. **Iā** em̄ nichil aliud restat. nisi
ut deī aīa ista aīa pugnā ineat. q̄ sibi
videt̄ oībus creaturis fortior effcā ē.
fiat gl̄at̄ āplius dicens. **Certus** sū.
q̄ neqz mors. neqz vita. neqz āgeli.
neqz p̄cipatus. neqz creaturā alia
poteit̄ nos separe a caritate dei. **Qui**
āt istā tēptacōnē viceit̄ q̄ p̄sors dei
effcās. w̄rū dōinij nomē mēbit̄. et iu-
ste cū celestibz dñā cōibz corona gl̄e
decorabit̄. **Hic** ē q̄ b̄tis ḡḡ dī. **Sūt**
nōnulli q̄ sic in semetip̄is aīatis vici-
is oībzqz desiderijs dñant̄. ut ip̄o iu-
re mūdiciē dīj int̄ hoīes w̄cēt. **Un** et
ad moysen dī. **Ece** cōstitui te deum
pharaōis. **Quo** g⁹ isti. q̄z p̄p̄acōne
ceteri hoīes ut ita dixerim sūi sunt.

nisi in me nūos dñatōnū currūt. **D**eus
autē picipatīe nemo vocat q̄ adhuc
carnem plene nō subdidit: q̄ de sp̄i
ritus est. **N**eq; dñs dici meret: q̄ ad
huc seruire cogit inferiori se. **R**ecte
igit tēptacio hec que dños homīes
exercet. dīna nūcupat: sicut sup̄ p
xīma angelica dīr que hoīes angeli
cos exercere solet: et hūana que hu
manos à simplicit̄ virtuosos hoīes
exercet. **D**ñm ē etiā sup̄. q̄ isti g̃dus
q̄h p̄ triangulū mutuo se respiciūt.
et examināt: et ergo iste terci⁹ g̃d⁹
caritatis p̄ficientis respicit suē di
rigit acute examinādo terciū grad⁹
caritatis incipiētis. **A**lle em̄ tāto in
billo sentit de deo in bonitate: ut in cō
fessione dicat: bonus dñs et omnia
op̄a ei⁹ bona valde. **I**ste hoc idē libe
ter diceret: s; ita molesta est sibi tēp
tacio ista dīna. q̄ in oppositaz ptem
labi timet. **I**lli celū et terrā et omnia q̄
in eis sunt prestāt materiā laudis.
Isti efficiūt celū enēū et terrā ferrea:
et omnia q̄ in eis sunt materiā afferūt
ariditatis et obduracōis. **A**lle am
bulat sup̄ flores: iste sup̄ spinas. **A**lle
cātāt: iste gemit. **A**lle suauit̄ psal
lit. dñs exaudiuit me cū clamaui
ad eū. **I**ste amarissime rugit. clama
to p̄ diem et noctē et nō exadies: de
us de⁹ meus ut quid me dereliq̄stis.
Quare tristis incedo dū affligit me
inimicus. **I**lli dñs dicit. adhuc te lo
quēte ecce assum. **I**sti rīdet. bibens
bites calicem meū latū et p̄fundū.
Sufficit tibi grācia mea: nam de⁹
in infirmitate p̄ficiūt. **E**t breui⁹. q̄cqd
illic fuit cā spūalis leticie: hic cau
sa interne tristicie. **E**t hoc vnde: nisi

q̄ dñs cū diltā aīa pugnare videt.
ut ipsaz in scola p̄fecte humilitatis
exerceat. **P**utauit em̄ aīa deuota
q̄ iā p̄fctā esset: s; q̄ debilis et imp̄f
cta adhuc fuerat. scire nisi p̄ tēptaci
ones non poterat. **S**uccrescūt igit
in archano cordis pūsa murmura cō
tra dñm regimē in vniūso: quasi me
lius foret si omnia suauiter trāsiret
sine turbacōne p̄cti et penarū: quasi
de⁹ nō deberet p̄mittē cū posset p̄fctā
fieri. hoīemq; in tanta afflictione ut
testijs cōparetur derelinq̄re. carnē
spūi cōtradice. inimiciās tantas i
vniūso agitari. rācōnālē aīaz a pa
difi gaudijs p̄gnari: aliaq; innuā
naturalit̄ afflictiva. q̄ sic p̄m dei volū
tatē pseuerāt cōtinuari. **E**t quāuis
mēs scā totis virib⁹ h̄mōi blasfemijs
resistat: sic tū fatigat: ut omnia q̄ sup̄
dca sūt vere ardua et grādia. respe
ctu h̄lesiūssime tēptacōis leuia vi
deant ac mīcia. **N**ec dubiū quin mag
na meret̄ vltra iā dca p̄mā: qui in
hac sublimissima pugna victor ex
titerit. **H**inc b̄tā mechtildis sibi a
dñō reuelatū dixit: q̄ q̄ dīne maie
stati reuerēt cū oī subiectiōe se incli
nāt. et p̄ ei⁹ gloria omnez hoīem re
uerēt et diligūt. seip̄os isup̄ q̄ fā sūt
ad ymagiez dei. deo q̄ ad p̄it p̄fōnt.
subiciētes carnē spūi. dñant anīo
suo ipsū ad celestia trāsferēdū ser
to g̃du cū dñatōib⁹ exultabūt. **E**re
q̄ notabilis g̃d⁹ iste cōn tēptacōnez
hāc terciā vadit q̄ oībz ē g̃uioz: exer
cetq; aīaz donec p̄it⁹ a se deficiat: ut
sic p̄fcti⁹ i deū p̄ficiat. **S**; anq̄ p̄
se q̄mur hāc materiā dubiū vniū p̄
soluēdū ē. **P**oss; ei aliq̄s fortasse dicē.

q̄ ista iam dca stare nō pnt: videlz
q̄ sit aliqua tribulacō aī interna q̄
grauior sit q̄ corpale martiriū: p eo
q̄ vulgarissime dicit. omniū terribi-
lium terribilissima est mors. **Verū**
si istud cōcedim⁹? non video quō de-
fensare poterim⁹ dcm bā ieronimi &
alioz scōz: q̄ cōcordit loquūt de glo-
riosa t̄gine maia: q̄ pl⁹ qm martir
fuerit: licet mālīs gladi⁹ eā nō p̄trā-
fierit. **Ait** em ieronim⁹: q̄ q̄ in illa p̄te
passa ē que ipassibilis ē. hoc ē i aīa:
ideo pl⁹ q̄ martir fuit. **Un** et nobi-
liter p̄phēcia simeois dī: et tuā ipi⁹
aīam gladius p̄transibit. **Et** de scō
patriarcha ioseph. qui p̄re cunctis
fratribus suis p̄fectior crederet. simile
legitur: ferrū p̄transijt aīam eius.
Unde anselmus. Vere tuam aīam
o virgo gloriosa p̄trāsiuit gladius
doloris: qui tibi extitit amari⁹ oībz
doloribus au⁹ uis corporee passiōis.
Quicqd em inflatum est corporibus
martir leue fuit aut poti⁹ nichil cō-
pacionē ipi⁹ tue passiōis: que ni-
miz sua immēitate transijt tua
penetrabilia tui benignissimi cordis.
Relinquit ergo q̄ sit etiā aliqd mē-
tiriū mētale: qd̄ graui⁹ sit ceteris pa-
tibz qm̄ qualecūqz martiriū corpale.
Ad illud aut vulgatū et p̄hiā dcm
p̄t responderi: q̄ intelligat de hīs q̄
huāno oculo p̄spicari pnt: s̄ non de
hīs que subiciūt oculo fidei. **Cōstat**
em̄ infernū terribiorē esse oī morte v-
suali: qm̄ scz illi q̄ in eo infelicit̄ vi-
uūt. mortē cupiūt nec dabit eis. sicut
scriptū ē: cupiūt mori. et mors fugit
ab eis. **Dicit** etiā scriptū ē eccl̄ 30.
Melior ē mors q̄ vita amara ac t̄i-

telligēdū ē de hoībz bone spei. q̄ vitā
istā hnt in paciā et mortē in dēsidio:
q̄z mors p̄ciōsa ē. **Impij** aut q̄rum
mors pessīa ē q̄i porta inferni. nō mi-
rū ē. si maxime ipam p̄timeſcāt: q̄ q̄
nōnūq̄ etiā cedāt ei p̄t aliq̄s m̄gna
p̄as q̄ ipis infligūt aut ihermitates
gūes. vel mēnā cordis amaritudinē. li-
cet aliūde aliq̄ iporū delicijs et diui-
tijs affluāt: tñ q̄ i aīa gūit sustinet.
mortē ipam āp̄lectūt velut remedi-
um quoddā infm̄ doloris. **Hinc** ē q̄
quidā se aquis p̄focant. quidā gla-
dio se p̄tunt. quidā laqueo se necāt.
aut alio quodā infelicitissimo mortis
gūe se extinguit. q̄i terribior sit ipis
vita q̄ mors ipa. **Ide** dī ieremie 8.
de gñacōe pessima: q̄ eligent magis
mortem qm̄ vitam p̄pter afflictionē
hostilem. **Quod** si ita est: nō delect re-
putari absurdum q̄ electi in hac vi-
ta sustinet aliquando quasdam inf-
nas amaritudines que corpali mar-
tirio superminēt. p̄cipue cū seari sint
q̄ martiriū ipos statī ad refrigeriū
pducāt: de tribulacōe aut qua actu-
aliter grauāt magnus eis adhuc ti-
mor sit p̄t exitū incertū. **Hinc** scūs
iob lamentat̄ dices. **Quare** misero-
da ta ē lux. & vita hīs qui in amari-
tudine anime sūt. **Qui** expectāt mor-
tē et non venit quasi effodiētes the-
saur⁹: gaudentqz vehement̄ cum inue-
nerūt sepulchrū. **Anteq̄** comedā su-
spiciat̄ et quasi inmundantis aque sic
rugitus meus: quia timor quē time-
bam euenit michi. & qd̄ verebar acci-
dit. **Et** infra. **Ocidat** selīa de p̄mis
innocētū nō rideat. **Quātas** puta⁹
vir iste scūs & toti⁹ paciē speculum

p̄suras tā corpis q̄ aīe sustinuit:
anq̄ ad hec tā pēgnat̄ba pductus
fuerit. Vere si aliq̄s aīorū ei⁹ sic lo-
cutus fuissz. absq; dubio deliq̄ss̄et: p̄
eo q̄ simile cām mīme hūisset. Hoc
ē. q̄ ec̄ ip̄sis apte exprobat. dicens.
Nunq̄ mugiet l̄os cū aī p̄sepe ple-
nū steterit: q̄ si dicet. **N**os nullā occasi-
onē p̄gredi de dīno regimie habetis:
q̄ om̄ia ad nutū vobis succedūt. **N**i-
chi at̄ accidit q̄d c̄mitis. **Q**ue ei⁹ ē for-
titudō mea vt sustineā: aut q̄s finis
me⁹ ut pacient̄ agā. **N**ec fortitudo
lapidū fortitudo mea: nec caro mea
eneā ē. **D**esperauit neq̄q̄ vlt̄a iam
viuā. **H**ec ⁊ filia v̄ba ⁊ adhuc hīs
actiora vis dolois p̄turiebat: q̄ am-
ci eius velut a feriato idēst. **S**ēptato^{no}
dicta. asperit̄ impugnabāt. **C**on-
tremisco reuera in verbis istis: ⁊ de-
ries confundor: q̄ de hīs magnalijs
loquor: qui quotidie in minimis la-
bor. **Q**uā sim autē aptus ad hec colli-
genda licet plene a sanctis digesta:
ad l̄ram asinus applicitus rectius
demonstraret. **D**erideat. conculcet.
cōburet. piciat qui voluerit: ego con-
tradice di causam nō habeo. **T**ot⁹
em̄ velut deui⁹ in ignoto pelago nūc
nauigaturus insisto. **Q**uis hic non
aduerat difficultatē fandi: vbi pe-
ne nullum apparet nobis adhuc ig-
navis exēplum tute operandi. **H**oc
saltem solum videor michi videre: ut
alicui docto sancto et expto viro. da-
ta sit utiliter occasio de hīs saluber-
rimis doctrinis religiosi⁹ differendi.
si dño placuerit: easq; ad normam re-
ctitudinis apcius reducere. applicā-
di. emēdandi. **I**n xp̄i igit̄ noīe aui-

samus vniuersos qui hec tristia le-
cturi sūt: q̄ sapore ī eis aut vix aut
om̄ino nō inueniēt. n̄ pri⁹ sēptacombz
attriti fuerit. **Q**uis inquā illos floi-
geros cāpos dīnaz scripturarū su-
auissime redolētes p̄teriet. et ad hec
sūme afflictiua diuerteret: nisi eū nōi-
tas magna q̄si violenter impellat.
Non hoc ego: s̄ sēpdictus vir scūs
insinuat dicens. **Q**ue p̄us nolebat
tāgere am̄ia mea: nūc pre angustia
cibi mei sunt. **S**imile aliq̄d ap̄d bo-
eciū qui in diebus suis velut alē iob
claruit. repim⁹. **L**azarus quoq; ne-
dum micās cōcipuit cum acat̄ sēp-
tarentur: s̄ etiā canum linctiōē pro-
grādi cōsolacōne accepit. **H**ui⁹ etiā
figura olim in helia sancto p̄pheta
p̄cessit: q̄ p̄mū ad fontē sedēs etiam
carnib⁹ vescēbat: deinde fonte ex-
sicato in sareptaz veniēs p̄ paruu-
lo pane viduā dēp̄cabatur: tandem
heremū ingressus cū nichil repisset.
petiuit anime sue vt morerēt. dicens.
Sufficit michi dñe: tolle animā me-
am. **S**ed āgelus dato pane subcine-
ricio et paz aque coegit eū ampli⁹
ieiunare ⁊ ābulare q̄ vnq̄ aī fecerāt:
viz xl diebz ⁊ xl noctibz. **P**otuit h̄ he-
lias dixisse. **C**ur me sic affligis: **C**ur
tātu laborē impois: q̄n̄ nec extreme
nēcāria p̄mittis. **S**i paup̄ eēs: n̄ me
p̄tēt. **N**ūc at̄ q̄ ī oibz diues es ⁊ me
ī tāta nēcitate vides. nec q̄cōp largiē
ip̄dēs: nō n̄ p̄cā ori meo. **I**ntelligebat
vir scūs m̄steriū p̄fais sui: q̄ scz eo:
āpli⁹ h̄ debebat cōbulari: q̄ glōsi⁹ i futu-
ro coroari. **H**o at̄ p̄ cetis ē nobilē: q̄ ī
vl̄ia afflictōne gūi⁹ hēbat: q̄n̄ iā ad
montem dēi pergebat. **I**ta etiam

electi quoniam sunt in termino perfecti sui quoniam
quod durius sentiunt temptationes: quoniam iam
interrati ad refrigerium suae quietem
contemplationis. De quo perfectu nunc
ulterius aliqua colligenda sunt. Et
quod quod non sit oio certum quibus exercitijs
iste perfectus fiat suae perficiat. an age
do videlicet opera sublimis virtuosa.
an paciendo aduersa vel tristitia nota
biliter luctuosam quantum datur intelli
gi secundum promissionem illam moralem que super
posita est nichil aptius occurrit quam ista
temptatio diuina: quoniam aia sanctam plenam pur
gat. ornat. humiliat et aptat. ut di
uinis colloquijs digna habeatur. Huic
multa exempla sanctorum concordant videntur:
quorum quidam deum sunt. et quidam adhuc in
saecula dicuntur. Dicit enim beatus Gregorius. quod ma
ioris meriti est aduersa patienter tolerare:
quam bonis operibus insudare. Seme quod ubi
bi diuini in anima bona fructum non facit
nisi in patientia: per quam et in qua posside
mus animas nostras. Relinquit ergo. quod
ceteris paribus. ceteris et securus anima per
ficiat patientia quod agendum: tam et si hec duo
non sint separanda in homine virtuosum. Dicuntur
enim quidam plus operari in via dei
quam patiantur homines sani. et pacifice
conuersantes in medio christi fidelium cum
conscientia bona: quoniam tamen non sint sine
omni temptatione. Alij dicunt plus pati quam
operari infirmi et debiles. vel cap
tiuati per fidem vel iusticiam: quoniam tamen non
sint sine omni operatione bona. Alij dicunt
et multa operari et multa pati per non
ne christi: sicut predicatorum ubi dei in me
dio nationis praeue. et alij prelati stren
nui habentes zelum domus dei: sive qui
cumque christi fideles seruandi in operibus bonis
cum infirmitatibus vel persecutionibus cotidie

amur. In hijs omnibus regulariter loquen
do. ubi plus est de patientia ibi plus est de mei
to ceteris paribus: quod ideo dicitur non qui
libet patientia preferenda est aulibus actioni.
Sicut non est dicendum. quod plus meretur ali
quis audiens contumeliam leuem patienter: quam
si edificaret unum monasterium. Sed
quoniam simul concurrunt in statera iusta
actio et passio: tunc secundum deum sanctorum pas
sio preferitur. Verbi gratia. Si aliquis infir
mus sine culpa propria. ita quod non potest
visitare ecclesiam sicut libenter faceret:
tunc per illo loco et tempore plus meretur illam
infirmitatem patienter sustinere: quam si sa
nus esset et solito more diuina frequen
taret. Ita de alijs omnibus sine numero. Pa
cientia enim opus perfectum habet. Ratio huius est:
quod deus deus pulchra quadam varietate
et multiformitate et etiam contrarie
tate regimen vniuersitatis administrat.
Sicut ergo ipse est summe impassibilis
et tamen summe gloriosus in omni operatione.
quod opus. et per seculum omnis creature beate.
que sicut ipse nichil patienter. Ita quidam
modo voluit etiam hominem adhuc misere et
erumpensum qui vix pauper potest aliquid licet
imperfecte operari et multa pati. gloriosi
ore esse in passione quam in actione. et
maius mereri patientia quam agendum. Ubi
quod eius meritum constituit ubi plus potest
quam ubi minus. Et hec est causa primaria.
Sunt alie cause secundarie: videlicet con
traria contrarijs curant. Homo enim age
do expectauit in illo tam felici statu ubi
nichil pati habuit. Iustum ergo fuit. ut
sibi dimissus illic locaretur ubi patientia
do expiraret quid amiserat: et tamen ad
perpetuam felicem actionem patientia redire
mereret. Quia et virtutis efficacia eo ma
gis sunt meritoria quo difficilia: ideo

passio ceteris paribus preferenda est actioni quasi nisi sola ceteris adducens. **H**is personat deus sanctus. **A**it ei beatus mechtildis: quod dominus sibi dixit. **C**um tibi prospera largitus fuero: dextera mea te amplectetur. **C**um autem aduersa de dextera sinistra mea te circumdo. **H**oc tamen scito: quod cum sinistra mea te complectitur: tunc multo vicinior cor meum iungitur cordi tuo. **D**ominus est in euangelio beatitudines secundum ordinem enumerando. **V**ltimo posuit pacem: tamen ceteris perfectione. **I**pse quod licet per totam vitam suam patere: tamen intus quam extrinsece gerendo: vicinior in mente illa futura pena: quam cotidie quam si iam prius esset ipsum maxime affligebat: tamen in fine summe passus fuit: ut nos potius passione quam actione ab eterna passionis liberatione haberet. **I**ta de alijs sanctis vniuersis est secundum: quod plures profecerunt et securi inceserunt et amplius meruerunt paciendum quam agendo ceteris rebus. **S**icut quoque figurata cum pro quodam orasset: ut flagellis attereretur: quatenus sic a peccatis desineret: dominus respondit. **N**on est dignus. **Q**uasi facilius ei impetravit bene operari quam tribulari. **F**ortasse hic aliquis dicat: **E**rgo melius est manere in hoc sexto gradu qui est summe pacis quam ulterius proficere: propter aliores gradus qui sunt summe consolationis et quietis. **D**icendum quod simpliciter loquendo ille est perfectior qui est deo vicinior et conformior: quod fit per contemplationem in qua est ardentissima caritas: sed ad illam nemo peruenit nisi per multam pacem preuiam. **Q**uando ergo dicitur quod plures meremur paciendum quam agendum: **H**oc tamen valet: quod citius ad perfectam caritatem venimus paciendum quam agendum. **E**t er

go qui vellet in isto gradu manere: similis esset illi qui potius vellet nauigare quam ad portum venire. **V**erum quia omnis perfectio huiusmodi vie est quedam imperfectio: ideo etiam sequentes gradus perfecte caritatis non sunt sine omnium tribulatione: sicut dicit grege. **Q**uanto amplius quis in hac vita proficit: tanto inuenit quod durius portat. **P**erfecti enim viri nonnunquam durissime affliguntur: siue ex diuina ordinatione siue ex propria electione: primo quando quod maiorem penitentiam agunt quam incipientes. **H**oc non est contra statum ipsorum: quod sicut sepe dominum est. quicquid potest inferior gradus: hoc potest et superior. **E**t adhuc aliquid plus: ut etiam infra patebit. **D**emonstrando igitur hanc diuinam temptationem ex sacris libris: primo est sciendum: quod ideo dicitur diuina quod tamen diuinos homines: id est summe proficientes exercet: quod iam pertransierunt omnem creaturam et ad deum usque perueniunt ut dominum est. **V**el potest dici diuina: quod soli deo imputatur et nulli creature saltem quo ad secundam eius speciem directe et per medium indirecte vel permissiue: vel dicitur diuina quod circa diuinam versatur tamen: quod omnia ad deum refert quod omnes creature ad hanc nullum respectum habent. **N**on est huiusmodi notanda distinctio illa multipliciter quam in sacra scriptura reperit de hac materia speculatione: quod huiusmodi practice loquimur: quod licet vix possimus inuenire per eam quam ipsa sentimus. **S**ed doctrina sanctorum patrum. **C**onstat autem quod abraham temptatione deum non pertransiit: quod si uix perijt: gedo vero et quod alij ueraciter credunt deliquisse. **N**onnulli quod carnaliter deliquerunt: que omnia parum aut nichil ad istum gradum respiciunt. **S**ed pro ut

hic sufficit. dicendum est. qd hec dina tēp-
taō duas species habet. **P**rima inci-
pit in homine et vadit cōtra deum.
scda incipit quasi in deo et vadit cō-
tra hominē. **P**rima vult capere ex-
pimentū de dō. scda vult capere ex-
pimentū de hoīe. **P**rima inclinat ho-
minē velit nolit vsqz ad defectū sui.
scda ipm penitus pstermit ut iā sibi
ex se prius rēurgēdi nulla sit spes
relicta. **P**rima grauior vniuersis. se-
cda grauius. **P**rima agitur. qm
homo cogit cōtra oēm conatū volun-
tatis sue intus sentire aliqua indig-
na de deo et iudicijs eius. scda agit.
qm deus derelinquit hominē in ar-
duissimis artibus. nec vult inuadē
quē inuadē posset. quasi sit ipse quoqz
hostis eius q vnica spes credebatur.
Hec non puoz neqz debiliū fratru
sūt conficiones. s; magnanimoz. et
valde pauci sūt qui eas intelligunt
aut expiri merēt. **N**on itēz hic nōce
est dicere q nō oēs qui hmoi susur-
ria sentiūt sint in hoc gradu. qm etiā
pditissimi homines hec cotidie infeli-
citer nō solū sine omni merito sed eci-
am cum sūma dāpnacōne pēpiunt.
eo q dāpnatū ipis locum dāt. **E**t
illi qui ordinate p sup dōs gradus
ad hanc grām puenerūt ut sufficē-
tes sint has tollerare et supare cū
talibus impulsibus sicut hec sūma
fortitudo requirit. **I**lli inq digni sūt
ut inter celestiu dñationū nūm as-
scribant. **D**icat forte hic quis. **P**ro-
modo pōt fieri ut homo quātūcūqz eci-
am fortis vincat dū cū ipse sit opēz.
nec saltē non dico fortiozem s; neqz
similē velit habere. **R**espondetur. qd

multa in sacra scriptura repūntur.
que ppe loquēdo deo pueniē non
pnt. tamē methaphorice siue pato-
lice de ipō dicunt. sicut irasci. furere
pati et similia. **I**ta etiā d; vinci vel
supari. nō simplicit sed ex quadā be-
nigna cōdescensione. ut tali colludio
vel pugnatiōe creaturā suā felici-
honestaret. **H**oc mō luctabatur cum
iacob. et se ab ipō victum dixit. **U**bi
est sciendū. qd s; ordinatissimā dei
sapienciā optime cūcta admistrāte
ita est disposita omnis pugna spi-
ritualis. qd sēp in ea ē debita et ius-
tissima pportio vnius ad alterum.
hoc ē inuadētis ad illū qui inuadit.
Alioquin nō esset bellum equū s; vi-
olentum. sicut nemo recōmēdaret a-
liquē fortem vix de hoc. qd puerū p-
uulū psterneret. **I**ta etiā in oī bel-
lo morali. siue illud fuerit intē racōne
rectā et passiones sensitiuas. siue in-
ter demones et animā sanctā. siue in-
ter deū et cōscienciā mūdā. **H**oc sēp
est tenēdū. qd nūqz homo deserit ope-
grē in tū q cognat tēptacōm cōsenti-
re. ymmo sēp habet sufficiēs adui-
torū ad vincendū. et nūqz vincitur
nisi volens. **H**oc ē sine ppa culpa.
Et s; istum intellectum. quedā po-
tēst dicit. qd oīs pfcā tēptacō est cōli-
ter afflictiva. **D**icit aut pfcā tēpta-
cio. que oīmodo est pporcionata s; m-
oīs vires sufferētis. ita qd si vel pa-
rum excreceret. iam excederet posse
eius. **V**ult ergo dicere. qd nō minus
affligit impfcus p pauculis viribz
suis in modica tēptacōne q fortior
in maiore. seruato equali impulsu v-
trobiz. **U**nusquisqz em cātū sustinet.

quātum potest. **A**n ista posicio vera sit: ille iudicare poterit q̄ expitur. **C**eterū pdictum moderamē sancti iob de siderasse videtur: q̄n dicit. **N**olo multa fortitudine contēdat meum: nec magnitudinis sue mole p̄mat. **P**roponat equitatē cōtra me: et pueniet ad victoriā iudiciū meū: q̄si diceret: si ita fecerit: tūc victor ero. **H**ic vir sc̄s excessisse videt: sic ipse in fine recog- noscit dicēs. **U**nū locutus sū qd̄ vti- nam non dixissem: et alterū q̄bz vl- tra non addam. **D**ñs enim ad rati- onem ipsū posuit dicēs. **A**ttinge hīc vir lumbos tuos. **I**nterrogabo te: et respōde michi. **I**ndica michi si habes intelligenciā. **E**t postq̄ multa p- secutus fuit de ineffabili sua poten- cia: iusticia et sapientia: et iob tace- ret: iterū dixit dñs ad eum. **N**unq̄d qui contendit cū deo: tam facile con- q̄scit? **U**tq̄ qui arguit deū: detet et spondere ei. **Q**uasi diceret. **E**go in omī creatura tācā iusticiā seruo: ut nulla me arguere possit. **C**ur ergo audes dicere: q̄ non equo iudiciō af- fluxerim te? **E**cce voluisti disputare meam: et venire ad solium meum: et ponere coram me iudiciū: et os tu- um replere increpaciōibus: ut sciēs verba que tibi responderem: et intel- ligeres quid loquerer tibi. **A**ge nūc presto sum. **C**ircūda tibi decorem: et esto gloriosus. **N**unquid irritum facies iudiciū meum: et condemp- nabis me ut tu iustificeris? **Q**uis ei resistere potest vultui meo: et quis ante dedit michi ut reddam ei? **O**m- nia que sunt in celo et in terrā: ma- ri et ī omibz abissis: mea sunt. **S**i

iustus es: si innocens: si multa ope- ra bona parast: unde hec habes n- a me? **R**eq̄ dicere poteris: q̄ versus sum tibi in crudelem quasi deseruēti- te: quia impfectum tuum tibi ante oculos posui: et ideo te affixi ut am- plius p- fieres. **S**emp ecīā tibi gē- ciam meā sufficiēter largitus sū: suf- ficienterq̄ adiuui te: ut si ea debite vsus fuisses: ad hec tam pegrina v- ba non venisses. **E**go em̄ sum fidel- de: qui non permitto amicos meos temptari supra id quod possunt: sed facio cum tēptaciōe ecīā puentū ut possint sustinere. **Q**uare ergo nō permansisti in verbis pristinis quā- do dixisti? **S**icut dñs placuit ita fac- tum est. **S**it nomē dñi benedictum. **H**oc si fecisses: p- certo me viasses. **S**z postq̄ te iustificare voluisti: et me arguere disposuisti: tunc tuū im- pfectum ostēdisti: nec me perfecte vi- cere meruisti. **I**gitur penitentiā a- gē et memēto belli huius in quo iaz- es: nec ultra addas loqui: alioquin q̄ diu recalcitrare contēdis: p- fectus victor non eris. **A**d hec sc̄s iob: qui fm̄ gre- g- tanta hac distīctiōe fla- gelli nō estimabat augeri sibi meri- ta: h- vicia reserari: q̄ in se nulla cogno- uit: humilīe rēdit dicens. **I**nsipientē locutus sū: et que ultra modum exce- derēt sc̄am meā. **I**dcirco ip̄e me rep- hēdo: et ago p̄niam in favilla et āe- re. **E**cce quō re- ē: q̄ tēptatus nūq̄ ex toto deserit ope gre- et nūq̄ viciat sū aliq̄ culpa sua. **D**icit ei exposito- res: q̄ sc̄s iob ī duobz saltez vialitē deliq̄t. hīc ec̄ ip̄e p̄fiter: s- ī h- q̄ dixit: ad oī potētē loqr. et cū deo disputare cupio.

Et in hoc qd dixit. **H**alte nūc intelli-
gite quia deus non equo iudicio af-
fligerit me. In hijs duobz verbis et
alijs similibz que ad hūc sensū spe-
ctant: pmittēte deo ppter vīm dolo-
ris et interne ariditatis aliquantū
excessit. **D**icit em̄ bñs greg⁹ 22. mō.
Quis inueniri p̄t. qui q̄libz pfectus
sit. de ocioso tñ sermone non peccet.
Sed pius dñs non hoc sibi ad inspie-
ciam sed ad nostram magnā utili-
tatem conuertit. **Q**m̄ cito em̄ peni-
tuit. Itaq̄ dñs placatus fuit nec qd
q̄ de pristino pfectu amiserat: q̄m̄ mo-
plurimū sup̄lucatus. etiā oculo ad
oculum deum videre meruit. **R**os q̄
q̄z q̄n̄ ista legi. nō parū erudimur
quo ad humilitatem et paciēciam:
ne scilicet cōfidamus in viribus no-
stris sed in dño a quo est omnis pa-
ciēcia sc̄a et p̄cipue in tēptacionibz
istis magnis. **C**onsolamur etiā mul-
tim si ex huāna infirmitate aliqua
do in verba minus suauia q̄si fati-
gati plabimur: q̄n̄ scim⁹ qd clemēs
deus h̄mōi defectus libencius indul-
get: q̄ illos qui in delicijs cōmittūt.
aut etiā deuocōne spiritali. **R**otura-
mur etiā in spe. q̄n̄ cernimus quō fi-
delis deus pugiles suos nō deserit: q̄
in tēptacione iuuat. et gl̄ose in fine
remunerat: sic scriptū ē. **P**aciā iob
audistis: et finem dñi vidistis. **Q**m̄
magnā pietas dei. nō solū eū sana-
uit et cūcta duplicia reddidit: q̄ etiā
lōgissimū vite tēpus sup̄addidit: in q̄
plurimas coronas sup̄ne gl̄orie p-
meruit. **I**nsup eū corā aīcis suis. p̄m-
mo corā toto mūdo exausauit: ne ip̄z
tq̄ p̄torē 2 tēpneret: velut magnū

sc̄m potius venerari studeant. **H**oc
ip̄m etiā qd a dño rēphēsus fuit: ad
magnā ei laudem. teste b̄tō gregōio
deputat. **Q**ntus em̄ in p̄fai spirita-
li esse credit: qui nō nisi a solo deo su-
pari potuit. **I**am em̄ omnia huāna
que cum bona cōsciencia possedit. re-
lut nichil pensauit. **C**orp⁹ quoq̄ su-
um quod iam velut holocaustū do-
minō obtulerat: in martiriū dāe ma-
gis sibi solacōsū q̄ penosum fuerat.
Iam nichil restabat. nisi ut etiā mē-
tale martiriū celebraret: quod non
nisi p̄ solū deum inferri potuit. **V**inci-
tur ergo deus quia voluit ligatē te-
neretur captiuatur. et quodāmodo in
hominis p̄tate tradit: ut q̄cūq̄z volu-
erit. ex t̄plo faciat. **H**oc mō plures
sc̄i p̄ hanc mirabilē victoriā tanta
fuerūt dño deo fāiliaitate cōiuncti: ut
quicqd̄ peteret ab eo. statim p̄sequere-
tur. **T**estes sūt moyses. samuel. heli-
zeus. petrus. nicola⁹. martin⁹. b̄nar-
dus. b̄ndict⁹. fr̄ciscus. elizabet̄. et a-
lij sine nūo. **S**i aut̄ querit̄. quō vici-
poteit ip̄e op̄s et gl̄osus de⁹. **I**n sepi-
us dñm ē: viz p̄ simplicē et hūilē paci-
ēciā. **S**ic viciat hō. sic āgelus. sic de⁹
ip̄e. **I**nde ē dñm illud solēpne: qd po-
ta tamit. **N**obile vincēdi gen⁹ ē paciā. **viciat**
qui patit. si vis vincē. disce pati. Ce-
terū testiaz ē vincere p̄ potē. q̄ quis
tñ illd nō ē v̄e viciē. **I**lle em̄ v̄e viciat
et v̄e viciat aliū sup̄at: q̄ om̄s aīe potētiā
sup̄at. et totū hōinē sibi seruiē cogit.
Hoc aut̄ nō potest fieri nisi p̄ solā ca-
ritatē: q̄ paciēs et benigna ē. **Q**n̄ se q̄-
tur. qd ille sol⁹ veracit̄ dici meruit po-
tēs. qui paciēs et benign⁹ ē: p̄mmo
op̄s. quia omnipotentē cotidie vincit.

Hic plausibiliter dñs dicit de scō iob
ad sathā. qñ p pñā pugñā eē eqñi-
mis pñāsit. **T**u omouisti me adu-
sus eū aut affligere eū frustra. qñ di-
cēt. **N**ō potui eū supāe p ablaēm
tpaliū. sic tu putabas. **H**ec ē g° vñi-
cafor. breuiusq; regula cūcta vincēdi:
si in omi cōgressu sincē poterim⁹ dicē.
Dñs dē. dñs abst. sic dō. placuit ita
factū ē. **S**it nō. dñi bñdictū. **S**i bō
suscep⁹ de manu dñi. mala qre n̄ su-
stineam⁹. **Q**m̄ sit hoc difficile. iā mul-
tiplicat dñi ē. ⁊ adhuc āplius dicē.
Bñs qz aug⁹. hec vba sepius tra-
ctādo dicit. qz multū p̄fecit q ea dixit.
Nō em̄ dicebat. **D**ñs dedit dyabol⁹
abstulit. q̄uis utiq; ita fuit. h̄ confi-
dēt ait. idē dñs q dedit ille abstulit.
Oculi em̄ ei⁹ semp ad dñm. sciēs qz
sñ eius pmissu penitus nichil pre-
ualuisset auferre dyabol⁹. **T**este qz
beato greg. eadem sententiā verissi-
ma comprobāt. qñ scz demones sine
dñi iussu nec potes aui sunt introi-
re. **Q**uomodo ergo ad hominē qui
ad ymaginē et similitudinē dei cre-
atus est. manū auderēt extendere?
Rursum bñs aug⁹ tantis certifica-
tus testimonijs. confidēt aiebat.
supr p̄. 128. **Q**uicqd tibi cōn tuaz
voluntatez accideit. soli deo imputa.
Tāta siq; de vicinitate dñs deus q ē
spūs incircūscriptus humano spūi
tū coniunctus est. ut nichil int̄ eos
intermediet. **Q**uare sequitur. qz nisi
deo volente aut p̄mittente. nequa q̄
possibile sit. ut aliqd patiat̄ homo
contra suā voluntatē. **E**t hic oritur
non mediocri impulsus hui⁹ dñe
tēptationis. qñ vicz in suo feruore le-

uissime exardescit. **S**emp enim
hec aut similia pducit. **E**cce qualis
est de⁹ cui tam fidelem exhibuisti fa-
mulatū. p quo tāta p̄essus escrete
q̄uo deserit te. **U**bi sunt misericordie
eius. **Q**ue est iusticia sua. **A**lij sic
et sic faciunt et florent. tu tam stu-
diose quesuisti eum. et non ciāt de
te. **I**n hunc modum sollicitatur tel-
lator iste sublimis. et fatigatur su-
per modum. sciens indubitata fide.
qz omnia hec manus domini opera-
tur. ut aut erudiat. aut purg. aut
probet. aut exerceat. aut flagellet.
aut preseruet. aut prop̄ aliqñ aliā
causam. que si aliquādo est occulta.
nūq̄ tamen est iniusta. **E**t ē pene
incredibile apud impitōs. quomodo
videlicz non solum careat omni cul-
pa huiusmodi ascribere dō. sed etiā
magis sit meriti. cuncta fidei oculo
aduertere tanq̄ ab ipso impata. ā-
per se immediate inflicta. **H**inc est
qz sanctus propheta orabat dicēs.
Obmūtui et non aperui os meum.
quoniam tu fecisti ammoue a me
plagas tuas. **A** fortitudine manus
tue ego defeci in increpationibus. **E**t
alibi. **Q**uantas ostendisti michi tri-
bulationes multas et malas. et cō-
uersus vniuicasti meret de abissis ē-
re iterum reduxisti me. **I**ste et simi-
les locutiones ad istum gradum p-
tinent. quādo videlicz ita sublimē p-
ficiat amicus dei qz p̄itus creatūas
n̄ aiet. nec aliqd eis iputāt. h̄ iugiter
ad manū di ēspicit ⁊ illū tñmō aiet.
q̄ pt corp⁹ ⁊ aīaz pdē i iehēnāsū at-
i⁹ nutu nec vñū foliū arboris cadit
i trā. **H**° ē qz illi glosi p̄ēs i egipto

quorum solēpnis memoria ē non plus
metuebāt demones: q̄ nos muscas
preteruolantes. **V**alde siquidem ve
reandū reputabat beatus antho
nius. si vel minime pauiss; ad occur
sum demoniorū: q̄ n̄mo semel et ite
rum crudelissime laceratus. ad con
flictum eos puocabat: ipso perans
eis q̄ ad nichil redacti essent. neq;
vel vnum supare possent. **Q**uid con
tra talem militem vniuersitas cre
aturarū faceret: quando eo magis
fortificabat. quanto magis crucia
batur. **Q**uā diu ergo xpi agomiste o
rant liberai ab hominibus iniquis
vel demonib; vel passioibus p̄prijs.
quales orōnes plūime sunt in sacra
scriptura. si hoc faciunt necessitate
penditandi q̄si eas adhuc sufferre
nequeant. tam diu ad istum gradū
nondum puenerunt neq; apti sunt
ad istud bellum inchoandū. **E**x q̄b; o
bus patet q̄ ardua sit ista tempta
cio diuina: que ut dñm est. homines
diuinos id ē sūme p̄ficientes exami
nat. agiturq; dupliciter. siue duas
species habet. **P**rima conatur homi
nem separe a deo: sc̄da econtra cōa
tur deū separe ab hoīe: de q̄b; iā pla
cet aliqd̄ ānotāre. **P**rima ergo spēs
hui; dīne tēptacōis ita sentit in mē
te hoīs. q̄i velit eū retrahē a deo non
q̄licūq; sic in alijs: s; ipetuosissimē iux
debitam p̄porōnē ad hāc maximā
fortitudinē. **Q**ui em̄ vult fortissimū
milite p̄sternē cū armis suis: o; q̄ q̄
uissios it; sibi porrigat. **C**ōstat p̄m
de q̄ deo vniūmur p̄ s; v̄tutes dīnas.
siue th̄ologicas: q̄ sūt fides spes car
tas. q̄ diu sum; viatores. nec sepa

ri possum; ab eo q̄ diu illas hūeri;
Vadit ergo temptacio ista fortissimē
contra eas cum vicijs oppositis. ita
q̄ contra fidem suggerit infidelitatem.
cōtra spem desperacōnē: cōtra carita
tem blasfemiā. **D**icunt quidā q̄ hec
sint seminaia dyaboliquib; ip̄esim
teatū dyonisiū plenus est. et alios
implere desiderat. **Q**uia em̄ in ip̄o ē
fantasia p̄terua. ideo suadet p̄fidia;
Quia amens cōcupiscēcia. iō suadet
desperacōnē. **Q**uia furor irraciona
lis. ideo suadet blasfemiā: et aliqd̄
si p̄mittat gravissima verba appoīe
q̄i totus furibūdus: sed sicut sepe di
ctum ē. nō curare habem; a quo im
mittat. s; qualis ip̄is ad nostr; p̄fe
ctū bñ v̄tatur. hoc magnopere studē
dum est. **L**egi cuiusdā v̄neābilis et
religiosi p̄is scripta de hīs. qui plu
rimū vexatus fuerat p̄ eas āmis mī
tis. et quasi deuctus in igne tribula
cionis cotidiane ac p̄batus: ut pre
ceteris titulo sanctitatis decorai me
reretur in diebus suis. **O**m̄es em̄ q̄
ip̄m nouerant. tāq̄ sanctum virum
venerabant. **E**rat q̄z sibi nomē dñi
cus: senior et vicius i domo carthu
sienhiū apud treuerim. **D**icit ergo q̄
ob consolacōnē alior; scripserit: que
ip̄e exp̄tus fuerat. **N**am grauissime
in principio affligebat. p̄ eo q̄ puta
bat insaniā incurrere: timebat q̄z se
a domino derelictū: insup nullū in
uenit qui tales temptationes exp̄
tus carā q̄ p̄siliū aliqd̄ ā solatiū fu
ture literacōis acciperet. **D**emq; tan
to capitis dolore crebro vexabatur.
ut quasi crepere aut in p̄tes scindi
cogeretur: mappaq; circumligando

ipsū dolore lenire studuit. Cūq; tā-
te eēt pfectionis ut hec omnia paciēt
toleraret: accessit etiā tā gūis infir-
mitas toti⁹ corporis: ut p decē et sep-
te annos puentū sequi nō potuisset.
Verū p aliquot ānos āte scāz mor-
tē ei⁹ q placidissā et deuotissā appa-
ruit. cū iam semio pfectus fuisset qū
alij magis solēt debilitari. ipse qua-
si miraculose fortificari cepit: omnia
q ordinis et officij sui erant. pfecte
adimplēdo. Ita mund⁹ et paupiscē.
cia ei⁹ in eo aruerāt: ut cū ex neces-
sitate interesse tractatib⁹ et pputati-
onibus opteret. aures cera obstru-
eret: ne aliqd audiret qd internam
ipsi deuocōem ppediret. Sic etiam
se oracōib⁹ et sanctis meditacōibus
mācipauit: ut sublimes personas
ipsū visitātes edificacōis grātia ro-
tundo sermone licenciaret. dicens.
Optet ut aut dñm dñm tñm. aut wō.
Sicq; p puncti statim abierunt: rā-
rius redierunt. Erat ei pēpiuus ai-
tus dñs otto archiep⁹ treueren-
sis utiq; exēplaris et sancte vite:
q aliquā sic ei fertur rñdisse. Melius
ē me licēciā accipere: q dñm a vob rēpel-
lere. Nichilomin⁹ apl⁹ eū ex corde
venerābat. Hys et alijs sās efcicijs
ī sacro ordie floruit per ānos qī. l.
Scripta ē sua doctorib⁹ sacre the-
ologie obtulit examināda: q oēs cō-
cordit ea approbauerūt tāq; verita-
ti psona. In q s fuit venerāndus do-
min⁹ et mgē bernard⁹ de reypda sacre
theologie pffessor: q vsq; nūc in stu-
dio colōn. scāe progatia et vira bōā
floret: q hanc quoq; materiā de pre-
dictis gūissimis tēptationib⁹ exai-

nauit. et gratāter approbādo aie-
bat. Intent ista perlegi q; vtilia mi-
chierunt: ppter varios scrupulos et
ligiosaz psonarū crebro de hys me
introgaciū. Hec ideo plo q; ut dili-
gēci⁹ pshderem⁹ altitudinē et raritā-
tē negocij hui⁹. Nūc at ad ppositū re-
deam⁹. Dicit g hēfina. q dñs hz qf.
dā gūissās tēptacōes qbz pbare et
purgare nōnullos solet velut aux.
in fornacē: q s tñ nēo ppi pialū desi-
derare dz: s sufficit q simpliciter se do-
mino pmitat. et roget se ab eo diri-
gi et saluari: put placitū fuerit in cō-
spectu dñe bonitatis sue. Qui autē
eas expiri et p ipsas pficere deside-
rat: optet q seorsū in solitudine et si-
lēcio degat. feriat⁹ ab omī exteriori
occupatiōe: q tēn⁹ ad eū accessū hē-
poterit et ipm iux dñm beneplacitū
exercitāe. Nec dubiū q p⁹ et bon⁹
dñs cū tali clemēter dispēsabit: put
viderit illi expedire. Nemo em hūa-
nis virib⁹ eis resistere valet a vin-
cere. Nequa q tñ frāgi debet quātū
tūq; seuiāt seu plongētur: q mag
corona p hmoi triūpho reseruāt in
celo. Pūa igit tēptacō ē pshdie siue
infidelitatis. Qui hāc patit: illi vide-
tur q falsa sint oia q legūt de xpi ī
carnatiōe. de vita etna. de inferno.
de āgelis ac. Et licet inuitissē susti-
neāt hec: tñ intm molestantur ut se
plurimū peccare timeāt et hereticos
arbitrētur. Remediū hui⁹ sufficiens ē
q violēter pshat⁹: q cqd scā mē etiā
iubet credēdum: quātūcūq; etiā tēp-
tacō in corde remittūret. Discat etiā
patienter sufferē: nec disputet cum
tēptatore: sed tacendo eum vincat.

11. No. de pshat. pshat. tēptacōib⁹.

se autē

Secunda temptatio ē blaffemie. Qui hanc patitur: quasi luto et stercorebus ipſent. et cū dñō ihu ſpūaliter conſpuit. Confundit q̄z ppter immūdiſſimas et indicibiles peſſimasq; cogitationes: ut vix nomē dñi auſus ſit nominare. aut ſacra aliqua attrere. Putat etiā ſe a deo reprobatum: et oīo indignū ad ea q̄ dei ſunt. Remediū contra iſtā ē: humiliē de ſe ſentire. et deū q̄i conādo laudare. Ob hoc em̄ p̄mittit nos domin⁹ hijs immundicijs affligi: ut ad cognitiōnem noſtri puenire valeamus. Tercia temptatiō ē deſperatiōis ceteris peccatiſſima: in qua homo velut ſub q̄dā maximo mallio edomāt: q̄i p grādi cōſolatiōe optans ut ad grauiffimū martiriū vel purgatoriū aliqui poſſz puenire. Grauior eſt em̄ oī martirio: adauget eā accuſans conſcienciā q̄ ſe ream agnoſcit: ex p̄teritis p̄ccatis. iam denuo añ mētis oculos clauē reuocatis. Occurrit deniq; hostis antiquus cū machinatiōibz ſuis ſiue in vigilia ſiue in ſompno: q̄i p̄tatem accipit trahendi eū viuū in infernū. Remediū p̄tra eā eſt: firma fides: q̄ p̄dicat deū magis p̄mptū eſſe ad miſerendū q̄ ad p̄dēdū. Verū niſi domin⁹ aſſit ſic tēptator: vana eſſent omnia que q̄i p remedijs applicāt. B̄tus quoq; bernard⁹ vocat eā cāminū ignis: in q̄ nō niſi p rorem celi cū p̄ſeruant elā. Licet ergo plurimū cruciet et ſeuia: tñ non nocet paciētiſed plurimū p̄deſt. Dñs em̄ eſt cū ipſo in tribulatiōe hat. et eripiet et glorificabit et longitudine dierū replebit eum: iſtē cōſolatiōe ſpirita

li. **H**ec breuiter extracta ſunt ex ſcriptis ſup̄dā vneābil p̄cis dñici. Qui voluerit p̄t ad lōgū ceta legere: q̄ de his tēptatiōibz ſentit. Colligēdo etiā ex alijs libris ſacroꝝ doctoꝝ q̄ huic materiā ſuū: videt q̄ b̄tus aug⁹ p̄mā temptatiōē ſc̄z p̄fidie t̄git in mltis libris. Dicit em̄ ſup illd̄ p̄s. Ponēs in theſauris abiffos. Nō ſit ſecura et torpens leticiā: quia et ſi gaudeat de m̄ia. tñ adhuc ſūt abiffi in theſauris: iſtē occulte et p̄funde temptatiōes contra fidem. Num ideo q̄ impator factus ē xp̄ianus: ergo etiā dyabolus factus ē xp̄ianus: q̄i diceret. q̄ adhuc ſūt temptatiōes grauiores cōtra fidē: q̄ p̄ſeūto ydolatrāz vñ q̄ fuit. Hoc oli figuratū credit in ezechia: q̄ dixit. Ecce in pace amantūdo mea amariffiā. Vñ et ſi hec dīna tēptatiō plene curari neqat niſi p ſolū deū: tñ ſc̄i viri remedia ſolita que ſpūſſus ordinauit p curatiōē eius non aſpernāt. Hinc reor actum. ut idē b̄tus aug⁹ libros de ciuitate dei cōſcribere: in q̄bz pleniffiē et rōnabiliſſiē p̄cedit p̄tra vniūſos ſcripulos inq̄tates mētē xp̄ianā: q̄ ſi catholica fides vel in toto vel in pte eſt iſuſficiēs ad ea q̄ ſalutē nrām p̄cernūt. Vñ aut modū illū. ut omēs viuēdi mod⁹ p̄q̄rat tñ iudeoꝝ q̄ paganorū. xp̄ianoꝝ. hereticoꝝ. ſciſmaticorū. ſaracenoꝝ. p̄hoꝝ: ac oīm aliorū q̄ vñ q̄ in mūdo fuerunt: tñ dēq; p̄cludit. Si aliq̄ ē melior fides q̄ illa q̄ apli coꝝ ore p̄ orbē p̄dicata ē: merito ſuai d̄z. S̄z q̄ hatten⁹ nulla talis apparuit: ḡ catholica fides p̄ualet. et p̄ alijs ſuāda ē t̄p̄ ſecura via ad celū.

Minore pbat multiplicat: tū p testi-
monia pphetica et martirū penas:
tū p miracula et scōz patrū doctri-
nas: tū p phōz vanitates et paga-
noz deliramenta: q nūq seipōs iuuare
poterat: h mutuis ptradictōibz ru-
dissie stolidū mūdū sefellerūt: ac mo-
bile vulg⁹ p se qsi certati trahebāt.
Sacrilegia qz ydolatrarum ex p-
prijs dās ipōz lucide refellit: ita ut
nulla rāōe sint sustinibilia. Hēti-
corz simili p̄sūptionez apte deiecit:
sodiendo eos coribz suis et scrip-
turarū auctoritate. Cui placz eos
legat et relegat: et inuēiet venustū
op⁹ et solatiofū p oī sac⁹ fidei defen-
sione disertissie p̄latū. Scio quēdā
qui multū vexabat a spū pfidie qsi
vitiqz ceterē gētes hēnt in genera-
tione sua eqz rectā fidē hant et nos
in grācie nrā. aut forte meliores: sed
postq multa hicinde legit. necdū ple-
ne obuiaē posset impulsibz nefarijs.
accidit ut q̄ cito ad p̄dictos libros
de ciuitate dei venissz: auideqz plege-
ret: illico p ōnia otentus et q̄etus p-
mansit. Hec nō ideo dixerū qsi tā su-
bito hec tēptatio p̄q̄scat in hys for-
tissimis militib⁹ hant in iuuenibus:
h q̄ aliqd tū iuuamē prestet scrip-
ta sanctorz. Sicut em̄ de⁹ pordiauit
bella: sic etiā arma qbus tellatores
muniuntur. Ceterū legi de quodā scō
et docto viro q tā graui impugba-
tur. ut qsi videret corā se stare vniū-
sas hereses altissimis verbz clāmā-
tes: nos sum⁹ veritas. Et ut fertur
crebro sancti doctores sic agitati fu-
erūt in disputationibz hereticorz: ut
vix p solam oracionē laqueū erro-

ris euaserūt. **S**actus quoqz thōs ī
22. dicit q̄ docti viri amplius temp-
tantur in materia fidei q̄ simplices:
et etiā pl⁹ meretur credere. **D**e p-
dict⁹ etiā vir sanctus iob. non mirū
q̄ huiusmodi tēptatiōes senserit cū
habitaſz in medio nationis prauē:
vbi vix paucissimi vere fideles fue-
rant: h q̄ fortiter reluctaret. oī tū
aiebat. **S**i vidi solē cū fulgēt. et lu-
nam incedēte clare: et letatū est in
abscondito cor meū: et osculatus sum
manū meam ore meo: qsi diceret. **N**e-
qua q̄ hoc feci ut scz adorare creatu-
raz p creatore: quia hec est iniquitas
maxima et negatio contra deū al-
tissimū. **E**t quibz patz q̄ sit aliqua
gruior tēptatio p̄tra fidē: q̄ gladius
tirānoz. **D**e tēptatione quoqz despe-
rationis amarissima. sepi⁹ leguntur
scī horribilitē vexati. Hec em̄ scī iob
plurimū inuasit. et pene in barat⁹
traxissz: nisi a dño adiutus fuisset.
Unde qūqz dicit se desperare: qūqz
āplius non resurgere et similia: qn̄
qz iterū qsi ad se redisset ait victori-
ose. **E**tiā si me occiderit in ipsū speā-
torum similibz. **P**uto etiā me legis-
se q̄ bñs laurecius ī craticula hāc
sustinuissz: ante q̄ bñssima aia iphi-
us de corpe exiret. **N**onnullos em̄ ī
morte quosdā in vita molestat. **S**i
ui quēdam venerabilē mgēm mag-
ne pntele oratū: q̄ tāta hūilitate seip-
sū deiecit ut p̄cos in qdaz mōsterio
rēgulariū auctis diebz vite sue pasce-
r: neqz postq publicatū fuerat ge-
n⁹ suū: ad altiorā p̄misit submoueri.
Hūc spūs despaciōis ita affixit. ut
crebro dicet q̄ aīerz se dānādum a

deo ppter pēta sua: et nō q̄ posset in-
dulgenciam pmereri. Cumq; de hoc
argueretur: non admisit consolacio-
nē. Tandē cum morti p̄ximaret ple-
ne literatus fuit: interrogantib; q; se
de hoc timore ait. Ego p omnia in
domino confido: quia ille bonus de-
neminē vult p̄ire: nec vnq̄ aliquē
dereliquit qui ad ip̄s confugit. Si-
militer de temptacōne blasphemie. q̄
plures sancti conquesti sunt. Unde
legitur in vita sancti hugonis epi-
scopi gracionopolitani: qui fuit vn-
de primis p̄pagatoribus sacri car-
thusien̄ p̄positi: q̄ ip̄m spiritū blasse-
mie vltra xl annos sustinuerit ad
magnam sue glorie coronam. Nam
sicut ip̄i dño incredibili p̄sūpōne
ydolatriam: sic eius seruo suggere-
bat vipera machinacōne blasphemie
am: scilicet ut de deo vel de hijs q̄ ad
deum p̄tinent aliquid cogitaret idig-
num. Sed sicut a domino: sic eodem
iuuante ab eius seruo victus et cō-
fusus abscessit. Nec mirū reputari
debet: q̄ hoies licet scōs hac tempta-
cōne cruciari cōtendit: cū deum huā-
na carne vestitum etiā vsq; ad ydo-
latriā temptare ausus fuerit. Mul-
ta quoq; scōz p̄m scripta repiunt
de hac materia: p̄cipue de p̄destina-
cōne et p̄scia et p̄missione et p̄cepti-
one diuina: et de regimie dei in vni-
uerso et alijs. q̄ tēptacō ista sibi as-
sumit in adiutoriū. In quib; oib; h-
ec ē cōis s̄ma scōz: q̄ vbi intellect⁹
hūan⁹ de facit ibi etiā hūane loq̄cita-
ti silētiū ip̄oni o;: s̄m illd apli. **O** alti-
tudo diuiciar; sapie et scie dī: q̄ iōp̄
hēfabilia sūt iudicia eius: et inuesti-

gabiles vie eius. Quis em̄ cogno-
uit sensū dñi: ac. **N**ichil em̄ melius
est: q̄ captiuare omnē intellectū in
obsequium fidei. **V**ex sicut iam supra
dictū est: licet ista tēmedia bona sint
et aliquid iuuent: tñ ista temptacō
qñq; ita in suo seruore exardescit.
ut informacōnē non admittat. Si-
cut namq; infirmitas corporalis si mi-
nims exerceat egrotū p̄urbat in tā-
tū q̄ vix sensus videt hē: et tedio si-
bi ē q̄cqd de remedijs dñi: et etiā affli-
ctio ista spūalis ita mētē affligit: ut
q̄cqd citra deū ē ip̄am cōsolari ne-
q̄at. **O**z em̄ q̄ sol⁹ ille q̄ vuln⁹ ifixit
salte p̄missione: q̄ idē ē eīdē curā ad-
hibeat. **A**lioq̄n quī sciāz s̄m vñctione: **appoit.**
appoit dolorē sup dolorē. **S**cio quē-
dā cui hec temptacō ita ip̄ortua fuit.
ut imaginē crucifixi ac cetē q̄ suā
deuocōnē iuuare solebant ad tēp⁹
inspicere non auderet: nec deuota le-
gere scripta que de diuino honōe et
amore tractabant. **O**m̄ cito em̄ hoc
faciebat: quasi temptacō noua ar-
ma repisset: acrius surgebat. Vi-
debatur quoq; eidem: q̄ quasi duo
spiritus sedebāt super vtrumq; hu-
merum eius: a sine intermissione in
aures ipsius insufflarent nefandi-
ssimas cogitaciones: nec cessabant
die ac nocte. donec fatigatus vires
omnes exhausit reluctando. **T**an-
dem cum nimis timeret amenciam
incurrere: pius dñs misertus eius
ip̄m literauit. **S**cio alium qui etiā
q̄si tēnio sustinuit horribiliē h̄mōi
immissiones: sed paciēter tollerāz
tandem liberatus fuit. **I**dem quoq;
michi retulit: q̄ de post ita pauidus

effectus fuisset: quod nulla uocabula potu-
melie temptatori dare auderet. Con-
suluit etiam uniuersis. quod manerent in
doctrina sancti iude apostoli. qui huius
modi dissuadet: quoniam nec michael ar-
changelus dyabolo ausus fuerit iu-
diciu inferre blasphemie: sed dixit. Im-
peret tibi dominus. Illi quoque magni sancti
qui eum ad cornu bellandum puoca-
runt: sunt magis mirandi quam imitandi.
Dominus etiam in iob ait: quod non sit pote-
stas similis super terram. que possit
ei comparari. Vincit ergo cauci per huius-
lem fortitudinem quam animosius magni
imitate: precipue quo ad illos qui ad
huc gradum istu plene non ascenderunt.
Ecce quam grauis luctator: et quam periculo-
sa pugna: que semper circa summa pec-
cata versant. Quoniam facile est dicere. no-
li discredere aliquem articulu fidei: quod
suma veritas est. Noli desperare de
venia quod plus eligit deus miseri quam
irasci: et eadem veritas quam predicat
eum summe iustitiam: etiam predicat eum summe
clementem. Quare vis ergo in tua per-
niciem magis unum discredere quam aliud
in tua utilitate confiteri. Similiter quam
facile est dicere. Sciti de domino in tota
tate et in simplicitate cordis que il-
li. Omne bonum ab illo est. Omne quod
intelligis. quod nosti. quod habes. quod po-
teris. ipse tibi dedit. Esto ergo tem-
uolenter subditus illi: nec arguas ip-
sum in iudicijs et opibus suis. Ipse enim
gloriosus et eternus deus omnipotens. omni-
sciens. incommutabilis. omnia continens. solo
verbo virtutis sue conseruas et guber-
nans uniuersa: tui nemo iuste dicere
poterit. aut sic facis. cum omnia ex ni-
chilo creauit. Tu autem exilis crea-

tura instabilis. miserabilis. fame. si-
ti. frigori. caumati. pediculis. pulci-
bus. alijsque innumere afflictionibus
exposita. Ita ut merito vere audire et ir-
racionabilissimum sit aliquid contra ordi-
nationem tanti dei sentire. Ecce iterum di-
co. quam facile est ista dicere et approba-
re: ita ut mirum sit quod unusquisque homo aliud
sentire possit: tam ut iam multipliciter dic-
tum est. nec satis dici potest: quam districte sancti
viri ac dolorose per humum exercitauerunt:
ut sic perficeretur et de alient et aptiores
fiat ad diuinos superlucetes radios per-
cipiendos: quam nusquam nisi in mundissi-
mis cordibus relucere consueuerunt. Cer-
te sicut peluis munda splendore solis
decoratur: tamen si adhuc mundior esset
etiam amplius resplenderet: ita quoque de
anima sancta sentiendum est. Et sic eadem
peluis ut mundior fiat. cinere. ster-
core vel arena durius fricatur: ita
ut inexpressus dicat eam pessime sedatam
quasi nunquam ad perfectissimam pulchritudi-
nem reparari possit. tamen expressus adhuc
apertius eam maculat et fricat: quia no-
uit quod quanto aqua munda perfunditur.
candidior erit quam unquam antea fuit.
Ita dominus deus dilectam sponsam su-
am intus decorat et fornosam. punit
foris aliquando hijs pessimis machi-
nationibus deturpari. ac tribulari:
ut eam pulchriorem sibi assumat in fa-
miliaritate precipua ac sedem semper
ternitatem lauando eam repente de puluere a-
quarum viuencium siue fontibus or-
torum: quam fluunt impetu de libano. Hinc
gag. 22. mora. de. Mirum modo agit. ut
mens nostra unde digna efficiat. inde sibi
met indigna videatur: et tunc rectitu-
dimini longe se esse sentiat cum appropinquat.

Secunda species huius temptationis
diuine ita sentitur in anima: quasi
velit deum separe ab homine. Et hoc
duplicit. Primo quando deus precipit
aliqua gratia que rationabiliter potest ne-
gari: scilicet quoniam non exaudit inuocan-
tem se nec uiuat in artificialis mag-
nis. si quasi de relictu obliuiscitur. Hec
species propriissime de diuina: quia tam
ratione inferentis quam ratione patientis
totaliter circa diuina versatur. Agitur enim in
deum et animam sanctam sine omni conuersu ali-
cuius creature: ita quod si non esset nisi u-
nus homo super terram. et omnes an-
geli manerent in celo. omnesque demones
in inferno. ad huc ista temptatio locum
habet plenissime in illo uno homine. et for-
te eo plenius. quo magis solitariū
ipsum repperisset. Et hec temptatio est omnium
temptationum mentis. acerbiorque uniuersis:
ac totius miserabilis uite huius sum-
ma penultima. Et hic est finis totius
spiritualis milicie et consummatio. Nam
qui istam uicerit. iam ultra nichil time-
ret quod ueluti durius aggredi oportet.
Hanc et si plurimi sanctorum strenu-
issime expugnauerunt. tamen Christus dominus sal-
uator noster eam super omnes grauiter su-
stinuit. quoniam in cruce lamentabiliter ex-
clamauit dicens. Hely hely lamaza-
bathi. Et post eum gloriosa uirgo
maria mater eius: de quibus infra di-
cet. Pro intellectu huius tante acerbita-
tis est aduertendum: quod teste beato augu-
stino. uita corporis est anima et uita a-
nime deus: et sicut corpus nutat et
dolet si anima ipsum efficaciter non ui-
ficerit: ita deo omnino in aspernabile cada-
uer resoluitur si ab eo recedat: sic per
omnia cum ipsa anima agitur. deo sub-

trahente gratiam suam magis vel
minus. Dictum est enim superius quod anima tantum
gaudium sentit per gratiam per libitum.
quod etiam in medijs flammis rideret. et
quod nullo modo posset esse locus spiri-
tuali temptationi si gratia ita in a-
nima pseueraret. Sed ut homo iux-
ta regulam diuine iusticie in spiri-
tuali uita per temptationes perficeretur: pau-
latim gratia ipsa ordinatissime sub-
trahitur: ita tamen quod semper manet suffi-
ciens adiutorium infirme nature: ad
sufferendam pugnam et etiam uincendam
ut dictum est. Et secundum istam generalitatem omnis
temptatio potest dici diuina tamen quod occasi-
onaliter ab ipso deo datum habeatur: quoniam ui-
delicet indigit homini pugnam contra
uicia. et etiam pugnandi materiam pre-
beat et occasionem sibi prouideat: ut
sue uelit siue nobis pugnandi necessi-
tatem habeat. ut dicitur per deum. viij. ca.
ubi dicitur. Adduxit te deus tuus ut af-
fligeret te atque temptaret. ut nota fie-
rent que in tuo animo versabantur: utrum
custodias mandata illius an non.
Recedente ergo paulatim gratia et pug-
na crescente. uictoriaque multiplici suc-
crescente. tamen de per omnia creaturarum con-
tra bellatum tantum inclitum triumphum. rema-
net ipsa sancta anima cum deo solaria per donec
effecta ut etiam cum ipso nouum et mirabi-
le certamen ineat. Hoc autem nunc est ali-
oquin ueraciter anima expiri non possit. quod
ex se. aut quod ex gratia habet. Usque enim
ad hunc gradum semper sibi aliquid de
se ipsa blanditur: quod etiam aliquid ad se per-
tineat de supradictis tantum gloriosis et mul-
tiplicibus triumphis. Sed quoniam iam gra-
tia totaliter pene auferretur. et uix ali-
qua minima scintillula bonae uoluntatis

relinquitur. tunc perfecte sentit ani-
ma sancta q̄ nichil ex se confidere
debeat: qm̄ qz malum sit sibi absqz
deo esse. solitisqz suffragijs carere.
Experit enim dolorosissimeqz nū-
q̄ ab ineunte conuersationis sue
primordio tanta sit macie. tanta
ariditate. tantqz acerbitate confe-
cta. **A**credit ad hoc rursum noua
omnium prostratorum hostium in-
curio: quasi iam denuo spem habe-
ant. deperdita bella relucrandi. cla-
mantium ac dicentium. **D**eus dere-
liquit eum: persequimini et cōpre-
hendite eum: quia non est qui eripi-
at. **A**crius nunc instat: nam si nūc
euaserit man⁹ nostras: deinceps ac-
cessum ad eum nunq̄ habere poteri-
mus. **V**erum siue hostes redeant si-
ue non. ipsa derelictio est sibi graui-
ssima penā: que nec in libris scribi.
nec ore proferri: sed tantum experiri
potest ab hijs qui ad hoc dignificati
sunt. **H**uius figuraz olim gessit san-
ctus ille rex iuda ezechias nomine:
q̄ post tāta discrimina in cantico suo
loq̄tur admirabile verbum cū mag̃
attentione dicēs. **E**cce in pace ama-
ritudo mea amarissima: q̄si diceret.
Quis hoc credidissz? **S**imilit̃ et b̄ta
maria magdalena. que nec discipu-
lorū nec angeloz consolacōe potuit
aliquaten⁹ consolari: nisi dñm ipsū
reinuemissz. **I**ta est de ista dīna ani-
ma cui om̄s consolatio. om̄s infor-
matio. om̄s p̄missio onerosa est: do-
nec inueniat illum quē tāto amoē
diligat. et a quo nō min⁹ diligī memi-
nit. **H**ētit em̄ qd̄ tolerat. et qd̄ ami-
sit amarissimē de flere nō cessat. **H**uic

exercitio aptauit spūscūs multos
passus in sacra scriptura. ne inuisa-
ti de hijs remaneam⁹. **S**icut ē illud.
Quē admod⁹ desiderat ceru⁹ ad fon-
tes aquarū: ita desiderat aīa mea ad
te deus. **q̄** **A**d eam cū nō inuenissz eū:
subiūgit. **A**d meipsū anima mea cō-
turbata ē. **E**t iterū. **Q**uid michi ē in
celo: et a te qd̄ volui sup̄ terrā. **D**esi-
cit cor meū **q̄**. **E**t in canticis. **A**nima
mea liquefacta est. **q̄** **Q**uesiui illum
et non inueni: surgam **q̄**. **C**onflagit
enim huic anime quod loci⁹ de se
deflet. dicens. **I**nfelicissimum gen⁹ in
fortunijs est fuisse felicem. **S**i igitur
amor vilium rerum deperditarum
tantam inducit amaritudinem: quā-
tō magis summi dei tanta famli-
aritas iam quasi penitus amissa.
Hijs afflictionibus propheta deo-
ctus ait. **E**go dixi in excessu mētis
mee: proiectus sum a facie oculorū
tuorum. **E**t tamen ante breuiter p̄-
misit dicens. **Q**m̄ magna multitu-
do dulcedis tue: quā abscondisti timē-
tibus te **q̄**. **H**ec quoqz praxis beate
katherine de semis contigit. **D**icitur
enim in vita eius libro p̄mo. capitulo
xi: q̄ post magna exercitia spiritu-
alia et consolacōnes internas. tan-
ta demonum multitudo ad eam ac-
cessit: vt cella que sibi velut paradi-
sus antea fuit. **I**am tediosa ad tem-
pus erat: et si licuisset. imitando ihe-
ronimū p̄ valles fugissz et colles: ut
tā abhominabilia demonū mōstra ac
septemta vita ssz. **A**ddebatqz afflicte
mēti afflictō alia: q̄ spōs⁹ q̄ solebat
eā sepi⁹ visitare. sola cōesqz plūcias
misericordiē dare. vidbat p̄nē elōgat⁹.

Et nec visibilis nec invisibilis suū ut
apparebat auxilium porrigebat aē.
Tandē libeāta frequēte dō autē quō
cōfingere aīe dēū amāti solz. q̄ feruor
mētalis vel ex diuina puidēcia vel
ex aliquali culpa ex haustis adiuē
cōmbz inimici tēpescit: et q̄qz q̄i ad
frigiditatē vsqz deducit. **E**t quidā in
cauti vidētes se q̄i p̄uatos solitis cō
solaciōibz dimittūt exerciciā p̄suetā
orōis meditaciōis seu lōmis vel pe
nitēciā in q̄ se āpius debilitāt et leti
ficiāt inimiciq̄ nichil aliud q̄rit. nisi
q̄ tiro xp̄i depōat arma cū q̄bz ipsū
vincebat. **D**elerigit tātus athleta
xp̄i semp sua exerciciā p̄suetā p̄tinua
re nec quicq̄ diminūē. dicēdo. ego cō
fido in dñō nostro ihu xp̄o et nō ī me.
Ita nūq̄d tu visissē aliq̄bz cōsolaciō
nibz dignus es. nūq̄d p̄p̄ eas elegi
sti huius xp̄i. **E**t nō. q̄ verissē in me
dio cordis xp̄s tūc ē. dando scām illā
tristitiā et displicēciā: alioq̄n null⁹
posset ad momētū talibz re sistē. **V**ide
ubi supra pulchre. **E**t nota q̄ ī isto
sexto gradu caritatis. spirituale ma
trimoniū p̄ficiat̄ inter deum et ani
mam sanctam: vsqz em̄ adhuc nup
cie pabantur. **C**onstat autem q̄ in
veto matrimonio non solum mulier
traditur in potestatem viri. sed etiā
vir in potestatem mulieris: ad quod
nichilominus prouidi viri non faci
le consēciūt nisi cum multa experiē
cia p̄uia. **S**ic dominus deus in hoc
gradu plene animam ip̄am tēptat:
an videlicet p̄donea sit relinque pa
trem id est spiritū suum. et matrē id
est carnem vel corpus suum: et adhe
rere sibi. aliunde consolacionem nō

requirēdo. **P**erfecta namqz v̄p̄oīs
castitas. que oculos. manus. labia.
corpusqz totum et animam ip̄az cō
ponit maxime in absēcia viri des̄
henditur. **N**on omniū animarum li
cet sc̄arum est ista gr̄cia. **Q**uinymō
oēs pene supradā q̄dus sancte car
tatis honesta solacia suis p̄miscēt
exercicijs. **I**ste autē velut viduus do
lore confectus seorsum sedet merēs.
nullam prorsus consolacionem ad
mittens: donec ab altissimo desuper
missa fuerit visita cō. **V**ñ et ob hoc.
iuxta dictum beati gregozij. iste q̄
dus diuinitatis nomē accepit. **N**ā
qui in eo p̄fectus fuerit. deum vincē
phibetur: et ei. velut amantissima cō
iunx viro. copulatur. **H**oc autem ne
quaq̄ fieri potest: nisi hanc iam du
dum supra dictum est. anima ip̄a p̄
fecte sibi ip̄i moriatur et a se penitus
deficiat: hanc iste gradus plenissime
requirit. **H**ic pulchrum spectacu
lum placeat intueri. **D**icunt concor
diter sancti patres tanq̄ mltipli. **E**x
pti: q̄ natura semel p̄ serpentem le
sa. venenoqz illius infecta. semp gr̄e
aduersetur: sitqz iuge bellum inter
eas donec altera earum succumbat.
Verum natura in hoc quandoqz fe
liciter decipitur q̄ est nimis auida:
gr̄cia vero est nimis cauta non di
co subdola et etiā nimis larga. **E**x
condigno igitur simul regnare non
possunt. **N**atura em̄ nichil facit fru
stra: gr̄cia autem si aptum vas in
uenerit se totaliter gratis infundit.
Oportet igitur q̄ altera earum vin
catur. **A**git ergo mirum in modum
gr̄cia subtiliter: vt naturā p̄tinacē

paulatim inducat ad sibi seruiedū
ex animo et voluntarie: que ex in-
ta^{te} rebellionē. violenciāz omīno non
admittit. **Natura** em̄ sūme liberta-
te affectat. et sui excellenciā atqz cō-
modū. nichil diligit. nichil opatur.
nisi p reciprocū. hoc est in ordine ad
seipsam. **Gracia** autē precise econ-
tra. **Vides** igitur grā qz plano pede
naturā ad se trahere nō potest: pio
quodā dolo pmittit ei omīa que vult.
gloriā. libertatē. honestatē. qz modi-
tatē. vitā. suūqz sūmam nobilitatē.
Sicqz eam sibi p̄sentire facit. obedi-
enciāqz extorquet. **Gaudet** igitur na-
tura qm̄ ei bene est cum gracia: qz
p̄ que sibi magis seruit qz ipsa sibi.
Cādū em̄ bona pax int̄ eas: qdū
grā seruit nature. et nichil ei preci-
pit nisi quod placet. **Vargit** deuoti-
onē. suauitatē. amabilitatē. lacri-
mas dulces. intelligēciam: facilitatē.
tēqz in omībus que agit. & famāz bo-
nam. **Gloria** ē ergo natūa in se val-
de & caput leuat. letabūda. qz dñāz
suam videt sibi tam sedule seruire:
cui tāto cum tremore obedienciā
sp̄s p̄dicit quasi non credidiss̄ ei qz
sic tenuole se tractare deberet. **Est**
igitur bona pax. **S; gracia** vidēs na-
turā sic desidiosam ac rusticā qz
nulla venerabilitate sibi occurrit:
neqz aliq̄ verecūdia mouet sup̄ sui-
cū huiuscemōi malletqz sic sibi ob-
seq̄ in ppetuum a tanta dñā qz p̄pri-
um pedem mouere: incipit tedū ha-
bere. et paulatī admonē ip̄az ut ecī
am aliqd̄ opari assuescat: gratesqz
pro tantis ac insolitis bñficijs red-
dat. **Sic ita.** **Sed** statim natura ve-

lut acilla mercēnaria ad se reuer-
tur. **Denuo** grā ipsam hortat magis
ac magis: p̄ceptaqz successiue mul-
tiplicat. **Obedit** illa more suo iā gē-
uit. deīde accidiose: p̄t q̄rulose. **Quo**
p̄pto. grā iā apte in faciē ei expro-
bat. **Guiozaqz** impōit. et qz sit mēor
p̄fessionis sue. vehemētē exaggerat.
Andet natura qz similit̄ ecīa ipsa sit
memor p̄missionis sue. neqz nimis
dure agat. **Alioq̄** velut dolosa z eā
accusabit. **Rursū** grā rīdet. qz de ta-
libz taceat et p̄fē obediāt: qz nisi h̄
fecerit disciplinā hēbit et vterea co-
tidie. nec quicq̄ daturā se p̄misit an-
istā p̄fām et humilē obediēciā. **Ed**
at ecīa qz deinceps adhuc multo gē-
uioza iutebit. et strictiorē p̄putū ex-
iget. **Audiens** hec natura et sagaci
oailo p̄pēdens qz sic debet paulatī. de-
spici. grauari. affligi. acillari: gūissi-
me dolet qz i alienā manū se tradi-
dit: cupitqz oibz modis ad p̄stinā li-
bertatē redire. **Grā** econ̄ suos quo-
cat adiutoēs. et vim faciēs fortissē
naturā p̄mere cupit. **Naturā** vero n̄
segnis ad bellādū se parat: fiuntqz
notre infidie abaz. **Videbī** atrocissi-
mū inde fessūqz certamē: donec altrā
eaz succūbat. **Accurre** et p̄teplate
femellas has non femineo more cō-
certatē: s; veluti si vidēs duos fortis-
sios iuuenes eq̄s velocissimis iñdē-
tes. oīqz picia pugndi p̄batissios. n̄
la mora cessantē nūc hastis vibrati-
bz. nūc ensibz nudis. nūc sagittis a-
cutis. tandem pugnis et fustibus se
mutuo petentes: donec spiritus su-
perest de campo nequa qz abeuntes.
Quis nouit dicē q̄t instinct? accres

natura de archano p[re]t[er]itois sui ce-
lerrime p[re]f[er]at quot p[re]lia. quot aux-
ilia. q[ue]t machinas. q[ue]t tela. q[ue]t inuena-
tas nequicias ab imo trahat c[on]tra
p[er]grinā debilem q[ue] et adhuc ip[s]am
nouit q[ue] creatā grāz. **R**ursum quot
gemitus. q[ue]t est. q[ue]t discursus. q[ue]t la-
tores. quot sudores. anxietates. per-
plexitates. fluctuationes. picitacio-
nes. sustinet ip[s]a exul gracia in re-
gione longinqua. ubi adhuc vix ali-
q[ui] minimā p[re]t[er]itam regni hoc ē w-
luntatis licet tepide obtinuit sciens
p[er] certo q[ue] si hoc o[mn]i amiserit iam illi
co[m]muni destinatur. que ad eternali-
ter viuendū nup[er] creata fuit. **S**ol-
uit ergo nō parū quando utrobq[ue]
mortale bellum gerit. **S**it de m[un]do cō-
certatō aliq[ui] longa aliq[ui] aucta. in-
ter domū dauid et domum saul. **S**i
gracia quieuit se defendē. longus ei
lato: succedit. **S**i natura p[er]ualueit.
iam statū grā neci tradit: ip[s]aq[ue] na-
tū de infelici ac infami triūpho ad
modicū exhilarata. tādē et[er]nis cruci-
atib[us] exp[er]it exurenda. **N**oluit em̄ in-
telligē ut bñ agē. nec q[ue]t reācie d[omi]ni
fuit. **C**ui[us] agi f[er]reus sūma libertas
est. **S**ed nūc de p[re]destinatis loq[ui]mur:
intra quor[um] nūm nos q[ue]t misericors
deus ānotare dignetur. **D**om[us] ergo
dauid id ē grē cotidie p[er]ficit semp[er]
se ip[s]a fortior ē. **D**om[us] vero saul id ē
nature cotidie deficit ac se ip[s]a infir-
mior inuenit. donec tandem penitus
vniūsum semen maledictionis ex-
tinguatur id est rebellio venenata: q[ue]
semp[er] indomabilis p[er]māsit. regnum
q[ue]t aīe iugiter p[er]turbabat. **P**rostermi-
tur igit[ur] vetus homo p[er] grām. et reui-

niscit nouus qui p[er]m deum creatus
ē: reddit q[ue]t regnū pacatū plene: ita
ut in eo d[omi]n[us] graciosē h[ab]itare digne-
t[ur] p[re]cipiens libere quicquid voluerit si-
ne omni cōtradictōne. **N**ū sit aut[em] ra-
rum hoc in ista vita q[ue]t pauci ad
istum gradum pueniant. **F**leBILE ē di-
cere. **S**edundo igit[ur] ad p[ro]positū: vi-
deamus qualis ista septuaginta diuina
hanc graciā in homine p[er]quirat vel
examinet. **D**ictum est em̄. q[ue]t dupli-
citer deus amicos suos temptat so-
leat: videlicet vel grauiā impando.
vel solatiū subtrahendo. **P**rimo mo-
do temptauit abraham: scdo mō iob
aliosq[ue] innuābiles quos ad hoc dig-
nos iudicauit. **T**emptando aut[em] abra-
ham multipliciter ac diu[er]s[is] varia
inuenit. pluā p[re]misit. p[re]missa distu-
lit. tandem etiam qd ultimo dedit ac
p[re]ciosius ceteris fuit reperiit. nec so-
lum reperiit. sed etiā contra nature
morem absq[ue] omni causa occidi m[un]-
dauit. **S**aac vix k[on]m filii sui. nec a
q[ue]t alio q[ue]t a se ip[s]o q[ue]t ip[s]m genuerat.
Que res utiq[ue] difficilima fuerit im-
pata p[er]m aug[ustinu]m. **D**e ciuitate dei. **N**ō
ne videatur tibi q[ue]t ex industria virū
p[er]m ac simplicē oīq[ue]t p[ro]bitate p[er]spicu-
um puoca uerit. eūq[ue]t velut fatuellū
tā longo t[em]p[or]e ludifica uerit. **C**rede m[un]-
dus valde inueniet. q[ue]t vestigia h[uius]
patriarche p[er] oīa ydone[us] imitari ha-
beatur. **S**pes em̄ q[ue]t differt affligit
aīam. **C**or quoq[ue]t humanū p[re]missio-
nis ipaciēs si nō statim quod cupit
feruide accipiat. velut mulier preg-
nans illico proicit abortiuum. **N**on
sic vir iste diuinus. vir inq[ui]m. vir v-
biq[ue]t iuxta sententiā beati augustini de ciuitate dei.

virilit agēs. nō sic elāguīt. non refri-
guit. non semel saltē vnū vbum dis-
plicabile ptulit. Quinimo fide p̄stās.
spe firmus. caritate diffusus. deuoti-
one feruid⁹. opacōe non tepidus. oī-
qz virtute p̄batus. iugiter forti ai-
mo ad meliora festinabat. **P**enset
q̄ voluit an leuis ista temptacō fu-
erit. et si ita iudicauerit. sciat se p̄pte-
rea in hys idcirco stolidū. qz in exp-
tū. **D**icit sc̄s thō. qz sacra scripturā
de more hēt. ut aliquā magnitudinē
opis in retribucōe oīdat. **H**ic obe-
diēcia abrahe p̄fāssima p̄batur ac
deo gratissimā. q̄ insolitis ac maximis
p̄missiōibz p̄miata fuit. **E**xēplo
hui⁹ tū p̄fē obediēcie poterit quis co-
tidie seipsū examinare. et colloq̄ cū
dño de oīet se temulū p̄tere ad oīa
faciēda vel sustinēda p̄ grām suam.
Hic vel sic dicēdo. **D**ñe in simplici-
tate cordis mei. cupio tibi sūme pla-
cere cū sancto abrahā. vel illo aut a-
lioscō cuius memoriā hēt in obediē-
cia. in paciā. in caritate. in humilita-
te. in longanimitate. castitate. ac alijs
bonis omnibz. q̄ tibi tā grata p̄ hec
exēpla scio. **E**t vtinā sic tibi iā pla-
cere sicut illi tibi placuerūt. qz ex
me nichil hateo. ideo immēsa. tuam
clemēciam rogo. ut me in omnibz p̄-
uenias. ad oīa p̄ tuā b̄ndictam gr̄-
ciam p̄atus et sufficiens inueniar. qz
quid illud fuerit. **A**t hoc mō p̄t q̄s
oīa opa abrahe ac oīum scōz ali-
ozuz sibi p̄ bonā volūtātē facere me-
ritoria. s̄m modulū suū. **I**ta p̄para-
m⁹ viam dñi in deserto. et fructuose
tēptam⁹ animas nr̄as. purgando
eas a sp̄imis malaz. inclinacōnum.

easqz ornātes virtutibz et meritis
anteq̄ ab hac luce trāsmigret. **D**e
cūdo mō de selectos suos tēptat. sola-
ciū siue consolacōez subtrahēdo. q̄h
iā se alienauit ab eis. **E**t hec ut iā
sepe dcm ē ḡuior et amarior ē vni-
us. p̄ugitiua nimis. **O**ēs ei alie tēp-
tacōes a minima vsqz ad maximā
hūt ad min⁹ hāc duplicē cōsolacōem.
qz in bona spe p̄pter dei hōrem susti-
nēt oīa. et qz etiā sentiūt notabili-
ter iuuamēdine gr̄e qd̄ dolore lenit.
et aliq̄lit a p̄ximis vel ab āgelis cō-
fortari p̄nt. **H**ec aut tāta ariditate
plena ē. q̄h p̄ci⁹ dāpnari timeat q̄
saluari. nec iuuari poterit. nisi p̄lō.
gram paciā a solo deo. **C**ompat ei
morbo inaurabili naturalit. nā tal-
hūano studio reapiari non p̄t. sed
tm̄ miraculose. **E**t est notandū qz
oēs tēptatiōes licz int̄ se regularit
loquēdo ordinatissimā hūt differēciā
difficultatis. sic ceteris p̄ib⁹ difficil⁹
ē ieiūare p̄ vnu diem q̄ legē vni p̄-
nēt et sic de alijs. tñ q̄cūqz p̄l⁹ habue-
rit de ista. ē simplicit̄ dicēdo alijs ḡ-
uior. **E**t hic soluit diu dilata q̄stio.
q̄ talis est. **Q**ue scz tēptatio altei sit
p̄ferēda. q̄ ad maiore vel minorem
difficultatē. **D**icēdū qz illa magis le-
dit paciētē. q̄ tūc vnit qñ min⁹ bz de
adiutoio gr̄e. **H**ic dat exēplū de mi-
lice bñ armato vel nudato. **I**ta em̄
gladij qui armato nichil obest. nu-
datum p̄mit⁹ inficit. sic nōnūq̄ vi-
demus viros magni p̄fais absēte ḡ-
cia ad modiciū v̄bū turbat. q̄ alio tpe
ob piguedinē deuocōis ī magnis cō-
tuelijs gratulātur. **P**ōne sanctus
tiburcius super arđentes prunas

velut super flores ambulabat. **N**one
propheta ille venerabilis ionas continē
se ab iracundia nequē pualuit. quando
verbum quod p̄dixit minuitis omni
no non euēnit. **N**on hoc. nisi quia in tā
sanctis viris p̄ illo tēporis momēto
redūdancia gracie dispar valde fu
it. **H**oc tamē apponendū est. quod scilicet
te equali adiutorio gracie. tunc nich
ilominus temptatō sup̄ueniens p̄e
sanda est cū suis circūstancijs. eo quod
illa sit p̄ tunc grauior. que ex sui na
tura patienti ē discōueniētiōr. siue ī
rebus siue in corpore. sicut iā exēplifi
catū est de ieiunio et lōne vni⁹ pa
ter noster quo ad hominē sanū et na
turaliter bñ dispositū. et sic de alijs.
Posset autē tanta esse disportio sū
in naturalibz siue in gratuitis. quod eō
tra facilius esset ieiunare quā orare.
Et quibz clare patet. quod hec tēptatio
diuina q̄ ē velut q̄dā infirmitas aī
me inauarabilis. ē oībz alijs grauior.
Non in deuoto illo libro q̄ dicitur horolo
giū sapientie. legitur. quod ip̄a dicitur p̄tū aduē
tatis. p̄ q̄d milites p̄batissimi stri
ctissime examināt in acie xp̄i p̄stitu
ti. **E**t h̄z locū in illis tēp̄. q̄ sic fortiter
p̄fecerūt ut in hac tā afflictīua dēli
tione aliunde cōsolacionē nō querāt
sed patientē expectent. sursumqz cor
bateāt. seip̄os et omnē creaturā de
serendo. omnēqz cogitatū in deū ia
tando. diuinūqz bñplacitū cōstātī
aīo expectantes. donec cōnuari me
reant inter eos de q̄bz dicitur. **D**eus temp
tauit illos. et inuēit illos dignos se.
Et iterū. **V**os estis qui p̄mansistis
mecū in tēptatōibz meis. **E**t ego dis
pareg. ut bī. q̄c. Quasi diceret. **V**os

tamēdite viciistis v̄s ip̄os p̄pter me
ut seruiretis michi. et ego vincā me
ip̄m deinceps p̄pter vos ut fruā v̄
bis. **I**n hoc tam graui examine scūs
iob diu sedit. nec vllā ab amicis cō
solacionē recipere consensit. **S**tūs quo
qz anthom⁹ iter et iter crudelit la
ceratus nichil conquestus nullāqz
curam tantis vulneribus apponēs.
xp̄i visitacionē. ac sui nōis in toto or
te glorificacionē p̄meruit. **V**as elo
nis crebro ultra mensurā oīum na
turaliū viriū distentus ait. **S**upra
modū tribulacionē passi sumus ita
ut tederet nos quoqz viuē. sed et in
nobis ip̄is r̄sū mortis hūm⁹. **S**ā
ctus etiā fr̄ciscus p̄ mirā illā hūi
licitatē. deuocōnē. seruoze. p̄dicacionem.
p̄phēcā. paupertatē. īsuspicabilemqz
pacienciā. tandē hac lesiua derelicti
one quadriennio ut fert de coct⁹ fuit.
seorsū in āgulo velut rudis sedebat
q̄i sibi ip̄i diceret. ubi ē etiā nūc deus
hēlye. **V**eniētibz quoqz fr̄ibus et v̄
bū edificacionis solito more p̄tētibz
valde erubuit. p̄ eo quod nō eāt v̄x neqz
sensus sic heri et nudi⁹ scī⁹. **F**acile
ut arbitror et ip̄e ceteriqz om̄s tali
ter afflictī diceret absqz fictione potu
erunt quilibet p̄ se illud tam stupe
dum verbum. videt michi quod sim ma
ior peccator totius mundi. aut illud.
Venit xp̄us p̄ctores saluos facē q̄p
primus ego sum. malignitate nō tē
pore. ut aug⁹ expōit. **I**dem qz aug⁹
vir perit⁹ in oī spiritali pugna sic
legit hāc materiā dilucidasse. **L**oq̄t
eīm sibi in cōtemplacionē familiā de
ita dicens. **A**ugustin⁹. vis tu me a
mare. **A**ugustin⁹ respōdit. **V**olo. **E**t

ille. **F**ac qd iubeo. **I**ube dñe. **R**elinq
quicquid delectat in mundo et i car
ne. **R**elinquo. **P**arum est. **P**recipe
ergo. **R**elinque quicquid turbat in
mundo et in carne. **R**elinquo. **P**a
rū est. **P**recipe ergo. **R**elique temet
ipsū. **R**elinquo. **P**arum est. **Q**uid
ergo amplius? **D**espicias te ipsum:
cum videris te ppter me despectum.
Despicio. **S**ic me inuenisti. **E**cce q
lis pfectus: et q miranda sentēcia.
Dicitur notanter: despectum ppter
me. **M**ulti siquidem despiciuntur eci
am bone voluntatis hoies h nō ppe
deū: puta incauti. improvidi. tepidi.
obliuiofi. vbi fi. indiscreti. **I**lli autē
q sic studiose cōsulantur vt merito
hōrabbiles sint corā deo et hominibz:
et tū adhuc disponente dño vbiqz
angustentur. vbiqz despiciantur: il
li sincere dicere pnt. **P**pter te mortifi
camur to ta die: estimati sum? sicut
oues occisionis. **H**ec omnia veneūt
sup nos nec obliui sumus te. et inq
non egim? in testamento tuo? **N**ec
cessit retro cor nostrum. **I**sti inq p
pter deum despiciuntur. **E**t si tūc pa
cienter sustinent et seipfos paritē de
spiciant: dicendo sinceriter ex anō.
q nūq dīna consolacōne digni fu
erunt. nūq gracia dei bene vfi fu
erunt: omniaqz ipsoꝝ opera nullo
merito pensanda. h velut pann? mē
struate aspernanda: et q iam iu
ste secum agatur. nūq deinceps di
uinā familiaritatē q tocīens abusi
fūt appetere audentes. h in sola spe
dīne clemencie cū publicano saluā
cupiētes: q inquā sic sentiunt. illi sūt
q deum inuenerūt. **E**cce mirabilia

verba. **I**am dicunt se aliqd magni
fecisse ne ppter impetū temptacōis
desperēt. **R**ursum dicunt se nichil eē
ne veritati dīne aduersentur. **E**t h
vbiqz est mirū sup mirum: q tūc
dñs deus p̄mior est quādo remo
tior putatur: tūc ampli? homo pro
fecit qñ se plus defecisse credidit: tūc
doctior quādo sōlidior: tūc fortior qñ
infirmior. tūc melior quādo negli
gentior: tūc securior qñ perplexior.
Qui potest capere capiat. **P**uto ne
minē ista intelligere posse: nisi qui ex
periri mereatur. **E**t quis ad hec tam
pdoneus? **I**am etiam de alijs san
ctis exemplificare non esset difficile:
sed nichil sic elucet quomodo caput
martirum ac sanctorum omnīū do
min? noster ih̄s xp̄s: qui ut dictum
est precellit vniuersos in hac tēp
tacōne diuina pbatos: et post eum
gloriosa virgo maria mater ei? do
mina nostra. **N**ec hic necesse est pre
mittere p̄testacōnē quasi: hec nō cō
ueniāt: p eo q nūq in isto sexto q
du fuerit more alioꝝ scōꝝ: h sp. etiā
ab instātī cōceptōis p̄fais. grāqz n
sit sibi data ad mensurā. neqz indi
guit more alioꝝ viatoꝝ p̄ficere: q
hec magis colligim? ad nrām ifortū
onē et p̄solacōnē. q ad m̄grālē dicē
doꝝ coordinacōez. **Q**is em̄ xp̄i actio
piter et passio nrā ē instructō et iu
uacō: nec q̄cūqz vtili? q ip̄sū serpētē
intueri: q p̄fortare nos poterit ac me
deri. **I**ntēdo igit materiā hāc occu
rit p̄mū ap̄ls ad heb. 5: p̄solatorie
nos alloqñs ac dicēs. **N**ō hēm? p̄ti
ficē q n possit p̄pati ifirmitatibz nrās:
h tēptatū p oīa p filitudīe absz p̄cō.

Dicit temptatū p oīa. **S**up dictum est q iuxta sīmā bī gregori et aliorū scōz triplex temptatō in sacra scriptura repiat: scz hūana sup hūana siue angelica et diuina. Omnes has dñs ih̄s p̄essus ē dignacōne nō nātate ut scz electos suos a tēptacōne libera ret. humilitatē doceret. formā pugnādi daret. tēptatū uinaret. spem donaret. hostem debilitaret. ac cōfidentia ad se cōfugiedi tribuēt. **P**rimo igit h̄c apte scriptura ostēdit tēptatus est omni tēptacōne hūmana ab ifanciā sua vsqz ad agoniā. **S**ecō oī tēptacōne sup hūana siue angelica uidelicz ab ipā agoniā que martirio cōpāt vsqz ad mortē. **M**artires em̄ et si hōies sine carne ueluti. tamen nō s̄m carnem militantes sed uelut sup hōies siue angeli corpa sua q̄si ad se non ptineāt despiciūt et p nichilo h̄nt. tūctis p̄cā h̄ntibus et tūdem morti ea exponēt. **I**ste due tēptacōnes ex deat su euangelioz clare patent. **N**ā herodes dya bolus. et uidei p multas i fidiās que hūanitus repiri poterant aut sufferi ipm tēptabant. **P**ilat⁹ uero ad suggestum illorū qui in potestate erant ipm ultra vires hūanas afflixit et martirē fecit. **P**ro q tamē est aduertēdū: q s̄m gregoriū. q̄uis xp̄us p oīa tēptatus fu erit. non tñ eius mentē delectacō mordit. neqz tēptatus fuit a seipso si aut nos tēptamur: qui intra nos portamus seminariū viciorū. **O**mnis em̄ illa tēptacō xp̄i foris nō intus fuit. **Q**uare aut intus temptari nō poterat xp̄us neqz b̄cā virgo maia

hec est ratio: q̄ originalis iusticia que ē p̄mpta obediēcia inferiorū virium ad racōnē diuinitus regulatā. hoc in eis non p̄mittebat. nec plus p̄ficeret carnalis tēptacō foris oblata qm si lapis temptaret aut lignum: quia nullū oīo incitamentum prius sensissent. **Q**uā diu em̄ racō obediēbat deo tam diu etiam inferiores vires obediēbant racōi sine omni subrepcōne p̄uētiōne et retardacōne inordinata. **I**sta grā in nullo viatore vnq̄ fuit nisi in istis duobus p⁹ lapsus nature: neqz in iohāne baptista: licet quidā illorū ualde p̄e ad illam accesserant. **T**ercia uero tēptacō id est dīna tūc in xp̄o ultra omēs viatores incōpabiliter efferbuit. qm in cruce clamauit. hely hely lamazabatani. **Q**ualit̄ autem id intelligi debeat non satis ex textu clarescit: sed scūs thomas in scia pte illud pulchre oīe assumens illud verbū ieremie: **O** uis om̄s qui trāsitis p viam attēdite et uidete si ē dolor h̄c dolor meus. **C**onstat em̄ cōcorditer q s̄m om̄s scōs istud de cristo p̄phetatū fuit: et tñ quo ad penā exteriorē hoc de ip̄o verificari non p̄t. **N**am b̄cīs laurēcius et vincenciū et alij quidā martires atroci⁹ in corpore passi sūt qm xp̄us. **R**estat ergo. q illud verbū de mētali dolore p̄cius intelligēdū sit: q̄ de corporali. **D**olor aut̄ ille mētalis maxim⁹ fuit: et tantus q nulla creatura alia non vnica potuisset ipm sustinuisse. **S**icut em̄ racōne vnite diuinitatis potuit xp̄us opari quicqd̄ uoluit ultra om̄ē creaturā: sic etiam potuit

pati. Assumpsit q^o voluntate pⁱ dñs
illū sūmū dolorē: s^z oīmodā iusticiā.
Dcābat ei dīna iusticiā. q^o ille dolor
tātus eē debuit: ut rñdēt fructui qⁱ
de seq̄batur. Fruct⁹ at ille fuit infimi-
tus: q^o simili et dolor. Q^o at dīc se de-
relictū nō ex ipaciēcia vit: s^z ad oī-
dēdā veritatē hūane natūe qⁱ veraci-
ter passibilis fuit: et ad nrāz oforta-
tōnē ne ī tribulacōe deficiam⁹ qⁿ de-
relinq̄mur a dñō iux⁹ modulū nr̄m:
q^o ī nullo cōformiores efficiamur xpō
in hac vita q^o ī ista derelictione si-
ue dīna tēptacōe. Tūc siquidē de⁹ pa-
ter magnalia ostendit. quātū scz di-
lexit gen⁹ hūanū: qⁿ sic dīlctm filiūz
pauit ppter scelus populi fuit: ut tā-
qⁱ ad corp⁹ q^o quo ad aīam nulla in
eo sanitas remanēt. Et licet tota vi-
ta xpi dēū prēm hōrificaret: tūc tam
ampli⁹ eū gloriificauit qⁿ ipū ī
ter tot tormēta cōfitebatur. Et fuit
ipse dñs xps ihs per hanc obediēti-
am mōlem tū sūma paciā qdāmo-
do prēm viciit ut suū hōrem sibi tri-
bueret sicut scriptū est. **P**t nō iudi-
cat qm̄q^o s^z oīne iudiciū dedit filio ut
oēs. hōi sⁱ hōpēm. Et iterū. **D**ata ē
michi oīs ptās ī celo et ī terra.
Et apłs. **D**onauit ei nom qd ē sup
oē nomē. ut ī noīe ihu. oē gēfīet
īfūat et seq̄cibz suis qⁱ ī hac tēp-
tacōe cōstāter agūt dare solet glori-
osi titulū noīs: ut nō iā serui s^z dñi
nūcupent^r aut dij: qⁱ s^z pfortes iph⁹
effū p hāc gloriosaz victoriā qⁱ se de⁹
ipse oīpōtes supari tā dignāter ele-
git. **E**t at tātū exēplū studiose imi-
taremur. multa nob salutis momē-
ta reliq̄t ī scripturis et exēplis: e qⁱ

b⁹ hic vnū sufficiat breuē anotare.
Ait em ī dyalogo sapie. **M**emoriā
passionis mee semper debes ī corde
tuo hēre: tribulacōesq^z et adūsitates
oēs quas pateris ad ipsam referre:
ipiusq^z similitudinē quātū possibi-
le est debes induere. **I**te qⁿ ex ocl-
ta dispōsatione tibi p̄solationē intr-
nā subtraho et te desolatū relinquo:
debes adinstar veri crucifixi nō aliū
de p̄solationē q̄rere: s^z paciēter expe-
tare. sursūq^z ad prēm qⁱ ī celis est
respiciū hēre: teipū deserēdo et oēs co-
gratū ī ipū iactando: tunc absq^z
dubio quātō fuerit maior p̄ssura et
desertio interioris hōis tū volunta-
te deo vnita. tāto simlior eris cruci-
fixo. et acceptior p̄tā p̄mādo: q^o tūc
hoc est punctū aduersitatis ex-
treme p qd milites pbatissimī acie
xpi cōstituti strictissīe examinātur.
Ex hijs satis patz: quātū b̄tā semp
virgo maria passa sit ī aīo suo m-
tiplici racōe. **P**riō ex hoc q^o pl⁹ cetē-
ris dīdixit: scdo q^o oībz pfectior fu-
it. tā q^o xpo cōformior tā ī grā q^o ī
exercitijs grē: tero q^o plem⁹ sciuit:
p̄cipue a diebz symeonis qⁱ hoc ei p-
dixit. et lōne pphaz. et forte etiā ex
reuelatiōe filij qⁱ oīa ei palā fecit aī-
qⁱ fieret. vñ qⁱ cotidie martiriū mē-
tale passa fuit: q̄rto q^o vltē hēc oīa
eāt mē tāti filij: quito q^o sola sciuit
q̄nta patēret: extna ei passio q^o na-
turalit loq̄ndo aāriā fuit tū īspe-
ctu īterioris dēlictiōis pua eāt: 6° q^o
p̄ncialit affuit a ocul mēis aīcta p-
spexit: q^o ī oībz hijs pacientissima
fuit tanq^o cristo cōfira cruci: men-
it et ipsa nomen quod post cristum

est super omne nomen. et titulu sub-
limissime dignitatis. ut vere dica-
t' regina celi et terre. et scept' totius de-
meie obtinuit. p' eo quod didicit ex
hijs que passa est misereri. et cōpa-
ti hijs qui in tribulacōe sūt. **U**n et
ipam non dubitamus vocare regi-
nā. misericordie et piissimā aduoca-
tam xpianorū. p' eo q' saluator ipse i
cruce cōstitutus sibi in p'sona dilecti
discipuli cōmisit quos redemerat. di-
cens. **M**ulier ecce filius tuus. qua-
si diceret. Respice eū qui tua potius
indiget custodia qm tu illius. nec so-
lūmodo eum. sed omēs qui crucifixo
astant. hoc ē totā eccliam meam. **D**i-
scipulo quoq' ait. **E**cce mater tua.
cui deinceps obedire debes sicut ego
huicq' feci. et ab ea viuēdi normā
accipe. et sacre doctrine verba collige.
Quod quicūq' fecerit fidelit' iux-
ta exēplū meū et ipius pseuerando
in temptacōibus meis mecum me-
rebitur et ipse nomē nouū quod neō
nouit nisi qui accipit. ut videlicet de
obediēte seruo fiat aīcus intelligēs.
Hui' figurā gessit olim vneābilis
pāarcha iacob. q' audire meruit p'
grandē luctū illam in qua dixit. **N**ō
dimittā te nisi benedixeris michi. au-
diuit inq'. **R**eq' appellabit nomē
tuū iacob. sed israhel. **Q**m si cōtra de-
um fortis fuisti. quātō magis cōtra
homines p'ualebis. **H**inc in apoca-
liphi dñs angelo tyātre ecclie p'mit-
te dicēs. **Q**ui vicerit et qui custodi-
erit vsq' in finem opa mea. dabo illi
potestātē sup' gētes. et c'. sicut et ego
accepi a p're meo. et dabo illi stellam
matutinā. **Q**uō aut illud fiat. in se-

quenti gradu patebit. **D**emū soluen-
da est vna instancā que sic moueri
posset. **E**x quo diuina tēptacō semp
ordina't ad bonū ideo nō est timēda
si pot' appetēda. et p' qñs nō ē ceteris
grauior. **A**t em' scūs iacobus aplūs.
Deus neminē temptat scz intencōe
fallendi vel ad malū inducēdi. q'a in
tēptator malorū ē. **A**dhuc cōfirma-
tur istud. q' deus tantū bonū est q'
nullo modo dat alicui occasiōē rui-
nē. et ex quo omnia scit aīq' fiāt. er-
go videtur q' nūq' aliquē tēptat qñ
eciā bonū finē et exitum tribuat illi
quē temptatē disposuit. sicut abrahe
et ceteris electis. **S**ed contra istud
obicī't. **T**ēptacō diuina nichil aliud
ē q' beneficiū diuinū. sed alijs bñfici-
is dei potest homo abuti. et ergo eciā
et isto. q're cōsequēter dicēdum ē. q'
simpliciter nemo debet sine cōdicōne
ipam appetere. videlicet si deus scit
nos p' ipam nō casuros. q' cōdicō ē
eciā in omnib' alijs desiderijs et o-
racōibus ē apponēda. q' non sunt de
nēitate salutis. **D**icēdū est hic ill'8
terribile et formidabile verbū. quod
cōiter a sanctis frequenta't saltē in
sma. q' sicut nullus chor' in celo fu-
it hoc ē in ecclia triūphante a quo nō
cecidērunt aliqui angelī. sic eciā nul-
lus gradus vel status est i ecclia
militante a quo non ceciderunt ali-
qui viatores. de virtute scz in viciū.
siue de grā in p'ccm. **U**nde et ob hoc
cōmūis doctrina sanctorū est. q' q'
diu sumus viatores semp timere de-
bemus. neq' vlla securitas ē in hac
vita. eciā si certissime sciēt se quis
nūq' aliquod crimen cōmisisse post

baptismalem innocēciam. **H**ec ē mi-
serabilissimā cōdicio hui⁹ vite mōrtis.
Si scit hō qualis hodie ē: q̄lis tamē
cras futur⁹ sit oīo ignorat. **P**er istā
ergo incertitudinē dicēdum ē. q̄ ne
q̄ in ista tēptatōe dīna q̄ agit inter
deū et aiām scām aliq̄ sit securitas
simplicit̄ ponēda: nisi i bō spe rēgula-
rit̄ loquēdo. **Q**uod iō dīx̄: aliq̄n sūt ele-
ctis tuelacōes de omimoda cōtitudie:
sic abrahā. moyse. ieremie paulo an-
thōnio. martino. et alijs. sine p̄iudi-
tio tamē liberi arbitrij. **S**ed neq̄ sic
credēdū ē q̄ rēgularit̄ loquēdo aiā scā
secura sit: etiā p̄ istū triūphū max-
imū q̄ deū oīpōtēte vincē dī. **P**er in
sup̄dicto scō p̄iarcha iacob. an⁹ nei-
uū āgel⁹ tetigit. et irremediabilē de-
bilitauit: ita ut toto vite sue tpe clau-
dicaret. **Q**uod utiq̄ a magno mistio
nō vacat. **P**otuit em̄ vir scūs in ta-
li victoria ac nōis innouacōne p̄ci-
lose gl̄atus fuisse: si nō cotidie sue in-
firmitatis testimoniū sensiss̄. **Q**uā
ergo signū i sua carne accepit ne tā-
q̄ fortis in se gloriaret̄: omibz p̄ficiē-
tibz in futurū norma fuit. ne inanē
sup̄ id qd sūt extollant̄. **Q**uid em̄
hēt omis creatura qd non accepit?
Si ergo accepit: quō gloriā potest
q̄si nō accepit? **E**cce q̄liter tandē in
id reuertimur. vñ spūalē miliciāz
inchoauim⁹. **V**t scz quo ad oēs vera-
citer dicat̄: q̄ gloriā in dño gl̄etur.
Et p̄s. **N**ō nobis dñe nō nobis: s̄ nō
ē. dñs gl̄s. **P**ost oīa iam dicta adhuc
vna pua q̄stio mouet̄: an ne vī sit
alia via pueniendi ad spūalē p̄fecti-
onē nisi p hui⁹ modi tā ḡtues et hor-
ribiles tēptacōes. scz p meditacōem

passiōis xp̄i. p tēptacōē. orōnē. ieiū-
niū. flagellacōē. meita scōz. et p̄ci-
pue b̄tē virgīs: q̄ sola pl⁹ p̄t apud
deū q̄ oēs scī simul: a p aliq̄ alia ex-
ercitia vñū hūanaz et sufferibili-
um: cōi mō s̄m exigēciā fragilitatis
nre. **D**icēdū. q̄ si loq̄ volum⁹ de vera
et omimoda p̄fectiōe hūani p̄f̄is in
spūalibz: tūc optz attēde verā natu-
rā p̄fā. **I**llud em̄ ē veracit̄ p̄f̄is: nū-
nichil de est. **E**x q̄ igit̄ dñs de p̄f̄is
it totū p̄d spūalis p̄fectionis i hōe
q̄ p dilectionē opat̄ et patit̄: deo op-
tet et q̄ rēgularit̄ cupit p̄fici q̄ nō
eoz abiciat q̄ ad hoc rēq̄rit̄. **Q**uā
aliūde puenire cupiūt ad huc claudi-
cāt̄: q̄si volētes inuēire in scā scōz i
sanguīe alieno n̄ in p̄p̄io. et q̄ n̄ sūt
p̄fā imitatores xp̄i et b̄ndicte m̄is
ei⁹ ac alioz p̄fectoz: q̄ oēs calcave-
runt viam p̄fecte vite. in nullo defi-
cientes. **H**oc est qd ap̄ls dicit. **P**er
multas tribulacōes optet nos int̄-
re in regnū celoz. **P**er mirū. **O**por-
tuit xp̄m pati. et ita intrare in glori-
am suā. **O**mnes etiā scī quoz sollep-
nis memoria ē sic instituti fuerunt:
q̄ non solebāt orare p ablacōne tēp-
tacōnum. s̄ p paciēciā: ne scz contra
p̄p̄ium p̄fectū facerēt. **V**irtus ei⁹ in
infirmitate. tēptacōe. afflictioe. tri-
bulacōe et p̄ciā p̄ficiūt. **A**d hoc acce-
dit q̄ cū dñs orasset auferri a se ca-
licē. non fuit audit⁹ neq̄ in mīno:
s̄ voluntas patris p omnia cōpleba-
tur s̄m oēm exigēciāz dīne iusticiē.
Quāto igit̄ aliq̄s ab hō exēplo deficiat
vel p̄p̄ius accedit: tāto plus vel min⁹
h̄z de vera p̄fectione. **S**ed hec omimoda
p̄fectio paucissimoz ē: q̄ tū vtiliter

ab ipſas aſpiciat. **Q**uoniam videat ad
quid ſede debeat. et dū ſe adhuc lon-
ge conſtitutos cōſiderat. ſe ſalubriter hūiliter.
Similit̃ videt iſta dñacia caritas
que cū celeſtibz dñacōibz ſortē mētē
hoc idudē. q̃ habeat plenū dñū ſuū.
nec aliud mendicet ſibi meritū. niſi
eciā pſcē faciat qd̃ in ſe ē ſm exigen-
ciā g̃dus ſui. **A**lio q̃n nō dñij nomē.
ſi inferioritatis titulū poti⁹ h̃rē cogē-
ret. **P**atet ergo q̃ regularit̃ loquē-
do nichil deſſe debet pſcto ſiue ad a-
gendū ſiue ad ſuſtinēdū. ad minus
in p̃paracione aī cū plena aptitudie
ſic vel ſic agendi aut patiendi ſi oc-
caſio ſe p̃teat. **Q**d ideo dīq̃ nō ē ne-
ceſſarium q̃ vn⁹ faciat vel paciā
oīa. ſed q̃ ſufficientē p̃fionē ad hoc
habeat indifferētē. ut q̃cqd̃ occurrat
patius inueniat. **U**bi gr̃a de ſcō iohā-
ne baptiſta qui leui martirio vitā
finiuit. hoc ē tenēdū. q̃ ad q̃dāmqz
eciā acerbiffimū martiriū ſufficientiſ-
ſimus fuſſet q̃uis ſibi nō dabatur.
et ad q̃cūqz alia faciēda vel paciēda
que ad p̃fctū hominē requirūt. **R**acō
hui⁹ ſumit̃ ex teſtimonio x̃p̃i. quia
maior eo nūq̃ ſurrexit int̃ natiuit̃.
Si tñ dñs deus aliam velle p̃uile-
gium facere ut mīcius trāſiret. hoc
ſue bonitatis arbitrio eſſet cōmittē-
dū. nec temē a q̃q̃ diſcutiēdū. ne au-
diret illud euāgelicū. **A**n oaul⁹ tu⁹
neq̃ ē. q̃ ego bonus ſū. **A**n non licet
michi qd̃ volo facē. **C**eterū de multi-
plici mō p̃ficiēdi q̃lī qdā opando. q̃-
dā paciēdo. qdā orādo. qdā ieiunādo
et qdā cici⁹. qdā tardi⁹. qdā facili⁹
qdā difficili⁹. qdā in p̃cīpio. qdā i ſi-
ne. qdā in medio. quidā toto vite tpe

alijsqz innūis mōis p̃ſecerūt q̃ huic
materie cōueniūt. quō ſc̃z apte eciā q̃-
dā tēptat̃. qdā occulte. qdā g̃uit. qdā
leui⁹. qdā in p̃cīpio. qdā in fine. **D**e
hijſ oībz nulla p̃t certa reglā dari.
q̃ oīa a ſpū dī agūt q̃ diuidit vnicū
iqz ſic vult et ei expedire nouit. **O**b
hoc tñ non ē ordinata ſcōz tradicio
aſſignāda. q̃ nichilo⁹ ab eodē ſpū eſt.
ſm q̃ p̃t put frequēci⁹ ſup̃dā p̃ſe-
at⁹ et tēptacōnes p̃cedūt licz nō ſp̃.
Arbitror demiqz de hijſ tēptacōibus
magnis q̃ huic ſexto g̃dū pueniunt
p̃formē ſenciēdū ſic de mīaculis q̃
bātis g̃g̃ aſſcribit̃ t̃cio g̃dū. viz q̃ di-
ſponēte dñō cōit̃ ſiant a viris p̃ſas.
Sic q̃uis p̃ordinē doctrine iſti ſint
ſufficientes ad eas tolerādas q̃ i hoc
ſexto g̃dū ſūt. tñ p̃p̃t p̃uiliū qd̃ ipſis
iminet dñs ſaltē ex p̃te ſol⁹ eos ſup-
portat. donec ad p̃ſcāz caritatē excre-
ſcāt. ut tūc ſuppleāt plen⁹ qd̃ h̃ mī-
us ſoluerūt. **I**ta cū pluībz ſc̃is actū
credim⁹. q̃ in iuuetute velut aquila
ad p̃ſcōz volauerūt. et i ſenectute ve-
lut later g̃uiſſimis tēptacōibz igni-
tis qz t̃bulacōibz excocti fuerūt. **I**ta
de mītis legīt̃ nō obſtātē dñō b̃i g̃g̃.
ſc̃z q̃ in extrema p̃ſcōis pleitudie ſc̃i
nō tēptat̃ a p̃p̃z. ſi q̃ete cōtēplacōis
fruuntur. q̃ ut vltius dī libro q̃r-
to titulo t̃cio. ca. ſeptio ſūme ſue. ubi
m̃gralit̃ m̃s de tēptacōne loq̃t̃. h̃mōi
dñi ſanctorū nō ſūt intelligēda vniuerſalit̃
ſemp. ſi ſepe ita ſei. **H**oc q̃z b̃t̃m gre-
goriū eciā nō latuit. ut ex alijs ſen-
tēcijs ſuis patet. **N**ichilo⁹ q̃q̃ iux-
ta hec. plurima que ſup̃dā ſunt in
hijſ moralibus ac ſpiritualibz exer-
cicijs et p̃cipue de tēptacōibus

nō possit certa regula dari q̄si nōtio
 sic vel sic pcedant à nō: tū in hoc scī
 plurimū m̄ videtur p̄cordiē sentiē. q̄
 dīna mīa istū morē cū elās suis so-
 let seruare: ut scz permisceat tristia
 letis et eorū: s̄m illd̄ ps̄. Scdm̄ mul-
 titudinē dolor̄ meor̄ in corde meo: cō-
 solacōes tue letificauerūt aīam̄. cū
 similib⁹. Hec em̄ semp̄ dei natura
 fuisse phibetur: ut ultra modū exal-
 tata hūiliar̄: et infra modū deplsa
 subleuar̄. Hic iterū ps̄. dicit. Virga
 tua ⁊ bacul⁹ tu⁹ ipsa me p̄solata sūt.
 Et si ābulauero in medio tribulaci-
 omis viuificab̄ me. ⁊c. Et vere b̄n̄s
 hō quē sic erudit dñs ⁊ ducit p̄ vias
 rectas: ut tādē oīdat illi regnū dei.
 qd̄ itra nos ē. i. grām spiritalē: q̄ h̄
 eū p̄ficiat in spe ⁊ postea in sp̄e. Qd̄
 nob̄ q̄z potēti manu pcedat idē dñs
 et de⁹ n̄: q̄ in trinitate p̄scā viuit et
 regnat in secula b̄ndictus. Amen. f.

Et hoc de sermo q̄dū cari-
 tatis dicta sufficiat. f.

Sequitur nūc aliq̄ collecta hic
inde de temptacōibz in q̄nali ex dñs
scōz vtilia ac p̄solatio valde. **Ca. 1.**

Quoniam nichil vtili⁹ ē viato-
 ri q̄ intelligē misterīū mi-
 liciē sue q̄ p̄ tēptacōes agit:
 idō nō p̄z expedīes fore existimo
 si saltē ex pte oīdatur quō sacri do-
 ctōres in hac materia p̄cordāt: scilicet
 auisando fideles de pūgna multipli-
 ci hui⁹ vite. ne forte si p̄auisati non
 eēnt. improiuse in laq̄os inimici ca-
 dāt. Intrādo igit̄ materiā hāc. p̄cio es-
 set diuīsiō diffiniō ⁊ descriptio pre-
 mittenda: s̄ tāta generalitate vul-
 gata sūt hec: ut cici⁹ de supfluo no-
 taremur si hoc conabimur. q̄ vtili.
 An nō poti⁹ in serenū risum prouo-

cabim⁹ fr̄es. si q̄sierimus ab eis. qd̄
 sit temptacō q̄ sine intermissione
 xamur: q̄ diffiniōne extorq̄amus.
 Forte dicet. Non op⁹ habetis intro-
 gare: ipsa seipsam b̄n̄ describet: notū
 q̄z erit vobis ultra q̄ vultis. Tāmq̄
 sunt nōnulli q̄ libenter p̄prias vices
 intelligūt: idcirco sancti doctōres ex
 passibus sacre scripture conati sūt
 etiā diffiōes temptacōis fabricare.
 Unde Cassiodor⁹ dicit. q̄ temptatio
 est assimilatio boni ad fallendū: q̄
 p̄ appares bonū homo trahitur ad
 p̄cām. Hugo de scō victore dicit. Tēp-
 tatio est callide expiriet q̄si q̄busdā
 blādis conatib⁹ ante violēciam pul-
 sando p̄bare. Albertus dicit: q̄ tēp-
 tatio ē impulsus tēptatoris ad illi-
 citū. Voco aut̄ impulsū. oēm inclina-
 tiōne et inuitatiōne qua quis duci-
 tur ad illicitū concupitū vel dictū v̄l
 factum. Et nota q̄ tam diu vocat̄
 temptatio: q̄ diu non ē p̄cām. Qū āt
 consensus ē i peccatū: tūc desinit esse
 temptatio. Ob hoc tū non ē in conue-
 niens dicere. q̄ peccatū non possit
 esse temptatio. Nec tēptatio in q̄tū
 tēptatio. nō est illd̄ p̄cām ad qd̄ inui-
 tat: q̄ q̄cito h̄z p̄positū tūc inclinatio
 cessat. illd̄ tū iam nouit p̄missū pe-
 catū p̄t ad aliud trahere: sicut for-
 nicatio cordis ad fornicationē cor-
 pis. Sic iracūdis dicit q̄ tēptat⁹
 sit et fuit. q̄ ad vltiores vindictas
 p̄pēat: ⁊ sic de alijs similib⁹ dici p̄t: q̄
 diu⁹ resp̄ab⁹ qd̄libz p̄cām est fru-
 ct⁹ temptatiōis et etiā tēptatiōis: s̄m
 illd̄ ḡg. p̄cām cui nō r̄sistit mox suo
 p̄dere ad aliud trahit. Vltic⁹ dē tēp-
 tatio ē p̄batio examinatiōis: p̄ quā

fuit expimentalis cognitio ignorantie
vel scie alie. Et sic p3 q3 temptatio appri
e nō ē nī in speculatis: picipatie aut
et pōmittat in p̄ticiis. Et fm hāc p
ticipatōne qdā temptatō dī bona: qī p
bāt alicui p bonū et ad bonū ordi
nata. Sic temptat nos dī agel9 scūs
et pī spūalis: siue ali9 qāq3 hō bo
nus. Quedā temptatio dī mala. qī im
pugnāt tōi p malū: in q̄ intēdit p̄ci
pitatō in p̄m. Sic solus dyab9 tēp
tat cālic q3 sp̄ intēdit malū. Caro et
mūdus istrumētaliē: a idēo fm cris
officiū temptatōis. hoc ē dyabolū ē tēp
tare. Et itēo9. Sic oīa bōa ab istictu
dei p̄dūt. sic oīa mala ex instinctu
dyabolū: aut inuidia mors intrauit
in orbē terraz. Et hec tēptatō dyabo
lica magis ē vulgata in scripturis
scis: et frequēci9 sentit ab hoīb3 qā
frequēci9 agit. Alia descriptō tēpta
tōis sūt ex deuteronio moyse: et
ē ista. Tēptatō ē pbatio afflictiva
vel illectiva: volēs inq̄rere. an q3 ex
aio mādāta dei obp̄uet an nō. Hāc
videt inuē aug9 qm omne tēptatō
nē in duo mēbra diuisit. Oīs em tēp
tatō ā blādīt ut decipiat: ā terret ut
frāgat. Sūt q3 gē. dē. q3 tēptatō
trib3 modis agit: sū suggestione. de
lectatōe et p̄sensu. Suggestiois mo
dos ponit idē in 32. li. mōliū tractās
ill8. Ecce tehe moth9 a dē. q3 in illis o
bis dñs fidei faulo suo aūtas calli
di hostis machiātes in gnē insinuat.
q̄ in sp̄e inuābiles sūt. Hoc tñ p̄so
latoriū ē valde. q3 nō p̄t vicē nī volē
tēner victū tenē nī vict9 volūtale vo
luerit aī ip̄o manē. Delectatōis tēpta
tio h3 tres mod9 fm augustinū in 12.

de ci. dei iur. p̄formitate ad tēptatio
nē p̄moz pntū. Nā p cibū vetitū sig
ficat sensualitas q̄ sp̄ ē pūsa: p̄cep
tūq3 carnalē delectatōez ingēit rōi in
feriori hō ē mulieri q̄ mollis ē: et sen
sualitati facili9 delectat qī pomū gn
stādo. Adā dō. i. rō supior sp̄ ad op
tima cedit et nō p̄t seduci nec vici nī
voluerit: et gō delectatō ei9 mortifera ē
qm cōtra dī p̄cepta delectat. Et hec nō
solū dā sūt in delectatōe cāth. s̄ ec i de
lectatōne p̄placēcie cuiuscūq3 vicij: q3
oīa ex foite et sensualitatis corrup
tōne nascūt. ec si sint p̄cta spūalia.
Hūc ē q3 ap̄ls gal. v. int opa carnis
enūat ydolatriā inuidiā. emulacōnez.
ira. et. Ex paupia em aūta vicia ori
unt. sic dē glō sup ill8. Carne suio
legi p̄cti. Obiectie tñ nullū p̄m ē in
carne nī qd appriū delectabile h3 in car
ne: causat omnia sūt ex carne. Cō
sensus ec in duo mēbra diuidit. scz i
p̄sensū rōis inferioris q̄ est in delecta
tōne cogitatōis et nō in op9: a in con
sensū supioris q̄ ē in op9: et sic p3 ut
vtrius de q3 sūt tē delectatōes a duo
p̄sensus: q3 in sensualitate cōsensus
nō ponit sed in volūtate tantum. Ex
hīs sequit q3 nūq3 tēptatio p̄ualet
mōhi: q3 diu racio suggestioni relu
ctat. Possent hic iam subdiuisiones
multe apponi: sed non est ad p̄posi
tum nostz. Fatigatis em mentibus
consulere. et quasi solatiū applicare
cupientes. Non detemus has diffici
les intricatasq3 materias diuicius
protrahere. Qui voluerit plen9 de
subtili earum progressu. origine ac
denominacione informari: legat do
ctores. thō3 albtū. vtriciū a alios desup

magistralit scribentes et inuenietur
occasione quādam terminorū sac^e scrip-
turae a scōz doctorū sic multiplican-
t hūmōi diuisiones. ut diuisis respectib⁹
quāq; vna tēptacō sortiat^r quatuor vel
quinq; denotaciones: q̄ oēs par^r a nīl ad
p̄m de p̄uūt. ubi grā. Tēptatio im-
mūdicie sū luxurie inq̄tū p̄cedit a
suggestione dyaboli vōtur dyaboli
cāmōtū ab hōie hūana vōtur. in-
q̄tū spectat ad paup̄scēciā carnalē
vōtur carnal. inq̄tū inē solutos. dī
tēptacō fornicatōis. inq̄tū inē iuga-
tūa solutū dī tēptacō adulterij. inq̄-
tū inē celites dī tēptacō incest² sic
de alijs simili⁹. Si at hūerit occasi-
onē ex visu vōtur tēptacō oculorū. si
ex auditu. si ex lōne. si ex tactu. si
ex odoratu. sp̄ eadē facilitate reci-
pit nouaz denotacōem. Et hīs oib⁹
multiplicat scriptura corrūdz doctri-
nis varijs et exēplis. Ut at breuē
vniūsa absoluam⁹ a intelliga^r tātē
dē puenit illd bā aug⁹. ubi. Quic-
q̄d i mūdo ē tēptat xpianū. Si san⁹
es. tēptat te sanitas tua. si infirm⁹.
infirmitas. si paup̄. tēptat te paup̄-
tas. si diues. diuicie. si pulch. pulch-
tudo. si lēatus lēatura a cetēa oīa.
Rō ē. qz ex q̄ semel hō p̄ motediaz re-
cessit a creatore. nō ex tūc a deinceps
i oī creatūa inueit inimicitias. q̄i oīs
creatura suū velit vindicare creato-
rē. Nō ergo mirū ē. ut de hīs tā mlti-
tis ē multiplex p̄mo hēat. a varia
distinctō. Hic p̄ iohēz dī. nolite dili-
gē mūd neq; ea q̄ i mūdo sūt. q̄i. dī. In-
imic⁹ vī ē. a sp̄ malū vob̄ q̄rit. Et si
aut tres radices p̄corū oīm. sic etiā
tres sūt radices oīm tēptacōnū. scz

cupia carnis cupia oculorū a sup-
bia vite. ut ibid dī. Ioh. 2. Tēptacō ei
p̄cedit p̄m. sic sum⁹ flāmā. Et p̄nē
sic septēz assignēt vicia capitatio. sic
ē p̄nt distinguī. vij. tēptaciones ca-
pitales illis corrūdetes. Et in hunc
modū non ē difficile plures diuio-
nes colligē. et eaz racioēs assignē.
Redeūdo igit ad p̄positū occurrit mī
ēficijs tēptacōnū p̄tice loquēdo ci-
ci⁹ p̄fusio q̄ diuio. ciāus collisio q̄
diffinīo. ciā⁹ horroz q̄ ordo. Nullaz
legē obfuat. nullū auisantū p̄mē
tūt. nullū fed⁹ inuēt. si iugit velut
exleges iſidiose. iprote. irreligiose.
inhōeste. imite. subdole. infide. alijs
machinacōibz innūis sic de bile ipel-
lūt hōmē. ut n̄ nēctas vrgēt. nunq̄
de eis accept⁹ p̄mo digne fieri posset.
Quis inq̄ de talibz trufis nō dicam
subtilit disputāē si vel rudissē ploq̄
digrēt. nisi tā impudēs a p̄ualos⁹
pulsus id extorq̄r. Et ē reuera vti-
qz miserabil⁹ p̄dicio tā nobilis crea-
tūe ad p̄maginē dei creat⁹. qz tot tur-
pia. feda. horrida. insana. inuāia.
ab illa incia tā pulch⁹ veritatis spe-
culatiōe diuelli. Sic g⁹ quātūq; qz
pulcher p̄mo sanis de lep̄ a alio mor-
bo p̄simili. p̄ferat nō ip̄is placz. sic
neque de temptationibus aliqua re-
latio etiā disertissima placeret. si
non necessitas materiaz istam gra-
tam efficeret. Et si aut ille qui leprā
sustinet non solum egregias doctri-
nas gratanter acceptat. sed etiā
vibissimos p̄maulos hincinde colli-
git ut sibi emplastra conficiat. sic q̄
qz varijs tēptationibus fatigat⁹
dū sp̄ euadēdi non inuenit. nedum

crudelia. fetida. friuola. et malicioſa sentire
cogitur. velit nolit. et

a leatis consiliū libentē capite: si etiā a
rudibz diligēt informacōne et orō
nē mendicā. Estqz illi in tā amaro
luctu musica. i. subtil diffinico vel di
uisio. i. portua narracō: qm nō qrit hē
aug⁹ refert in eplā qlic in puteū qd
cadere potuerit: si qlic q in eo anxia
mēte plapsus ē ac pēaliē iacere: qhi
valeat. Tale siquidē fēm tpe suo in
ypōne atigit: ut iprouise dēs cadēs in
puteū altis vrbz clamaēt ut ephē
tur. **Cō**currētibz q^o viās et q^o rētibz
quō huc corruisti: subito rēdit. **Pri**
mū me ephēte: et tūc dicā vobis qlic
huc veni. Ita de accitē tēptatis su
spiciādū ē: marie si nōdū hēant efcā
tatos sensus p p̄suetudinē ad discer
nēdū a sustinēdū. Qm igit ipulsus
tēptacōnū rēgulā nō p̄uat neqz ordi
nē: ut viz tal vel tal tēptacō vīat il
la vel illa die a hō. et alia tūc vel tūc:
si cōit iprouise sine auisamēto p̄uio
et ita insidiose. ut qm⁹ putabat rē
tura a p̄iculosior reputat. p illo tpe
rep̄te insiliat: idēō ifra sc̄ptas docē
nas scōrū vē p̄ciosas nō curauit ad
normā aliq̄ regulā: s̄ velut p̄bia
libē iux se colloca rē: qte⁹ q op⁹ hūe
rit illas p̄ticias velut clipeos a tra
tela sibi faciliē arripiat: qd sibi in qli
bet congressu vtiliores p̄spexerit.

**De tēptacōne hūilic suscipiēda a
nō arrogāter appetēda. Cā. 6^m**

Iacobus. Omne gaudiū existiāte
frēs: cū in diūsas tēptacōes incide
ritis. Quasi aut hoc vbi vtiqz sc̄m
ap̄d impios p̄iculū p̄pissz: iō rursū
clamat sc̄ptura. **Cō**tristat⁹ sū in efc
citacōe mea. et p̄bat⁹ sū a vce im
mici: a t̄bulacōe p̄cōis. **P**rop̄t her

duo p̄cula viz p̄sūpōis et dēspēcō
nis p̄cludūt sc̄i q nichil meli⁹ sit q̄
orare: sic dñs do aut. **N**e nos iducas
in tēptacōnē. **h** lēn. a m̄. **N**ec nīs leta
ri neqz nīs cōtristari. **C**risostomus. **O**traqz
p̄iculosū: et p̄dēcia a dēspacō. **N**ā cō
fidēcia stātē cūtit: et dēspacō p̄ lap
sū nō p̄mittit exurgē. **G**lō sup illud
p̄s. p̄ba me dñe et tēpta me. **V**ir p
fais optat tēptari: ne qd murmurēt
si a deo flagellet. **S**i em̄ non tēpta
mur: efficiamur negligētes. **S**i p̄misit
p̄ba mēscz si sufficientes vires mee
sint ad vīcēdū. **V**lric⁹. **T**ēptacō nō
nō ē simpliciē appetēda neqz abicien
da: qz ei ipa ē p se mala et ad malū
inclinat nec q̄cūqz vītutis hz n̄ p acci
dēs. i. inq̄ntū dē⁹ elicit ex ipa aq̄to
nū. et iquātū hō bñ vītū malo. qd tū
p̄p fragilitatē humanā sub magno
dubio et discrimie cōiō nō ē simpliciē
appetēda. **S**pūs em̄ et si p̄mpt⁹ ē:
caro tū infirma. **D**iscrimē ec̄ nō m̄si
stulte dēsideratur: et qui amat peri
culū pibit i illo. **I**git nō ḡfēt eqz disci
at⁹ ut accit⁹: qz finis icert⁹ ē. **Q**uia
tū tēptacō mltis mōis cōpat sc̄is i
bonū: iō nō ē ec̄ absolute dēsiderādū
nō tēptat⁹: si nō iduci vel nō itrare in
tēptacōnē. **G**audē at in t̄bula cōibz ē
sūma victōia tēptacōis illi⁹. **C**risostomus. **D**i
abol⁹ q ad cētos hoīes vadit ut tēp
tet eos. adūsus xpm ire nō potat: iō
xpc adūsus eū p̄o p̄cessit in cāpū: v
lēs ipz ad pugnā p̄uore. **Q**d tū nos
ifirm in exēplū trahē nō dēte⁹. **N**o
stra em̄ tēptacō p̄culosa ē. **A**lbt⁹. **A**
liqua in xpo dētemus imitari: et ali
qua mirari. **O**pera virtutum imita
ri dētemus. **O**pa potestatis mirari.

Op⁹ aut⁹ magne p^ontis est q^o obicit
se illi q^o ita fortis ē ut nō sit p^ontis su
p^o ter rā q^o ei valeat cōpari: q^o factus
est ut nullū fieret. Sed fortis x^ps
ex deifica virtute p^oualuit cōtra for
tē: et tulit arma ei⁹ ac spolia. Meri
to igit⁹ p^oueniebat x^pm p^ogredi: q^o for
ti fortior erat. Nos aut⁹ p^oprie infir
mitatis p^oscij. occasiones tēptacōnū
nobis facere non debem⁹. glō. sup il
lud Math. 23. Duct⁹ ē i^hs ac. Nota
q^o x^ps nō p^ocessit ad pugnā nisi du
ct⁹ a spū sancto: qui quos replet. ad
pugnā fortes facit: sine hoc spū qui
ad pugnā vadit cito cadit. Hec di
cta sūt ad cautelā in p^omū. exceptis
forte q^obus dā valde p^ofūs de dīna g^o
cia p^oidentib⁹. qui vltro tēptacōib⁹
se offerūt ut in hoc volūtario luctai
ne maior viret⁹ in ip^o excreseat. sic i
legendis scōz plurimoz legūt⁹ de scō
anthonio. machario. moyse. pasto
re. iohē. martino ac. Q^o tū non est
p^osumendū ab imp^ofās. P^o h. Tuci
us est ab extra venēcia patienter
ferre: q^o p^opria electione q^o suscipe.
Nec neglig⁹ p^oidē⁹ t^opē p^ogruo hūis
suis onus iugi sui imponere: quod
ip^osos viderit patos ferre. Nost^orum
ergo est humeros supponere: dei eit
on⁹ imponere. Albus. Aliud ē tēp
tari a deo p^o tribulacōnez hūit p^op^oha
dicit p^oba me dñe et tempta me. Et
aliud temptari a dyabolo p^o illicito
rū suggestione. Et quide⁹ p^omū p^ont
petere aliq^o magni viri expti vices
suas: ut hic v^opat hic sece⁹ ne saucij
vadāt in ignem purgatorij vel ifer
ni: h^o scādū nullus ōmino debet pe
tere. Ulic. Tēptatio dīna inq^o tum

ordinat⁹ ad bonū appetibilis ē: h^o p^o
ter dubiū nrē infirmitatis nō debet
desiderari nisi sub p^odicōe si deus scit
nos p^o ipaz nō cadē. Bern. h^o cui vna
tēptacō tollit⁹ aliā pavid⁹ expectet.

De tēptacōis mltiplici instātia. Cal.

Detrus. Adūsarius v^o dy
abolo⁹ tūq^o leo rugies citat⁹
it q^orens quē deuoret. A.
mos. 2. Leo rugiet q^os non timebit.
Osee. 11. Leo rugiet et formidabūe
filij maris. Ne aut⁹ fideles putarent
tūmō fugiend⁹ a facie leonis. i. p^ote
tissimi tēptatoris: idcirco scriptū rui
sum admonet multo magis cauedū
a venenata suahone serpētis. 2. cor.
xi. Timeo ne hūit ser pēs euā sedu
xit astucia sua: ita corrūpant⁹ sen⁹
vā et excidant a simplicitate q^o est
in x^po. Glō. sup illud ps. 90. Sup
aspice et basiliscū ambulabis et cō
culcabis leonē et draconē. Hec om
nia nomina dyabolo p^oueniunt. Ip
se enim est aspis cum occulte percu
tit: basiliscus cum palam venenata
flatu nocet. Leo dum persequitur vi
olenter. Draco cum deuorat negli
gentes. Augustin. Plus timend⁹
est draco insidians: q^o leo fremens.
Crisost. vel Beda. Aliquādo hostis
nos temptare intermittit: et quan
do in tēptacōe non p^oualeat: a no
bis vsq⁹ ad tempus aliud recedit.
vel sic non ut illate malicie fine⁹ p^o
teat: h^o vt corda que p^o quietem secu
ra reddiderit. repēte ac. vt q^osi secu
ros inueniēs repēte rediēs facilius
inopinat⁹ irrūpat. Leo pp. Nō desi
mit antiqu⁹ hostis trāfigurās se in
angelū lucis deceptionum laqueos
ubiq⁹ p^oretendē: ut quoq⁹ mō fidē
valeat nēdentiū irrūpere. Nouit

em̄ cui adhibeat estus cupiditatis: cui illecebras gule ingerat: cui apponat incitamentū luxurie: cui infundat virus inuidie. **N**ouit quē mero re p̄turbet: quē gaudio fallat. quē metu opprimat: quē admiratione seducat. **O**mmiū discutit consuetudinem: ventilat curas. scrutatur affectus. Et ibi querit causas nocendi: ubi quēq; studiosius videt occupari. **G**regorius. Intuet hostis mores cuiuscumq; cui vitio sunt p̄pinquā illa apponit ante faciem ad que cognoscit facilius inclinari mentem: dūq; in p̄prio certamine succūtere se considerat. ad alia tēptacionū bella restaurat. **I**ero. Cū venerimus ad colloquiū dñi: grande odium mere mur inimici. Multa quoq; prestigia sunt eius et innumerabiles laquei: quibus anime capiuntur humane. **A**mbrosius. Anima nūq; a corpe vni ceretur: nisi prius a dyabolo teneretur. Tunc em̄ maxime insidiat̄ dyabolus: qñ in nobis videt passiones iracundie aliquas generari. **N**ulla mens est nulla aīa: que nō recipiat etiā malārū motus agrestes cogitacionū. **I**sidorus. Dyabolus serpens ē lubricus: cuius si capiti idest prime suggestioni nō resistit: totus in intima cordis dū nō sentit intra illabit̄. **C**iprianus. **L**ata et spaciōsa itineā vite letalis: illic illecebre et mortifere voluptates: illic dyabolus blandit̄ ut fallat: arridet ut noceat: allicit ut occidat. **P**etrus. Dyabolus mali auctor: nequicie origo: rerum hostis: cor raptor: seculi hominis semp̄ inimicus. **I**lle laqueos tendit: lapsus pa-

rat. foueas fodit: aptat ruinas. Stimulat corpa. pūgit animas. cogitaciones suggerit: imittit iras. dat virtutes odio. vicia addit amori. errores serit. discordias nutrit. pacē turbat. affectus dissipat. hūana violat: diuina temptat. **G**regorius. **L**upus malignus spūs equi mentes fidelium in tēptacione dilatat. **N**ā aliū in luxuriam p̄trahit. aliū in auariciam accendit: aliū in supbiā erigit. aliū p̄ iracūdiam diuidit: hunc inuidia stimulat. illum fallacia supplantat. **P**rius complectionem vniuscuiusq; antiquus aduersarius p̄spicit: et tunc tēptacionis laqueos opponit. **A**lius namq; letis. alius tristibus existit. **Q**uo igitur aduersari⁹ occultus facile capiat: vicinas cōplectionibus decepōnes parat. **E**t qā leticie voluptas iuxta est: letis moribus luxuriam p̄ponit. **E**t quia tristitia in iram facile labitur: tristibz p̄m discordie porrigit. **Q**uia vero timidi supplicia formidant: pauentibus terrores intentat. **E**t quia elatos extolli laudibz conspiciat: eos ad quodcūq; voluerit blandis fauoribus trahit. **S**ingulis igitur hōibus. vicis conuenientibz insidiatur. **P**rosper. **T**emptat dyabol⁹ specialiter sex modis. **I**n bonis p̄ elacionem: in malis p̄ desperationem. **I**n ocio p̄ luxuriam: in negotio p̄ turbacionem: in iusticia per crudelitatem: in misericordia p̄ adulationem. **I**sidorus. **D**yabolus qñdo decipere quē qñ qrit: p̄us naturā vniuscuiusq; tēdit: et inde applicat vñ aptū hōinē

ad peccadū inspexerit. **Orige.** Legit
dyabolus eloq̃a dīna nō ut melior fi-
eret: s; ut alios deciperet. **Cris.** Quas-
dā scripturas p̃fert dyabolus tūq̃ su-
p̃bus: quas dā vero tacet tūq̃ astu-
tus. **Ag̃. s̃m̃.** Qui p̃us p̃ sup̃biaz
fuerat dyabolus. i. deorsū lapsus: ze-
lo inuidie factus est sathā. i. adūsari-
us. Vidit em̃ ibi p̃ ole die hūilitatez hōi-
nē posse ascendere: vnde ip̃e p̃ sup̃biā
corruerat. **Dyo.** In demonibz data
naturalia nō sūt mutata: s; manse-
rūt integra et splēdidissima: intelli-
ge quo ad intellcū speculatiuū nō
electiuū. s̃m̃ doc. **Digēt** em̃. ut **Au-
g.** et **ps.** dīcūt acumine triplicis sci-
encie: scz subtilitate nature intellā-
ue: exp̃iēcia tempoz: et reuelacōne
scōz angeloz ex iussu dei. **Ite** qui
dā Inualuit antiquus hostis callidus
inuicibilis et indefessus: cuius crudi-
tas om̃ino mitescē nescit. Armauit
se multis adiutoribz foris: malisqz
viribz nūis intus. Malas cogitacō-
nes immittit: sanguinibz nūis s̃m̃i-
scet: exterioraqz delcābilia sensibz
offert. **greg.** Dyabolus sp̃ nos ipug̃t:
ut tādē nos tedio vincat. **Cauea-**
m̃ **Digēt** nos. et

De dīna p̃tectiōe in quolibet tēp-
taōis p̃gressu. Ca. s.

Paulus. Fidelis deus q̃ nō pa-
tiet̃ vos tēptari sup̃ id qd
potestis: s; faciet cū tēpta-
cōe et p̃uētū ut possitis sustinēre glō-
riā. **ibidē.** Verū deus in p̃missis. q̃ se p̃te-
ctōe elcōz suoz fore p̃misit: qz vel
cadere nō sinit vel a casu erigit. Qui
em̃ dat temptatū dyabolo licēcia: m̃
ipse dat temptatis mīaz ne deficiāt

in lucta. **Hoc** autē fit p̃ hūmilitatez.
Hūmilitas em̃ custodit in om̃i tēp-
taōe: ut illi non crepēt in fornace.
qui non habēt ventum sup̃bie. In p̃s-
sura igit̃ vel de ñritate nō debet ho-
mo diffidere de deo: auxiliū hūanum
requirendo. **Aug.** Venit x̃ps et al-
ligauit dyabolū. **Sed** dicit aliquis.
Si alligatus ē. quare adhuc tū p̃-
ualet? **Res** est fr̃es karissim̃: mul-
tū preualet: s; tepidis et negligētibz.
et deum in veritate non timētibz do-
minat̃. **Alligatus** ē em̃ tanq̃ in
nexu camis: ex neminē potest morde-
re nisi eū q̃ se ad illū vltro mortificā
securitate p̃iūperit. **Iā** videte fr̃es q̃
stultus ille homo ē: quē camis in ca-
thēna positus mordet. Tu te ad illū
p̃ voluptates et cupiditates seculi
noli coniūgere: ille ad te non presu-
mit accedere. **Larrare** p̃t. sollicita-
re potest: mordere om̃ino nō p̃t nisi
volētem. **Nou** em̃ cogēdo sed suadē-
do nocet: nec extorquet a nobis cō-
sensū sed petat. **Cris.** Non tam diu
hōines dei dyabolus temptat q̃ diu
vult: s; q̃ diu x̃ps p̃mittit. Et si eum
p̃mittat paulisper tēptare ad no-
strā vtilitatem: tamē repellit p̃pter
nostrā infirmitatē. **Berū.** P̃t im-
mūis excitare temptationis motū:
s; in te est si volueris dare vel nega-
re consensū. **Leo pp.** Sapiencia dei
pleñ sciens studiū religionis labo-
rem h̃re certaminis. ut p̃uideret pug-
ne piculū. ante admonuit pugnatu-
rum: ne forsītā si ad ignorātem tēp-
tator accederet. imparatum citius
vulneraret. **At** ergo. **Fili** accedens
ad seruitutem dei ista in timore: et

parā animā tuā ad temptationē.
Gregorius. Impetus dyaboli p po-
tentia est nō p violentiā: quia vin-
cere non potest nisi volentē. **Crisost.**
Dyabolus suggerere p̄t. cogere non
p̄t. In primis grauis est impetus
eius: quem si quis forti aīo sustinu-
erit. eū in sedo inuenit infirmiore.
Quanto em̄ plus passus fuerit. tā-
to magis refrigerat et deficit. **Iord.**
Cōsuetudo dyaboli ē. semp̄ incipere
a leuioribz. et p̄cedere ad grauiora.
dein de ad grauissima: ut patet ī tēp-
tatione xpi et iob. **Aug.** Non putā-
dum ē q̄ dyabolus alit̄ tēptare po-
terit. nisi s̄m q̄ p̄missus fuerit. No-
cēdi em̄ volūtas cuiqz a se inest sed
p̄tās a deo: nec dicit̄ hō nisi p̄cessis-
set in eo q̄dā elacō mētis: amorqz p̄-
prie p̄tātis. ac de se sup̄ba p̄sūptio.
Ambro. Sine p̄missione dei dyabo-
lū nocere nō posse cognoscas. ne potē-
ciā dyaboli magis timeas q̄ diuini-
tatis offensam. Nec nisi quis pora-
more vixisset vnq̄ in eo dyabolus acce-
pisset p̄tātē: aut si accepisset. non ut
p̄deret sed ut p̄baret. **Aug.** Dya-
bolus plerūqz vult nocere sed non
potest. q̄a potestas ista sub potesta-
te est. Nā si tantū posset nocere dia-
bolus quantū vult. aliquis iustorū
non remaneret. **ij. petri ij.** Nouit do-
minus pios de tēptatione eripere.
Pe. ra. Dyabolus semp̄ primordia
bona pulsāt. captat rudimenta vir-
tutū scā in ip̄o ortu festinat exstingue-
re: sciens q̄ ea subuertere fundata
non possit. **Glosa sup̄ illud ps̄.** Cum
ip̄o sum in tribulatione. Nō ē timen-
dū tibi in tribulatione. **Fides** em̄ in

te: deus ē in te. Et si non eripit quan-
do vis. non ideo putes te deseri. **Eri-**
puit tres pueros corporali de camīo
ut confundant̄ infideles: martires
liberat spiritalit̄ ut imitētur fideles.
Eclesi. 33. Timēti deū nō occurrent
malā: sed in tēptatione deus illū con-
serua. **Itē quidā.** Timenda ē reuera
vniūqz fidei tātoz adūsarioz im-
mātas. et suoz viriū tāta infirmi-
tas. Vex multo āplius timēdū est
vniūqz ne visa tā multiplicis pug-
ne tāta instācia nimia pusilla iūte
fractus desperet de victoria: simul a de
adipiscēdo vincentis brauius. **Cave**
igitur ne graui pigritie mole p̄gra-
uatus p̄mitoso torpore contabescas:
et cōsequent̄ scē milicie sacramenta
nō requiras. **Glosa sup̄ illud ps̄.** Altissi-
mū posuisti refugium tuū. In alto est
refugium dei id est in valde occulto: sc̄z
p̄ declinandis et̄nis p̄mis. et p̄ asse-
quēdis eternis bonis. **Hec** q̄ cogitat
ad deū fugit etiā ip̄o s̄sibilia donātem:
ut a p̄cti feditate liberatus deinceps
cōtra hostiū turmas dimicare atqz
triūphare sit parus. **Qui** igit̄ vicē ho-
stē cupis. in occulto cordis dñm iuo-
ca. oīa sibi t̄buēdo: a laudās inuoca
et sic ab inimicis tuis salu⁹ eris: et
hoc ne p̄dē extendas: nam qui alit̄
agit sibi de relict⁹ perit: etiā si vicisse
videbatur. **Isidor.** Quanto p̄pinq̄
us finē mundi dyabolus videt tan-
to crudelius p̄secutiones exercet: ut
qui se continuo dampnandum p̄spi-
cit socios sibi multiplicet: cum quibz
p̄ehenne ignibus addicatur. **Apoca-**
lip̄. xij. De terre et mari quia descē-
dit dyabolus ad vs hñs irā m̄gnā:

scitis qd modici epe hēt. Deut. 20.
Audi israhel. Deus hodie ptra imini.
cos vros pugna cōmittitis. nō pte.
scat cor vrm. Nolite timē. nolite cre.
dere. nec formidetis eos. qz dñs dē
vrm medio vū ēa p vobis cōn adūsa.
rios dīmicabit ut eruat vs de peri.
culo. Aug. 9. Caue ne aliud ptef deū
timeas. Ipū time. ipū ama. Adiu.
uat certatē q certamē indixit. De
ctat de certatōis suos. et adiuuat
eos certantes. Ps. 8. Qui incitat ut
pugnem? adiuuat ut vincam? 2. so.
līdat ne deficiamus.

De temptatōis nātate omium
viator. Ca. 9.

Iohānes. Vidi de ore dra.
comis et de ore testie et de
ore pseudo pphie exire spūs
tres immūdos ī modū ranar. Stūs
q vigilat et custodit vestimēta sua.
ne nudābulat. Expositio qdā nobis
sup hoc. Iusto dei iudicō actū est. ut
elā nātario int? a foris pugre habe.
ant. sicut iob dicit. Tēptatō est vita.
hois sup terrā. Sais ergo iohēs p.
uidēs hoc certificauit nos de illo qd
viderat dicēs. vidi ac. Int? impug.
mur triplici. qz de ore draconis ex.
it spūs vehemēs ut exurat irascibi.
lē ut seuiat. De ore testie exit spūs
blādiens ut inflāmet cōcupiscibilez
ut insaniat. De ore pseudo pphie ex.
it spūs fallens ut decipiat rōnalez
ut deuiet. Casē pōs foris triplici
malū h? seculi tēptat exēplū. Sup
bia irascibilez. luxuria cōcupiscibilez.
auaricia rōnalem. Stūs ergo q au.
stodit vestimenta sua. i. vtutes qe
laboriose acqsiuit. ne draco eas de.

uoret. ne testia maculet. ne falsari.
us dolose auferat ac. Greg. 9. Vita.
hois nō tēptatiōem hēre dicit. h ipsa
tēptatiō eē phibetur. Spōte quippe
ab statu cōdicionis lapsa. et corrup.
tionis sue putredini subdita. dū sibi
ex semetipsa molestias gignit. hoc ē
iam scā qd tolerat. Que mirrū mu.
tabilitatis sue onera qz volēs expe.
tije. nolens portat. Ece dū ad sum.
ma appetēda se erigit. mutabilita.
tis lubce impulsu ptiñ? ad semetip.
sam cadit. Vult in cōtēplacōe stare.
h non valet. Cogita cōmis gressum
figere nititur. h īfirmittatis sue lap.
sibus eneruat. Si iā ab īmīqtatis
pētracōe cōpescit. in iphis tñ bonis
opibus. modo malorū memoria. mō
seductōis caligine. mō ītēctiōis sue
īnteruptōe fuscat. Si a luxuria car.
nē refrenat. adhuc tñ luxurie san.
tas mata tolerat. Si ventrem ab.
stinēcie vigore restringit. vultus
pallefcit. virtus laudatur. morqz i.
amis gloria succrefcit. Si toto desi.
derio humilitatis statum apprehē.
dit. fit nonnunqz de zelum rectitudi.
nis deserat. aut rursum zelo rectitu.
dinis turet humilitatis studiū qd
tenebat. Cumqz seruari simul et ze.
li auctoritas et ppositiōis humili.
tas vix possit. sibi metiphi hōmo ex.
pturbacōe incognitus reddit. ita ut
vehēmter ābigat. ne apud seductūz
animū aut supbia se auctoritate ze.
li īfinuet. ā corpi pauidus humili.
tate fingat. Si veritatē omimode lo.
qz de creuit aut tacere nescit. ā loqū.
do pxiimi vitā vā eloquēs grauat.
Si a amore pxiitoris īmā seauritate

ab omnibz terrenis assidua orōe se
curat suspendēdum eleuari ab infi
mis nititur infimoz fantasmate re
uerberat. **U**nde fit plerumq; ut ani
mus sua infirmitate fatigat. aut
oratione deferens desidia torpeat.
aut si diu in oratione pmāserit ante
eius oculos importunaru ymaginū
caligo desecat. **S**i dīne legis sciēci
a p̄ditus p̄ ceteris fuerit. puato gau
dio exultat. p̄cepti intellāis muneā
in se dissipat. et inde in iudicio cete
ris deterior exhibet. vñ clarior cete
ris ad tēpus oñdit. **S**i alienus ab
eruditione dīne legis fuerit. ignorāci
a sua dēpmittit ne quid cā obtinende
salutis opet. **E**t q; ipm dona virtu
tū non subleuat. etiam viā simplici
rectitudinis declinat. et velut extra
neum se a celesti munere deputans
q̄si eo securius p̄ua agit. quo sup̄mi
domi sublimia munera nō p̄cipit. **I**
stū inopia dēp̄ssit. illū habūdācia o
tutū ex occasione detri⁹ ruere fecit.
Si ergo dr. tēptacō ē vicio hoīs sup
terrā. cui ex semetip̄a nascit vñ p̄i
mat. que etiam et si semp ex virtute
succidat qd ex infirmitate gnat. sp̄
tamē ex infirmitate gnat qd virtu
te succidat. et ultra hoc valde mise
rādū ē. q; qñq; ibi reatū dēscēsiōis
inuenit vbi se p̄uētū p̄phēdere ascē
siōis putauit. et inde mens cōfun
ditur. vñ et surgē a confusione mite
bat. **H**ec ē omniū nostrū. q; in ser
to infirmitatis vicio nascimur mi
serabilis cōdicō. q; hostē nobiscū de
ducimus quem cum latōe sup̄am⁹.
Foris igitur et intus necesse pugna
re habemus. qui sponte a rēgula no

bis diuinitus p̄fixa lapsi sumus.
Augustinus. **T**erra repromissiois
nos fuimus anteq̄ peccat adam.
quando nichil aliud in nobis erat
q̄ qd misericordia contulerat condi
toris. **S**ed postq̄m peccauit adam.
terram illam tocies laudatā. ca
nanei ceperant possidere. quando ex
pulsis virtutibus sanctis vicia inso
lencia remanserunt. cum quibus iu
gem pugnam habere dēinceps nos
oportebit. **C**ōmunis sententia p̄m.
Qm diu in hac fragili carne sum⁹.
laqueis varijs circūdamur. **N**ulli
bi securitas. vñq; periclitamur. nī
si omni custodia cor nostrum custo
diamus. **S**iquidem laqueos plora
mus. laqueos videmus. laqueos ie
iunamus. laqueos comedimus. la
queos oramus. laqueos gemimus.
laqueos vigilamus. laqueos dormi
m⁹. laqueos loquimur. laqueos ta
cemus. **E**t ita de alijs omnibus ex
ercicijs virtutum. **V**erum hoc max
ime est consolatorium. q; in hys pl⁹
valet virtutis incrementum. q; veni
alis peccati detrimentum incompa
biliter. **R**aro enim nascitur virtu
tis granum idest opus bonum sine
pallea alian⁹ defectuositatis. idest
sine oī cāstācia vial⁹ delicti. nec tar
dior ē dñs dē⁹ ad miserēdū q̄ ad af
fligēdū. **S**ic em̄ in oī re bon⁹ hō inuenit
ocasio alit⁹ māz tēptacōis. sic et dire
ctionis put apls dr. scim⁹ qm dili
gētibz dēū oīa cōpant in bonū ac.
Ubi dicit glō. tam prospera q̄ adū
sa. **E**t subdit. **V**sq; adeo cooperatur.
ut si qui deuiant et exhorbitant. eti
am hoc ipsum faciat eis proficere in

bonū: q̄ hūiliores redeūe atq; doctio-
res. Discūt em̄ cū tremore se exulta-
re debere: nō q̄ arrogādo sibi tāq̄ de
sua v̄tute fiduciā hēant pmanēdi.
Cōsolat̄ ei de 9 eos p̄spis et exercet
adūsis: et oia ip̄s p̄sūt: tū ad emēda-
tōem: tū ad p̄baōem.

Quō boni t̄mmodo dicātur temp-
tati. **Cā. x.** Deut. 32.

MOp̄ses. Perfectio tua a do-
ct̄ia tua a viro scō tuo: quē
p̄basti in tēptacōe. **Deut.**
9. Educit te dñs p̄ desertū ānis. xl:
ut affliget te atq; tēptaret. **ij. pali.**
32. Dereliq̄t eū dñs ut tēptaret: sc̄z
sc̄m ezechia **Sapie. 3.** De 9 tēptauit
iustos: et inuēit illos dignos se. **sa-**
p̄ie. 18. Tetigit iustos tēptacō mor-
tis **Tobie. 2.** Hāc tēptacōem ideo per-
misit eueniē illi ut daret̄ exēplū pa-
ciētie sue: sicut et sc̄i iob. **Et. 12.** Qm̄
placuisti deo: nōcē fuit ut temptatio
p̄barer te. **Ec̄i. 2.** Fili ac. ad. s. d. sta-
t. t. a p̄para animā tuā ad temptati-
onem **Ec̄i. 2A.** Hoīes iustos p̄bat
tēptatio tribulacōis. **Ec̄i. 22.** Ab̄.
hā in tēptacōe inuētus est fidelis.
Sapie. 11. Cū em̄ tēptati sunt et q̄
dē cū mīa disciplinā accipiētes. Im-
pij cū ira tormēta patiūt̄. **Judith. 3.**
Tēptati sūt p̄res nū: ut p̄barētur
si vere colerēt deū suum. Abraham
p̄t noster temptat⁹ est: a p̄ multas
tēptacōes p̄batus amicus dei fa-
ct⁹ est. **Sic ysaac. sic iacob. sic mo-**
yse. et ōnes qui placuerūt deo: per
multas tribulacōes tranherūt fide-
les. Illi aut̄ qui tēptacōes non susce-
perūt cū timore dñi. a impaāam su-
am et improperiū murmuracōis su-

e contra dñm ptulerunt: extirpati
sūt ab exterminatōe: et a serpētib⁹
perierūt. **Iac. p.** S̄t̄is vir qui suffere
tēptacōem: q. c. p. f. a. c. v. q̄ reddi-
se. **Cōtra de reprob⁹ d̄r. Luc. 8.** In tē-
pe tēptacōis recedūt: **p. p̄t. p.** Op-
tet p̄tistari in varijs tēptacōibus.
Vas quoq; electōis q̄les tēptacōes
sustinuerit sepi⁹ p̄testatur. **Alit em̄**
actu. 20. Vos scitis q̄liter vobiscum
fuerim seruīes dñi: cū ōm̄ hūilita-
te et māsuetudine et lacrimis a tēp-
tationib⁹ que michi acciderūt. **Et in**
sc̄a Sp̄s sanct⁹ p̄testatur michi p̄
ōnes ciuitates dicens: qm̄ vinacula
et tribulacōnes me manent. **Et q̄**
istud sit sanctis p̄mune: cōf̄dit. ij. thi.
mo. 11. dices. **Q̄s qui pie volunt vi-**
uere in xp̄o: p̄secutiōez patiētur. **Tā-**
dem ut nichil deesset quod huic ma-
terie pueniret: dicit ad heb. 2. de xp̄o.
Hēm⁹ pontificē temptatū p̄ ōm̄a. **Et**
math. 2. et luce. 2. et marc. p. d̄r.
duat⁹ ihs in desertū ut tēptaretur
a dyabolo. **Et math. 22. et luc. 20.**
d̄r: q̄liter temptatus sit a malis hoī-
nib⁹ ac. **Hec utiq; maxime cōsola-**
toria debent eē fidelib⁹: in cōtidiana
tēptacōe sudātib⁹. **Vñ cri. b.** **Ne**
mo turtetur de tēptacōnib⁹: preter
spem irruētibus: idcirco ecia; xp̄us
dñs tēptari voluit. **Quisquis ergo**
post baptismū maiores susties tēp-
tationes. non turtetur. **Etenim p̄pter**
hoc accepisti arma non ut vaces s̄
ut prehēris: et discas quoniam mul-
to factus es fortior. **Urget enim te**
sp̄s sanct⁹: aliq̄d magnum apprehē-
dere opus in iusticia q̄ de 9 delectat.
Dyabolus namque precipue illos

temptat in quibus aliquid boni singularis conspicit. **Leo** papa. Quo boni aliquid facimus in iram demones acius prouocamus. **Hilarius** sanctificationis maior pugna habet. **Temptatur** enim statim post baptismum dominus temptatione sua indicat in sanctificationis nobis maxime diaboli temptamenta grassari quia victoria est magis eis exoptata de sanctis. **Basilius**. Locus solitarius est magis aptus temptationibus et ergo solitarij maxime et fortissime temptantur. **1or8**. Solent pugnae famosorum exempla proponi victoribus ex hoc ad pugnam fortius accendunt. **Quoniam** ergo aliquis post acceptum noue et sancte consuetudinis studium fortiores temptationibus fluctus sustinet bonum inditum est neque propter hoc est minus baptizatus vel a peccatis mandatus nec minus divina filiacone dignus aut celo aut opera eius minus deo grata. Sed magis put in magnorum sanctorum legendis clare patet. **Gregorius**. Plerumque qui plus in contemplatione rapitur contingit ut apostrophus in temptatione fatigetur. hanc quibusdam sepe contingere boni perficientibus solet. **Quoniam** mentem dum aut contemplatio mentis afficit aut contemplatio super semetipsum rapit. Itaque etiam temptationem sequitur ne de his ad quod rapta est extollatur. **Cassiodorus**. Aduersarius non tanto attrior redditur quanto eum per diuinam gratiam detellari possit. contingit. **Augustinus**. Hoc scitote fratres quia dyabolus non nisi bonos persequitur malos enim persequi non consuevit quia amici illius sunt et semper voluntate eius faciunt. In tantum illos non persequitur ut etiam per illos alios persequatur.

tur. malos enim homines quasi malleos vel flagella habere consuevit. **Adulteri** persequuntur castos. ebriosi sobrios. superbi humiles. **Inuidi** te mignos. auidi largos. et eos qui maiorem suetudinem vel pacientiam retinere affligere non desinunt iracundi. **Habet** deus ministros suos. habet dyabolus adiutores suos. **Illi** affliguntur. isti affligunt. **Gregorius**. Hostis noster quanto magis nos sibi retellare conspicit tanto amplius expugnare contendit. **Eos** enim pulsare negligit quos quieto iure se possidere sentit. **Magister** in sententijs 23. dis. libro 2. Non esset ita laudabile homini si ideo bonum vivere posset quia nemo male vivere sua daret. tamen in natura haberet posse et in potestate velle non consentire quod temptare non posse. **Gregorius**. Crescentibus virtutibus magis seuit dyabolus ad temptandum et inter bonos fortius temptat meliores. Et inter perfectiores illos fortius temptat qui non solum in se sed etiam in proximis eum confundunt et eos sibi resistere faciunt. **Videns** namque dyabolus sancte mentis studium contra se etiam prodesse alijs multiplici satagit eam temptatione confundere. **Malos** autem potius instigare dicitur quod temptare quia facile consentiunt ut in sordibus fordescant ad huc et maior ex pluribus criminibus fiat eorum dampnatio. **secundum ultimum**.

De utilitate temptationis. Cap. II

Quid. Bonum michi quia huius habuisti me ut discas iustificationes

tuas. **glō.** Hūiliasti me. i. diūp tēp-
tationibz exercuisti. **Eccl̃i. 29.** Qui n̄
ē tēptat⁹ quid scit? **Eccl̃i. 29.** Sapi-
ens bō et mala in omibz tēptabit⁹. **i.**
thel. 7. Omnia p̄bate. qd bonū ē te-
nete. **Eccl̃i. 31.** Fili in vita tua tēpta-
animā tuā. et si fuerit nequā nō des
illi p̄tatez. **2. cor. 13.** Vosmetipsos tēp-
tate si estis in fide. **glō.** an sitis in o-
pibus bonis in qbus debēt eē fide-
les. **Iac. p̄.** Omne gaudiū existima-
te fr̄es mei cū in tēptationes varias
incideritis. sciētes qd p̄baco fidei vr̄e
paciā opatur. **Paciā** aut op⁹ per-
fectum h̄ut sitis p̄fā et integri in n̄l-
lo deficientes. **Aug⁹.** Vita nr̄a nō p̄t
in hac pegrinatōe esse sine p̄cō ne-
qz sine tēptatiōe. qz p̄fctus n̄ per
tēptationē nr̄az sit. nec sibi qsqm̄
innotescit nisi tēptatus. nec p̄t coro-
nari nisi vicerit. nec p̄t vincē nisi cer-
tauerit. nec potest certare nisi inimi-
cū et tēptationes h̄uerit. **Glō. sup**
illud rō. 7. Gloriamur in tribulacō-
nibz. q̄s scz p̄ xp̄o patimur qbz itur
ad gloriā. Per tribulacōes enim
multas optz nos intrare in regnū
dei. **Spei** nāqz addita tribulacō au-
gmētū facit premij. **index** qz est fixe
spei tribulacō. **Abbas arzihus.** Si
fragmē crude tegule in fundamēto
mittat⁹ ubi sit iuxta fluvium non su-
stinet unū diē. cocte aut p̄manet ve-
lut lapis. Ita est homo q̄ carnalez
sapiētiā h̄z. et non ē tēptacōnū ig-
ne decoct⁹. **Sicut** exēplum habem⁹ in
ioseph et omibz p̄iarchis atz p̄ph̄is.
q̄ varijs tēptationibz solidati fuerūt
et fortiter pseuerauerūt. **Amb⁹.** Co-
rona p̄posita est. subeūda certami-

na sunt. Nemo potest nisi vicerit co-
ronari. Nemo autem potest vincere
nisi ante certauerit. **Iphiquoz** co-
rone maior est fruct⁹. ubi labor ma-
ior est. Et ideo tēptacōem nunq̄
detemus timere. est em̄ causa victo-
rie. materia triūphoz. Cum em̄ infir-
mamur tunc potētes sumus. tunc q̄
qz iusticie corona necit. **Tolle** mar-
tirum certamina. tulisti coroas. **Tol-
le** cruciat⁹. tulisti beatitudines. Nō
detem⁹ igitur tēptationes seculi p̄-
malis timere quibus bona premia
comparit⁹. sed magis rogare ut eas
tēptationes subeamus quas ferre
possimus. **Glō. sup illud rō. xij.** Om-
nis anima p̄tātibz sublimioibus
subdita sit. Si bonus fuerit qui ti-
bi preest nutritor⁹ est. si malus
temptator tu⁹ est. Et nutritorē li-
benter accipere. et in tēptacōe ap-
p̄bare. **Esto** aurū. et intende mundū
istum quasi fornacē artificis. **Gre-
gori⁹.** Multos sua p̄iūs felicitas
stravit. multos diuturna pax vni-
ctos reddidit. eoqz illos inopinatus
hostis graui p̄culit. quo longo q̄e-
tis vsu negligentēs inuenit. **Vñ** sci-
viri cum multa se p̄ficere virtutum
p̄speritate considerāt. quodam sup-
ne disp̄satiōis modē amine exerce-
ri se etiā tēptatiōibz exultāt. qz tan-
to robustius acceptā virtutū glori-
am custodiunt. quanto tēptatio-
nis impulsu conuulsi infirmitatem
suam humilibz cognoscunt. **Om-
sp̄er.** Ad magnam vtilitatem fide-
lium reseruata est materia certami-
num. ut non superbiat sanctitas.
q̄ diu hostium inuictum sentit in-

firmitas. **Aug⁹.** Non ē maior tēpta-
tio. q̄ nulla temptacōne pulsari. hec
liquēdē p̄uolōfissima ē. Inde em̄ na-
scitur elacō mentis. it̄a cūsp̄ectio sui.
stulta securitas. torpor. animi. incom-
passio tēptator. ignorācia agendo.
rū. negligēcia sur. cōtēptus fratru.
Non ergo oīs est culpāda tēpta-
tio. q̄ et gratulanda ē q̄ sit p̄bacio.
Et plerūq̄ aīmus human⁹ alie sibi
ip̄i innotescē non p̄t. nisi vires suas
sibi nō verbo s̄ exp̄imento. tēptacōe
quodā mō introgātē respōdēt. **Ubi**
si dei mīnus agnouerit tunc p̄ius ē.
tūc solidat̄ firmitate gr̄e. nō inflat̄
inamitate iactācie. **Glō** sup̄ illud ij.
corinth. xij. **Datus** ē michi stimulu⁹
carnis mee angel⁹ sathane r̄c. **Ce-**
tera vicia t̄m̄ in malefās valēt. su-
p̄bia vero sola in recte factis cauē-
da est. **Cum** em̄ quisq̄ bñ p̄fecerit.
sup̄bia tēptatur ut p̄dat totum p̄fe-
ctum. **Non** ergo mīz. s̄ cōtra capita-
le vitīū aplūs sibi appositū dē mor-
dax epytīma q̄ timor curaēt. **Quis**
ergo securus est? **Quō** ergo secur⁹
agnus egrediet̄. ubi aīes sic piclita-
ti metuit. **Tēptacō** em̄ cui resistitur
aut cui nō cōsentit̄ nō ē p̄cām. s̄ ma-
teria exercēde virtutis. **Qd** t̄m̄ intel-
lige d̄c̄m de temptacōne que sit ab
hoste non a carne. que p̄cām est veni-
ale ecia si ei nō cōsentiat̄. **Hoc** ip̄m
nāq̄ qd̄ caro cōcupiscit adūsus spi-
ritū. p̄cām qd̄d̄ a ē. **Alter⁹.** **Primus**
mot⁹ ad illicitū ē interior cogitacō il-
liciti trahēs cōcupiscēciā. et est p̄cām
mīnīmū. ita q̄ eciam deletur p̄ auer-
sionē ab illicito concepto. et tunc d̄i
conteri caput serpentis. **Glosa** sup̄ il.

lud apli ubi sup̄. **Virtus** in infirmi-
tate p̄ficiat̄. **Perfectio** v̄tutū ē. q̄ habz
infirmittatē cōtrariā cū qua legitīe
certet. q̄ certādo acquirit̄ victoria.
et sic fit v̄tutis cōsumācio. **De. ra.**
Cōmunis cursus vite p̄ntis tēptaci-
onibus apprehēdit̄. nā ad virtutis
exercitiū iherūsoloītis relictus ē ie-
buse. **Et** aplō spūs sathane datus
ē ne reuelacōibus extollat̄. **Hare-**
nam pugne ancipitis ingressus es.
in qua nō apprehēdes brauium nisi
auras. nō coronaberis nisi pugnes.
Jerom⁹. **De** terreatis si post victori-
am itez v̄tās ad amaritudinē quia
ubi ē magnitudo gr̄e. ibi ē magnitudo di-
scriminis. **Virtutes** ī amaritudie in-
cipiūt. et in dulcedie termināt̄. **Cō-**
tra vicia inchoant̄ dulcedie. et t̄m̄i-
nant̄ amaritudie. **Quasi** doct⁹ nau-
ta p̄ multa naufragia instituit̄ te
cupio. **Lubricū** ē iter p̄ quod ingre-
deris. nec tātū sequi glorie p̄ victo-
riam. quātū ignominie p̄ ruinā.
De custodia āgelorum et auxilio
īporum. **Ca. 12.**

Helizeus. **Noli** timē. **Plures** em̄
nobiscū sunt. q̄ cum illis. **Ero.**
32. **Angelus** meus p̄cedet te. **p̄s.** 90.
Angelis suis deus mandauit de te.
ut custodiant te in oībus vijs tuis.
In ma. por. te. ne for. off. ad la. pe. tu-
um. **Guard⁹.** **Quociēs** ḡuissima cer-
nit̄ vrgere tēptacō. et tribulacō re-
hemens imminere. inuoca custodē
tuum. rectorem tuum. adiutorem tu-
um in oportunitatibus tuis. **In** tri-
bulacōne enim teum est. neq̄ dor-
mitat neq̄ dormit. et si quandoq̄
ad tempus dissimulat. **Matthi xvij.**

Amē dico vobis: angeli eorum in pueris
loz. semp videt facie patris mei qui in celis
est. **Glō. ieroni. ibidē.** Magna digni-
tas animarum: ut vnaqueque habeat ab
ortu natiuitatis in custodia sui ange-
lū deputatū. **Mgē in sententijs li. 2.º.**
ca. 11. greq. ait. quod quisque vnu bonū
angelū habet sibi ad custodiā deputatū.
et vnu malū ad exercitiū. **Cū** enim omnes
angeli boni nostri bonū velint. cōtē-
qz saluti omni student: ille tū qui de-
putatus est aliam ad custodiā spe-
cialiter hortat ad bonū: sic legit de
angelo thobie. et de angelo petri in ac-
tibz aploz. **S**imilit et mali angeli cū
desiderēt malū hominū: magis tū hoīez
icitat ad malū. et ad nocēdū forci-
stat ille qui ad exercitiū ei deputa-
tus est. **Origē.** Agūt angeli diē festū
lectātes sup hijs: qz refugietes cōsor-
cia demonū p exercitiā vtrūqz angeli-
cis festināt se sociare cōsocijs. **Luc.**
17. Dico vobis: gaudiū erit angelis
dei sup vno peccatoe pñiam agente.
Ad heb. 2. Nōne omēs sunt admini-
stratorij spūs in ministeriū missi p-
pter eos qz hereditatē capiūt salutis?
Glō. ibid. **I**ntellige igit quātus hōr
nobis existit: ut ad nos sicut ad an-
tos ministros angelos suos destiet
de. **Quātus** enim multū sit int angē-
los et hoīez: ppinqs tū nobis eos fe-
cit: qz nostre saluti student. **pē. disci-
rūt nobis suo fungūtur officio.** **Hº**
est op⁹ angelicū: angelice functionis
officiū: ut omnia fiant p salute pñio-
rum. **Magis** autē hoc est op⁹ xpī:
qz angelis nobis supioibz precepit
ad nostram salutē suū exhibere mi-
nisteriū. **Bernard⁹.** Angelis suis mā-

dauit de te. **O** quātū tibi debet hōr-
bum iſerre reuerenciā: afferre de-
uocōnem: conferre fiduciā. **Pro p-
ſencia reuerenciā.** **Pro tenuolē-
cia deuocōnem.** **Pro custodia fiduci-**
am. **C**aute ergo ambula: vbiqz sūt
angeli ut custodiant te in omnibus
vijs tuis. **I**n quouis diuersorio. in
quouis angulo reuerenciā exhi-
te tuo angelo: ne audeas illo presen-
te quod me vidēte non auderes. **A.**
sunt ergo tibi: non modo presentes
teum: sed pro te. **A**ssunt ut prote-
gant: assunt ut profint. **H**ec autē
placent eis que in nobis inuenire de-
lectāt: ut ē sobrietas. castitas. pau-
ptas voluntaria. crebri in celum ge-
mitus: et sup hec omia veritate apa-
te a nobis exigunt.

**De remedio septuaginta in gene-
rali. Ca. 12.**

Salomon prouer. 3.º. **f**ructus
ra iacitur rethe ante om-
nes pēnatorum. **August.**
Pēnati sunt viri spirituales qui a-
lis gemine caritatis sursum ferun-
tur: terrena despiciunt: quibus om-
nis sarcina mandatorum leuis est.
qui in omnibus instituti sunt: ut cū
apostolo dicant. **N**on ignoramus co-
gitationes eius. **H**os qui audierit:
non capitur laqueo insidiantium.
Prouerbior. 13. **S**ili ne sis sapiens
apud te metipsum. **C**ustodi cōsiliū:
et erit vita anime tue. **T**unc ambu-
labis fiducialiter in via tua: et pes
tuus non impinget. **Eclesias. 1.º.**
Non oēm hominē ducas in domum
tuam: multe enim sūt insidie dolosi.
Attende tibi a pestifero: fabricat et

em mala. **F**ili ne in multis sine act⁹
tu. et si diues fueis. non eris immu-
nis a p^{cc}o. **Eccle. iij.** **F**ili in m^{as}uetu-
dine opa tua p^{fi}ce. Qu^{an}to magnus
es humilia te in o^{ib}us. a cor^{de} deo in-
uenies gr^{ati}am. **A**ltiora te ne quesie-
ris. et fortiora te ne scrutatus fueis.
sed que p^{re}cepit tibi deus illa cogita
semp^{er} in opibus eius plurib^{us} ne fu-
eris curiosus. **N**o est em tibi n^{ec}ari-
um ea que abscondita s^{un}t videre o^{cu}-
lis tuis. **I**n sup^{er}uacanis reb^{us} noli scru-
tari multiplici^{ter}. Multos em suppl^{et}
tauit suspitio eor^{um}. et in vanitate de-
tinuit sensus illo^{rum}. **C**or duru male
habebit in nouissimo. et qui amat pe-
riculum p^{er}ibit in illo. **Eccle. vi.** **I**n m^{ul}-
titudine p^{re}sbit^{er}oru prud^{en}tiu sta. et
sapientie coru ex corde coniungere. ut
omne narratione dei possis audire. **Ab. d.**
Humilia valde sp^{iritu}m tuu. qm vin-
dicta carnis impij ignis et vermis. **Ab. d.**
31. Cum viro sc^{ilicet}o assiduus esto. que-
atq^{ue} agnoueris obseruante timorem
dei. an^{im}us est s^{im}il^{is} anim^{am} tu^{am}. **C**or
boni c^{on}silij statue te. an non est em tibi
aliquid plus illo. **Eccle. iij.** **P**resbite-
ro humilia anim^{am} tu^{am}. et magnato
humilia caput tuu. **N**oli resistere co-
tra facie pot^{est}is. nec coneris contra
ictu fluuij. **N**oli citat⁹ esse in lingua
tua. et inutilis et remissus in opib^{us}
tuis. **28.** **F**lagelli plaga liuore facie.
plaga lingue c^{on}minuet ossa. **S**epi-
aures tuas sp^{iritu}is. et noli audire li-
guam neq^{ue}. a ori tuo facito hostia. a
seras auribus tuis. **Eccle. x.** **S**i spi-
ritus p^{er}at^{em} h^uitis ascendit sup^{er} te.
locum tuu ne dimiseris. **Eccle. 33.** **I**n
omib^{us} opibus tuis p^{er}cell^{er}is esto. ne

ded^{er}is maculam in glori^{am} tu^{am}. **C**on-
tra malu bonu. et c^{on}tra vit^{am} mors.
sic c^{on}tra viru iustu p^{er}cc^{or}. et sic intui-
ere in o^{ia} opa altissimi. **D**uo contra
duo. vnu c^{on}tra vnu. **Aug⁹.** **T**empta-
tus est d^{eu}s a diabol^o. quo ipe repulit
temptacione doauit milite pugnare.
Act⁹ de quid ille respondit. a q^u tibi
talis temptacio aduenerit dic illud
tu. semp videlicet sibi istit^udo p^{er} scrip-
turam sicut ipe fecit. **S**i adu^{er}sarius
te temptat de appetitu honoris. cogi-
ta. quid sup^{er}bis t^{er}ra et cinis. **S**i ap-
petitu diuiciar^{um}. cogita. nudus egres-
sus su de vtero matris mee. **S**i
de appetitu deliciar^{um} resp^{on}de. caro et
sanguis regnu di n^{on} poss^{et}. **E**t sic de a-
lijs quibuscunq^{ue} ipugnamur. semper
vtamur clipeo sacre scripture ad de-
fensionem n^{ost}ram. **greg⁹.** **D**ns in o^{ib}us
temptac^{on}ibus suis vsus est autorita-
tibus scripture. ad nos informandu.
ut q^{ui}ciens a prauis hoib^{us} aliquid
patimur. magis ad doctrina q^{uam} ad
vindicta excitemur. **bern^{ard}9.** **F**res
si modo presentes videremus adam
in eo articulo positum ascenditibus
cogitac^{on}ibus in cor eius et p^{re}ceptu
creatoris. **N**one clamare⁹ adu^{er}sus
eu dicentes. caue tibi miser. vide ne
feceris. seducta est mulier. n^{on} acqui-
escas ei. **V**t quid ergo quociens ap-
p^{re}hedit nos temptac^o simili n^{on} p^{er}sua-
dem⁹ nobis ipis. **Aug⁹.** **N**ullu meli-
us negotiu est in tribulac^{on}e. q^{uam} re-
cedere ab eo strepitu qui foris est. et
ire in interiora m^{en}tis secretaria. ibi
q^{ue} deu inuocare vbi nemo videt ge-
mentem et subuenientem. humiliare seip-
sum in confessione p^{ec}at^{orum}. magnificare

et laudat deū et corripiētē a solatē.
Quis em̄ ē q̄ pugt et n̄ vincit. n̄ qui
dicit. Infelix hō. q̄s meliterabit. grā
dei p̄ ihm xpm̄. **Glō.** ibid. dicit se grā
literatū. ne q̄s torpeat seaur. q̄i pec
catū n̄ ultra noceat. q̄ n̄ grā mase
rit. p̄m̄ iterū occupat. **Ex vita spa**
trū dixit senior fū turbato xpi ne
gligēcias et tēptatōes. q̄s i solitudi
ne paciebat. Tu se de in cella tua et
fac qd̄ potes sū p̄turbatōe. Et si na
ta fuit tibi aliq̄ tbulatō. noli desere
re locū. si crede in deo q̄ mittet grām
suā. et ipse erit tibi p̄solatio si i veri
tate eū rogaueris. **Itē** Quēsiuit ali
qū frat̄ seniorē dicēs. Quid facē dz
homo in oī tēptatōe. R̄ndit senior.
Flere dz in p̄spectu dīne tōmitatis.
nemo em̄ sibi p̄p̄i sufficit. **Ger son** Ad
uersus ciuitas illa q̄antes tēptatio
nes inimici q̄ certe sūt immutabiles.
nō nisi vnu generale remediū repit.
vti b̄tō āthomo reuelatū extitit. vt q̄s
vix p̄fundā sp̄ hēat hūilitatē. et af
fectione sincera puroq; corde suā to
tā sp̄e in dei ac s̄cōz auxiliū statu
atq; se faciliē posse. eē dei grāz sen
ciat p̄maximā. Nichilomin⁹ tamen
suū sēp debitu faciat apud deum. et
obseruāciā mandatorū ei⁹. predi
cte immēdo sp̄ei. Nā sic firmē credi
m⁹ hōiem sola dei saluāi miā. ita eā
sumopē venerari. diligē. caripēdere
q; debem⁹. Verū nichil ita instruere
hōiem p̄t in tā varia tēptatōnū per
plexitate sic grā deūq; p̄ deuotā ora
tiōem in p̄funda hūilitate atq; p̄tri
tōe cordis fusam acq̄rit. **Itē** qd̄ d̄tā
ta sūt int̄ se ante tēptationes dif
formitate dispaēs et adūsē. ut si n̄

la doctrina sensatū hōiem imbuet.
nichilomin⁹ ipsa p̄fusibilis altēnan
cium impulsuū varietas satis sup
q; sufficeret vniuersas machina
ones elidere. An nō ad oculū cerni⁹
quō in vna hora p̄trarijs suahom
bus qūq; fatigamur. q̄ vtiq; sil vere
neq; eē p̄t. **Ex** plū claz de hēfibz
hēm⁹ aug⁹. teste. q̄ inabili alēaci
one fidē scām astruūt hic nesciēt.
nec vnq; int̄ se acordiā hūere. **Art⁹.**
trinitatē p̄sōāz cōn̄ satelliū vsq; ad
mortē defensat. **Cōn̄** satelli⁹ vni
tē d̄initatis affirmat. et vterq; hēti
cā p̄uitatē cōtumaciter retēnt. **Ca**
ceat ecia si vult. a inimici ei⁹ sacramēta
fidei sue cōprobabunt. Ita tēptatio
nes recte si attendim⁹ se mutuo cō
fundūt. q̄si nullo fundamēto subhi
stētēs. Tēptatio em̄ infidelitatis de
sperationē expellit et ecōn̄. Qui em̄
credit scripture sac̄ nō p̄t desperare.
et q̄ temptat de desperationē. oio non
p̄t eē incredul⁹. Si em̄ neq; gaudi
a celi neq; penas inferni eē credit. q̄
modo de illis tēptabit. Sic tēptatō
inuidie expellit tēptatōnē vane le
ticie. tenacitatis p̄digalitatē. ita
blādiās. et ecōn̄. sic de alijs. Meri
to igit̄ negociū tēptatiōis i tēbris p̄
ambulaē d̄r. qd̄ nulla ex pte verita
tis luce p̄fundit. h̄ totum velut mē
do sa falsitate pagitur.

Contra temptatōem infidelita
tis. Ca. 12.

Hacuc. Iust⁹ in fide sua
viuet. **Osee. 2.** Sposato
m̄ i fide. **Eccl. 1.** sapia a disa
plia dñi. a b̄nplacitū ē illi fides. a mā
fuetudo. **Heb. 11.** Sine fide ipossibile

est placere deo. **Cris.** Sicut p fide vi-
cet regna: opati sunt iusticia ac, glo
sup illud eph. vi. In oibz sumentes
scutu fidei in quo possitis oia tela ne-
quissimi ignea extinguere. Fides e-
rerum quas non videmus: que exci-
pit inimicoru tela et repellit tanqm
scutum. Sicut em scutum ptendit
ante oia arma et sub illo tuta sunt:
sic fides ptegit iusticiam que interi-
ora transfigi non sinit. Hanc fidem
prius impugnat dyabolus velut scu-
tum. **Vñ vsus.** **Prima** petit campu
dubia sub sorte duelli pugnatura fi-
des ac. **Aug.** Nulle maiores diui-
cie nulli thesauri nulli honores nul-
la hui mundi maior est substantia
q est fides catholica: que peccatores
homines saluat. cecos illuminat in-
firmos curat. cathecuminos bapti-
zat. fideles iustificat. penitentes repa-
rat. iustos viuificat. martires coro-
nat. virgines et viduas a coniuga-
les casto pudore cōseruat. deicos or-
dinat. sacerdotes cōsecrat: saluandos
in hereditate eterna cum sanctis an-
gelis collocat. Si ergo dicis. credo:
fac quod dicis: et fides est. **Ambro.**
Auser argumenta: ubi fides querit
iam dyalectica taceat: piscatoribus
creditur non dyalecticis. **Et iter.** Ci-
to fides iexercitata laquescit: et cre-
bris ociosa tēptat: ut in cōmodis re-
missas exubias callidus insidiator
irrupit: assuetu at bello lupū hester-
na fraus instruat. et gloiose puehit
palma victorie: par ergo fidei corrup-
tele materia est. **Gregori.** Diuina
opao si racōne apprehēdit nō ē ad-
mirabilis: nec fides habet meitū cui

humana racō plet expimētū. **Cris.**
Sicut semp discere signū est nūq
posse pficere: sic testimoniu semp q-
rere signū ē nūq velle credere. Tal
est natura fidei: q tomāgis vetatur
tātomāgis accenditur. Virtus fidei
in piabilis secura ē: securitate piclita-
tur. Quid em sic laxat vigorē fidei:
sicut longa tranquillitas? **Bernar-**
dus. Qualis sit cuiuscūqz fides. tri-
bulacō pbat. Fides granū suāpis
ē: quod quāto plus teritur tāto pl9
ardet. **Richardus.** Utinā attēderet
iudi. utinā aīaduēteret pagani: cū
quanta conscie securitate p hac pte
ad diuinū iuditū poterimus accēde.
Nōne cū oī pfidēcia dō dicē poterim?
dñe si error ē. a teipō decepti su? Nā
ista in nobis tantis signis et pdigi-
is cōfirmata sunt: et talibus q non
nisi p te fieri pnt. Certe a a sūme sci-
tatis viris sunt nobis tradita: et cū
sūma et auctētica attestacōne pba-
ta: teipō coopante et sermonē confir-
māte sequētibz signis. Hinc ē utiqz.
q pfcē fideles patioēs sūt mori pro
fide: q fidem abnegā. Nichil em p
auidubio firm9 tenetur: q quod cō-
stanti fide apprehēdit. **Thomas.** Fi-
delis nō crederet. nisi videret ea esse
credda vel ppter euīdēciam signoz
vel ex auctoritate diuine doctrine: et
q plus est. ex interiori instinctu dei
mouētis mentē hominis. Fides em
est donū diuinū supnaturalē homi-
ni infusum: ad credendum illa quoz
visiōe in vita eterna pfruemur. et
p que ducimur in illam. Hinc ē q si
dei nō p subesse fām: q inmitit p me-
ritati. Et ergo qui discredet vnum

artialū p̄tinaciter: nō ē fidelis ac.

Con̄ septuagēz desperacōis. **Ca. 1.**

Ezechiel. **D**iuo ego dicat do-
min⁹ nolo mortē impij: sicut
conuertatur a via sua et
uiuat. Et quare moriemini dom⁹
israhel? Nūquid uolūtatē mee ē mors
impij? Et dñs: a n̄ magis ut p̄cāt et
uiuat. Si autē se impi⁹ a via sua
mala et egeit p̄niā: et custodierit oīa
p̄cepta mea: uita uiuet et n̄ moriet̄.
Oīm iniquitatū ei⁹ q̄s opat̄ ē n̄ t̄cor-
dato: p̄. 28. Doctrina sapie aīe tue
dulcescat: quā cū inueniēs. hēbis in
nouissimis spēs: et spes tua nō p̄bit.
Ne infidēis et q̄ras impietate ī do-
mo iustineq; vastes regē ei⁹. **Spe-**
cies em̄ cadit iust⁹ et resurgit. **Job. 1.**
In sex tribulacōib⁹ liberabit te: et in
septima non t̄ngz te malū. **Eccl. 1.** Cū si
occiderit me: sperato in euāg. **p̄. 16.** Be-
atus ē q̄ sperat in dño. **Eccl. 20.** **R.**
I⁹ sperauit in illū et cōfusus ē. Quis
inocauit illū et desperit eū? Qm̄ pi-
us et misericors est. Qui t̄ctis dñm
sp̄are in illū: sustinete mīa ei⁹: et nō
deflectatis ab illo ne cadatis. **p̄. 8.** Ne
neplacitū ē dño sup̄ timētib⁹ eū: et ī
hijs q̄ sperāt sup̄ mīa ei⁹. **Miserati-**
ones ei⁹ sup̄ oīa opa ei⁹. **Ad heb. 6.**
Fortissimū solaciū hēam⁹ q̄ confu-
gim⁹ ad tenendā p̄positā spem: quā
sicut anchorā aīe hēm⁹ tutā ac fir-
mā. **Glō. ibidē.** Sicut em̄ āchora na-
uem: sic spes tenet aīam ne merga-
tur in salo hui⁹ mundi p̄sentēdo in-
q̄tati: et nō longe a terra p̄iciatur et
circūdugr̄t om̄i vento doctrine. **Noli**
abrūpi anchorā: anq̄ interes in por-
tū. Impossibile em̄ est mētiri deū: qui

per iuramentū repromisit in procel-
lis temptacōnum succurrere ac lō-
ganimit̄ expectantes remunerare.
Ad rō. 1. **S**pes non confundit: glo-
sa. q̄ est ī dō q̄ non fallit nec fallēpt:
cōstat ergo eam eē implendā. **Ma-**
gister. **S**pes est certa expectacō fu-
ture b̄titudinis: ex gracia et merito
pueniens. **p̄. 10. h. ij.** **Filioli.** hec scribo
uobis: ut non peccetis. **S** et si quis
peccauerit: aduocatum habem⁹ ap̄
patrem iustum: et ipse est p̄piciatio
pro peccatis. **N**on pro n̄is t̄m: sed
eciam p̄ totius mundi. **Aug⁹.** Qui si
bi quod habet tribuit: nōdum habet
spem. Qui autē spem non habz: ad tē
nō potest puenire. **N**emo desperet:
latro agnouit: petrus negauit: ipe-
tro demonstratur quē q̄ iustum non
debere de se p̄sumere: in latrone nul-
lum impiū cōsūsum debere diffidere.
Timeat ergo bon⁹ ne pereat per su-
perbiam: et malus non desperet per
multam maliciā. **J**udam tradito-
rem nō tam scelus quod cōmisit: q̄
indulgentie desperacō fecit p̄hēnē-
terire. **Iero.** Omne op⁹ leue fci solē
cum eius p̄cūm cogitatur: et spes
p̄mij solaciū fit laboris. **Bern-**
hard⁹. Tu es domine spes mea: qd̄
quid agendum: quicquid declinan-
dum: quicquid tolerādum: quicquid
optādum: tu es dñe spes mea. **H**ec
vna uidet̄ oīm p̄missionū causa: hec
tota ratio ^{mea} expectacōis. **P**retēdit al-
ter meritū: sustinere se iactat p̄dus
dici et estus: ieiunet bis in sabbato
ac: michi autem adherere deo bo-
num est. ponē in dño deo spem meā.
Si in p̄mia p̄mittit̄ p̄ te obtinēda

sperabo: si insurgūt aduersū me plia.
si seuiat mundus. si fremat malignus.
si caro adūsus spm̄ paupiscat.
in te ego sperabo. et in deo meo tras.
grediar m̄rum. **Psal.** Dominus il
luminatō mea at̄.

Cōtra tēptacōes blasfēie. ca. 16.

Sapientie p̄mo. Sentite de do.
mino in bonitate et simplicita
te cordis querite illū qm̄ inuenit ab
hys qui nō tēptāt illū: apparet aut̄
eis qui fidem habent in illum. Perū
se em̄ cogitacōnes sepant a deo: pro
bata aut̄ virtus corripit insipientes.
Ecclesi. 29. Obaudite me diuini et c̄.
Benedicite dominū in opibus suis.
at̄. Et sic dicatis in confessione. **Op̄a**
domini vniuersa bona valde non ē
dicere quid ē in hoc. aut quid ē in il
lud. Omnia em̄ in tpe suo q̄rēt: oīa
scīs in bona: sic et ip̄s et p̄toribus
in mala cōuertetur. Oīa op̄a dñi bo
nāet omne opus hora sua submini
strabit: nō ē dicere hoc illo nequius
ē. Oīa em̄ in tpe suo cōprobabūtur.
Ecclesi. 1. qd̄ nāte ē hoī maiora se q̄rēt:
cū ignoēt qd̄ cōducāt sibi ī vita sua
q̄ velut libra p̄ijet. **H̄** iuēni. q̄ fecit
deus hoīnē rectum: et ip̄e se in finitis
miscuerit questionibz. Curiositas ē
sup̄flua inuestiga cō rex ad nos nō
ptinēt: ut d̄t alterius sup̄ illd̄ ioh̄.
Sic eū volo manere. **p̄u. 27.** Sicut
qui mel comedit multū nō ē ei bonū:
sic qui p̄scrutator est maiestatis op̄
primetur a ḡsa. **Ecclesi. v.** Nec temē
qd̄ loquaris. neqz cor tuum sit relox
ad p̄ferēdū sermonē corā deo. Deus
em̄ in celo: tu sup̄ terrā: idcirco sint
pauci sermones tui. **Ad rō. xij.** Dico

omnibus qui sunt inter vos. nō pl̄
sape q̄ oportet sapere sed sapere ad so
brietatem: et vniūqz sicut deus di
uisit mensurā fidei. **Et romanos xi.**
Noli altum sapere sed time. **Glō. de 9**
bonitate suadet. seueritate terret: v
trūqz adnerte: et per vtrumqz disce
humiliari. **O** altitudo diuiciar sapi
encie et sciencie dei. qm̄ incōprehensi
bilia sunt iudicia eius: et inuestiga
biles vie eius. **Glosa.** **Aplūs** expa
uescens abissi altitudinem. quā vi
delicet permittit concludi omnia sub
p̄cto deus exclamat et se nescire in
muit. **S**cio q̄ sicut impossibilitas. ita
et iniquitas nō ē apud deū. **Et scio**
q̄ sup̄bis resistit et humilibus dat
graciam. **Greg.** **Ad** se mens in paus
sione redeat. et quod apprehendere
non valz non requiratur si diuine
ire causa discutitur amplius discus
sa puocetur: et quam placare hūi
litas poterat. inextinguibiliter sup
bia accendat. **Jerom.** **O** homo qui
terra et cinis es. audeas deo facere q̄
stionem? **E**t nō silencio conticisse. et
scito fragilitatem tuā: et non do mo
ueas questionem qui fecit qd̄ voluit.
ut in alios clemēs in alios seuerus
existeret. **Augustinus.** **O** homo fin
geris a deo: a deo nequis aduersus
deū causari quā fecit te sic vel non
sic. **S**i em̄ peius loqui posset et dice
ret deo. quare peiorem me fecisti cū
istum feceris hominem? nōne iuste
succēderes et dicerēs. o peius tu q̄s
es qui respondeas deo? **Dez** quan
tū ad salutem spectat. scito q̄ neinē
cogit de 9 peccat. h̄ omēs hoīes vult
saluos fieri. **Conq̄rit** et sepe de hoībz

hic p innua apparz sac scriptue loca:
q noluit crede a recte viue qre at il
lu libet et n illu nolo ut a me qras.
Ho su pfund illd nis ee aduto: n pe
netro. expauesco. n scrutoz. Costat
q nullu liberat n gtuia a indubita
mia: a nullu dāpnat nisi eqssia iusti
cia. Misereť magt bōitate. a obdurat
nulla inq̄tate. ut nec libeat de suis
meitis gloiet h adiutu se gtis agno
scat. nec dāpnat n de suis meitis cō
qrat. Ille misericordie de eadē massa
dānata eripit. ille iuste in eadē relin
q̄tur. **Beison.** Cū cogitacō horrenda
blasphēie ipituē occurrit. n tēat
nec tristet hō fīozat. qz ab īmīco ē
ut a seruicō dei retrahat a tediū vel
despācōnē inducat. h velut latratu
ca nū eā cōtēpnat. nec necesse est in
pticulari eā confiteri. h in generali.
Quāto em minus curatur. tāto citi
us euanesceit. Quidam frat i hēmo
sustinuit eā tū. x. annis. Scis hu
go. xl. Et ita de quibusdā alijs legīt.
S; hoc est dimitus ita pmissum. p
ter magnam ipsoz sanctitatez. ac.
Si non patimur hoc. tūc aliqd ali
ud. Si exercitō n erūt elā dei.

**Cōtra tēptacōes imprudēcie pā
pitacōis. ac. Ca. 1A.**

I**Ob. xij.** In antiq̄s est sapi
encia. et in multo tempore
prudēcia. **puer. 2A.** Quo
modo resp̄lēt in aquis vultus p.
spiciencium. sic corda hominū mani
festa sunt prudētibus. **Quidā.** Con
sideret q̄libet naturam suam ad q̄s
virtutes sit magis apta. a illas ex
erceat. ne illam indiscrete frangen
do destituat. **Caueat simpliciter de**

ocasiōibus viciōz. ad que natura
est p̄mior. **Siquidē** p̄ciosarum vir
tutum em subiectum fragilis natura
cōstituta est dicente apostolo. habē
mus thesaurz istum in vasis fictili
bus. Sicut ergo vili cadente parie
te pulcherrimus color deperit. sic na
tura indiscrete succumbente omnis
armōia virtutū dissoluitur. **Dixit q̄**
dam notabile verbum. Una feruida
anima deberet bñ de cō corpora destru
re. **puer. 19.** Custos prudēcie inueni
et bonaz. **puer. ij.** Prudēcia serua
bit te. ut eruaris a via malz. **puer. b.**
9. Sāa scōrum prudēcia. **Aug. 9.**
Ubiq̄q; fuerit prudēcia. frustratur
vniūsa contraria. **Ubi autē** pruden
cia negligitur. omia p̄teraria dñant.
puer. 28. Sapiens sibi videtur vtrū
diues. paup̄ autem prudens scruta
bit eū. **puer. 12.** Qui paciēs ē. multa
gubernatur prudēcia. **puer. r.** Qui
moderat labia sua prudētissim⁹ est.
Ca. 22. Sine consilio nichil faciās:
et post factum non penitebis. **puer.**
9. Ego sapia habito in consilio. **pro**
uer. r. Ubi non est gubernator. po
pul⁹ corrueť. **salus autem** ubi mul
ta consilia. **August.** Cum viderim⁹
aliquez seruū dei. p̄uidere ne ista
necessaria sibi desint. non iudicem⁹
eum de crastino sollicitum esse. nam
et ipse dñs p̄pter exemplum laulos
hēc dignatus est. **Et in actib⁹** scrip
tum legim⁹. ea que ad victū sunt ne
cessaria p̄uata ee i futur⁹. p̄pter im
minētē famē. **Cris.** Hoc familiare
apud scōs ee solet. ut nedum de spi
ritualib⁹ h etiam de carnalib⁹ solli
citi sint. q̄ vtrutis ordo requirit. **Uñ et**

hesize? mulieri dixit. Vis ut loquar
p te principi milicie. Et apostolus
ait. Si quis suorum et maxime do-
mesticorum curam non habet: fidem
negavit et est infideli deterior. Glō.
Dominus ipse insinuans qd a pijs
filijs cura impendenda est parenti-
bus. de seipso exemplum constituit:
quando de cruce matrem iohān cō-
mendavit. et alterū p se quodāmo-
do ei filium puidit. Thomas. Ex lu-
mine rationis dependet tota clartas
et pulchritudo virtutis. Matthi. x. Es-
tote prudentes sicut serpentes. et sim-
plices sicut columbe. Luce. xij. Quis
putas est fidelis dispensator et pru-
dens. quem constituit dominus super
familia suā. 1. thi. 3. Oportet episcopum
prudentē esse. Ecclē. x. Vir sapiēs
et disciplinatus nō murmurabit cor-
reptus. scit nāqz qd in multis offen-
dimus omnes: et qd incerte sint pro-
videncie nostre. Boeci. Prudentia
nedū que in pspetu sunt hēt rerū
fines metit. Jerom. Omnes sum?
in mīnis cauti: in maximis negligē-
tes. Hoc itaqz fit: qd ubi vera vita sit
ignorant. Pe. ra. Quanto maiora
timeat esse dispendia: tanto pempti-
or et pfectior debet esse cautela. Sa-
rich. 3. Disce ubi sit prudentia et lu-
men oculorū. Ecclē. x. Et qm non habue-
runt sapiēciā: perierūt ppter suā in-
spiciā. Hugo. Prudens ab omnibz
qd sibi deest qrit: nec quātū sciat sed
quātū ignorat cōsiderat. Greg. Se-
pe dū nosmetipos plus iusto discu-
tim? de ipso discreōnis studio indi-
screci? erram? et mentis nrē acies
quo plus cernē nitit obscurat: qd q

importune solis radios aspicit tene-
brescit. pū. 22. Prudentie tue poē mo-
dū. Cris. Tucius est cordas remitti
intēh? qd pteudi. Remissaz nāqz
intensio artificis pericia cōualescit:
sed que semel rupta est nullo artifi-
cio repatur. Phid. Quicquid boni
cum discreōne feceris virtus ē: qd
boni sine discreōne gesseris vitiū ē.
Virt. em idiscreta p vicio deputat.
Abb moy. Omni conatu dz discreō-
nis bonū vīute hūilitatis acquiri: q
nos illesos ab vtrāqz pēt mīnietate
servare. Phis. 3. poli. Ad bonum vi-
rum ptenet. posse bene principari et
bene subici. Seneca. Qui nescit ser-
uire: nescit regnare.

Contra temptacōnem iniquita-
tis aut iniusticie Ca. 18

Isaia. Custodite iudicium
et facite iusticiā: quia iuxta
est salus mea ut veniat: et iusticia
mea ut reveletur. Beatus vir qui
facit hoc: et filius hominis qui appre-
hedit istud. pū. 28. Viri mali nō co-
gitant iudicium: qui autē requirūt
dominum animadvertunt omnia.
Matthi. v. Beati qui esuriunt et siti-
unt iusticiā: qd satū. Bernard. Nū-
q iustus arbitrat se apprehēdisse.
nūq dē satis ē: si sp esurit sititqz iu-
sticiā: ita ut si sp vivēt: sp quātū in se
ē iustior esse cōderet. pū. c. v. Beati
q custodiūt iudiciū a faciūt iusticiā
in oī tpe. pū. 16. Initū vite bōē. facē
iusticiā: et q rē loqēt dirigēt. Ab hōi-
nabiles regi qui agunt impiē quo-
niam iusticia firmatur solium. Me-
lius est parum cum iusticia: qd mul-
ti fructus cū iniquitate. Matthi. 6.

Querite regnū dei a iusticia eius.
Rō. vi. Exhibete membra vestra ser-
uire iusticie in sanctificaōem. **p. io.**
han. ij. Qui facit iusticiaz ex deo est.
Sapie. 8. Iustus si morte potu-
patus fuerit. in refrigerio erit. **p. v.** Iu-
sti impetuum uiuēt. **io.** Iustum de-
duxit dñs p vias rectas. **puer. 22.**
Species in die cadit iust. Cāiaf. 19.
Et est iustus qui se nimīū sub-
mittit a multa humilitate. et est iu-
stus qui inclinat faciem et fingit se
non videre qd ignoratum est. Cāia-
stes. A. Non est homo iustus in ter-
ra. qui faciat bonū et non peccet. **No-**
li eē iustus multum. neqz plus sapi-
as q̄ nāc est. Aug. 9. Omnia iusticia
a maiorit peccatum. **sepata iusticia**
facit pfectos. salitudinem correpcō-
nis amor proximi tepet. et dilectio-
nem proximi sal iusticie condit. Iu-
sticia perfecta hec est. qua potius po-
ciora et min⁹ minora diligim⁹. An-
selm. 9. Iusticia ē animi libertas tri-
buens vniūqz sm p̄p̄iam dignita-
tem. maiori reuerēciam. pari cōcor-
diam. minori disciplinam. deo obe-
diēciam. sibi in et scimōiam. inimi-
co p̄ciām. egeno op̄rosam mīam.
Bernh. Iusticie est reddere vnicui-
qz quod suū est. **Tribue ergo tribus**
que sua sunt. superiori. equali. inferi-
ori. Redde reuerēciam prelato et
obediēciam. quoz altera cordis al-
tera corpis est. Tribue equali p̄sili-
um quo ignorācia erudiat. et au-
piliū quo infirmitas iuuetur. Tri-
bue subiecto custodiā ut possit caue-
re peccatum. et disciplinā ut qd mi-
ni⁹ cauit ^{minime} maneat impūitum. Ric.

har. Perfecta iusticia iubet inim-
icos diligere. parentes p̄p̄iaqz relin-
quere. illata mala patienter ferre.
oblata gloriā ubiqz declinare.
Sed ab huius mundi amatorib⁹.
quid stultius quid laborios⁹ repu-
tatur. Hinc est q̄ ab eis consēpla-
cio tantope desideratur. iusticia ab-
horretur. Cāi. p. 5. Fili cōcupiscēs sapi-
enciam serua iusticiaz. et p̄tebit eā
dñs tibi. **Tull.** Iusticia virtutis splē-
dor est maxim⁹. ex qua viri boni no-
minantur. **Jerolim. 9.** Omnes virtu-
tum species vno iusticie nomine cō-
tinentur. Homo deo suppositus iu-
sticiam p̄cipit. cōpat⁹ amittit. quia
quisquis se auctori bonoz compar-
tuno qd accepat se priuat. **Greg.**
Hūana iusticia dīne iusticie p̄p̄ata
iniusticia ē. q̄ lucerna in tēbris ful-
gē cernit. h in solis radijs posita tē-
brat. p̄saie. 62. Quasi p̄an⁹ m̄strua-
te vniūse iusticie nrē. **Ambr.** Male
se rectū putat. q̄ regulā sūme rāti-
dis ignorat. Iusticia ē q̄ nil alienū
redicat. que cuiuslibet dat qd suū est.
que negligit p̄p̄iā utilitatē ut fuit
cōmunē eq̄tatē. **P̄ia iusticia in deū.**
Seda in p̄iam. Tercia in pentes.
Q̄ta in ōnes cedit. Greg. 5. Sic nō
nūq̄ graui⁹ est p̄am diligē q̄ p̄pe-
trare. ita nequi⁹ est odisse iusticiam
q̄ non fecisse. Qd peccatoēs volup-
tatē estimāt. hoc iusti paul dubio p̄-
nā putāt. Iust⁹ mirāda agit et ob-
p̄bria recipit. ut qui exire foras p̄
laudes potuit. ip̄ulsus contumelijs
ad semetipsum redijt. et eo robusti-
us intus se in deo solidat. quo foris
non inuenit ubi requiescat.

Item quidam sup illud pū. 28. Iu-
stus quasi leo confidēs absqz terro-
re erit. Iusticia sublimis vīus ē et
difficilime practica bilis: tum ex pte
multiplicis scie que ad ipam requi-
rit: tū etiā ex pte maxime fortitudi-
nis. Unde scriptū ē ecclē. 8. Usqz ad
mortem certa p iusticia. Teste nā.
qz beato bernardo: paupertas et paci-
encia psequuntur ad ipam. Aut em,
sectus est ille qui ad terrea nō ar-
uatur, qui ad celestia totus erigitur.
qui diuinū voluntati humiliter subiciē:
an? mediū non exiēs ab extremis
paupertate et paciēcia regulatur. Ob
hanc tantam difficultatem imperfe-
ctis suadetur ut ad eam practicandā
non facile accedat sicut dicit ecclē. 17.
Noli querere fieri iudex, nisi va-
leas virtute irumpere iniquitates:
ne forte extimescas faciē potētis, et
ponas scandalum in agilitate tua.
Nota, qui absqz magna prudēcia
et fortitudine iusticiā exercere p̄su-
mit: et se piculo et ipam cōtēptui ex-
ponit. pū. 27. In loco magnatorum
ne steteris. Usqz a deo ē difficiliter pra-
ctica bilis: ut cōsci et p̄fā viri se sub-
trahāt q̄si nō sibi cōfidētes, ut ad eā
sufficiāt. Qd etiā apte in mīstris iu-
sticie appaēt: q̄ p m̄gna pte s̄t hoīes
dissolute vite. De blef. Officiū offici-
aliū hodie ē iura cōfundē, lites susci-
tare, trāsactiones rescindē, dilacōes
innectere, suppressē veritatē, inhiare
actionibus, fouere mēdatiū, questū
sequi, etatē vendē, v̄ficiās p̄tinuare.
Cautius ergo agit qui se ad opera
mīe humilitatis, et caritatis deponit, et
sublimia exercicia iusticie illis di-

mittit qui ad ea sufficiūt. Dixit qdā
nōbile verbū: cū p̄dicare debēt ad p-
uocandū populū in causa etiā cuius-
dam ut p ea cōfidēt pugnēt, s̄olo: qz
et si forte vna causa p̄t esse iustior
altera in p̄cipio tū exequatō ē oīo in-
iusta: qm illi affligūt qui vtiqz inter-
esse nō habent. Ali? dixit: qz res ma-
le vadunt ideo securius ē latere: qm
se foris questioibz immiscere. De. ca.
Nichil adeo glōse lucet in iudice: si
aut amare et exhibere iusticiam sine
omni acceptōne p̄sone. Teste em ci-
cerone puerbiallyter dicitur. Exuit
p̄sonam iudicis: quisquis amiciū in-
duit. Equitas aut iudex obsequitur:
sinistrā odij, vel amoris dextram ne-
scit. Nam talis debet esse iuris mini-
ster: ut i eius maiū nullius auctori-
tate p̄sone, titulet aut vacillz libra
iusticie. Cassi. Tam diu iudex dicit
qm diu et iustus putatur: quia no-
men quod ab equitate sumitur per
supbiam non tenetur. Professionē
constat esse iusticie legum p̄tos iu-
dices ordinare: quia non facile erro-
ris vicio sor descit, quē doctrina pur-
gauerit. Non est hesitacōis metus:
ubi non est iudicis venalis audiet.
Phidrus. Grauius laceratur pau-
peres a prauis iudicibus: qm a cru-
entissimis hostibus. Nullus autem
predo tam cupidus in alienis: qm iu-
dex iniquus in suis. Sepe iudices
prauī cupiditatis causa aut disse-
runt aut puerunt iudiciū: nec fi-
munt cepta p̄tium negocia: quous-
qz marubia eorum qui causantur
exhaustant. Quando em iudicant,
non causam sed dicta cōsiderāt: tūc

ficut sunt negligētes in discussione
causantiū sic in eorū dāpno solliciti
sūt. Qui iusticiā quā gratis impi
ri debuit acceptōe pecunie rē dīc fraud
dē in deo ppetrat qū etiā recte iudi
cat. Seneca. Quisq; iusticiā sectai
desideras: pū deū time et ama ut a
meris a deo. Amab em̄ deū si hoc il
lū imitaberis ut velis omib; pdesse.
nulli nocē. Et tūc te virū iustū ap
pellabūt oēs: seqūtur. vnerabūtur.
diligēt. Ita iusticie regula tenēda
ē. ut reuerēcia discipline ei nec mi
nima negligētie cōitate despēa vile.
scat: neq; seueriori atrocitate dura
ta grām hūane amabilitatis amit
tat. Ab alio expectes qd alteri fece
ris: pstabis pntib; pietatē. pgnatis
dilcōem: pacē cū omib; hēbis. tellū
cū vicis: pstabis amicis fidē omib;
eqtate. In oib; discas seruire pietati.
Corra tēptatōes pusillanimita
tis et p̄supcōis. 7 Ca. 19.

I Osue. p. Cōfortare et esto ro
bustus valde. Noli timere: qz tūc est dñs de
tuus in omib; ad quēq; p̄xeris. To
bie. 7. Forti animo esto. In primo ē
ut a deo aueris. pū. 29. Vir sapiēs
fortis ē. Sap. 1. Omnū potētior ē
sapiēcia. Ps. Fortitudo mea et laus
mea. dñs. Et iterū. Auxiliū meum
a dño. q. f. c. et. terrā. Ierē. 22. Ma
ledict⁹ vir qui confidit in hoīe. et po
nit carnem brachiū suum: a domi
no recedit cor ei. Iob. 17. Qui manz
in me et ego ī eo hic fert fructum ml
tum: quia sine me nichil potestis fa
cere. Phil. 2. Ego didici in quib; sū
sufficiens esse. Scio et humiliari: sci

o et habundare. Ubiq; et in omni
bus institutus sū: et faciri et esu
rire et habundare et penuriam pa
ti. Omnia possum in eo qui me con
fortat. Aug. 9. Qui vera virtute for
tis est: nec timere audet nec in con
sulte timet. Eccl. 28. Homo scūs
in sapiēcia manz sicut sol: nam stul
tus sicut luna mutatur. Ambrosi. 9.
Sapiens non metu frangitur. non
potestate mutatur. non attollitur
prosperis: non tristibus mergitur.
Ubi enim sapiēcia: ibi virtus. ibi cō
stancia et fortitudo. Sapiens ergo
idem est animo. non minuitur. nō au
getur rēp. mutacōibus: nec ut pa
uulus fluctuat ut circūferatur om
ni vento doctrine: si manet pfectus.
in cristo fundatus. radicat⁹ in fide.
Siquidē in duobus quibus forti
tudo spectatur animi. Primo ut ex
teriora corpis p minimis hēat: et q
si superflua despiciēda magis q̄ ex
pectenda ducat. Secūdo ut ea que
summa sunt omnesq; res in quib; ē
honestas. preclara animi intentio
ne vsq; ad effectū prosequat⁹. 1. cor.
vi. Exhibeamus nos metip̄os sicut
dei ministros in multa paciā: per ar
ma iusticie a dextris et a sinistris: p
gloriam et ignobilitatē. p infamias
et bonam famā. Ieron. 9. Iustia for
tis viri est nec aduersis frangi nec p
speris subleuari: sed in utroq; eē mo
deratū. Per bonam famam et malā
a dextris et a sinistris cristi miles
graditur: nec laude extollitur. nec
vniuersatione frangitur: non diui
cijs tumet. non confunditur pauper
tate: et leta contempnit et tristia.

Fortitudo nāq; et constancia via re-
gia ēa q̄ declinat ad dextrā. q̄ teme-
rarius est et p̄tinax. ad sinistrā qui
formidolosus est et pavidus. **Sa-
piē. 1.** Melior est sapiēcia q̄ vires;
et vir p̄ndēs magis q̄ fortis. **Iero.**
Fortitudo corporis iteallitas est aīe;
et rursū iteallitas corporis ē fortitu-
do aīe. **Enm** em̄ infirmor tūc potēs sū.
glō. Tunc vincit xpianus cū p̄dere
putatur. et tūc p̄dit p̄dicia cū se vicis-
se ḡtula ē. **Plaudit** ergo xpianus cū
illi insultatur. et surgit cū p̄mit. **Gre.**
Fortitudo destruit nisi p̄ p̄ciliū fulci-
at. q̄ quo plus se posse conspiciat. eo
virtus sine rationis moderamine ī
deterius ruit. **Bernard.** Bonus cir-
cūctus si iusticia querit. prudentia ī-
venit. fortitudo vindicat. temperantia
possidet. ut sit iusticia in affectu. prudentia
in itellā. fortitudo in actu. temperantia
in hoīne toto. **Thōs.** Bonum hoīs
est bonum racōis. hoc essentialit̄ ha-
bet prudentia. effectualit̄ iusticia. for-
titudō et temperantia conseruatiue.
Et hinc sumitur ratio ordinis hāz
quatuor virtutū cardinalium. **Nā**
p̄cius. esse aliqd̄ essentialit̄ q̄ effe-
ctiue. et p̄cius est facere q̄ cōseruari.
et p̄cius est conseruari contra peri-
cula et dolores mortis quod ad for-
titudinem pertinet. q̄ contra delecta-
bilia tactus quod ad temperantiam
spectat. **Unde** sequitur. q̄ od p̄cipa-
lior. et actus fortitudinis ē sustinē
id est immobiliter sistere in periculis
q̄ aggredi. quia hoc est magis leu-
uū. Qui enim iam sentit dolores ille
habet eos p̄sentes. h̄ qui aggreditur
habet eos adhuc futuros. **Multi** eci-

am defecerūt in sustinentia. q̄ tamē
in congressu valde feruebāt. **Aug.**
Fortis petrus donec mulier loqr̄t.
Spiritus q̄dem p̄mptus est. caro
autem infirma. **Hinc** q̄z huius vir-
tutis sublimitas patet. q̄ sit eciam
p̄fectis fozidabilis p̄ctica ip̄si. p̄ci-
pue q̄ ad actū ei⁹ p̄cipales. **Gene-
ra.** Tormenta me a abesse velim. h̄ si
sustinenda fuerūt. ut me in illis for-
titer honeste geram optato. **Velim**
non incidere tellū. h̄ si incidō. et vul-
nera et famemet oīa q̄ bellorū neces-
sitas affert generose feram optato.
Itaqz nō incommoda optabilia sūt.
h̄ virtus q̄ p̄ferūt incommoda. **Nō** pa-
ti tormenta optabile ē. h̄ pati fortit̄.
Thōs. Fortitudo generalit̄ sūpta sēbz
q̄ impōrt q̄dam aī firmitatē tūc ē
p̄dicio cuiuslibet virtutis. et ē necessari-
a eis. q̄ oēs virtutes sūt circa diffici-
lia. **Grego.** Iustorū fortitudo ē carnē
vincē. p̄p̄is voluptatib⁹ resistere.
delectationē vite p̄sentis exāguē. hu-
ius mnudi aspera p̄ cōmis p̄m̄is a
mare. p̄speritatis blādimēta contēp-
nē. adūsitatis metū in corde supare.
Tanto em̄ se viuūq; ad fortitudi-
nem p̄fesse demonstrat. q̄nto aliēa
mala robustius tollerat. **Nam** mī⁹
in se cōualuit quem inq̄tas aliena
stermit. q̄ in eo q̄ ferre contritātē n̄
valet. pusillitatis sue gladio p̄fos-
sus iacet. **Fortitudo** vero reproborū
est. transitoria sine cessatōne dilige-
re. contra flagella conditoris mise-
rabiler perdurare. ab amore re-
rum temporalium nec aduersitate
quiescere. ad inanem gloriam eci-
am cum vite detrimento peruenire.

malicie augmenta acquirere: bono-
rum vitam non solū verbis ac moi-
bus sed etiam gladijs impugnare.
in semetiphs spem ponere: iniquita-
tem quotidie sine ullo desiderio de se-
ctu perpetrare. **Seneca.** Prius mag-
nanimis nō ē: non sentire se pericul-
sam. Immanis enim fera et magna
ad latratum canū respicit. Magni-
mus stat rectus sub quolibet pōde.
re: nulla illum res minore facit. nil
illi eorum que ferenda sūt displicet:
quicquid cadere in hominē potest. in
se cecidisse nō q̄ritur. Si magnani-
mus fueris nunq̄ iudicabis tibi cō-
tumeliā fieri de inimicis: dices nō no-
ant: sed animū nocendi habuit. Et
cum illum in potestate tua videris:
vindictam putabis non vindicare
potuisse. Scito enim magnum et ho-
nestum vindicte esse genus. ignoscē.
Facilius est totam gentem. q̄ mag-
nanimū vincere. Magni animi est:
magna contempnere: et mediocritia
malle q̄ nimia. Vires suas novit.
Vincit virtute fortunam. Nichil em̄
magnum est in rebus humanis: nisi
magno animo despicias. Animum
excellentem moderatum. omnia tan-
q̄ maiora transeuntem. quicquid ti-
mem⁹ optamusq; videntez: celestis
potentia agit. Non potest res tā-
ta sine adminiculo muneris stare
supermi: quē admodum radij solis cō-
tingunt quidem terram: sed ibi sunt
unde mittuntur. Sic anim⁹ mag-
n⁹ ac sacri conuersatur quidem no-
biscum: sed heret origini sue. **ij. corā.
ij.** Fiduciam habem⁹ p̄ cristum ad
deum: non q̄ sufficientes simus cogi-

taē aliqd ex nob. q̄ ex nobis suffi-
cientia nrā ex deo est.

**Cōtra temptacōes intēpantie ac
p̄tulaciē. Ca. 20.**

Obie. 3. **S**ac̄ ego sa. radi-
xit. Tu scis dñe q̄ mūdā s̄.
uau aiāz meā ab oī p̄cipia.
Nūq̄ cū ludentibz miscui me: neq;
cū hijs q̄ in leuitate abulāt p̄cipiez
me p̄bui. **Job. 21.** Quare ipij viuūt.
sublimati p̄fortatiq; diuicij. Tenēt
tipanū et citharā: et gaudēt ad somi-
tū organi. Infantes eoz exultāt lu-
sib⁹. Ducūt in bonis dies suos: et in
p̄iūcto ad inferna dēscēdūt. **29.** vide-
bāt me iuuenes et abscondēbāt se.
nes assurgētes stabāt. Si qñ vīdebā
ad eos non credebant: et lux vult⁹
mei non cadebat in terrā. **31.** Pepi-
gi sedus cum oculis meis: ut ne cogi-
tare quidez de virgine. Nunq̄ abu-
laui in vanitate. **2. machā. 8.** Rex
autē anchioch⁹ flexus ad miam la-
crimas fudit: et cordatus defuncti so-
brietatē et modestiam scz onye p̄h-
ficis. Ex quo patz q̄ pulchra vltus
ē t̄pācia: q̄ impū eciā cōmouit ad
fletū. **Thōs.** Int̄pācia vicā ē hui-
le et pueile et marie improbabile: q̄
marie repuḡt excellētie hoīe: ē eī cū
delectacōes brutales: gust⁹ scz vine-
reoz et gestuū inordinatoz. q̄ ex inep-
ta leticia p̄cedūt. **Ad phil. 2.** Gaudē-
te ī dño sp̄: itez dico gaudete. Mode-
stia vrā nō sit oibz hoibz. **p̄p̄. 3.** ab-
scōdit⁹ sit hō cordis ī incorruptibilita-
te q̄eti et modesti spūs. **Et ista. Vna.**
mes ī orōe. modesti hūiles. **sapie. 8.**
Sapiencia hōmis lucet in vultu
ei. **Cirill⁹.** Omnis sapiētis act⁹ bz ēē

de ceteri regularitate ppositus. Et quē
admodū in celestibz sapiā gubernā
tis null⁹ sine regula cernit⁹ motus.
ita et in membris anime prudentis
subiectis. inordinatus apparere nul
latenus dz act⁹. **N**ū sapiētis īcessus
grauis. aspici⁹ pudicus. audit⁹ ho
nest⁹. status collect⁹. habitus ē ap
tus. **M**arie tū decōr prudentie dz re
lucescere in facie. **A**ug⁹. **I**n omnib⁹
motib⁹ nostris nil fiat qd cuiusam
qz offendat aspici⁹. si qd nostrā dece
at scitatem. **M**unus tēpantie est in
coherēdis sedādisqz cupiditatib⁹. q
nos auertūt a legib⁹ dei et a fructu
bonitatis ei⁹. **C**ui⁹ officiū est. cōtēp
nere ōnes corporeas illecebras. lau
dēqz populārē. **V**ir em̄ tēpans in re
bus hui⁹ vite hz regulā verōqz te
stimōnio cōfirmat. ut eoz nichil dili
gat nisi qd p se appetēdum putat.
Profy. **T**ēpancia facit abstīnētem.
parā. sobriū. moderatū. pudiciū. caci
tū et verecūdum. **H**ec virtus si i ani
mo habitat libidines frenat. affcūs
tēpat. desideria scā multiplicat. vici
osa castigat. omnia int nos cōfusa
ordinat. cogitacōnes pūas emouet.
scās inserit. ignem libidinose volup
tatis extinguit. mētē placida trā
qllitate cōponit. et totā semp ab ōni
tēpestate viciōz defendit. **Thō. p. 2.**
Tanto racō pfectior cē cōfīditur quā
to infirmitates corpis et infirior p
cium magis pōt vincere seu tolera
re. ideo virtus huāna i infirmita
te pfiā dicit non racōnis s; corporis.
Ita psequēter si in pspicis et in sam
tate corpali non inordinate aut mu
liebriter iocundetur aut eleuet. sed

utrobiz virtuose quodā modō am
ne seipsam cōtineat. **E**t mirū est. q
modo facili⁹ aduersa pōt. qz pspēa
recto tramite lib. ret. **A**mbrosi⁹. **S**i
aut molliū et īfractum aut vici
sonū nō pbo. ita neqz agrestē. ru
sticiū imitemur. **E**ffigies ei virtutis.
forma discipline. forma hōestatis ē
Si qd in natura vicij est. industria
emēdet. **H**oc ē pulchritudinē viuēdi
tenere. pueniēcia auzq; sexui. pso
ne reddē. **H**ic ordo gestoz optim⁹. h
ornatus ad ōnem actōnem actōmo
dus. **S**ermōnes pferamus libra
iusticie examinatos. ut sit gūitas
in sensu. in sermone pōd. atqz in ver
bis modus. tēpancia cordis hēat ai
mūditiā. iusticia mīaz. prudentia
pacē. fortitudo māsuēditiā. **E**st qz
in ipso motu gestu incessu tenēda re
reādia. ut sit gressus pabilis in q
sit spēs auctoritatis. gūitatis pōd
trāqllitatis vestigiū. ita tamē ut
studiū desit atqz affectatio. s; motus
sit purus ac simplex quē natura in
formet. **H**abitus em̄ mētis in corpo
ris statu pgnoscat. **H**inc homo cordis
nostri absconditus aut leuior. ā iactā
tior ā turpidior. aut cōtra grauior. ā
cōstāciōr. et purior. et maturior esti
matur. **I**taqz wq quedā est animi.
corpis motus. **P**uer. **G.** **H**omo apo
stata vir inutilis. qd ore peruerso.
ānuat oculis. terit pedē. digito loq̄.
prauo corde machinatur malum. et
omni tempe iurgia seminat. **H**uic
extimplo remiet perdicio sua. et subi
to conteretur. nec habebit vltra me
dicinam. **G**reg⁹. **S**ulto stulci⁹ est.
qui stulto placere cōfēdit. **P**rius

liquidem moribus semper gravis ē
vita bonorum: quia malorum tor-
tuitudo in rectitudinis norma vena-
bilium virorum semper offendit.
Nimime enim conueniunt sibi. **E**t
est regula moralis: q̄ sicut in natu-
ris forma est decencior q̄ materia:
sic in moribus plus commendatur
modus q̄ ipsa actio. **Bernhardus.**
In te consistito: non infra deici: non
supra attolli: non eua dēre in lōgi:
non extendi in latius. **T**ene mediū:
si non vis perdere modum. **I**ocū me-
diū tutus est. **M**edium sedes mo-
di et modus virtus. **I**eo papa. **M**e-
lior est gradus lentior per iter rec-
tum: q̄ velocitas festina p̄ deuium.
Cassianus est vox confusa leticie: i
sultatōem immoderata hilaritate:
denunciāns. **I**asciua autem est in-
decens motus dissoluti animi et cor-
poris: ex intempācia carnali pro-
diens. **B**onū est ergo custodire mo-
destiam: que tantum clara q̄ rara
est. **G**audia semp animos inquie-
tant. **M**odus em̄ raro letis rebus
intervenit. **Ambrosius.** **C**aucam⁹ ne
dū elaxat aīm volum⁹ soluiam⁹ om-
nem armoniam: quasi concentum
quendam bonorum operum. **U**sus
enim cito inflectit naturā. **I**cet ei
interdum honesta ioca ac suauia:
sint: tamen ab ecclesiastica abhor-
rent regula: quoniam in scripturis
sanctis non reperimus ea quē ad-
modum usurpare possumus. **N**on
solum ergo profusos: sed etiam oēs
iocos declinandos arbitror. **Crisos-**

Non dat deus ludere: sed dyabol⁹.
Audi quid ludentes passi sunt. **S**e-
dit populus manducare et bibere:
et surrexerunt ludere. **U**bi salta-
tio ibi dyabolus: neq; enim de⁹ ad
hoc nobis dedit pedes ut cum came-
lis saltemus: sed ut cum āgelis cho-
rum faciam⁹. **D**icit nāq; philosoph⁹
g. ethicorū. **O**portet q̄ in solacio lu-
di sit quedā collocutio consona et q̄-
dam cōuictus: ut homo dicat et fa-
ciat qualia ad iocū ditate: optet fa-
cere et dicere: ut similiter ab alijs
facta et dicta audiat et accipiat. **N**i
dicit **Albert⁹ in cōmento.** **O**mnī stu-
dio lud⁹ necessari⁹ est: ne sibi mēs
efficiatur inutilis. **S**i em̄ semp in se
dat studio et animū vehemēter ap-
plicet ad aliqd̄ dicendū vel faciendū.
p̄certo spūs resoluitur: et resolutio
spiritu p̄pter motus animales. mē-
brorum artus destituuntur: et desti-
tutis membris etiam ipsū virtutis
studium annichilatur. **P**ropter qd̄
homo studiosus requie indiget in
qua spiritus relaxetur et sensus
ad placencia dissoluantur: quate-
nus recreati et fortificati in opere
perseuerent. **T**homas. **S**icut homo
indiget corporali quiete ad corporis
refocillatōem: ita etiam indiget ho-
nesta delectatōe propter fatigatō-
nem anime: presertim quādo supra
sensibilia eleuat⁹. **U**t em̄ p̄s dicit q̄
est sompnus in corpe hoc est iocus
in anima: quedam em̄ requies in
huius vite conuersatōe cū ludo ha-
betur. **A**nima autē que circa bona

sensibilia vsatur non tñ fatigat: q̄
sūt hōi p̄naturalia. Et ideo spiritua
les viri aliqui aīm relaxare cogūt, et
ad aliquē p̄bū iocū siue ludū descē
dere p̄p̄t infirmitatē huānā: q̄tenus
fatigatas vires restant. Vñ legi
t q̄ scīs ioh̄s et etiā anthomius hac
recreatione vsi fuerunt: scandalisa
tosq; benigne infōrunt dicentes. A
nimus hōis frāgere ē: si nunq̄ a sua
intentione relaxaret. Sicut in artu
distento p̄z at̄. Augustinus. Volo ut
tandem tibi p̄cas. Nam sapientē de
cet mēdum remittere aciem rebus
agendis intentā. In reuelationibz
b̄tē Agitte beata virgo maria legit̄
dixisse. Modēata leticia p̄p̄t infirmitatē
carnis placet deo: q̄ si arcus nimis
extendit cito frangitur. Itē ibidē. A
mici dei q̄q; possūt cōsolari cōsola
tione tēporali: sicut de verbis edifica
torijs de ludo honesto seu de alijs o
peribus: in quibus nichil detractōiū
sit aut inhonestum. Sicut per exē
plum intelligere poteris. Si pugn⁹
enim semp teneret clausus aut con
therent nerui aut manus debilita
tur. Sic etiā in sp̄tualibz. Si enim
animus semp staret in cōtēplatione:
aut euanesceret supbia aut minue
tur corona gl̄e sue. Aristotil. 2. ethic.
Defectus ludi modēate viciōsus ē. Et q̄
alioz moderatos ludos nō recipiūt
vitiōsi sunt: et dicūt duri et agrestes
siue homolchi. q̄h cōditionem huāne
fragilitatis nō intelligentes. Itē. 2. r.
ethicor. Defectus ludi minus est vi
tiosus: q̄m super excessus. Pauciete
nim aīci p̄pter delectācōnē habēdi sūt:
q̄ pax de delectatione sufficit ad vitā

q̄supro condimento. sicut pax de sale
sufficit in cibo. Thōs. dicta scōz q̄ lu
dos rēphendūt intelligenda sunt de
illis q̄ inordinate ludis vtūt: et p̄ci
pue de illis q̄ finem in delectatione lu
di p̄stituūt: sicut de q̄busdam de sapie
xv. Estimauerūt ludū esse vitam
nostrā. Quāuis enim ludus est vitā
p̄pter delectationem et quietem: nō
tamen delectatio et quies p̄pter se q̄
renda sūt in huāna vita: s̄ p̄pter ope
rationem. Tullius. Non ita genera
ti sumus a natura ut ad ludū et io
cū facti esse videamur: s̄ ad seuerita
tem potius et ad q̄dam studia q̄ui
ra atq; maiora. Sicut ergo pueris
nō omnē ludēdi licētiā damus: s̄ e
am q̄ ab honestatis actionibz nō sit
aliena: sic in ipō ioco aliqd p̄bi inge
nij lumen eluceat. Illud autē iocan
di genus oīo cauea. Quod est illicite
rabile petulans flagitiosū. obscenū.
Thōs. Tria sūt in viciōso ludo caue
da. p̄mo. ut delectatio ludi nō q̄rat i
aliq̄bus op̄mionibz vel tēpibz vbi
vel nociuis: s̄ honeste ludicris et io
cūdis. Secūdo. ut non tōtū q̄uitas
anime resoluat. Tercio. ut sicut in oī
bus alijs humanis actionibus ser
uari debet cōgruitas p̄sone et tempo
ri et loco: sic etiam in ludo: ut scilicet tē
pore et hōie dignus. Est igitur circa
ludū virtus q̄dam q̄ p̄hs eutrape
tiam nōiat. Et de aliquis eut̄pel⁹ a
bō v̄sione: q̄ scz bene vertit aliq̄ dca
vel facta in solatiū. Verfus. Non pa
titur ludū fama fides. oculus. Item
Thōs. Tēpācia genēalit dca signifi
cat q̄dā tēpiez. i. modēatē q̄ racō
pōit i huānis op̄acōibz et passiōibz.

qđ est cōmune in ōni v̄tute morali.
Nū̄ poeta. Est mod⁹ i reb⁹ sunt cer.
ti deniq; fines. Quos ultra citraq;
nescit cōsistere rectū. Qib⁹ adde mo.
dū mod⁹ est pulcherrima virt⁹.

Cōtra tēptacōes supbie et vane
glorie. **Ca. 21.**

Amuel. Nōne cū puulus eēs
in oculis tuis elegit te domi-
nus. et caput in israhel fāis es. **Nūc**
autem q̄ piecisti sermonez domini.
proiecit te dñs ne sis rex. **Ezech. 28.**
Tu cherub signaculū similitudinis
plen⁹ sapiēcia. pfectus decore in deli-
cijs paradisi dei fuisti. et posui te i mō.
te sancto dei in medio lapidum igni-
torum. **Elevatum** est cor tuum i de-
core tuo. **perdidisti sapiēciam tuaz**
et eieci te de monte sancto dei. et per-
didi te o cherub. et in terram proie-
ci te. **Eccl. 10. 8.** **Initium** omnis
peccati superbia. **Aug⁹.** **Contra** su-
perbie vicium maxime tota mili-
tat cristiana doctrina. **Humilitas**
hōies sanctis āgelis fīles facit. et su-
perbia ex angelis demones facit. **Et**
ut euidenter ostendam. ipsa est om-
nium peccatorum iniciū et finis. et
causa. quoniā nō solum est peccatū.
s̄ etiam nullum peccatum potuit ā-
potest aut poterit eē sine supbia. que
est inordinatus amor pprie excellē-
tie et puerse imitatur deum. **Vel sic**
Superbia est puerse celsitudis
appetitus. **Iē** **Insidiatur** bonis opib⁹
ut peant. **Odit** nāq; cum socijs eq̄li-
tatem sub illo. sed imponere vult so-
cijs dominacōem suam pro illo. **Je-**
roni⁹. **Est** quedam superbia bona
est quedam mala. **De prima** dicit

psa. 18. **Donam** te in superbiam seculi.
Et hec dedignatur subdi vicijs
De secunda dicitur **psa. 28.** **De coro-**
ne superbie. Et hec dedignatur sub-
di virtutibus. **Est** deniq; bona hu-
militas. et est mala humilitas. **De**
prima dicitur **puer. 11.** **Ubi** humi-
litas ibi sapiēcia. **De secunda** dicitur
Eccl. 12. **Noli** esse humilis in sa-
piēcia tua. **ps. 89.** **Ne auertas** ho-
minē in humilitatem. **Pcia** ad om-
nem virtutē est efficacissima. **Secū-**
da ad nullam virtutē p̄ficere sinit.
Thōs **Uñ** se humiliat. q̄ suū confide-
rans defectū tenet se in infimis s̄m
modū suum sicut abrahā. **Male** se
humiliat. qui honorē suum non in-
telligens compat se iūmetis insipie-
tibus et sit similis illis. **Tendere** nā-
q; in aliqua maiora ex ppriarum vi-
rium confidētia humilitati contrari-
atur. s̄ q̄ aliq̄s ex confidēcia dñi
auxilij in maiora tendat. hoc non ē
cōtra humilitatē. **presertim** cum ex
hoc aliquis magis apud deum ex-
altatur q̄ ei se magis per humilita-
tē subicit. **Aug⁹.** **Aliud** est leuare se
ad deum. aliud ē leuare se cont̄ de-
um. et ut tertium addam. aliud est
absentare se a deo. **Qui** ante illum
se picit ab illo erigitur. **Qui** aduer-
sus illum se erigit et ab illo picitur.
Qui ab illo fugit ab illo derelinqui-
tur. **Primū** fecit dauid. fili⁹ pdig⁹.
et publicanus. **Secūdu** pharao
saul et sennacherib. **Terciū** fecit ca-
ym achas et iudas. **Jacobi. 2.** **De**
supbis resistit. humilibus autē dat
graciam **Aug⁹.** **Supbia** maḡ est
miseria. **Cetera** vicia in maleficijs

valent. sola superbia etiam in recte
factis e timenda **A**udeo dicere supbi
esse vtile cadere in aliqd aptu a ma
nifestu pcam unde sibi displiceant: q
iam sibi placdo ceciderant. **S**alu
brius sibi petrus displiceat quando
flevit: q sibi placuit quando psump
sit. **p**s. Imple fa. eoru ig: et que no
t. dne. **I**n xpo et in ecclesia maxime
predicatur humilitas. **I**n dyabolo
maxime pdicat elatio. **Ambrosius.**
Quisquis cupit diuinitatis tenere
fastigia: humilitatis pma sectetur.
Quiaumq; vult fratrem preuenire
regnando: prius illum pueniat ob
sequendo. **V**erum non indocta hu
militas: sed que habeat sui modesti
am et sciencia laudat. **S**cio humi
liari: idest in quo loco. qua modera
ne. quo fine. in quo officio. in quo mu
nere. **N**esciuit phariseus humiliari:
ideo deiectus e. **G**rande est in oibus
tenere humilitatis mēsuras. **B**ona
hūilitas: que nichil appetit totum
qd contempnit adipiscit. **G**reg. **P**erit
oē qd agit si nō hūilitate custodiat.
Nā qui sine humilitate virtutes cō
gregat: ventu in puluere portat **Au**
gustinus. **N**on aliam tibi ad capeſcē
dam et obtinendā veritatis viā mu
nias: q̄ que munita est ab illo qui
gressuum nostroru tanq̄ deus vi
dit infirmitatem. **E**a aut prima est
humilitas: scda humilitas. tertia
humilitas: et quociens interroga
res hoc dicerem **E**x celsa est patria
humilis est via: ergo qui querit pa
triam. non refusat viam. **G**regori.
Evidentissimū reprobtorum signum
supbia est. **A**t contra. humilitas e.

lectorum. **Thōs** **V**irtutes vere ifun
dūt a deo. qui supbis resistit et hu
milibus dat grām: et ideo hūilitas
primū locum tenet inquantū scilicet
supbiam expellit cui deus resistit: et
p̄ter hominē subditum a aptum ad
fufcipiendū influxum diuine gracie
euacuādo inflatōnem supbie **E**t fm
hoc dicit humilitas spiritalis edifi
cij fundamentū. **E**st etiam dispositio
ad libtū accessum siue pfectū in spi
ritualia et diuina bona. **E**t ideo xpc
p̄cipue humilitatem nobis cōmēda
uit: quia per hoc maxime remouet
impedimentū humane salutis. que
consistit in hoc q̄ homo ad celestia
et spiritalia tendat: a quibus ho
mo impeditur dum in terrenis mag
nificari studet. **E**t ideo dñs ut impe
dimentū salutis auferret: exteriorē
celitudinem contempnendam mon
strauit p humilitatis exempla. **M**e
rito ergo post vtutes theoloycales
et virtutes intellectuales que respi
ciunt ipsam racōnem. a post iusticiā
presertim legalem. potior ceteris est
humilitas: que nichil aliud ē q̄ que
dam moderaō spiritus contra pas
sionem spei: sicut mansuetudo cōtra
passionem ire. **I**tem quidam. **I**nter
omēs virtutes hūilitas ē securior: et
facilime practica bilis. **U**nde scī prēs
eā discipulis suis p̄mū p̄posuerunt:
scientes q̄ qui eam practicare nesci
erunt. ad alias minime adhuc pua
luerūt. **I**psi etiam fortissime in eius
exercicijs se continuerunt diligentis
sime qz: nec vnq̄ amplius doluerūt
q̄ si quando ad alias virtutes sub
limes practicandas traherēt: scilicet

iusticie ul fortitudinis: cū suis oneri-
bus ammeris. In quib⁹ teste grego-
rio vir illi pām vitare possunt: qui
eciam sciūt quō se obseruare debue-
rūt. **Thōs** Nullus act⁹ est ita facili⁹
et delectabilis sicut actus caritatis.
Nec vlla virtus ita delectabiliter ope-
ratur sicut caritas: q̄ est omib⁹ per-
fectior et dīnior. **Sz** q̄ q̄dū sum⁹
viatoēs impedimur multipliciter
a pfectionē et insufficiētes sum⁹ ad
singula sū aduertenda sū faciēda:
ideo exercitia hūilitatis sunt nobis
iam faciliōra et securiōra. **Si** autē
essem⁹ dīnō pfectiōnē habēm⁹ ne-
cesse sic cōsiliari quid facili⁹ quid se-
curi⁹ aī. **vt** modo. **Vel** possum⁹ dicē.
q̄ in hūilitate caritas opatur q̄ om-
nib⁹ virtutib⁹ dat vitam et ordinē:
et sic non excluditur dīnō. **Jeroni⁹**
Humilitas sola est obseruatric au-
stosq; virtutum. **Et** nichil est q̄ nos
ita deo et hominibus gratos faciat:
q̄ si vite merito non magni sed hūi-
litate infirmi videamur et simus.
Humilitatem sequere: non que ostē-
ditur vel simulatur gestu aut frac-
ta voce verborum: sed que puro cor-
dis affectu exprimitur. **Aliud** enim
est virtutem habere: aliud virtutis
similitudinem. **Multo** illa deformi-
or est superbia: que sub quibusdam
humilitatis signis latet. **Nescio** em̄
quomodo turpiōra sunt vicia. cum
virtutū specie celantur. **Thomas**
Humilitas attendit ad regulā: ra-
cōis recte: scdm quam aliquis verā
existimacōnem de se habet. **Hanc**
autem regulam recte racōis non
attendit superbia: s; de se maiora ex-

istimat q̄ sint: quod contingit ex ior-
dinato appetitu pprie excellencie. **In**
nocēci⁹. Omnis fere viciosus dili-
git sibi simile: solus superbus offen-
dit elatum. **puer⁹**. **de aoterō**. **Inter**
superbos semp sunt iurgia. **Cāias**.
iii. **Simagoge** superbiorum non erit
sanctas. **Cāias**. **r**. **Quid** superbister-
ra et cinis. **Nich**. **sero**. **Humilia-**
cō tua in medio tui. **Cāias**. **v**. **Per-**
didit de memoriaz supbiorum. **Itz**
ibidem. **Sedes** ducum supbiorum de-
struxit domin⁹: et fecit mites sedere
pro eis. **Alanus**. **heu** hominum vn-
de iste fastus ista superbia: cuius e-
ruminosa natiuitas. cuius vitam
laboriosa demolitur penaltas: cui⁹
penalitatē penaliōr mortis conclu-
det necessitas: cui est momentum vi-
tae naufragium. mundus exilium:
cui vita aut abest aut spondet ab-
senciam: mors aut instat aut mi-
natur instanciam. **Cassi**. **Familia-**
re est hominibus extolli: cum bene
de se cognouerunt estimari. **Augu-**
stin⁹. **Facile** est laudem non cupere
dum negatur: difficile est tamen ea
non delectari cum offertur. **fratres**
quales haberi volumus in laude ho-
minum: tales operibus esse studea-
m⁹. **Nec** ideo nos bonos estimem⁹
si boni predicamur: sed nos potius
nostro et non alieno iudicio discer-
namus. **Nemo** enim melius potest
scire quis scit: quā ipse qui sibi con-
sci⁹ est. **Idem**. **Qui** nūc domine lau-
datur vituperante te: tunc non li-
beratur iudicante te. **Gregori⁹**. **Ne**
immoderatis laudibus erigamur.
plerumq; **miro** rectoris nostri

moderamine eadem detractionibus
lacerari permittimur: ut cum nos ex
eleuat lingua detrahentis humiliet.
Et illa arbor alte radicata qua
si inter aduersantes ventos fixius
steterat: que dicebat: **Per** gloriam et
ignobilitatem: **per** infamiam et bo
niam famam: laus quippe sua iustos
dum cruciat purgat: iniquos dum
letificat reprobos monstrat. **Sene**
ca. Nunquam in solido stetit superba fe
licitas: et ingentium imparatorum
magna fastigia obliuione fragilita
tis humane collapsa sunt. **Item** qui
dam. Superbia destruit omnia si
comitetur. **Innocentius.** Supbia tur
rim euertit: linguam confundit: p
strauit gotham: suspendit aman: in
terfecit micanorem: holoser nem de
collauit: peremit anethochum: pha
raonem submersit: et sennacherib
interemit: iuxta quod scriptum est.
Sedes ducum superborum destruxit deus:
et radices gentium superbarum arefecit.
Thome. Difficile est vitare superbia non propter
reuerentiam ipsius: sicut colligit in co
aripiscencia: sed propter latenciam eius:
qua deprehensa per rationem tunc fa
cile euertitur: tum ex consideratione
propre infirmitatis: tum ex conside
ratione diuine magnitudinis: tum
ex consideratione virium et rerum
viliu: ex quibus superbit. **Siquidem**
multi grauiter ceciderunt in aduer
sis: sed multo pluries et multo gra
uius in prosperis: eo quod quandoque sen
titur temptatio in aduersitate sed ra
ro in prosperitate. **Verbi** gratia. Cum
aliquis increpatur: affligitur in cor
pore: molestatur in rebus vel ami

dis: sentitur temptatio siue motus im
paciencie indignacionis vel odij. Cum
vero diligit laudat honorat: non sen
titur excollecia et iordinata metis
delectacio: nec attendit miser homo
quantum sibi placeat indebite: qui
alijs placere se credit. **Et** quanto
minus et rarius temptatio sentitur:
tanto minus et tanto difficilius tem
pationi resistitur. **Bernardus.** Summa
virtus monachi: humilitas est. Cum te hu
liari videas: habeto illud signum bonum
omnino argumentum gratie propinquantis: sic da
uid cum a semet maledicebat. **Vides** quia
humilitas iustificat nos: humilitas
dixi et non humiliatus: quanti humili
ant qui humiles non sunt. **Alij** cum
rancore humiliant: alij patienter:
alij libenter. **Primi** rei sunt: sequen
tes innocij: ultimi iusti. **Illius** hu
militas qui grauiter peccauit: et si
amanda est: non tamen admiranda.
Sed si quis innocentiam retinet et
nichilominus humilitate iungit: non ne
is videtur germinum anime possidere
decore. **O** vox dei dauid: **Vere** hominem
suum cor dei: qui se vlciscendi potius quam ex
probrati succedendum putauit. **Quid**
michi ait et vobis filij sarran. **Nichil** in
nobis deus preter sua dona coronat.
Basilii. Tria sunt que radicata nu
trunt humilitatem: scilicet assidui
tas subiectionis: consideracio pro
pre fragilitatis: et consideracio rei melio
ris. **Valerius.** Humilitas in pau
pere grata est: in diuite gloriofa. Hu
militas inter inimicos blanda: su
perbia vero inter amicos ingratum. **Sed**
per humilitas blanda est et officiosa: in
amicicijs gratum: in contumelijs odiosa.

Non extollitur prosperis. non imū-
tatur aduersis. non extorquet ser-
uiciū. Non requirit vices adulanti-
um. nisi qui se nouit laudatōe idig-
num. **Cass.** Erutescant elati. Vbi
credunt locum habere superbiam. cū
celum et terram ab humilitate vi-
deant occupatam. Humilia enim ē-
spiciat de⁹ in celo et in terra. Per hu-
militatē membra xpi sciunt dyabo-
li vicisse supbiam. p hanc fideles su-
pra regna pficiunt. per hanc tirāni
ca supbia supatur. per hōc ineter-
num martires coronāt. Nec potest
dici pfectus. qui humilitate est pua-
t⁹. **Crisp.** Velle esse super ōnes vitu-
perabile est. sustinere autem altez
super se nimis est gloriosū. Qui hu-
milis est corde et indigniorē se alijs
arbitrat. nunq̄ desiderat superior
apparere. Primatus em̄ fugientes
se desiderat. desiderantem se horret.
Aug⁹. Difficile est ut nō sit supbus.
qui diues est. Colle supbiam. diuici-
e nō nocebunt. **Bernhard⁹.** Vis sa-
pere celsitudinē deitape p̄us humi-
litatē xpi. Sola est virtus humili-
tatis. lese caritatis repacio. Nulla
splēdidior gēma in ōm p̄cipue orna-
tu sūmi pontificis. q̄ humilitatis.
Ipsa sola est que nō solet gloriari.
uon noui presumere. cōtendere non
consueuit. gratiam inuentura est i-
oculis sūme pietatis. Humilitas nō
cōtēdit iudicio. non prēdit iusti-
ciam qui vere humilis et semp quā-
tū in se est uult nesciri. p̄cens anime
sue ne putet esse quod non est. **Gre-
go⁹.** Viā eē potētibus solet et p̄ne
semp rebus affluentibus elatio so-

ciatur. q̄ et sepe honoris habūdā-
cia duriciam tumoris. **Thomas⁹.** Su-
pbia est periculosissimum peccatum.
q̄ ex ea oriri possunt ōnia peccata.
Est em̄ inordinatus amor p̄rie ex-
cellencie. Excellencia autē potest i-
diuersis rebus inueniri. inq̄tum scz
ex ipsis occasio superbiēdi sumit.
Greg⁹. Alter intumescit auro. alter
eloquio. alter infamis et terrenis i-
bus. alter sūmis et celestibus atqz
virtutib⁹. Omnis ergo superbia eo
ipso in ymo iacet quo in alto se eri-
git. ut inde magis supposita auctis
sit. vnde auctis appetit superesse.
Dum enim metuit ex desiderio suo vi-
lescere. vim etiam in voluntate sua
optat tolerare. **Aug⁹.** Multa pe-
rā sunt que nō sunt supbe. scz ex ig-
norātia vel infirmitate. **Thōs.** Ex-
terior effectus supbie est transgre-
di p̄cepta. Interior effect⁹ est cōp-
nere p̄cepta. P̄u⁹ i omni peccato
est. Secundus non s̄ in quibusdam.
Non em̄ semp peccatum fit extē cō-
temptu. Radix quippe aucti mali a
regina omniū viciorum superbia ē.
de qua scriptura attestāte dicitur.
Iniciū ōis peccati supbia. Septem
principalia vicia de superbie virulē-
ta radice pferuntur. scz inanis glo-
ria. inuidia. ira. tristitia. auaricia.
ventris ingluuiēs. et luxuria. Qua-
tuor autē sunt species. quib⁹ ōmis tu-
mor arrigatiū demonstrat. Cum bo-
nū aut a semetips⁹ h̄re se estimat.
Aut si sibi datum de super credunt⁹
pro suis se accepisse meritis putant.
Aut certe cum iactant se habere
qđ non habent. Aut de spectis ceteris

singulariter videri appetunt habere
quod habent. **Aug⁹.** Quid pdest di
spargēdo paupibus dare et paupe
rem fieri: cū anima misera paupior
efficitur diuicias cōtēpnendo q̄ fue
rat gregando. **Item.** si is qui de ter
rena prius gloria superbiebat post
modum de sanctitate extollitur: ne
qua q̄ cor eius elacō deseruit: sed ad
eum consueta remēs ut cognosci ne
sciat vestem mutauit. Cum ergo la
tenter oritur: vigilanter absidatur:
ne puetu vigeat: ne vsu roborētur.
Jerom⁹. Supbia natione celestis
sublimiū appetit mētes: et q̄si ad p
rios reuolās ortus appetit gloriā
et puritatem. Bonū irrūpe festinat
que de gloria et puritate hoīnū et ā
gelorū erupit: ut quos inuenit p̄ciā
pes grē faciat cōsortes ruine. Quid
tam supbū: quid tam ingratū videi
p̄t q̄ aduersus eius viuē volūtate
a quo ipm viuere accepit: q̄ illius
p̄cepta despiciere qui ideo aliquid
impat ut causam habeat remune
randi. **Isidor⁹ de sūmo bno.** Omni
vitio deteriozem esse supbiā constat:
sed q̄ a sūmis p̄sonis et primis as
sumitur: seu q̄ de ope iusticie et vir
tutis ex orit minus culpa sentitur
Luxuria vero carnis ideo notabilis
oībus ē qm̄ satis p se turpis ē: a tū
dispensante deo supbia minor est.
Hugo. Supbia in celo nata ē: h̄ re
lut imemor qua via idē cecidit: illuc
postea redire nō potuit. **Bernard⁹.**
Supbia de supmis celestibus ad y
ma precipit: humilitas ab ymis
ad alta leuat. Angelus in celo ad
tartara corruit: homo in mundo ad

celū ascendit. Non ē piculū q̄ tūam
q̄ te humilies. **Hoc** cū quidā legisset:
ait dyabolus. **De libro isti q̄ vnq̄**
scriptus est. **Orig⁹.** Quid supbit ter
ra et cimis: ut homo arrogācia sub
leuetur. Oblitus q̄d erit: et q̄ fragi
li vasculo cōtineat: et quibz stercori
bus immersus sit: et q̄lia semp pur
gamenta de sua carne piciat. **Gre
gorius.** Supbtorū mens semp ē ad
irrogandas cōtumelias valida: ad
tolerādas infirmas: ad olediedū pig
ad la cescēdos alios ip̄tuna: ad ea
que facere debet et p̄ualet ignaua:
ad ea autē q̄ nec facere debet nec pre
ualet pata. **Hoc** in eo q̄d sponte nō
appetit nullis exhorta cōmibus agi
tur: ad hoc autē q̄d latentē desiderat
q̄rit ut cogat: q̄ dū metuit ex deside
rio suo vilescere: optat vim in sua
volūtate tolerare. **Bernard⁹.** Que
maior supbia: q̄ ut vnus hō toti cō
grega cōm iuditiū suū p̄ferat: tanq̄
ipse sol⁹ hēat spm̄ dei. **Itē.** magna su
pbia et delictū maximū ē: vti datis
tq̄ inatis: a in acceptis bñficijs glo
riā vsurpāe bñficij. **Itē.** videas ple
rosq̄ in ecclā de ignobilibus nobiles
de paupibz diuites fcs. subito intu
mescē: ip̄stine obliuisci abiectiōis. ge
nus quoq̄ suū erubescere: et infir
mos dedignari parentes: videas ho
mines p̄ciosos ad honoēs quos
q̄ ecclesiasticos et mox applaudere
scitāte: vstiū mutacione non mētū:
et dignos se estimare dignitate ad
quā ambigendo puemūt meitis nū
mī magis q̄ vite. **Thomas.** Sup
bus ignarus ē: q̄ neq̄ deo suū intel
lectum subicit: ut ab eo eternitatis

cognitiōne p̄cipiat. neq; eciā ab ho-
minib; addiscē dignant̄. Et hec r̄spi-
ciunt veritatē speculatiuā. Verita-
tem eciā affāuam supbia directe im-
pediē: q̄ dum supbi delectātur in p-
pria excellēcia. excellēciam verita-
tis fastidiunt. **puer. xi.** Vbi humili-
tas ibi sapiēcia. **Greg.** Supbi & se-
creta q̄dam intelligēda p̄cipiunt.
et eorum dulcedinē expiri non p̄nt.
Et si nouerint quō sunt ignorāt q̄
modo sapiūt. **Supbia** vsq; in finē
repat seruos dei. **Aug.** Hoc ē vlti-
mū redūtibus ad deum quod rece-
dētibus p̄mū fuit. vici; apostatare a
deo quod est iniciū supbie.

**Cōtra tēptacōes ire inuidie ipa-
ciēcie indiçcōis & amaritudis. Cō. 22.**

Ihesus xp̄s. Discite a me:
q̄ mitis sū et humilis cor-
de. **Mat. 23.** Erat moyses
vir mitissim; sup oēs hoies qui mo-
rabantur in terra. **ps.** Diriget mā-
suetos in iudicio: docebit mites vias
suas. **Item.** In domino laudabitur
anima mea: audiant mansueti & le-
tentur. **Item.** Mansueti heredita-
bunt terram: et delectētur in multi-
pacis. **Itē.** ut saluos faceret oēs
mansuetos terre. **Item.** Suscipiēs
mansuetos dñs. **Item.** Exaltabit
mansuetos in salutem. **psal. 11.** Ar-
guet in equitate pro mansuetis ter-
re. **Item.** vi. Ad annunciandū man-
suetis misit me. **Judith. 11.** Humi-
lium & mansuetorum semp tibi pla-
uit deprecacō. **Eccl. 10.** Beneplacitū
est illi fides et mansuetudo. **prover.**
11. Mansuetis dabit grāciam. **Eccl.**
11. De hijs qui perdidērunt sustinen

ciam: et dereliquerunt vias rectas:
et diuerterunt in vias prauas. **Itē.**
iii. fili in mansuetudine opa tua p-
fice: et super hominū gloriā dili-
geris. **Item.** x. fili in mansuetudinē
serua anima tuā: & da illi honorē
p̄m meritum suum. **Item.** x. Respō-
de pacifica in mansuetudine. **Item.**
v. Esto mansuetus ad audiendum
verbum dei ut intelligas: et cum sa-
piēcia proferas responsū verum.
p. thi. 11. Seruū dei nō oportet litiga-
re: s; mansuetum eē ad oēs. **Itē.** vi.
Sectare mānsuetudinē paciā aī.
Eph. 2. In mānsuetudine cum paciā
supporatēs inuicē in caritate. Om-
nis amaritudo et ira et indignatio
et clamor et blasphemia tollatur a
vobis cum omni malicia. Estote au-
tem inuicē benigni misericordes. do-
nantes inuicē: sicut et deus in xi-
sto donauit vobis. **Iaco. 1.** Sit om-
nis homo velox ad audiendū tard;
autem ad loquēdum: et tardus ad
irā. Ira em̄ viri iusticiā dei nō ope-
ratur. **Item.** qd abicientes ōnem im-
mundiciā: et habūdanciā: malicie
in mansuetudine suscipite infirmū
bū: quod potest saluare animas ve-
stras. **psa. 22.** De qui p̄datis: nōne
ipse p̄datis? Et qui spernis: non-
ne et ipse sp̄neris? Cū consumaue-
ris de p̄daciōne. de p̄datis. Cū sati-
gatus deheris. p̄tēpnere. p̄tēpnere.
p̄. 20. Vir iracundus puocat rixas:
et qui ad indignandū facit ē. erit
ad peccata proclinator. **Eccl. 10.** sexto
Verbum dulce multiplicat amicos:
et mitigat inimicos. Et lingua eu-
charis in bono homine habundabit.

dabit **Eccl. 31.** Non despicias primum
in iocunditate illius: nec verba impetij
dicas illi. **32.** In multis esto quasi
nescius: et audi tacēs. **Eccl. 18.** **Se.**
per iurgia quirit malus: angelus autē
crudelis mittet cōm eū. **Isa. 40.** Cor
ipij quasi mare feruens quod quiesce
re nō potest: et redūdat fluctus ei⁹
in conuulsionem et lutum. Non est
pax impijs dicit domin⁹ deus. Pax
hominibus bonę voluntatis. Sup
quem iustificasti: sup quem dilatastis
os: et eiecistis linguā. Iustus perit
et non est qui recogitet in corde suo:
et vici misericordie colligūt q̄ non
est qui intelligit. Nūq̄d nō sup hijs
indignator ait dominus. **Eccl. 9.** In
humilitate paciētiā habet. **ps. 37.** Pa
ciētia pauper nō pibit in finem. **ps.**
60. Tu es paciētia mea domine. **16.**
Ab ipso paciētia mea. **Luc. 8.** Qui
verbū suscipiūt in corde optimo: fruc
tū offerūt in paciētia. **Luc. 21.** In pa
ciētia vestra. possidebitis aīas vras.
ij. cor. 6. In multa paciētia exhibe
amīs nos sicut dei mīstros. **1. ps.**
33. Multe tribulationes iustorū de
omnibus hijs liberabit eos dñs. **He**
b. 12. Paciētia nobis necessaria ē.
1. p. 12. Curramus ppositū nobis ē.
tamen: as. 1. 12. Qui pposito sibi gau
dio sustinuit crucē p̄fusione p̄cepta.
Recogitate eū qui talem sustinuit a
p̄cōib⁹ adūsum semetipm cōndēo
nem: ut n̄ fatigemī animis vestris
deficientes. **1. ac. 1.** Paciētia opus
p̄fectū habet. **1. p. 12.** Ecce b̄ficamus
eos qui sustinuerūt. Sufferēciā iob
audistis: et finē dñi vidistis. **ij. p. 1.**
Ministrate in abstinentia paciētiā.

Iob. 30. Puulū occidit inuidia: virum
stultū inficit iracūdia. **p. 12.** Pu
tredo ossiū inuidia. **Eccl. 10.** Adūti oēs
labores hominū et industrias patē
inuidie prīmī. **Sap. 11.** Inuidia
autē diaboli mors introiuit i ortem ter
raz: imitāt aut illū qui sūt ex pte il
li⁹. **Leuit. 19.** Non facies calūpniā
primo tuo: nec vi opprimes eū. Nō
oderis frēm tuū in corde tuo: si publi
ce argue eum: nec habeas super illo
peccatū. Non q̄ras vltionem: nec me
mor inuērie ciuū tuorū. **Ma. 6.** Si
dimiseritis hominib⁹ peccata eorū:
dimittet vob p̄r v̄r celestis peccata
vrā. **Mat. 5.** Audistis. q̄ dictū est
anti quis. Non occides. Ego autē di
co vobis: q̄ omnis qui irascit fratri
suo reus erit iudicio. Qui autē dixe
rit racha: reus erit p̄ilio. Qui autē
dixerit fatue: reus erit iehēne ignis.
Audistis q̄ dictū ē diliges prīmū
tuū: et odio habeb inimicū tuū. Ego
autē dico vob. Diligite inimicos vrōs:
b̄nfacite hijs qui oderūt vs. et oīate
p̄ p̄sequētib⁹ et calūpniātib⁹ vs:
ut sitis filij patris vestri qui i celis
est. q̄ solē suū oriri facit sup bonos
et malos: et pluit sup iustos et iniu
stos. Si em̄ diligitis eos qui vs di
ligūt: quā mercedem habebitis. Non
ne et publicā hoc faciūt? Estote er
go p̄fecti: sicut et pater v̄r celestis.
p̄fectus est. **Mat. 18.** Sic faciet vob
pater meus celestis: si non remisit
tis vnusquisq̄ fratri suo de cordi
bus v̄ris: id est tradet tortorib⁹. q̄ ad
usq̄ reddatis vnū sū debiti. **1. p. 12.**
28. Homo hōi seruat irā: et a deo q̄
rat medelā. **p. 12.** **Iohānis. 12.** Qui odit

fr̄ez suū tebs ē vsz adhuc. Qui fr̄ez
diligat suū t̄lūe pmanet: a scādalu t̄
eo nō ē. **Itē nū° ca°.** Rm̄i diliga 9 nos
inice. qz caritas ex deo ē: et oīs q̄ dili-
git fr̄ez suū ex deo ē: et cognoscit deū.
Rm̄i si de⁹ dilexit nos: a nos debem⁹
alētz diligē. Si quis dixerit qm̄ di-
ligo deū et fr̄em suū odit: mēdax est.
Qui em̄ nō diligit fr̄ez suū quē videt:
deū quē n̄ videt quō p̄t diligē. Et hoc
mādātū hēm⁹ a deo: vt q̄ diligit deum
diligat et fr̄ez suū. Deus caritas est.
Dñs ad me. Qui cordis a corpōis
reḡem deſideat p̄ſeq. o: qz hūilis sit a
mitis. et vt in amore q̄ me in tris oīb⁹
būle exhibui et benignū: talē oīb⁹ se
dēmoſtret. **Itē.** In q̄cūq; aīa cruc nō
ē idē t̄bulatio: nulla paāa ē. Et vbi
paāa nō ē sal⁹ nō ē. **Thōs p̄ma 2. q.**
61. Paāa dr̄ hēc opus p̄fectū in to-
lerātia maloz: in q̄bus n̄ solū exclu-
dit iniustā vindictā quā etiā exclu-
dit iusticiā: ne: solū odiū quod facit
caritas: nec solam irā qd facit man-
suetudo: s̄ excludit tristitiam inordi-
natā q̄ est radix oīm p̄dictoz: a ideo
in hoc ē perfectior et maior qz in hac
mateia exēpat radicē. Nō tñ ob h⁹
ē simplici p̄fectior oīb⁹ alijs v̄tutib⁹:
qz fortitudo nō solū sustinet omnes
molestias absq; p̄turbacōe qd ē pa-
ciētie: s̄ etiā ingēit se eis cū opus fu-
erit. et in hoc p̄cellit. **Augustinus.**
Ira quātū me fert opinio. est turbu-
lētus appetitus auferendi ea que
facilitatem actionis impediunt. Id-
circo plerumq; non hominibus tan-
tum sed calamo iāſcimus in scriben-
dō: eumq; collidi⁹. atq; frangimus:
et cūq; instrumento quilibet. ex quo

difficultatem se pati arbitrat. **Hac**
āt assiduitate irascēdi fel cresce etiā
medici affirmant: creinto autē fellis
rursus a facile et p̄pe nullis causis
existentibus irascimur. **Idem.** Sic
acetū corrūpit vas si diuici⁹ ibi fu-
erit: sic ira corrūpit cor si in alterum
diem durauerit. **Idem.** Furo: est ira
breuis: que non tam ex malicie p̄po-
ſito. qz euentu subito contingit. **Idem**
in regula. Vites ā nullas habeatis ā
qz celerrime finiat: ne ira crescat
in odium et in iracundiam de festuca: et
animam faciat homicidam. **Sicut**
enim legitis. Qui fratrem suū odit:
homicida est. Quicūq; conuitio vel
maledicto vel cāminis obiectu aliq;
leserit inuicē sibi debita relaxare de-
beunt p̄pter orationes vestras: qz
vtriq; quanto crebriores habeatis tā-
to sanctiores habere debetis. **Idem.**
hior est autem. qui quāuis ira sepe
temptetur tamen impetrat festinat
vt sibi dimittat an se fecisse cognos-
cat iniuriā: qz qui tardus irascit et
ad veniā petendā tardius inclinat.
Qui autē nunq̄ vult petere veniā
aut nō ex animo petit. sine causa est
in monasterio: et si inde non p̄ciat.
Idem. Ira oculum turbat: odium ge-
nerat. Nulli irascenti ira sua videt
iniusta. Ira enim inueterascens ita
fit odium: dummodo q̄si iusti dolo-
ris admixta dulcedo diuici⁹ eam in
vase detinet. donec acrescat. vasq;
corrumpat. **Idem.** Irā fratris tunc
tu portabis cum tu aduersus eum
nō **homodo** irasceris. Et rursum il-
le eodem tempore quo **tempore** te i-
ra p̄occupauerit ille te lenitate et

et tranquillitate supponet. **Sen.** Video
quod multum doleo. post scripta scilicet populi
nonnullos in scola humilitatis superbia
magis addiscendaque sub alis imitibus
humilibusque magis quam insolentibus et im-
patientes amplius fieri in claustris
quam fuissent in seculo. Quodque magis pu-
sum est. plerique in domo dei non paci-
tur hominem contemptum qui in sua non mi-
si contemptibiles esse potuerunt. **Aug.**
nimis dolendum est. quod cum apos-
toli nec horribilibus tormentis po-
terant a caritate dei separari. nos in-
dum ociosis fabulis et sepe puissimum
punitum. immo quandoque propter sig-
num ita derelinquimus caritatem:
ut non solum multis diebus. sed et ci-
am mensibus nec loqui nec amicitia-
am habeamus. **Seneca.** Magnam
stultitiam putat. si quis verba deuorare
sciat. Addit quidam. quod non minor est
digere. ne eructare incipiat in per-
sona. **Greg.** Patientia vera est. quod et ipsum
amat quem potest. Nam tolerare et odi-
se non est virtus mansuetudinis. sed vela-
men furoris. Ille si quidem vere patientis
est. qui erga imperfectionem proximi im-
patientis non est. Atque esse renouet. quem ca-
pi malicia non exercet. Hic ergo ve-
raciter boni sunt. qui in bonitate persis-
tere etiam inter malos possunt. **Tul.** de au-
cilia Turpe est maxime homini stultitiam reci-
tare iniurias. et odiorum sopitos cineres
denovo suscitare. Memoria beneficiorum
labilis est. iniuriarum tenax. Viri boni est
scire pati. De hoc ita legimus in nobilissi-
mo litello quasi exhortorie nos all-
oquente ac dicente. Solent dilectissi-
mi. reges legem dare suis subiectis.
leges instituire. precepta imponere. quod

bus et bonos inquietis diuinitate
pacificando consuevit malos a lesi-
one bonorum tremendo coercere. **Præ** re-
ro lex amor est. ius nostrum tenuolentia
est. precepta nostra sunt benefacere.
seruire. dare omnibus tam bonis quam ma-
lis. ut hijs beneficijs et bonos in pa-
ce et tenuolentia nostra iugiter teneamus.
et malos a lesione nostra retrahamus.
talijs eos ultione a malefaciendo co-
pescamus. Qui tamen si nec nos sic
deserint ledere. illis quidem lesionis
malum imputabitur. nobis vero eie
pro lucro et gratia prius comodo ce-
det. si modo eis bonum pro malo sem-
per reddere meminerimus. Nec iam
inimici. sed maximi amici et eo nobis
adiutores erunt. dum nobis occasio-
nem corone celestis promerendo pre-
bent. Ergo sicut reges huius seculi
suos sibi hostes bellando subigere
atque in suum contendunt seruiciu
redigere. ita et nos tolerando bene-
faciendo nostros in nostrum famu-
latum retorquemus inimicos. dum
per eorum seruiciam et a malis que
commisimus purgamur. et bonis ce-
lestibus dona dotamur. Cant igitur
illi. preparant arma. armis et
equos querant. exercitus congre-
gent. milites instruant. ferro indu-
ti. armis onusti. huc illucque discur-
rant. vociferacione ululatu. ac tuba-
rum clangore nubes ipsas pulsent.
mutuis sese vulneribus laniant. cru-
oris riuos artere faciant. nos in do-
mibus nostris sedentes vel in cubi-
libus iacentes ac multa cum pace
et mentis quiete degentes. multo me-
lius quam illi pugnamus. et longe excellamus.

triumphamus. Postquam enim hec omnia fecerunt: postquam vrbes et castella subuerterunt: et multas sibi gentes et regna subiugauerunt: si quid contra vitia sua dimicent interrogent: turpiter eos ac quoslibet eorum etiam minimo superari inuenies: in tantum ut peccatum illud quod pauperes quique et rustici facilius euenire: illi si eos per quas faciantur nullomodo posse superare. Quid igitur? Illi his omnibus laboribus suis penam acquirunt eternam: nos cum iocunditate et leticia spirituali celestem lucratur gloriam. Reges et principes thesaurizant sibi thesauros auri et argenti. gemmarum et aromatum: congregant sibi vasa preciosa: vestes perigrinas. ornamenta exquisita: multiplicat possessiones. familias. domos diuitias. Nos pro hijs delectamur in testimonio bone conscientie: in sanctitate innocentis vite: in puritate voluntatis bone. Multiplicamus bonorum morum diuitias sanctorum operum: thesauros spiritualium cogitationum. Illi volunt habere quam plures seruos et ancillas: qui eis ad cunctos nutus obediunt: et in omni cura et delectatione carnis obsequantur. Nos gloriosius ad saluatoris exemplum malumus ministrare quam ministriari: subici quam preesse. obedi quam iungere: pro delectatione vero carnis in spiritualibus delectamur delicijs: dum nos delectat scripturarum profunda inuestigare et veritatis noticiam ab ipso elicere: dum diuinis laudibus et ymnis libet magnam

diei partem noctisque occupare: et in vocis melodia eternam querere dulcedinem: dum placet etiam angelorum conuersationem mentis perquisitione indagare: et glorie ad quam suspiramus vel umbram aliquam seu vltima quedam vestigia perscrutari: dum in ipsius diuinitatis maiestatem mens audet aliquando oculum figere: et ex illa inestimabili suauitate quippiam vel tenuiter gustare. Absit enim ut religiosus quisque carnali qualibet iocunditate suam patiat resolui mentem: et quod deo debet carni tribuat: ut videlicet a spirituali dulcedine mentis intuitum autens ad corporea illum lenocinia retorqueat: cum tam multa et varia nobis spiritalia bona diuina preparauerit providentia: in quorum mirifica delectatione mens die noctique detineatur humana: sicut scriptum est. Multa fecisti tu domine mirabilia tua: et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi. Et qui hijs vigilanter intendit facilius seculi blademata fastidit: ac eius aduersa non solum patienter sed etiam libenter tanquam sibi a deo transmissa suscipit. Item in alio quodam tractatu notabili sic legi de hac sancta et perfecta paciencia. Diuina voluntas rectitudinis regula est. ad quam omnis fortitudo nostra rectificanda et regulanda est: omnisque voluntas mortificari et annullari debet que huic equitati voluntatisque diuine non congruit. Huius exemplum prebuit nobis saluator dicens. ~~Pater non mea sed tua voluntas fiat~~

7. *facilia.*

nō mea. s. tua volūtas fiat. **Dicam** 9
igit et nos. **P**t summum gaudiū m
est te iuuante. ut impleatur volun-
tas tua in me. **Dicamus** pinde aunc-
tis aduersarijs nostris. **N**ichil me
lesistis kaissimi frēs et amici. nec
quicq̃ michi nouistis sed plurimū
inuistis. quia voluntatē patris mei
semp michi beneplacitā erga me fe-
cistis. coronamq; paciencie ad auxi-
istis. aut ad omne minus. grauem
penitentie satisfactionem. ad quā hic
aut in futuro tenebar michi leuiorē
reddidistis. **S**ic ergo persecutoribz
nostris nedum non molesti esse de-
bem⁹ s. grati. cum videam⁹ eos mi-
nistros esse inter deum et nos. ut eo-
rum ministerio pficiatur i nobis vo-
luntas dei. **H**oc est quod beatus **gg.**
dicit. scilicet qd lucz facere de inimicis
possum⁹ ipos diligendo. et hoc v-
tiq; saluberrimū est. qn̄ etiā ipsi q nos
psequūt si volumus aīci nostri sūt
et adiutores. hz hoc ipsi nō intēderūt.
Constat enī qd domin⁹ de⁹ michi
il vult. aut pmitit nobis accidere
adūstatis. nisi fuerit p bono nōo.
Hec si diligēt attēderem⁹ de nul-
lo petistaremur. nullū irascēmur eti-
am ad horam. sed potius reputare-
mus nos obligatos cūbit nob in-
iuriā. **H**mc beatus **gregorius**. 33.
mō. exponens illud **iob**. 20. **M**emē-
to belli et ultra non addas loq̃. di-
cit. **S**i impetentem te occulti aduer-
sarij gladium pspicias. flagellū pa-
tris nullatenus phoretiscis. **V**ides
enim quali flagello te feris. sed intur-
eri negligis a quāto te hoste flagel-
lando literum seruo. **T**anto te ad

disciplinam patris exhibe tacitum.
quāto te pspicias ad tella hostis in-
firmū. **D**um ergo me corripiente per-
cuteris ut equanimiter feras hostē
tuum ad memoriam reuoca. a durū
non estimas omne qd pateis. dum
extimis cruciatibus ab interna pas-
sione literaris. **Crisp.** **M**elius ē odi-
um ppter deum. quam amor qui est
ppter ipsum. **C**um enim ppter deum
amamur debitores dei sumus. cum
vero odio hateamur ppter ipsum de-
bitorem facimus nobis deum. **Beatus.**
Omnino sufficit aduersum os loqn-
tium iniqua. opinio bonorum cum
testimonio consciencie. **B**ona pfecto
consolatio cum blasphemamur a ma-
lis benefacientes. si rā diligant nos.
Augusti⁹. **M**itescere est nō contra-
dicere diuine scripture si aliq̃ vicia
nostra percutit. siue non intellecte
quasi nos verius et melius sapere
et precipere possemus. **O**portet ergo
non soluū erga proximum sed mul-
to fortius erga deum esse patientē.
ad quem omnia referre debemus.
Ambrosius. **I**llud est magnificum
si subiectus contumelijs iudiciū dei
laudes. si reatus egritudine iudici-
a dei deprecetis. si te inopia non re-
uocet. quo minus laudes iusticiam
dei. **Augusti⁹.** **F**ili si ploras. sub prē-
ploza. **N**oli cum indignacione. **N**oli
cum typo superbie quod patris suf-
ferre. **U**nde plangis. medicina est
non pena. **N**oli repellere flagellum.
si non vis repelli ab hereditate. **N**o-
li attendere quam penam habes i
flagello. sed quem loam i testamē-
to. ~~Omnes iniquitates que sunt in~~

Omnes iniquitates que sunt in terra ad te
pus. omnes felicitates hominum malorum. om-
nes labores iustorum. meditati die ac
nocte legem dei nulli sunt. et tolerant omnia.
Noli in te confidere. noli de te presumere. si
dixit deo tuo. tu es pax mea domine. Vir-
tus enim que pax dicitur contra magnam dei do-
nam. ex utraque ipsa que nobis ea largitur
pax predice. Per facile est vestem per-
turbare. inclinato capite icebere. vel super
oculos dimittere. si verum humile iniurie
concedit. Pax igitur vera. pax religio-
sa. pax christiana ab ipso est. a quo est omne
donum perfectum. a patre luminum. apud
quem non est transmutatio nec vicissitu-
diminis obubratio. Non quod omnes virtutes
existant per pacem. Nota quod generaliter
loquendo. hec nomina clementia. mansuetudo.
mitis. pietas. benignitas. benivolentia.
pax. lenitas. sufferentia. humanitas
cum similibus videtur idem significare quasi sint
una virtus. tamen debent inter se multum. Pro
quod est adiutivum. secundum thesaurum in 22. quod
virtutes morales ordinantur ad bonum
in quantum per se bonum rationis per se appetus
passionum. Dicit enim 2. ethicorum quod virtus
moralis consistit circa passionem et ac-
tiones. Passiones autem inferiores. sunt ac-
tionum exteriorum principia. et est impedimen-
ta. Et ideo virtutes que moderantur passio-
nes. quandoque pariter in eundem effectum
cum virtutibus que moderantur actiones.
licet specie differant. Sicut iusticia
prohibet furtum puniendo. liberalitas
largiendo. Eundem effectum intendit rex
et dux in exercitu scilicet ordinare milites.
licet diversa per se sequantur. Ita quoque ad i-
ram que est passio valde vehemens
non sufficit una virtus ad moderati-
onem eius. sed plures requiruntur. Quia

enim ira est appetitus vindicte. ideo
requiritur primo mansuetudo que ip-
sum appetitum vindicte refrenet.
Secundo requiritur clementia mode-
ratiua exterioris punitionis. Unde
nota. quod quia naturaliter est homini
appetere vindictam iniuriarum illata-
rum quod ab hoc deficere. eo quod vir ali-
cuius parue videtur iniurie sibi
illate ut salustius dicitur. ideo virtus
nominatur a diminutione ire per
quod a superhabundantia. Rursus
enim est qui deficit ab ira quasi ob hoc
defectuosus moraliter. ideo non est
necesse apponere remedium ut scilicet
quis assuescat ad irascendum. sed po-
tius econtra. Hinc philosophus in
quarto ethicorum dicit. quod habitus qui
mediu tenet in ira est inominatus
propter raritatem. quem tamen nos a
diminutione ire denominamus scilicet
nomine mansuetudinis. Mitis
autem nominatur magna quies a-
nime. quam nulla passio perturbare
potest. Unde dicitur mitis quem me-
tis amaritudo non afficit. Et nota quod
mitis siue mansuetudo. quandoque
dicitur virtus. quandoque beatitudo.
quandoque fructus. quod non est incon-
ueniens. quod beatitudines sunt actus
virtutum. fructus autem sunt delectatio-
nes de actibus virtutum. Omnia hec contra
passionem ire. **Ecce. xi. Tibi et psal-**
lenti suauem faciunt melodia. si super
utramque lingua suavis. Benignitas
autem videtur perferre ad operam. Unde per
dicat. quod benignus est vir sponte ad benefa-
ciendum paratus. et dulcis ad eloqui-
um. Et ad romanos dicit. Benignitas
est habitus voluntarie benefactoris

Cass. Ornamentū omniū bonorū ē
sincera benignitas. q̄ nūq̄ ē sola. q̄
de virtutibus cognoscit esse generata.
Bemulencia vero est actus volūta-
tis sicut dilectio. s̄ i hoc differt. q̄
non est cōpleta amicitia sed p̄ci-
piū eius. q̄si motio q̄dā p̄cedens ad
amorem. Passio em̄ amoris nō subi-
e to exoritur sicut ira sed per aliq̄ as-
siduam inspectionē rei amate. Pie-
tatis etiā donum quandā conueniē-
ciam habet cum istis: sicut **Aug.** dicit.
q̄ pietas p̄uenit mitibz. **Pacientia** v̄o
ordinat̄ contra passionē tristitie. si-
cut fortitudo contra timorem. Pertinet
em̄ ad forte virilit̄ aggredi s̄ dicta
men recte rationis: ad sustinendum
sūma pericula q̄ sūt circa mortē. et nō
timere. Sed ad patientiam p̄tinet
eq̄m̄iter p̄peti penas que ab alijs
infligunt̄ et non deficere: neq̄ trista-
ri de illis p̄pter bonū virtutis et meri-
tum q̄d inde puenit. Et sic p̄ q̄ pa-
tencia adiūgit fortitudinē: sicut v̄o
secūdaia p̄ncipali. Non em̄ sufficit
fortiter impavide accedere: s̄ etiā
requirit̄ ut non deficiat quis p̄pter
p̄sencium penarū tristitiam vel dolo-
rem. Patet ergo quod ad pacienciā
pertinet: ut p̄pter huiusmodi tristiti-
as quanteūmq̄ sint. homo non re-
cedat a bono virtutis. Verum sicut
ad mitigandam passionem ire plu-
res virtutes ordinantur: sic etiā ad
tristitiam q̄ iudie siue odio vicina
est gemit̄q̄ accidie. Nam temperā-
cia ordinatur ad refrenandum tris-
titiam que oritur ex abstinentia ci-
borum vel venerorum: longanimi-
tas ad expectanda bona p̄missa.

eo q̄ spes q̄ differt affligit aīaz. con-
stācia ad tolerāciā laboris quēhō su-
stinet i p̄tinuata executione boni ope-
ris: eo q̄ vir fidelis crebro cōtristat̄
i exercitatioe sua a facie inimici: et
a tribulatioe peccatoris. Inueniunt̄ ec̄
alijs cōmuni sac̄ scriptura ad idē de p̄-
uētes: viz. sufferēcia q̄ ad leuia offe-
dacula referri p̄t. s̄m illd. ij. cor. ii. li-
tent̄ sufferitis incipientes. **Sustinen-**
cia. q̄ ad maiora. s̄m illd. i. thi. i. me-
mores fidei v̄re laboris et t̄ntatis su-
stinēcie spei. **Supportantia**. q̄ ad ifir-
mos referit̄. q̄ nō p̄nt facere debitū suū:
s̄m illd. ij. cor. xi. h̄ et supportate me.
Cteph. iij. supportantes invicē i ca-
ritate. Et licet sepe vnum portatur p̄
aliō: tamen s̄m hunc sensum omnia
hec ordinantur cōtra passionem tris-
titie que mordax valde est si non be-
ne reguletur: et multas occasiones
habet ebullendi cōtra rationem. Ip-
sa enim mortem operatur: ut dicitur
ij. cor. i. A. Et ecclesi. 30. multos occi-
dit tristitia. Et nō ē vtilitas in ea si-
cut in alijs q̄busdam passionibus: q̄
saltem ad aliquid vtilis sunt. Hinc
Augustinus dicit. Pacientia hominis
est q̄ mala equo animo toleramus
id est sine p̄turbatione tristitie: ne aī-
mo iniquo bona deferamus p̄ q̄ ad
meliorā pueniam. Et ap̄d gētiles pa-
cientia imēse laudis extitit. Vñ dicit
tull. q̄ paciā ē hoēstatis ac utilita-
tis cā. volūtaia ac diut̄na p̄fessio re-
p̄ arduarū ac difficilium. Vbi tñ ē nōn
dū q̄ paciā gētiliū p̄hoim i p̄ccō mōr-
li exntiū nō ē mēitoia etne vite: q̄ nō p̄-
cedit ex aōre sup̄nāli. i. caritate: s̄c̄ il-
la de q̄ dicit̄ p̄s. tu es paciā mea. s. de.

Et iterum ab ipso scilicet deo est paciencia mea
Et apud. Caritas paciens est. Sed
a pcedit ex viciosa cupiditate: sicut vi-
demus in natura corrupta: in qua dicitur
cupiditate inclinatio apostoli quod ratio a pcedit
ex zelo virtutum politicarum: quod bonum vir-
tis politice non est super naturam sed est pme-
suratum nature humane: et ideo absque auxi-
lio gratie gratificantis potest voluntas huma-
na in illis tenebris licet non absque auxilio
dei. Aut pcedit ex amore quo homo
naturaliter diligit suam carnem: unde
aliqui propter sanitatem corporis recuperan-
dam gratia quidam et amara patiuntur.
Ex quibus notabiliter pcedere potest mul-
tiplex solutio quorundam argumentorum
quod in modalibus sunt de difficultate ac-
tuum humanorum: videlicet quod primum opus naturam
in servitio dei quatuor: scilicet in propria pcepta
tamen etiam quicquid labor delectat. Ratio ideo
dicta est. Nemo enim operatur nisi ad ali-
quod respiciat: quod ergo fides in sola
ratione est: neque ratio ipsa comprehendit. sed
quasi captiva ei subseruit: ideo patet quod to-
ta natura ista destituta mitti contra
motionem fidei quasi gratis operetur et la-
torem suum pdat: eo quod quicquid promittit
super eius capacitatem est: et in longin-
quum adhuc differt. Cōcupiscentia autem
in presenti blanditur: et eius obiectum effica-
cit naturam plasmam mouere potest: quod et
sequitur facilis obiecta siue ad operandum su-
ad sustinendum. Hinc est quod tam multi-
plex exhortatio sanctorum patrum per implo-
randa gratia et in minimis: quod omnino est
super facultatem nature aliquod posse face-
re vel pati quod meliorum sit esse vite.
Exemplum datur de pōde quicquid ex naturali
robore non leuare posset: siue de re in
sublimi loco posita. Ad hec leuanda l'

et tunc mystica
fidei

attigenda nullus se sufficeret sine in-
strumentis vel ope alteri. Sic in ma-
teria virtutum videtur et precipue magnarum
sicut sunt fortitudo et iusticia et paci-
entia est sentiendum: quod difficilissima est per
is earum. et lesiva in presenti: et preuium
adhuc remotum et quasi in longinqua positi-
tutum. **E**x quo et sequitur quod quicquid sublimi-
me virtus pacie laudet quasi opus perfec-
tum humanum: tamen quod caute vult perficere non
debet se ipse inuadere ingerere ad perticendam eam:
sed humiliter seipsum in seipso metiri. semper quasi
sibi ipsi suspectus de arduitate eius. **E**t si
tunc occasio se prebeat firmi confide de
auxilio diuine gratie: quod recte et robore pce-
dentes non sinit tepere ultra vires: fron-
tose autem se ingentes sibi relinquere do-
net sciatur quoniam nichil ex se potest. Paciencia
enim patitur habere quod non crescat nisi in tota
trua et fulgura et repres et spinas:
in quas non ledi diuine solus est mu-
nus protectionis. **Gregorius.** Nunquam est
paciencia virtus in prosperis. Ille vero pa-
ciens est qui in aduersis atteritur tamen
a specie sue rationalitatis non aueratur.
Ber. Paupertatem equo animo ferre
virtus pacietie est: sponte appetere
sapientie laus est. Sunt qui pauperes
esse volunt: eo tamen pacto ut nichil
eis deficiat sic diligunt paupertatem ut
nullam paciantur inopiam. Sunt et
alii mites: sed qui diu nichil dicitur vel
agitur nisi pro eorum arbitrio: sed qui lo-
ge sunt a paciencia apparet si leuis
oriatur occasio. **Gregorius.** Qui a
statu pacientie ante linguarum vul-
nera corrunt: sibi testis est quod con-
tra manifeste persecutionis gladios
non subsisteret. Sed impatientes
advertere sumopere debent: quod dum

pturbationi sue minie obfistit. etiam
si q̄ a se tra q̄lla mēte fuerāt gesta
tene pfundūt. et iprouiso ipulſu de
ſtruūt q̄cōd forſitā diu labore pui
do pſtruxerūt. **Orig.** O tu q̄ reſegno
h̄i cum merore exiliū ſuſcipere. Non
em̄ meretis mīaz ſi irasceris ad pe
nam. q̄n̄ potius intelliges te digne q̄
pateris ſuſtinere. Et cū te humiliā
ueris atq; dixeris. iuſtū de te factū
iudiciū. forſitā miſericordiā pſeque
ris ab eo q̄ pōt p̄t dāpnationē ad
p̄ſtinū te ſtatim reuocare. **Criſ.** P
mus q̄d p̄ciē eſt nō icipere iniuſti
ciāz. ſecūduſ poſt q̄ inceptū eſt eq̄li
bus non vindicari. **Terci⁹** nō face
re v̄p̄ati ea que paſſus eſt ſi q̄eſcē.
Quis tribuere ſeiſpū in paciēdo
mala. **Quis** et āpiuſ tribuere q̄
ille vult q̄ fecit. **Sext⁹** nō odio h̄re
q̄ opatur. **Septim⁹** eſt diligere. **Oc
tau⁹** b̄n̄facere. **9.** p ipſo deuſ dēp̄ca
ri. **Greg.** Tribus modis v̄tus paciē
exerceri ſolet. Alia nāq; ſūt q̄ a deo.
Alia q̄ ab antiq̄ aduſario. Alia que
a p̄mo ſuſtinem⁹. A p̄mo nāq;
pſeutiones dampna et cōtumelias.
Ab antiquo aduſario temptamen
ta. A deo autē flagella toleramus.
Sed in hijs ōmib⁹ vigilantia oau
lo ſemetipſam debz mēs circūſpice
re. ne contra mala p̄mi protraha
tur ad retributionē mali. ne contra
ſeptamenta adueſarij ſeducat̄ ad
delectationē vel conſenſū delicti. Ne
contra flagella opificis pruat ad
exceſſum murmuratiōis. **Auguſt.**
Sic ſub vno igne aux rutilat. pa
lea ſumat. et vbi palee cōminuunt̄
ſtumenta purgātur. ita vna eadēq;

vis irruens. bonos pbat. purificat.
elicat. malos dampnat. vaſtat. ext.
minat. Unde in eadē afflictione
mali deum deſtantur et blaſphe
mant. tui deum precātur et laudāt.
p̄. 16. Melior eſt paciēſ viro for
ti. **Gloſa quedam.** Fortis multo la
tore diuicias ſpirituales acquirit.
vigilando. ieiunando. ac. **Paciēſ**
ſine ſuo labore a peccatis abſoluit.
virtutibus dicitur. regnumq; ce
lorum adipiſcitur. Omnis ſiquidem
adueſarij labor ſuū eſt lucrum.
ideſt vere paciēſ. **Ex ſūma virtu
tū.** Pacia auſtos eſt virtutū. et quic
quid alie acq̄runt ipſa conſeruat.
Et nota. q. nō minor eſt virtus q̄
q̄rere parta tueri. **Extremū** ſiquidem
bellum quod cōtra virtutes adueſ
arij mouet. p fortiffimā paciā vi
ciat. ſicut in ſanctis martiribz patz.
Vñ p p̄is v̄iſſiē dr. v. ſup. q. hō v̄
re paciēſ a toto mūdovinci non p̄t.
Vñ glō. ſup illd iob. 6. vbi ē fortitu
do tua. Qui ſe vincit. cōtra ōiā for
tis ē. **Seneca.** Facili⁹ eſt gēte vna.
q̄ vnu hōiem vincere. **Hugo.** Maḡ v̄
tus eſt ſi non ledas a quo leſus es.
magna glā eſt ſi cui nocē potuiſti p
cas. **Nobile** vindicte gen⁹ eſt ignoſ
cē victo. **Casſ.** ſup p̄s. Pacia religi
oſi vici. ē labor ac dolorum omnū.
ſpe futuraz rerū et amore dñi. ḡta
tolerācia. Pacia ōmīa vincit adu
ſa. nō colluctādo ſi ſufferēdo. nō mur
murādo ſi grās agēdo. **Ipa** ē q̄ fecē
toti⁹ voluptatis abſtergit. **Ipa** ē q̄ li
piadas aīas dō reddidit. **Xps** ut p̄tāz
daēt fōrm paciēſ. h̄c ōis ad ocaſio
nē duct⁹ ē. ſic et ſaūli ei⁹ facē debent.

Contra temptationes discordie in
pacabilitatis dissensionis et alias q̄
pacē turbare solēt ¶ **623.**

Domin⁹ Ihs. xps. Joh. 12. Pa
cē meā relinq̄ vobis: pacē meā
do vobis. **Mat. v.** Bñ pacifici: qm̄ fi
lij dei vocabunt̄. **Deut. xv.** Si accē
seris ad oppugnādā ciuitatē: offeās
eis p̄mū pacē. **Mat. x.** In q̄cūq; q
domū intraueritis p̄mū dicite pax
huic domui: et si fuerit ibi fili⁹ pacis
re⁹scet sup̄ eā pax v̄a: sin aut̄. ad
vos v̄z tāq; fr̄es vt raba⁹ d̄t. reuēt̄.
Ysa. 28. Nō est pax impijs d̄t dñs.
Eze. 13. Deceperunt populum meū di
cētes pax pax et nō erat pax. **Luc. 2.**
Pax in tra hoībus bone volūtat̄.
Joh. 14. Stetit ihs in medio discipu
lor⁹ suor⁹ et dixit eis: pax vobis. **Et i**
fin. pax vobis. **Heb. 12.** Pacē seq̄m̄
ni cum omnibus et sanctimonia: h̄e
q̄ nemo videbit deum. **Rō. v.** Iustifi
cati igit̄ p̄ fidē pacē habetis ad deum.
Rō. 12. Cum omnibus hoībus pacē ha
bentes quātū ex vobis ē. **Ps. 119.**
Cum his q̄ oderūt pacē etiā pacific⁹.
Aug. Tale bonū est bonū pacis: vt
in rebus creatis nil gr̄os⁹ solet au
diri: nichil delcābil⁹ percipi: et nil v
tilius possidei. Sp̄s em̄ hūan⁹ nūq;
q̄ viuificat mēbra n̄ fuerit vnitatis: h̄e
sp̄s s̄cis nūq; viuificat eccl̄ie mem
bra si nō fuerit in pace vnit̄. **Ieo.**
Infelix ppl⁹ dei nō p̄t in bono h̄e tā
tam p̄cordiā: quāta mali h̄nt in malo.
Greg. Si dei vocatur filij q̄ pacē fa
ciunt: pauldubio sath̄ae sūt filij q̄ eā
p̄fundūt. Vex nemo viēs suas ī pa
ce cognoscit. Si ei bella defūt: v̄tutū
exp̄mēta nō p̄deūt. Vñ cū p̄ re tre

na pax a corde cū primo scindit: h̄q;
do appaēt q̄ res plusq; p̄r⁹ amat.
Hilari⁹. In tātum hūane pacis xps
studuit p̄cordie. vt vnitatis meo o
mnia q̄ a deo p̄cāda sūt ip̄trāda esse
cōfirmet: et vbi duo vel tres p̄i spi
ritu et volūtatē collā sūt: ibi se medi
um eor⁹ pollice at̄ futūz. **Ieo papa.**
Tunc ē vera pax hoīs et vera liber
tas: quādo et caro animo iudice re
git̄. et anim⁹ deo p̄sīde gubnat̄. **Hec**
ē vera pax: a dei volūtatē nō diuidi
et ī his q̄ soli⁹ dei sūt delcāri. Quādo
em̄ sensualitas nulla parte resistit
volūtatē et volūtas nulla pte p̄tra
dicat rōtū: tūc ē serenitas mēt̄is et tūc
ē regimē dei. **Cassiodor⁹.** Pax ē p̄or
dātū in bono animor⁹ ordinata trā
q̄llitas. **Hoc** ē p̄cordiā h̄e cum mo
ribus p̄bis a litigāe cum vicijs. Pax
falsa cū conscientia semp litigat: vir
atur int̄secus: et cum hostem nō ha
beat secū decertat. **Sed** vera pax ē
quā apostol⁹ p̄cipit dicēs: habeatis
v̄nitatē sp̄itus in v̄nculo pacis. **Rec**
inueni p̄t forma exp̄ssior cōsolationis
angelice: q̄ v̄nitatis socialis: morum
honestate vestita. **Augustin⁹.** Pax
est serenitas mēt̄is: q̄llitas animi.
simplicitas cordis: v̄nculū amoris.
p̄fortium caritatis. **Hec** est q̄ s̄litate
collit. bella compescit: iras comprimit:
superbos calcat. humiles amat: dis
cordes sedat. inimicos concordat.
Cunctis est placida: nescit extollit̄
cū inflari. **Hanc** qui accepit teneat.
qui perdidit ip̄et̄: quoniam qui in
eādem non est inuētus. a patre ab
dicatur. a filio exheredatur: nichil
ominus a spir̄itu sancto alienus.

efficitur nec ad hereditatem domini potest peruenire: quod testamentum pacis noluerit observare. **N**on secundum sancti thome sunt divisa vicia et peccata que contrariant bono pacis: quodam sunt in corde. quodam in ore. quodam in opere. **T**antum siquidem est bonum pacis: ut ubi pax est ibi deus et converso. **E**st etiam securum in pace servire deo et facilius converso. **N**on est ergo mirum: quod diversas scripturas antiqui hostis contra ipsam parant. **P**ro igitur seminare contra discordiam: per quam auferre solet concordiam et pacem. **D**ifferunt namque inter se. **N**am concordia potest esse tam inter bonos quam malos. **P**ax autem non nisi inter bonos. **S**ed nunc loquimur de concordia ordinata. adhuc differunt a pace: quia concordia est tantum ad alteram partem: pax autem ultra hoc requirit etiam quietem in seipso. **U**nde augustinus dicit: quod pax sit tranquillitas ordinis: quod in hoc consistit: quod omnes motus appetitivi in uno homine concordent. **P**otest ergo concordia stare cum timore vel damno. **P**ax autem non est: si cum omni complacencia et quiete. **E**t inde est quod omnia paces appetunt. **E**t per prius remotorem eorum que impediunt pacem: quia omne appetitus appetit tranquillum et sine impedimento peruenire ad id quod appetit. **H**ec autem concordia et pax sunt effectus caritatis. **Q**uia enim diligimus deum ex toto corde. inde oritur vera pax: quia primum sic nos ipsos. inde concitatur concordia. **I**n quantum enim vult implere voluntatem primi sicut suipsum. qui unum cor efficit cum eo. **U**bi secundum tullium amicorum idem est velle et nolle. **H**oc autem totum discordia tollit. **Q**uia enim hominem quo ad seipsum turbat: pacem aufert. **Q**uia etiam a primo disse-

tire facit: concordiam dissipat. **E**t ideo discordia est peccatum mortale ex genere suo: licet primi motus eius sint venialia propter imperfectionem actus. **N**on est quod directe contrariatur caritati. **N**emo enim delectatur scienter et ex intentione dissentire a bono domino et a bono proximo. in quo tenetur consentire: secundum illud romani 12. **U**nusquisque primo suo placeat in bonum. **E**t 1. cor. 13. **S**ine offensione estote ecclesie dei: sicut et ego per omnia omnibus placeo non querens quod michi utile est. sed quod multis: ut salvi fiant. **H**ec tamen intelligi debent sic: quod si in aliquibus leuibus rebus a opinionibus probabilibus dissensio fiat. non est peccatum caritati: quia pax non est concordia opinionum. sed voluntatum. **U**bi etiam absque placencia a probabili bonum queritur ibi videtur quodammodo sensu habundare permittitur: nisi forte scandalum pusilloz faciat. **D**e illis autem idcirco tibi que possunt sic vel aliter fieri. perfecti debent cedere humiliter sensui alteri: quod proprium voluntati inmitti. maxime si verisimiliter ex hoc faciat ruina vel turbamur proximi: secundum illud romani 12. **D**ebemus nos firmiores ibi cillitates infirmorum sustinere: et non nobis placere. **U**nusquisque namque propter proximum suo placeat in bonum ad edificationem. **E**t enim non sibi existis placuisse: sed sicut scriptum est. **I**mpropria impropria tibi ceciderunt super me. **E**t notandum quod hoc verbum sumo studio obseruatum fuit a sanctis patribus: intantum quod nonnunquam sancta concordia sanctiorum discordia: inter ipsos genuerit. quoniam vix neutrum ipsorum suam voluntatem vel ex tantillo alteri imponere voluit: ut saltem manu proprio ad precipiendum alibi extenderet. **E**xemplum glossum de hoc habetur in paulo proprio heremita et sancto anthonio.

alijs plurimis scis ac deo dignis vi-
ris. **U**erz ad tollendū minū fastidi-
um qd ex hac pscā caritate et humi-
litate crebro gnabat. sū patres co-
acti fuerūt sacis regulas statuē: ne
occasione boni oriret mala. **Q**uas tñ
regulas qdā nō intelligētes: crebro
eas cōtra pacis bonū militatē cogūt.
Magni ergo meiti est delicate scām
pccordīa obseruare. oēm qz dissensionis
occasione vitatē: qz sepius ex minia
scintillula offēhois. gnāt maxim⁹
ignis pialose pccationis. **S**icut em̄
pue res sū seculares sū spirituales cō-
cordia crescūt: sic maxime discordia
dilabunt: vt dē salustius. a p⁹ eum
ierom⁹. **I**n aīa siquidē turbata nich
il gēie residere potest. **P**ost istā autē
discordiā semel admissā si non statim
reiciat. sequit displicētia: p⁹ displi-
cētiā amaritudo q̄ est radix veneno-
sa sur sū germinās: p̄ quā multi inq̄
nātur si statim eradicata nō fuerit.
Nā subito erūpit virgultū mortifere
suspitionis. q̄ directe etiam caritati
contrariatur: et ideo quādo in tantū
pccedit qd alijs ex leuib⁹ iudicijs p-
cto vult dare difficiuā sīmāz de mali-
cia altius. inguib⁹ pccis: tūc ē pccm
mōrle. **I**lla at̄ q̄ ita orit vt dubitatē i-
cipiat de bonitate alie⁹ ex leuib⁹ iudi-
cijs. a ibi sistat. ē vialē et leue pccm:
pccet em̄ ad tēptacōez huanā sine q̄
vita ista nō ducit. sic dē i glō. i. cor. 8.
sup illd. **N**olite aī tēp⁹ iudicare.
Si ergo suspicōes vitatē nō possu⁹ qz
hōies sum⁹: iudicia tñ id est diffiniti-
uas firmasqz sīnas pccatē dēm⁹. **P**⁹
suspiciōez seqt idigētio. puipeho. pccp-
tus. a pūter vilipēho pxi. q̄ oīa itus

in corde adhuc latet: sic iā tacita vel
inuidia: a pū ex leuib⁹ cāis originez
trahūt. **N**ō ē. qz gues cāe put frequ-
ci⁹ in vba a scā. pūpūt: nec remanē
solēt in solo cogitatu. **I**git fiorata cō-
scia assuescē dī pncipijs leuib⁹ ob-
statine festuca crescat in flēm. **Q**ui
em̄ ad idigētoez ē facilis. eit ad pccā
pccūoz vt dē pū. 29. **E**t ita de alijs
similit. **D**icit nāz scis thō: qz cūla cō-
quedā in vicijs est: et vnum in ali-
ud redit et amplius ex ipso incendi-
tur. 299. **E**st etiam in iphis quedam
monstruosa genitura: vt contrariū
ex contrario oriatur: sicut dissolutio
ex inuidia. superbia ex auaricia. aē.
Est etiam in iphis salus quidā mō-
struosus quo mirabiliter sibi cohe-
rent ex leuissima causa: et iterum e-
adem leuitate a se mutuo dissiliant.
Sic sub eadem hora luxurie super-
bia displicet et econtra: auaricie se-
iungit accidia. et econtra. **H**ec qui-
uis in seipso. aut in alijs facile ad-
uertere potest. **N**ullum enim stabi-
le fedus inter se vicia hñt. sicut nec
peccatores: qz nulla ratione regun-
tur. sed raptim hinc inde velut amē-
tes collabuntur. **S**ola namqz ca-
thēna nichil et infornitatis colli-
gati per preceps vagantur. **H**inc
vnum atqz idem vitium quod eis i
vno placet in altero displicet. et e-
contra: sine modo numero pōdere or-
dine mensura ac alijs q̄ ad tē pccā-
nent. amicta diiudicant. astruunt.
vel inficiantur. **N**on sic de virtuosīs
sentiendum est: qui in omnib⁹ recta
ratione sibi mutuo occurrunt. iunāt.
cedunt. consentiunt. dissentiunt. aē

Post vicia corde siue cogitationis
sequitur vicia oris siue locutionis: nō
q̄ ista inuis n̄ sunt: sed q̄ addāt sup̄
illa etiā officium s̄mōis ad eē.
Et inter hec p̄mum locum tenē vide-
tur litigiu: qd̄ sicut hic capitur oppo-
nit v̄tuti aīcie vel affabilitatis: ad
quā ptinet delectābilit̄ alijs cōuiuere
salua omni honestate et sinceritate.
Dicit notant salua omni honestate:
p̄pter delectationes carnales i quib⁹
bus turpitudine ē: et eē nōnt salua oī
sinceritate: p̄pter vitiū adulationis:
qd̄ subdole vel vāe blandi solet. **E**st
siquidē duplex amicitia s̄m p̄m in
ethicis. **U**na consistit p̄ncipaliter in
affectu quo vnus aliū diligit: et hec
coincidet cū caritate: et hec ptinet ad
omne v̄tutē. **A**lia ē aīcia q̄ p̄st̄it i
solis extioribus v̄bis vel factis: que
quidē ad hoc ptinet: vt aliquis de cē-
ter se habeat ad illos cū quib⁹ p̄sa-
tur. **D**icit etiā s̄cis thōs 22. q. 113. q̄
ad sapientē ptinet. q̄ delectationem
afferat hīs cū quibus p̄sāt: nō qd̄
lasciuā q̄ v̄tus cauet. s̄ honestā: s̄m
illud p̄s. **E**cce q̄ bonū et q̄ iocūdu:
habitāē fratres in vnū. **S**3 litigio-
sus ab hac v̄tute deficit: s̄m illd̄ p̄hi-
p̄. ethicor. **Q**ui ad omnia cōtriant̄
cū eius qd̄ ē contristare neq; qd̄cūq;
curātes: discoli et litigiosi vocantur.
Hinc de filijs iacob legit̄: q̄ nō pote-
rāt ioseph quicūq; pacifice loqui. **E**t
apost. thito s̄c̄bēs aut seruū dei n̄ oī
litigare: s̄ m̄asuetū esse ad omnes.
Hoc etiā natura docet: q̄ oīs homo
naturaliter oī hoī ē amicus: vt dr. 3.
ethic. **E**t dat h̄ doctor s̄cis optimā re-
gulam: qualicūq; aliqñ v̄tiosus et sapi-

ens intētiōe boni p̄mouēdi aut ma-
li excludēdi nunc delectationē affert.
nūc tristationē put rō dictat. **E**t p̄
hoc soluūt plurime instācie tū i the-
ologia q̄ in p̄hia moāti: qñ s̄cis cre-
bro p̄sūt nob leticia et etiā tristicia
āplectēda s̄ amouēda: et ita de alijs
actibus v̄tutū. **N**ō sequit̄ error: illo-
rum q̄ ad alterā p̄tē sp̄ delectādum
putāt: ex q̄ pluēs irremediabilē des-
tructi p̄ idiscrētiōem ^{legunt} et a via v̄tutū
corruerūt. **H**ic exiū illd̄ vulgātū p̄bū
iter moāles. **S**ulti dū vicia fugiūt.
i vicia ruūt. **A**dulacō q̄z tūc locū h̄z.
qñ aq̄s sup̄ debitū modū v̄tutis vult
alios v̄bis l̄ fās delectare l̄ ipis placē.
p̄t̄ iānē glām vel p̄t̄ lucr̄ vel eē in
malō: qd̄ s̄n p̄tō nō ē s̄ illd̄ p̄s: deus
dissipauit ossa eorū q̄ hoīb⁹ placent.
Et p̄sa. iij. dicit̄: popule meus qui te
atūm te dicit̄ iphi te seducit̄. **E**t eze-
i. 7. q̄ p̄sūt puluillos sub oī arbito.
Iux̄ hūc sensum apost. dicit̄ ad gala.
ij. **S**i adhuc hominib⁹ placerem: x̄pi
seruus non essem. **S**i quis tamen
aliquem velit delectare laudando.
vt ex hoc eum cōsoletur ne in tribu-
lationibus deficiat. vel etiā vt in
bono proficere studeat: vel p̄pter ca-
ritatem nutriendam vt amplius in
ea crescat. aut p̄pter aliquam temp-
tationem periculosa repellendam:
hoc laudabile est et ad v̄tutem aī-
cie ptinet. alijs circūstācijs debi-
tis obseruatis. **P**ost litigium sequi-
tur contentio: que secundum beatum
ambrosium est impugnatio verita-
tis cum fiducia clamoris: et est pec-
catum mortale: vt aperte apostol⁹
dicit̄ ad gal. vltimo. **E**t ij. thi. ij. dicit̄.

Noli vobis pcedere: ad nichil ei utile est: si ad subuersione audientium. Quia tñ cōfessio dicit ipugnatio falsitatis cū debito modo acrimoniē: et hec ē laudabilis: si forte ipsa acrimonia idē aspera locutio ultra debitū modū excreseat et excedat cōuenientiā psonarum et negotiorū: tūc em̄ ē vituperabilis. et putat frequēci⁹ vīale pccm̄: si scādalu ex hoc gñetur pusillorū. Et nō q̄ in iudicio sit impugnatio quo ad veritatē iusticie: in disputatione autē q̄ ad veritatē doctrine. **S**emp̄ ergo hec tāq̄ vtilissima doctrina est seruādā ut si fieri possit p̄ applica mōi ta per aliā viā ad emendationē vel informacōem p̄imi pcedat. sciz per tenuolētiā et longuitētem. et nō cito ad acrimoniā accedatur: q̄ difficulter bene pūt tractari. q̄ p media parte et ex suo gñe amicitie p̄trariāt. Et cōmūit multa mala ex latere et indirecte p̄currūt: et si cū i se iusta sit. **V**enū nāq̄ vitā auferit: nec ad medicinā aptū est si diligētissime et cautiissime tēpet: qd̄ vix piāssimi medici sciūt. **V**irtutes igit q̄ cū vicis in materia pueniūt nō sūt leuē p̄ticiā de: et p̄ferā ab impfās. **C**ōfessio em̄ sicut et discordia ē filia inanis glorie: vñ sic difficilimū ē ut q̄s seipm̄ vtuose laudet: sic etiā p̄formit ut debite cū altero p̄cedat. **P**ost p̄tione se q̄t p̄uēli a: q̄ et putat frequēci⁹ vobis p̄stis sciz iniuriōsis. **V**n̄ p̄h̄ de: q̄ cōuēliōsus d̄t aliq̄s q̄ velox ē et timet vobis iniurie. Et glō. rō. i. d̄t: q̄ p̄uēliōsi sūt q̄ dās vel fās p̄uēliōsis t̄pia inferūt. **E**x q̄ scīs rhōs 22. q. 12. cōcludit: q̄ ex t̄so noīe p̄uēlia etiā in fās d̄t in.

q̄ntū scā h̄nt vim v̄loz a signorum. **P**onit etiā differentiam inter conuitiū improprium et contumeliā: que oīa ip̄tāt dehonorationē q̄dā p defectū aliam⁹ qd̄ honorē p̄mouet. **N**ā q̄ntū ip̄tāt defectū namē: ac si dicat q̄s alteri iniuriōse q̄ sit ceus. **I**mproprium defām nōt necessariōz: sicut quis dicat alteri: talis miser fuisti et iuuē te. **C**ontumelia ip̄tāt defectū culpe: sicut q̄s dicat alteri q̄ sit fur. **V**n̄ tamen istoz quādoq̄ pro alio poitur. Et nota hic regulam: q̄ in peccatis verborū maxime p̄siderat debet affect⁹ ex quo p̄cedunt. **V**nde potest p̄gē q̄ aliq̄s verbi p̄uēij vel p̄tumele alteri dicat: nō animo dehonorādi: si forte p̄pter correctionē vel aliqd̄ huiusmodi. Et hoc quādoq̄ p̄t esse pccm̄ vīale: q̄nq̄ nullū pccm̄. **I**n q̄ tamen necessaria est discretio. ut moderate homo talib⁹ vobis v̄tāt: q̄ posset esse ita gñe cōuitiū q̄ per incautelam platum auferret honorem eius p̄tra quem p̄fert: et tūc posset homo peccatē mōlī etiam si non intēderet dehonorationē alius: sicut etiā si aliq̄s incaute ex ludo alium p̄cūtiens gñit ledat. culpa non caret: aut domū eius incendere aut suēs vel rapto res introrūmittēt. **N**on enim homo minus amat suum honorē: q̄ tē possessā. **E**tia debet attēdere ille q̄ iocosum conuitiū p̄ferre dum alios vult delectare: ipsum in quē p̄fert contristet. **V**erum viri religiosi et docti non opus habent huiusmōi eurythia lagitali. videlicet matia h̄c se mutuo calumpniā d̄t: quasi alia solacia non possint rep̄iri: sed p̄t

alia vba honesta se iocundare so-
lent. Sunt nonnulli naturaliter iocun-
di facile ad primam oris apertione scilicet
dolosam euomant et quasi per textum honesti
solacii pugnacia vba proferunt vnde nobi-
liter tristitiam audientes et quia eo a-
plius quam non habent debitum locum respon-
dendi. Utinam attenderent vellet quod talia si-
bi fieri nollent: tunc quod vicio suum esset
statim pendere absque omni doctore posset.
Dicit ergo secundum philosophum bene iudicari sic
actus virtutis viz eutrapelie: non tamen
venit religiosis et honestis viris:
quorum tota vita exemplar perfectarum
virtutum esse debet. Solent hi sepius
allegare sancti patres illud vulgatissimum
prophetarum medicamentum tractant fablia fabri.
Quid necesse est ad hoc solatiu deuenire
ubi periculum simul exoritur aut facile in
modo excedit: quoniam tot honeste solacia
diuinos habemus. Dicit etiam sanctus
thomas. v. super quod pertulioso quoniam respon-
deri dicit per si expedire fuerit: ut scilicet
eius audacia reprimatur et de cetero
talium non acceptetur aut propter bonum mul-
torum quorum perfectus impedit propter per-
tulosas illatas vires. Principue illis qui
exemplum esse debent: ut quod super exem-
plum 1x. Omnia tamen hec mode-
rata sunt per regulam discretionis. Se-
cundum autem est si fieri potest: ut modeste ter-
teatur anima christiana adhuc morbida si
forte lucrari possit. Nam demon de-
monem non expellit: nec vehementia ve-
hemencie facile cedit: quoniam potius in vi-
no deuicta ad aliud se bellum persequitur
accendit. Non igitur dictum est: rursus
mollis frangit iram. sermo durus susci-
tat furor. Quauis ergo res una
multis modis virtuose fieri poterit il-

le modus proferendus est qui securior est si
aliud non obstat. Dicit enim beatus au-
gustinus: quod raro et ex magis necessitate obui-
gationes sunt adhibende: in quibus non
ut nobis sed ut domino seruiat instemur.
Hic est magnus defectus in humano genere:
eo quod paucissimi reperiuntur qui animo suo do-
minantur. Faciles enim ad reddendum su-
muntur malum per malo: difficiles ad susce-
piendum. Qui igitur pertuliosus foret equum
sustinere nescit: non dum aperit ad pertu-
liam materialis medicinalis tribuenda. Ex
quo et patet. quod difficultas sit virtutis iusticie ad
practicandum: quod et preterit habet perfectam pa-
ciencia: ut scilicet non precedat quod ex animo vi-
dicatio ad alios cohercendos per corri-
piendos quod si perito non esset: si pure propter
iusticiam veram. quod teste abrosio per passio-
nem habet non dedignemur: sed quod ad pertuliosum
sua per se peruide solet. quod sit dampnum per
na quod per textum huius cohercendis perito infli-
gi debet. Per pertuliosum sequitur detractio:
quod ratione sue generalitatis sic enormis
est gloriose per. 2x. dicat quod hoc vicio spe-
cialiter pene totum genus humanum per-
ditur. Et est filia inuidie: et diffinit sic.
Detractio est demeritio aliene fame per
occulta vba. Dicit non est demeritio a-
liene fame: quod ad hoc ordinatur per suam
rationem: siue vera siue falsa. quod dicat. Di-
cit etiam per occulta vba: non quod de simpli-
citer. si per perorationem ad eum de quo di-
citur: quod eo absente et ignorante dicunt
etiam si tota multitudo audiat. Unde ex
hoc sanctus thomas 22. q. 13. sunt rationes.
quod quod sit minoris culpe quam contume-
lia: quod pertuliosus conatur auferre
honorem et videtur peruide per primam detrac-
tionem aut videtur ipsum et auferre famam. Mai-
or est autem honor quam fama: et

minus p̄brosū ē occulte loq̄ mala
q̄ apte in faciē spuē: aut iactare in
iurias. Et q̄uis hac rāōe sit minus
peccatū: tñ ratiōe gñalitatis et si
mulatōis ē multo p̄iculosius: et fal
lit frēq̄ntius tā loquente q̄ audien
tem p̄pter sui subtilitatē. Vñ q̄ direc
te est cōtra caritatē: ideo etiā est mor
tale peccatū ex suo genere. Et habet
hei q̄druplicat: vno q̄ falsum ip̄it
altē. Secūdo q̄ p̄cū ad auget suis
vbi. Tercio q̄ occultū reuelat: 2o q̄
id qd ē bonū dicit mala intēōe scūz.
Indirctē etiā sit. vel negando bonū
alteri: vel maliciose reticēdo ā mi
nuēdo. Habet etiā hoc malū ānerū.
q̄ cōmaculat audientes: vñ si aliq̄s
detractiōēs audiat absq̄ resistētia
videt̄ det̄tori p̄sentibū sit p̄iceps
p̄ci eius. Et si qdē inducat eū ad de
trahēdū. vel saltē placeat ei detrac
tio p̄pter odium eius cui detrahitur:
nō minus peccat q̄ detrahēs et q̄z
magis. Vnde bernardus. Detrahē
ā detrahētem audire: quid horū dāp
nabilius sit n̄ facile dixerim. Si ve
ro nō placeat ei peccatū. s̄ ex timōe
vel n̄gligētia vel etiā verecūdia qdā
dimittat repellere detrahētem. pec
tat qdē: s̄ multomin⁹ q̄ detrahēs
et p̄lexq̄z remaliter. Quādoz p̄t hoc
etiā eē peccatū mortale: vel p̄pter hoc
q̄ alian ex officio inābit detrahēte
corrigē. vel p̄pter aliqd p̄iculū quod
audies nouit p̄sequēs: vel p̄pter ra
dicem. q̄ timor huma⁹ q̄z potest esse
peccatū mortale. Debet igit̄ audiens
resistē det̄tori arguēdo ipsum de
hoc qd peccat fū detrahēdo: vel saltē
ostendere q̄ ei detractio displiceat p̄

tristitiam faciē. s̄m q̄ dicit p̄u: et
etiā q̄uis vix eē sciat quod dicit.
Habet etiā hoc malum detractio:
q̄ scdm. ḡg. mentis oculum extēat.
Quia em̄ homo letatur in sententiā
oris sui ut dicit p̄bioz. vñ inde est
q̄ ille qui detrahīt incipit magis a
mare et credere qd dicit: p̄ cōseq̄ns
p̄ximū magis odire et sic magis re
cedere a cognitiōe veritatis. Non ergo
mix est q̄ ap. 7. de rō. i. q̄ detracto
res deo odibiles sūt: q̄ est ip̄a vitas.
Et q̄ in toto gñe hūano pauci iuei
ūt q̄ ābulāt p̄ viā salutis. et stul
toz infinitus ē nū: ideo n̄ ē mirū q̄
eē pauci hec adūtat. ut vix conēt h̄
p̄iculū vitāe: qm̄q̄ de studiofissi vī
et in v̄tutibus p̄batissimi. lau labili
tate lingue ā vix ā n̄ oīo ex toto eua
dere potuerūt. Vix oritur noua dif
ficultas. Videt̄ em̄ seq̄ ex sup̄dās: q̄
nō sit possibile ut hec tria vicia saliz
suspiciōez p̄uēliā et detractiōez quis
eua dē possit. n̄ forte p̄ solā fugā. Pro
bat: q̄ si volo oīa in meli⁹ it̄ptai cōi
suspiciōez vel ad m̄⁹ excusare a tāto:
tūc si audieō detrahēte n̄ deo eū at
guē ne iurrā p̄uēliā. dicēdo. tā
le. cōtradictē m̄ p̄cīa mea q̄ sit v̄u
ose loq̄ posse aliq̄z mala alē: eo ab
sentē: ḡ sub hac tenuolēcia it̄ptari
tuci⁹ deo oīa talia. ne arguēdo pidi
ter: a sic nūq̄ eit locus ā tēp̄ resistē
di detractiōib⁹. qd ē absurdū. 2o. 2d
q̄ hāc difficultatē oēs morales ad
mittūt: q̄ virtus ē c̄ta difficilia. Si
em̄ vitāe volu⁹ suspiciōez et cōuēliā.
facile incidimus in adulationem: et
extra: si volu⁹ arguē delinq̄ntes. fa
cile incidim⁹ p̄dcā vicia. a sic de alijs.

Unaniz em virtuti morali ppinqua
sūt duo vicia ad minus sciz extre-
ma: et alia plura a latere hinc et in-
de. Sed ob hoc nō est simpliciē dicē-
dum q vna virtus cōtrarietur al-
teri quasi non sit possibile inuenire
mediū vniuscuiusqz: tali pacto q v-
num non impediat aliud quamuis
difficiliter. Delemus ergo aduerte-
re diligenter an sint grauia crimi-
na que dicuntur: ita vt primo audi-
tu tollant famam eius de quo dici-
tur: vel an sint leuia. Si leuia sunt.
omn nō est periculum audiēti sicut
nec illi de quo dicuntur: licet possit esse
periculum dicenti ppter corruptam
intentionem aut aliquid aliud. Si
sūt grauia. debet primū attēdi pso-
na loquens talia: qz si disciplinata
fuerit et timorate vite. nō est festi-
nandū vt ei resistatur. qz talis pre-
sumitur nō sine causa loqui. Si fu-
erit omnino puerua. et male vite.
sicut sunt homines infames. nō est
iterum pculum audienti: qz tales
sunt moraliter mortui. nec digni vt
respondeat eis nisi saltē iocose. Om-
nes em sciunt qz tales nō recipiūt
ad testificandū etiā sub iuramento:
qntominus ex relatione leui. Sed
si psona loquēs talia fuerit medio-
cris p vt in plurimū cōfigit ita qz p-
sumit posse decipi et decipi. tūc maior
difficultas occurrit: eo qz non sine
magis necessitate delicta primi sūt
reuelāda q honestā famā tollūt: qz
uis sint vera. Respondū ē igit pmo an
loquēs habeat hoc ex p̄suetudinē: vt
mala alioz sine causa pferat. Se-
cundo an in loco tali et tpe et coram

talibz loq̄t: vt visum sit credat q
meli9 sit talia loqui q̄ reticere. Ter-
cio an id qd loquit sit publicatū an
non: qz tūc nō debet p̄termitti regu-
la saluatoris de correctione fratru
q̄ ponit. Mat. 18. Quarto an loq̄s
sit p̄motus ira aut displicencia vel
inuidia. aut infest9. Quinto q̄lis eci-
am ille sit extra quem talia dicūt: ne
forte tāte sit malicie vt cōe bonū per
eū dēmetū paciāt sū i spūalibz sūt
tpalibz. Hec et alia diligenti p̄fideā-
ta: statim indicāt an approbādū vel re-
pbandū sit dē illi9 q̄ mala p̄ri cō-
meōrat. Si at i dubiū vtrū p̄t face-
te audies dicē. qz tēat i talibz loq̄i-
b9 facili p̄t euenire possit: et ob hoc
cauti9 tacēdum. ac. Ob has et similes
difficultates sū p̄res elōgauerūt se
a cōi societate hoīm: apd q̄s sepe ml-
ta p̄culosa crimia sū tōre sūt. Post
dēctionē seq̄t susurratio: q̄ hoc ad-
dit sup eā qz int̄ aīcos discordiā sei-
nat: et ergo ē peior q̄ ip̄a detractio
vlt etiā p̄uēlia: qz amico fideli nulla
ē opatio: vt dr eccl̄. 6. Dicit em sc̄s
thōs. 22. q. 18. qz optia fama ad
hoc m̄m̄ie necessaria ē: vt hō p̄do-
ne9 ad amicitia habeat: et sū p̄lm
s. eth. Sine amicis null9 hōis reli-
qua bona eliget viuē. Et amicus p̄
ualet bonis fortune: qz in ifortunijs
ēfugiū ē ad aīcos. Et q̄ seq̄t vt ibidē
dr. qz etiā melior ē aīcus q̄ honor: et
amai q̄ honorari. Quia ergo regula
ē. qz p̄t i p̄mū tāto ē gi9 quan-
to p̄ ip̄m maius nocimētū p̄mo
infert: ideo seq̄t qz susurratio q̄ ami-
cos sepat est peior q̄ detractio aut
p̄uēlia. q̄ famā et hōrē tollūt. Nec

obstat qd aliqui de ttor l' cōtueliosus
prioā loq̄t qd susurro: qd fīs dat spe
cie actui moali. **P**essi⁹ at finis susur
rois a caritati dirce cōtrī⁹: ut dr pū
• vi⁹. **D**eīho ec pōt it pēta locutōis: a
ē qūz wiale. qūz mōle pām vt dr. s.
thō. 22. q. 17. **E**t dēt a subsannacōe
in mō hū in fine: qd ato itēdūt pfusi
onē sū erutescēciā pprimi. sub rōelu
di et pūpēhois. **S** hoc facit derisio
ore vbiis a cachimis. subsannacō autē
nasō rugato: ut dr glō. sup illd ps
q̄ habitat i celis ridebit eos. a. d. s. es.
Quādo ei aliq̄s malū alii irridz q̄si
oīo nō sit curandū de ex pl⁹ pētat qd
si pūeliā iferret. **N**ō ē qd plus pūpē
dit pprimū q̄ i ludo ei⁹ malū accipit
qd q̄ seriose. **E**t sic pz qd q̄ue ē pām ir
risōis. **E**t vltra hoc ē adhuc gra
uius. si in illum fiat cui reuerentia
debetur: a eo mai⁹ quo maiori hono
re dign⁹ ē: sicut de⁹et dīna. parētes.
flatū. iusti. docti. a. c. **I**lla at derisio q̄
iocose inter aīcos de pūis fīei solet. a
nullū a leue pām ē. et qūqz ad vtu
te ludi p̄t referri: licet in his fiat et
in sup̄dās vicijs caucio ē adhiben
da. **M**aledicō qz ad pēta lingue per
tinet: et fit qū pūciatur malū pēta
aliquē vel ipcā do vel optā do: qd p̄te
rep̄gnat caritati q̄ diligi⁹ pprimū. no
lētes bonū ipi⁹. **E**t ita p̄ suū ge⁹ est
pām mōle: et tāto gūi⁹ quāto pso
nā cui maledici⁹ magis amaret re
uerēi tēmur. a. c. **C**onfigit tamē vbiū
maledicōis platū. ēē pām wiale: vel
ppter pūitātē mali qd q̄s alci male
dicēdo ipcāt: vel ec ppter affcām ei⁹
q̄ pferet maledicōis vbiū ex leui mo
tu. vel ex ludo. a ex surrepōe aliq̄ v

ba pferet: qd pēta vbiū marie ex af
fectu pēsanē. **T**imoratos tamen vi
ros de qz oīo dissuēscere hāc leuitatē
maledicēdis: sicut et conuiciandi. a. c.
Dicit ec. s. thō. 22. q. 16. qd maledic
tio ē mīor qd pēdā qūor viciā: qd illa
dicūt malū culpe a sub rōe culpe: hec
malū pene a sub rōe pene. **S**unt ec
quēdā maledictiones in sacra scrip
tura q̄ ad vutē ptinēt: vīz deus. 21.
Job. 3. **M**at. xij. a. c. **Q**ue ad hoc ten
dūt ut bonū ex illis se q̄t: s. gloria
dei. iusticia pseueras. emdacō pām.
pūciatio futuroz. significātia q̄ctoz.
Mēdaciū sūit ad pēta lingue spec
tat: et ē tplex: s. pūciosū. officiōsū
a iocosū. **E**t nō p̄ scām thōz 22. q. 110. qd
mendaciū qūz ē in vbiis. qūz in fās:
et quōcūqz fiat sp̄ ē pām. qūz wiale
qūz mōle. **P**er mīciosū ei eo qd dīctē
cōtrariat caritati semp ē pām mōle.
Alia autē sūt viciālia ex genē suoz
possunt tamē fieri mortalia per acci
dēs: vīz ppter scādālū aut aliq̄d ali
ud. a. c. **M**ēdaciū ergo ē malū ex ge
nere: et ergo nullo mō potest esse bo
nū et licitū. **E**st em actus cadēs sup
indebitā materiā: qd innaturale ē et
indebitū qd aliq̄s vce significet id qd
nō habet in mēte. **E**t iō ec p̄ hīs. dr. g.
eth. qd mēdaciū ē p̄ se pūū et fugien
dū: vīz at ē bonū et laudabile. **N**on
ergo nūz qd xpīais oīb⁹ phibēt omē
mēdaciū: dicēte sc̄pturā. eccl. 1. **N**oli
velle mēti oē mēdaciū. **D**ividit etiā
mēdaciū p̄prie p̄ sui rōez i duos: s. in
mēdaciū qd cūscēdit vicitātē i mai⁹ qd
p̄fiet ad iactātiā. **E**t in mendaciū
qd deficit a vicitate in minus qd p̄ti
net ad promiā. ut dicit g. eth. **E**t sic

patet qd mendaciū directe opponitur
vūti veritatis siue veracitatis: sūm qm
aliq̄s dīr verax. Veritas em̄ eq̄litas
quedā est sicut et iusticia: cui opposit
magis et min⁹. Unde nō qd de hīs
duob⁹ vicijs est sciendū q̄ ad gra-
uitatē et leuitatē culpe sicut de men-
daciō: hoc tñ habent speciale cū qui
busdā alijs vicijs: qd possunt simul
et semel in vno actu inueniri. Unde
nichil phibet aliq̄s sūme instabile
esse et sūme immanis: quasi sem-
per contra rectā rationem noua cu-
piētē: et in q̄libet p̄tūacit pmanē-
tem. donec recte rationis cōsultatio q̄es-
cat. Viciū em̄ talem habet naturā.
qd recte rationi semp reluctat: neqz
illa iubente p̄trariū agē cessat. Sic
iactācia et promia i v^o actu repiūt:
iux illud **Mat. 6.** Eximināt facies
suas: vt appareāt hominibus ieiū-
nātes. Et quidam ambulātes in re-
ligione angelorū motu inanis glorie
mimis se deponūt: negantes bona q̄
habent. dicentes mala q̄ nō habent:
q̄tenus hac occasione spūalit glori-
ficateant. Hī omnes simul incurrūt
viciū promie et iactancie. tamē sūm
diuersa: et ppter hoc grau⁹ pccāt.
Unde et philoso⁹ dīc in 8° et h⁹: qd et
sup̄habūdantia et valde defect⁹ iac-
tanciū ē. Ppter quod et de augustio
legit. qd ne vestes nīs p̄ciosas neqz
nīs abiectas hīre volebat: qd i v^o qz
homines suā gloriā q̄runt. Promia
tamen est sūm se min⁹ culpabilis qd
iactancia. Sunt etiam adhuc aliq̄
alie male soboles siue pccā q̄ linguā
maculā: sciz stultiloquiū. multiloqū
et scurrilitas: q̄ ponūt filie gule. Si-

cut em̄ videmus in ebosis qd inordi-
nata leticia replent. sūm illud. ij. es-
dre ij. vinū omnē mentē pūt in se-
curitate et iocūditate: ideo etiā absqz
ratione vba multiplicāt: q̄z fatua
q̄z inhoneſta pferēdo. Et qd tot
sūt mala q̄ ex lingua pueniūt: ideo
sancti p̄res q̄ studiosissime p vūti-
bus acquirēdis sudarūt. ppetuū si-
lenciū suis sectatorib⁹ seruandū p
saluberrima regula statuerūt: q̄ten⁹
hac occasione viciū lingue tēparet:
que int̄ omnia membra labilissima
est et difficilime gubnabilis. Et licz
multa bona p lingue officiū si bene
regat pueniant: maluerūt tñ illis
ppter anxiū piculū carere a se in tu-
to silentio suare: qd bona loquendo
alios edificare ac seipos a vūtum
culmine p̄cipitare. Ultra omnia hec
adhuc restat pessimū viciū lingue
sciz blasphemia: q̄ adeo gr̄uis est vt
sancti dicāt qd omne pccm cōpatum
blasphemie leui⁹ est. et incipit h̄ du-
ratqz in eternū. sicut cōtra caritas h̄
incipit et in p̄ia pficit. Tam gr̄uis ē
lues h⁹ pccā. vt nūq̄ possit esse reia-
h̄ semp mortis: qd ex malicie p̄ceptu
pcedit. Et fit trib⁹ modis: sciz cū att-
buit deo qd ei nō puenit: et cum ab eo
remouet qd ei puenit: et cū attribuit
creature qd deo app̄iat. Cōt enim
blasphemia dīnum hōrē q̄ntū potest
detestari et impedire: nō solum scdm
veritatē intellcūs. s̄ etiam sūm pui-
tatem affūs. Illa etiā blasphemia
que fit in scōs ex consequenti in deū
redūdā: q̄ ē omiū scōz corona et glo-
ria. Sed qd pauci sūt q̄ ad hāc mē-
surā infeliciſſie puitatis p̄gunt: iō

ultra de ipsa loqui ad pñs ē inutile. **De**
de cetera si placet i 22. q. 13. **Dicit** qz
origenes. qz is q i sumo pfectoqz gdu
extiterit nō ad subitū euacuat ā de
adat: s; paulatī. ac p ptes eū decidē
nāc ē ac. **De** scis thōs ubi sup sa
tis approbaē videt: qz raro alit fit ā
nū qz qz uis ppter liberi arbitij muta
bilitatē alit fieri possit. **Hec** de vicijs
lingue sufficiat. **Sequitur** nūc vidē
de vicijs oppositis paci pñtētib; ad
opz qz sūt scisma. bellū. rixa. et seditio.
Scisma em a scissura nomē accepit:
ut p. b. dicit. **Et** p. aug. scisma ē eadē o
pinantē atqz eodē ritu colētē q ceteri:
solo pgregaōis delcāri dīsidio. **Un**
p; p. scām thōm 22. q. 39. qz viciū scis
matis dirē et p se opponit vnitati
qm caritas facit: q nō solū alterā p
sonā alteri vnit spūali dilāōis vi
culo: s; eē totā eccliam in vnitatē spi
tus q ē vnitatis pncipalis. **Un** p. p. rie
illi dicūt scismatici q se spōte et ex in
fētione ab hac vnitatē sepāt. **Et** qz
eadē rōe qlibet ptiālis vnitatis. sū
prochialis siue collegialis sū cūctū
alā alia qāqz i xpi noīe pgregata
ex eadē caritate depēdet: ideo sicut pñ
cipali illi dicūt scismatici. q subesse
nolūt vicario xpi id est sumo pōtifici
et q mēbris ecclie ei subias cōicāē re
cusāt: ita secundario illi q suis pñtis
obediē nolūt ac collegijs suis cōicāē
renuūt. scismatici sūt iudicādi. **Hij**
sūt qui segregāt semetipsos aiales
spūm nō hñtes: sicut i cāonica iude dr.
Ex qz vlti 9 p. qz illi qz cōn bonū v
tutis agūt. q ex leui displicētia ipa
ciēter et quādā significātia cōez socie
tatē deserūt. enā q ad religiosa sola

cia sū honestas recte acōnect. ut tali
pacto se qñ vidicēt de iurijs sibi il
latis. **Cētur** em qlibet delcābili con
uiuē primo suo maxie cū q scē pñsa
cōis votū emisit. **Et** p. dca. vterabiliū
patz sic totā vitā suā institue qlem
se pmo die pñtaueāt. **Ret** totā con
gregaōem pñlit ā muliebrit deserē
vel etiā cōstāē. s; vtuose in bō malū
supare. **Ut** em cassia 9 dr. vicia nō ai
rāt si a fātz societate qz abscedat:
s; oz eos hñlit lemā. q. 20. **Bellū** etiā
paci adūsāt: et est qñz licitū qñqz il
licitū de quib; nichil ad pñs. **S; qñ**
tum nūc sufficit. hoc culpatur in hōi
bus maxime bonivoluntatis aut ti
morate vite. qz aliquādo nimis dure
psequūt causas suas: videlicet per
viam iuris aut qrelas min; nēa
rias: ex quibus sepe multa peccata
oriūtur. **Et** iō. Eccl. 18. dicitur. **Absti**
ne te a lite: et minues peccata. **Et** do
minus. **Mathei. v. et. Luc. 6. dicit.**
Qui te percussit in maxillam vnā:
prebe ei alterā. **Istud** est valde secu
rum consiliū: multumqz meritorū.
Vindicta autem licet iusta quādoz
fictamē est nimis difficilis. pñculosa.
insecura et modici ā nullius meriti.
Hinc apostolus qñdam increpat. qz
ita iperfecti adhuc essēt qz cōn se mu
tuo in iudicio cōtēderēt. a nō magis
iniuriā acciperēt. ut dr. i. cor. vi. **Om**
nes em illi actus q a pñcta virtute
deficiūt p spēm suā sūt act; ipfōis:
scz litigare. vxorē ducere. sua retinē.
vinum bibe. carnes comedē cū fili
bus: licet p. Augustinū qñqz talia e
ciā a pñas fiant sine diminutōe vtu
tis ppter aliqz causam. **Proitas** etiā

ad bellandū viciosa ē scdm illd. ps.
Dissipa gentes q̄ tella volunt. Hinc
rō. xij. dicit. Non vs defendentes ka-
rissimū: date locū ire. Noli vinci a
malo: vince i bono malum. Et bre-
uiter valde pfectoz est non delectai
in malo altius qui iniuste sibi ma-
lum intulit. Nec aliquis excusatur si
malum intēdit illius qui sibi iniuste
intulit malum: sicut non excusat ali-
quis p hoc qd odit se odientem. Inq̄
tum ergo iniuria in aliquem illata
ad eius psonam ptinet: debet eā to-
lerare patienter si expediat. Inq̄tū
vero vergit in dehonorationem dei ā
nocumentū p̄mi debet cū magna
cautela expiari: qd vt dictū est vin-
dictio est virtus multum difficilis.
Vid. 22. q. 108. In hoc em virtus vin-
dictiois p̄sistit. vt hō p̄oēs cāstati-
as debitā mēsurā in vīdicando p̄-
uet: etiam vbi certus ē qd iuste vin-
dicte locus sit. Rira fm p̄p. a ritu cū
no dicit: vnde rixosus ille ē qui sem-
per patius est ad cōdicēdū: iurgio
delectat et puocat p̄tendentem a ul-
timū verbum h̄re cupit. Sāct̄ thōs
22. q. 21. addit. qd vltra hoc etiā ad-
dit p̄radicem in factis fm glosam
gal. 5. vbi dicit qd rixe sūt quādo ex
ira iniucē se patiūt. Et ideo rira vi-
det esse qd dā p̄uatiū bellū. qd inē pri-
uatas psonas agit. Nec ex aliq̄ pub-
lica auctoritate s̄ magis ex iordina-
ta volūtate. Et ideo rira semp impo-
tat peccatū. Et in eo qd quī altēz in-
uadit iniuste est peccatū mōrle. In-
ferre em nocumentū p̄rio etiā ope
manuali. non ē absq̄ peccato mōrli.
In eo autem qd se defendit. potest esse

sine peccato. et q̄q̄z cū peccato vici-
li. a q̄q̄z etiam cum peccato mōrli: p̄-
diuersū motum animi eius a diuer-
sum modum se defendēdi. Nam si so-
lo animo repellendi iniuriā illatam
et cū debita modēratione se defendat:
non est peccatum. Si vero cum ani-
mo vindicte vel odij vel cum excessu
debite modērationis se defendat sem-
per est peccatum: s̄ veniale q̄dem q̄n
aliq̄s leuis motus odij vel vindicē se
immiscet. vel cū nō multū excedit mo-
deratam defensionem: q̄zle aut q̄n
obfirmato animo in impugnantem
insurgit ad eum occidendū vel eā-
am grauitē ledēdū. Hec rira fili-
a est ire: vt dicit ḡg. 21. mō. Et idē in-
nuē p̄p. v. vbi dicit. Vir iracūdis
id est ira ple: puocat rixas. Qui at
caute p̄uersari nouit ab huiusmodi
se custodiat: ne in ignem eius ligna
struat. *Caplm. 22.*

Seditio discordiā ip̄ortat multi-
tudinis ciuilis. in tantū vt ad
pugnam se ip̄arent: a ptinet ad eos
q̄ contra iusticiam a cōe bonū huius-
modi discordiam p̄stant. Et ē sem-
per mōrle et grauissimū peccatū vt
dicit s̄ct̄ thōs q. 22. qd ex malicia p̄-
cedit et bonū multitudis qd diuini
est qd vnius p̄turbat. Vnde seditio
sue fm p̄p. dicit qd dissentionem ani-
moz facit et discordias gignit. Et fm
glōm ij. cor. xij. applicat iste termi-
seditio ad tumultus populoz: qui ad
pugnam vel uadunt vel se ip̄arant.
Et nota qd sicut non dicit rixosus qd
iuste se defendit p̄tra vnū: sic etiā nō
dicunt seditiosi qd contra seditiosos
re publicā defēdūt. Ceterū vid. v. sup.

Scandalū etiā p̄ sc̄m thōm 22. q. 93. caritati cōtrariat̄. et pacem turbare solet. et multas pplexitates et difficultates in actibus moralibus generat. **N**ō p̄ intentionē beatitudinē sic diffinit̄. Scandalū est dictum vel factū minus rectum p̄bens occasiōem ruine. Et d̄r a greco noīe scādalōn qd̄ nos offensionē l̄ ruinā vel ip̄sionē pedis possumus dicere. Configit em̄ q̄ q̄ualiq̄s obex pōt̄ aliam i via rōli. cui ip̄gens disponit̄ ad ruinā. Et talis obex dicitur scandalum. Et similis in p̄cessu vie spiritualis configit aliq̄s disponi ad ruinam spirituale p̄ dāum vel factū aliū. Inq̄ntū sciz aliq̄s sua amoniōe vel inductione à exēplo alior̄ trahit ad peccandū. Vel etiā si hoc ip̄e non intendat. tū ip̄m faciūz tale qd̄ de sui ratione habet q̄ sit inductiuū ad peccandū. puta cū aliq̄s publice facit p̄c̄m vel qd̄ habet similitudinē peccati. tūc ille q̄ h̄mōi actū fāt p̄p̄e dat occasiōēz ruine. Et hoc v̄tur scandalū actiuū. Scandalū autē passiuū ē quādo per aliqd̄ vbum vel factū vni⁹ datur aliter cū peccandi. q̄n et p̄ter intēcōem op̄atis et p̄ter conditionem op̄is aliq̄s male disposuit̄ ex huiusmōi ope iducit̄ ad peccandum. puta cū aliq̄s inuidet bonis alior̄. Et tūc ille q̄ facit huiusmōi actū r̄m nō dat occasiōē quātū in se est. s̄ ali⁹ sumit̄ occasionē. s̄ illd̄. rō. vij. occasiōe autē accep̄t. **O**ltra hoc q̄nq̄ ista scādala miscētur in vno actū. vīz q̄n ad inductionē vni⁹ ali⁹ peccat. q̄ tūc in p̄mo ē scandalū actiuū et i secūdo passiuū. Quādoq̄ vero est scandalum

actiuum sine passiuo. puta cum aliq̄s inducit verbo vel facto alium ad peccandū et ille nō p̄sentit̄. **N**ūq̄ est scandalū passiuū sine actiuo. sicut iā dictum est. Et nota q̄ scandalū semper includit rationem peccati. q̄ spiritualis ruina hoc de p̄ se notat. Sed endū ē tū. q̄ diūsimodē scandalū p̄c̄m p̄agit. **N**ā scandalū actiuū semper est p̄c̄m in eo q̄ illd̄ facit. q̄ vel ip̄m op̄ qd̄ fāt ē p̄c̄m. vel etiā si habeat sp̄ez p̄c̄i dictēdū ē sp̄ p̄p̄i caritatē. ex q̄ vnusq̄sq̄ tenet̄ salutē p̄ximi p̄uiderē. a sic q̄ nō dimittit̄ p̄tra caritatē agit. **P**otest tamē scandalum actiuū esse sine p̄c̄o alius qui scandalisetur. q̄n sciz ille qui possit scandalisari non p̄sentit̄ vt dictum ē. Scandalum ē passiuū semper ē peccatum in eo scilicet qui scandalisatur q̄nq̄ nō semper ille peccet a quo occasiō scandalī accipitur. sicut cū aliquis scandalisatur de his q̄ alius benefacit. et. **E**x quib⁹ sequitur. q̄ in viris perfectis non reperitur scandalum. neq̄ actiuū neq̄ passiuum. **P**assiuum scandalum in eis non cadat. aperte beatus Jerom⁹ testatur sup̄ Mat. ca. 18. di. cēs. **N**ota q̄ qui scandalisat puul⁹ ē. maiores em̄ scandala nō recipiūt. **C**ui⁹ rationē assignat sc̄s thō. 22. q. 93. ar. 1. q̄ nullus mouetur q̄ rei immobili firmiter inheret. maiores autē siue perfecti soli deo inherēt. an⁹ est imutabilis bonitas. **Q**uia et si inherēt suis p̄latis non tamē inherēt eis nisi inq̄antū illi inherēt x̄p̄o. s̄m illd̄ i. cor. 8. **I**mmitatoēs mei estote. sicut et ego x̄pi. **U**nde quantūcumq̄ videris aut alios inordinate se habere d̄as

vel factis. ipsi a sua rectitudine non re-
cedunt. secundum illud psalmus. Qui confidunt in
domino sicut mons syon. non commovebuntur in eternum quia
habitabit in iherusalem. Et ideo in hijs qui perfecte
deo adherent. scandalum passivum non invenitur. Illud per
multa diligentibus letetur. non est illis scandalum. Nec obstat illud
quod christus per dicit. scandalum in eis. quia
ibi scandalum large ponit per quilibet im-
pedimento. Sic nec per carnalia ha-
bent plenam rationem scandalum. si potest eis
esse appropinquatio quod ad scandalum.
Quia et viri sancti foris impediuntur a bo-
no opere non ob hoc scandalisantur. quia in
teriori voluntate non possunt impediri quod in
deum tendunt. Illud romani. Neque mors
neque vita poterit nos separare a cari-
tate dei. Scandalum etiam activum in vi-
ris perfectis esse non potest. quia ad ipsos per-
fectos pertinet ea que agunt secundum regulam
rationis ordinare. secundum illud per me cor.
12. Omnia honeste et secundum ordinem fiat
in vobis. Et si quid in eorum manifestis
dictis vel factis ab hac moderatione
desit. hoc puenit ex infirmitate huma-
na scilicet modice et leviter. Nec ta-
men est ut ex hoc rationabiliter pos-
sit ab alio sui peccandi occasio. Qui
autem seipsum scandalizat sine occa-
sione debitalle etiam sibi ipsi causa
est peccati non alius que bene agit. Pe-
trus etiam non ita quiter peccavit ut
scandalum activum daret. quia ex pietate
precessit factum suum ut dicit galatas 2.
licet gentiles noviter conversi ex hoc
passive scandalisabantur. Et etiam secundum
augustinum magna utilitas desequi-
batur. quia utilis exemplum reliquit pe-
trus patientem sufferendo increpationem
publicam per modicum. quia paulus eam inse-

redo. An autem spiritualia exercitia sunt
propter scandalum dimittenda sanctis thesaurus
respondet. super apostolum. A. sub distinctione
permittens. quia ista questio intelligenda
est de scandalum passivo. quia nichil peni-
tus faciedum cum scandalum activum. quod spiritus
est vitandus tamquam malum simpliciter. Con-
siderandum est ergo. quod sit dimittendum ne
alius scandalisetur. Est autem in spiritualibus
bonis distinguendum. Nam quod bonorum sunt
de necessitate salutis. que permitti non pos-
sunt sine peccato mortali. Manifestum est
autem quod nullus debet mortali peccare
ut alteri per carnem impediat. quia secundum ordinem
caritatis per dicitur bonum suam salutem spiritualem
diligere quam alteri. Et ideo ea que sunt
de necessitate salutis permitti non de-
bent. propter scandalum vitandus. In hijs
autem spiritualibus bonis que non sunt de necessitate
salutis. videtur adhuc distinguendum.
quia scandalum quod ex eis oritur quibus ex ma-
licia preedit cum scilicet aliquis voluit impedire
huiusmodi bona. scandala peccata. huiusmodi est sc-
andalum phariseorum. quod de doctrina domini scanda-
lificabant. Quod esse ostenditur dominus do-
cet. mattheus. 23. dicentes. Simite illos. et ceci-
sunt et duces cecorum. Quibus vero scanda-
lum preedit ex infirmitate vel ignorantia.
et huiusmodi est scandalum pusillorum.
propter quod sunt spiritualia bona occultan-
da vel esse ideo differenda ubi periculum non
imminet. quibusque reddita ratio. huiusmodi
scandalum cesset. Si autem post reddita ra-
tionem huiusmodi scandalum duert. iam videtur
ex malicia esset sic propter ipsum non sunt
huiusmodi spiritualia opera dimitenda. Hic beatus
robertus dicit. quod dimitendum est propter scandalum omne
quod potest permitti salva triplici veri-
tate. scilicet vite iusticie et doctrine. Et igitur
super ezechielem dicit. Si de veritate

scandalū sūt: vtili⁹ nasci pmittit scā-
dalū q̄ veritas relinquat. Nichilo-
min⁹ ad sedādū scād alūp aliq̄ ad-
monitionē vel piam exauisacōē ā ali-
terⁱⁿ mansuetudinē spūs vel hūilē recog-
nicioēz p̄p̄e ip̄fcois: magis videt secu-
rum ⁊ edificatoriū dūmō aliud non
obstat. Et nota q̄ hec nō puā dif-
ficultatē includūt: vīz q̄lic et q̄n hoc
ā illd fieri potissimū debeat. Constat
namq̄ q̄ viri p̄fecti ad mltā p̄ loco
⁊ tpe tenent p̄pter alioz nedum im-
p̄fcoēz s; etiā q̄dāmodo p̄fectioēz. ad
q̄ alias nō tenent: vt sciz imp̄fectis
offendiculum nō ponant s; ip̄os p̄ci-
us edificēt: et nichilo⁹ p̄fcoib⁹ satis-
faciant et ad altiora sustollant. In-
sup quō nedum criminalia ī huius-
modi. s; et p̄uide caueant vīalia. ac
p̄p̄iam p̄scientiā sine murmure aus-
todiant nec in aliq̄ scām caritatē le-
dant p̄p̄ quam p̄seruandā ⁊ nutrie-
dā omnia fieri debent. hoc vtiq̄ labor
ē aū⁹ donec plen⁹ int̄e in sanctuari-
um scripturaz et plamorem p̄ueniē-
tiam inueniam in dās et exemplis
scōz. Qm̄ nī fallaz tāta diūsitās in
his plezq̄z repitur: vt merito de ip̄is
illd iudic v. c. dicat. Diuiso p̄ra se-
ruten: magnāioz repta p̄tentio est.
Salua em̄ fide et iusticia. tāto zelo
nōnūq̄ et p̄bati viri p̄ra se mutuo
p̄grediūtur: vt q̄si federa caritatis vi-
olasse nō sine scandalo pluimorum
credant. Et vt sciendū est multi hoc
pacto a gratia exciderūt. ā nobiliē ī
via mox se et alios p̄pediuerūt: dū
ī his q̄ min⁹ p̄sulte defendē conatē-
modum ā finē debitū nō ponētes. ad
alia ec̄ inepta q̄ non p̄uidebant p̄.

laphi fuerūt. Cautē ergo p̄cedunt. q̄
p̄bē hūilitatis normam se iusticiunt:
et in ea vsq̄ ad finem p̄seuerāt.

Contra tēptationes gula ⁊ cas-
trimarq̄e. **Cap. 1.**

Salomon. p̄u. 13. Vēter ip̄iorū
insaturabilis. Psal. 23. Et ecce
gaudiū et leticia: occidere vitulos et
iugulare arietes comedere carnem ⁊
bibere vinum. Comedamus ⁊ biba-
mus: cras em̄ moriemur. Nolite se-
duci in saturitate vētris. ioc. vi. Es-
ca vētri. et vēter escas: deus autē et
hūc et has destruet. Rō. xvi. Huius-
modi autē nī domino: s; suo vētri ser-
uiūt. Philip. iij. Quorū deus vē est.
p̄u. 21. Qui diligit epulas in egesta-
te erit: qui amat vinum et pingua
nī ditabit. p̄u. xxij. Noli esse in p̄ui-
uijs potatoz. nec ī p̄messacōib⁹ eorū
q̄ carnes ad rescēdum p̄ferūt: q̄ vai-
cātes potibus et dātes simbola cōsu-
mētur. Cui re. an⁹ p̄u re. an⁹ rixē. an⁹
fouee. an⁹ sine causa vulnēā: an⁹ suf-
fossio oculorum? Nonne his qui cō-
morantur in vino: et student calici-
bus epotādis? Re intuearis vinum
quando flauescit: cum splenduit in
vitro color eius. Ingreditur blāde:
sed in nouissimo mordebit vt coluber:
et sicut regulus venena diffundet.
Et prolapsus ī penis. dices salicet
infernū. Quādo euigilator: et rursus
vina reperiam. Job. xxvij. Sapi-
entia vēto inuenitur: et quis est lo-
cus intelligentie? Rescit homo preci-
um eius: nec inueniatur in terra sua
viter viuētium. Eccl. 19. Vinum et
mulieres apostāre faciunt sapiētes. i.
Thessal. v. Nos qui diei su⁹ sobrii s;.

Augo sup illud rō. 12. noli ppter es-
cā destrue opus dei: omnia q̄dē mun-
da mūdis. Nō ppter potū h̄ ppter po-
mū mortē p̄mus homo iuēnit: a esau
p̄matū suū non ppter gallinā sed
ppter lenticulam p̄didit. Scio em̄ d̄
ne gen⁹ carnis q̄ cito esset vsui mā-
ducare p̄cessū. heliam cito carnis ē-
fectum. **J**ohānem mirabili abstinen-
tia p̄ditum animalib⁹ id est locustis
i escam cēdētibus nō fuisse pollu-
tum: et scio esau lenticule concupiscē-
tia deceptum: et dauid ppter aque de-
siderium a seipso reprehensū: et regē
nostrū non de carne h̄ de pane tēp-
tatum. **A**mbrosi⁹. Male dñe seruit
gule: que semper expetit. uūq̄ exple-
tur. Quid em̄ insatiabilis ventre?
Hodie suscipit cras eriget: cū imple-
tus fuerit disputatur de p̄tinentia:
cū digesserit vale v̄tutibus dicitur.
Faēs aīca v̄gītati ē inimica lasciuie:
satiitas v̄o castitate p̄dige. nuēt il-
lecebrā. **I**ero. Sit vil a respit⁹ d̄
b⁹ pisa a legumina: cū pisciaulo p̄ sū-
mis ducas delicijs. Qui xpm̄ deside-
rat et illo p̄ae rescat: nō q̄rit magno-
pe q̄ de p̄ciōis cibis sterē conficiat.
Porceas i amphoīsims docet. crassa
et oīesa corpa q̄ crescendi mensurā
impleuerunt n̄ cito ablatione sang-
uinis minuant: i palisim a pessima
morboz gñā erūpēt: idēo nātriā eē
dēptionē: vt rursū habeant in q̄
possunt crescere. Non em̄ manere in
vno statu naturam corporum dicit:
h̄ aut crescere. aut semper decrescē.
Nec posse viuere animal nisi crescē-
do capax sit. **U**nde et galienus dicit.
Quorum adepti vita et ars sagena

est. nec viuere posse diu nec sanas es-
se animas: que ita nimio sanguine
et apibus quasi luto inuolutas nic-
hil tenue nichil celeste. h̄ semper de
carnibus eructuare et v̄tris in glu-
vie cogitare. **I**tem ierominus. **R**egi-
mus quosdam morbo articulari et
pōdagre humorib⁹ laborātes: p̄sc̄p-
tione bonorum ad simplicē mensam
et pauperes cibos redactos. conua-
luisse. Caruerant em̄ sollicitudine dis-
pensande domus a epularum largi-
tate: que et corpus frangunt et ani-
mū. **S**emper satietati iūcta lasciui-
a ē: vicina sūt sibi v̄ter et genitalia.
p̄ membrorum ordie ordo viciorum.
Gregori⁹. Non cibus h̄ appetitus
in vitio est. **U**nde et lautiores cibos
plerumq̄ sine culpa sumimus: et ab-
iectiores non sine reatu conscientie
degustamus. **R**ota scdm̄ augustinū
x̄ confessionum: et scdm̄ gg. 30. morā.
Magna est difficultas et pene ine-
uitabilis necessitas i mensura cibi
et potus constituta: ita vt vix v̄mō
aliquis fuit qui metas non excessit.
Et ergo vbi est bona voluntas. non
leuiter est quis iudicandus de gula
si excedat i quantitate cibi. est t̄ans
sibi id necessarium esse: quia hoc ad
aliquā ip̄itiā p̄tinet. **S**ed hoc solū p̄ti-
net ad gulā: q̄ aliq̄s p̄t p̄cipiscētiā
cibi delcābilis sciēt excedat mēsurā
in edēdo. 22. q. 128. arti. p̄mo. **T**hōs.
Gula ē p̄t̄m mōle ex genere: in q̄-
tum sciz aūt̄it hoīez a deo. **Q**uod q̄dē
p̄tingit. quando delectatōi gule inh̄et
hō tamq̄ finī ppter quem deum con-
tempnit: paratus scilicet contra dei
p̄cepta agē. vt delcācōes huiusmodi

assequitur. Si vero in vitio gule intel-
ligat inordinatio paupiscetie. tñ fm
ea q̄ sūt ad finē. utpote q̄ nimis cō-
cupiscat delectacōez ciboz n̄ tñ ita q̄
ppter hoc aliqd facit p̄tra legē dēre
peccatū veniale. Ebrietas etiā ē pec-
catū mortale: q̄ tunc p̄mittit. qñ hō
volēs a sciēs p̄uat se usu racōis p̄ ni-
mū potū et fortē: q̄ sua fumositate
p̄turbat potest cerebrū. P̄sū em̄ ra-
tionis homo f̄ d̄tutē opatur. et p̄cā
declinat. Et inde ē q̄ ebrii p̄cāt mōr-
lit. p̄iculo p̄candi se p̄mittēs. Vnde
dicit b̄tus ambrosi⁹. Vitā dā diei⁹ e-
brietatē: p̄ quā vitia caue n̄ possu⁹.
Nam q̄ sobrii caue p̄ ebrietatē igno-
rātes p̄mitti⁹. Si at ebrietas accidit
p̄t op̄ionē bitentis. tūc p̄t esse sine
p̄cō a cū p̄cō vīalī: sicut d̄r p̄tigisse
noē loth. et q̄busdā alijs. Et nota q̄
gula est ge⁹et habet duas spēs: sciz
p̄messacōez et ebrietatē. Rō 12. Nō in cō-
messacōib⁹ et ebrietatib⁹. Greg⁹. Quinz
modis nos gule vitij tēptat. Aliqñ
nāq; indigētie t̄pā p̄ueit: aliqñ lau-
ciōēs cibos q̄rit: aliqñ q̄ sumēda sūt
p̄paratū accuraci⁹ appetit: aliqñ i ip-
sa q̄ntitate sumēdi mensurā resecti-
onis excedit: aliqñ vero estu īmensi
desiderij etiā si vilis sit cibus dēius
peccat. Vnde i⁹sus Preprope. laute.
nimis ardent. studiose. Gule etiā
quinq; sunt filie: scilicet inepta letici-
a. scurrilitas. immundicia. multilo-
quium. et ebtudo mentis. Itē. Greg⁹.
Ad conflictum spiritalis agonis nō
confurgitur: si non prius intra nos.
metip̄os hostis positus. gule videlicet
appetitus edomatur. Nā si non ea q̄
viciniora nobis sunt. p̄sterimus:

nimirū inamē ad ea q̄ longius sunt
impugnanda transimus. Verū qd
vni ē mensura debita: hoc alteri est
excessus. Nec cōstat mensura in ci-
bi quantitate: sed i comedentis qua-
litate.

Contra tēptationes luxurie for-
micationis. ac **1. Cor. 6.**

Paulus. i. thes. iij. Nec ē volū-
tas dei. sanctificacō vestra: ut
abstineatis v̄s a fornicatione: ut
sciat vnusquisq; v̄strū vas suum
possidere in sanctificatione et honore:
non in passione desiderij: sicut et gē-
tes q̄ ignorāt deum. Non enim v̄ca-
uit nos deus in imundiciā: s̄ in sā-
nctificationem. Ad ephe. v°. Nolite ine-
briari vīno in quo est luxuria. Ad
gala. v°. Manifesta sunt opera car-
nis: q̄ sunt fornicatio. imundicia. im-
pudicia. luxuria. idolorū seruitus.
veneficia. inimiciē. p̄tentiones. emula-
tiones. ire. rixē. dissēcōes. secte. iuidie.
homicidia. ebrietates. cōmessatiōes
et his similia: que p̄dico v̄bis sic
p̄dixi: quomā qui talia agunt reg-
nū dei non cōsequētur. Eph. v°. For-
nicatio at et omnis imundicia ā aua-
ricia. nec noietur in v̄bis sicut decet
scōs: ā turpitudō. ā stultiloquiū. aut
scurrilitas que ad rē non p̄tinet. sed
magis gratiarum actio. Math. v.
Amen dico v̄bis: omnis qui viderit
mulierē ad concupiscendū eam: iam
merchatus est eam in corde suo. p̄u-
v. Fili mi attēde sapientiam meam.
Ne intenderis fallacie mulieris: pe-
des eius descendunt in mortem. et
ad inferos gressus illius penetrāt:
per semitam vite non ambulant.

Longe fac ab ea viā suā: ne appropinques foribus domus eius. **M**ultos vulneratos deiecit: et fortissimi quique interfecti sunt ab ea. **P**ropterea ad cor. 6. Omne peccatum quodcumque facit homo extra corpus suum est: qui autem fornicatur in corpus suum peccat. **Ambrosius** Nemo diu fortis est. **Ju**das machabeus et ioathas per ebrietas victorias occisi sunt. **V**bi qui spiritum cum hoste est licet frequentissime vicat: tamen timere debet se vel seculo sui negligens superetur. **Aug.** Quam et quales episcopi et clerici post confessionem et victoriarum calcata certamina: post magnalia et signa mirabilia usque monstrata: noscunt cum hijs omnibus naufragasse: cum voluit in nauis fragili navigare. Quantos leones domuit una infirmitas delicata scilicet luxuria: cum vixit et misera. de magnis efficitur peccata. Luxuria inimica deo: inimica virtutibus perdit omnem substantiam: et ad penitus voluptatem delinens futuram non sinit cogitare paupertatem. **Idem Aug.** Cum mulieribus sermo brevis et rigidus est habendus. **N**ec ideo minus vitandus sunt quod bene indolis et honeste videtur: sed quanta religiosiores sunt tanto magis alliciuntur: et sub specie religionis pluimum viget visus libidinis. **C**rede mihi ut episcopus copiosus loquor et expius. Cedros libani: grecum arietes reperi sub hac peste corruisse: de qua vita non minus suspicabar quam de iheronimi vel ambrosii epistula: ne impudica. **E**cce quod audisti. **S**i in viridi ligno hec facta sunt: in arido quod fiet. **Q**uid autem uiuences de se sentiant nescio. **E**go iam lex annorum uno minus et undique perstreptibus malis casum lubricitatis horresco. **H**ec ille.

Sororem etiam secum habitare non permittit: dicens. **Q**uia cum sorore mea sunt sorores mee non sunt. **E**xemplum igitur docti viri informare nos debet. **I**eromus. **Q**ui luxuriatur uiuens mortuus est: et ferreas mentes libido domat: que maiorem in virginibus patitur famem dum dulcia putat omne quod nesciunt. **Q**uia in acer est fructus luxurie: amarior felle: crudelior gladio. **L**ibido enim transacta: semper sui reliquit penitundinem: et nunquam facia tur: et extincta reaccenditur: vix crescit et deficiat: nec rationi patet que impetu ducitur. **Q**uod si generis gratia iudicas feminas nullo pacto dimittere: memeto thamar quod ab amon fratre suo corrupta sit et cetera. **E**t Iohannes **Gregorius.** **N**alum luxurie aut cogitatione perperatur: aut opere. **C**allidus enim aduersarius noster est: cum ab effectu operis expellitur: secreta cogitatione polluitur: et cuius semel mentem occupauerit: vix eum bona desideria cogitare permittit. **C**risostomus. **V**itium libidinis facile ex vacantia et ocio nascitur. **N**am diffinitio amoris: hec est: anime vacantis passio. **I**deo res dicit poeta. **O**cia si tollas periere cupidinis arais. **S**eda. **G**regorius. **U**is est voluptas fornicationis: si perpetua pena fornicatoris. **G**regorius. **M**omentaneum est quod delectat: eternum quod cruciat. **C**asus proprius: qui de suo casu non timet: nemo sibi de sua virtute confidat. **I**n hac re fortior est natura: quam in gratia saltem communis actus. **R**ota generalis ad omnem virtutem perfectam.

Cassia in colla. abbat. moysi. Tā
diu spū fornicatōis aīa: necesse est
impugnari. donec se bellum gerere
supra vires agnoscat. nec labōe vel
studio pprio victoriam obtinē se pos
se confidat. nisi domini fueit auxilio
a ptectione suffulta. Unde quidam.
Aduerte q̄ tanta ē vis nature. q̄ a
si dēssimis domis diuis in dū vesti
atur. tamē si mēs ut cūq; sopita sibi
vigilātissime nō p̄hdeat. et sepe accep
ta dona in p̄spectu dei et rationis v
su p̄seruet. illa tāq̄ effrenis suo im
petu per motum carnis hominē dei
cit in peccatū. Et etiā plex q; confes
sor se sauciat. dū alios curat. Unde
heu configit pluribus. q̄ pro regimi
ne magis est eis expectanda pena
q̄ gloria. Nemo igit sibi gaudeat cō
fessionis officinū sibi esse cōmissum.
Difficile est audiē carnalia sine sen
su tractare a audire lubrica sine lu
bricitate. Igit nemo stercus istud nō
necessitate cogente reuoluat. s; statū
ad spiritalia reuertat. Thōs. 22. q
17. Absq; dubio luxuria p̄cām ē. Quā
to em̄ aliqd ē magis nēcariū. tanto
magis o; ut circa illd rōis ordo ser
uet. Usus at venēoz est valde nēcā
rius ad bonū cōmune qd ē conserua
tio hūani gēris. a ideo circa hoc max
ime attēdi debet rōis ordo. Et per cō
seqns si qd circa hoc fiat p̄ter q̄ ra
tōis ordo habet. viciōsū erit. Hoc at p
fiet ad rāōem luxurie. ut ordinē et
modum rāōis excedat circa venēa.
Et nō. q̄ q̄ inordinate suo corpōe uti
tur p luxuriā. iuriā facit dño deo. qui
pncipalis ē dñs corporis nri. Qualit
at oscula. tact. 9. aplex. 2. visus. a huius

modi sint p̄cā. sic intelligit. Dicit em̄
aliqd eē p̄cām mōrle duplici. Uno
fm spēm suā. et hoc mō nō sūt p̄cā.
p̄fit em̄ absq; libidine fieri vel p̄pter
p̄suetudinē p̄cā. vel p̄pter aliq̄ nāi
tate a rōabile causam. Aliomō d; a
liqd eē p̄cām mōrle ex sua cā. sicut il
le qui dat elēosinā ut aliq; inducat
ad hēsim mōrlic p̄cāt p̄pter intēcōez
corruptā. sic qñ oscula a aplex. 9. a h;
mōi sūt p̄t delectacōez libidinosam
p̄ueniēs est q̄ sint p̄cā mōrlic. a sic
solū dicit libidinosā. Nō etiā q̄ p̄sen
sus i delectacōez p̄cā mōrlic est per
catū mortale. et nō solū cōsensus in
actū. Species luxurie sūt sex. q̄ nu
merant in decretis 36. q. 1. scilicet forni
catio simplex. adulteriū. incestus. stu
pū. raptus. et vitū oīa naturam.
Et his p̄t addi fm aug. sacrilegium.
Filie luxurie fm gg. 31. mō. sunt cec
tas mentis. in p̄sideratio. p̄cipitatio.
inconstātia. amor sui. odiū dei. amor
presentis seculi. horroz futuri. Inno
centius. Quis luxurie multiplices
species enumerare valeat. Hec em̄
pentapolim cū adiacēti regione sub
uertit. sic hē cū populo intēmi. filios
inde perauit. iudeū a madiamitē
pugione transsodit. tribum benja
min pro vxore leuite deleuit. filios
heli sacerdotis in bello prostrauit.
vriam occidit. amon interfecit. plu
rimos lapidauit. ruthen maledixit.
sampsōnem seduxit. salomnem per
uertit. Verū est ergo quod legitur.
p̄pter speciem mulieris multi peri
erunt. Augustinus. Maxima q; q;
mala ab origine mūdi a mulieibus
inchoata legimus. Adā ad lapsū cū
tota possente sua p mulierē venit. diluuiū eādē
ogissē iundauit. et esēliū q; hystōiet eādē finas
erūt. Troiang bella attulit. assyrioz monar
chiā fortissima. ac alioz p̄lapsat. corius q;

orbis dissidia. egregiarum ciuitatum in-
rendia: crebro ob vnus femelle bla-
dimenta legimus exorta. Innocē?
O extrema libidinis turpitudō: que
non solum mentem effeminat h cor-
pus eneruat: non solum maculat a-
nimū sed fedat personam. Semper
illam precedunt ardor et petulātia:
Semper comitantur fetor et immū-
dicia: Semper sequuntur dolor et peni-
tentia. Item. mirum est quomodo tan-
tam feditatem non aspernatur tac-
tus: quāta abhominatur odoratus et
gustus. Sed magis mirum: quod non
amplius de hoc erubescit homo. ad
imaginem dei factus. Hanc qui nō
fugit superare non potest.

**Contra temptationes auaricie
et tenacitatis. Cap. 21.**

Itemias. capitulo. vi. A
minore ad maiorem omnes
auaricie studet: et a propheta
usque ad sacerdotem cuncti faciunt do-
lū. Ez. 33. Auaricia suam sequitur
cor eorum. Ecclesiastici. 10. Auaro nichil
il scelestius. Eccl. 5. v. Auarus nō im-
plebit pecunia. Col. 3. Eph. 5. v. Aua-
ricia est ydoloz vel simulacroz ser-
uitus. Luc. 12. Cauete ab omni aua-
ricia. Proverb. 28. Qui odit auariciā:
longi fient dies eius. Heb. 13. Sine
mores sine auaricia cōtēti p'sentib?
Deut. 16. Nō accipias p'sonā nec mu-
neta: quia muueta excēcat oculos sa-
piētū. Job 17. Ignis deuorabit tab-
ernacula eorum: quia tenebunt munera accipi-
unt. Eccl. 20. Oē munus et iniquitas
delebitur. Ioh. 13. Qui habuerit sub-
stantiā huius mundi et viderit fra-
trem suū necessitatē habere. et clausē-

rit viscera sua ab eo. quomodo cari-
tas dei manet in eo. Filioli mei nō di-
ligamus verbo neque lingua: sed ope
et veritate. Augustin. Nō solū aua-
rus est qui rapit aliena: h etiam qui
cupide seruat sua. Hic antequam lucra-
tur seipsū p'didit: et antequam aliud ca-
piat capitur. Auaricia non est vici-
um auris: h anime peruersę amantis
auris derelicta iusticia quę debuit ante-
poni auro. Hec non solum in argen-
to: h in omnibus rebus que immode-
rate cupiuntur intelligenda est. Aua-
rus. cecus est: credēdo enim diues est
nō vidēdo. Amas pecuniā o cecus quā
nunquam videbis. cecus possides. cecus
moriturus es: quod possides hic relictu-
ruses. Ambrosius. Non minoris ē
criminis habenti tollere: quam cū possis
et habes indigentibus denegare. Esu-
rientium panis est quem tu detines:
nudorum indumentum quod tu in-
cludis: miserorum redemptio et abso-
lutio. pecunia quam tu in terra fodis.
Tantum scias te iuadere bona: quā-
tis p'stare possis et nō. Nō sūt bona
hois: que seculi ferre non potest. Sola
misericordia comes ē defunctorum.
Item. Inflammaturo lucro auari-
cia. non restringitur. Quasi gradus
quosdam cupiditas habet: et quo plu-
res ascenderit. eo altiora festinat.
Vnde fit grauis ruina lapsuro. Je-
rominus. Auaro tam deest quod
habet quam quod non habet: quia aut
habita conquisit. ut habeat. aut
habita metuit ne amittat: et dum
in aduersis sperat prospera. in p's-
peris formidat aduersa. Credenti
totus mūdus diuiciarū ē. Infidelis

autē obulo indiget. **N**os ardemus a
uaria et contra pecunias disputā
tes auro sinum expandimus: ut il
lud nobis misere coaptari possit qđ
de megarensibus dicitur. **E**dificant
quasi semper victuri: viuunt qua
si altera die morituri. **I**tem. Cum ce
tera vicia senescente homine senes
cant: sola auaricia iuuenescit et cres
cit. **G**regori⁹. Mens auari que pri
us ex habundantia requiem quesi
erat: postea ad custodiam grauius
laborat: hincinde insidiatōres metu
it: atq; hoc se ppeti qđ ipse fecit ab a
lijs fieri pertimescit. **S**i potiore vi
det timet raptorem: si inferiorem sus
picatur furem. **I**nfelix tanta pati
tur: quanta pati timet. **A**uaricia re
bus desideratis non extinguitur: sed
augetur. **N**am more ignis cum lig
na que consumit acceperit excrescit:
et vnde videtur ad momētum flam
ma comprimī: inde paulo post cerni
tur dilatari. **O**mnis auarus ex po
tu sitim multiplicat: quia cum ea q
appetit adeptus fuerit: ad appeten
da alia ampli⁹ anhelat. **I**te. **M**ag
na est securitas cordis: nil habere
concupiscentie secularis. **N**am si ad
terrena adipiscenda cor inhiat: secu
rum tranquillum esse nullatenus
potest. **Q**uia aut non habita concu
piscit ut habeat: aut adepta metu
it ne amittat: et dum in aduersis
sperat prospera: in prosperis for
midat aduersa: huc illucq; quasi q
busdam fluctibus voluitur: ac per
modos varios rerum alternanti
um mutabilitate versatur. **S**i vero
semel in appetitione superne patrie

forti stabilitate animus figitur: mi
nus rerum temporalium perturba
tione vexatur. **C**ursum suum quisq;
consideret: et cognoscat sibi posse suf
ficere pauca que habet. **S**ed for
tasse metuit ne in huius vite itinere
necessaria desint: longa nostra desi
deria increpat via breuis. **I**ncassū
multa portat: tū uix ē q pgit. **T**hōs.
22^e qis. **A**uaricia est peccatum: quia
est imoderatus amor habendi. **U**n
de nota. qđ dum homo secundum ali
quam mensuram querit habere ex
teriores diuicias: pro ut sunt neces
saria ad vitam eius secundū suam
conditionem: hoc ad virtutem perti
net: sed quando excedit in mensura
hac vel deficit ab ea tūc malū ex hoc
puenit: sicut medicina que est forti
or ā mitior q natura requirit. **S**i
ergo est excessus mēsure: tūc pātē
per auariciā: si diminutio: tūc pēta
tur per pd galitatē. **V**irtus autē q
in hec extrema consistit est liberali
tas. **E**t nota qđ auaricia ē peccatū
spirituale: qđ perficitur in spiritali
b⁹ delectatōib⁹ absq; carnali delatō
ne. **E**st etiā viciū capitale: qđ ex ea
multa alia vitia oriuntur ratione
fimis quē intendit qui est multū ap
petibilis: ppter quē homo multa fa
cit. **D**icit em phis. 7. ethicor⁹: qđ dena
rio utimur qđ si fideiussore ad oīa ha
benda. **E**t **E**cclēsiastici. 6. dicitur: qđ
pecunie obediunt omnia. **E**t breuius
quanto de consolatione dicit: qđ diuicie
per se promittunt maxime sufficien
tiam. **U**nde ob hoc nisi diligenter se
homo caueat facilliter in auariciam
labitur: et per se qns in multa alia

perita: p̄p̄ multis modis cōtingit
adq̄rere diuicias. Et hec p̄c̄a dīcūt
fīlie eius s̄m̄ ḡḡ: scilicet p̄ditio. fraud.
fallacia. perūria. inquietudo. violen-
tia. et cōtra misericordiam obdurati-
o. **Isid.** p̄mit 9. eius filias: sciz. mēda-
ciū. fraud. furtū. perūrium. turpis lu-
ci appetitus. falsa testiomia. violen-
tia. inhūanitas. rapacitas. **Phis.** 2.
et hī. p̄mit multas sp̄es anariciēscz
p̄c̄itātē tenacitatē ac. **Uñ** dicit p̄cis
tenax kimbiles ilibitales opacōes
opantes. et de mēscio pastus. et vsu-
rarios aleatores et mortuoz spoli-
atores et latrones ac. Et ex hīs p̄z
quō radix omniū maloz est cupiditas:
q̄ ante q̄ diuiciē p̄gregerit mul-
ta p̄c̄a p̄mittūt. Et q̄n iam hūit ad
alia trahūt: sciz. gulam luxuriā. ac.
**Contra septaciōes acidiē tepidi-
tatis ac difficultatis.** **Cor. 2.**

I Obel. 2. Couertimī ad me
in toto corde v̄ro: ait dñs.
Isid. 1. 1. **Isid.** si p̄uertis. p̄c̄itā-
te. **Deus.** 1. **Obserua** et caue nē obli-
uiscaris q̄n dñm dei tui: negligas mā-
data ei⁹ atq; iudicia a cerimonias
ei⁹. Ne postq̄ comederis a saturatus
fueris hūerisq; auctaz rep̄ copīa. ele-
uet cor tuum: a n̄ remiscaris dñm dei
tui qui ductor tu⁹ fuit. Et postq̄ af-
fluerit te ac p̄bauit ad extremū mi-
sertus est tui. ne diceris in corde tuo:
fortitudo mea et robur man⁹ mee
hec m̄ oīa p̄stiterūt: s̄ recorderis do-
mini dei tui: q̄ ip̄e tibi vires p̄buerit
ac oīa largitus sit tibi. Si at oblit⁹
fueris dñm dei tui seant⁹q; fueris ali-
enos: ecce nūc p̄dico tibi q̄ oīo dispare-
as. Ip̄e ē deus tuus et laus tua: q̄

fecit tibi hec māglia. **Eccl.** 28. **Male**
dicit⁹ qui facit opus dei fraudulent.
Isid. viij. Non sūt cōdigne passionēs
huius tēporis ad futuram gloriā q̄
reuelabitur in nobis. **Apo.** 3. **Scio**
opera tua: q̄ neq; frigidus neq; ca-
lidus es. **Uñ** frigidus esses aut
calidus: s̄ q̄ tepid⁹ es. incipiam te
euomē ex ore meo: q̄ dicis q̄ diues
sum et locupletar⁹ a nullius egeo:
et nescis q̄ tu es miser et miserabi-
lis: et paup̄ et cecus et nud⁹. **Emu-
lare** ergo. a penitentiā age. **Ego** q̄s a
mo. arguo et castigo. **Itē** 2. **Habeo** ad-
uersū te: q̄ caritatē tuam p̄mā reli-
quisti. **Meor** esto itaz vñdē excideis
et penitentiā age: et p̄ma opa fac. **Heb.**
xij. **Curram⁹** p̄positū nobis certamē
ac. **Recogitate** eū q̄ talē sustinuit a
p̄ccatorib⁹ aduersū semetip̄m p̄radic-
tionē: vt nō fatigē in aīs vestris de-
ficiētes. **Nōdū** em̄ usq; ad sanguinē
restitistis. adūs⁹ p̄c̄m rep̄gntes. Et
obliti estis p̄solacōis q̄ vob̄ tāq̄ fili-
is loq̄t dicēs: fili mi noli negligē dis-
ciplinā dñi: neq; fatigēris dū ab eo
argueris. Quem em̄ diligit dñs cas-
tigat: flagellat autē omne filiū quē
recipit. In disciplina pseuāte: tamq̄
filijs vob̄ offert se de⁹. Quis em̄ fili⁹
quē nō corripit p̄c̄: q̄ si ē disciplin⁹
estis: et p̄c̄ipes fā sūt. oēs ergo ad-
ultei estis: et n̄ filij. Oīs at disciplina ī
p̄nti q̄dē videt n̄ eē gaudij s̄ merois:
p̄ea at fr̄m pacatissimū exercita-
tis p̄ eā edd̄z iusticie. **Ip̄e** q̄d reissas
ma⁹ a soluta genua eignite. a gress⁹
rēos facite pedib⁹ v̄ris: vt n̄ claudi-
cās quis erret: magis aut sanetur.
Greg. **Acidia** ē de v̄ritū laudabili

exercitio vtriusq; hoīs lāguīda deie-
ctio. **Beatus.** Acridia est cū quidā lāg-
uorū legē nō libet. oratō nō delectat:
meditationes sollicitē nō sentiūt. Cū
te acridia vel tedio affici sentis. noli
ap̄tere a diffidere atq; desistere a stu-
dio spūali: s; iuuātis requirere manū
trahi p̄te eū obsecrās. O homo im-
pu dēs et imprudēs. milia milium
ministrāt ei. et decies cētā assistūt
ei: et tu sedē p̄sumis? **Seda.** Vult pi-
ger et nō vult. Recte pigri vocabulo
denotatur. qui vult regere cum deo. et
nō laborare p̄ deo: delcānt p̄mia cū
pollicētur: detest certā cū iuventur.
Iero. p̄pa. Nō dormiētibus puenit
regnū celoz: nec ocio desidiaq; torpē-
tibus beatitudo eternitatis ingeritur.
Anthomius. Hoc sit p̄mū cunctis in
coe mādātū. nullū in arcepti p̄positi
vigore lacescere: s; q̄si incipiēte augē
semp debere quod cepit: p̄ferā cū hu-
mane vite spacia eternitati cōpata
breuissima sint ac p̄ua. **Aug.** Tor-
por et ignauia diant. Si lectioni et
tinuato studio semp insistis: oculoꝝ
caliginē semp inauris. Si in desine-
ter lacrimas fundis: ipsos etiā o-
culos aurtis. Si p̄telatē vigilijs psal-
morū sensū p̄soluis: insaniā capitis
acquiris. Si cotidiano labore p̄fici-
as: ad op̄ spūale nō confurgis. **Iero.**
Semp in manibus tuis diuina sit
lectio et crebra oratio: nūq̄ de manu
tua et oculis tuis liter recedat. Fac
etiā aliqd: vt diabolus te semp occu-
patū inueniat. Quociēs diē illū con-
sidero: toto corde contremisco. Siue
em̄ comedo siue bito siue aliqd aliud
facio: semp videt illa tuba terribilis

sonare in auribus meis. **Surgite**
mortui vite ad iudiciū. **Hec** q̄ cogitat:
oculū corde anxio diffugiet. Nō facile
capit a diabolo: q̄ bō vacat efecitio.
Richil in scō p̄posito otio deteri⁹ est:
q̄d nō solūmodo nō acq̄rit noua. s; e-
ciā p̄arta consūit. **Sācte** vite regu-
la p̄cessu gaudet et crescit: cessatiōe
torpescit et deficit. Cotidianis ac recē-
tibus v̄tutū incrementis instaurā-
da mens est: et viuendi hoc iter nō de-
trāsacto s; de reliquo meciendū. **Cas-**
sia. Acridia ē solitarijs magis ex-
pectat: et in heremo cōmorātibus in-
festior hostis ac frequēs. Expimētū
p̄batū est: acridie impugtiōe nō de-
clinādo fugiendā. s; resistēdo supādā.
Mens ociosi nil aliud cogitat nouit
q̄ de escis et de ventre: vel de fabula:
tionibus nouitatū huius seculi. **Si-**
cut olim atheniēsis cōsuevit popul⁹
his iudicijs. acridie se p̄dit spūs. **Beatus.**
Nō putat desidiosi posse fieri quidq̄
q̄d facē nō possūt ex infirmitate sua:
de v̄tute ferūt sententiā. Nā hec ad q̄
imbecilli sum⁹ dura atq; itollerēda
credimus: cōmēta reputātes v̄no
cātere. et p̄ma luce excitā. Non ista
difficilia sūt: s; nos fluidi et enervēs
sumus. Male michi eē malo. q̄ mol-
liter. Si mollis es. paulatim effemi-
natur animus: atq; in similitudinē
ocij sui et pigricie in qua iacet solui-
t. Dormio m̄mū et breuissimo somp-
no v̄tor. Satis ē michi vigilare de-
fuisse. Aliquando me dormisse scio: ali-
quando suspicor. **Aug.** Comparā-
coe aliq̄ pagāoz: nīs hūiliata ē vi-
ta xp̄ianoz. Quid em̄ dignū p̄ etna
vita fecerit martires: q̄n talia p̄essi

sunt seculi h9 amatores p vita aue
gloria caduca: **Luc. 11.** Cū feceritis
oia q pcepta sūt vobis dicite. Serui
inutiles sumus. Que facere debui?
fecimus. **Glō. qdā.** Rara vix qdā est
hec apd multos. Putāt em se multa
fecisse: etiā si parā fecerūt. Cūto ma
gis si oia: ac. **Greg.** Sunt nōnulli
q dū pua agūt: de seipis magna se
tiunt. **Thōs.** Acidia nōiat tristitiā
spitūalis boni: et est dupliciter mala: et
scdm se et p m effectū: et ideo acidia
est peccatum. Malū em in motibus
appetitū dicitur esse peccatū. Est etiā
peccatū mōle ex genere: qz de se p m
ppriā rationē p traria ē caritati. Pri
us em effectus caritatis est gaudiū
de deo. Acidia at est tristitia de bo
no spituali in quātū est bonū dīnū:
hoc tamē est intelligēdū de bono di
uino cui oportet mētē inherē ex nati
tate. Si at qd p tēt de hoc q aliq
cogit eū iplē opa dīutis q facere nō
tēt. nō ē p m acidiē: q n p tēt in
hijs q iminēt ei faciēda ppter deū s b
vō pcepti q p m m m nō debent. Est
etiā acidia p m capitale: qz ex ea
multa p m oriūt s vōz cāe finalis.
Et hec vōcāt ei filie. q sūt p m g g. 31.
mō. sex: scz malicia. rācor. pusillitas.
desperatio. torpor. circa pcepta. va
gatio mētis circa illicita. **Phidōr.** vō
pōit drāz inēsticiā et acidiā. Et de
esticiā eē inqntū recedit a grauiori
et laborioso ad qd tēt. Acidiā inqntū
se pūit ad qetē idebitā. Ex esticiā o
rit rācor. pusillitas. amaitudo. des
peratio. Ex acidia ociositas. sompno
lētia. ipotunitas. mētis i qetudo. cor
pis instabilitas. vltositas. auosif

tas. **Vex** in idē satis redit: hz p. scdm
thōm dcm bā g g. sit magis autēti
cū. Opia regula ad matā oim mō
liū apta. **Et** nō q aliqui in viris
scis iueiunt aliq ipfā motus acidiē:
q tū nō pfigunt vsz p sensū ratiois.
Pio cui? itellā ē adūtedū: q p m
mōle dr illd qd spūalē vitā tollit q
ē p caritate: s quā de nos i habitat.
Vn illd p m ex suo gne ē p m mō
le: qd de se p. p p rā vōz p traria ē car
tati. **Sz** p hēdādū ē in oib p m q
sūt p. sūū ge? mōliā: q nō sūt mō
liā. n qn suā p fāoem ssequūt. Est ei
p sūmatio p m in s sensu vōis. **Loqui**
mur em vūc de p m hūano qd in ac
tu hūano p sūstet? pncipiū ē rō. **Vn**
quādo i choatio p m ē in sola sēsuāli
tate et nō pāgit vsqz p sēsu vōis: p p
ter ipfectioēz act? ē p m viale. **Si**
aut i gne ad ulēz pāpā q p sūstet i so
la sēsuālitate est peccatum venia
le: si tamen peruenitur ad consensū
rationis est peccatum mortale. Ita
etiā et motus acidiē in sola sēsu
alitate existēs: ppter repugnantā
carnis ad spiritum est peccatum ve
niale. **Quando** vero pertingit vsqz
ad rationem que conuertitur in fu
gam et horrore et detestationē boni
dīni. tēne cōn spm oio pūalēte: tē ē
p m mōle. **Scipit** ei i decalago qes
mētis i deo s b sūctiōe sabbātū est i
tia de bō dīno cōnriat. **Ex** qb? p z. q
obpūātia p filioz q s b pcepto n cadit
eē n obligat ad p m acidiē: si n fu
eit iplēta ab i? q n? p pōito nec vto
āiq ad h? se astūxit. Ita filii de oib?
alijs obpūācijs suo? sentiēdū ē: p sū
ta p dīcōe vniūscz. **Ex** q ec seqt. eūde

do. scz saiz thōm. qd si qd voluntarie
implēs obiaz vel pceptū ēstet de ali
quo ope afflictio vel laborioso. talis
ēsticia n̄ ē acridia. qz nō ē de interiori
bono s; de exteriori malo. Vñ et m̄
tires dicūt in lacrimis seiasse. Et hec
qñq; ē occasio maioris meiti. p̄t ma
iore fortitudinē cui p̄ueit aggredi et
sustinē ardua. aīam releuā ab oī
tedio et spūali difficili. **Dez** regula
ter loqñdo. qd spūalē p̄ficere cupit. dz
se qñtū p̄t ab oī ēsticia inordinata se
iūgē. et semp conari ad spūalē letici
am. qz multa ipedimenta seā affert
ēsticia. n̄ est utilitas in ea. **Regula**
ēst. qd qd vult in caritate p̄ficē dz fer
uide bonis opib; p̄tinue insistē. et nō
segniē nez in p̄lata. alioqñ nālia n̄
trāsfornt in spūalia. Vñ fulgentius
dicit. Fugāt āgelīarritatē deus. sub
trahit dei munus. dū aīm hūanus
ad celestia accidiosus fuerit et isum.
Extra scriptura dicit de feruido. Cō
sumatus in tpe breui. expleuit tpa
multa. Et hilare datore diligit de.
Beatus. Permissiosa tepiditas ideo est
fugienda. Nā tepidoz remissa est le
ticia. pusillitas ēsticia. quorū breuis
et rara cōpūctio. aīalis cogitatio. te
pida cōsatio. qz obedientia sine de
uotione. sermo sine circūspectiōe. o
racō sine cordis intēōe. lāo sine edi
ficacōe. qd demiq; ut videt vix iehē
ne met; ihibet. vix pudor cohibet. vix
frenat racō. vix disciplina cohercet.
Amos at si diu ita p̄māserint sub o
nere. aut opprimunt et succubunt ā
qdāmodo in inferno sūt. ut nūq; ad
plenū respicēt in lucē miserationū
dñi. nec in libtate spūs. qd solū facit

iugum suauē et onus leue. **Inde** at
tū p̄ncipiosa tepiditas emanat. qz w
lūtas eorū nondū purgata est. nec
bonum sic volunt ut nouerūt. a p̄pā. p̄
pā abstracti et illecti. Amant em̄ in
carne sua terrenas consolatiūma
las. inde est qd raro affcōes suas di
rigūt in deum et eoz cōpūctio nō est
p̄tinua. s; horaria. **Impleri** at visita
tionib; domini anima qd his distrac
tionib; subiaceret n̄ potest. et qñtoma
gis illis euacuabit. tāto ampli; istis
implebit. **Nō** em̄ spiritus et caro. ig
nis et tepiditas in vno domicilio cō
morant. p̄sertim cum ipsa tepiditas
dominō soleat vomitū puocare. **Ite**
beatus. Qm̄ pauci o dñe post te iē volūt.
cū tamē puenire ad te nemo sit qd nō
hē hoc sciētib; tantis qd delectacōes
in dextera tua sūt vsq; in finē. ac p̄
terea volūt oēs te frui ac nō ita imi
tari. **Cōregnare** cupiūt. s; nō cōpati.
Nō aurāt querere quē tñ desiderant
inuenire. cupiētes cōsequi s; nō seq.
Chimaeus. Qui cecidim; p̄tra tristi
cie demonē p̄ omnib; pugnem;. **Ipe**
em̄ tepore oracōis assistēs. ab orōe
vacuā nos vult. **Beatus**. Tristitiam
et pusillanimitatē qd ex illa orit; oz i
omnib; qd agenda sunt vel tolerāda
caueri. qz hilarem datore diligit de
us. **Nec** turbetur quis pusillitate
spiritus. **Hoc** em̄ qñtū potest labōat
aduersarius noster. ut holocaustū
nostz deuocōis pinguedine euacue
tur. et ut minus acceptum sit deo. et
conscientia nostra in spiritali gau
dio minus exilaretur. sicq; de pu
sillanimitate tolerantie eciam con
scientie pusillitas gñet. **Ite**. **Beatus**

Recordatio sola iudicii in baratrum
desperationis precipitat: et misericor-
die fallax assentatio pessima gene-
rat securitatem. **Felix** p[ro]p[ter] amma: au-
amto viciissim hec p[ro]sto s[un]t. Datum
est michi misero n[on]n[u]q[ue] sedere sec[un]-
pedes d[omi]ni ihesu: et modo h[uius] modo il-
luu tota deuotione p[ro]plecti. in q[ui]tum
me sua benignitas dignabat[ur] admit-
tere. At si q[ui]do miserationis oblitus
stimulante conscientia iudicio paulo
diutius inherere: mox metu incredibili ac
miserabili confusioe deiecit[ur] a t[em]broso.
p[ro]fus horrore hoc solu palpitans de-
p[ro]fundis clamaba. Quis nouit p[ro]p[ter]
te me tue: et p[ro]p[ter] f[aci]ore t[ui] d[omi]ni. Q[ui] si eo
reliato. p[ro]p[ter] misericordie p[ar]t[em] tenet p[ro]p[ter]
geret: tanta e[st] rario tertia et negli-
gentia dissoluebat[ur]: et p[ro]festim a ora-
tio tepidior et actio pigrior et risus
p[ro]mptior et sermo incautior: et o[mn]is de-
miq[ue] v[er]iusq[ue] ho[m]i[n]is status instatior
appareret. Proinde magistra istuc-
tus experientia. n[on] iudiciu[m] ia solu aut
solam misericordia[m]: s[ed] misericordia[m] p[ro]p[ter]
et iudiciu[m] t[ame]n tibi domine.

**Contra temptationes inobedientie
immansationis et p[er]tinacie. ¶ Ca[pitulum] 29.**

Abram p[ro]p[ter] archa glosus
totius obie p[ro]cipuu[m] ex[em]plar.
spad nutu d[omi]no deo obediu[m]:
exiit p[ro]mo de tra nascitatis suae sc[ilicet]
seip[su]m circ[um]scidendo. Tercio p[ro]p[ri]u[m] filiu[m]
imolando. ¶ Vbi nobilit[ur] scriptura fi-
bi approp[er]at ill[ud] d[omi]n[u]m assu[m] q[uo]d sincere
obediencie signu[m] fuit. Dicit[ur] eni[m] gen[esis] 22.
Temptauit de[us] abrah[am] et dixit ad eu[m]
Abrah[am] abrah[am] et ille r[espo]ndit assu[m]. Et
iter[um] i[ste]o d[omi]n[u]s capitulo q[ui]n p[ro]hibet[ur] fuisse
a nece filij. eade[m] v[er]ba p[ro]nu[n]t[ur] in signu[m]

mague dilectionis et obediencie. **P**ost
eci[us] ibi merces m[ax]ima: dicite d[omi]no.
Per meip[su]m iurauit. q[uo]d obedisti v[er]bi
mee et fecisti t[ibi] h[uius]m[od]i. b[e]n[e]d[ic]a tibi a
in se[culu] tuo b[e]n[e]d[ic]et o[mn]es g[e]ntes t[er]re. Et
iter[um] 26. ca[pitulum] ad ysaac Et d[omi]n[u]s tibi da-
to vni[us]as regioes has: et i[n] se. t[ibi] be-
o[mn]es g[e]ntes. t[ibi] q[uo]d obedierit abrah[am] v[er]bi
mee: et custodierit p[re]cep[ta] mea aq[ue] p[ro]mo
regu[m] p[er] v[er]b[um]. Samuel ait ad saul. Nun-
q[uam] vult d[omi]n[u]s holocausta a viciis: et
n[on] p[ro]p[ter] ut obediat v[er]bi d[omi]n[u]m. Meli-
or e[st] ei obia q[uam] viciis: et auscultare ma-
gis q[uam] offerre adipe[m] arietu[m]. Q[ui]n q[ui] per-
catu[m] arioladi e[st] repugne: et q[ui] scel[us]
ydolatre nolle acq[ui]escit. **R[omani] 1. 2.** Qui
n[on] obedieru[n]t v[er]bi mee: n[on] videbu[n]t ter-
ra[m] aq[ue]. **Deut[eronomio] 1. 1.** Q[uo]d aiq[ue] dixit q[uo]d p[ro]
sunt loco que eligi[tur] d[omi]n[u]s facies: et docu-
erit te iux[ta] legem ei[us]. Sequi[us]q[ue] s[un]t aq[ue] eor[um]:
et n[on] declinabis ad dextera[m] s[ine] sinistra[m].
Qui at supbierit nolens obedire sacer-
dotis ipe[ri]o q[uo]d eo t[em]p[or]e m[is]trat d[omi]no deo
tuo et decreto iudicis: moriet[ur] homo
ille. et auf[er]as mal[u]m de medio tui. t[ame]n
tusq[ue] popul[us] audies t[ame]n: ut null[us]
deinceps intuescat supbia. **Mat[theo] 23.**
Super cathedram moysi sedebunt
scribe et pharisei: omnia ergo quecu[m]q[ue]
dixerint vobis seruate et facite: sc[ilicet] m[en]-
tero opera eorum nolite facere. Di-
cunt enim et non faciunt. Alligant
enim onera grauia et importabilia et
imponunt in humeros hominu[m]: di-
gito aut[em] suo nolunt ea moue. **Heb[reorum].**
ultimo. Obedite p[ro]positis vestris. et s[er]u-
iacete eis: ip[s]i peruigilant q[ui]si ratio
ne p[ro] animab[us] vestris reddiuri: ut
cu[m] gaudio hoc faciant et si gemetes.
Hoc enim expedit vobis. Tuca decimo.

Qui vos audit me audit: et qui vos spernit me spernit. **Rō. 12.** Omnis anima potestibus sublimioribus subdita sit. **Nō** est enim potestas nisi a deo. Que autem sunt a deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit potestati dei ordinationi resistit. Qui autem resistit: sibi ipsi dampnatioem accipit. **Pū. 21.** Vir obediens loquitur victorias. **Eccl. 3.** Filij sapientie etiam iustorum: et natio illorum obia et dilectio. **Eccl. 3.** **Melior** est obedientia quam stultorum victima. **Phil. 2.** Hoc sentite in vobis: quod et in christo ihesu. Qui cum in forma dei esset: humiliauit seipsum factus obediens usque ad mortem crucis: propter quod et de illi exaltatus est. **Aug.** Quid inique quod velle sibi obtemperare a minoribus: et nolle obtemperare maioribus. **Nō** potuit deus perfectius demonstrare quantum sit bonum obedientie: nisi cum prohibuerit ab ea re que non erat mala. **Sola** est obedientia tenet palmam: sola est in obedientia inuenit penam. **Ierom.** O felix et habundans gratia in obedientia: summa virtutum causa. Nam simplici gressu hominem ducit ad christum. **Mens** non solum excusatur ad reddendam rationem de subditis: sed nec est obligata reddere de seipsa. **O** summa libertas: que obtemperata vix possit homo peccare. **Greg.** Obedientia non serui metu: sed caritatis affectu seruanda est. **Antho.** Qui celeriter ad spirituale perfectionem pervenire desiderat: exemplo beati pauli simplicis omnia spiritualia pro perfecte se subdat. **Ca.** de summa est omnipotens illorum potestas: que virtutum apicem in egipto summo studio perquirebat. **Greg.** Obia sola virtus est que virtutes ceteras menti inserit: insertasque custodit. **Melior** est obia quam victima. **Obe-**

diencia iure victis imponitur: quod per victimas aliena caro pro obedientia vero voluntas propria mactatur. **Bern.** Optimum in moribus directum: qui in nullo prius resistat poribus: a inuideat paribus: a subiectis in supbia presit: platis obediens: socijs congruens: subditis utilis: precescens: deo devotus: magistro subditus: senioribus obediens: minoribus obtemperans: angelis placens: vobis utilis: corde humilis: omnibus mansuetus. **Ite.** Perfecta obia legem nec citius finis non artat: nec preterita angustia preteritis largiori voluntate fert in latitudinem caritatis: et ad omne quod iniungitur spontaneo vigore literabilis alacrisque non modum desiderans in infinitum libertatem extendit. **Verus** obediens mandatum non preestitit: sed statim parat aures auditui lingua voci: pedes itinere: manus operi: et se totum intus colligit ut mandatum peragat imperantis. **Nec** attendit verus obediens quale sit quod precipitur: hoc solo contentus quia precipitur. **Item.** In ipsa obedientie via tibi fortasse aliqua dura et aspera occurrere possunt: accipias interdum precepta non nulla que licet salubria sint minime tamen suaavia videntur: hoc si moleste ceperis sustinere: si diiudicare prelatum si murmurare in corde: et si exteius impleas quod iuxta est virtus obie si velamini malicie. **Quis**que apte occulte satagit: ut quod habet in voluntate hoc ei spiritualis pater iniungat: ipse se seducat: et sibi quasi de obedientia inamiter blanditur. **Per** ipse in ea re plato: si magister plato obediens: solū censuerim fregisse votum: violasse

propositū. p̄uaricasse pactū. q̄ et p̄cep-
tū p̄pserit et remediū. Nā illū sane
dico seari. q̄ etiā si in eū oledientie
mandatū p̄terierit. p̄cū nō respicit
p̄mitte. Si uolente seniore ut sileā.
verbū in forte p̄ obliuionē elabitur.
reū me p̄fiteor iote diētie. si uolūter.
Si ex p̄ceptu sciens et deliterās spō-
te in uerba p̄rūpō et ruperō silentij le-
gem. p̄uaricatore me cōstituo et cri-
minaliē. Et si ip̄mitēs p̄seuero usq̄
ad mortē. p̄ccatū dāpnaliē. Itē meli-
us ē oledire deo q̄ hoīb. et ip̄is me-
lius magistris q̄ discipulis. Porro i
ip̄is magistris. meli⁹ nūc q̄ p̄fēis.
Quib⁹ at meli⁹ ostat oledire. paul-
dubio nō oledire ē detestabili⁹. Non
est dubiū quin āpliorē grām mere-
atur q̄ patum se exhibet aī manda-
tū. q̄ q̄ oledire satagit post māda-
tū. In oledientiā rāōe hec generalis
regula tēat. ut in difficiliorib⁹ q̄dem
agendis oleditio ḡrior q̄ p̄uaricati-
o ḡrior iudicet. et in faciliōrib⁹ mī⁹
q̄ onerosis p̄ceptis dāpnabiliōr q̄
act⁹ laudatior est imet. Itē b̄nard⁹
Multi dem⁹ sub p̄ceptore quieti ui-
uū. quos si iugo absoluas. uideas
non posse quiescere nec se ullomodo
eq̄lib⁹ seruare in oris. simplici ac
sine q̄rela it̄ fratres p̄sari. sup̄ fra-
tres nō solū inutiliē s̄ etiā insipientē
et neq̄ eleuari. mīme quidē egentes
magistro nec tamen idonei magiste-
rio. Ab̄ moys̄ i col. p. Nullo uicio tā-
p̄cipit d̄yabol⁹ mōchū p̄rahit ac p̄-
ducit ad mortē. q̄ cum eū neglectis
consilijs seniorum suo iudicio p̄su-
aserit diffinitioniq̄ confidere. Bern⁹
Nec studium bone actionis. nec otū

sancte cōtemplationis. nec lacrimę
p̄tētis. extra oledientiam accepta
poterūt esse deo. Non dabit in oledie-
tiā copiam sui tantus oledientie ama-
tor. ut mori q̄m in non oledire ma-
luerit. Qs ergo non erutescat obsti-
natus esse in consilio suo. q̄n suū ip̄a
sapientia deseruit. Unde i euange-
lio luce dicit de saluatore. Subdit⁹
erat illis. P̄ria uoluntas sic dicitur
non quia hominis p̄ria est eo q̄ a
d̄yabolo ē. s̄ q̄a omnia sibi appropri-
at. P̄ria igitur uolūtas grāde ma-
lum ē. q̄ fit ut bona tua tibi nichil p̄-
sint. P̄ria autem uolūtas ē. que nō
cōis cum deo et hominibus s̄ nostra
tantum. quando quod uolumus nō
ad honorem dei nec ad utilitatē p̄ri-
mī. s̄ satisfacere cupimus p̄rijs mo-
tib⁹ aīōr. Qd̄ em̄ odit de⁹ ā q̄d p̄uit.
p̄t p̄ria uolūtatē. Cesset p̄ria uolū-
tas. et ifern⁹ nō eit Aug⁹ O q̄ enor-
me uitiū ē iote diētiā. q̄ āgelo p̄didit
celū. a de p̄adisū. saul regnū salomo-
ni a d̄re di. et iote diētib⁹ tollit celū.
Gg⁹ Rōnūq̄ nob̄ h⁹ mūdi p̄spera. n̄
nūq̄ intent̄ ad uisā sciēdū sūope ē q̄
obiā in adūsis ex suo aliqd̄ h̄re d̄z. et i
p̄speis ex suo ād oīd̄ nō h̄re. q̄te⁹ in
aduersis tanto sit gloriofior. quan-
to diuino ordini etiā ex desiderio
ungitur. et in p̄speris tanto sit me-
lior. quanto a presenti ip̄a quam di-
uinitus accipit gloria funditus mē-
te separatur. Moyses inuitus sus-
cepit principatū. et paulus oledi-
endo auid⁹ ad iherusalem uinculā-
tus ascendit. Questio est. quare
tam pauci inueniuntur uere et per-
fecti oledientes. Respōsio ē generalis

de omnibus pfectis virtutibus: q̄ oēs
eqz rare sūt apd mōles. **N**ā pauci
vē hūiles. pauci vere paciētes. pau
per casti. mites. q̄z perfecte vī
tes p̄cipue q̄ ad sui apicē sūt diffici
lime attingibiles: et p̄ditio humane
fragilitatis tepida est nimis et in
firma. **S**ed p̄ solucōe questiois ppo
sue. alia ē q̄stio mouēda: vīz. **A**n sit
difficili p̄cipere q̄ obedire. **A**d hanc
rudis quisqz subito respōdebit iocū
do dicēs: faciliū est p̄cipere. s̄ non
eqz facile obedire. **V**ez fioratus et ex
pertus longe aliē iudicabit. **C**ōstat
namqz q̄ p̄cipere est act⁹ virtutis he
royce: obedire autē virtutis purgato
rie. **H**oc ē dicere: q̄ ad p̄fectos spec
tat p̄cipere: ad imp̄fectos at̄ pertinet
obedire. **S**i ergo imp̄fectus p̄cipit. a
lienas p̄tes agit: tū q̄ qd agit nō in
telligit: tū q̄ fiduciam implendi mā
datū nūq̄ per exēplū p̄buit. **D**icit ei
quidā scūs p̄r notabile v̄bum. **E**go
nūq̄ p̄cepi aliqd: qd p̄ ope n̄ impleui.
Quā hec est firmissima s̄ntia scōz cōtē
de hac materia loq̄ntiū: q̄ an⁹ vita
despicit̄ restat ut eius p̄ceptio ac p̄
dicatio p̄tēpnat̄: q̄uis per hoc subdi
ti ex toto si excusant̄. **D**icit em̄ b̄tus
augustin⁹. q̄ talis modus in obedi
ētia tenēdus est: ut in malo nō p̄sen
tias bonis. nec malis in bono cōtra
dicas. **E**t b̄tus ḡg⁹ dicit. q̄ nūq̄ per
obedientia malum fieri debet: licet a
liqū bonū deat p̄ obia:z inēmitti. **I**n
ueniūt et alia multa scrip̄. et etiā q̄
dā reuelacōes facte q̄busdā de obia i
plēda nō solū q̄ ad p̄latos p̄bos. s̄ e
ciā q̄ ad discipulos: dūmodo nō sint
mala et illicita q̄ p̄cipiūt. **F**aciliē hec

loq̄mur: s̄ ad p̄pagandā p̄fraz obia:z
in subditis adhuc ip̄fās debile iunā
mē p̄tuli⁹. **Q**uis nesciat difficultatē
h⁹ negocij. q̄n de saluatoe scriptū le
gi⁹. cepit ih̄s facē et docere: tū dis
cipuli tātis q̄uabāt anxietatib⁹ ad
obediēdū. ut dicerēt. q̄s p̄t salu⁹ fieri:
Silit q̄ ad scōs patres q̄ p̄fecte ill⁹
exēplū imitati fuerūt: ut sciz semp
p̄l⁹ exēplo facēt q̄ impio mādaret:
tamē q̄ paucos vere obediētes fili
os generare poterāt. etiā cū oratio
b⁹ multis. **Q**uid ergo mir⁹ si in
discreti. indisciplinati. leues et ociosi
p̄lati austere et indignabūde p̄cipi
ētes. nullos ad perfectā obediētia fi
lios educāt. **Q**uid mir⁹ si nūllos bo
ne voluntatis discipulos deiciāt. **D**e
istis. re illis. **N**ō est efficax doctrina
solo v̄bo p̄cepte ardua: vbi nulla p̄
fecte virtutis exēpla suffragant̄. **S**i
q̄dē imp̄fecti discipuli totū impossi
bile arbitrant̄ quicqd̄ q̄ue ip̄sis im
ponit̄: si non p̄us ab alijs hoc adim
pletū p̄p̄exerint. **U**nde patz q̄ hec cause
due sunt. quare perfecta obediētia
paucissimos habet cultores: q̄ rar⁹
valde est qui perfecte nouit p̄cipere:
et similiē pauci sūt qui ita fortit̄ p̄hi
ciunt. ut ad omnia p̄cepta cōplēda
cōstanti animo sufficiāt. **D**e hoc sic
dicit rich⁹. **D**uo sunt q̄ solēt perfectio
nem obediētie p̄p̄edire: adest ne co
gamur vel amata deserere. vel aspe
ra tolerare. **S**ed si semel amore ab
stinētie vel paciētie. perfecte anim⁹
incaluerit: p̄tinus ad omnē obediē
tia absqz vlla contradictioe se sub
dit. **Q**ui em̄ tam aduersa perpeti. q̄
in prosperis delectari apud semet.

ipsum statuit. q̄ difficultas eius obedi-
entiam ulterius minui poterit. **Cō-**
tra ista duo impedimenta duo sūt
remedia applicanda. q̄tenus tantū
bonū in seruis dei salubre p̄fectum
paulatim accipiat. ac vsq; ad p̄fectam
obedientie v̄tutem coopante dñi grā
excreseat. **Primo** quo ad p̄latos ē
sciendū. q̄ si ipsi in omni v̄tute sunt
bene exercitati. tūc exhortatioe hac
opus non habent. **Hoc** tamen nullibi
efficacius apparet. nisi in p̄fectu dis-
cipulorū. sicut ap̄lus **Iohānes** osten-
dit dicens. **Maiorem** horū non habeo
grām. q̄ vt audiam filios meos i re-
ritate ambulare. **Si** aut subditi sub
eorū regimine non p̄ficiant. solēt to-
m̄ p̄lati p̄mū seip̄os corā dño i secre-
to cordis cubiculo accusare. timētes
ne forte ipsi sint i causā. maxime at-
tendētes illud b̄ti ḡg. v̄bi. quod p̄la-
tus p̄e cūctis debet esse in p̄teplacōe
suspensus. et tāti meriti apud deum.
vt hoc eis impetret qd ex se non pos-
sunt. **Debet** etiam p̄latus diligentis-
sime adūtere illam trinam interroga-
tiōē dñi qñ dixit. **Petre** amas me?
Pasce agnos meos. **Et** illd. **Ego**
sum pastor bonus. **Et** cū similibus.
q̄ idē ḡg. in suo pastoralis districtissi-
me p̄sequit. **Huic** pulchre alludit il-
lud magni p̄iarche **Jacob** respon-
sum. quo vsus fuit ad esau fratrem
suum volentē secum p̄gere in itinere.
Rostri ait dñe mi q̄ paruulos habe-
am teneros. et oues ac boues fetas
meas. quas si plus in ambulando fe-
cero laborare. morient̄ vna die cūcti
greges. **Precedat** dñs meus. et ego
seq̄r paulatim sicut videro paruulos

meos posse. **Non** indiget similitudo
ista expositioe. **Dicit** p̄his. q̄ sit mag-
na salus bestie si v̄iat i seruitiū ali-
cuius hominis. p̄pter curam et pui-
dētiam quam ex hoc p̄sequit. **Sed**
vtinam hec additio inter homines p̄-
uaēt. vt talis esset sollicitudo pro ai-
mabus xp̄i sanguine redēptis. q̄his
ē p̄ iumentis insipientibus quibus
non ē intellectus. **Absq;** dubio si hec
ita fierent. subiecti bone voluntatis
talēto p̄diti sub tali pastore cotidie
in melius p̄ficerent. **Seneca** attes-
tante qui ait. **Seruos** hostes n̄ ha-
temus. si facimus. **Sic** cū inferiore
vivas quēadmodū teā supiorē vi-
uere v̄lā cūctos subiectos placitos
habebis. **Remissius** em̄ impanti me-
lius pareatur. **Itē** ḡg. 21. mō. **Qui** ab
vno quolibet bono subiecto retinet. ne-
cesse ē vt m̄lta p̄cedat. ne obedientis
mens interat. si a bonis omnibus re-
pulsus ieiunat. **Vñ** dñs ade arborē vni-
cā p̄hibuit. oēs alios p̄cessit. **Sem-**
per ergo p̄latus ad modēstia et ele-
mentiam tēdat. et sic roborebit eius
auctoritas. et p̄ficiet subiectorū v̄tili-
tas. **Et** b̄tis **Bernardus** sup cūctica p̄-
mone 23. pulchre de hoc loquit. et ali-
bi sepius. **Melius** ē em̄ teste be-
ato **augustino** vt in futuro iudicio
arguat de nimia misericordia. q̄ de
nimia seueritate. **Semp** etiam pui-
dere tenet diligenter. vt in p̄cipiēdo
non exponat subditū p̄iculo aliam
peccati mōrtis. qd sepe fit qñ dure a-
git in hijs q̄ sūt de p̄prio beneplacito
suo. q̄ n̄ requirit ad salutē ex nēccitate.
Et regula ē infallibilis. **Q̄** quicūq;
exponit se aut p̄mū suum scienter

periculo p̄m̄i mōlis: peccat mōlter.
Magna ergo sollicitudo ē p̄latis ne-
cessaria in p̄cipiēdo: ne se ⁊ subditos
inuoluāt dura ip̄nēdo sic maḡ cā. a-
lioq̄n sic olim robōā finē tribulatiōe
plenū inueniēt. **N**ō mēt̄ vitas q̄ ait.
Qua mēsua mēsi fueritis: remeietur
vobis. **E**t vulgarit̄ dr. **T**alē tibi fili-
ua vocē resonat: q̄lē idamaueris ei.
Stūs q̄ ierom̄ in idē tēdit dicēs. **H**o-
norēt ep̄i deicos q̄li deicos: vt et ip̄-
sis a deicis q̄li ep̄i honor deferatur:
iux̄ illd̄ oratois damicij. **C**ur inq̄t e-
go te habeā vt p̄ncipē: cū tu me n̄ ha-
beas vt seātore. **E**p̄i etiā sacerdotes
se sciāt esse nō dñōs. **H**ec q̄ capit ca-
piat: sciēs vācī scriptū esse: q̄ itelli-
gēs gubnacula possidebit. **A**duertat
ec̄ p̄lat̄: q̄ finis ē potior q̄ ea q̄ sūt
p̄pter finē. **E**x q̄ seq̄t̄. q̄ p̄lati sūt
p̄pter subditos. magis q̄ subditi p̄-
ter p̄lati. sicut vulgarit̄ dr. nō ē con-
uētus p̄p̄i abbate s̄ abbas p̄p̄i cōuē-
tū: dēo s̄ s̄mā; b̄i augusti. p̄lat̄ ex
animo substratus debet esse pedib⁹
subditor⁹: semp̄ q̄rēs p̄desse nō p̄esse:
et plus oib⁹ cōdātus: q̄ q̄ in sublimi-
ori ē loco collocatus. t̄āto maiorib⁹
ē p̄ialis circūsept⁹. **S**i ergo p̄pter
feruorē p̄p̄ie voluntatis incaute s̄b-
ditor⁹ animas q̄s meliorandas sus-
cepit. peiores effecit: horreda ei il-
la s̄mā sapientis cōminabit̄ q̄ dicie.
Durissimū iudiciū his qui p̄sūt eie:
exiguo autē misericordia p̄cedet. **E**t
dñs in euāgelio. **Q**uis putas ē fide-
lis seruus et prudens: quē cōstituit
domin⁹ super familiam suā: c̄. **S**i
autē dixerit malus seruus in corde
suo. moram facit domin⁹ meus veni

re: ⁊ cepit paucere cōseruos suos: c̄.
Veniet domin⁹ et diuidet eū p̄tem;
eius ponet cū p̄p̄ocitis: ibi erit fletus
et stridor dētum: vt habet̄. **M**at. 24.
Et ezech. 34. dr. **D**e pastorib⁹. c̄.
Quod infirmū fuit n̄ cōsolidastis: q̄d
egrotum non sanastis: quod fractū
est non alligastis: et quod abiectū
est non reduxistis: ⁊ q̄d pierat non
quesistis: sed cū austeritate impa-
batis eis et cū p̄o. c̄. **P**luā ibi. **F**or-
te dicat aliq̄s. **S**i ita fiorate et sobe-
p̄latus hr̄ se debet in p̄cipiēdo: ergo
raro vel nūq̄ aliq̄s subditor⁹ ad v-
rā obediētā pueniet. **I**tē videtur q̄
multa dicta s̄cōz alit̄ sonāe videtur:
viz q̄ crebro frāgē sūt volūtates
subditor⁹ ⁊ p̄cipue religiosor⁹: vt obe-
dientie assuescāt. c̄. **Q**uod iux̄ s̄māz
s̄a thōe. q̄ dēa s̄cōz melius intelligi
ex ip̄orū vitā: q̄ ex eor⁹ lib̄s. **H**ic at̄
mos s̄cōz patz semp̄ fuit vt sibi p̄p̄is
duciōra. subiectis at̄ m̄iōra ip̄one-
rēt. **S**p̄qz vneābili ⁊ amabili cū
discipulis p̄sacēt. **S**i at̄ aliq̄n duā
iusserūt: hoc cū tali modē amie ⁊ pui-
dētia fecerūt vt utilitati cōi nichil s̄b-
trahēt: sollicitē p̄santes viēs singu-
lor⁹: et p̄ q̄ singul⁹ expediebat. p̄cep̄
moderabāt. **U**nde patet q̄ non m̄i-
norī sollicitudine p̄ infirmis tenebāt:
ne idiscrete guarēt. **E**t si aliquando
ab hac discreciōe ā ip̄i ā alij abereas-
sent: statim p̄uenerūt et ad p̄stinā mo-
deratiā reuenerūt: auisantes scrip-
to et v̄rto sequaces suos. ne simili
feruore se subditosq̄ p̄cipitaret. **Q**uod
autē obicitur. quasi ob hoc nemo ad
p̄fectā obediētā possit p̄uēire: stolidū
et grossū ē: nec sapit aliq̄ disciplinā.

Virtus enim non vehementia acquiritur
sed probatur sicut castitas forte non ignitis
iaculis extruitur. sed iam extructum probatur
an resistendi firmitatem habeat. prope
tamē esse eque forte etiam si nunc iaculis
impetatur. Sic est de anima studiosa que prope
esse perfecta in semetipsa per occultam gratiam
quod quis foris per exercitium hoc nulli
innotescat. Regulariter etiam loquendo. re-
hemētie siue impetus magis impe-
diunt perfectum virtutis quam iuuant. Et licet
aliqui factum legantur ut quidam discipuli
ex indiscreto precepto platōrum perfe-
rantur. tamen propter hoc non est dogma
tensandum vniuersaliter omnes platos
proferre debere quia indiscrete pro-
cipere. quia ea que sunt per se mala omnino
sunt vitanda quoduis occasionaliter inde
aliquid bonum posset venire. secundum illam
regulam communissimam. Non sunt facien-
da mala ut veniant bona. Exemplum
datur de pseudeo martire qui quidem malum
fuit et tamen maxima inde bona pro-
uenerunt non pseudeo virtutibus aut in fi-
de adhuc puulis sed in ipsis martiribus. et
per pseque totum ceterum ex constantia ip-
sorum gloriosissimos triumphos obtinu-
it. Sic indiscreti rectores quique aliquos
qui fortuito ad bonum virtutis perducit
licet ipse peccet. sed tamen multo plu-
res putantur quia precipitare solet. Ad-
uertat ergo sensatus platus illam
cuiusdam sapientis doctrinam multo
discretionis sale conditam. Rectorem te
posuerunt. noli extolli. Esto in illis. qui
vni ex ipsis. Curam illorum habe. et sic
prohibetur et omni cura explicita reuocatur
ut letetur propter illos. et ornamentum
glorie accipias coronam et dignitatem
consequis congregationis. His verbis

bene intellectis. nescio quid recti dicti.
quod secum persequi poterit. Et de salua-
tore nostro ysaias 42. capitulo. propheta
uit dicens. Ecce seruus meus suscipiam il-
lum electus meus complacuit in illo anima
mea. Non clamabit neque accipiet per-
sonam. nec audietur vox eius foris.
Calamum quassatum non conteret et linum fu-
migans non extinguet. In veritate edu-
cet iudicium. Non erit tristis neque tribu-
lentus. Hec qualiter impleta sint euan-
gelicus textus clare ostendit. Ex su-
perhabundanti autem legitur leatū perpe-
dixisse sancto dementi sicut in itinere
suo idem clemens testatur. quod tanta pie-
tate et humilitate dominus ihesus erga suos
discipulos tenebat. ut cum ipse silentem in
nocte ad orandum surgeret diligentis-
sime circumspiciebat eos. quia tenerrie dili-
gebat eos. omnibusque platibus exemplum
probens. ut magis subditos amore quam
timore administrare studerent. In fini-
ta de hac materia leguntur exempla. ad
utramque partem de philosophia. Vnde quidam be-
nigni plati cum sibi credito grege profe-
cerunt. Et eorum duri defecerunt. Sed si
hec non legissemus. certe tanta vidi-
mus et audiuius. ut in timore dei
de his auctores platos auisare quod ne-
cesse non est possemus. Heu quanta scandala
quanta pericula. sed animositates. sed pesti-
ones. sed homicidia. sed leshones. inua-
siones. desperationes. apostasie. et ve-
sanie. et perpetue et insanie. ac des-
tructiones personarum multarum bone vo-
luntatis euenerunt propter indiscretum re-
gimen platōrum in diuersis statibus ec-
clesie et sanctis et approbatis religi-
onibus. Que omnia ex leui fantillu-
la puolantiū displicentiarum traxere

origine et paulatim sub colore pallia
te iusticie in horredum igne apte mali
cie exteuerunt. **H**ec q̄ cordetinus ad
uertit. puto q̄ ex difficilia p̄tica regi
nis aīaz dicet. facilius esse bene o
bedire q̄ bene precipere. et q̄ scā is
ta virtus obīe maius detrimētū pa
tiantur regulariter loq̄ndo ex defectu
p̄cipientū. q̄ obedientiū. **S**i q̄de pla
tus debet diligēter agnosce vultū pe
coris sui. nec ulli p̄l imponē q̄ p̄o
re q̄at. nedū p̄ robur corpōale. s̄ mul
tomagis p̄ robur mētale. **Q**uod si ita fi
at. omnes subditos bone volūtatis
de q̄bus nūc loq̄mur hēbit obeiētes
cū spe certa apli p̄ficiēdi. **S**i at du
re p̄cedere p̄cedit et ipōnē ḡua q̄ nō
fūt de nātate salutis. **S**ta h̄c mo
dici tōe volūtatis sp̄iaulū exsuffla
bit. et inuēiet finē solitū tōa tribu
lāōis. quem n̄ speāuerat futurū. **E**t
tūc dolebit. s̄ heu tarde. **R**egula est
mōālis valde nōbilis. **S**i c̄ indiḡtio
puocat idiḡtōe. s̄ temiuolentia tem
iuolentiā. **S**i c̄ ira irā. sic māsuetudo
māsuetudiez. **S**i c̄ p̄mptitudo p̄mpti
tudiez. **S**i c̄ pietas pietate. et sic de a
lijs oibz. **Q**ui ergo vult vt diligat. p̄
ueiat diligendo. q̄ vt b̄us aug⁹ di
at. nulla ē maior puocatō ad amādū.
q̄ p̄ueire amādū. **R**is ei dur⁹ ē aī. q̄
dilōez et si n̄ vult ip̄edē. nolit ip̄edē.
Hac dilōe h̄ita. p̄ ad oīm v̄tutū ex
citā seare. access⁹. et p̄serā ad obiaz.
q̄ h̄c ip̄a dilōe modēante oīm ē faci
līa et seauissīa. sic ex̄ta ea absente o
mīū ē difficilia. **Q**uātūaīqz ḡ p̄lati p
loco et tpe crebro n̄te hēant vicijs ī
diḡti et subiectos inuolūat. semp tū
ad dilōis et temiḡtatis seauissimū ē

reuerat ac illos q̄s iuste rep̄hēdūt.
figs v̄e caritatis demisceat et cū p̄pas
siōe clem̄t sup̄ortet. q̄te 9^h pietatis
colludio ip̄os ad reāandū et obīedū
efficaci⁹ inuicet. **S**i ē alia via melior
ista. rep̄ie n̄ potui. **I**a em̄ de hoīb⁹ tōe
volūtatis loq̄mur paulatim educādis.
donec ad p̄fōez sp̄ualē ex̄cescat. **Q**uod
si mī⁹ faci⁹ ē eos in ip̄fōe tollere q̄
de v̄tice sanir. i. delūie ḡcie p̄at. p̄ci
pitāe ac mortī sp̄us īfelicis tōe. reue
ta ī hac p̄ri multi m̄gne lēatūē v̄i de
fecerūt. p̄fā illi q̄ iux̄ sm̄az b̄ā ābrosij
aī tps rapiebāt de cellul⁹ ad īfulas.
coacti simul discē et docē. **S**m̄a ē val
de solēis ap̄d mōāles. q̄ neō digne
et v̄tilit p̄esse p̄. n̄ mōēs subditorū p̄
fēe ex̄pt⁹ fuit p̄ p̄p̄ia v̄itā. n̄ em̄ scire
p̄uicē p̄ p̄p̄ia ex̄piētā. q̄lic subiectis
opati deat. **D**icit p̄hs. ī p̄mo rethoi
re. q̄ p̄ncipai et p̄esse nātū ē delcābi
let et p̄ p̄ns seruī et subesse ē tediosū
nātū. **S**i c̄ p̄cludit seī. q̄ q̄ nescit p̄uē.
nec p̄ncipai scit. **R**ō iā dca ē. **A**urū q̄
volūtās ē p̄o. seip̄az mouēs. iō facile
obeit sibi p̄i. et difficile alteri. q̄ oīa
inexp̄tus ā ignorat ā vix credere p̄t.
Vidi⁹ q̄sdā p̄elatos grandia fecisse
dum alijs p̄cipere habebāt. qui p̄st
ea redacti ad humilitatis statū aīc
tis infirmioēs fuerūt. m̄mis q̄ de
fecerūt. **T**antis ergo difficultatib⁹ si
mul p̄arētib⁹. necesse ē vix moralē
caute ac sapientē incedere. et si non fu
erit h̄y modi exp̄tus. alijs sūope ero
dē d̄. donec m̄stēiū v̄bi h̄y plen⁹ itel
ligat. **D**emū ēstat adhuc vnū. quod
valde p̄latū mouē debet vt temiuolū
se suis subditis exhibeat. ac hūilita
tis exemplum p̄teat. v̄i. admirāda

em dignatio: de q̄ sapiens loquitur
dicēs. **O** q̄ tu? a suavis ē dñe spūs
tu? i nob. **N**ō ē ali? de? q̄ tu. cui aīa
ē de oibz: tu at dñator v̄tutis cū tran
q̄llitate iudicas: a cū m̄gna ruerētia
dispois nos. **D**ocuiisti em populū tu
um qm̄ oz iustū eē et hūanū: a bone
spei fecisti filios tuos: qm̄ iudicēs das
locū i p̄cīs p̄nīe. **C**ū q̄nta ergo dili
gētia iudicas filios tuos? **P**rela
t? igit aī sit vicari? dei i trīs. **F** totū
posse suū hoc exēplar d? imitāta in i
ferēdo v̄dētaz tard? eē: a ad bñficē
tiā sedul? **D**e hoc sic legit i qdā nobi
li libello q̄ affēbit scō thōe: q̄ ititulāt
de bñtudīe et̄na. **N**ō solū illa sup̄na
bñtudīe mīat aīa hūilitatē xpi qm̄ i
trīs exhibuit: s̄ mltomagē a iplāmat
ad amādū deū hūilitas dīna. **N**ā de?
op̄s singlis āgelis s̄asqz aīab? i tm̄
se subicit q̄i sit su? emptici? singloz:
q̄libet v̄o ip̄oz sit de? su? **A**d hoc inu
endū tñhēs mīstrauit illis. dicēs in
ps̄. **E**go diridij estis: et filij excelsi
oēs. **S**ūme q̄ppe p̄fūs de? ibi aple
bit qd h̄ docuit. **Q**uāto maior es hū
lia te i oibz? **Q**ui q̄uis p̄sit oibz? dig
tate a dīna maiestate: oibz? tñ sbicē
hūilitate. **O** q̄ raro ista duo p̄ueniūt:
oibz? p̄esse p iusticiā. a tñ oibz? subesse
p hūilitatis gr̄ciā. **I**deo mīat hec aīa
cū aōre. **V**alde at iplāmat aīciā a p
huatē nūq̄ velle p̄eē vel parē eē: s̄ o
mibz? a i oibz? velle subesse. **H**ec at hūi
litas cāt ex mltitudīe v̄tutis a dī
ne nobilitatis: sic arbor ex mltitudīe
fructuū inclināt. **S**ic vacua spica
stat erecta: et plena dep̄d; inclina
ta. **S**ic gallina ple fecūda v̄cē di
mittit: sterilis hīncinde garrula dis

currunt. **E**t dñs. **M**at. 20. dicit ad disci
pulos suos. **S**citis qz p̄ncipes gētū
domināt eoz: a t̄. **N**on ita erit inter
vos: s̄ quiqz voluerit inter vos ma
ior fieri sit vester minister. **E**t q̄cūqz
voluerit int̄ vos p̄m? esse. erit vester
seru? sicut fili? hoīs nō venit minis
trari s̄ ministrare. **Q**uiaqz igit pla
tus hec s̄a spūs dōgta obseruat: p̄ci
piendi auctoritatem etiā in hīs que
ad salutē n̄cāia nō sūt iuste habet.
et vtilit̄ administrat. **Q**z si tūc sub
diti nō obediūt q̄uit p̄eant: et iuste
q̄rele locus ip̄i plato relinq̄t. **S**im
autē sine fiore qdāqz mēs suggesse
rit libere p̄cipiat. n̄ attētis q̄ dca sūt
p̄ ora a scripta scōz: nō p̄t iuste q̄ri
de inobediētia subditoz: qm̄ nec ip̄e de
obediētia debita sibi bñ p̄sa? ē. **S**i em
ip̄e facēt qd debet: iustū esset vt sibi
fiēt a subditis eē hoc ad qd ip̄i se sb
tali p̄dicōe obligarūt. **R**eō em sane
mentis alicui a indiscrete a maluo
le p̄cipē volenti se subdet: qm̄ qd t̄a
ta ē in corde discipuli spes a fiducia
de prudētia a p̄bitate m̄gā siue pla
tū: qz p̄ sano p̄silio h̄z vt ei maḡ cre
dat de se q̄ sibi p̄p̄atqz sub tali p̄po
sito et p̄dicōe eū sibi in p̄rēz ac sp̄itu
alē p̄ntē assuit. **A**dūtat itēz et iterū
sensat? plat? q̄nto sit debito p̄uēt?
q̄nta sit obligatōe t̄ailept? **C**auēat
caueat. ne si alit̄ fecerit. p̄ci ip̄i disci
pulo sit iuste q̄rele loc? ap̄d distitū
iudicē qz imiqz decept? sit. q̄ econp̄u
ta qm̄ discipulus ip̄e q̄ sp̄abat iuēē pi
ū pastore. clemēte educatore ac strē
nuū defēso. q̄lē v̄tīz oz eē platūā
potissime q̄rulat se repisse dūz exac
tore. amāz rep̄hēso. ac indigbūdū

peripitat orē. **N**ō hic sufficit plato q̄
d̄z eē magister p̄fūs ī spūalib⁹ illa
puerib⁹ excusacō. q̄ fuit in ciuitis q̄
erga discipulū gessit bone volūtatis.
q̄n sub ei⁹ baculo moit. quē apli⁹ vi
uificacō debueat. h̄ multo forci⁹ retri
t. q̄ in vitate corā deo cū sana p̄scia
dicē possit. q̄ discipulū in nullo neg
lexisset. ā idiscrete gūauisset. ā aliē
tate ruine occasiōez p̄stitisset. **U**nde
bātis iēom⁹ de platis loq̄ns d̄t. **O**ia
q̄ platus fāt l̄ d̄t. nōbilia d̄nt eē. vt
quicq̄d aḡ. q̄cūq̄ loq̄t. doct̄ia sit. **N**ō
multū distat in vitio. vel decipē posse
vel decipi. **S**ic colūba eē studas. vt
ne q̄q̄z serps eē desistas. **Q**uā sit ac
difficile talē se exitere n̄ spūali grā
dei assistente. nouit apls q̄ dixit. **X**pi
bon⁹ odor su⁹ deo. in his q̄ salui fiunt
et in his q̄ pereunt. **A**lys quidē odor
mortis in mortē. alys āt odor vite in
vitā. **E**t ad hec quis tā p̄done⁹. **U**bi
sup̄ d̄t glō. **A**pls bene agēs. bene vi
uēs. iusticiā d̄to p̄dicabat. et ope de
mōstrabat. imitās doctore vitatis
xpm. ac. **E**t seq̄t. **N**os su⁹ odor xpi.
et p̄ nos deus hec opat. ac. **E**t alibi.
Neq̄q̄ plātāt neq̄q̄ rigat ē aliq̄d. h̄
q̄ incrementū dat de⁹ glō. **F**rusta o
pari⁹ oia moliet̄ extrāsecus. n̄ crea
tor. int̄secus latē oparet̄. **H**ec a a
lia filia wābiles ac deo digni plati
p̄fiterātes. valde hūiliāt spm suum.
studiose iustētes ne iueiant̄ q̄si ad
ulterātes v̄bū dei. q̄d tūc sit. q̄n sibi
pprii sūt et subditis gues. **S**tudet
in op̄ sūmis conatib⁹ tales se exitere
p̄ strenuā vitā. vt nullū scādālū in
cordib⁹ subditoz pariat p̄ abitū vāe
glorie. ā suauē carnaliū illecebrāz

delatationē. ā inerte quietē. ne hec ip
si subditi vidētes cupiāt a iugo se arē
subiectionis absolui. ac piter ai ip̄is
fuis platis deliciā. ad platiūsq̄ ob
tetu vane libtatis āhelaē. **S**criptū
est. **N**acē ē vt uiant scādala. **V**erūp
tamē vt hoi illi. p̄ quē scādālū venit.
Reuera timendū est. q̄ istud scāda
lū pre alijs sit maxime destructiuū
eccl̄astici status. **S**i namq̄ in tali
rigore plati viuerēt vt olim s̄a p̄res solebāt.
nēo platiū desideāz p̄mo oblatas
suscipe formidat̄ susceptasq̄ enūci
are toto corde studēt. n̄ ī quātū sūce
ra xpi caritas ip̄m ad tātū laborē cō
pellēt. essetq̄z efficax exemplū trahē
di ad obediētā a ad omnē spūalem
p̄fectionē bone volūtatis subiectos.
Sz q̄ teste saluatore ac p̄dicēte ha
būdabit iniquitas et refrigerat̄ cai
tas multoz. īualuit v̄spellis hostis
et tulit exēplāia wāz. v̄tū ab ec
clesia dei. ita vt lugubre cāticū illud
iā frequētē mesti cogamur. **S**aluū
me fac domine. q̄n deficit sc̄is. ac.
Referūt etiā sc̄i doctores q̄ hec nora
vsq̄ ad pulchrā colūpnā sacre reli
gionis puenerit. in tantū vt vix ali
q̄d vestigiū p̄stine sc̄itatis remāserit.
ex q̄ vsq̄z hodie fioratis ac reuēdis
platis multiplex labor exoriet̄. tū q̄
delapsa restaurat̄ p̄ vto n̄ sufficiūt.
tū q̄ id q̄d stae putat̄ cotidie ruinā
minat. **Q**uib⁹ igit̄ ip̄os fides dixerit
n̄ gūiū onerz portitōib⁹ in via lubcā.
q̄ vehemēter exultant si ā viā finies
aut ab onere supportari mereātur.
Non vtiq̄z dubiū est. quin hec pato
la sit tēp̄is istātis. q̄n p̄ tp̄alib⁹ sus
tētantis labor gnd̄s p̄cedit. et fr̄is

spiritualis paucis nimis. a nullus episcopus.
 Neu multis indigeat. nec tamen fer-
 uide pasci. **P**uto quod quicquid platus ab
 hoc plero sudore absolui non desideat.
 quod digne officium platus non impleat.
 Olim prelati summa iocunditas fuit.
 quando latore suum in profectu discipu-
 lorum ianem nequaquam esse credebant. **Q**uo
 ad secundum. videlicet quod bonum o-
 bedientie impedit propter desiderium subdi-
 torum est sciendum. quod si deus huiusmodi et aliorum
 communis humana natura feruissimum
 optat libertatem. ideo non aliquid intueiret
 tam magna. nunquam se subderet homo hominibus
 quod sperat se propter breuem seruitutem
 longam consequi libertatem. ideo ad tempus
 aut necessitate coactus. a utilitate il-
 lectus unus alteri se subdit. **O**patur
 autem in filiis gratie quodam occultata vis
 quam obedientiam vocat. que voluntatem
 inclinat ad subiectionem sponta-
 neam propter aliquod bonum excellentissi-
 mum non iam statim accipiendum. sed in spe
 ac multiplici paciencia expectandum.
 Et inde est quod duplicem difficultatem
 obedientie habet. etiam antequam ad opus pro-
 cedat. tunc quod est nature contraria. tunc quod
 merces in longinquum differat. **H**abet
 proinde innumera difficultates ra-
 tione opis. sed quod diuersa sunt que pasci-
 piunt. **E**t ideo non est mirum quod multa
 vere obedientibus prima promittuntur. et plu-
 ra scripta scriptorum de his locantur. **D**ez ne
 homines laqueum inciderent propter nimiam diffi-
 cultatem eius. idcirco multum discrete re-
 gulata est etiamistica obedientia que necessaria est
 ad salutem. ita ut audiret homines bonae volun-
 tatis sit bene suffeibilis. **U**bi est aduen-
 dum quod complex obedientia est etiamistica. scilicet generalis que
 est omnibus personis. specialis. que spectat ad ali-

quos et non ad omnes. sed quam coniungat ad
 multa tenet ad que solutus non tenet. et
 princeps similiter ad multa tenet ad que
 subditus non tenet. et sic de alijs omnibus iuxta
 additionem vniuersaliusque. **E**t iste due
 species plures habent emulatores nec
 aliquid nobiliter difficultatis. propter animum
 a libertate et utilitate. **T**ercia est obedientia si-
 gularis que cadit sub voto perpetuo secundum
 consilia euangelica nichil relinquens lib-
 tatis in hominibus totum hominem in perpetuam
 redigit seruitutem. **E**t hec est maxi-
 me difficilis et multa gratia indiget.
 habetque paucos emulatores sed mul-
 to pauciores perfectos auctores. que sci-
 ad apicem ipsius perficiunt. **U**nus secundum sanctum
 thomam. et alios. ista duplex est. que
 quidam est sufficiens scilicet que se ex-
 tendit ad omnia que regulare ouersa-
 tionem concernunt secundum modificatio-
 nem regule bene intellecte secundum quam
 religiosi profiteri solent. et subduntur
 suis prelati. **A**lia est perfecta. que ad
 omnia licita se extendit. nullum sibi ter-
 minum prefigens. ista de superogatio-
 nis ad accumulandum profectus pertinet. ad quam
 extendenda nullus subditus tenet. sed religiosi
 ad eam tendere tenentur sicut ad omnes alias vo-
 luntates perfectas. **A**lia autem obedientia que discretiva
 dicitur. que idcirco in omnibus obedit sibi licitis sibi
 illicitis non est utrumque. sed vacillans quodam stul-
 ta nulla ratione regulata. **C**eterum de alijs
 que discipulos ad vniuersam obedientiam habere
 debent plura deus sunt superius. que breuita-
 tis gratia omitto. et libere plene de his habent.

Sed? **O**bedientia dicitur **h**ilari. **v**elociter
 disciplis. **h**iliter. **h**umiliter
 indesinenter

Contra septuaginta proprietates. **Co. 20.**

Hoc actum. 2. multitudinis
crederetur erat cor unum et anima v.
na: nec erat quisque eorum qui possidebat
aliquid suum esse dicebat: si erant illis
omnia communia. **It. v.** Vir quidam nomi-
ne ananias propter uxorem suam saphira
fraudavit de pretio agri: et ait ei pe-
trus. Cur temptavit sathanas. cor-
tuum mentiri te spiritui sancto: et frau-
dare de pretio agri? Nonne manes tibi
manebat: et remanens erat in tua po-
testate? Quare posuisti in corde tuo
hanc rem? Non es mentis hominibus? sed deo.
Et cecidit ananias et exspiravit. Et
filius propter uxorem eius: et c. Et factus est ti-
mor magnus in universa ecclesia. **Mat. 19.**
Si vis perfectus esse va de et vende omnia que
habet et da pauperibus et veni et sequere
me: et habebis thesaurum in celo. **Ibid.** Et
ait petrus. Ecce nos reliquimus omnia:
et secuti sumus te. Quod ergo erit nobis? **Ihs**
autem dixit illis. Amen dico vobis: quod vos
qui secuti estis me in regnatione cum sede-
rit filius hominis in sede maiestatis sue:
sedebitis et vos super sedes iudican-
tes tria tribus israel. Et omnes qui reliquerint
domum vel fratres aut sorores aut patres aut matres
aut uxorem aut filios aut agros propter nomen
meum: centuplum accipiet: et vitam eternam
possidebit. **Iuc. ix.** Nemo mittens ma-
num ad aratrum et respiciens retro: aptus
erit regno celorum. **Greg.** Sunt nonnul-
li iustorum qui ad comprehendendum cultum
perfectioris acriminidum altiora iterum appe-
tunt: exterius autem delinquant. **Aug.**
Querentibus regnum dei et iusticiam eius
non debet subesse sollicitudo ne ipsis ne-
cessaria deficiant. Bonum est facultates
cum dispensatione pauperibus erogare:

melius propter intercessionem sequendi dominum in infirmitate
nate: et absolutum sollicitudine egere cum
christo. Omnis propter inopiam nobis est inopia.
Non ita laudamus ioseph cum frumentum dis-
tribuebat: sic cum carcere habitabat.
Non tibi displiceat paupertas tua: melius
ea dici potes iuvare. Vis cognoscere quod
locuples sis? Celum emit. Quibus the-
sauris proferri possit: quod paupertati vi-
de indulgetur. Ut ad regnum celorum ve-
ret dives possessione sua obviare si po-
tuit: nunc obicit ut acceptum pueriat. Fe-
cundus est ager pauperum: cito reddit do-
natibus fructum. Via celi est pauper: per quem
venit ad preteritum. Incipe erogare: si non vis
errare. **Ieron.** Dicitur et vestit divitiis
sunt christianorum. Facile omnia contempnit: qui se
cogitat moriturum. Humanas terrenasque
opes contempnit: ut illi placeas pauper:
cui difficile opulenter placere potes. Ob
hoc maxime amanda est paupertas:
quia adulationem non habet. Diffici-
lius arrogantia quam auro et gemis
caremus. His enim abiectis inter-
dum gloriosis sordibus tumemus: et
venerabilem paupertatem populari
aure offerimus. Plus enim est ami-
um deposuisse quam cultum. Non absque
amictu lineo incedere: sed precium ves-
tium linearum non habere lauda-
bile est. **Ambrosius.** Nichil gravius
quam ut fratres nostros pauperiores
superbo oculo despiciamus: conformes
nobis intollerabili repellamus fasti-
dio: nostra indignos gratia iudican-
tes quod sunt inopes: cum paupertas fa-
cilis sit deo quam thesaurus acceptior.
Greg. Rarum valde est ut qui aurum
possident ad requiem tendant: cul-
pa cum defendit gerant: et incessanter

culpa crescat fauorib⁹ enucta. Pau-
peritas in iopia mētis ē: nō in quāti-
tate possessionis. Nā aui cū paup⁹ tate
tene ouēit diues est: et econtra.

**Contra temptacōes verboritatis
et loquacitatis. ¶ C. 31.**

Duid. Vir linguosus nō diget
in ira. Proū. 13. Qui custodit
os suū custodit aīaz suā. Qui at in-
cōsideratus ē ad loqndū: sentiet ma-
la. Itē. pū. 12. Lingua sapiētū salūtas:
labiū veritatis firmū erit in ppetuū.
Itē. r. In multiloqō nō deest pām. Ia-
cob. 3. Qui nō offendit vbo: h̄ p̄fātus
est vir. Et p̄mo. Sit oīs hō velox ad
audiendū. tard⁹ at ad loqndū: tar-
dus ad irā. Eccl. 20. Sapiens in v-
bis seipm amabilē facit: gēcie at stul-
torū effundēt. Nō sapiēs tacebit vsq;
ad temp⁹. lasciu⁹ autē et imprudēs nō
seruabūt temp⁹. Ibidē. Qui multis
vīt vobis ledit aīaz suā: et q̄ p̄tatem
assūit iuste odiet. pū. 10. Sapiēs cor-
de p̄cepta suscipiet. Stultus cedit la-
bijs. Eccl. 21. Qui p̄car ē ad loqndū
odibilis erit. Eccl. 21. Tacit⁹ et sensa-
tus hōrabit. Iero. 2. Btā lingua q̄ nō
nouit n̄ de dñis sermonē tēre. Diu-
phidera quid loqndū sit: et adhuc ta-
cēs pūde ne quid dixisse pēniteat.
Sapiens qd loq̄ multa p̄us confi-
derat: quid. aut que. quo loco vel tē-
pore dicat. Verba tuoluē. et apd im-
peritū vulg⁹ amū. tacōem sui facē:
indocorū hominū est. Nichil tā facile
q̄ vilem pletem et indocā. mobilita-
te lingue decipere: que quicquid non
intelligit plus mirat. Ambrosi. 2. 3.
plures vidi loquēdo in peccatū inci-
disse. vix quēpiam tacēdo: ideoq; ta-

cere nosse q̄ loqui difficilius ē. Scio
loqui plerosq; cū tacere nesciant. Al-
liga sermonē tuū ne luxuriēt. ne las-
ciuat: et multiloquio p̄cā sibi colli-
gat. sit restrictior et ripis cohercat:
cito lutū colligit ap̄mis exūdās. Ju-
gū sit vōb tuis et stateā atz mēsū: vte
grauitas in sensu in p̄mone p̄odus
atq; in v̄bis modus. Ingreddi mors
per ostiū tuū si falsū loquaris. si tur-
piter si p̄cāci: postremo si vbi non
oz loquaris. Periculū ē dicere nō so-
lū falsa: s; etiā vera. Quod viciū q̄dri-
pātū est: Vel adulaōis vel auaricie
vel iactātie. vel loq̄citatē incaute.
Verba tua nullū doli velamē obtē-
dant. nullū habeant fraudis inuo-
lucū: vt et puritatē habeant et pleā
grauitatis sint meritorū q; tuorū tibi
eterna p̄seitas tuo ore p̄aia ē: nec
tibi soli s; pluribus p̄greget. Greg. 2.
Tempus tacēdi et temp⁹ loqndi. Dif-
creta vicissitudine p̄sanda sūt tpa:
ne ā cū restāgi lingua dz per verba
se in vtilitē soluat: ā cū loqui vtiliter
p̄t semetip̄am pigre restāgat. Si
aut incauta loatio in errore pertra-
hit: ita in errore indiscretū silentium
eos qui erudiri poterāt in errore de-
relinquit. Valei⁹ episcop⁹. Et loqui
et tacē p̄fectio est. Est at vsq; p̄tis
causa. v̄borū tenuisse mensurā. Aliq;
ciēs nimia tacitūctas stulticie assē-
bitur: sicut et v̄borū nimietas ad fu-
rorem referē. s; illd sapientie. Est ta-
cēs nō habens sensū loquele: et est
tacēs sciēs tēpus apti tēporis. De q̄
re si nū requiras sententiā arbitrij:
iā malo aliquis tacendo stultus: q̄
nimū loquendo iudicetur insanus.

Hugo. Scholares nūc a nolūt a nes-
ciūt modū pgruū in discēdo seruare
patiores ad loqndū q̄ ad tacēdū
ideo multos studeōs paucos sapiē-
tes inueimus. Pitagore vero discipu-
li a. amē in silēcio didicerūt. **Aug.**
Abste ut multiloqū deputē qū nēta-
ria dicūt: q̄ntalibet sermonū multi-
tudie a. p̄lixitate dicat. **Inguosus** il-
le w̄tur qui nō curat qd a. quomodo
loq̄t: dūmō ad loqndū admittit: de o-
tute sibi nulla sollicitudo ē. **Idē aug.**
Nō placet s̄mā tullij: q̄ nullū inq̄t ū
q̄ v̄bū emisit q̄ reuocare vellz. **Que** q̄
de laus q̄uis p̄clarissima videat: tū
credibilior de minimū fatuo. q̄ de sapi-
ēte p̄fō. **Ego** igit̄ ab hac excellentia
tā longe absū: ut si nullū v̄bū qd re-
uocare veli p̄tulerō. fatuo sū q̄ sapiē-
ti filioz. **Illi** quippe scripta sūt auc-
toritate dignissima: q̄ nullū quidē v̄-
bū nō reuocare vellet: q̄ qd reuocare
deberet emisit. **Angit** me plana ora-
ciana s̄mā. **Nescit** et v̄x emissa reu-
ti. **Nō** in igit̄ tulliana blādīt gloria
illa: q̄ s̄as applicāda qui spū scō lo-
cuti sūt. **Cassiodorus.** Quis hōim sic
cautus sit. ut si inter emulos loq̄tur
nullū eius verbū inaurat aliq̄ q̄sti-
onē. **Difficilis** res ē: linguā in lubco
fautiū p̄stitutā. vitatis rigide tenere
mensurā. **Si** incaute freena larent:
freq̄nter cōtra se loquūt. **Facili** em
culpa tacēdo refugit. q̄ loq̄ndo. **Se-
neca.** Quēadmodū sapiēti v̄io inces-
sus modestior p̄ueit: ita orō p̄ssa non
audax. **Sūma** ergo sūmaz hec eit
tibi: tardiloq̄ te esse iubeo. **Pitago-
ras.** Nō multis v̄bis op̄ est: s̄ effica-
cibus. **Crisp.** Malicia nō docet s̄mōi

bus: s̄ excitat. **Unde** malū hominē
tacēdo meli⁹ q̄ r̄spōdēdo vincē potes
Sen Imago aī sermo ē: q̄lis vir ta-
lis oracō. **Magnū** ē v̄cis et silēcij tē-
pamentū: garrulo n̄ r̄spōdere p̄ui-
tiū ē. **Conscientiā** aīci nullus inueit
lingue p̄ceps. **Canib⁹** a. testijs mos
ē: q̄nto pl⁹ defecerit viriū. tāto magis
lacratibus indulgē. **Linguā** cupidita-
tēq̄ opp̄tēsi n̄ potes. paululū t̄mitte
te. **Sepe** ea q̄ sanari r̄acōe n̄ poterāt:
sanata sūt tēpore. **Valerij** maxim⁹
Salon cū alijs loq̄ntibus taceret: t̄-
terrogatus v̄tz p̄pter iopiā v̄rbōz
an q̄ stultus esset taceret: r̄spōdit.
Nemo stultus tacere p̄t. **Cur** igit̄ so-
lus linguā cohibes. **Quia** iq̄t dixisse
me aliq̄ p̄mittit: tacuisse nūq̄. **The-
otus** in p̄uitio tacētā rustico inquit.
Ex doctis hoc solū habes. **Socrates**
garrulū volentē discere sapiētie p̄e-
cepta duas mercedes poposcit: v̄nā
ut taceret. alterā ne loq̄i disceret.
Gney lenaulus augur. diuiciarum
maximū exēplū nobis reliquētū es-
set auarissimus tāta illi iopia erat
sermonis. ut nūmos cici⁹ emitteret
q̄ v̄rba: dicēs a studijs se obductū
nichil tātū in se cōgestū q̄ntū p̄didis-
set relicta eloquētia. **Seneca.** Loq̄
ignoābit: q̄ tacē nesciet. **Sapiēti** ex-
pedit tacere p̄ se: q̄ loq̄i contra se.
Xenocrates. Loq̄nti audā audi in-
quit melius: os v̄nū a natura auēs
autē duas accepimus. **Nichil** eq̄ p̄-
derit. q̄ quiescere: et minimū cum a-
lijs loq̄i et plurimū secum. **In** hoc
incaute ut libentius audias q̄ loqua-
ris. **Qd** tacitū velis. nemī dixeris. **Au-
ribus** frequentius. q̄ lingua v̄tz.

Tacitas stulto homini per sapientiam est. Ta-
cere nescit: qui nescit loqui. Item. quidam ling-
ua mēbris est difficile est ad regendum. et u-
tile bonum remedium. quia per ut in plurimum hu-
mana natura peccatrix est ad loquendum et p-
ceps: ideo tamen dimisisti quod humanis oracu-
lis tacitas vult loqui magis laudat.

**Contra temptationes ariditatis et
Induotionis. Cap. 22.**

Saluator. Luc. 18. Oportet spiritum ora-
re et non deficere. Mat. xi. Amen
amen dico vobis: quicumque orantes petitis.
credite quod accipietis. Mat. v. Orate
persequentibus et calumpniantibus vos.
Mat. vi. Sic autem orabitis. Pater
noster qui es in celis. agnus dei. v. Si-
ne intermissione orate. Tobie. iij.
Omni tempore benedic dominum: et pectus ab eo ut
digat gressus tuos. ps. 28. Oculi mei
semp ad dominum. It. 62. Sic adipe et
pinguedine repleat anima mea. It. 28. O-
ratio mea in sinu meo putat. ps. 138. Et
si eis non profuit ego tamen non sum mea mē-
te frustratus. Thos. 22. q. 32. Oro
propter effectum spiritualis solacionis quam p-
sentia licet affert. dupliciter habet virtutem res-
pectu futuri effectus: scilicet virtutem merendi.
et virtutem impetrandi. Oro autem sic et qli-
bet alius actus virtutis habet efficaciam men-
di in quantum procedit ex radice caritatis:
et proprium obiectum est bonum eternum et frui.
torem memur. Deuotio autem nichil aliud
esse videtur quam voluntas quedam prompte et
dedisse ad ea que pertinent ad dei fauorem:
et effectus est leticia spiritualis. ps. 138. ps.
mei: fui dei et delectatus sum. Cris. Ne-
re nichil dignum est quod offeratur deo: quam pura
oro. Quicquid enim aliud obtulit est de
natura: oro vero est de nobis. Nichil est ita
tribile dyabolo et his que imponunt ab

eo cogitationibus ut mens divina medi-
tans et huic fonti spiritus impatens. scilicet per
vltimam: quia non solum per talem occupati-
onem obstruit aditus demoni et et
imissionibus ad domum non vacante:
sed etiam quia iugis deuotio ex assidua
meditatione conseruata inuisa est
ei. Michee. vij. Nostra translatione ha-
bet claustra oris tui. Ab eo qui dor-
mit in sinu tuo custodi orationem tuam
id est a dyabolo: ne impediatur eam.
Augustin. Oratio si pura est si cas-
ta fuerit: celos penetrans vacua non
redibit. Hoc licet orare: quod licet de-
siderare. ait dominus. Petite et da-
bitur vobis: querite et inuenietis: pul-
sate et aperietur vobis. Non tantum
hortaretur ut peteremus: nisi dare
vellet. Erubescat humana pigritia:
plus vult ille dare quam nos accipere:
plus vult ille misereri quam nos a mi-
seria liberari. Dicunt fratres in egip-
to crebras quidem orationes habere:
sed eas tamen breuissimas et raptim
quodammodo iaculatas: ne illa vigi-
lant erecta que orati plurimum necessa-
ria est per productiores moras eua-
nescat. atque hebetetur intentio. Ora-
tione melius soluitur dubia quam inqui-
sitione alia. Iacobi. i. Si quis vestrum
indiget sapientia: postulet a deo qui
dat omnibus affluenter et non im-
properat: et dabitur ei. Postulet au-
tem in fide. nichil hesitans. Qui autem
hesitat: similis est fluctui maris: qui
a vento mouetur. et circumfertur.
Non ergo est timet homo ille qui acci-
piet aliquid a domino. Vir duplex a-
nimo: inconstans est in omnibus vijs
suis. Item 8. Petite et non accipitis:

eo q̄ male petatis. **Ps.** Iniquitate si
asperi in corde meo: non exaudiet
dominus. **Psido.** Hoc est remedium
eius qui viciorum temptamentis es-
tuat: vt quociens quolibet tangitur
vicio: tocies se ad orationem sub-
dat: quia frequens oratio impug-
nationem vicioꝝ exiguat. **Glō.** sup
nūi. Plus valet vnus sc̄is orando:
q̄ innūi p̄cores orādo. Oratio sc̄a ce-
lū p̄trāt: q̄mō hostes in trīs nō vin-
cat. **Jerom.** Ieiunio sanāt pestes cor-
poris: orōe pestes mētis. **Beṛ.** Max-
ime psolacōes ab aīcis dei in orōe re-
cipiūt. **Aug.** Multi lāguēscūt in o-
rādo: et in nouitate p̄sionis sue fer-
uent orāt: postea lāguide: postea fri-
gide: p̄ea negligent. q̄si securi sint.
Vigilat hostis: dormis tu. Orō si pu-
ra ē: si casta fuerit: celos penetrans
vacua nō redibit. Nec credas te ha-
bere meli⁹ for̄ q̄ fili⁹ dei: et in oracōe
tersate indiscretio fuit q̄ petebat cō-
tra honestatē. **Ambrosius.** Sit ora-
tio pura simplex: dilucida atq; ma-
nifesta: plena grauitatis et ponde-
ris: nō effrenata vel affectata elegā-
tia: s; non intermissa gracia. Despi-
ciuntur orationes leues: diffidētes:
inutiles: seculi auris anxie plene: et
vex sep̄raliū implicite: bonoꝝ op̄ꝝ
fructibus insecunde. **Jerom.** Iei-
mio passiones corporis: oratione pes-
tes sanande sūt mentis. Dominus
noster faciens clemencie sue pōdera
atq; mensuras: interdum nō exau-
dit clamātem vt enim proleat: et ma-
gis prouocet ad rogādum: et q̄si ig-
ne excoctum: iustiozem et puriozem
faciat. **Gregorius.** Ille deo verā ora-

tionem exhibet qui semetipsū q̄ pul-
uis sit videt humiliter: qui nil sibi s-
tutis tribuit: qui bona q̄ agit esse de
misericordia p̄ditois agnoscit. Quā-
to grauiori tumultu carnalium pre-
mmur: tāto orationi insistere arde-
cius debemus: q̄ per orationem de-
us in corde figitur: et lux amissa re-
paratur. Veraciter orare est: ama-
ros in compunctione gemitus et nō
cōposita verba resonare. **Bernard.**
Quādo fidelis et humilis oratio fu-
erit et feruens: celum sine dubio pe-
netrabit. Vnde certum est: q̄ vacua
nō redibit. Nemo vestrum peruipe-
dat orationem suam: dico enim vo-
bis: q̄ ipse ad quem oramus nō pr-
uipe dat eam. Postq̄ egressa est de o-
re nostro: ipse scribit eam in libro su-
o: et vnum ex duobus sperare indu-
bitāter possumus: quoniam aut da-
bit quod petimus: aut quod nouit
vtilius. **Cris.** Nō vce clamosa pul-
sands est deus: sed cōscientia verā
placāndus: q̄ non est vcis s; cordis
auditor. Orans nichil nouū faciat
quod aspiciāt homines: nec vce cla-
met: nec manus expādat: nec ocu-
los tollat vt notabilis fiat. **Colo.**
dei cōsiliū diaboli non querit: colo-
nus autem diaboli et si dei cōsiliū
querit nō inuenit. Vnde fir orat vt
prosperet: et fornicator sibi crucis
signum facit vt nō cōprehēdatur: et
tanto citius capitur: q̄ nescit iustū
domin⁹ p̄cīum criminibus dare.
Ps. Qui vult cum deo esse: frequen-
ter dz orare et legē. Quādo ora⁹ cū
deo loq̄mur: quādo legi⁹ deus loq̄tur
nobis. Perumq; bonū si liceat et si

utpote; nō licet: meli⁹ ē orare q̄ legē.
Hoc est remediū eius qui viciōrum
septamētis estuat: ut q̄ciēs q̄libet
vitiō cāgit tōciens oracōem fundat:
q̄ frequens oracō ipugnacōem vici
or̄ extinguit. **Cassiodō⁹.** Oratio pōita
est p̄ quā ira dñi suspendit: venia p̄
arat: pena refugit: p̄miorū largi
tas impetrat. Cū dñō loq̄t: cū iudice
fabulat: p̄sente sibi facit quē videre
non preualet: ad penetrabilia iudicis
admittit: et null⁹ inde respuit nisi q̄
in ea tepidus inuenit. Ipsa est sua
uissima vti⁹ armonie: quādo vix ag
noscit op̄tib⁹ consonare. Nā si hee
due res discrepabili sibi varietate
dissendant: neq̄quā possunt psalmodie
tēporatā efficere cātilenā: nec ad au
res dñi veni⁹ q̄d se mutua contrari
etate confundit. In pānis vincitur
mūd⁹: plorādo supat dyabol⁹: et au
t mille cohortes ad pugnandū suffici
ūt: oratione vni⁹ pauperis inclināt.
Notandū est hic breuiter: q̄ om
nes sancti graciā orationis sic excel
lentissime attollunt: ut omnes defec
tus aliarū vtiū siue gratiarū per
eam supplere soleant: omne consiliū.
omne operationem: omne consuma
tionem: omne inchoationē: omne cō
tinuacōem in ea collocant. **Unde be
atus. Iero⁹. 81.** Egrescentes de hos
picio armet oratio: regredientibus
de platea occurrat anteq̄ sessio: nec
prius corpusculum requiescat q̄ aī
mā pascat. **Ite. Cassia⁹ in col. psa.**
**ac. 11⁹ v̄siali oratio. De⁹ in adiu
torium meū intēde. ac. in adūs ut e
ruamur: in p̄speris ne extollamur
inaccessabili⁹ fundēda est. Huius v̄s**

culi meditacō in tuo pectore idirupta
voluat. **Hūc in ope q̄libet siue misere
rio vel itine p̄stitutus decātaē nō de
sinas. Hūc et dormiēs et residēs et
in vlās n̄ritatib⁹ meditare. In hūc
modū mltā dca sanctorū repiūt: con
formia ad ill⁹ saluatoris. O; semp
orare et nunq̄ deficet. **Nec tñ sic itel
ligendū ē. q̄ si nūq̄ sit cessādū. q̄d eē
ipossibile: s; p̄tinuacōe ordiata. Vñ
de b̄tū. Aug⁹. q̄ fr̄es in egipto cre
bras quidē orōes hñt: s; eas tñ bre
uissimas et rapti q̄dāmō iaculat⁹:
ne illa vigilanē erecta q̄ orati pluri
mū n̄ritaria ē. p̄ p̄ductiones moras
euanescat atq; ebetēt intentio. **Her
praxis oradi ab ipsa n̄ritate trahit
radicē: et fructū facit ex lite alitate
dina. Vnde dat̄ exēplū de mendicis:
et de his q̄ sūt in p̄uilo maie p̄stitu
ti ā alia n̄ritate: q̄ oēs optie sciunt
orare. Null⁹ ergo ab ex̄citio orōis
saltē n̄ritae ad salutem p̄ se legitie
exausat. p̄mimo q̄nto aliq̄s paupior
extiterit tāto meli⁹ fiat medicare. **Ad
tutissimū igit̄ sancte orōis refugii
nos p̄tē dete⁹: q̄te⁹ in dñō om̄is n̄rit
actio ichoet et finiat. Regi⁹ ioseph da
uid ac magnos illos vios dei aīcos
tūc p̄spē egisse q̄n dñm p̄fuluerūt: et
q̄n ip̄i ip̄sulco q̄i de se p̄fisi ad opus
exierūt. p̄ne semp p̄clitati sūt. **Non
ē ergo p̄uipendēdū h̄mōi studiū orō
is p̄tinuē: q̄ verax ē filij dei p̄missio
q̄ dixit: petite et dabit v̄b̄ ac. Oīa ec
c̄iaistica officia et ex̄citia spū scō in
sp̄itate aī orōē īstituta legūt ac fre
q̄ntāt. **Richil g⁹ meli⁹ nob: q̄ ut si⁹
cotidiai medici dei. Cont̄ septuagē
ps̄ciē erronee dubietatis vacillacōis.************

Paulus. Gloria nostra hec est. **Capitulum**
testimonium p[ro]p[ri]e n[ost]re. **Job. 21.** Nō
rephēdit me cor meū i[n] cō vita mea. **P[er]**
Job. iij. In hoc cognosca[m] q[uo]m ex veri
tate sum[us] et in p[ro]p[ri]e eius suadem[us]
corda n[ost]ra: q[uo]m si rephēderit nos cor
n[ost]rū: maior ē de[us] corde n[ost]ro et nouit
o[mn]ia. R[ati]o si cor n[ost]rū nō rephēderit nos:
fiduciā h[ab]emus ad deū ut quicquid pe
tierimus accipiem[us] ab eo: q[uo]m m[an]da
ta eius custodi[us]. et ea q[ue] sūt placita
corā eo faci[us]. **P[er]** Petri. 3. Saluos fa
ciat baptisma[n] nō carnis depositio sor
diū: s[ed] p[ro]p[ri]e bone interrogacō i[n] deū. Et
seq[ue]nti ca[pitulo]. Nemo v[est]rū paciā q[ui] ho
miciā a fur a[cc]it. Itaq[ue] et hij q[ui] pati
unt s[ed] volūtate dei: fidei creatori cō
mēdat a[n]i[m]as suas i[n] b[en]eficijs. **Aug[ustinus].**
Quid obē illi si de illa tabula eū hu
mana vult delē ignorācia: si eūdem
de libro viuētū nūq[uam] p[ro]p[ri]a deleat cō
scia. R[ati]o et si bonū q[uo]d de nobis d[icitur] i[n] mē
te nō inuēit: magnā d[icitur] in nobis tris
ticiā g[ra]t[ia]re. Et e[ss]et. si malum q[uo]d de
nobis dicit[ur] i[n] mēte nō inuēit: i[n] mag
nā dete[ct]o leticiā p[ro]filiere. **Ambrosius.** Bene si
bi p[ro]p[ri]us falsis nō d[icitur] moueri p[ro]uicijs:
nec est i[n]are plus p[ro]p[ri]is i[n] alieno esse
cōuicio q[uam] i[n] suo testimonio. **Greg[orius].** In
o[mn]e q[uo]d d[icitur] sēp tacite recurrē debem[us]
ad mēte: i[n] interiorē testē et iudicē re
quirē. Quid em[en] p[ro]dest si o[mn]es laudent
et p[ro]p[ri]a accusat: a q[uo]d potest obē o[mn]es
si derogēt a sola p[ro]p[ri]a defendat. **Sa
p[ientie]. xvij.** Sēp p[ro]funt seua p[ro]bata p[ro]
p[ri]a. **Ps[almus].** Nulla p[ro]p[ri]a g[ra]uior. p[ro]p[ri]a cōscie.
Vis at nūq[uam] esse tristis: b[on]ū viue. Se
cū mēs tristiciā leuē sustinet. Bō vi
ta gaudiū sēp h[ab]et: p[ro]p[ri]a at t[ame]n sēp
p[ro]p[ri]a ē ei. Nūq[uam] seant[ur] ē re[us] a[n]i[m]a. Mēs

em mala: cōscie p[ro]p[ri]is agitat[ur] stimu
lis. **Hugo.** Sub o[mn]ia pelle: vulpia
p[ro]p[ri]a: abscondēbā. **Vulpia** plane p[ro]p[ri]
entia. tepida cōsatio. a[n]i[m]alis cogita
tio. ficta cōfessio: breuis et rara com
pūctio. obia sine deuocōe. orō sine in
tēcōe: lāo sine edificacōe. p[ri]mo s[ed] cir
cūsp[er]e. **O** q[uo]d dura sūt i[n] ista v[er]ba q[ue]
loq[ui]t[ur]: q[uo]m meip[s]m loq[ui]ndo seio. **Perip[et]**
tū q[uo]d nō me p[ro]p[ri]ore nego s[ed] p[ro]p[ri]i meū
cognosco: erit fortasse ap[ud] deū p[ro]p[ri]um
iudicē i[n] p[ro]p[ri]a v[er]ie ip[s]a cōgnitō cul
pe. **Idem.** Trāq[ue]lla p[ro]p[ri]a ē q[ue] o[mn]ibus ē dul
cis. nulli g[ra]uior. v[er]tes a[n]i[m]o ad grāz i[n]i
mico ad p[ro]p[ri]a: cūctis ad b[e]n[e]uolētiā.
q[uo]b[us] p[ro]p[ri] ad b[en]eficiā: a[n]i[m]i d[omi]n[us] nec sua
p[ro]p[ri]a i[n]putat. q[uo]d nō fecit. nec aliena q[uo]d
nō approbavit. nec negligentia q[uo]d
non tacuit: nec superbiam. q[uo]d i[n] vni
tate p[ro]māsit. **Idem.** Cōscia bona t[ame]n
ē religiois. tēplū salomois. ager b[en]
d[i]c[i]s: ortus deliciā. rediatoriū au
reū. gaudiū āgeloz. archa federis.
thesaur[us] regis: aula dei. hitaulum
spūs s[an]c[t]i: liter signatus a clausus a
i[n] die iudicij ap[er]iēdus. **Cass[ianus].** Quid ac
q[ui] putat vbi bō p[ro]p[ri]a p[ro]d[i]t: a i[n] q[ui] p[ro]p[ri]
p[ro]ficiet hō. si inocētiā amisit. **P[ro]p[ri]o a
p[ro]p[ri]o i[n]tella[us] h[ab]et m[an]ie de p[ro]p[ri]a ē adu
tēdū: q[uo]d h[ab]et vna m[an]abilis difficultas:
cui[us] t[ame]n p[ro]p[ri] q[uo]dā felicit[er] ignorat. Et ē h[ab]et
i[n]t[er] s[an]ct[us] b[on]i aug[ustinus]. s[ed] aliq[uo]d de s[an]c[t]a
te et i[n]firmitate corp[or]ali. Si ei p[ro]p[ri]
medicus dicat aliam s[an]c[t]i hōi. obpua
stōchū: ille i[n]deat. nescio q[uo]d est stō
ch[us]. Itaq[ue] medic[us] r[ati]o debet. **Felix** ignorā
tia. R[ati]o si aliq[ui] stōchū doluisse: b[on]ū
sciēs q[uo]d a vbi eēt stōch[us]. Sic i[n] p[ro]p[ri]o.
q[ui] h[ab]et bōz a s[an]c[t]a p[ro]p[ri]a: s[ed] i[n]cēit a s[ed] i[n]t[er]
ablat[us] i[n] via d[omi]n[us] vix sciūt q[uo]d sit p[ro]p[ri]a.**

Et si q̄s dicat eis. caueo a mala cō-
scientia. r̄ndebūt. **N**escim⁹ quid loq̄-
ris. nichil v̄m q̄ tale aliquid expti su-
mus. **S**i ille quē cotidie p̄scia affli-
git remordet p̄bat a. bñ sentit aut
p̄ci⁹ male. q̄s stimulos. q̄s dētes. q̄
flagella. q̄ comitrua. seā ferat p̄scia.
Amputādo igit̄ breuif hec p̄ciula v̄-
niūsa. possu⁹ dicē q̄ ille q̄ cū brō pau-
lo ap̄lo sentit intus testimoniū p̄scietie
q̄ i simplicitate a sinceritate dei p̄usa
ē sit in hoc mūdo. a libent̄ velit oredi
re his q̄ sp̄m dei hñt. dicēte dño. qui
v̄s audit me audit. talis nō h̄z timē
a facie serpētis h̄z morētis occulte
iactos. q̄uis tñ n̄ statū libēt ab oī
 inquietudine infna p̄t excitū v̄tutis.
Non em̄ ē oīo bonū signū. nullū sen-
tire scrupulū siue p̄scie remorsū. stā-
te hoc cū multiplici p̄ursu v̄ialū co-
tidie. q̄ merito hoīem bone volūtatis
p̄stare debent saltē modēate. h̄z suffi-
cit q̄ liber sit a p̄scia p̄ci mōrtis. **H**⁹
ē dicē. q̄ nullū p̄cm mōrtis v̄m q̄ p̄misit
q̄d nō sit p̄fess⁹ q̄ntū i meōria fuit. a
libent̄ p̄stari vellet si ei⁹ meōriā h̄ret.
cū p̄posito emēdandi ac de cetero ca-
uedi p̄ dictamen discreti p̄lati sui. a
alteri⁹ locū ip̄i⁹ tenētis. **Q**uiaq̄ sic
stat. h̄z bonā p̄scia. a merito d̄z esse p̄-
fētus. q̄ si mille ānis flēt a ieiunaēt
et se flagellaret. regulariter loq̄ndo.
etia n̄ p̄t sibi maiorē c̄titudine dāē.
Ex v̄ltra velle n̄s ip̄acientē cōri. esset
noua sp̄s inobie. q̄ faciliē p̄figēt ad
gñde illd p̄cm q̄d ē tēptatē deū. **H**ic
igit̄ ē finis h̄z m̄a p̄tice loq̄ndo q̄ ad
hoīes bone volūtatis. et in hoc satis
hñt a pacē bonā ip̄is ep̄romissā. **I**a
em̄ nō hñt q̄d v̄ltra faciāt. et iō dñs

de ip̄o debitor ē. q̄ op̄ie nouit nos
nō posse p̄ libitu celos sc̄ndere. **D**ez
q̄ latissimā ē mateia hec in scripturis
sacris et doctorib⁹ eccl̄asticis. ideo si
volu⁹ eā plani⁹ intelligē oī paulisp
ab hoc tñquillo portu discedē a p̄ va-
rias tēpestates labioh⁹ nauigare.
sp̄ tñ cū tali p̄posito q̄ iuuatē dīma ḡ-
tia ēdea⁹ in idipm hoc ē in eūdē since-
ritatis et simplicitatis scē portū. **A**li-
oquin q̄ longi⁹ euagāemur. eo p̄ci-
lo h̄z et īfrauol⁹ vel d̄ oīo deuij ab itē-
to sine frustraemur. **M**agnū ei⁹ p̄ui-
legiū ap̄d deū scā simplicitas h̄z vt
bñs. ḡg. dē. q̄ ip̄e simplex ē. a simpli-
cib⁹ appropiat. **I**nterādo igit̄ laboīc-
tū istū. occurrit p̄mo cōsidēdare q̄d sit
p̄scia in re. 2⁹ q̄lic fiat. 3⁹ q̄re tā diu-
sa noīa sortiāt. 4⁹ q̄s fruct⁹ ei⁹ a pi-
culū. **Q**uo ad p̄mū viz q̄d sit p̄scia.
ē dicēdū p̄ sc̄m thōm in sūma de veri-
tate q̄. i. a. q̄ p̄scia d̄r a p̄scire q̄d ē fil-
sciē. **V**n̄ et nomē p̄scie h̄gificat appli-
cāōez sc̄ie ad aliqd. a ob hoc p̄scia n̄
ē h̄tus l̄p̄. h̄ ē act⁹. noīat em̄ sc̄iam
cū collatione. **V**n̄ p̄scia d̄r q̄si actual
sc̄ia. **E**t in hac h̄gificāōe p̄ordāt oīa
q̄ de p̄scia dicūt. **Q**uelibz em̄ sc̄ia ad
aliqd applicat p̄t. **V**n̄ p̄scia n̄ p̄t no-
mināē aliquē h̄tū sp̄ealē vel aliqm
pōz. h̄ noīat ip̄m actū. q̄ ē applicatio
c̄aiz habit⁹ vel c̄aiz noticie ad aliq̄
actū p̄ticularē. **P**bat ec̄ istd sic. **N**ā p̄-
scia d̄r excusāē vel accusāē. h̄ n̄ excu-
sat aliq̄s l̄ accusatur n̄ p̄ q̄ actu ali-
qd p̄sideat. g⁹ p̄scia ē act⁹ aliq̄s. **Q**uo
ad seādu viz q̄lic iste act⁹ sū hec ap-
plicat⁹ q̄ p̄scia d̄r fiat. ē d̄d. p̄ eūdē vbi
sup̄. q̄ h̄ expedit p̄mit tere drāz inē
findeim. p̄scia. et libetū arbitrium.

ex quātū ad aliqd dñt et quātū ad
aliqd pueiunt. **S**inderis nāqz noi
nat absolute habitū natūalē silez ha
bitū pñcipioz: vel noiat ipam pōz
rōis cū tali hitar et qdāqz hoz fueit
nō dēt multū: qz hoc nō facit dubitati
onē n cū nois significatōez. **U**n hīc hu
māe aīe iest qdā hitus nātis q pñci
pia speculatiōez sūaz pñnoscat quē
wca itellatū pñcipioz: ita i ipa ē q
dā hit nātis pmoz pñcipioz opabi
liū. q sūt vlia pñcipia iuris nātis: q
hit ad sinderis pñet: cū officiū ē re
murmurāe malo et incliāe ad bonū.
sic epūso foēs sp incliat ad malū. **E**t
hec sūt duo mētia pñcipia ex qbz ori
tur oīs xpiana mētia p singlos di
es vsqz ad finē vite: et tūc pñcie sta
tus. **E**x iudicio ei sinderis pñet: tō vis
pñcie. et nichiloī dēt ab ea: qz iudiciū
sinderis ē oīs vlt: et nūqz pñt peccare
errare. **I**udiciū at pñcie et libeī arbitri
ē de hoc pñciai actū: et pñt peccare
vel errare. **D**ēnt tū in hoc. qz iudiciū p
ñcie pñstet in puā pñcie. **I**udiciū at libeī
arbitri applicatōe pñcie ad affcōez. **U**n
pñt dici. qz iudiciū pñcie ē iudiciū pñci
oīs: et iudiciū li. ar ē iudiciū elōis. **E**t
sic pñ. qz hoc tria pñciūt et dēnt. **O**o
pñmisso. vidēdū ē iā de illo qd qrebat:
viz qñt ista applicatō fiet q pñcia dr.
Ubi ē adūcēdū pñ. s. thōz. qz applicat
aliqz noticia ad aliqz actū du. **U**no
pñ qz pñdeat an actū sit l fuerit. **A**lio
an actū sit rāis l n rāis. **E**t pñmū qz
de modū applicatōis dicimur hīc cō
sūaz alicū actū qñtū scī illū actū cē
fēm l n fēm hīc ē in cōi vsu loqndi. qñ
dr hoc nō ē de pñcia mea fēm: i. nescio l
nesciū an hō fēm sit l fuerit. **E**t pñ hūc

modū loqndi dr gen. 23. **N**ō ē i pñcie
nātis: qz pñciaz posuit in sacris. **E**t
eccl. 1. **S**cit pñcia tua qz tu crebō ma
ledixisti aliis. **E**t pñ hoc dr pñcia testi
ficat aliqd pñ illd rō. qz testiomū in p
hitente pñcia mea. **S**cdm aīū vero
modū applicatōis quo noticia appli
cat ad actū. vt sciat an rāis sit ac
tus vel n. eccl. vtimur noie pñcie: et hō
duplicit: qz aliqñ cōsūa applicat ad
actū vt digēs i ipm: et pñ hoc dr pñcia i
stigaē l iducē l itigaē. l sollicitatē. **A**
lio applicat cōsūa ad actū p modū
exaīatōis eoz q iā acta sūt. an sint
rāa l n. **E**t sic dr pñcia accusat vel re
mordere. defendē vel excusare: pñ qz
se hīc sic vel alit: ad vel pñ dēam pñcie.
Ut meli itelligat. dicūt. doc. qz i hac
materia ē pñcedū hīc in arte filogis
tica: in q sūt tres pñoes: s. maior. mi
nor et pñclusio. **P**er pñciam em appli
cat noticia sinderis et rāis ad actū
pñciai exaīandū. **V**erbi grā. **S**i
sinderis dr. **N**ichil phibitū lege dīma. fa
ciendū ē. **R**atio subsūt. **C**ōarbitr cū
hac femina est phibitū lege dīma.
Cōsciētia pñclut. ergo ab hoc cōar
bitr ē abstīnēdū: et sic de aliis. **S**i
em cōsciētia pñcat qñ qdā filogismo
pñciai: in q tū adhuc absolute lo
qñdo nullū pñm est: qz vt aug. dr.
volūtas est q peccat et rāe viuit. **T**o
tū ergo pñdū mēti et dēmeiti in volū
tate ē: q dñā actūū suoz dr. **O**pñet
ergo pñ hīc filogismū pñrre libe
rū arbitriū: hīc hīc actū siue applica
tio dēat dici modū hīc bō l mala. **E**t hīc
de pñseite li. ar. ipi pñcie. tūc dr pñcia
bō: si dissentiat. tūc dr mala. **N**on qz
volūtas vel malicia sit fōlter i pñcia:

h̄ q̄ p̄ p̄sciam exatante vtrazq; cog-
noscat. Simili mō dr̄ p̄scia cōmūna-
ta vel mūda. n̄ q̄ inq̄natio sit ī p̄scia
sic in subiecto: h̄ ē in ea sic in cōḡtōe.
Dr̄ em̄ aliq̄s h̄rē p̄sciaz īq̄nata: q̄n a-
lian? inq̄na cōmis sibi ē p̄scius. Et q̄n
ab illa mūdat̄ dr̄ p̄scia pura: q̄si n̄l.
h̄? mali sibi p̄scia. Est igit̄ eadē p̄scia
q̄ p̄us imūda et postea mūda dr̄: licz
nō sit idē act? numero q̄ p̄us sciebat
se q̄s imūdū. et p̄? scit se esse mūdum.
Et his facile iā p̄z r̄nsio ad terciū. q̄
q̄rebat̄ q̄re p̄scia tā diūsa nōia sorti-
at̄: q̄ cū p̄scia dicat̄ q̄si cū alio sciētia.
scit em̄ hō se et cōvolūtate ad q̄se
exatāt: ideo q̄lis ē hō talis ē et p̄scia
sua. Hinc vī p̄fā simplices et māsue-
ti diuīt h̄rē p̄sciaz t̄nq̄llā. sincerā. pa-
cata. serenā. p̄stātē. etāz. bonā. illūi-
natā. **P**audi. cōdātā. scrupulosam
iq̄etā. īsternā. **P**erūsi. malā. īq̄nata
p̄batā. litigiosam. remor dētē. cau-
telatā. seuā. vulpinā. fictā. Et ita cō-
sequēt̄ de alijs sū vicijs sū v̄tutib?
inueniūt nōia apta p̄ significāda hōi-
nis interna dispoēt̄: infallibilis tes-
tis ē p̄scia. Et ita possibile ē q̄ nōnū-
q̄ in vno hōie p̄ varietate ḡciāz ā
vicioz. decies ā vicies vel āpli? vai-
et cotidie ipi? p̄scie appellatō. **V**ene-
rabilis cācellari? ḡson. reducit oēm
p̄sciaz ad q̄tuor mēbra. Quia ā ē bo-
na ā ē mala: et q̄litet h̄z duo: q̄ ā est
etāq̄lla ā ēbata. **P**rima est bona et
etāq̄lla: et hec ē illi? qui p̄cā p̄reita
p̄uit: et p̄mittēda diligenter refugit.
Secūda est bona s̄ turbata: q̄ se la-
uat nō t̄n in dulcedie s̄ in amaritu-
dine: tū ista est domin? in tribulati-
one. **T**ercia est p̄scia mala et turba-

ta: que minus timet dei offensam q̄
peccati infamā. **Q**uarta est mala
et etāq̄lla: ac per hoc sūme pericu-
losa. **I**ta nō timet deum offendere:
nec hōminē veretur scandalizare.
Et q̄ in p̄fundū peccatoz venit. cō-
tempnit: videlicet omne dōcūmētum
aut consiliū bonū. **E**t illi? q̄ nichil est
in quo in tātū puocetur vindicta iu-
dicis: sicut cū securitate peccare et n̄
cessare a peccatis. **V**er? in his poti?
secūdū sanctū thōm. consciencia mor-
tua est. **Q**uo ad quartū. quo quere-
bat̄ quis sit fruct? p̄scie ā periculū
ipi? **D**icēdū q̄ si bene regulat̄ tunc
multiplicat̄ ē utilitas eius: nec q̄d q̄
est ea iocūdi? in hac vita. **E**t ecōtra.
si negligit̄. tunc nichil p̄culosi? nich-
ilq̄ molestius sentit̄: de quo sup̄ ali-
quid dictū ē. **V**aleat nichilomin? bene
regulata consāa p̄cipue ad duo. **P**ri-
mo ad remouēdū īpeditmēta. gratie:
q̄ turbulenta et scrupulosa consāa
maxie īpedit mentē et deiciat per inor-
diatā īsticiā: ne ḡtia bene vcat̄. **E**t h̄z
hec tēptatō vna singularē maledic-
tiōez ānerā: viz q̄ subtrahit se a me-
dijs illis q̄ p̄nt eā curare. **N**ā cetē tēp-
tatōes p̄fugiūt ad ḡciā: hec a ḡtia se
elongat̄: et per p̄ns nulla ē utilitas
in ea: sicut dr̄ **E**ccl̄. 30. **M**ultos occi-
dit īsticiā: et nō ē utilitas in illa. **N**ō
semp conai d̄z seruus dei. vt letanē
incedat in via d̄m et bene de ip̄o sen-
tiat: q̄ bon? ē. nec vniq̄ captiose egit
cū his q̄ cupiūt placere sibi. **S**ecūdo
valeat etāq̄lla cōscia ad impetrādū
a deo q̄dquid iuste poterit desiderari.
P̄ illd̄. p̄ **I**oh̄. iiij. **R**arissimi si cor n̄m
nō rep̄hēdit nos: fiduciā hēmus ad

deū ut q̄quid peccemus accipie⁹ ab eo. **Et ps. 67.** Iniquitatē si aspexi in corde meo: glō. i. si dilexi: n̄ exaudiet dñs. **Et sequit̄.** p̄pterea: glō. q̄ nō aspexi exaudiuit de⁹: et attēdit vocē deprecacōis mee: glō. **Nō** aspiciēdo iniquitatē. puritas oracōis exaudiet. **Verū** q̄ nō opus sanis mediis: s̄ male habentib⁹: ideo de cōscia infirma est h̄ aliqd̄ lacius apponēdum. **Dicit̄** autē cōscia infirma in hoībus bone volūtatis esse p̄pter duos sciz: p̄pter modicitatē sc̄ie: de q̄ dr̄ p̄ ad cor. s. Partētes cōsciam eorū infirmā. sciz: novit cōsilioz ad fidē: q̄ facili⁹ poterāt recidui in errore p̄stinū. putādo aliqd̄ dimitatis eē i idolis. **Et** hec infirmitas surgit ex defectu v̄tutū intellectualiū. **Secūdo** ex dispōe nātūm p̄scia reddit̄ infirma: sicut patz in his q̄ sūt nātūter n̄is aiosi vel audaces: q̄ tales sūt cōf̄ n̄is late p̄scie: et p̄ p̄n̄s s̄ b̄tūm ḡḡ facile p̄sternūt et in varia p̄ccā ruūt. **Siliter** a qui sūt nātūter n̄is meticuloſi. anxij vel pauidi: q̄ cōter tales sūt n̄is stricte p̄scie: et p̄ p̄n̄s a multis opibus tomis ētrahunt̄: et crebro in ḡuissimā p̄cula mōrtis tristitie plabūt. **Silicet** de iōstātib⁹ p̄t̄ exemplificari: q̄ tales hūt p̄sciaz inq̄etā: q̄ oī v̄to doctrine circūferūt. **Ita** duri p̄ciacem. **Dolosi** vulpinā: a sic de alijs p̄ vt tactū est aliq̄lic sup̄. **Et** hec infirmitas surgit ex defectu v̄tutū moraliū: q̄n̄ viz passionēs nōdū sūt b̄n̄ refōrte p̄ ips̄siones eaz de v̄tutū moraliū. **Nec** latet quā antiquus hostis q̄ v̄t. **Leo** papa d̄t. diligētissime scrutat̄ mores a naturas singulorū: se huic negocio i

miscat occulte: vt q̄mliet ad p̄cipiū abducāt: sicut etiā in alijs tēptationibus facere solet. **Et** sic patet q̄ seruus dei ab his extremitatibus sediligēt̄ cauere debet et semp̄ ad medium m̄ti: vt scilicet nō nimis laxus sit aut nimis strictus in cōscietia: s̄ ratio nabiliter discutit statū mētis sue. et ita rē p̄sare h̄uati est. **Extrema** em̄ semp̄ viciosa sūt in omni materia morali. **Nec** h̄ opus ē diuici tractare de illa p̄scia q̄ ex certissimis p̄cedit. a oīni spūaliū viroz iudicio approbatur. vbi nulla dubitacō oriri p̄t: s̄ de illa q̄ indēnt sic vel aliē se h̄z: q̄n̄ sciz hoc respā illd̄ meli⁹. et alio respectu aliid̄ meli⁹ forte apparet sic de alijs. **Pro** q̄ est adūtedū. q̄ duplex ē cā q̄ re s̄a p̄sulūt q̄ n̄eo i talib⁹ dubiosis negocijs d̄z sibi p̄p̄si p̄fidere: a cito sibi p̄sciam facere. siue diffimire. sic a aliē p̄cedēdum. **Prima** ē p̄pter incertitudinē: q̄ p̄scia ē iudicatoriū deuiabile. et p̄t errare: et frequēter errat. eo q̄ incerte sūt p̄uidētie nr̄e: sicut crebro exemplificat dñs in euāgelio: sciz **Jo. 16.** Venit hora: vt omnis qui inficit v̄s arbitret̄ se obsequiū p̄stare deo. **Et** **Mat. xv.** vbi apte resp̄hēdit errore phariseorū: p̄ponētū dictamē cōscietie sue p̄ceptis dei p̄pter traditiones semiorū. **Siliter** et. **Mat. vij.** **Plem⁹** tū apl̄s. h̄ac materiā in eplā ad rō. deducit. et expositoēs desuper multa scripserūt. **Aut** em̄ in capitulo **x.** Testimoniū ei phibeo illis. i. iudeis q̄ em̄lacōez q̄dē dei hūt: s̄ n̄ s̄c̄iaz. **Et** si aliq̄s q̄rēt cāz subdit. **Ignorātes** ei dei iusticiā a suā volētes statuē iusticie dei n̄ sūt subia. **Silicet** a galatas

rephendit. q̄ nō ex aīōitate s̄ ex su-
p̄fluo tōre errabāt: putantes neīnē
absq̄z cīrcūfōne posse saluā. **Et**
in epistolīs ei⁹ maior narratio de p̄-
sciētia: q̄ in oīb⁹ alijs scripturis s̄as
tā noui q̄ vetis testamēti. **Uñ** p̄clu-
dit scūs thōs. v. sup̄: q̄ p̄scīa nō ē p̄-
ma rēgula hūanōz opūz: nō habet
īdēficientē rēttitudinē s̄cī hīndēf. **Et** er-
go maḡ ip̄a hīndēf hāc p̄rogatiā
h̄z q̄ ē īdēuābilis: p̄scīa at ē q̄h rēgu-
la regulatā: et iō nō ē mīz s̄ error in
ea accidat. **Ex** q̄ ēē seq̄t. q̄ iste error
nō exaīsat: q̄ nō ē fā s̄ iuris vel s̄cīe
ritatis: quā q̄s tēt s̄cīe ā īq̄rē ab hīs
q̄ informare ip̄m p̄nt a in agēdis di-
rigē. **Uñ** q̄z q̄d dr. p̄thi. i. **Caritas** ē
fīnis p̄cepti de corde p̄uo et p̄scīa tōā
et fide n̄ ficta. sic d̄z itelligi. q̄ spes il-
la q̄ sup̄ p̄scīaz rēcāz fundat ētīandi-
nem h̄z: a hēc ē ḡtuita. **Spes** at q̄ su-
per erroneā p̄scīam fundat ē illa de
q̄ dr. spes ip̄ioz p̄bit. **Glō.** em̄ ibi dē:
q̄ p̄scīa p̄nt h̄ p̄ spe. **Et** subdit. **Ille** se
ad id q̄d diligit p̄uētūz esse dēspēat:
an male p̄scīe scrupul⁹ iest. **Ille** em̄
spēat: q̄ tōnā p̄scīaz gerit. **Quē** vērō
p̄ūgit mala p̄scīaret h̄ic se a spe. **Hoc**
est dicē: q̄ ille q̄ veracit̄ scit se pecca-
torē et nō vult se emēdare: ille certi-
tudinē habet a p̄pria conscientia q̄
dāpnādus est. **Contra** qui veracit̄
scit se bene viuere. spē habet certam:
et testimoniū tōnū a p̄sciētia sua de
saluatione. **Sed** ex hoc nō potest cō-
cludi q̄ conscientia nūq̄ possit erra-
re: q̄ pluā occurrēt hōi q̄ difficultatē
h̄nt ānexā. tā in iudicio discretiōis
q̄ elatiōis: q̄re etiā b̄n̄s b̄nard⁹ dē.
q̄ nemo p̄scīe sue credē d̄z n̄ op̄io tō.

noz vironz appolet eam. **Nō** ē: q̄ cō-
sciēcia fōrt in hōib⁹ passiōtis p̄f-
fectionē: a faciliē adhēm⁹ illis q̄ nob̄
placēt. licēt q̄z p̄nūciā⁹ illa vera esse
q̄ nob̄is anim⁹ suggeriet h̄c apte s̄c̄p-
tura dē. **Sapiēs** videt sibi vir di-
ues: **Itē.** **Gloriat̄** hō in s̄moē oīs
sui. **Itē.** **Vidisti** hōiez videt sibi sapien-
tē: **Itē.** **Certissimē** ergo tenendū est: q̄
licz p̄scientia ī q̄busdā notissimis er-
rare nō possit: tñ in hīs q̄ in dubiū ve-
nire possit crebro errat: et rar⁹ val-
de est a nullus qui in talibus sibi p̄-
si sufficiat. **Hinc** rursū scriptura ait.
Fili ne imitaris prudentie tue. **Et**
iterū **Vbi** multa consilia ibi plurima
salus: tñ similibus alijs sine nume-
ro. **Sed** redeundo ad materiā prin-
cipalem. qualiter scilicet error in cō-
scientia accidere possit ex parte rati-
ōis est sciendū s̄m eundē doctorem.
sanctum vbi sup̄: q̄ p̄scientia mē-
hil aliud ē q̄ applicatō s̄cīe ad aliq̄z
spēālē actū: iō duplici p̄t ī ea error
p̄figē: vno q̄ n̄ id q̄d applicat̄ ī se er-
rorē h̄z: alio ex eo q̄ nō rē applica-
tur. **Sicut** in filogisando configit p̄cām
duplici: vno ex eo q̄ aliq̄s fals⁹ v-
tit̄: vel ex eo q̄ non rē filogisat. **De**
p̄mo dat̄ tale exēplū. **Omne** q̄d est
phibitū lege diuina non est faciēdū:
s̄ vt heretici credunt. **Iuramētū** est
phibitū lege diuina: ergo nullo est
iurandū. **Hec** cōscīa est erronea: q̄
minor est falsa. **De** secūdo sic exem-
plificatur. **Dicit** ap̄d se aliq̄s homo
tōne volūtatis. **Sup̄** omnia deo est
otēdiendū. **Sz** dē p̄cipit semper orā-
dū: ergo nūq̄ ē dormiēdū: eo q̄ sōp-
n⁹ oracōez incipit. **Hec** p̄scientia est

erronea: qz licet singule ppōes sint
vē sciz maior et mīor. tū in debite sibi
applicat: eo qz p̄tinuatio oracōis ta-
lis nō cadit sub p̄cepto: h̄ oz in ea cō-
currere singulas cīrūstātiās ad v-
tutis actū p̄fientes. Similit̄ et in a-
lijs ē p̄cedendū qz cotidie occurrunt.
De modo at̄ se h̄ndi in h̄y cēmodi con-
scia erronea. hoc ē tenēdū p̄ salubri-
mo remedio: qz a sapiēte ē q̄rēdū cō-
filiū a infōrē p̄ matie exigētiā. Et qz
cīto rō infōrta fūit de vītate. d̄z seip-
sam arguē de hoc qz in debite p̄cessit
a ip̄i p̄scie occasiōē errādi p̄buerit:
et statim p̄sciaz deponē. abicere. et cō-
tēpnē: sicut vetulā edētulā deridē sole-
mus q̄ se cū fabulādo cū p̄p̄as vices
nō intelligat. etiā a nullo infōri se
p̄mittit. **Secūda causa.** q̄re s̄a doc-
dicūt abstīnēdū ab h̄y modi p̄mitate
faciēdi sibi p̄sciaz ē. qz p̄scia ligat ad
faciēdū hoc qd̄ dicat a nō faciēdum
sub p̄p̄ati mōlis vel venialis: h̄ qz
mōlīter vel vīalīter iudicatū ē ab
ea hoc faciēdū vel nō faciēdū. **Itē**
origīnalit̄ p̄bat ex ca^o 12. ad rō: vbi
ap̄ls. d̄t. **Om̄s** q̄ nō iudicat semetip-
sū in eo qd̄ p̄bat. **Qui** at̄ discernit. si
māducaueit dāpnatus ē glō. **Alum**
p̄prio iudicio cēset fore dāpnādū: q̄
qd̄ dicat se nō debere facē facit. **Oē** igit̄
qd̄ ad p̄sciaz p̄fiet si aliē fiat ap̄ls d̄t.
esse p̄c̄m: etiā si bonū ē qd̄ talit̄ cō-
tra p̄sciaz sit. **Verbi grā.** Si q̄s ta-
lem h̄z p̄sciaz erroneā. qz dare elēo-
sinam sit mōle p̄c̄m: tūc durate illa
p̄scia ligatus est: et si elēosinā alicui
dederit mōlīter peccat. **Sciendū** qz
hic ē vna nōbilis difficultas: quā p̄-
ut clari⁹ potuero h̄ ānotare inuātē

deo conator. **Et p̄mo** ē certissime te-
nendū: qz p̄scia sūpta p̄ oēm sui plei-
tudīez sup̄i⁹ descriptā tūc semp̄ ligat.
siue rē sit siue erronea. **Dicit** nāqz
p̄scia erronea ē respectu veritatis a q̄
deuiat. nō respectu sui: taliter vīc: qz
sciat se esse erroneā. a putet se nō rē
p̄cedere. p̄mo putat se omnino rēfī-
simā: et ergo ligat. **Quomodo** autē
liget d̄t doc. sc̄is. vbi supra: qz h̄ est
q̄dam filiūdo assumpta a corporali
b̄ ad spūalia. **Qui** em̄ ligatus ē. ne-
cessitate h̄z p̄stendi in loco vbi liga-
tus est: nec p̄t se aliunde diūtēre. **Et**
nemo ligat hoc modo: n̄ a potētiōi se.
Nec quisqz sentit huiusmodi ligatio-
nis vinculū: per cōtactū. **Ita** et in
p̄posito est imaginandū. **Ram** vin-
culū spūale est p̄ceptū dīnū. qd̄ m̄tē
tāgit p̄ sciam. cui⁹ sc̄ie applicatio ad
actū efficit p̄sciaz: p̄scia at̄ cōsiderās
deū potētiōre se ac digniore. **Statim** p̄-
fert sc̄iaz. qz illi quo ad hūc actū sit
obediendū. **Qua** sc̄ia plata iam v-
lūtas ligata est: nec aliquid facere
potest sine p̄c̄o. **Et** sic p̄z qz cōscīētia
nō ligat ex auctoritate sua. h̄ ex vi
p̄cepti dīni: siue hoc p̄ceptū sit rē
intellectum siue nō. **Et** potest hic ad-
duci exemplū sensibile p̄pter simpli-
ces: qui forte nō possunt faciliter ca-
pere quomodo eē cōscīētia erronea
liget. **Aliq̄s** p̄nceps dat tale māda-
tum vt amicti subditi sui scire stude-
ant leges quas ipse tradidit: et e-
as obseruent. sub pena tali. **c̄c.** Cō-
tingit p̄inde quēpiam de subditis ve-
nīre ad faciē principis. aut offici-
alium suorum: et dicere. **Scio** o p̄-
ceps qz hoc a illis statuisti: nōiando

videlicet aliq̄ legē quā statuit vel forte
reprobauit: et licet plene in p̄sciū
sim q̄ ita statuiſti et obedire debear
tamē nō curo nec facē intēdo. **E**t
ce ait p̄iceps iam dupliciter peccasti.
Pā leges meas ignoras. q̄ hoc nō
statuēt ultra hoc inobedientē te of
fēdis: q̄n apte dicis te nō curā de le
gib⁹ meis. **U**n iam apti⁹ te pūmā: q̄
si illā legē q̄i meā per errorem seruasse
nē. **D**icit etiā notāter p̄scia sūpta p̄
omne plenitudinē sup̄⁹ descriptam:
p̄pter scrupulos inq̄etantes siue im
pēdientes animū q̄ tū nō obligāt: eo q̄
h⁹ modi scrupulosa vacillatio vōis
nō p̄stituit plenā firmitatē p̄scie. vt ī
frā dicit. **B**ona uentura sup̄ 2° s̄māz
dis. 39. talē h⁹ modū loq̄ndū: q̄ p̄scia
tripliciter aliq̄d dēat faciēdū: s̄z ā s̄m
legē dei et hec obligat simplicit̄: ā p̄
legē dei et hec ligat q̄ diu manet: vt
si dicitur q̄ necessariū ē ad salutē fē
tūcā de terra leuāre: ā p̄ta legē dei.
et hec nō ligat ad faciēdū vel nō fa
ciēdū. s̄z ligat ad se deponēdū: q̄ ta
lis p̄scia ponit hōiēz eē statū salutis:
q̄ siue faciat siue nō faciat mōlitez
peccat: et ergo d⁹ simplicit̄ depōi si p̄
se p̄t. **E**t si nescit p̄ se de illa iudicare
p̄ eo q̄ nescit legē dei. d⁹ sapiētiores
p̄sulē: vel p̄ orationē ad deū se p̄tē.
Patet etiā q̄ plus standū ē p̄cepto
plati q̄ p̄scie maxime q̄n plati⁹ p̄ci
pit q̄d p̄t et d⁹ p̄cipere. **P**relat⁹ nāz
est vicari⁹ dei: et p̄scia est velut p̄co
dei: sic patet illud. **H**ic colligitur
s̄m dicta scōz p̄formit̄: q̄ p̄p̄ huius
modi p̄ciula cauēda d⁹ vnusquisq̄
puid⁹ esse. ne sua cōscia p̄ceps va
dat more viatoris stulti: q̄ crebro ā

erreat a via. ā se iutilit̄ fatigat. ā ēte
in manus hostiū veit. **S**⁹ p̄ciā ip̄a
p̄scia d⁹ intēdere prudēt p̄ modū cōfi
liatōis non solū in cauēdis malis s̄
etiā in faciēdis bonis. q̄ vbi dīſcre
tio nēcāria ē. stāte tāta difficultate
dātū in hac fragili carne. **U**n glō.
sup̄⁹ allegata dē. q̄ fides n̄ra vult
q̄ hō agat hoc q̄d bene intelligit esse
agēdū: q̄ vt ap̄ls dicit. omne q̄d nō
est ex fide p̄cām ē. **D**eliberet igit̄ bene.
nec p̄ceptis nec p̄tinax sit: et iux̄ p̄
ceptū legis et p̄phetaz et euangelij
ac totā⁹ scripturē audiat hūiliter mai
ores suos ac orationi iſtā: et tunc
bene securus erit ab h⁹ modi p̄ciulis
p̄sciencie. et a cūctis formidabilibus
sentēcijs pat̄z. q̄ mīmiz mēto terre
debēt animā durā ac deuā. **Q**uicq̄d
em̄ sit p̄ta p̄sciam edificat ad iehē
nam. **E**t glō. **C**ā. 1. **C**onsciencia iu
dex est: q̄ neō nocēs absoluit. **I**psa
etiā dē in iudicio dīno testis infalli
bilis: vix rō. 12. **I**psa tribunal ip̄a t̄
mis. ip̄a flagellū. ip̄a exactrix. ip̄a
torrix. cann⁹. purgatoriū: et tandē
ip̄a penalis torura. seu aq̄z vindcā
dicat. q̄ ip̄i iehenne p̄pat. **Q**uod igit̄
nāre ē. vt hō bōe volūtatē hīs p̄lex
itatib⁹ se p̄mittat. vbi modica ā nul
la utilitas: s̄z p̄ciulū infinitū ac pse
uerās afflictio repit. **H**eu q̄ pluri
mī hic decipiūt: p̄mpte ac facili⁹ nīs
se p̄ciulo exponētēs. nulla nēcitate
coacti. nulla p̄sultione p̄hita. **D**icunt
em̄. hoc m̄ dicitur p̄sciecia: ego illā de
ponē nec possū nec volo. **R**ursū si ole
dicere in iudētiā iūentur. vbi ali
as nulla t̄guisatio occurrit: illico rē
dēt. **C**ōscia mea ligat me ad oppōitū

cui pteat mortifera. **A**d huc nulli
gracie dei inopes sic delipiunt. ut menti
ant se hre psciaz qd n hnt. imo ptra.
dicte in occulto ac remordete pscia.
audact hoc excusacois titulo ad illi.
cita pcedut. **Q**uid mirz si tales ad in
extabile pplexitate irato iphis deo
puemiant. **O**es hij ppanit iudeis. oli
teptatibz deu in de pto. **U**bi em magi ti
me deberet ibi ampli infultat. **P**ossz
h adduci ma illa de tplici grauitate
pcoz. qlic qdam pcanit in prem. ex
fragilitate. qdam in filiu ex ignorā
tia. qdam in spm saiz ex malicia. h
gra btiutatis oitro. **A**pplica si placet.
et inueies illos ceteris defiores. q p
sciaz in psciaz pcanit. ac. **V**ez q q
dam dicut se no posse deponere erro
neam psciaz omnino friuolu est. nec
habet locu in viatore. cui semp gria
psto est si faciat qd in se est. **H**oc sic
pbat. qz cu de nichil papiat impos
sibile. a cu sub pcepto cadat ab er
rore discedere. q deponere su abicere
errore est possibile. **E**x q seqt. q ho
mines bone wlutatis n plere re dz
ista auctoritas coissima. qcqd fit co
tra psciaz edificat ad iehennam. q
si diceret. qcqd cadit in ignem pbue
t. **A**ut qcuqz papiat se in flum sub
mergetur. **O**mnia enim ista verita
tem habent condicionatam. fm arbi
trium voluntatis. **B**ona em volun
tas periciacia nescit. licz quqz errore
paciāt. **E**t sci q error si fat heticu
h pscia. et ptra errore sufficiēs re
mediu hre pt si voluit. **S**equit ec q
religiosus. a quicuqz ali obia. p
pcoz pmissi sui n pt se excusae ab
obia ppter psciaz erronea. qz pt a de

bet talem psciaz deponē. q in licitis a
honestis suo obuiat vto vel pmissio.
Concludit facile ex pmissis q neqz
iudei. neqz pagani. neqz xpiani. sim
pliciter loqndo sūt pplexi n volentes.
Ratio iā dca est. qz si fecerūt qd in se
est meret grāz. q adepti. literat ab
omni piculo mōlis delicti. **S**i si w
luerūt pscia. in sua infidelitate p
manēt. nō ē mirz q fiat pplexita
q ptra vitare nō pnt. **H**oc modo iu
deus circūscidēdo puez suū mōlter
pctat. qz nō ex fide. **S**iliter si nō cir
cūscidit mōlter pctat. qz facit ptra
conscientiā. a sic de alijs. **N**ec qmām
debet in his pcurbare honesta et le
galis vita infidelitū. qsi ob hoc seauri
fint. qz ut glō. ad rō. 12. dē. **U**bi dē
agnitio etne a inōmutabilis verita
tis. falsa virtus est ecia in optimis
moribus. **E**t ad hebre. xi. dicit ap. q
q sine fide impossibile ē placere deo.
Et ipse idē ap. optimū exemplū est
in re hac. **N**am ut glosa innuit gal.
p conscientia sua hoc sibi dictabat
q deberet psequi xpianos. a tamen
dicit se pctasse. licet hoc tunc ppter
infidelitātē videre non poterat. **N**ec
excusabat eum ignorantia ex toto.
qz ex vitio superbie radicem traxit.
Tandem conuersus humiliter oia
recognouit. et plus omnibus de hac
mā scripsit. auctos auisando de multi
plici piculo qd in his latet. **E**t est re
uera bene res miābilis. q dissone a
pud impitos sonet ista ppō. **P**aul
mōlit pctasset. si stephanū nō lapi
dasset. **I**te. cayphas eternā damp
nationem meruisset. si xpm nō occi
disset. **E**t utiqz sic est. stāte pscientia

tali. Quis autem paulum has latentes ve-
 ritates eduxit in publicum? **S**ed propter
 nimiam subtilitatem cessante necessitate
 non est fatigandum laudem simplicium in tali
 bonorum facilius potest scandalum a periculo eue-
 nire quam utilitas ipsorum vel edificatio. **I**
 Idem etiam quod obici solet de pharaone.
 esau. ahab. et quibusdam alijs presbitis.
 qui proplexi et indurati et derelicti fue-
 runt a gratia. non impedirent quod sic privilegia
 paucorum non faciunt communem legem: sic nec
 maledictio quorundam adhuc in carne viuere
 tuum obesse poterit communi salutis saluandorum.
Illi etiam mortem propter malitiam suam sen-
 tentiam dampnationis meruerunt. et ideo nul-
 lo reuerenti ad gratiam poterant peruenire nec
 erroneam prescientiam deponere. **H**oc quod non
 figere possis si deum dominum infallibiliter reue-
 laris dampnationis latam sententiam contra illu-
 minationem quam ostendit talis conditio non esset
 oratio per saluandorum. **A**d hoc pertinet quod dicitur
 per prophetam. **E**st preceptum ad mortem non per illo-
 dum ut rogatus quis. **H**ec non sunt de communium
 ratione viatorum. **D**emum mouenda est ad
 huc questio vna nobis valde quere viam
 nonnumquam viri docti et boni testimonij etiam
 per plenam informationem vitatis tantas se-
 ntentias iniquitatis in prescientijs suis et pa-
 uores magnos. quasi nihil de super consiliati
 sint. nec possunt ab hijs literatissimis
 quod et optiones scripturarum per se habuerunt.
Ratio. **Q**uod si super deum est aliud est di-
 cere habere prescientiam rectam et bonam. **A**ud est
 non sentire iniquitates in conspectu. **S**ic
 aud est dicere habere vitam castitatem aud non
 sentire motum carnis iniquitates casti-
 tatis. **E**t sic contra maius est melius re-
 pugare motibus luxurie quam contra casti-
 tatem fructu et homini scrupulorum urgeri.
 et tamen ab agtatione non discedere ceteris

paribus magis est meritorium: quam
 placida veritatis noticia recreari.
Regula enim moralis est: quod quan-
 to actus est difficilior et molestior.
 tanto ceteris paribus est etiam magis
 meritorium. **U**bi est aduertendum. quod
 iste terminus scrupulorum in hac materi-
 a frequenter in usu est: et ergo expedit
 scire quod in re sit. et quare et qualiter
 hec metaphora in presenti locum ha-
 beat. **E**st ergo scrupulus secundum primam
 sui institutionem idem quod prius scrupus
 id est minimus quidam lapillus acutus tamen:
 qui facile in calceum cadens talum le-
 dit. **U**nde et ob hoc a scrutando dicitur:
 quia cogit viatores ipsum scrutari
 et eice re: ne in ambulando fatigentur.
Hec huius nominis prima impositio.
Quod autem similitudinae ad prescientiam
 venit: sumitur ex illo quod dicitur per prophetam. **30.**
Non est tibi hoc in singultu in scrupu-
 lum cordis. **Q**uare autem ista simili-
 tudo sit conueniens. sic potest deduci: quod sic
 lapillus iste molestat pedem. nec tamen
 claudum reddit. et iterum et iterum eiecit
 facillime reincident: tum ex parte vie. quod
 forte petrosa est: tum ex parte calcei
 quia minus diligenter alligatus est.
 aut forte dissutus: tum ex parte abu-
 lantis quod pedes nimis leuat. aut con-
 tritus: tum ex parte societatis. quia
 forte aliquis arenam commouet vel in
 calceum socij sui ex industria proi-
 cit: sic in prescientia que est quasi quidam cal-
 ceus ante sentiuntur quidam motus dubie-
 tatis. formidinis vel vacillationis quibus
 scrupulos vocamus. **E**t quod isti motus
 surgunt ex quibusdam pietatibus debili-
 bus et incertis. ideo prescientia potius
 molestare dicitur quam malam efficere.

et animam moraliter in operatione virtutis.
et in via mandatorum dei gradientem non oio
clauda faciunt: sed tamen aliquando impediunt
ac ledunt. et si in commissione repare non
cessant. Quotumque enim homo adhibeat
omnem certitudinem sibi possibilem. ita
ut ex plenitudine scientie et solida ratione pro
cedat: nonominus tamen ab hijs scrupulis
ex toto non absoluit. Puemunt ergo primum
huius scrupuli ex parte viatoris: quia periosa et
difficilis est. Hic dicitur: quod illi qui in officiis
et platuris sunt. crebro eueniunt inque
tudes scientie propter varios casus occurre
tes: quos ob nimiam difficultatem et sci et
doctissimi viri ad liquidum decidere neque
unt. Tunc accidit venabili cancellario
piscen. do. io. gison. eo quod consilium dedit
cuiusdam principis: quod occasio fuit magni
disturbij: put ipse testatur in li. de consoli
the. Et est tunc timor apud iuriscos fultor:
ne aliquid dicant unde mala oriantur: et ip
si apud deum rei teneantur. Secundo pro
ueniunt ex mala custodia scientie et cor
dis: quoniam scilicet aliquid facimus: videmus vel
audimus: quod pacem ipsi perturbat. Unde
mos scorum est ab omni specie mali se custo
dire. Hinc iuxta doctrinam prophete pacem
inquire et eam diligenter persequi iube
mur. Tercio puemunt ex dispositione
naturalium: ut super dictum est. Et vltimo hic
sunt quodam naturaliter dediti ad omnes certitudines
infalibiles: quod in moralibus huius
non preterit: et ideo sepe se discutiunt si forte ad
illam peruenire possint: sed hic superuacua
neque est: quia secundum apostolum. omnis in spe abundat: quod
non videmus per patientiam expectare. Quod
to puemunt ab extrinsecis: et hic diuisi
mode: secundum quod sunt diuersi instinctus animi
humani agitates. Et est optima
regula: in quocumque obliuiscenda: quod christiana

vita tantis temptationibus exposta re
gulari non potest ad vnguem in singulis
et infalibiliter determinari quod cuiusque
magis utile sit aut non. Hic enim apostolus
ad romanos. 8. quod nescimus quid oremus sicut
optet. Vbi dicitur gloriose. Fallimur putantes
posse quod poscimus: tamen non possumus. Hic
modo sepe cum elatis agitur. quod ad materiam
hanc et mira quodam dispensatione tribu
lant scrupulositatibus: varijsque pur
gent. de altero. exerceant. perficiant:
et tandem per multiplici patientia coram deo et
ne iocunditatis percipiant. Consolentur ergo
cum apostolo: quod per stimulo carnis. id est duam
corpi infirmitate amouenda ter o
ras audiuit. Sufficit tibi gratia mea.
Nam vnus in infirmitate perficitur. Vbi di
citur gloriose. Non est magnus exaudiri a deo
ad voluntatem: sed magnus est exaudiri ad
utilitatem. Ad est ob hoc vel perficitur medicus
nouit. non egrotus. Ecce iam longeuum
gendo per plures scopulos. quasi satique mul
tis percellos tempestatibus: tamen in inuicem
vbi scientia nostra secure quiescat: ad persti
num scilicet sinceritatis et simplicitatis por
tu rimigae aplico dogmate moemur: ac
in pace non altius sapere huiusmodi persequi.
**Contra temptationes indiscretionis
stulticie. Cap. 32.**

Dominus ihesus. Hec in vobis sal: et
pacem habete in vobis. Bonum est sal.
Ois victima sale salietur. Vobis estis sal ter
re. Quis vrum volens terram edificare. nonne
per sedes perputat superius: quod necessarii sunt.
per. 3. Et sapiens architectus funda
mentum posuit: gloriose. dissecare vobis. 2. cor. 12.
Statum quod dedit in dominus in edificationem: et
non in destructionem. per. cor. 12. Omni
bus omnia facit: sumit omnes facere:
saluos gloriose. Prudens est et spiritualis aplos

omnib9 cessit: ppositū tñ vere religiōis
n̄ excessit: qz ubi cessit. ad hoc cessit
ut p̄ficet. **2. cor. 11.** Nā et si impet9
sū sermone: s; nō scia glō. In religi
one vis smonis n̄cāria est: nō so
n9 uicis. Impit9 em̄ smone nō est
re9 apd dē: s; q nō hz scām dei. ma
prime q p̄tinet ad salutē. **1. thes. 1.º.**
Omnia p̄bate: qd bonū ē tenete. **Iero**
m9. Opa bona pl9 indigēt discretio
ne: qz deuocōe. **Ad rō. 12.** Obsecro uos
fr̄es p̄ mīaz dei. ut exhibeatis corda
vr̄a hostiā uiuētē scām deo placētē:
rācōnabile obsequiū vr̄m. **Glō.** Rati
onabile. i. cū discretōe. ne qd nimis:
s; cū tepantia corpa vr̄a castigetis:
ut nō nature defū cogātur dissolui.
s; uicis mori. **Hugo.** Tātū valet di
cretio: ut sine ipsa a oē ocium turpe
sit et labor inutilis. **Glō. eccl. 12.º.** E
tas iuuenilis in doctore dispēdia n̄
gnat: quē vita a discretio p̄mendat.
Aug9. Doctrīa p̄ malos: palmes in
sepe. tot9 inter sp̄mas. **C**aute lege
ne dū qris fructū. lacēs manū: a cū
audis bō dicētem. ne imiteris mala
faciētem. **S**ciend. qz differēcia est i
ter prudentiā et discretiōē. Nā pru
dētia gnāliter et simplici cōsiderat
ōmnia que agenda sūt. qz est v̄t9 car
dinalis et intellectuālis: et hēt h9 speci
aliter sm scām thōz. in p̄. 2.º. q. 15. qz
sine virtute morali esse nō pōt. tan9
rācō est: qz est recta rācō agibiliū.
nō solū in vniūsalī s; etiā in p̄tula
ri. Discretio vero est q̄si electiua sū
iudicatiua: quid circa hunc magis
expediat aut nō. **U**n q̄uis expien
cia multorū p̄cipue iuuēt ad discre
tionez: tñ tota vis ei9 depēdet a pru

dētia. Nā ut idē doc. s. dicit. **P**ruiden
tia nichil aud ē. q̄ rectitudo discreti
onis in q̄buscūqz actib9 vel materijs.
Qz aut hec discretō sit n̄cāria. sic p̄z.
Quia cōtingit frequēter simul occur
rere obiecta diūsarū virtutū. puta
tēpantie. fortitudis a latricie. **Et** n̄
pōt simul quis in act9 oīm virtutū
pluriū exire: s; solum in actū vniū
dūcat. **O**ptet ergo qz sciat tūc dis
cernere q virtutes debeat alteri ce
dere: an virtus min9 p̄fecta ce dere
debeat virtuti magis p̄fē vel econū
so. Aliqñ em̄ talis est optunitas in
agēdis. qz sm discretiōē prudētē
t9 magis p̄fē ce dere dz virtuti mi
n9 p̄fē: ut possz dari casus in quo
essz comedēdū opandū sm virtutē
tēpantie: et nō cōtemplādū sū sa
crificandū vel ecia9 orādū ex dono sa
piētie. seu sm virtutez latricie sic de
alijs. **E**t in hac discretōe multi defi
ciunt. tendētes ad altissima: qui ad
huc put debueēt n̄ attigēt mīma.
Et iō qz distorto mō p̄cedūt. spūssā
et9 aufert se a cogitacōib9 eoz a dūt
tit eos in tēbris ābulā: ut impm
gāt a coruāt p̄f supbiā ipōz. donec
hūiliati ad se rēdāt: ut p̄ vaīos ca
s9 discāt. qd discretū qd vero idisētū
sit. **H**z em̄ h9 ista v̄t9 p̄ sui p̄tatiū
magis crescē soleat a efficiat9 radicā.
Pt ec dai dētia tal. qz q ad sbaz ne
gocij idē sit. q̄qd de ābab9 dz: s; pru
dētia ē de futūo. discretō v̄o dep̄nti.
Dez n̄ magnope curād ē morali. de
h̄mōi dēijs sū dīsiōib9 tā apud scōs
doctōes q moālī scribūt. indēfē ipi
h̄t9. i. v̄tutes p̄ actib9 r̄ econ̄ act9 pha
bit9 accipiāt. **I**n tlib9 em̄ modica per

suasio sufficit moralisanti: sic etiam
speculati modica cura e de opatiõe
moralis. **Un** qsqz ei id qd pncipali i
cedit accurati? p se qd a qd sibi ad
h' n'c'aria qd a late tagit. **Su** g' di
screez su prudetiã dica? regulare a
dirige aliaz vutu act? id redit. **H**o
si qd mag' p n'c' e in q'red. quo ad ea
pueni possi? ut viz in auctis q agi?
qntu possibile e. a rãndis a discreti
onis regula n' deue? **Ubi** e adutend.
q tãte difficultatis ista d' e? q viz
repi? q'ea sufficet mstitue? sit. **Glo**
riat' n'nulli de hũilitate. alij de m'ia.
alij de sobetate. alij de paup'tate. a
lij de caritate. alij de multa opatiõe.
alij de sublimi p'p'laõe a sic de a'is?
o'is vti? i d'no gloriat'. h' de discreõe
neinẽ ad huc glante repiẽ potui. **Qn**
imo. vniũ se in h' art' deponit. **Ro**
in p'mptu e: qz discreõe n' solu e vire?
p'fã. h' e' ois p'fãonis m'grã. duc
trix a auriga. **Sic** d' in nullo deuia
re. nec in aliq a rãndis t'rmite ab
ducti. n' hũane h' agelice e p'fãonis.
Dez n' ob h' d'fistẽdẽ a studio lau
dabili tãte vutis a tã n'c'arie. qz et
si ad sũmũ ei? p'fige n' possu? tũ spi
t' d'ni daẽ solz elãs p se ad min? qn
tũ n'c'e est ad salutẽ. h'c' paucis a p
cipue p'latiẽ e' p a'is suo loco a tpe
admistrãdis n' d'fist. **Hic** ab aplõ.
p' co'ẽ. 12. in c'et'as grãas n'uat' disce
rẽ spũm'ut p h' innuat qz ip'a vltẽ
co'ez grãaz n'c'io dat ill' q' e'c'ia gube
naẽ h'nt. **Et** ei glõ. idẽ. qz e'c' d'p'at' b'
bõ seductorie d'ẽ ad qd d'p'hendẽdũ
co'is prudetiã a expientia n' sufficit.
h' req'it' singula'is assistetiã spũsã:
q adiuuat infirmitatẽ n'c'az: a reue

lat m'isteia. i. mag' secretã. **Hic** sigit
p'suppositis scz grã spũsã. prudetiã
et expientia. ex quib' vera et n' f'ic
ita discreõe p'cedit. a c'cedum e ad
p'rim ip'i? tũ p ip'a h'nda. tũ p ip'a
alijs imp'cienda. **Primũ** ergo q' eaz
h'ẽ d'fiderat. sedule oracõĩ insistat.
deinde in doctrina sana se diligenter
exerceat. **Tercõ** viros senes et boni
testimonij de singulis p'sulat: a tũc
demũ ad op' exeat. **Qui** hoc n' p'ot.
obĩe sancte mancipare se studeat: q
adeo singulari p'riuegiata est: ut
omũ aliaz vutu defectum in hoĩe b'o
ne vultatis suppleat. **Non** em ut be
at' iero? dicit. omia possum? o'ẽs sed
un' qsqz p'p'riũ d'ni. h' ex d'co' ali?
quidẽ sic. ali? vero sic: ut ap'ls d' p'
co'ĩ. A. **Su**t p'terea tã p' theologos
qz p' hos a e'c' poetas. duo q' maxie im
pediunt discreõe m'f. m'ia a ira. **Et** ei
salust' qz anim? non facile rep' pui
det vbi iste efferbueat. **Et** greg' na
zanze? dicit quasi eãdem s'mã: h'is
v'bis. **Medij** quidẽ incedere debem?
in m'mũ timidos et m'mũ temera
rios: ut sim? qdẽ v'v'ẽ audiores h'is q'
ad m'debitos h'ores feda ambicõe m'i
tutur: a paulo p'fidencores h'is q' fu
turi iudicij metu ecia? bonorũ actu
um auctare fugiunt. **Consonant** in
hunc modũ omia q' de discreõe re
peri? ut viz aucta ad mediũ redu
cat: et finem singulorũ vtilẽ faciat.
Hinc labor' m'ensur est a circũspec
tio tã multifaria. ut plura colligẽ n'
min? stultũ sit q' d'iminutũ: quãdo
vnicũ v'v'ẽ conatus iste refellit: viz
qz qui de omib' recte iudicare debz
optz qz i omib' sufficet sit instruct'.

Placet tñ h̄ apponere regulas ali-
quas p discretiōe utiles ex dñs bñ
aug⁹. gḡ. thōc. gerson et āoz q̄ p̄ci-
pue valēt p q̄tidiana refōrōe passi-
onū. **D**iscreti viri dū dñtib⁹ acq̄-
rēdis curā impēdūt. tñ i se q̄ i alijs
passiōes alijs moralit̄ a venialiter
viciosas succrescē pmittūt p loco a
tpe ne meliora ipediātur. **F**acit pro
hoc euāgelica p̄bula de nō extirpā-
dis zizanijs p omi tpe ne sileradicē-
tur et tritici. **R**aro em̄ vel nūq̄ ger-
minat in nob tritici v̄tutis. sine zi-
zanijs ā palleis āciuis de fāo fita-
tis vel vanitatis. **V**ideāt q̄ indiscre-
tū sit pueros ad statū velle alligare
ab omi passione viciosa. eosq̄ ad spi-
ritualē senectutē q̄si subito puehē.
Ide de hoib⁹ aīalib⁹. q̄ parū drūt a
pueris. **D**iscreti viri q̄nq̄ pmit-
tūt passiōes alijs germiāē vel cres-
cere non q̄ placeāt ā pulchre sint.
h̄ ne deteriores inualescāt passiōes:
sicut clau⁹ clauo retiditur. et dolor
est mediā doloris. **E**xēplū in vehe-
mēter passionatis ad irā. inuidiam.
supbiam. tristitiā. q̄ quib⁹ q̄nq̄ per-
mitti d̄z ut ad gaudiosaz passiōē
et leticiā se p̄tiant a ludū puerilem:
ne ille p̄ualeāt q̄ naturaz et mores
subito et p̄culose subūtūt a destru-
unt. **S**ic etiā q̄nq̄ tolerabili⁹ ē qua-
si p cōtrariū pmittere diuisionē odi-
osam fieri inter alijs psonas: q̄ im-
pudico se amoē cōmaculent. **S**ic re-
spect⁹ humane laudis vel timor in-
famie grossa p̄cā cohibet. **S**ic ad
felicez reipublice gubnationē indu-
citur ip̄i p̄cipes aliq̄n p fame re-
pmissionē. **P**ari modo subiecti ad

opa virtutū ardua pducūt p p-
missionē tpatū: sic xp̄s rudibus ad
huc discipul⁹ rgnū ecclie p̄misit. **D**i-
creti viri q̄nq̄ passiōes q̄dā lauda-
biles cohibēt p̄cipue feruidas a sōli-
mes ne pcedāt. si a q̄n i deteriore ex-
itū eas ire p̄gnouerūt: q̄n viz p̄tēa
q̄ exiē cepint fūo rōis tenei reausa-
rēt. **N**ō ei p̄ntia tñ⁹ spectare satis
h̄z discreti⁹ r̄p̄xit p̄rudēter ipsa
metit̄. **S**ic ip̄fās a p̄pria etiā iusta
laude a alioz laudabili oburgacō-
ne ē q̄nq̄ abstinēdū: ne si p̄ualuerit
passio. s̄bseq̄tis negociū bñ ichoatū
male finiat̄. **S**ic ec̄ p̄fās ē frequēt
p̄sulēdū. iustū a sc̄m amorē tpatē er-
ga psonas etiā sc̄issime vite. p̄t̄ pi-
culum passiōis s̄bsequētis: q̄ aōr
ē vehemētissā passionū. **Q**uius ei mi-
chil sit sublim⁹ q̄ ābulare p viam
affectōis amorosē tñ nil p̄culosi⁹ et
tēptacōib⁹ magis expositū. **V**n̄ dicāt
aug⁹. **F**ugite fr̄es p̄sortia sc̄ia: q̄m
altas cedros libani corruisse vidēde
q̄b⁹ nō min⁹ timui q̄ ieron̄. et ābro-
sij. **Q**uāta sc̄itas i p̄cīpio: a ecce
quāta turpitudō i fine: sic de alijs.
Discreti viri adūtētes q̄ bonum
hoīs ē ec̄ p̄ rōē: q̄ v̄t⁹ p̄sistat i me.
q̄d mediū difficiliē iuenit̄: a q̄ bonū
ē ex itēg cā a malū ex singul⁹ de fā-
b̄. **N**ō quātū p̄sit cauēt ne ip̄tū pas-
sionū admittāt frequēci⁹ cōcurrē in
actib⁹ suis: sicut p̄cīps sensati ru-
dez populū inuassit cōuocāt ad sui
adiutoriū: n̄ extrēa n̄titate p̄puli.
sc̄ietes q̄ multa mala idē sc̄iūt. **V**ix
enim sunt dirigibiles: quātū mai-
q̄z etiā admonentur. **S**ed eos sub-
iectos esse et agi i silentio et quiete:

multo magis optimū. Cōit ēē passio-
nes aīales p̄pēdiūt iuditiū rōis. nec
faciliē p̄p̄mōdēz placāt. Sollicita
fit iqr̄ rō ut singla p̄hibēdo p̄uideat.
a q̄cqd sū t̄bie p̄uili finē p̄teit. cau-
te h̄o faciat loca t̄pe p̄gruo. h̄o ē em̄
maḡ pacificū a meitorū. Rō em̄ ex
hoc reddit op̄ maḡ v̄tuosū a nobi-
le sū meitorū. q̄ p̄lebe passioēs cō-
citate feruescūt. a sese mutuis gla-
dijs p̄scidūt. h̄ q̄ ductu rōis gr̄a n̄l
om̄n̄ illustrāte a iuuāte op̄ ipsū
p̄ficiūt. Q̄nto at̄ apl̄ h̄z de rōe. tanto
min⁹ de passioē. Vbi at̄ passio rōna-
bilē p̄uit. sic q̄dā op̄acōes nō p̄nt fie-
ri sū p̄arsu passionū. ibi n̄l minuit
de v̄tute. si tū freno discreciōis alli-
gēt ne mod̄ mēsurā a ordiez p̄uibēt.
Et hoc difficile ē. **D**iscretis viris
nācē ē ut assuescāt vacatē sibi p̄ponen-
do sibi p̄p̄ mod̄ a t̄minū prudētiesue.
iūz dēi sapiētis. Fili ne ī mltis sint
act⁹ tūq̄ ī multitudie ē p̄fusio distē-
hēs q̄ rōem p̄turbat. Si q̄d vix rō
ip̄a p̄dē carnis p̄guata ad pauca
debite tractāda sufficiat. q̄nto magis
si auctu gubnaē p̄tēdat. Hoc ē p̄ au-
g⁹. 11. de ci. vi. qd salomonez ad ma-
lū exitū p̄duxit. ut nec tāta ei sapia
p̄fuerit. Sic moȳsi dicebat ietro. Nul-
to latvō p̄sumeis. res sup̄ vires tu-
as est. aī. Sicut nāq̄z hō fatigat⁹
contra hostes dimicare non p̄ualz.
sic rō sollicitudine tumultuātū cura-
rū diūterata. nec sibi nec alijs op̄ez
ferre sufficit. S; si cauet se. nō nācā-
ria fugiēdo. tūc ēē sup̄ se scandē p̄t.
Vñ greg⁹. 30. morā. Nequa q̄ aulmē
contemplacōis attingim̄. Si non ab
exterioris q̄re oppressione ceſsem⁹.

Nequa q̄ nosip̄os intuemur ut sa-
am. Aliqd̄ in nob̄ ēē racōnale qd re-
git. aliqd̄ aīale qd regit. nisi ad sac̄
mētū filēy reuertētes ab om̄ extei-
us p̄turbacōe sopiamur. Hic sci vi-
ri hoīm p̄foria fugiētes salubē dis-
cūt. q̄ p̄ q̄etē ip̄s q̄s fugerāt v̄tūz
largiūt. Qui ei minorat̄ actu. i. o.
pacōe ext̄na. sapia; p̄cipiet. **D**iscē-
ti viri diligēt p̄sideratē h̄nt q̄ sit salu-
brimū assueheri. ut aīn n̄t a fan-
tasmatib⁹ q̄ntū possibile se denu-
det. a q̄ntat in excitaōe sua et q̄ pi-
culosū sit hoī dimitte se nimis labi-
et p̄fundari in ymagines vel fanta-
sias p̄serti viciōsas et circa p̄itura
sempq̄ latentia. ut sunt b̄nficia ho-
nores. a diuicie. Nam aī generetur
habit⁹ ex actib⁹ p̄frequentatis. natūali-
ter fit. ut p̄dē sue inclinaōis sic im-
mutet ymaginatiuā a ex p̄nti totū
hoiez q̄ n̄citate quadā trahitur ho-
mo velut brutum. ut fit in illis quos
p̄hs testiales appellat. Sic vtiq̄z
verum est. q̄ om̄is ymaginacō p̄fun-
data h̄z suā insania; vel ebrietate;
et quasi demōiacā passionē p̄origē.
Vedit quoq̄z notabiliē seu p̄tūit tōli-
ter iudiciū rōis. P̄t; in philocaptis.
p̄t; in abiciōs. in auaris. in inuidis.
in impaciētib⁹. in quib⁹ verificatur
illd̄ puerbium. Furo; fit leſus sepi-
us paāa. Contra concursus ordia-
tus in virtuos ex ymaginatiua et
racōne aī affābus sp̄uālib⁹. causat
suauissimā armoniā. quā ipsa inh̄-
tatrix sapia delectatur audire. Fit;
illud p̄ficiunt in virtuosō om̄ia cō-
sonāt racōi. Ex qua fit nōnūq̄ re-
būdantia materialis i vire; sificiōis.

Discreti viri diligenter examinan-
tes se de p[er]f[ec]t[u] v[ir]tut[u] attēdē solēt cō-
sonāciā voluntatis et rōis ad leges
d[iv]inas: et si ibi p[er]mptā p[er]cordiā inue-
nēit. signū spūalis p[er]fōis ē. Deinde
adūtunt q[ua]liter etiā appetit[us] infēior
vitz sensitiv[us] se hēat ad rōem iā re-
gulatā: et si ibi quoq[ue] inveniāt dis-
cordiā. signū ē q[uo]d p[er]fō illa sup[er]ior nō
dum p[er]ualuit obtinē q[uo]d ei debet de p[ri]-
mario iure hūane instituciōis: et g[ra]d[u]o
adhuc ē ibi q[uo]daz imp[er]fō q[uo]vis non
culpabil[is]: q[uo]ia nō est i p[er]tate n[ost]ra appe-
titū infēiorē flectē ad normā racō-
nis sū om[n]i turbacōe. Si autē appeti-
t[us] infēior inveniāt delcābilē p[er]mpt[us]
ad ōnēz motū racōis: tūc p[er]fō mag[is]
excevit i hōie quātū loq[ue] fas est q[uo]d
ad naturā istā destituta a legib[us] o[ri]-
ginalis iusticie: licet ipsam origina-
lē iusticiā p[er]fēte reuapare non potest.
Deb[et] tū facere q[uo]d in se est: et si pre-
dicto modo appropiet magnū bonū
est. **D**iscreti viri attēdētes miseri-
am cōdiciōis hūane et p[er]fectionē ei[us]
eē ad instar p[er]ami mēstruate. et p[er]icu-
lū grāde in q[uo]d san[ct]i: s[ed] se hūiliāt: q[uo]ia
nō sint sic nec vere sūt. potētes doma-
re passiōes suas tā fortes et sp[irit]u
ne viciosas. Quis em[en]t aliq[ui] ad mo-
diū eas forte iueniāt p[er]mptiōēs ad
bonū rōis: s[ed] raro ā nūq[uam] p[er]seuerāt.
Insup[er] expienciā edocti. sentientes
tā multiplices instin[ct]us latētes im-
mū et alteracōes crebras naturali-
um suoz v[er]isimilit[er] ab ext[er]nā cā-
maluoloz demonū oriētes. q[uo] p[er]mit-
tēte deo tirāniā q[uo]ddam ius in ip[s]is
etiā v[er]it[as] hōib[us] licet inuisibilē. et
q[ua]nq[ue] eē visibilē exerceat: iā penit[us] de

suis virib[us] diffidūt. in solū d[omi]n[u]m deū
suū se p[re]ciētes: patient[er] expectāt cō-
solacōem et iuiamē ac illūminacōem
ab eo qui sol[us] p[er]t. tāq[uam] bon[us] et potēs
medic[us] curāe misericordiē vuln[us] q[uo]d
ip[s]e iuste infligit et nemo alē p[er]t suā
māsuēdinē singulārē et ingēitā bo-
nitatē et nulla merita n[ost]ra. **D**isc-
ret[us] viri dū alioz cās tractāt sū p[re]cipi-
endo. sū p[er]suleddo: ōēs circumstācias
negocij attēdē solēt: et q[uo]d vnicuiq[ue]
cōuenit solēt discutiētes. nōnūq[uam]
in pari casu eod[em] t[em]p[or]e et loco. disp[er]sēs
s[er]mōes. ymo p[er]ne p[er]trarias p[er]nūciāt.
Exemplū de hoc hēet in p[re] illo memo-
rabilē. q[uo] duob[us] f[ra]tib[us] se p[er]suletib[us]. an
cogitacōez admittē debet[ur]: p[er]traria
monita dedit. P[ri]m[us] dixit. Cōfide[re]
admitte. Alteri autē dixit. De ōino
admittē debet. Inq[ui]rēte quoq[ue] disci-
pulo ip[s]i[us] aur[is] sub vna hora tā diu.
sa loq[ue]rē[is] r[ati]ōdit. Sic vnicuiq[ue] expe-
diebat et sic de alijs. **D**iscreti viri
q[ua]nq[ue] vtiq[ue] mag[is] peniua in orbe est: dū
q[uo]dā sū ad bō faciēda. siue malis re-
trahēdo. nec sufficienti doct[ri]na. nec
benigna exhortacōe inducē p[er]t: rigo-
rosa nōnūq[uam] increpacōe vti solēt. cū
vehementi accrimonia et pia q[uo]daz in-
dignatiōe: si forte hoc p[er] acto ad cor-
redeāt. q[uo] alijs modis curari neque-
unt. Exemplū hui[us] in moyse. i helia.
in paulo. in stephano. et in alijs plu-
rib[us] habemus: s[ed] in x[p]o saluacōe n[ost]ro
stro magnificenti[us] elucet: q[uo] crebro
legitur ita fecisse. et aliq[ui] etiam fla-
gello p[er]cutores corripuisse: vt d[icitur] ioh[ann]es
ij. Vbi notandū. q[uo]d istud nō cōpe-
tit nisi p[re]latis: nec fieri debet nisi cū
mag[is] cautela et circumspectōe p[ro]uia.

Alioquin utrobique magnū piculum
imminet. Et dat exemplū de collio:
qđ ponit sup oculos. Qđ si p̄t me-
dic⁹ ponit et recte applicat plurimū
p̄dest oculor ipse digne laudat. Si
aut̄ in exp̄t hoc ponit merito rephē-
sibilis eit: q̄ infirmū p̄mit̄ excecāt.
Sic q̄ passiōes suas moderare ne-
scit. p̄mū se ledit: et p̄nter illū quem
emēdare debuerat. Nō ergo hec p̄-
ctica ē leuī a q̄libz attēptāda: s̄ il-
lis poti⁹ p̄mittēda: q̄ a dño discre-
tis talentū p̄cipere meruerūt. Pas-
sio em̄ licet a racōe assumpta sit in-
chilomin⁹ tñ habz annexam turba-
tōem siue obscuratōem quādā. Que
q̄uis nō sit culpabilis. tñ est pena-
lis et aīm fatigat: q̄re etiā sicut dcm̄
est sup. facili⁹ p̄axis ista inchoat
q̄ finiat. Vex fm̄ sīam bñ gr̄g.
Qui recte p̄cedunt in hac exercitacōe
p̄t h̄mōi turbatiōez meretur maio-
rē illūminatōē et trāq̄llitatē: sic oīs
acc⁹ virtutis suā solz virtutē clariorem
efficere. Discreti viri dū aliorz ze-
lū examinaē hñt: diligēt adūtēre
solēt an in ip̄s rō an passio dñetur.
Passiones ei p̄mūt h̄ difficultatem
adducē solēt. Nā ratio si sufficiēter
edocta fuit: cito q̄scit: sīn aut̄ mī⁹
edocta. ē cito infōri pōt. S; passio
adiūcta totā animā velut turbo ve-
hemēs inq̄tat: et velut nebula sp̄s
sa obscurat: et qđ p̄i⁹ ē etiā eā in-
cit: nec facile abstergi pōt. Si ergo
passio ipsa dñat: totū negociū subū-
tīt: et p̄cessus ipse magis testial⁹ q̄
racōnalis iudicat: quātūcūq; etiā
subtilis videat. Vñ ymaginādū ē de
istis passionū sectatoribus fm̄ scā

thōz q̄ hñt se sicut ebri⁹ q̄ qñq; p̄fert
verba magne importūtie et loq̄tur p̄-
fundos h̄mōez: q̄s tñ mte diiudicāē
nō p̄t. ebetate phibēte. Ita in passi-
one existens et si ore p̄fert hoc: nō
esse faciēdum: tamen inter⁹ sentit q̄
animo hoc esse faciēdum. Aut si scit
bonum in vniuersalitatem illud ac-
tualiter nec scit applicāē nec appro-
bare. Et sic omnis mal⁹ q̄ male opa-
tur dicitur ignorans. Patz ergo q̄
liter in hīs a discretis sit proceden-
dum.

**Contra tēptatiōes multiplici-
tis diuīstatis. Ca. 3.**

Sapiēs. Filie in multis sint
act⁹ tui. Glō. eccl̄as. 3. sup illd.
In superuacuis rebus noli scrutari
multipliciter. Sobrius intellāis i
omnib⁹ optimus est: qui reficit ani-
mā nec grauat mētē. Vnde mel in
uenisti. cō. de qđ sufficit tibi ne forte
satiatus euomas illud: et periures
nomē dei tui. Ioh. ca. 3. Tria sunt q̄
vagant mētē stabile faciunt: vi-
gilie. meditacio et oracō: quaz assi-
duitas et iugis intētio conferunt ai-
me stabile firmitatē. Sen. Diuī-
tas est vicium. et signū vacillantis
animi: ac nondum habentis vigo-
rem suum. Nemo proponit sibi qđ
vult: nec sicut p̄posuit p̄seuerat i eo
s; transilit: nec tñ mutat sed re-
dit: et in ea que deseruit ac dampna-
uit reuoluitur. Quid est sapiētia?
Semper idem velle: atq; idem nol-
le. Non potest idem semper placere
m̄si rectum variatur quotidie iudi-
cium et in contrarium vertitur: ac
pleisq; agitur vita p̄usa Augustin⁹

In quibet nrm bonū op⁹ suscipe. a-
gē. implē nūc scit. nūc nescit. nūc de-
lectat. nūc non delectatur. ut nouerit
nō sue facultatis s; dñi muneris eē
vel q; sit vel q; delectatur. at sic ab ela-
tōis vanitate sanet. et sciat q; ve-
re nō de terra ista s; spūaliter dictū
sit. **D**ñs dabit benignitatē et terra
nrā dabit fructū suū. **T**āto at ma-
gis delectat op⁹ bonū quāto magis
diligat de⁹ sūmū atq; incommutabile
bonū. **P**s. 26. **V**na; pccia a dño hāc
re q; rā. **G**lō. **M**ali multiplicia q; rūt.
ego tm vna; ut scz inhabitē domo do-
mini omib; dieb; vite mee. **H**ic i ec-
clesia digne pūfando ne pspers ex-
tollar a adūsīs frāgar. a pt⁹ ad il-
lā eternā domū pueniāz ubi sp mae-
am in q; dies nō deficiūt. **A**d h⁹ vnu;
singula prudēter a pstant ordināē
delem⁹. **O**īa em alia vana sūt. et p
nichilo pēfanda **A**ug⁹. **I**n piderati-
one creaturaz non ē vana et peri-
tura curiositas exercēda. s; qd⁹ ad
immōtia a sp manētia faciendus.
Seneca. **A**ctior ē cupiditas igno-
ta pgnoscedi. q; nota repetēdi. **H**oc
in histriomib; hoc in oratorib; h⁹ i
oib; deniq; reb; videm⁹ accidē. **A**d
noua hoies currūt. ad noua coueni-
unt. adeo ut quicqd insolitū ē i tur-
ba ecia; notabile ē. **V**bi ē nōndū. q;
hec curiosa instabilitas ecia; nōnul-
los hoies bone voluntatis īpedire so-
let a pfectu vutū. **S**i q; de pt⁹ q; om-
nia q; mūdi sūt deseruerūt. iam n; pru-
dēter et cōstantē se instituant. facile
in pstinū relabūtur morē. **S**i vero
fortiter se in via vutū ptimeant. a;
adhuc cauere hñt ne oē qd bona vo-

lūtas cupit. acceptare velint. **O**m-
nis em ut sup dñm est diligēt. stu-
dere debēt ut eāt de vute in virtu-
tē. tñ hoc cū sūma cautela fieri op-
tet. ne vic; s; sentēciā scī thome. cō-
tingat inchoāda añ temp⁹ apprehē-
dē. et inchoā añ cōsumacōem dese-
rere. **O**ut meli⁹ intelligat. repetē-
dū ē dñm eiusdē doc. s; supra alle-
gatū. scz q; incremā vutū sit p stu-
diū hūanū eo mō q; alij hitus a gūri
solēt p assuefactionē. **S**ic igitur in
mechanicis videm⁹ q; q; vult ciuiliē
pficere nō sil et semel oēs artes di-
scē incipit. s; vnā tm aut duas aut
tres s; m q; pōt facultas naturaliz
suoz sustinē. a tñ diu in q;libet illaz
pseueat donec pfcē sciat. et cū sciue-
rit. put frē q; illā ēfctet q; p loco a
p tpe sibi magis vtilis fuerit. **Q**ui
alio pcedit. fatuū finē inueiet. **C**ōt
ei q; plūā officia sil ēfctet a de vno ad
āud faciliē se pūnt. mīsei sūt a infeli-
ces. **S**ic p omia filogisand ē de hoī-
ne bone voluntatis. q; iā aptitudinem
h; ad cōes vutes pmo oēs h; i q; daz
vina radice. **V**n si vult q; radix illa
frēz ferat. o; q; caute se hēat. sic mī-
tipk sup dēz ēa h; tpe onē osū. **S**i
forte obiciat q; a dicat. q; supflūū
ē vutū hēre a ēfctia e; vitare. sicut
frustra ē pō q; nūq; reducit ad actū.
Multi scī i oib; instituti fuerūt. a pe-
ne omiū vutū ēfctia hūerūt. sic de
moysē dda q;busd alijs exēplificari
pōt. **I**te si diuitie salutis vutes sunt.
q; qnto aliq; se āpt⁹ ēfctz i eis. tñ to
spūalior ēa ditior. sic pformit vide-
m⁹ in diuitijs h; seculi. q; plūes fact-
tutes h; ditior tputat. **R**ūfio. d8. q;

hō bone uolūtatē q̄ debite se appli-
cat ad studiū virtutis n̄ agit frustra:
q̄uis nūq̄ exercitia illi virtutis atti-
gat. Rō ē q̄ inten^o iudicat act^o mod^o
les. Sic p̄r aq̄ vgo hōesta i domo pat̄
na se disponē ad m̄rimoniū scā itē
cōea singla addiscē illi statui accō-
moda ita q̄ iā p̄ omia apta sit ad il-
lū statū hōrabilē. p̄vauē iungal ca-
stitatis et prudenciā dōestica. p̄ apli
mōita. et in singul^o mēri^o licz nūq̄ cō-
trahat. Ill^o q̄z dcm̄ p̄hi limitat^o ē q̄
ad materiā istā p̄t p̄uilegiū tōē uo-
lūtatē: q̄ p̄ bā ḡg. dca. nūq̄ frustra-
ri p̄t. Sic cleic^o op̄cie institut^o in v̄tute
militari. q̄uis māu pugre n̄ p̄t: bō
tū uolūtatē p̄miū iusticie et fortitudi-
nis obfieri valebit. Qd̄ at obfict^o est
de q̄busdā sās q̄ in oib^o instituti fue-
rūt a dō. p̄. f. thōz et hōs q̄ p̄uilegia
paucorū n̄ sūt trahēda in cōez regu-
lā. Rā et si aliq̄ sic p̄fecerūt tū multo
pluēs defecerūt. Cōsulci^o ḡe ut p̄pter
hūanā insufficiētiā ad pauca vnus
q̄sq̄ se colligat: et in eis stabiliē p̄-
māeat donec ad āphidā dīme^o uce^o.
Exēplū bonū hēt de h^o in sacris regu-
lis p̄m̄: vbi ois nouitas et multi-
plicatio nō nēcaria velut p̄cō priā
detestat^o. Ex eodez soluit ill^o sile de
diuicijs scli^o q̄z pluā sūt simpliciē p̄-
fūora: q̄ tū omib^o n̄ sūt eqz faciliē atti-
gibilia. Vñ dī in puer^o. Vñ q̄sq̄ ibi
sacculū suū suspendat: vbi ipz atti-
gē possit. P̄t tū q̄s prudēt recōp̄sare
in vno qd̄ n̄ h̄z i alio: sic i eis dē diuicijs
scli^o condie hēi solz. Rā q̄ habūdat in
vino. ā blado. auro. argento. ā hēdi-
tatib^o. ā merāonijs ac. dī diues. q̄
iis n̄ ā vnā sp̄ez ēreaz facultatum

possideat. p̄t em̄ q̄cito uolueit alias
sibi p̄pare. Sic q̄ habūde in exercitijs
vni^o ā paucorū virtutū se exercet. dītes
cit sp̄ualitē forte eo securi^o et faci-
li^o q̄ min^o ē disp̄sus ad singulas.

**Cōtra tēptacōes Impseueracie
in cōstātie. lassitudis. Ca. 26.**

Domin^o ihs. Qui pseuerauēit
vsq̄z i finē h̄ salu^o ēit. Itē lūca
22. Vos estis q̄ p̄māstis meū i tē-
ptaōib^o meis. Ego dispono vob̄ sic
disposuit m̄ p̄t me^o ignū^o ut edatis
et bibatis sup̄ mēsā meā i igno meo:
et sedeat^o sup̄ thronos iudicātes
xij. trib^o isrl^o. phi. 3. Itēs ego me n̄ ar-
bitror p̄phēdisse. Vñ at q̄ qd̄ retro
sūt obliuiscēs. ad ea vō q̄ sūt p̄ora
extēdēs meipz ad destitū pseqr̄ ad
brauiū sup̄ ne uocaōis dei i xp̄o ihu.
Rāiqz ḡ p̄fā sum^o h̄ fencia. Itē qd̄ ali-
ter sapitis. et hoc vob̄ de^o reuelabit.
Verūtū ad qd̄ p̄ruēim^o ut idē sapia-
m^o et in eadē p̄mācam^o regulā p̄h̄.
Rō sim^o p̄uuli fluctuantes. non
circūferamur om̄i rēto doct̄ie. glosa.
Doct̄ia p̄uorū ē q̄si v̄t^o et tēptas.
ps. Et dixi nūc cepi. glō. In omib^o
decept^o et tedio affect^o ad dē remi.
Aug^o. Vita xp̄iani boni sām de hēi
umē. Qd̄ at de hēdēs nōdū vides. h̄
de hēdē rādo capat efficeis: ut aūne-
rit implearis. glō. phi. 3. In via su-
m^o non retro respiciā. Itē in anterio-
ra extendamur intēdē et de hēdē.
Luc. 9. Nemo mittens manū suā ad
arat^o et respiciēs retro: apt^o ē reg-
no dei. gen. 19. Respiciens vxor loth
p̄ se dīsa est in statuā salis. Cā. 3.
Fili i māfuetu^o op̄aphic. Rō. 8. Non
sunt p̄digne passiones hui^o t̄p̄is: ad
futurā gloriā q̄ reuelabit in nobis.

Greg. Incassu bonu agit si an vite
 finiu deserat: qe frustra velocit cur
 rit: q p q ad meta venit deficit. **Is.**
Tolle pseueracia nec obsequi ince de
 hi: nec bnficiu gras: nec laude forti
 tudo deniq: n q ceperit: q pseueaueit
 salu eit. **Incipit** multoz e: finie pau
 cor. **Sp i** pncipio delatw em fine
 pba. **De** Assueuet in initio ferue
 tes ee multu in fine remittit a dissolui.
Que utilitas e semu pao floretiu a
 p9ea tatescetiu. **Iero.** Dei tepla spi
 ritalia vasa: n diligenti fuerit custo
 dia: pstrubula fut. **Bern.** Duo sunt
 natia p custodia amittis sce: q dñs
 breuit expssit dicēs **Vigilate a ora**
te. Unu ei su altero pdesse n pt. **Idē.**
Scias dyabolū soli sp perseueratie
 inidiat: quā solā vntū nouit corā
 ti. **Apoc. 11.** Esto fidelis vsq ad mortez:
 et dabo tibi coronā vite. **Aug.** Perseue
 ratia magnū donū dī ē: q dā cetā
 pstant. **Hac** multi hū pnt nullā
 mittere. **Bern.** Subito pcedi de um
 bra ad solē. de oio ad labore que cni
 tur de qd incipit: h p q ab hys dis
 suescit et ad illa paulisp assuescit ce
 pit vsq tollit difficultatē: tūc itq faci
 le ee qd possi an putauit. **glō. math.**
x. Nō cepisse vel fecisse vntis ē: h pfi
 cere. **Un** cauda hostie iute offerri
 in lege. **Et** vntū tūc est vntis vsqz
 ad talog si pseueratia fuerit. **Sine**
 ea vntis ihoeste deaurata. **Uti** dies
 perseueratie pl vidi ei valē q qūz
 pcesserit. **Si** ei illa die defecissz pce
 detia pdidissz. **glō. ps.** p fide spe a
 hys vntis opib reddz de pseueratiaz.
Aug. q aut ifirmos multo magis au
 stodit fortes.

Formula brevis de vita secunda

in statu presentis **Ca. 21.**

Secunda mēs q iuge puiuiū p
 uer. **17.** Qm totū vite pntis tā
 pfusibilis multiplicitas n p pte se
 cupil pte iocūd possidz dicēte scrip
 tura eēt nō oia in futūo puāt in ē
 tā: mñz fortasse videbit. quō sapien
 tissim salō in hac smāz pruperit. q
 si cōn semetipz loqñs secū mēs qh
 iuge puiuiū: vtiqz aīe securitas
 de mētis pueire n possit. **E** nōnd q
 licz oia grāli mō dicāt in cta: tū sūt
 qdā extreme in cta: qdā moaliē lo
 qndo vix in cta a pene secunda. **Sūt** g
 in tēplici dāa hac: hī cetā q ordina
 te pcedūt. **De** nūc restat speālic in
 qcedū q sit via securissā leuissā ac
 iocūdissā ad celū. qntū possi ē i hac
 vita erūpnosa: ne forte ob multitu
 dinez scpturaz pfusioez poti q edi
 ficatōez reporte. **Ubi** est adūscēd q
 iux morē mediāe cōlis. sumda est
 h similitudo ad mediāaz spūalē. **Di**
 cit ei medici. q n sit melior mediāa:
 q bō dieta. **H** est dicē. q in qceda sit
 pfuetudo in victu vntu labore. qe
 ter alijs q pēnūt vitā hūanā rē: do
 nec expmītalē sciat qd natūe pue
 niat a nōet tūc stabiliē pseueratū
 i ea. **Hec** ē opia mediāa. **Pa**iformit
 ad ppositū loqndo. hīc ē regule scōz
 prīm apte testāt. nulla ē melior fōz
 viuendū q vt qsz sibi eligat āquem
 modū vniūformē sue natūe et statui
 pformez in q vsqz ad finez vite pse
 uerāt et laudabilē pmāeat. **p** hili
 um discreti viri et in spūalib expti.
Sūmo ē studio a pfortio puoz di
 scedat: qz talib puiuere est omīno i
 suaue et afflatim hīc būs pete de iu
 iusto loth exemplificat. **Attenda**

q̄ se trib⁹ debitorē scz deo. p̄rio. ⁊ si
bip̄si. ⁊ ideo ad hos semp oculos su
os erigē dz. Nā cū deo sollicite ābula
re tenet. sicut dz. Michee. 6. Primo i
auxilijs et cōsilijs optimis succur
rere dz. p̄ ut p̄t. q̄ vnicuiq; manda
uit dz. de p̄mo suo. ut dz. Eiaf. 11.
Sibip̄si etiā sūmope cauere dz. ne
detrin̄tū aīe sue faciat. ut dz. math.
16. Et ut om̄ia her in vnā racōez con
currāt. nōnda ē ab hoīe bone volun
tatis figura q̄ sequitur.

Bone voluntati sic nichil ē p̄ciosi⁹. sic
ē nichil p̄ciosi⁹ si nō s̄m racōez re
gulet. Est nāq; ceca. ⁊ ubiq; discut
re cupit. Tenēda igit ē ⁊ regenda. ⁊
neq; lib̄tati donāda. Exemplū op
timū hētur in regulis p̄m̄m quibz
vsq; ad minimū p̄cipit qd vnicui
q; sit faciend⁹ ⁊ cauend⁹. ⁊ nō s̄m bo
nū videre vni⁹ cuiusq; in singulis p
cedēdū. Condidit dñs dz. ex merā
bonitate sua vni⁹ saz creaturā. non
tū sine nūo p̄dere ⁊ mensurā. Et iō
optet etiā q̄ hoc ordine regatur.

Hec est via regia quā fili⁹ dei sa
piēcia infallibilis exēplo et vbo edo
cuit. tāq; ceteris securiorē. Hanc im
maculatā vgo et mac iph⁹ ab ifan
tia vsq; ad senectū sūmo studio ob
suauit. Et breuē q̄aīq; in ea pseue
rat ver⁹ xp̄i imitator. ⁊ hoc singu
lari p̄uilegio gaudebit. q̄ quicqd ei
supuenerit semp a dño grām p̄cipi
et aut directionis in bono ⁊ lib̄tati
onis a malo. P̄t em̄ in p̄ma p̄sa
dicē dño. feci qd iussisti. redde qd p
misi. Est ergo via hec securissima.
⁊ ad p̄fectionē adipiscendā cōpendi
osissima. Qd ut clari⁹ pateat est b
uiter aduertend⁹. q̄ p̄mū donū dñi
est bona volūtas. q̄ aptitudinēz hēc
ad valde multa exercitia bona. ⁊
q̄ in ip̄s exercitijs maḡ latet diffe
rēcia quid poti⁹ eligend⁹ sit. et etiā
magñū p̄iculū sepe occurrit sic sup
erēplificatū est. ideo ad tollend⁹ om̄
ia talia saluator noster hāc salu
tērimā doctrinā edidit dicens. Dis
cite a me. q̄ mitis sū et humilis cor
de. Quasi dicet. Si vultis secure in
via salutis ābulare. hāc doctrinam
a me discite et seruate. Nō est op⁹
hic plura apponē. cū expiēcia ipsa
oīdat totū quod dici et scribi possit.
Qui em̄ simpliciter et recte ābulat in
via dñi teste teato gg. totā scriptu
rā implet. et pl⁹ facit q̄ alij loqui ā
scribere valēt. Hēant ergo alie vir
tutes suas excellentias sū p̄roga
tiuas. si iste sūt securiores et suffici
entes ad om̄ia. Nā recte ordināt ho
minēz ad deū. p̄ bonā volūta tem sū
caritate. q̄ ipsū super om̄ia diligit et
om̄ia p̄pter ipsū facit quecūq; facit.

Ordināt etiā eū ad seipsum: quā eū cōn
oē malū muniūt. et ad oē moale bo
nū pducūt. Insup ordināt eū ad pri
mū. **N**az tria spēaliter puidere dīz hō
bone volūtatis q̄ ad primū. ut scilicet
ita abulet cū eo q̄ sua pūsa cōddat
eū aabile. venerabile. imitabile. **P**
mū facit benignitas. scdm maturitas.
terciū hūilitas. **P**rouidem⁹ em̄ ait
apls. ij. cor. 8. bona. nō solū corā do.
s. et corā oib⁹ homib⁹. **U**bi glō. dicit.
Due res sūt pscia et fama. pscia tibi
fama prio pdest. Qui pscie fides fa
mā negligit. crudelis ē. **F**acit q̄ benigni
tas hoīem amabilez. affabilez. com
passiuū. tractabilez. exorabilez. fle
xibilez. ad p̄silia. cōciliatū sūi et suo
rū. in bono hilarē et modeste iocūdū.
fidelē socialez. nullū spnēte vel te
mē iudicātē. gū. bñficiū. oib⁹ grācō
sū. **M**aturitas aut facit hoīez venēabi
lem. p eo q̄ totū corp⁹ exteri⁹ custo
dit ab insolēcia et inordinata leuitate.
Regit caput ne leuē hincinde cūse
rat. oculos ne euagēt. auēs ne au
riose auscultēt q̄ min⁹ expēdiūt. lin
guā ab oōs et infructuos⁹ vbiis. et po
tissime detractionis susurrij et ptume
lie. man⁹ ab mutilib⁹ opib⁹. pedes a
vagis deambulacōib⁹. et indecētib⁹ gi
rouagacōib⁹. ita q̄ oīa corpis mē
bra ab inordinato motu cohibz. quē
ratō nō exposcit. **H**ūilitas vō mo
res cōpmit. in hoc q̄ ceruicē depmit.
hūile format rūsū. gestus ppla
nat. vestitū vilem amat. sese inē
nouissimos collocat. sui gloria itatē
fugit. ad alioz obsequia p̄mptissim⁹
ad opprobria tacitus. ad hōrē obla
tū verecūdus. p̄mptus ad discendū.

difficilis ad indignādū. **E**tia est ad
uerendū. q̄ hee tres v̄tutes mutuo
se defendūt. **N**ā humilitas maturi
tate defendit. ne grauitas morū q̄ i
ea est fastidiosa et elata videat. tēi
gnitas tpat eā ne austera et dedig
būda putet. **C**ōuerso matuitas tē
pat benignitatem. ne leuis et carnali
ter bladiens vel adulatorie applau
des estimet. **I**nsū hūilitas ab hys
tpat. ut nec puerilis a singularis a
stolida appareat. **S**up additur hys
pāa ppter cas⁹ adūsos. q̄ ipa nāa
ria ē tpe tribulacōis. **A**ddit et ote
dientia. q̄ ipa nāaria est qm̄ plati
aliqd singulae p̄cipiūt ob aliq̄ cāz
arduā. **R**eqz tūc formidādū ē. q̄ ta
lia in hō casu nō sūt nisi p instinctū
dinū. q̄ potēs est inuadē sibi obtran
tes. maxime qm̄ aura placōis alicui
impōitur ptra suā volūtātē p̄cipue
q̄ ad sceleres vbi maius p̄iulū imi
net. sicut bñs greg⁹. de se cū gēitu ex
emplificat. et alij sū simili. **D**ez q̄
mā i hys quedā difficultas est. p̄t q̄
voluerit hunc laboriū in meli⁹ cō
mutare. et p̄soria hoīm maxie sc̄aric
viciū deuitare. et sibi a do vacare.
talesqz p loco et tpe visitare. q̄ sibi a
edificacōi sint a solacio. **N**ā i horolo
gio sap⁹. talis de hōr legīt. **S**i op
tabile cūctis vite spūal. p̄fāonē hrē
desideras. si virilit ipa. aggredi affe
ctas. debes teipm̄ abstrahē a socie
tatib⁹. et familiaritatib⁹ nociuis. et ab
oib⁹ hoīb⁹ p̄positū tuū i p̄diētib⁹. et
breuit a cūctis mōtib⁹ quātū possi
bile ē. salua semp obedīa hūili et p̄m
pta supioris. p̄ capās optunitatem
vbi et qm̄ locū possis repire q̄etis et

contemplacōis: carpē secreta silētia. p-
sentisq; vite vel scilicet vitæ naufragi-
a: a perturbacōes mūdi fugē pstrepe-
tis. Oī tpe puritati cordis debes p-
cipaliter studē: ut vitz cotidie velut
clausus oculi: cōpātib; sensib; i temet
ipsū pūtais: a cordis ostia a formis
sensibiliū a ymaginacōib; terro-
rū qntū possibile ē hēas diligēt seāta.
Puitas nāq; cordis int oīa exētia
spūalia qdāmō tāq; final' intēō ac
laborū oīm refutacō q i hac vita mi-
les fēmeit: tēpe p̄suerit sibi vēdi-
cat p̄cipatū. **S**up oīa. h' tibi sit p̄ci-
pal' sp̄ conat' ut aīm tuū iugit' sur-
sū i p̄tēplacōne dīmor' eleuatū hēas:
ut dīmis reb; ac deo mēs sp̄ inhēat:
et derelicta fragilitate trā ad sup-
na iugit' transferat'. Quicqd' at ab
hīs diūfū ē. q̄uis magnū videat'. sic
corpis castigacō. ieiuniū v' vigilie.
a filia v̄tutis exētia q̄h sc̄daria a i-
feriora iudicāda sūt: et tācū expedi-
entia quātū ad cordis puitatē p̄fici-
unt. **I**n ē q̄ iā pauci ad verā p̄fō-
nē pueniūt: q̄ i remedijs nō multū p-
ficiūt tps a vires expediūt: a debita
remedia negligūt a p̄ponūt. **U**ero
si rō tramite ad finē itētū puenire
desideras: debes sūope ad p̄petuam
cordis puitatē a mētis trāq̄llitatē ā-
belatē: atq; cōsursū iugit' ad dñm ele-
natū hēē. **N**ull' enī mōdū p̄t huic p̄-
tēplacōi iugit' inherē: s' iō dñm ē. ve-
scias vbi mētis tue intēōez dēas hēē
fixā: et ad quā dēstīacōez sp̄ aīe tue
reuoces intuitū. **Q**uā cū potueit ob-
tinē mēs gaudeat. et a q̄ distracta:
se doleat atq; suspir: q̄ciēsaq; se ab
illo intuitu dēphēdit sepātā. **S**ū igit'

comedas sū bibas sū aliqd' aliū faci-
as: sp̄ heret p̄j p̄is resoēt i auri-
b; tuis. amonētis et dicētis. **F**ili mi
ad cor redeas. ab oīm; quātū possi-
bile ē teipsū abstrahēdō: mētis oculū
sp̄ i puitate a trāq̄llitate custodias.
intellēm a formis reb; i hāz p̄huan-
dō volūtatis affcīm a auris trēoz p̄i-
et absoluas. amō feruō sūmo bo-
no sp̄ iherēdo. **M**eōriāq; iugit' sur-
sū eleuatū hēas p̄ p̄tēplacōez dīmorū
ad supna trāddō: ita ut rō aīa cū oīm
b; potencijs suis a virib; in dñm colle-
cta vn' fiat spūs cū eo: in q̄ sūma p̄-
fō vite agnoscat' p̄stet. **A**t tēde dili-
gēt vba heret ea i corde tuo q̄ i hō.
scrite. a ope implē cūcto. **Q**d enī in
p̄nci' aī difficultate sit. p̄ ea facili-
opabit': et tādē cū mag' dēlēcōez.
De p̄tēplacōe caritate p̄fā sū cōtēplatiā.
Et ē tā stat' cū. **C**a. p̄mū q̄te p̄is.
Caritas p̄fā siue cōtēplatiua
ā terci' stat' hic dici p̄t: q̄ p̄-
eā et in ea p̄fō spūalis vite relucet
et p̄stet: et ydonea ē ad act' p̄fōs
spūales pducēdos. **P**̄t ecia; dici ma-
gistrat' heret p̄ca. semit' p̄na. q̄-
bnat' a dīna vel excessiua: p̄ illud
apli. **S**ū mēte excedi' deo. sū t̄pāt
sim' vbi caritas dei vrgz nos. **E**t
rē iste terci' stat' caritatis vltimū
locū siue dignissimū tenet in spūali
vita: sic etas semil' in naturali vel ci-
uili vita. **S**emib; enī puenit q̄scē et
p̄udēcie vacare aliosq; instruē a di-
rigē: et ad latius p̄ncipū sedē p̄t ho-
noābilitatē stat' sui. quā multis fi-
delissimis laborib; ac sudorib; meru-
erūt. **P**erfā igit' caritas p̄ dēā scō-
rū p̄m hoc p̄cipū habet. **S**tudium.

ut deo vacet placide quiete et pure:
quātum condicio huius vie pmitit:
iuxta illud ps. **V**acate et videte: q̄
miam ego sum deus. **E**t iterum. **A**u
diam quid loq̄tur in me domin⁹ de⁹.
Hic status sublimissimus est: et ita
paucissimos habet cultores: ut hijs
diebus pene in obliuionem aut deri
sum remisset: nisi eum in sacris codi
cibus depictum repissemus. **Q**uia
enim rarus valde est qui ipsum di
gnis pfectibus meruerit: ideo veluti
abolutus a conuersatione humana
deperisset etiam a memoria. **Q**uia
vero nonnulli ipsum ante temp⁹ sto
lide aut presumptuose sibi usurpa
runt: ob hoc veluti suspect⁹ aut de
ridereatur aut vitaretur. **V**erum q̄
frequens sit ista derisio hodie. flebi
le est dicere. **F**amiliare est nunc a
pud plūm⁹ etiā bone volūtatīs ho
mines. si quem viderint spiritali
bus theozijis intendere: ut dicāt sal
tem in sententiā. **N**um saul inter p
phetas? **Q**uid sibi nā vult res ista
insolita? **N**um vno die in terciū ce
lum volabit? **Q**uis vnq̄ inter om
nes quos nouim⁹ sic viuere dispo
suit? **O**stinam vel nos plāgere dig
ne peccata nostra possemus. **Q**uot
vidimus post huiusmodi exercitia
stultum finem habuisse? **C**esset ces
set: ne simul cum illis intreat. **E**t
reuera non omīno gratis hec loquū
tur. **U**t enim de hoc nostro tempōe
loquamur: inextricabiles deceptio
nes audiūm⁹ et scimus: quas ob
nichil aliud euenisse credim⁹ utiq̄
timoratis hominibus: nisi q̄ more
stultarum auium volare mitebant

minis tempestiue alis addū sufficie
ter corroboratis. **H**oc quoq̄ et pch
dolor in omni statu deflere solem⁹.
Semp enim ad altiora scandēda
aut omīno tepem⁹ aut p̄cipites su
mus: raro consula gradimur. **O**cu
los ad supradictos grad⁹ si placet
reflectam⁹: forte non mirabimur
quare hodie ararissimos aut nul
los hēamus. qui ad dīmos supluce
tes radios contemplādos sint ido
nei. **S**i ergo regularit loquēdo. qui
non potest quod min⁹ est. nequa q̄
potest qd maius est: constat q̄ qui
nondum impleuit mēsuram carita
tis p̄ficientis: q̄ neq̄ adhuc suffici
at ad inchoandū aliqd exercitium
caritatis p̄fecte: sicut est contempla
tio aut prelacō ac. **P**rotestor igit⁹ et
confiteor q̄ de ignotis loquor: ex de
pictis folijs folia depingo: ex tla
tionib⁹ relacōem tero: et utinā non
coram dño sicut stolid⁹ sic p̄sumptu
osus inueniar. **C**olligēdo ergo pri
mū occurrit. q̄ cum magno ardore
hic status est desiderādu: quia ni
chil graci⁹ deo offerre poterim⁹ q̄ q̄
ei⁹ p̄fā amici libent⁹ essemus. **O**cure
rit scdo. q̄ ad nichil formidolosi⁹ est
accedendū. q̄ ut ei⁹ tam gratam fa
miliaritatē nobis parem⁹: q̄ nichil
p̄culosi⁹ ē q̄ in tāta re ineptos re
periri. **A**d istud valet et parabola
de inuitatis ad cenam: inter quos v
nus erat qui non habuit vestē nup
cialē. **E**t quid ei contigit scimus.
Ecce mirabile super mirabile. **S**i
non remisset utiq̄ cum ceteris se ex
cusantibus. dampnatus fuisset. **N**ūc
autem quia indigne p̄mit nō min⁹

piectus est. Sic in proposito iuxta
sententiā beati Jeronimi. nolle eē p
fectum delinquere est: et indigne se
ingerere maioris dāpnacōis est.
Sunt de hac materia plurime lo
cutiones sanctorum patrum pulcher
rime. in quo videlicet perfectio spiri
tualis consistat: et que sint exerci
tia perfectorum. et qui ad hec apti
sit: et qualiter doctrinaliter loquēdo
pueiendū sit semp ad maiorez per
fectionem. Quo ad primum dicunt
conformiter sicut et sepe superi⁹ ta
ctum est: qd perfectio spiritualis vi
te non in alio consistat. qm in perfec
ta dilectione dei et proximi. Quod
nōnulli advertere non valentes. tē
biderunt se varijs exercitijs ultra
vires suas: et se et alios deciperūt
suam iusticiam statuere conantes.
a iusticia dei alieni effecti. Quo ad
secundum que scilicet sint exercitia
perfectorum: dicendum. qd generali
ter loquendo omnia que in mundo
excogitari possunt. nichil eorum ex
cludēdo que perfecta dilectio ista re
quirit. Et hoc modo ars sutoria p
loco et tempore aut alia consimilis:
plus spectat ad perfectum virū qm
ad imperfectum. Exēplum glorio
sum habemus in sancto paulo: qui
in omnibus institutus fuit tanquā
magister perfectus: et omnibus om
nia factus erat. Similiter et i aījs
sanctis qm plurimis. Hic errauerūt
quidam inflati spiritu carnis sue: ā
bulātes frustra in religiōe āgelorū:
qsi nichil deberet pfect⁹ facere nisi in
p²templacōe stare. ā aliq alia opacō
ne sublimi. Non em̄ potuerunt intel

ligere. qd quāto est aliq pfectionū
tomagis est omib⁹ debitor: tā sapiē
tib⁹ qm insipientib⁹. Relinqtur ergo qd
pfectis viris velut mgtis non ē rēgu
la posita quid agē p qlibz loco et tē
pōe debeat: si ipsi sū sūmāz bñ gg. sūt
velut coc⁹ bis tinct⁹: scientes xpi in
hītatē grām et longeuā expienti
am qd deo qd primo impedere de
ant. Verū regulariter loquēdo sūm
q digniorib⁹ digniora exercitia so
lent applicari. a quib⁹ scz etiā denoi
nacōez accipiūt. sic dīne dilectioni q
pfecta dī. a scīs pāb⁹ illud studiū de
putat. ut deo inhereat p cordis mū
diciā. p p²templacōem purā. ac orati
nem p²tinuam: sicut dcm̄ est supra.
infra adhuc ampl⁹ dicet. Dilectiōi
quoqz p²imi q pfecta dī: illd exerciti
um pncipalit ināibit: ut erudiat. do
ceat. consulat. hortetur. ac p²hdeat.
si qn se iusta occasio p²et. Et super
oīa se mediatricez int illum et deum
efficaciter cōstituat: placando. im
petrando. reconsultando. Exempla
plurima de hīs habem⁹ in moyse.
samuele. dauid. helya. ysaia. paulo.
et alijs. Qui nunc contemplādo
vsqz ad summa celi secreta volau
erunt: nunc proximis consulendo vs
que ad cubilia coniugatorum dispo
nenda semetipsos inclinauerunt.
¶ Quo ad terciū scilicet quis ad
hec aptus sit. dicendum breuiter. qd
ille qui supradictos gradus forti
ter prudenterqz compleuerit: et iam
sentit dominum intorsus sibi di
centem. Annice ascende superius. Et
iterum. Euge serue bone et fidelis:
quia super pauca fuisti. ~~fideliis sup~~

fidelis. supra multa te constituā in
tra in gaudiū dñi tui. Hoc exptus
beatus **Jerom⁹** ait. Ex pto semē de
uote consulenti credite. Si semel
gustastis q̄ dulcis est domin⁹ ad
quem accedentes poteritis illud ab
eo audire. venite et ostendam vobis
omne bonum. Et tunc ostendet vobis
talīa quālia non nisi assuete men-
tes norunt. Quo ad quartum. scilicet
qualiter quis doctrinaliter lo-
quendo semper ad maiorem perfec-
tionem peruenire possit. dicendum
q̄ non est necesse talia scribere. q̄
hoc ipsi melius sciunt per victionē
q̄ per lectionem. Cōdescendendo ta-
men imperfectis. eciā sancti posue-
runt quasdam assuefactiones utiles
quib⁹ se exerceāt adhuc rudes. que
tū sunt ultra meditacōnes et infra-
cōtemplacōnes. quaten⁹ hūmōi spe-
culacōnib⁹ quasi naturalit̄ p̄ficati
ad supernaturalia cōtemplāda ap-
ti fiant. Hec sunt. exercitatio vti-
sa. vita solitaria. cordis hūilitas.
puritas mentis. seruoꝝ caritatis.
stabilitas voluntatis. Qui hec non
sectatur. nunq̄ ad grāciam cōtem-
placōnis pueniet. De p̄mo dicit gre-
gori⁹. Qui cōtemplacōnis artem te-
nere desiderāt. p̄us se in campo per
exercitium operis p̄tēnt. ut solliciti
sciant si nulla iam mala p̄ximis e-
quimē portant. si obiectis bonis t̄pa-
libus nequa q̄ mens leticia soluit.
si subtractis non nimio merore sau-
ciatur. Ac deinde perpendant. si cum
ad rē dē se metipsos itro. sus. i eo q̄
sp̄alia rimantur. nequa q̄ se cum

rerum corporalium umbras trahūt
et fortasse tractas manu discretio-
nis abigunt. De secūdo **bernhard⁹**
O sancta anima sola esto. ut soli de-
atori omniū serues teipsam. quem
ex omnibus tibi elegisti. Publicum
fuge. fuge et ipsos domesticos. sece-
de ab amicis. An nescis vere audū
te habere sponsum. qui nequaquā
suam tibi poterit indulgere presen-
tiam presentibus ceteris. De tercio
gregori⁹ dicit. Contemplari dei sa-
pientiam non possunt. qui sibi sapi-
entes esse vidētur. quia tāto ab ei⁹
luce longe sunt. quanto ad semetip-
sos humiles non sunt. quia dum in
eorum mentibus tumor elationis
crescat. aciem cōtemplacōnis clau-
dit. et vnde p̄ ceteris lucere esti-
mant. inde se lumine veritatis pri-
uant. Si ergo veraciter sapiētes
esse atq; ipsam sapientiam contem-
plari appetimus. stultos nos humi-
liter agnoscamus. De quarto au-
gustin⁹. Summum bonum non nisi
mentibus purgatissimis cernitur.
Mentis enim humane acies inua-
lida in tam excellenti luce non fi-
giatur. nisi per iusticiam fidei regete-
tur. De quinto gregori⁹. Necesse est
ut quisquis ad p̄templationis stu-
dium properat. semetipsum prius
subtiliter interroget quantum a-
met. Machina quippe mentis ē vis
amoris. que hanc dum a mundo ex-
trahit in alta sustollit. Prius ergo
discutiat si summa inquirens dili-
git. si diligens timet. si nouit incog-
nita. aut amando comprehendere.
aut non comprehensa venerari. In

In cōtemplationem etenim mentes
si amor non excitat: torpor sui ob-
scurat. Item hugo. Constat qd qd ar-
dentius diligunt profundius prospici-
unt. et subtilius discernunt: et qui e vi-
cino magis respiciunt. proculdubio
evidentius cognoscunt. Ergo rectis-
sime quanto eterna magis aman-
tur: tanto perfectius cognoscuntur.
De sexto Richardus. Qm̄ diu amor
ad multa spergitur. et ad yma deri-
uatur. nuncq̄ ad plenam pacem cor-
perducitur: nuncq̄ ad vere serenita-
tis tranquillitatem serenatur. O a-
nima infelix et misera. usquequo sol-
licita es et turbata erga plurima.
Porro cum vnum sit necessarium. tā-
dem aliquando fige desiderium: dili-
ge vnum. Sunt et quedam alia
ad cōtemplationem pmouencia. scilicet
cōsideratio creaturārum. de qua
dictum est supra i. tercio gradu. hu-
manitas cūcti. de qua etiam ibidem.
Item cōgnitio sui ipsius: de qua dicit
bernhardus. Quāto in cōgnitione mei
proficio: tāto ad cōgnitionem dei acce-
do. Item lectio sacrorum librorum.
Item desiderium feruidum. Item o-
ratio continua. que est mater sursum
tendentis actionis. et alia exercitia
spūalia. In quibus omnibus qd diu
laborat sola bone voluntatis intē-
tio. cōnādo cum communi gratia ac
seipsam assuefaciendo. quātum po-
test ad cōtemplationes dīnas. etia
si pueniat ad magnam alacritatem
et cordis iocunditatem. tamē adhuc
gratia non est efficax signum spiri-
tualis pfectionis: si quādo dominus
semetipsū oñdit sancte anime et ei

sua secreta iudicia reuelat: sicut a-
postolis aperte dixit. Jam non dicam
vos seruos: quia seruus nescit quid
faciat dominus eius. Vos autem di-
xi amicos: quia omnia quecumq; au-
diui a patre meo nota feci vobis.
Nullum reperio signum efficacius
istō: quo ad veram perfectionem.
Per tamen ob hoc dicendum ē istos
certitudinem habere de predestinati-
one infallibilem: eo qd gradus in ho-
minibus nō sunt immutabiles sic
in angelis: quia homines subiecti sunt
multiplicibus defectibus. Qui em̄ ho-
die sunt in statu pfecte caritatis. pos-
sunt cras si de pmittit cadere i ali-
quod pccm mortale: et omnib; mini-
mis fieri inferiores: ymo si in eo per-
seuerant eternaliter pire. Hec est
dolorosa illa sententia superius dic-
ta et iterum dicenda. nuncq; reti-
cenda: sed perfectis viris ante ocu-
los iugiter ponenda: qd videlicet sic
nullus status vel chorus in celo fu-
it. de quo non ceciderunt aliqui spi-
ritus: sic heu nullus status vel gra-
dus caritatis fuit de quo non cor-
ruerunt aliqui viatores: et non ob
aliud nisi ppter defectum soliū humi-
litis tam hic qd illic. Hinc sumit
ratio quare sū viri tāto studio fiorē
dei ante oculos posuerūt: et ut pleni-
us se humiliarent: p vaia signa me-
moria mori futuri mortis sibi ipresse-
runt. Et si omnibus timendum est
letiferum superbie vitium. maxime ta-
mē perfectis in vita spirituali: quia
occasione habent maiorem et picu-
losi cadunt: pluraq; amittunt. Hic
scdm gregorium in dyalogo suo.

Ch. 2. 2.
9. 31. 2.

pius dñs quibusdā electis suis qñz
maiora bō pstat et quedā minora
nō tribuit ut semp eoz anim⁹ hate
at vñ se rephendat qñz discāt qz
ex semetip⁹ maiora bona nō hñt: q
in semetip⁹ vincē pua vicia atz ex
trema non pñt. Sic ergo et vna q
qz anīa agit ut hūilitatis custodia
aliqñ lucra maria ex minimis dā
pmpseruet. Sic mēs ex pte cōstru
cta est: et ex pte destructa se eē pspi
cit. Sic omīs hui⁹ vie pfectio quedā
imperfectio ē. S; neqz ioh. baptista
neqz apli neqz alij viri pfa sine vñ
alib⁹ fuerūt: pmo in multis offende
rūt ōnes. Ex q colligit qz nichil phi
let quin in aliqb⁹ exercitijs quarū
dā vñtū. qñqz nouell⁹ xpian⁹ exce
dat aliqñ virū pfectum: et quo ad
hec est illi supior. Exemplū habe⁹
de rege aliq⁹ ditissimo: q nonnūq⁹ a
rusticis frumenta colligē nāre habz
at. Cogimur ita dicē oīa exteriora
signa nedum pculosa esse s; etiā su
specta: q ad ostendēdaz veraz pfecti
onē caritatis. Pro ampliori intel
lectu hui⁹ materie est adūtendū. q
licet gñalic dñi sit: nescit homo an
odio vel amore dign⁹ sit: tam q ad
sumos ptores aut iustos istd non
videt hñe locū quo ad actualē sal
tē dignitatē vel indignitatē. Scūt
nāqz magni ptores se odio dignos:
et pfectos ab actuali grā. Scūt q
qz magni iusti quos pfoēs appella
m⁹ se esse in actuali grā dei et ab eo
diligē ita sensibili qz de hoc timē a
dubitare nō audet. qz quis ppter mu
tabilitatē literi arbitrij nondū i bo
no pfirmati de futuro timeāt ut di

ctū est. Non qdē qz deus se auferat
eis vel qz recedat ab eis: s; qz ipsi se
auferat deo vel recedat ab eo: ut au
g⁹ dicit. Videtur ergo pdictū vñ
debere intelligi de mediocrit iustis.
et iniustis: put etiā circūstācia litte
re satis ōndit. Cāstas. 9. Si obi
citur illa regula theologica: Nō
pōt scire certitudinaliter an in grā sit
de cōmū lege nisi p reuelacōem. Di
co. qz nō est cōtra ppositum. Jam ei
dñi est: qz dñs de pfoēs reuelat se
creta iudicia sua tñq⁹ pcpuis ami
cis. Et vtiqz valde racōnabile ap
paret. qz pmo reuelet eis statū ipō
rum ppiū directe vel indirecte: hoc ē
p manifestā inspiracōnez vel p aliq
apta signa amicitie qz in grā eius
sunt. Nā hoc sup ōnia maxime scire
desiderat. Relinquitur ergo pbabiliter
loquēdo. qz qui ad hanc mēsurā nō
dum puenerūt: qz etiā tales nōdū
inter pfoēs pnumēari mere ātur. Cō
trariū dicere videt magnā ptumeli
am inferre sacris scripturis ac scō
rum prīm doctrinis. Dicit em ap⁹s:
qñ oīno securus de actuali grā. An
expimētū ei⁹ qñtis qui in me loqui
tur ppi⁹. Itē grā ei⁹ in me vacua non
fuit. Itē grā ei⁹ in me semp manet.
Itē Quis nos sepabit a caritate di
ci. cū multis similib⁹. Et tñ idē qñ
de futuro incere⁹ dicit. Castigo cor
p⁹ meum et seruitutē redigo: ne for
te cū alijs pdicauero ipse reprob⁹
efficiat. Et dñs aplis apte dicens
vos aut dixi amicos ac: etiā adiun
xit. Manete i dilectiōe mea ac. Nā
ta etiā dñi scōz ad eundē sensum tē
dunt de quib⁹ infra dicit. Colligēdo

igitur simul que sparsim dicim⁹. ar-
bitramur quātum datur intelligi p-
fectos viros om̄imodam h̄re certitu-
dinem de actuali ḡtia in q̄ stāt: ni-
hilomin⁹ cū timore de recidivacōe
in p̄cā tam venialia q̄ mōrtalia. Et
q̄ h̄mōi certitudinem non p̄nt habe-
re p̄ aliq̄ exercitia p̄pria siue inter-
na sū externa. s; per reuelacōem su-
pernaturalē directe vel indirecte. In
qua se magis h̄nt passiue q̄ actiue.
Et si hic aliquis velit inferre quasi
ob hoc nemo possit esse perfect⁹ nisi
habuerit huiusmodi reuelacōem.
Dicim⁹ q̄ hoc non est necesse. Nos
em̄ peruenire non possum⁹ ad agni-
tōnem spiritualium: nisi per aliqua
signa nobis nota. Et ergo si alicui⁹
p̄fectionē vult de⁹ notam esse nobis
vel etiā sibi qui iam ad tantum gra-
dum p̄fecit: oportet q̄ hoc predicto
modo fiat. Et tunc dicimus: q̄ talis
digne meretur int̄ perfectos p̄nume-
rari. Si autē vult ei⁹ p̄fectionē ef-
se ignota: sibi et nobis: tunc quo ad
forum ec̄ie predicta signa etiā ne-
q; sibi neq; alijs ostēdit. Et hoc mo-
do dicitur coram deo perfectus: et ta-
mē in facie ec̄ie non computatur in-
ter p̄fectos. Exemplū familiae h̄e.
m⁹ de aliq̄ diuite qui latenter suos
thesauros abscondit: hic coram po-
pulo p̄ diuite non venerat q̄uis di-
tissim⁹ sit. Potest etiā cōtingē q̄
nec ipse diues sciat se tantis habū-
dare: s; per aliquem fidelem amicu⁹
cuncta dispensentur: qui cum certa
dies instet: et om̄ia integre p̄ntabit.
Hui⁹ figurā olim mar doche⁹ gesta-
uit: cui p̄ fidei amicitia vsq; ad tem-

p̄ nichil om̄ino retributum fuit: do-
nec disponēte dño plenissime a t̄ge
assuero etiā ultra sp̄e quasi in vna
hora premiaret⁹: sublimaretur: ac
magnificentissime: vt d; hester. 6.
Sic domin⁹ de⁹ multos perfectos
vult latere suam p̄fectionem vsq;
ad certum tempus. Quorundā et
am p̄fectionem vult et illis solis i-
notesci ad ipsorum consolacōnem.
Quorundā et ipsis et etiā alijs
vult scire: ad edificacōnem ec̄ie
sue. In quibus omnibus hoc iterum
replexum est: q̄ qd de istis que a-
guntur ex occultis iudicijs dei nul-
la potest regula dari: sicut neq; de
priuilegijs paucorum. Legitur i vi-
taspatrium q̄ quidam magni nomi-
nis abbas etiā ultra cōmunez p̄-
fectionem tam magnam famam p̄-
meruit: vt inter sanctos patres h̄c
vere fuit dignissimus reputaretur:
et tamen quedam ancilla coquina-
ria cuiusdam monasterij que velut
insana et demoniaca quotidie a su-
is consocijs deridebat: ipso in spiri-
tuali p̄fectione maior fuit. Simi-
lia hijs multa legimus. Hec autē
tam latens et occulta p̄fectio ex
nulla re alia procedit q̄m ex ma-
iore dilectione dei et proximique
quia occultatur nobis ideo de ipsa
nisi per exteriora signa vel diuinaz
reuelacōnem iudicare non possu-
mus. Hoc igitur tanq̄ solido fun-
damento posito: illos pro perfectis
vris suscipimus venerandos ac
imitandos: et veluti spirituales pa-
tres ac duces profectus nostri: qui
non cum quabuscūq; signis

figm̃s veniūt aut se p̃mouent ut ho-
nori hēant. h̃c aut illis et talib⁹ dīne
attestaōis figm̃s. de quib⁹ neq⁹ ip-
si neq⁹ nos dubitare possum⁹ quin
a deo sint. et ad hoc data ut testi-
moniū phiteāt eccl̃ie sancte. q̃ tales
veracit̃ amici dei sint. et sp̃m̃ xp̃i ha-
beant. ad edificandū corp⁹ ei⁹ misti
cū hoc est eccl̃iam ipsaz. que nōnun-
q̃ eccl̃iaz h̃mōi insolitis gr̃acijs opus
habz. Tales fuerūt gloriosi priar-
che et p̃phete apli ac martires q̃ plu-
res. Deinde inditi p̃fessores. epi. ab-
bates. monachi. pastores. p̃sbitei.
diaconi ac alij vtri⁹ q⁹ sep⁹ fideles. in
quib⁹ tāta gr̃acia em̃iant ut eos p̃-
fectos in sp̃uali fuisse vita nemo du-
bitaret. Nos igit in sp̃u dei suscipi-
m⁹ cū exemplis ipsoz ac doctrinis
secrete imitādos. de occultis deo iu-
diciū relinqm⁹. ceteros quoq⁹ infei-
oris grad⁹ in xp̃o diligētes. cū ip̃is
p̃ter p̃ficia conabimur. p̃posse no-
stro. ipsozq⁹ consilia et auxilia am-
plectendo. si et in q̃tū a terminis tā
celebrimoz p̃m̃ non recedāt. q̃s ip-
si tāto studio sp̃u sancto afflati sta-
tuerūt p̃ securiori adeptiōe eiusdem
sp̃ualis p̃ficiōis. q̃ finis est vltim⁹
toti⁹ xp̃iani ag̃ōis ac laboris. Ad
nāte est aū hui⁹ modi omnimod⁹ cer-
titudinē aliquez velut p̃f̃m suscipe-
re. An non scriptū est. p̃bate sp̃us
an ex deo sunt. Et q̃s nesciat. q̃ sic
in oñsione vni⁹ p̃f̃a viri qui vere per-
fect⁹ est plurima bō pueniāt. sic ere-
gione si aliquis fict⁹ sub vestitu per-
f̃orum p̃uerit. infinita mala se q̃n-
tur. Quis vni⁹sa p̃iula narrare
sufficiat. q̃ hac occasiōe introducta

fuerūt. Quāta p̃tulit eccl̃ia dei p̃ ta-
les. eccl̃ia apostol⁹ insinuare curauit
dicēs. ij. cor. xi. Ipse angel⁹ sath̃ae
trāsfigurāt se in angelū lucis. Et
pseudo apostoli op̃arij subdoli trās-
figurāt se in ap̃los xp̃i. Vbi dē glō.
q̃ i hac tēptacōe tāta est difficultas
q̃ nemo sine deo p̃t ipsam euadere.
et op⁹ est mag⁹ vigilantia ne q̃s p̃
sathanā eat. putans se h̃re āgelos
bonos amicos quādo habet malos
demōes fictos amicos. eosq⁹ tanto
nocētiōres quāto astutiores ac fal-
laciōres patiūt inimicos. Neq⁹ sanc-
ti et fideles vni⁹ veri dei cultores. ab
eoz fallacijs et multiformi tēptacō-
ne secui sunt. Hec p̃ tanto dicta sint.
ut attēdam⁹ misterii sp̃ualis p̃fe-
ctiōis. q̃ altum q̃ r̃atū h̃ijs dieb⁹
sit. quātamq⁹ p̃iulum eccl̃ia tōne w-
luntatis hoībus imminet. si absq⁹
dinam̃tāte ad tāte celsitudinis ex-
ercitia se trāsferant. q̃q⁹ securū sit
de se vnūquēq⁹ semp̃ humiliē sentiē
hūilib⁹ q⁹ cōsentire. donec dominus
eū ad sublimiōā nedū certissimē. sed
eccl̃ia cōpulsorie sustollat. Exēplum
planū in moyse habem⁹ et alijs m̃-
tis. qui oñes p̃t lōgeuā ac multipli-
cem oīm ṽtutum exercitacōem late-
re cupiebāt. nomē quoq⁹ p̃fectionis
eccl̃ia d̃m̃t⁹ sibi imponi metuebant.
Et hec cōsentanea omniū scōz p̃m̃
doctrina. ut si quid in gr̃a cōtēplaci-
ōis aut dīne reuelaciōis insolitum
occurrat. aut p̃spere succedat. om̃i-
no secretum teneat. humiliēq⁹ de se
senciāt. nec q̃cōp suis meritis ascri-
bat. h̃c in illum p̃mitus re fundat. q̃
hoc ei ex sua liberalissima b̃nitate

donauit. Ad hoc deseruit qd apo-
stolus per annos quatuordecim subi-
cuit grām sibi collatam ut patz. 2.
corint. 12. ubi dicit. Scio homines
in xpō ante annos 12. glō. Et eo qd
tū diu tacuit. Stat non superbe sed
ex nēritate dicit. Et ysa. 28. de hijs id
ppheta loquens ait. Secretū meū
michi. secretū meum michi. Hic rep-
hēdūtur qdam in tpati de vanitate
cordis sui qui statim ut aliquid grā-
cie percipiūt eandē velut canale con-
tinuo effūdūt. seqz dīna illustracōe
indignos faciunt. Sz dimissis istis.
ad psequendam materiam de hac
caritate perfctā redeam. Ubi est ad-
utend. qd sicut sup dīcū est. perfctā ca-
ritas corrūdet supme ierarchie in ce-
lestibz. Et suos cultōes ad ipsam le-
uat. Et hz tres qd. qui hoc mō pnt
introducī. Nā amā scā que iā supē-
dictos qd. ppleuit et sentit in se grā-
sollicitatē ad altioratōē dubiū quā
avidissime iāz aspiet ad vidēdum
deum et fruendū colloquio ipsi. Qd
quia adhuc pro omni desiderio suo
non licet qd diu viatrix est. accipit
tamen quasdam illuminacōnes si-
bi congruas. iuxta mensuram me-
ritorum suorum et capacitatis in-
terne. Per quas se semper dispo-
nit ad amplius propinquandum il-
li cuius iam tam suauiem gustū sen-
tire cepit. Occurrit ergo ei primum
illa veritas iudiciorum dei occulto-
rum. Omnia propter electos. cū il-
luminacōe mirabili. que sentiri qui-
dem potest s. dici aut scribi non po-
test. quasi iam nichil gratius dō fa-
cere possit qd qd secum pro saluacōe

animarum laboret. quia ad hoc ap-
ta est. Et hic gradus correspondet
thronis. in quibus deus sedet et sua
iudicia de istis inferioribus dispo-
nit. Isti ergo vnum sunt cum deo in
zelo animarum et operacōe conti-
nua et supernaturali labore longe
ultra vires consuetas. iuxta illud
omnia possum in eo qui me confor-
tat ut infra dicitur. Secundo le-
uat se sancta anima adhuc altius
ppī grāz nouā qd p effcicia pdeā p-
meruit. hīc qd de9 vult et vocat eā.
et occurrit ei tūc illavitas sblimis
celicorū iudiciorū dei. Oīa ppī āgelos.
sm illud. Iudicabit in natio. i. ple. rui-
nas. Cum illuminatione celica et
insolita. tantūmodo illis nota qui
eam percipere meruerunt. quasi iāz
nichil gratius deo facere possit quā
qd angelicos mores imitentur. Deus
scilicet cum ipsis iugiter laudando
et contemplando. exteriorum occu-
pationum sedulitate oblita. Et hic
gradus correspondet cherubyn. in
quibus est plenitudo scientie. Ter-
tio leuat se sancta anima altissime
videlicet in ipsum deum. per graciā
eius quam post omnes supradctos
gradus promeruit. quasi iam ī om-
nibus creaturis feliciter attediata.
et occurrit ei illa veritas sublimissi-
ma ac diuina. pūbicozū. pvi. Om-
nia propter semetipsum fecit deus.
cum illuminacōe deifica et ardore
secreteissimo. qualis nec scribi potest
neqz hominibus loqui licet. Et hic
est finis totius consummationis
omnium viatorum et quies perfe-
cta in deo. in quo feliciter *ardent et*

ardēt et viuunt quātūm fas ē: donec
carne soluta omīq; impedimēto re-
moto ad ipsū euolēt felicissime: de in-
ceps contēplaturi eum facie ad faci-
em absq; omī velamine vel enigma-
te hianti est: vbi null⁹ ē finis s; visio
bēa et re q̄es eternaliē māsura. **Et**
iste grad⁹ corrūdet seraphim: q̄ dīcū-
tur ardētes vel incēdētes. **Process⁹**
iste ex illo dicto saluatoris p̄t sumi.
Si dīperō vobis terna et non cre-
ditis: quō si dīperō vob celestia cre-
detis? **I**n q̄b⁹ verbis innuūtur ḡdus
illūmīnōnū dīnoz. **R**oluit namq;
domin⁹ mōdō pādere mīsteia ce-
lestis ierarchie: q̄ nōdum cape po-
tuit mīsteria ecclesiastice ierarchie:
scz de innouacōne hominis p grām
baptismālē. **G**rad⁹ ergo isti sunt
hoc mōdō disponēdi: ut p̄mo p̄fect⁹ aī-
c⁹ dei in se suscipiat secretas reuela-
tōnes quo ad ecclīastica mīsteia: se-
cūdo quo ad angelica: tertio q̄ ad di-
uina. **S**icut em̄ sup̄ra dīcī oēs sta-
t⁹ caritatis hūc hunc triplicē aspe-
ctum s̄m grad⁹ suos: ut prim⁹ p̄m.
secund⁹ āgelos. terci⁹ deū attēdat.
Circa hec namq; tria diligibilia ca-
ritas se exercē habz ex p̄cepto et ci-
ra nichil aliud: grad⁹ quoq; et p̄ces-
sus est talis ut a p̄mo incīpiat: q̄
ten⁹ ad angelos et deū perueniat.
Qui em̄ nō diligit p̄mū suū quez
videt deū et āgelos quō diligē pote-
rit quos nō videt. **Q**uod autē de se di-
ligendo nō est datū explicite p̄cep-
tū est ideo s̄m **A**ug⁹. q̄ natura suf-
ficiat ad hoc. **Q**uātūlibz em̄ homo ex-
cidit a caritate. adhuc illi remanet
dilectio sui: t̄az corpis q̄ anime. **E**t

hāc dilectōem suip̄sī efficacit p̄mo-
uet: si p̄dicta tria p̄fē dilexerit. **N**i-
hil ergo salubri⁹ q̄ hīs intendere.
Hic est iterū vna solēpnis q̄stio de
caritate: an vicz p̄tingat eam auge-
ri in quolibz suo actu seu motu. vel ī
aliquo non. **A**d hanc q̄stionē satis
p̄formit rīdent doctores et dīcunt:
q̄ actus p̄fect⁹ caritatis iam habi-
te. meretur augmētū ipsi⁹ caritatis.
Act⁹ autē imp̄fct⁹ non meret aug-
mētum ei⁹: s; tam̄ disponit ad h⁹: sic
vna gutta nō cauat lapidē s; plu-
res. **D**icit autē act⁹ ille p̄fect⁹ qui eli-
citur a volūtate p grām: ita p̄fē q̄
p graciā habitā non p̄t elicere per-
fectiorē. neq; s̄m vires naturales
quas actualit̄ habz: Ita q̄ natura
p̄ter aī graciā faciūt extremū pos-
se suū. **T**alis act⁹ actualit̄ meretur
augmētū caritatis ut scz statū fiat:
sicut patz in actu martirij. aut alte-
ro p̄simili. **I**lli autē act⁹ qui ab hac
p̄fectione deficiunt. cum sic multipli-
cati fuerint q̄ oēs simul vni tali p̄-
fē equalēt: pie credēdum est q̄ tūc
de⁹ ex sua liberalitate in sic opante
augeat caritatē. **H**ec ē s̄ma rich. de
media villa sup. 2. dis. 28. et hībī.
Et dicit maḡ bar. cartij. q̄ s̄ hanc
modificacōnē debet intelligi dictuz
sancti thoē in. 22. q̄ dīcētis q̄ non in
q̄libet actu caritatis caritas auget:
s; q̄libet act⁹ caritatis disposit ad car-
tatis augmētū. **E**x q̄ sequitur q̄ sit sa-
lubre q̄ hō feruēt et discrete insistat
opib⁹ bonis et nō tepidē: q̄ talis ali-
qn pl⁹ mēt ī die q̄ alī in āno: s̄m q̄
būis. **I**ero. dicit. **S**ubitus feruor. lon-
gum vincit teporem.

**De caritate tronica siue iudicia
ria. Ca. 2.**

Caritas siue iudiciaria caritas sic dici potest quod per eam mereatur homo qui ipsam habuerit assumi in chorum thronorum qui est septimus in ascendendo. et primus tercię ierarchie. Cui correspondet primus gradus caritatis perfecte iuxta assignationem super positam. Ipse est septimus totius novenarie distinctionis: secundum quod planissime dici potest. quod septimus gradus leuat ad septimum chorum. ut super dictum est. Pro huius materie introductione est adducendum. quod tam varia exercitia perfectorum reperiuntur in libris sanctis tam quo ad deum quam quo ad proximum merito dicatur per apostolum. i. cor. 12. quod non solum sit diuisio gratiarum. sed diuisiones gratiarum. utrumque plurali numero describens. Aut enim. Diuisiones gratiarum sunt. idem spiritus. Et diuisiones ministracionum sunt. idem autem dominus. Et diuisiones operationum sunt. idem autem deus qui operatur omnia in omnibus. Ecce pauca verba. sed quod plura in hijs includuntur: prout glossa notabiliter ibidem exponit. Et subdit apostolus quedam in generali que perfectis conueniunt dicentes. Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Alij quidem datur per spiritum sermo sapientie: alij autem sermo sciencie. secundum eundem spiritum. Vbi dicit glossa. Distingue inter sapientiam et scientiam. Sapientia est in contemplatione eternorum. Et quid in eternis est nisi deus? soli immutabilis est natura: Scia vero est in actione temporalium. ubi mala sunt in quibus caute et prudenter conuulsandus est. Et hec duo tunc

dicuntur dari per spiritum ad utilitatem et de hęc quando ita excellenter datur ut etiam alijs possint. atque per sermonem ipsi eloqui possint. Enumerat etiam alia dicens. Alteri fides in eodem spiritu glossa. constantia fidei idest tam magna fides que nullis aduersis cedit: alij sermone copioso ac prompto ad satisfaciendum omni poscenti. Alij operacio virtutum idest miraculorum: que sunt supra naturam. Alij prophetia idest predicare futura. Alij discretio spirituum: ut discernat quod audit. et quo spiritu bono an malo dicatur: quia etiam dyabolus bona seductione dicit. Alij genera linguarum idest loqui diuersis linguis. Alij interpretatio sermonum vel visionum: que necessaria est in prophetis et euangelijs et alijs scripturis. Hec autem omnia operatur unus atque idem spiritus: diuidens singulis prout vult. Hec sunt exercitia perfectorum et aptissime huic gradui conuenire videntur: quia quicumque ista meruit iam inter familiares amicos dei connumeratur et sufficiens est ut alijs presideat: eos doceat. hortetur. diiudicet. ceteris et iugiter ad meliora prouocet. De hoc sic dicit beatus Gregorius. Sunt nonnulli qui dum sibi metipsis vigilantia cura dominantur. dum se sollicita intencione discutiunt. diuino timori semper inherentes: hoc in munere virtutis accipiunt: quod iudicare recte et alios possint. Quorum profecto mentibus dum diuina contemplacio preesto est. in hijs velut in throno

suo dñs p̄sicens. alioz facta exami-
nat. aucta mirabilis de sua sede di-
sp̄sat. Quid ergo isti nisi throni sui
p̄ditoris sūt. vel q̄ nisi ad sup̄naz se-
dñi nūeros ascribūtur. Per q̄s dñs
sc̄a ec̄cia regit. plerūq; de quibusdā
suis infirmis actib; ec̄cia elā iudicā-
tur. **H**ic notāndum q̄ bt̄is greḡ. in
sup̄iorib; gradib; nullā facit menti-
onē de officio pastoralis curę. q̄ illi
adhuc satis hñt agē p̄ semetip̄s. sed
istis velut m̄ḡis p̄latiōis on̄ apte
imponēdum cē fuit. **S**ūt enī p̄ cōtē-
platiōem deo p̄iuncti. ut ab eo audi-
ant quid subiectis vtilit̄ p̄cipiant. **S**ūt ec̄cia p̄ passionē p̄rimis incli-
nati. ut ab eis audiāt quib; p̄tissi-
mū op̄ habeāt. **S**unt deniq; dō fa-
miliāres in oracōib; suis. ut facile
p̄ subditis impetret. qd̄ ipsi adhuc
nequnt. a ad eum recurrāt fiducia-
liter in om̄i cā. ne p̄pter defectū dñi
auxilij ec̄cia ipsi subditi pereāt q̄bus
prelati sūt. **D**e hac m̄ḡali caritate
idē greḡ. vir sc̄us quasi multa ex-
p̄ientia docet. egregium op̄ edi-
dit. quod pastorale dñi alijs scrip-
tis suis de eadem multipliciter tractat
illud semp̄ concludēs. q̄ ars ar-
tium. a sc̄ia scienciarū est regimē
animarum. **E**x quo trahit̄ quare sci-
licet s̄a viri tantope fugiunt prela-
tōnes. adeptasq; resignare cupiūt.
quia videlicet nimirū aduertunt q̄
magisterium spiritalis vite ardu-
issimum est. et valde timent. merito
q̄ eis timendum est ne indigni sint
et insufficientes ad tot animas pro-
curandas. qui in suis proprijs ne-
gorijs se multiformiter delinquere

sciunt. **Q**uis enim nisi om̄iō pre-
suptuosus dicere audeat se ad hñc
gradum septimum profecisse. cete-
rosq; supradictos sufficienter tran-
scendisse. ac per consequens iā ad
animarum custodiam valenter ex-
creuisse. cum iste primum ad h̄ dig-
nus iudicetur ut alijs velut magi-
ster ac doctor p̄sedeat. qui hñc tā
multiplici experientia et doctrina il-
lustrationeq; diuina adeptus fue-
rit. **Q**uis inquā taliter sibi ipsi blā-
diri audebit. **M**erito ergo vniuer-
sis prelatiis quantumamq; valen-
tibus valde timendum est. **Q**uod si
forte aliquis diuinitus per apertū
miraculum vocatus fuerit. ut moy-
ses aut dauid. paulus. vel petrus.
ambrosi; vel gregorius. adhuc ta-
men q̄ sit formidabile alijs p̄ces-
se. ipsi tam spectabiles viri suis do-
ctrinis et exemplis palam ostende-
runt. **A**n non paulus ipse quasi to-
tus pauidus ait. **C**astigo corpus
meum. **E**t domin; in euangelio.
Quid proficit homo si totum mun-
dum lucretur. se ipsum autem per-
dat. a detrimētum anime sue faciat.
Heu quot et quāti ec̄cia irrecupē-
biliter corruerunt. q̄uis in primis
per om̄ia aptissimi extiterunt. **F**a-
cile siquidem est hec ardua virtutū
exercitia inchoare. sed non eque fa-
cile ipsa debito fine consummare. **S**i
ergo sic perfectis viciis timendum ē.
quid neophitis. **P**osset hic aliquis
fortissime instare. ac dicere. **S**i tā-
ta requiritur perfectio in prelatiis. ut
debeat respectu subditorū eē sic ma-
gistri t̄sp̄aū discipulorū a t̄grā di ita

sublimes ut ipsi sint deo ita famili-
ares respici subditorum sicut amica re-
spici seruorum. et in vita sic exempla
res ut merito ipsi dicantur pastores
et subditi greges. ergo videtur quod om-
nes pene prelati sint in periculo ani-
marum suarum. quod graue est di-
cere. Quis enim de se talia existima-
re audebit? Respondetur quod illa dic-
ta sancti prophete ezechielis. ysaie.
pauli. et beati gregorii. solidissima
sunt omnia concordantia cum dic-
to saluatoris. qui dicit fidele oportet
esse pastorem bonum et prudentem. atque
forte. ita ut animam suam ponat pro ou-
ibus suis. et cetera que canon narrat.
Quod autem ex isto inferunt quasi ob hoc uni-
uersi prelati sint in statu dampnacionis.
non habet firmitatem. Non est. quia timo-
ri prelati qui sibi bene conscius sunt quod ad hunc
gradum nondum puenerunt. etiam eorum
bene sibi conscius sunt quod prelaturam
quam habent non desiderauerunt. sed ne-
cessitatis causa propter bonum obedientie
et utilitatem ecclesie humeros pacietur
supposuerunt. semper humilitatem suam
quod indigni et insufficientes sint recog-
noscentes. quotidieque ut ab onere tan-
te perfectionis subleuentur petentes. qua-
tenus sic in securiori statu cum ceteris
omnibus christi animas suas saluare possint.
Hinc in sacris religionibus ubi solli-
cite viuunt mos inoleuit et quasi lex
obtinuit. ut prelati crebro petant se
absolui ab officiis suis. quasi non au-
deant in eis permanere nisi ex coac-
tione obedientie. Qui sic in prelaturis
degunt facientes quod in se est
secundum gratiam sibi datam. quous tam-
ad huc ad istum ingratum siue perfec-

tum gradum nondum puenerunt. non
solum exasatur. sed etiam plurimum me-
retur. Qui vero se ingerunt aut dese-
dunt audacter. nolentes recognoscere
imperfectum suum. in magno periculo ani-
marum suarum sunt. Si autem idonei
sint et legitime vocati. tamen nullomo-
do ad resignandum parati. quous om-
nia bene faciant. nichilominus ex illa par-
te maculam contrahunt quod prelati esse
volunt magis quam subiecti. durissimum
quod eis iudicium erit eo quod se ipsos tan-
ti estimarunt et absque rationabili cau-
sa propriam animam propter deum magis
quam humiliter extulerunt. quasi pro ceteris
utiliores forent. Scimus enim exem-
pla sanctorum. qui semper ad resignandum
prompti et ad retinendum dignitates dif-
ficiliter extiterunt. Igitur qui eos sequuntur.
securus gradum. Ut autem clarescat.
sciat quod deinde exponere ipsa exempla sanctorum
qui hanc perfectionem attigerunt. propter tamen deum
stolide quodam decipiunt qui se idoneos ad
platuas sui curam animarum arbitrantur pro
solum quod leues pro ceteris norunt. a scripta
doctorum catholicorum copiosi memorie
comendatur. quasi hoc solum sufficiat
ad spirituale perfectionem contradicente apostolo
quod non in sublimitate sermonis confi-
stat regnum dei. sed in oratione spiritus et
virtutis. gloria. In sermone et predicatione
mea ostendi me habere spiritum
et virtutem. quia nobis reuelauit
deus per spiritum suum qui omnia scrutatur.
Non enim spiritum huius mundi
accepimus. sed spiritum qui ex deo est. ut sci-
amus que a deo donata sunt nobis. qui
et loquimur non in doctis humane
sapientie verbis. sed in doctrina spiritus.
spiritualibus spiritualia comparantes.

Ubi sciendū qd pfectō ista ex duobz
resultat: scz ex longeuā expientia.
et sana doctrina. **Q**si vnū eorū de
sic piculum imminet. **F**acile sibi no
mē sanctitatis acqrit doct? nouici?
tū ppter litteraturā. tū ppter feruo
rem. **V**erū nisi longeuā decoct? fue
rit expientia suspectū hū debet qd
quid dixerit. **N**ō em̄ dicūt illud in tē
pe suo nisi forte casualit? velut sagit
tari? impitius qui nōnūq? sagittaz
ex euētū ad punctū picit. **I**lli autē
qui seip? expti sunt multiformes
nature varietates. miseriae. difficul
tates. inclinacōes. passiones. recidi
uacōes. infirmitates. tēptacōes. ce
terasq? pmitates ad malū et iā ista
euaferūt p coopantem graciā. isti i
q? consulte pcedunt. linū fumigās
non extingūtes. neq? calamū con
quassatū cōterētes. **T**alis fuit olim
bātis bndictus qui scē cōgregacōni
sue exēplo et verbo p̄fuit. potens in
ope et sermone. sciens qñ consolari.
qñ increpare debuerat. **R**egitur em̄
in vita sua. qd cū aliquādo nobil? qdā
fē ante se candelam teneret. et tēp
tare? a spiritu supbie quasi hoc nō
deceret. illico vir dei hoc benignē per
sp̄m aduertens ait. **S**igna cor tu
um fili. **E**t iussit candelam ab eo re
cipi. **E**cce quanta graciā quo ad se
creta cōtēplanda. et quāta demē
tia et industria ad discipulum pre
seruandum et corrigendum. **F**uit ni
hilomin? idem vir beatus non mi
n? exēplaris in exercicijs hūilita
tis eciam quo ad opera infima. ut
plene sequaci? suis ostenderet ma
gisterium spiritualis vite. **N**ā cre

bro ex anō ante cāminū se posuit.
et fratrū calceos punxit. exēplo il
li? qui discipulorū pedes lauit. **S**ic
maurus sic bernh. sic frāsciscus. sic
dñicus. ceteriq? patres q? plurimi.
in quib? de? velut in throno suo resi
dens nobis p huiusmodi signa ino
tuerūt. qd vere in spiritali vita per
fecti fuerunt et adhuc gradū p̄fecte
caritatis excreuerūt. **I**ta em̄ limpi
de fratrū corda deo illustrante cog
nouerūt. ut suo mō iphis illud euan
gelicū conueniret. quasi op? nō ha
beret ut quē de occultis suis intro
garent. **P**lures insuper secularis
vite homines cōtra spem predican
do qd monachi futuri essent attraxe
runt. quosdā velut modestiores di
mittēdo. quomā pseueratiē sp̄m ac
ripe nō meruissent. **A**lia quoq? m̄
ta iudicia hui? tam arduissime gra
cie habuerūt. ut nulli dubiū eē po
tuerit. quin dñs deus menti eorum
p̄fidebat. et elōrum merita p eos
diuideret. **H**os ergo gloriosos vi
ros ad hunc gradū excreuisse arbi
tror? qui cū beato paulo veracit? dice
re poterunt. **O**mnib? om̄ia sc̄is sum.
ut om̄es lucrifacerē. **E**t iterū. actū
p̄. **N**ūd? sum a sanguine om̄iū. nō
em̄ subterfugi qd min? annūciatē v
bis om̄e cōfiliū dei quō vob̄ nichil s̄
traxerū vtiliū. seruies dño cū om̄i hu
militate et mansuetudie et lacrimis
et tēptacōib?. **Q**m̄ die ac nocte non
cessauī. cū lacrimis monens vnum
quemq? vestrū. **A**rgētum et aurū
aut vestem nullius cōcupiui. qm̄ ad
ea que michi op? erat et hys m̄eaz
sunt ministraverunt manus iste.

Omnia ostēdi vobis quomā sic labo-
rantes optz suscipere ifirmos. ac me-
minisse verbi dñi quomā ipse dixit.
Beati⁹ est magis dare q̄ accipere.
Item quo ad picula vniuersa ait.
Nichil horum timeo. nec facio aiam
meam p̄ciosiorem q̄ modūmodo cō-
sumē cursum meum ⁊ ministerium
verbi quod accepi a dño. **I**tem **E**go
libenter impendam. et super impen-
dar ego ipse pro animabus vestris
aī. **A**rdua sunt hec et ita rara: vt
iuxta premissa si in auctētiis lib̄s
non legerentur. vix aut non omni-
no crederetur. **V**erum ne putet ali-
quis hūc gradum ad solos p̄latos
ptinere quasi nemo eū habere posset
nisi esset p̄latus: ideo breuē hic iterū
replicandum est q̄ iā crebro supra
dñm est: vix q̄ oia ista exercitia sūg
sunt p̄fōnis non cā. **N**am ḡcia dei
mētem informans siue deiformē fa-
ciens est causa totius sanctitatis sub-
stācialiter. **E**t ergo iuxta s̄māz bea-
ti aug⁹. aliq̄s in hēmo sedens q̄ nū-
q̄ p̄dicat p̄t hunc gradum p̄fē ob-
tinē. et omia exteriora exercitia hec
p̄ deuotas orōnes ⁊ cōtemplacōnes
supplē. **H**inc b̄n̄ mechald̄s dicit. q̄
ad istum gradum. q̄ ei d̄m̄tus r̄ue-
latum fuit q̄ qui sedule meditacōni
et cōtemplacōni inseruiunt. cordis
mundiciā et mentis trāquillitatem
amplectēdo quietissimā se deo exhi-
bent habitacōem: thronis in gradu
septimo sociantur. **I**terum non est
hic n̄c̄rarium repetere. q̄ sequētes ḡ-
dus non sint apti ad curaz anima-
rum: aut q̄ hij b̄ssimi viri de qui-
bus nunc exemplificatū est ultra

istum gradū non pueniūt: q̄ qua-
literūq̄ se res habeat ad minus in
isto aliquādo fuerunt anteq̄ ad al-
tiora remissent. **E**t semp est tenendū
indubitātē. q̄ quicq̄d potest grad⁹
inferior. hoc potest et supior et meli-
us. **U**nde relinquit. q̄ sequētes sint
aptiores ad lucrandas animas q̄
iste: q̄ q̄ et iste sufficiēs sit. **I**sti er-
go tres gradus caritatis p̄fecte qui ad
hoc p̄ncipaliter tendunt ut deo per
cōtemplacōem inherere ant. si quan-
do ad ministerium ec̄cie remittunt.
tunc sunt velut legati a latere: quos
pontifex ille supernus ad colligen-
das electorum animas cū plenitu-
dine potestatis transmittit. q̄ utiq̄
quanto sūt deformiores siue in p̄-
fectione sublimiores. tanto sunt ad
hoc opus aptiores. **U**nde et ob hoc
a diuino dyonisiō ierarchi vocant̄
id est sacri principes p̄pter tres act⁹
ierarchicos. scz purgare. illumina-
re. perficere: qui ip̄s tanq̄ vica-
rijs xp̄i apte cōueniunt. vnde et ab
officio suo ierarchico ierarchi appel-
latur. **H**ij sunt de quib⁹ psal. ait **C**ō-
stitues eos principes super omē ter-
ram: quasi dicit. quos ut amicos ⁊
filios hēs: rursum ad opandū velut
suos cōstituis p̄pter aliorū salutem.
Ubi tñ mox subiungitur. **M**emores
erunt nominis tui dñe. **N**ā s̄m sen-
tēciam b̄i greg⁹. sancti viri cum se in
turbine actiue vite huius fatigatos
perspexerint. semp ad arcem cōtem-
placōis recurrunt. quaten⁹ illac
subtiliter discāt. que erga p̄imos
utiliter disponāt. **H**ec est ec̄iā s̄mā
sc̄i aug⁹. 19. de ciuita. dei: vbi dicit.

Ocium sanctū qrit caritas veritatis:
negocium iustum suscipit nēctas
caritatis. Quā sarcinam si nullus
imponit precipiende atq; intuenēde va
candum est veritati. Si autēz im
ponitur suscipienda est propter ca
ritatis nēctatem. Sed nec sic om
nino veritatis delectatio deserēda ē:
ne subtrahatur illa suauitas et op
primat ista nēctas. Quid autem isti
qui ad huiusmodi principatū vocā
tur superbire non debeant: pulchre
ostendit bñs greg. dicens. Quia
enim potestas regiminis ministra
ri non potest sine studio cure tēpora
lis. aliquādo omnipotēs deū mira dis
pensatōe pietatis agit ut tenere spi
ritualium mētes a terrēa cura dis
iuncte sint: onusq; regiminis duris
ac laboriosis cordibus mūgic: ut tū
to illi ab hoc mūdo securius lateāt:
quāto hij exterius sollicitudinibus
libenter elaborāt. In exhibitōe q̄p
pe suscepti oneri: pro iphis quoq;
utilitatib; subditorū dure vie tole
rāde sunt humane seruitutis. Et se
p̄dictum est. misericors deus quos
tenere diligit: eos sollicitē ab exter
nis actōibus abscondit. Rā et ple
rūq; patfamilias ad eum laborem
seruos dirigit: a quo subtiles filios
suspendit. Et inde filij sine vicia
decori sunt: vnde serui in puluere fe
dantur. Hec greg. Et licet hec direc
te istos viros perfectos nō tāgant.
tamē quasi ex obliquo humiliant:
q̄ q̄ hic sincere dicitur a beato Au.
gust. Si semp paul⁹ am deo māere
vellet infirmos non leuaret. h̄ descē
dit vrgēte caritate: faciens illis sicut

sibi fieri voluisset si in eorū statu fu
isset. Recte igitur sicut supra dictum
est. huic gēdū perfectō. iste zelus ai
marum congruit: ut sic quasi per tri
angulum ad primum gradum ca
ritatis incipientis respiciat. Ibi nā
q; dictum est: q̄ nouiter cōuersi mi
rabili feruore cunctos ad bonam vi
tam trahere cupiunt. Sed quia ad
hoc nōdum sufficiunt: ideo quasi las
sati statim desistunt: et proprie sue
perfectiōni inhiunt. Isti autem vi
ri perfecti non minore feruore eun
dem zelum habent: sed scdm sciēciaz
sed scdm expientiam. constanciam.
fortitudinem: pmo scdm diuinā ius
tionem: et ideo nō deficiunt sed fru
ctum plurimū afferūt. i. thi. ij. Se
per enim illud verbum apli aū oca
los habent. Omnia sustineo propē
electos: ut iphi salutem psequantur.
Glō Omnia in cōmoda: ut iphi meā
salutem consequantur: anime hicet
in futuro gloriam. Et ut veram sci
enciam perfectorum ostenderet: ali
bi dicit. Videte ne forte hec licentia
vestra fiat offendiculum infirmis et
cetera vsq; ibiet pibit infirmus in
tua sciencia fuit: propter quem cri
stus mortu⁹ est. Quasi dicit. In cri
stum peccatis cuius regnum dimi
nuitis: illum incaute perdendo quē
ipse tanti estimauit: ut pro eo san
guinem funderet et mortem subiret.
Ecce quanti precij est homo. Vbi
sanctus thōs dicit. q̄ perfecti viri ad
multa tenentur propter vitanduz
scandalum: ad que alias non tene
rentur. Quāta etiā in vniuerso fi
ant propter electos ostēdit glō. sup.

illud roma. viij. **O**mnis creatura in
gemit et parit usque adhuc. **O**m
nia inquit elementa cum labore sua
expleant spacia sicut sol et luna non
sine labore cursum suum implent
quod est causa nostri. **U**nde quies
cent nobis assumptis ac. **H**ec consi
deratio si ad alia deriuetur que in
aturis sunt propter electos infini
tum pelagus excreceret. **H**is enim mu
tabilibus angeli non indigent. nec
reprobi digni sunt. sed ut numerus
electorum compleatur omnia ista us
que in finem sic perseverant. **S**ancti
ergo viri qui in sua contemplatione
hanc veritatem sibi sentiunt occur
rere. inestimabili fortitudine accen
duntur pro animabus lucrandis. **E**t
parum putant se fecisse quando fili
um dei vident ita pro ipsis agomisa
se ut in nullo sibi parceret. sed acer
bissimam mortem subiret ut eos ab
eterna morte liberaret. **V**identes quod
quantum in universo pro ipsis fi
unt. sublimiter se precingunt. **V**n
di quoque admonitionem oculi contempla
tionis late circumducto colligentes
quatenus in tanto officio digni co
operatorum dei inueniri mereantur.
Testes huius sunt sepe dicti ac bea
tissimi viri moyses. petrus. paulus.
cum ceteris apostolis et apostolicis
viris. dyonysio. anthonio. pachomio
augustino. ambrosio. gregorio. bern
hardo. dominico. fransisco ac. qui uni
uersi quasi cupiebant anathema esse
id est separari a christo propter salutem
electorum. **N**on quidem simpliciter
ut quidam expositor dicit. sed feruen
tissimum affectum quem pro salua

dis habebant altius demonstrare non
valebant. **H**ij sunt veri officiales ac
iudicarii siue chronici patres. quos
electis suis preposuit deus. **H**ij sunt
quibus paradigma galline illius cle
mentissime conuenit. quam dominus
sibi ipsi quasi in exemplum preponere
dignatus est dicens. **Q**uociens vo
lui congregare filios tuos. quem ad
modum congregat gallina pullos
suos sub alas ac. **H**ij sunt viri mi
sericordie quorum pietates non defecerunt.
et gloria illorum non desinunt.
et nomen eorum viuet in generatio
nes et generationes. **S**apientiam il
lorum narrat populus. et laudem illo
rum nunciat ecclesia. **E**t licet plurima sint
scripta de hoc septimo gradu. tamen
notabilis apostolus ubi supra scilicet
per corinthios. duodecimo. postquam illa precipu
a exercitia perfectorum enumerat.
illico subiungit similitudinem me
brorum corporis humani dicens. **S**i
autem enim corpus unum est et mem
bra habet multa. omnia autem mem
bra corporis cum sint multa unum
corpus sunt. ita et christus. **E**t enim in
vno spiritu omnes nos in unum cor
pus baptisati sumus. siue iudei. si
ue gentiles. siue serui. siue liberi om
nes vno spiritu potati sumus. **N**am
et corpus non est unum membrum.
sed multa. **S**i dixerit pes quoniam
non sum manus non sum de corpore.
non ideo non est de corpore. **E**t si dix
erit auris quoniam non sum oculus non
sum de corpore. non ideo non est de corpore.
Non potest autem oculus dicere manui o
pera tua non indigeo. aut iterum ca
put pedibus non estis michi nectarij.

h multo magis q̄ videtur mēbra cor-
pis infirmiora eē. nātario dicit q̄ que
ignobilia sūt et in hōesta. habū
dāciores hōestate hnt. ut nō sit scis-
ma in corpe. h̄ in idip̄u p̄ inuicē sol-
licita sint mēbra. Et si q̄d patit̄ vnū
mēbrū. p̄paciunt̄ om̄ia mēbra. Si
gloriat̄ vnū mēbrū. cōgaudent om̄ia
mēbra. Nos autē estis cor̄p̄ xp̄i et
mēbra de membro. In hijs v̄bis apo-
stol⁹ fōm̄ oñdit p̄fē dilectionis q̄
ad p̄ximū s̄m glō. q̄ dicit q̄ p̄ inui-
cē sūt mēbra sollicita nō min⁹ sc̄z
q̄dlibz p̄ alijs q̄ p̄ se. et mutuo sibi
cōpaciunt̄ quasi malū alteri⁹ suūz
sit. ita et nos decz p̄dolere sc̄b⁹ si q̄d
aduersitatis emerferit et letari si be-
ne cesserit. Nota q̄ hec fōm̄ vniūsis
xp̄ianis p̄ponit̄. h̄ vix recipitur q̄ ad
magisteriū ip̄i⁹ p̄tingit. Si q̄dem
omnes sex grad⁹ supradā sūt in ea
discipuli quilibz iuxta mensurā su-
am. h̄ iste septim⁹ magisterij grāciā
p̄meruit. Et autēz clar⁹ elucescat
sublimitas ei⁹. aliq̄ hic apponā que
in quodā libello repi qui videbat̄ in
quasi sc̄a thome fuisse. satis p̄formi-
ter loquēs ad dicta b̄t. Aug⁹. super
ps̄. et alijs locis. multis et ecia⁹ ad
glō. supradictā. At ergo. Volūtas
dei est ut diligam⁹ inuicē. ad quod
nos monet scriptura noue et veteris
legis. Et precipue dñs ihesus com-
mendat eam sc̄z dilectionem nobis
in ioh̄e sub p̄cepto dicēs. Hoc est
p̄ceptum meū. ut diligatis inuicē.
Ad hoc ecia⁹ monet nos natura mē-
brorum carnalium. que inuicē fig-
na dilectionis exhibent. Nam si v-
num mēbrū patitur aliquid. om̄ia

cōpatiuntur. ut dicit apostolus. Si
enim man⁹ leditur. cor̄ tristatur. o-
cul⁹ lacrimatur. os cōquiritur. Itēz
si gaudet vnū mēbrū. om̄ia cōga-
udent. Si enim pes calceō tegit. vel
lesus in igne ardetur. vel aliud mem-
brū. cor̄ letatur. facies exhilaratur.
os regraciatur. Item inuicē se defē-
dunt. Si enim capiti vel pedi pla-
ga immineret. manus defenderet.
brachium ad plagam se extende-
ret. et eam pro capite vel pede susci-
peret. Item inuicem p̄bent auxi-
lium in necessitate. Si enim spi-
na pedem configeret. statim cor̄ de e-
reptione cogitaret. oculus illuc. cū
compassiōe aspiceret si extrahi pos-
set. manus blande extraheret. Aut
si aliud mēbrum intrinsecus vel
extrinsecus ut pulmō. epar. latus.
vel dorsum. infirmitatem sentiret.
cor̄ medicinam appeteret. os consi-
lium requireret. auris diligenter
consilium audiret. pedes pro consi-
lio se mouerent. manus vñctionem
vel aliud auxilium exhiberet. Pmo
vnum mēbrum combustionem v̄l
incisuram aut vuln⁹ pro alteri⁹
sanitate susciperet. aut abscisione
pro totius corporis conseruatione
optaret. si necessarium esset. et ali-
ter curari corpus non posset. Si de-
in⁹ pes calcaretur. lingua clama-
ret. calceas me. q̄uis linguam nemo
tangeret. et sic de alijs mēbris om-
nibus. quicquid vni contingit hoc
singulasibi contigisse arbitrantur.
Similiter si manus peccaret. cor̄
doleret. oculus fletet. os confitere-
tur. dorsum disciplinam susciperet.

ut p^{er} m^{an}u^m emundaret. **I**te acti-
ones inuicē sibi cōicant. **O**cul⁹ em⁹ p^{er}
omnib⁹ mēbris videt ne ledātur. os
p^{er} omnib⁹ comedit ne deficiat. pedes
ābulant. man⁹ opantur ut sustēta
cōnē habeant. cor p^{er} omnib⁹ sollicitū
est ut nullis nēcessitatibus careant.
Similiter et exteriora munuscula
prudēter ac fideliter sibi mutuo di-
uidunt. **S**epe em⁹ tibie nuditatē et
frig⁹ sustinēt. ut alia mēbra cooperi-
antur et calefiant. **S**epe pedes nu-
di incedūt et diuersa incōmoda libē-
ter sustinēt. ut ori et stomacho puē-
tus sufficiant. qui p^{er} toto corpore nēca-
rio plurib⁹ egent. **C**ōtra etiam os
a delicato cibo vel saltem sanguine
tēpate abstinet. aut oleo vel butiro.
ut inde lese tibie ā vulnerati pedes
perūgantur. aut certe calcei quib⁹
aliquādo vel p^{ro}pter festum diē vel iti-
neris cuiusdā asperitatē ipsi pedes
nēcessitate exigente sunt vestiendi. **E**t
ita de alijs p^{ar}ti⁹bus tam in p^{ar}ti-
bus q^{uam} in max^{imis} sine numero. iⁿ hac le-
ge mēbrorum optimā formam repe-
rim⁹. **Q**ui vero hanc legem vel in p^{ar}-
uo nō sectantur. iam nō inter venedi-
biles hoīes. sed inter leccatores et i-
fames cōputātur. eo q^{uod} aut gule ā
luxurie aut alijs vicijs inseruiētes.
nichil pene quod honestatis ā hūa-
nitatis est retinuerunt. **I**tem mem-
bra inuicem se non iudicant si vnū
ledit ab alio. aut vindictā petūt. **S**i
enim dentes linguā lederent. non p^{ro}-
pter hoc lingua vellet dentes extirpa-
ri. **S**i man⁹ dorsum vel pedes percu-
teret. non p^{ro}pter hoc vellet manus
abscidi q^{uod}. **S**i etiam vnū mēbrum

aliquid putredinis. de formidinis hē-
ret. alia mēbra temigne ad hoc mite-
rētur quaten⁹ mēbrū illud a tali ma-
lo absoluerēt. **O**s ad hoc cōsuleret.
man⁹ cū cōpassiōe abscideret. ocul⁹
illuc respiceret. cor desideraret. totū
corpus p^{er} hoc laboraret. **S**imiliter
mēbra lucretiua et fortia non in-
dignātur alijs min⁹ lucretiuis aut
debilibus. neq^{ue} ob hoc illis subtra-
hunt nēcessaria aut solaciofa. s^{ed} sunt
eis omnia cōmunia. et diuidit vnici-
q^{ue} et singulis. p^{ro}ut op^{er} hūc. **M**ēbra
eciā hōesta nō improbant iⁿhōestis.
s^{ed} multo magis tegūt et habūdātiorē
hōrē illis circūdāt. nec alit^{er} de ipsorū
erute scēcia p^{ro}fundūtur ā verecūdiā
q^{uod} de p^{ro}pria. **S**i em⁹ casu aliq^{uod} nuda-
rētur aut quippiam facerēt q^{uod} loco
aut t^{em}p^{or}i nō cōueniret. illico facies ru-
tescit. cor tristat. lingua exarsat. oī-
aq^{ue} alia mēbra ad emēdaciōem q^{uod} si
p^{ro}pter vehemētē verecūdiam sollicitari
incipiūt. **H**ec est q^{uod}dam naturalis et
pia lex mēbrorū quā ip^{si} d^{omi}n^{us} deus
oī^m cōdido. indidit. eq^{ue} cōis ap^{ud} hoī-
nes siue gētiles sū iudeos at^{que} p^{ro}pia
nos tā bonos q^{uam} malos. **C**ui⁹ legis
notissime similitudinē at^{que} formā ed-
am ip^{si} hoīes int^{er} se ex dictamine
originalis iusticie ac racōis recte hē-
re debent. et p^{re}cipue p^{ro}pia q^{uod} sunt
inuicē membra corp^{or}is x^pi vlt^{er} hāc
naturalē colligaciōē p^{ro} dona sup^{er}na-
turalia d^{omi}n^{us} iⁿfusa q^{uod} sūt fides spes
et caritas sp^{irit}ualit^{er} cōcorp^{or}at^{ur} p^{ro} q^{uod} ē vlt^{er}
tra alios tēdē d^{omi}n^{us} ad sup^{er}naturalia
et cēlica bō ip^{si} p^{ro}missa. si p^{ro}desse
sibi volūt tante dignitatis nomen.
Tradita est ergo forma leuissima

necētia: a qua nulli omnino re cede
re licet. siue puul? siue mediocri si
ue magn? fuerit. **N**ulla hic subtili
tas. nulla difficultas cernenda ut
inexcusabilis sit oīs hō. iuxta apliā
sentētiā: qz sicut pulchritudo vniuer
si violēter animū pulsāt ad deū glo
rificandū et amandū: ita lex ista
membrorū eoz monet et instruit ad
primū diligendū et iuuandū. Et
hec sunt duo notabilissima puncta
inestimabili precio ppenda: qz nun
q̄ a corde xpiano recedere debent.

In hijs siquidem teste xpo qui est
via veritas et vita: tota pendet lex
et pphete. Nullum etiā potest effica
cius documentū dari p hac bina di
lectione salubriter practicanda: q̄
re non mirū est qz totiens eē dīna
scriptura replicat hoc ipsum. Quia
qz igitur fideliter in corpore xpi vi
uere cupiē hanc formā indefesse imi
tari studeat. **P**rimū ut quicquid in
creaturis videt: statim ad deū refe
rat. **S**ecūdo ut quicquid inter ipsum
et primū suū contigerit: semp eū
quasi suū mēbrum in xpo tractet.
Quācumqz igitur aliquis corporaliter
aut spūaliter affligitur: oēs alij cō
pati debent quasi commembro suo.
Hanc ppassionez habuit bñs pau
l? cum dixit. Quis infirmat scz in fi
de vel aliqua virtute et ego nō infir
mor: id est doleo de eo sicut de me ipso.
Quis scandalizatur aliqua tribu
laciōe vel molestia. dicit glō: et ego nō
vror: igne compassionis. **S**icut et cri
stus pl? doluit de suspendio iude qz
de ppria morte: ut dicit bñs **J**erom?
Item unusquisqz gaudere debet de

profectu alterius in virtutib? in re
ligione in predicaōe et ut diligat
laudetur honoretur ab alijs. **S**ic
moyses dixit. **V**tinam oēs prophe
tarent. Et paulus in actibus Op
to apud deum in modico et in mag
no oēs hodie tales fieri qual ego
sum: exceptis vinculis hijs. **H**ec duo
etiā monet alibi: gaudere cum gau
dentibus flere cum flentib?. Et sūt
signa verissima fraternae caritatis.
Hanc non habuerūt caym. esau. frēs
ioseph. saul. ac. **S**ed quid est. diligi
te sicut dilexistis. **H**oc est gratis. et
tinue. fortiter. veracit. **N**on gratis
diligim? cū amicos et qui bñfaciūt
nobis et qui oīne bonum nostrū desi
derāt et pmouent a mam?. **D**ilige
re enī amantē nature est ut de cri
st. qd etiam ethnici faciūt. **N**atu
ra vero nichil gratis facit: sēper
cōmodum suū qrit. **U**nde talis a
mor empt? est: et tunc vis amoris
non est i nobis s; i illis quos diligi
m? qz nichilomin? illos pl? tenea
mur diligere qz aduersarios. sic ig
nis pl? calefacit ppinquiorē qz remo
tiorē: s; in hoc non apparet adhuc p
fecta caritas. **G**ratias vero diligim?
cum **S**toros in morib? et inimicos
et detrahentes nobis et machinan
tes omne malum nostrū. ppter deū
pure et ad deum diligim?. **D**iligere
quippe non amantē gracie est ait
cris? et tunc vis amoris in nobis ē
non i illis quos diligim?: sicut dñs
ihs licet bonorū nostrorū nō indi
geret nec vnq̄ aliquod pmodū se a
nobis reportare pgnosceret. ad eter
nātū bñtudinē nos diligē nō cessauit.

Hinc bñs beatus dicit. Caritas mē-
tem quā affecerit sui iuris esse non
hinc. Item fortiter diligere debem⁹
ut dilectio nostra sit fortis sic mors
que omnia vincit. Heu q̄ facile amor
noster deseritur et tepescit: q̄ modi-
co verbulo vel iniuria noster amor
ad proximum penitus extinguitur
vel tepescit: sed emulatio xpi ad nos
dura fuit sicut infernus: qui nunq̄
deserit quicq̄ comprehendit. Natu-
ra enim omniū diligit deus: licet in
peccatoribus viciū detestetur. Hinc
beatus greg⁹ dicit. Caritas nescit offē-
di. Item continue diligere debem⁹ id
est non tñ tpe prosperitatis sed etiā
tempore aduersitatis et paupertatis: si-
cut ihs in finem dilexit suos. Itē ve-
raciter diligere debem⁹ id est sine si-
mulacōe: scz non verbo neq; lingua
s; ope et veritate. Multi em̄ applau-
su verborum vultu blando videntur
signa dilectionis ostendere: sed vere nō
aliter faciūt q̄ scorpio qui facie blā-
ditur et cauda pungit. Ideo suadet
ieremias. Unusquisq; a primo suo
se custodiat: et in omi fratre suo non
habeat fiduciam: quia omis frater
supplantans supplantabit. Alij ve-
ro sibi met applaudunt quasi frat-
nam caritatem habeant: cum tamē
verissima signa odij in seipsis inuei-
ant. Non enim pñt semel primum
oculo benigno respicere nec ei loqui
benigne nec sedere apud ipsum nec
vnq̄ loqui vel bonū de eo: s; cum q̄ui-
tate cordis cogitant de ipso: nec si-
ne dolore audiūt bonam famam de
ipso: nec pñt esse familiares illis q̄
diligunt eum vel memoriam sui i bo-

no faciunt. Et propter paucos defe-
ctus totalit̄ despiciunt: aut si graui-
ter cadat non minuūt sed efferunt:
nullam habentes compassionē sed
indignatōem. De re illis: quia non
habūdat ipsorum iusticia pl⁹ q̄ scri-
barum et phariseorū. Itē albertus.
Misericabile est q̄ vnq̄ aliquis sibi
de fraterna caritate applaudit: qui
signa odij gerit in corde. Multis au-
tem videtur sufficere si cupiant pri-
mis de salute eterna q̄ nec dāe nec
auferre pñt: quā bene optarent iu-
deis et paganis: nec memores eē vo-
lunt q̄ cum dñs animā suam posue-
rit p inimicis: q̄ nos etiā tenemur
nō tñ res verum etiā animā pone-
re tempore necessitatis p fratribus xpi
amis. Maxime tamē prelati ad hoc
tenentur: qui nedum vicia hec habē
debent: sed velut magistri spūales
ope et verbo alios pcedere: ut dic-
tum est. Cōsideret igitur quilibet se
ipsū diligēter. Felix est qui hec omnia
vere caritatis insignia in se habet: ce-
tus eē debz q̄ ipse est mēbrum cor-
pis ihu xpi scz ecclie. Si vero care-
at omnibus hijs vel aliquo istorū: tenen-
dum est ne ipse de ecclia sit absisus:
quia cōmunem legem mēbrorum
xpi nō seruat. Qui vero ita sublimi-
ter pfectus ut ad magisteriū ei⁹ per-
uenerit: et precipue ad illam apli-
cam paciēciam que op⁹ pfecti habz.
ut s; m̄ s̄m̄am crīf. exēplo bñ pauli
oēm iniuriā sic benigne a q̄aīq; con-
tumelioso ac pseautoē recipiat: velut
clemētissim⁹ p̄r q̄libet verbera a fui-
oso ^{aut} vesano puero: sic etiā famili-
ariter cum deo cōuersetur ut queat

voluerit fiducialiter ab eo impetret.
Hic minime in hac via ecclesiastico ho-
nore et prelatura dignus ac ydone-
us est: et in futuro cum celestibus thro-
nis eterna gloria potietur: pro eo quod
dum hic viveret hoc meruerit ut de-
us in eo velut in throno suo pacatissi-
me resideret: et ad omnia que volue-
rit ipso vteretur.

**De caritate cherubica seu scientifi-
ca. Ca. 3.**

Cherubica caritas aut scientifi-
ca sic dici potest: quod per eam mea-
tur homo qui ipsam habuerit assui-
morum cherubim: qui est octauus
in ascendendo. et secundus tercius ie-
rarchie. Cui correspondet tercius ge-
dus caritatis perfecte iuxta assigna-
torem supra positam. Ipse est octa-
uus totius nouenarie distinctio. secundum
quod planissime dici potest: quod octauus
gradus leuat ad octauum chorum. ut
supra dictum est. Pro huius mate-
rie introductione est aduertendum:
quod perfectio quorundam sanctorum sic ex-
cellent in hac vita emicant ut ita
non homines sed angeli vocarentur:
secundum illud malachie. ij. Ecce ego mit-
to angelum meum ante faciem tuam.
Quod exponitur de sancto iohanne
baptista: ut dicitur. Math. xi. et mar-
ci. 3. Et tamen verissime secundum naturam
iohannis fuit homo mortalis sicut alij: sed
propter habundantissimam gratiam an-
gelus dictus est. Jam etiam supra
dictum est: quod iste gradus octauus ange-
los respiciat: quia sancti viri qui ad
hanc gratiam puenerunt tedium ha-
bent in omnibus istis inferioribus. et
summo desiderio sursum tendunt: ut

quantum possibile est vacent ab om-
nibus que infra sunt: ac cum beatis
spiritibus per contemplationem conti-
nue deo inhereant. Siquidem hoc
idem primum gradus desiderabat: sed non
dum acciperet meruit. ita continue a li-
pide sic iste secundus. Sunt denique plu-
ra signa per quod verisimiliter deprehenduntur
sancti: quandoque ad hunc angelicum ge-
dum puenerunt. Primum colligitur ex
scripturis aptis que de quibusdam
testimoniis perhibent: sicut iam de
sancto iohanne dictum est. Et etiam
eque aperte de sancto iohanne euange-
lista legitur. apoc. 19. quod angelus phi-
buerit eum ne se adoraret. Vbi dicitur
quodammodo gloriatur: quod hoc fecerit propter exi-
miam sanctitatem iohannis. Et sanctus
thomas. in. 22. q. 103. dicit: quod hoc ange-
lus fecit ut ostenderet ipsi iohannis dig-
nitatem qua per christum erat angelis ade-
quatus. Secundum signum sumitur ex fa-
miliaritate ipsorum angelorum ad quos-
dam sanctos: sicut legitur de quibus-
dam magnis patriarchis et prophetis: quibus
sancti angeli tamquam coheredes regni celestis
familiaissimi extiterunt. Tercium adhuc
excellenter sumitur ex merito hominis quem
angelus quibusdam sanctis exhibuerunt: sic
legitur de beata maria magdalena quam
quotidie cum magna reuerentia in
aera leuabant. Et etiam de sancto
anthonio. Quartum sumitur ex dictis
quorundam sanctorum primum qui humiliter de se protesta-
ti fuerunt: quod crebro angelicis choris
per raptum interfuerunt: sic beatus ieronymus. de
se testatur in regula ad eustochium.
Quintum sumitur ex mirabili pietate
victus et sompni. et aliorum excitationum
sublimitate in virtutibus perfectis.

fiat p[er] i[m] moysen. helya. paulo. simplice. machario. pachornio. et alijs multis: qui poti[us] angelicam vitam in terris duxerunt q[uam] humanam. Hos omnes deo dignos ac sanctissimos viros ad hanc angelicam caritatem p[er]fecisse credendum est: quorum p[ro]p[ri]a co[m]mune infelices sancti licet p[er]fecti homines sp[irit]uales fuerint. non dum angeli. Verum ne putem[us] hanc p[er]fectionem in hijs signis p[er]stare: ideo b[eat]us greg[orius] plane docet q[uod] non aliunde q[uam] in sepe d[e]c[re]ta caritate s[er]uata stantialiter existat dicēs. Sunt nonnulli q[ui] tanta dei ac p[ri]mi dilectione pleni sunt: ut cherubyn iure nominentur. Quia enim cherubyn plenitudo scie[n]tiae dicitur. et paulo dicente didicim[us] q[uod] plenitudo legis est caritas: omnes qui dei et p[ri]mi caritate ceteris amplius pleni sunt: meritorum suorum sorte in cherubyn numeros p[er]ceperunt. Quod autem hec ita sint. satis patet p[er] quorundam p[er]fectissimorum vitam qui pene vsq[ue] ad mortem nullam meruerunt angelicam visitationem aut aliam cōsimile[m] consolacionem: sicut legitur in vita spat[ur] de quodam p[ro]batissimo sene qui p[er] xl. annos in asperitia heremose sedit etiam p[er]fectus p[er] b[eat]os illi[us] ep[iscop]os in habitabili: nec t[ame]n quicq[ue] gratie spiritalis consolacionis habuit: nisi hoc solum q[uod] in ip[s]o quadragesimo anno certificatus fuerit de suorum p[ec]corum quos in saeculo commisit remissione. Quales t[ame]n aut quātus hic fuerit: vita ei[us] testabatur. De hijs etiam satis supra d[ic]tū[m] est. Sed q[uia] nunc regulariter loquimur: optet q[uod] ad solita signa p[er]fectorum redeam[us]. secreta deo relinquēdo: q[uod]uis nō p[ar]t[em] huius

modi exēpla aridis et b[eat]e voluntatis hoib[us] sunt solatoria. Quis em[im] novit p[er]hibere d[omi]n[u]m a abyssum iudicio[rum] ei[us]: cum certissimū sit q[uod] unicuiq[ue] id largiatur quod ei magis expedit. Dicit p[ro]inde b[eat]us mechtild[is]. q[uod] sibi divinitus reuelatū fuit. q[uod] qui scia et cognitione ceteris eminent. ac singulari beatitudine deum facie ad faciem mente illustrata conspiciunt. et ex ea quae ab ip[s]o fonte sapientiam hauriunt per doctrinam et illuminationem aliorum in ipsum refundunt: i[n] octavo gradu cum cherubyn locantur. Circa quod notandum. q[uod] cōmuniter sancti patres huius gradui p[er]fecte contemplacionis gratia attribuant. quae merito plenitudo scie[n]tiae nominatur. Non q[uia] sup[er] dictus gradus ea careat s[ed] non ita p[er]fecte habeat. Neq[ue] sequens similiter ea careat. sed q[uia] aliqd sup[er] adiciat: viz. ardorem sūmum. a quo etiam denominatiōem accipit ut infra dicet[ur]. Iste aut[em] a plenitudine scie[n]tiae denominet[ur]: quasi hic notetur p[er]fecta illuminatiō intellectus: illic p[er]fecta inflāmatiō affectus: quib[us] cōsumatis nichil iam restat amplius p[er]ficiendum i[n] anima rōnali. Placeat ergo hic aliquid sp[eci]aliter annotare de ipsa cōtemplatiōe ex diuersis libris hinc inde plectis. non ex p[ro]pria experientia voluntarie me derisioni exponens sicut et hucusq[ue] feci: quia reuera res longe supra vires meas pertectandas aut potius coarctandas suscepi: quod ut verum fatear in ipsa inchoatiōe operis nō preuidebam. Sed stilum audentem continuare ob supradicti s[an]c[t]i

scias desiderium compellere: non necessitate quod
de his quod magis est caritate: ne tam mul-
tis que de ipsa iam ego ipse conscripsi
videar contrariare. In dei igitur honore in
ac meis consulens. cum doctoribus nil profer-
re possim. hoc precipuum studium meum est.
ut tarditati mee suffragium ali-
quod conferat. plamissime colligendo ea
quod ad rem tam sublimem pertinere videntur:
quod ut iterum quod verum est fatear. puto
saltem ruditati mee non obesse. quod
de his studiosi aliquando sepe cogi-
tabam. **S**cribitur ergo de ipsa. tam mul-
tiplices primum occurrunt scriptorum patrum
recommendationes. ut quam ceteris pre-
ferrem nescire: nisi me divina auctori-
tas certificaret in euangelio luce. x.
ca. dicens. Maria optimam partem elegit.
que non auferetur ab ea. Que utique
sola sufficit ad corroborandum studium
neminis per hac partem adipiscenda. cuncta
que scripsi de reliqua. Huic alludit
gregorius. 6. moralium. dicens. Magna sunt
active vite merita: sed contemplative poti-
ora. Hinc theodorus. in. 22. q. 132. dicit. quod
multo expressius signum est divine dilectio-
nis. quod aliis pretermisissis omnibus que
ad hanc vitam pertinent soli divine contem-
plationi vacare delectetur. quod quod labori-
bus active vite insistat: et per primum est
magis meritorium et simpliciter meli-
us. Hic enim assignans dicit. quia
radix merendi est caritas que in di-
lectione dei et proximi consistit: sed diligere
deum secundum se est magis meritorium
quam diligere proximum. qui non est di-
ligibilis nisi in ordine ad deum. Et
ideo illud quod rectius pertinet ad di-
lectionem dei. magis est meritorium ex
suo genere. quam id quod directe profert

ad dilectionem proximi propter deum.
Vita autem contemplativa directe
et immediate pertinet ad dilectionem
dei: vita vero activa ad dilectionem
proximi. **I**tem tanto vita ista est per-
fectior quanto future vite fuerit con-
formior: sed in futura vita contem-
platio erit tota merces. quando vi-
debimus deum facie ad faciem: ergo
contemplatio huius vite ex quo ma-
gis appropinquat ad illam. quasi
quedam inchoatio illi est pre om-
nibus alijs exercitijs magis merito-
ria et deo magis grata: et per conse-
quens nobis magis appetenda. regu-
lariter loquendo. Dicitur notanter
regulariter. aut secundum se. vel in genere
suo: quod potest contingere quod in aliquo ca-
su puta obedientie. necessitatis. aut
evidentis utilitatis. in operibus vi-
te active aliquis plures mereatur quam a-
lius in operibus vite contemplative.
Et precipue si propter habundantiam
divini amoris ut eius voluntas implea-
tur. quis propter ipsius gloriæ in-
terdum sustinet a dulcedine contem-
plationis ad tempus separari. **S**icut
apostolus dicebat. **O**ptabam ego ip-
se anathema esse a christo: pro fratribus
meis. Quod exponens crisostomus dicit.
Ita totam mentem eius demerserat
amor christi: ut in hoc quod ei pre ce-
teris omnibus amabilius erat esse
cum christo. rursus id ipsum quia ita
placet christo contempneret. Et quam-
quam hec omnia ita sint. tamen ut idem
doctor sanctus theodorus. alibi dicit. plures hac
occasione decepti sunt: quod scilicet non ob zelum
animarum sed potius ob tedium contemplatio-
nis. ab incepta vacatione non solum

litenter. sed etiam gaudenter absces-
serunt. **H**is omnibus mentita est
iniquitas subdola: quā nonnunquā
humana fragilitas aut sibi liten-
ter pro iusticia fingit aut acceptat.
Quā autem ista vera sint. ex hoc solo
satis patet: quod paucissimi sunt q̄
ad tantam contemplationis dulce-
dinem pertingunt: ut eis omnia de-
lectabilia huius vite amarescant.
Quomodo ergo possunt dicere qui-
dam veraciter q̄ dolose a contem-
platiua vita recedant. et exteriori-
bus occupationibus se ob fraternā
caritatem cum tedio graui donent.
quādo illam nunquā amauerunt. q̄
nunquā nouerunt: hanc autem toto
corde concupiscant. licet hoc ore tenē
profiteri erubescant. **H**oc est quod
beatus bernhardus clare loquitur in
hec verba. **V**era maria non conquē-
ritur de martha: licet vera martha
conqueratur de maria. **F**alsa autē
maria semper de martha conquē-
ritur: q̄ scilicet sibi onus externarū
curarum soli imponitur. et ipsa va-
care cogitur de quo gaudere debue-
rat. **E**t falsa martha de maria non
conqueritur: quia timet ne ab inq̄-
titudine externa in qua delectatur re-
moueatur. **I**ste sunt deceptiones hu-
mani generis magnę: quas beatus
augustinus super illud psalmistę. **I**n ca-
thedra pestilencie non sedit. vocat
morbum generalem: quia vix repe-
ritur qui ex nulla parte hīs blan-
dicijs non titilletur. **R**elinquitur er-
go seare. q̄ optima et sanctissima
vita est illa que dimissis sollicitudi-
nibus externis contemplationi sum-

me veritatis vacat: nec vnquā hoc in
dubiū vertebatur inter sanctos nisi
sū distinctionem iam dictam: quā
semper contemplatiua preferabatur
actiue regulariter. **D**ebet ergo qui
libet adhuc imperfectus omnino sus-
pectum habere: quicquid euz ab hac
parte securiori diuellere conatur. **P**er-
fectus quoq̄ si ad actiuam legitime
secesserit: tribulationem solitam cum
laboribus et periculis innumerabi-
libus inueniet. **H**inc idem beatus pa-
ter bernhardus dicit. **S**acer cōuen-
tus ille est: in quo martha cōquerit
de maria. **H**inc iterum beatus gregorius
dicit. **C**ontemplatiua vita merito ma-
ior est q̄ actiua: quia hec in vsu
p̄sentis operis laborat: illa vero sa-
pore antio venturam requiem degu-
stat. **H**inc richardus ait. **A**bsq̄ du-
bio nichil sic cor ab omni mundano
amore emundat. nichil sic animum
ad celestium amorem inflamat: ut
per assiduam veritatis contempla-
tionem fiat mundus per contem-
platiū mundi et sanctus per dilectionem dei.
Hinc iterum gregorius dicit. **C**on-
templatiua vita est. caritatem dei
a proximi tota mente retinere: ab
exteriori actione quiescere: soli desi-
derio conditoris inherere: ut nil iā
habere libeat. sed calcatis curis om-
nibus ad videndam faciem sui cre-
atoris animus inardescat. **Q**uib⁹
tāq̄ iudicis testimonijs p̄missis: iā
ad rem p̄p̄ accedere placeat. **S**ed
distinctione igitur quadrisaria quod
visum fuerit anōb̄n̄us. **P**rimo q̄d
sit ipsa p̄templatio in re: scdo q̄ sint
illa plura actiua ipsi⁹ de q̄b⁹ tam

multiplex sermo apud sanctos pa-
tres reperitur. **T**ercio an indifferent
vniuersi fideles sint applicandi ad
exercitia eius. **Q**uarto quo studio p-
ctice ad ipsam ptingat. **C**irca p-
mū est aduertendū qd in sacra scrip-
tura reperiuntur aliqui termini qui
ex pma sua imposiōe sic pmanse-
runt qsi semp aliquid magni repre-
sentantes: sicut sunt de dñs. creator.
ōmipotens ac. **S**imiliter reperiunt eci-
am aliq termini famosi qui ex sua
pma imposiōe nichil magni repū-
tant: s; quasi denuo baptisati ppter
freqntem vsum factorū doctorū ipa
sui pma nominatiōe animū audien-
tis ad ardua sustollunt: sicuti sunt
missa. oratiō. cōtemplatiō. fides ac. **E**x
quo iā redditur ratiō qre iste termi-
n⁹ cōtemplatiō pmutat apud vniuer-
sos tractatores sacraz scripturarū
tantū obtinuerit reuerēciam: vt qci
ens nominet. audiētes aut inges-
cent qsi multū sit ad eos: aut pgra-
tulentur quasi bñ sit eis cū ipsa. **U**t
autē hec lucidius clarescat: queren-
da est in pma origo ipsi⁹. **D**icit er-
go ptemplatiō quasi simul visio. ab
antiq verbo templor inusitato: a q
compositū cōsuetudinarie apud lati-
nos vertitur ptemplor: quod idem sōt
quod simul videre vel conuidere. vñ
contemplatiō quasi conuisio. **N**irū
fortasse videbit qd loquor: nō dedig-
natur btis **Aug⁹**. asserere: qd esti-
mat dīna ordinatiōe actū ut qūdā
fminorū ordo. gmatice. solitū lege
excedat. **P**ari ratiōe quis negare au-
debit hoc spūsanto auctore decretū
qui in sanctis pñb⁹ locutus ē. vt in

hijs terminis cōtemplatiō et visio.
tācū eclipsim gramatica pessa sit.
Ecce auiuspe scz templor. qsi pscip-
et apud nos comparē nō audeat: sed
neptis ipsi⁹ scz cōtemplatiō nedū fāli-
aris nob est: quānimo in maxima
reuerētia apud nos hētur. **E**t regi-
one. videri et visio grata nobis sūt. et
ad quecūq; etiā populaia faciliē ap-
plicabilia: sed ples ipsaz vtiq; legi-
time apud omnes gmaticeos vicz cō-
uideri et visio ita barbare sonant i
aurib⁹ nostris: vt poti⁹ derisione q
hōrem reuertat. **I**bi pntes qsi exter-
ni. s; ples hōrate. **H**ic ecōtra. **Q**uor-
sum ista tendūt. nisi q magna res
est visio spūalis: q idcirco etiā ha-
beat hōrifiām terminū alias igno-
bilē aut ignotū quo res tanta sigfi-
cetur. **V**aleāt hec tātum quātū va-
lent: hoc tñ p certo tenendū videt:
qd istetermin⁹ cōtemplatiō in tā gñ-
di hōre nequa q esset. nisi scōz pñm
psuetudinaria locutiō ipsū ad hoc p-
mouisset. **D**imissa igit gñali ei⁹ sig-
nificatiōe qua etiā ethnici et phī vti-
tur. nunc de ipsa loquidum p piano
more restat: eo scz modo q pfās vi-
ris puenit: q sic freqntē eam in sa-
cris libris positā repim⁹. **O**curre
ergo prima difficultas: quare dica-
tur poti⁹ cōtemplatiō id est simul
visio qtemplatiō sola. i. visio. **Q**uid
sibi vult ista cōbinatiō: cū vtiq; qui-
libet perfect⁹ sit vñ sol⁹ et seorsū se-
dens et tunc maxime solitudinē ap-
petat. qñ ptemplatiōni vacare cōtēdit.
nec sociū cū quo videat admittat.
Visio. dicēdū qd fm scñ thō. in. 22.
q. 180. arti. 1. **H**oc in cōtemplatiōe

perfecta requiritur. quod non solum divina veritas videatur sed etiam ametur. prout Gregorius dicitur. Ezechiel. cum quis ipsum quem amat viderit in amore ipsi amplius ignescit. Ex quo sequitur quod quedam societas in contemplatione est necessaria. non quidem extra hominem sed in homine ipso: quod viz societas accenditur respectu viri anime principalium que sunt affectus et intellectus. Non quod isti duo non fuerint conformiter reformati per virtutes appetitivas et cognoscitivas saltem secundum commune gratiam. diu homo non est aptus ad contemplationem. Plures namque valde feruidi in affectuali deuotione. sed in eruditione intellectu ali minus edocti cum se ad contemplationem conuerterunt. decepti fuerunt per demonium nocturnum id est per vmbrosam et falsam doctrinam hostis antiqui. Alij in sacra scriptura valde imbuti. sed in affectu minus reformati. decepti fuerunt per demonium meridianum. id est per vanam gloriam. secundum illud apostoli. scientia inflat. Non ergo ista simul currunt per divinam gratiam adiuturunt rite perficiunt misterium contemplationis perfecte. Queritur deinde. quando dicatur contemplatio perfecta vel completa. et que sint ad hoc necessaria iam affectus et intellectus secundum commune gratiam reformatis. Dicendum secundum sanctum thomam. 22. q. 180. arti. 3. quod contemplatio habet unum actum finalem in quo perficitur. qui est intueri veritatem divinam. Habet etiam multos actus priores quibus praeuenit ad hunc actum finale. qui sunt lectio. oratio. meditatio. perseveratio. speculatio. Omnia ista praeparant ad inuadendum intellectum ad quem es-

sentia habet ipsa contemplatio pertinet. de quibus infra dicitur. Non est quedam diffinitio beati Augustini. quod contemplatio sit mentis in deum suspensio quedam eleuatio. eterne dulcedis gaudia degustas. Hec diffinitio loquitur de contemplatione perfecta et completa in qua tanguntur ambe vires. quod eleuatio mentis pertinet ad intellectum quod est principale in contemplatione. et degustas gaudia quod pertinet ad affectum. Dicit enim sanctus thomas. quod contemplatio diuina quae habetur in via et si sit imperfecta. habet tamen anexam quasi seorsario tantam delectationem ut delectabilior sit omni alia contemplatione quantumcumque perfecta propter excellentiam rei contemplatae. licet contemplationes principaliter illam delectationem non intendat. sed ex amore amicum cupit videre quem summe diligit. secundum illud matthaei. 6. ubi est thesaurus tuus ibi est et cor tuum. Inardescit ergo ex dilectione ad videndum eius pulchritudinem quem diligit et cum viderit summe delectatur. quia unusquisque cum adeptus fuerit id quod amat delectatur. et ex delectatione in amore amplius accenditur. Ex quo sequitur secundum eundem doctorem sanctum. quod vis affectiva est causa motiua contemplationis. in quantum mouet intellectum ad exercendam operationem contemplationis et etiam contemplatio terminatur ad delectationem affectiuam. quae tantum est ut omnem humanam delectationem excedat. sic etiam ipse amor quo ex caritate deus diligit omnem amorem excedit. sic Augustinus dicit. quod minima caritas plus diligit deum. quam summa cupiditas aurum totius mundi. Hinc Gregorius dicit. Contemplatio vitae amabilis valde dulcedo est quae super semetipsam

animā rapit: celestia aperit. spiri-
tualia mentis oculis patefacit: cor-
poralia abscondit. **H**inc aug⁹. x. con-
fess. loquens ad dñm. ait. **T**u es lux
pmanens: quā de omnibus cōsulebas;
an eēnt. quid eēnt. et quātipēdēda
eēnt. **H**oc me delectat: et ab actioni-
bus nōtatis quātū relaxari possum.
ad istam voluptatē refugio. **N**eqz ī
hys omib⁹ que paritro cōsulens te. in-
uenio tuū locū anime mee nisi in te:
quo colligantur sparsa mea nec a te
quicquid recedat ex me. **E**t aliquā itro-
mittis me in affectū multum mihi.
tātū introitus. ad nescio quā dulce-
dinē: que si pficiatur in me nescio qd
erit: scio qd vita ista non erit. **N**ū pa-
tet ex hys et alijs multis similibus.
qz hec pfecta et cōpleta cōtemplacō non
est in pte hōis: qz excedit hūanaz
facultatē. **E**t ideo natura indigz iu-
uari p bñficiū grē. ut mēs eleuetur
supra facultatez naturālē: neqz ad
hoc sufficit cōmūis grā gñtūfaciens:
hī grā gratis data supaddita ei. **E**c-
iam respā rei cōtemplacō qd dē est ne-
cessario optet qz ipsemet cōtemplatio
nē pficiat: gñose oñdendo se mēti cō-
templantis ultra debitū: alioqñ mis-
teriū cōtemplacōis manebit impfe-
ctū. **H**oc est qd dicit iob. 32. **E**t qd ab-
scōderit vultū suū: qd est qd cōtemplē-
eū. **Q**uasi dicat. nemo. **E**cce tū rōe
modi pteplādi qz rōne rei pteplate.
negociū pte pteplacōis excedit ne-
dū facultatē nature. hī etiā cōis grē.
Merito igit dictū est qz magna res
est ymo ps opia: que vix datur eci-
am pfās in xpiana vita. **Q**z autez
hec ita sint. pte p hoc qd dicit p^{te}. 12.

Ubi mē grās gñtis datas enūerāt
aphia et sermo sapiē: qz fm glō. m.
chil aliud sūt qz cōtemplacō eterno-
rū. et paucis datur. **D**icit etiā bñs
greg⁹ sup ezech⁹. qz sepe volum⁹ omi-
potētis dei naturā inuisibilē pñdera-
re et nequaquā valem⁹ atz ipz diffi-
cultatib⁹ fatigata aīa a semetipā ē-
cedit. ac. **E**t iterū. **Q**uid difficult⁹ qz
hōi in terra edico. terrēa et fragilia
mēbra gestāt. celorū alta pñcedere:
supriorū spūum archana penetraē.
Et subdit in sūa. **Q**d natura nō pte
grā supplet: ita tñ vt faciat qd ī se
ē. **E**xēplū hui⁹ familiare hēm⁹ aliq
sedēte in turri p profunda et umbrosa: qz
tñmō vnā puā fenestrā hate at ver-
sus aqilonē in supiori pte. **H**ic nisi
leuet ī tenebris manet: leuat⁹ autē
nil pte illūmatū aerē pspicere pōt
et hō modice: radij vero solāes neqz
ad ipsū ptingunt quātūqz ē cūiose
et acute circūspiciat. nisi qd aliaz fe-
nestrā sibi pparet. versus meridiez.
p quā radij in suo pleno fulgore ad
ipsū intrēt. **S**ic suo mō de qlibet vi-
atore ē ymaginādum. **O**ēs in tene-
bris sedem⁹: vix parz intelligentie
de illūmatis vicis haurire sufficiū.
Et si multū pficiū⁹ nos disponēdo
ad dīnos radios suplucentes pñpi-
endos. nō tñ eos videre poterim⁹: nī
si dñs de⁹ eos gratuito nobis oñde-
re dignet. **U**t em scūs thō. dicit ī sū-
ma de veritate. q. xi. ar. 2. **F**inis cō-
templacōis vite est inspectio veritatis
non qualisqz hī increate fm mod
possibiles: cōtemplanti: qd qdē ī hac
vita impfe inspicit. in futura autē
videbit pfe. **H**inc iob. 36. dicit. **I**n

manibus abscondit lucē et p̄cipit ei
ut rursus adueiat. Annūciat de eo
amico suo q̄ possessio eius sit et ad
eā possit ascēdere. Et ḡg⁹ d̄t q̄ contē
placia vita h̄ incipit ut in celesti pa
tria perficiat. Hec et filia oīa sic in
telligēda sūt sic sc̄is th̄os d̄t p̄9 au
gustinū et alios q̄ tā rōe modi cōtē
plādi q̄ rōe rei p̄tēplate lōge distat
int̄ p̄tēplatez vie et patrie. Quia q̄
ad modū p̄stat q̄ illi q̄ sūt in p̄ia p
lumē glorie simplici et claro intuitu.
q̄ in via p̄ lumē gr̄e nō absq̄ fantas
matibus p̄tēplāt: licet i illis n̄ h̄stāt.
Quo ad rē p̄tēplata siliē p̄stat: q̄ in
p̄ia videt̄ dīna eēntia. i via n̄. Unde
d̄t dionisi⁹. Si aliq̄s vidēs deū intel
lexit qd̄ vidit: nō ip̄m vidit. s̄ aliqd̄ e
oz q̄ sūt eius. Et ḡg⁹ sup̄ eze. dicit. q̄
neq̄ omnipotēs deus tāq̄ in sua cla
ritate p̄spiciat̄: s̄ qd̄dā sub illa specu
lat̄ aīa vnde rē p̄ficiat: et p̄9 ad vi
siois eius gloriā p̄figat. Hoc at̄ dū
h̄mode nōiatur: sc̄iz fulgor. radius.
claritas incessabilis. comitruū. cali
go. at̄: q̄ omnia nichil aliud sunt q̄
quoddā temperamētū humane fra
gilitati sufferibile. Quā ut augustin⁹
dicit sup̄ gen̄. Nemo vidēs deū vivit
ista vita: qua mōrliter vivit. in istis
sensibus corporis. Et gregori⁹. S̄ di
u in hac mortali carne vivitur. null⁹
ita in cōtēplatione v̄tutis p̄ficiat: ut i
ip̄so incircūscripti luminis radio mē
tis oculos infigat. Illud autē quod
beatus augustin⁹ ad paulinā dicit.
sc̄iz q̄ ipsa dei substantia a q̄busdā
videri potuit in hac vita positis. sicut
a moysē et paulo: itelligendū est s̄
quandā singulārē dispēsationē di

uinā nō s̄m cōmunē regulā: unde il
li duo medio modo se habuerunt in
ter statum presentis vite et future.
Et hoc necessariū fuit. p̄p̄ firmita
tem fidei electis predicandam: tam i
circumfusione q̄ in p̄pucio. Nam
moyses fuit p̄mus doctor iudeoz: et
paulus primus doctor gentium. Cō
stat autem. q̄ testis idoneus magis
recipitur de visis. quā de auditis. Et
principale negotium totius fidei de
pendet de certitudine essentie vni⁹
rei dei. contra pluralitatem falsorū
deorum: quibus totum humanū ge
nus inserviebat. et ab eoz cultu re
cedere noluit nisi omnino certifica
retur de veritate vni⁹ dei: ergo is
tos duos tamq̄ patres familias to
cius mundi necessariū fuit aliquid
plus habere ultra alios predica
res fidei. Sed de cōmuni lege viato
rum cōtēplatio se non extēdit vsq̄
ad hunc supremū gradū: sed in limi
tibus suis sistit iux̄ p̄dca: domino
qui ē sūma lux dāte vni⁹q̄ s̄m ca
pacitatē suā. A quo etiā sc̄dm natu
rales velut a p̄ma causa omnibus
datur esse et vivere: et ut aliqd̄ ad
damus. etiā cōtēplari: his quidē clai
us. his vero obscurius. Invenitur eē
quedā diffinicio richardi de sc̄o vic
dicentis: q̄ cōtēplacō est p̄spiciat̄
et liber animi contuitus in res p̄
spiciendas. Et qua etiā patet s̄m
sanctum thomam. q̄ cōtēplacō p̄
tinet ad ip̄sum simplicem intuitum
veritatis. Et ut idem richardus ig
notum per notum ostendere dicit.
q̄ est quedam similitudo quo ad co
gitationem et cōtēplacōem. Nā i

cogitacōe est q̄dam volat⁹ sine labōe
et sine fructu de vno in aliud: quem
heu cotidie dolozose expimur ecia⁹
inuiti. In cōtemplacōe vero ē cū itel
ligentia mira quedaz agilitas sine
labore cū fructu. Qñ ergo sic facili⁹
et libere volam⁹ q̄ ad utilia. sic distē
himur hinc inde q̄ ad nociua: tūc ali
quē i cōtemplacōe gradū incepim⁹
salte⁹ dispositiōe ut infra dicet. Quo
ad scdm ē adutendū scz de q̄dib⁹ cō
tēplacōis et alijs q̄ circa hanc ma
teriā s̄a tractant: q̄ s̄m sc̄m thōm i
22. q. 171. arti. 3. Ipsa mens huma
na dīnit⁹ rapit⁹ ad p̄tēplandam rei
tatem dīnā triplici. Vno mō ut cō
templet eā p̄ similitudines quas dā
ymaginas: et talis fuit excessus
mētis q̄ accidit sup̄ petz. de q̄ dicitur
actu. x. Alio mō ut p̄templetur rei
tatem dīnam p̄ intelligibiles effūs:
sic fuit excessus dauid dicētis: ego
dixi in excessu meo oīs hō mendax.
Tercō mō ut p̄templet eā in sua eēn
cia: et talis fuit raptus pauli et mo
ysi. Ad hos tres modos p̄nt reduci
ōnes alijs q̄ in scripturis sacris legū
tur: hoc semp̄ attento. q̄ subtilior ve
ritas p̄spicitur s̄m illustracōem al
tioris luminis. Et ideo scd⁹s modus
est dignior q̄ p̄m et terti⁹ q̄ secun
d⁹. De hijs sunt multe subtilitates
apud scōs doctores: s̄. dyomisij. au
gustinū. gregoriū. thōmā. Qui vult
querat et legat: et labōrē nō puū iue
niet. Sufficit paupertati nr̄e hec pau
cula tetigisse: ut iam qualitāq̄ ac
cessum hēam⁹ de hijs q̄ solide dicta
sunt et fundamētaliter posita s̄m
terū intellcū magnorū p̄m. ad ea

que in deuotis et affectuosis libris
scripta repim⁹ multū valētia ad p̄
p̄m ipsaz: quā specialit⁹ nos religi
osi q̄rere debem⁹. Inuenim⁹ p̄inde
plura in diuersis tractatib⁹ sup̄ cāti
ca cāticorū in libris dyomisij et com
mētis ei⁹ et in alijs de p̄templacōe
scribentib⁹: q̄ respectū hūit ad ipsam
cōtēplacōem: s̄ q̄ vocabulo generali
ter ipsa exp̄mere debet⁹ nōdū inueni.
Vident aut̄ michi non inconueniē
posse dici q̄dam reliquie cōtēplacō
is: q̄ diem festū agunt cū ip̄sion.
templati q̄ alijs affidētib⁹. Vel for
te dici p̄nt quidā effūs p̄ntes ipsaz.
suscitati in vi affectiua: et ex natu
rali colligacōe descendētes in ipsam
p̄tem sensitiuam p̄ redūdanciā quā
dam. Sicut apte videm⁹. q̄ tristante
aīa interi⁹ leciā corp⁹ tatescit exteri
us: exhilarato spū int⁹. totū cor
p⁹ foris exhilarescit: et admirāte
vel fortit⁹ ymagināte aīa int⁹. cor
p⁹ stupefcit aut attonitū cernit ex
t⁹. et c. Ita suspicor de p̄tēplatiōe:
q̄ iuxta sup̄ius dicta p̄fici nō p̄t nisi
cū alienatiōe sensuū extiorū. Vnde
q̄ tā insolita violētia fit nature: nō
est mir⁹ si aliq̄ mor⁹ insoliti fiāt i ip
sa vi sensitiua que max⁹ passibilis
est et mobilis. ad vires supiores.
Videm⁹ em̄ ad extē q̄si in grosso ex
emplo quāte fiāt immutacōes coti
die i corpib⁹ hūanis ex cotidianō vi
ctu: ecia⁹ ubi nulla conaurit violen
tia. Vbi grā. Si aliq̄b⁹ ficientib⁹ vi
nū p̄pimatur: iuxta fortitudinez suā
i diuersis diuersos habz effūs. Vn⁹
letificatur. ali⁹ p̄tristatur: vn⁹ for
tificatur. ali⁹ debilitat⁹: vn⁹ acutior

efficitur. alius etetior redditur. vnus sa-
nat. alius infirmat. ac. Possunt et isti
effectus in vno homine pro quolibet tempore repe-
riri. **P**rimo diuersos status et alterationes
naturalium suorum. Potest etiam aliquis tam-
tum de forti vino bibere. ut prius alie-
netur a sensibus ac. Multo fortius
ergo contingere habent insoliti effectus
ex causis spiritualibus. quod actiuiores sunt
carnalibus et vehementer mouent pote-
stas inferiores. Et autem hec clarius vi-
deamus. numeranda sunt illa de qui-
bus interdinus. **S**unt namque in viris
contemplatis varia desideria intus. et
varij gestus foris. omnes insoliti o-
nes admiratione digni. Describuntur
etiam suis nominibus quantum satis est. qui-
bus affectus et gestus isti congrue noti-
ficentur. **P**rimo igitur occurrit deuotio.
hilaritas. taciturnitas. maturitas. hu-
militas. **H**ec siquidem quasi prius more
antecedunt contemplationem. **H**is iungun-
tur lacrimae. ex quibus sequitur sa-
tietas. seuitas. strenuitas. pietas.
benignitas. largitas. Deinde appropin-
quat dulce do. ex quo oritur inflam-
matio. vinctio. speculatio. raptus. gus-
tus. quies. gloriatio. **S**equitur pro-
pter hec incedum. iubilus. liquefactio. asce-
sio. suauitas. auuiditas. libertas. mor-
tificatio. languor. De his omnibus
est pulchra correspondencia in sacris
scripturis. plures sunt libri conscripti a
diuinitate. Eligat sibi quod quilibet volu-
erit. **D**euotus etiam doctor eustachius
qui et bona ventura. sex ponit gradus
gradus ascendentes. qui sunt vigilancia. co-
fidentia. concupiscentia. excedentia. propla-
centia. leticia. et in septimo ad heretiam
collocat. in quo est osculum dilectissimi

et amplexus amantissimi. **I**n hunc mo-
dum possunt varia nomina adhuc mul-
to plura his applicari. de quibus cer-
ta regula non potest dari. propter varie-
tatem affectus. qui semper noua fabri-
cat. et in infinitum procedit. et hinc inde
discurrit. neque quietari potest nisi in
summo bono. **Q**uo adeptio summe delec-
tatur. et varias consolaciones socio su-
o hoc est corpori transmittit. iustum
per omnia arbitrans. quod sicut princeps
laborum multorum fuit. sic etiam sit et pre-
miorum. non solum futura resurrectione
iustorum. sed etiam quantum licet in hac
mortalitate. ubi nichilominus plumbus
deformitatibus et penalitatibus quae-
uatur tamquam morti destinatum. **E**xem-
plum habemus familiare de iubilo.
qui dicitur gaudium cordi infusum ex
contemplatione crucis. quod tantum est
ut neque refectus intus possit. sed quasi vi-
olenter foris erumpat. et totum corpus in pe-
tu suo mouet. et delatibiliter cruciat.
Hinc secutus est in viris magne perfecti-
onis nonnumquam ad multos dies gestus qui
si pueriles et ipsi etiam nouitius scanda-
losi. viz risus. clamores. plausus. ma-
nuum. iactaciones brachiorum. cantus. sal-
tus. et huiusmodi. quae valde iuuetes quae talia non
sunt expropterea scandalisunt. donec melius in-
forment. **P**ariformiter de alijs huius-
cemodi signis exterioribus siue praecedentia
siue subsequencia sunt ipsam contemplati-
onem. exemplificari posset. nisi tedium
prohiberet. **S**ufficit pro nunc anno-
tare. quod dispositio complexionum mul-
tum ad ista confert. **Q**ui enim natu-
raliter iocundus est. facilius ad iu-
bilo concitatur. **Q**ui naturaliter
consideratiuus. ad admirationem. **Q**ui

naturaliter amotus ad extasim. q̄
pauis ad languore. et sic de alijs. **E**x
q̄ sequitur clare. q̄ penes ista siḡ non
p̄t sumi certū iudiciū de p̄fatione ali
an̄ q̄uis p̄fā aliq̄n ista hēant. **E**t
in hoc est magna plurimorū simpli
ciū deceptio. q̄ studiosi p̄ahelant ad
istos effus vel siḡ q̄ ad causas. citi
us volūt in raptum vel extasim vel
iubilū duci. q̄ in p̄templacōez dīno
rū. **N**ū q̄ non debito ordine p̄cedūt.
ideo crebrime fallūt. et in stulticiā
labuntur. **E**t quātū datur intelligi
ob hoc nō modice lesa est tāta grā
quasi in ridiculū deuenit. Reuera ite
rū dicēdum videt. q̄d iā sepi⁹ dīcū ē.
Magna res est p̄templacō. nec pu
sillis et in vita spūali adhuc neophi
tis p̄mittenda. **V**ix p̄fā in ea se suf
ficiēter p̄seruare. et circūspicere va
lent. **M**agni laquei. magneq̄ carib
des in expertis hic occultantur. **N**eq̄
sic putandū est. quasi h̄mōi signa so
lūmodo sint in hoc statu. p̄fēc carita
tis et in alijs nō. **Q**uimmo q̄libet q̄
d⁹ et stat⁹ signa sua habz etiā foris
q̄nq̄z erupentia. **V**erbi grā. **P**ātor a
via sua mala p̄uersus ad dñm. pri
mū grauē int⁹ p̄cipit displicēciaz
p̄torū suorū. deinde compūctionem.
postea p̄titionez. **Q**ue si creueit no
tabilis. tātam vim doloris parit in
corde. ut nequa q̄ se continere vale
at ad intra. quin poti⁹ mox q̄si vio
lent se foris p̄dit. nunc p̄ gemitus.
nunc p̄ lacrimas. nūc p̄ ululat⁹. fle
tus. tūssiones pectoris. p̄stratiōes.
p̄clamatōes. disciplinas. verbera.
et alia etiā sibi naturaliter contraria.
ita ut vehemēter post ipsemet mīre

tur quō ad talia faciēda deuenit.
Eq̄z faciliter de secūdo statu carita
tis q̄ respicit p̄ficientes. p̄mo de ex
ercicijs cuiuslibz v̄tutis exemplifi
cati p̄t. p̄mo adhuc de artib⁹ mecha
nicis p̄pter dominū volūtatis super
alias vires. **N**ū em̄ ut apte videm⁹
hō inclinat⁹ ad op⁹ aliq̄d faciēd⁹.
statim voluntas p̄cipit intellectui ut
media inq̄rat. p̄cipit sensib⁹ ut ex
equatur q̄d decretū ē. sequitur sta
tim diuise p̄maginacōes ad intra. et
opacōes ad extra. donec p̄ficiatur
id q̄d p̄mo intentū fuit. **H**ec q̄ coti
diana sūt. p̄pter sui assiduitatez vi
luerūt. **Q**uia vero in p̄templatiōe q̄
rara est similitudo p̄tingūt. idcirco tā
q̄ i re magna oīa ista grādi sollemp
nitate p̄sequūtur. **S**imile in subli
mib⁹ p̄sonis attendē solem⁹. **S**i rex
aut dur vel ali⁹ homo potēs aliq̄d
dicat vel facit. mirantur vniūsi. **S**i
paup talia diceret vel faceret. a pa
rū aut nichil attēderet. **I**ta in viris
p̄fās q̄quid agunt a dīcūt reuerēt
suscipiūt. maxime q̄n cū deo famili
ari⁹ p̄sati sunt. q̄ frequēter miste
riū in talib⁹ latet. **S**i vero penitens
a aliquis ali⁹ simplex bene volūta
tis hō eadē attemptat⁹. aut contēp
neretur. a non adūteret. q̄ p̄ tales
nichil magnū a rarū solet dñs de⁹
in ecclia sua opari. **Q**uo ad terci
um scz an indifferēter vniūsi fideles
sint applicādi ad exercitia p̄templa
cōis. **A**d hoc rñdetur s̄m b̄m greg⁹
et sc̄m thō. q̄ sunt quidā magis ap
ti ad vitam actiuā q̄ ad vitam cōte
platiuā. **I**lli scz q̄ p̄mi sunt ad passi
ones p̄pter eoz impetū ad agendū.

et etiā ppter inq̄tudinē spūs. **N**ī in
6. mora. dicit greg. q. nōnulli ita inq̄
eti sūt. ut si vacatōem laboris habue
runt graui laborēt. q. tāto deterio
res cordis tumult⁹ tolerāt. q̄nto eis
licet⁹ ad cogitatōes vacat. **S**epe ei
q̄ occupati hūanis vsib⁹ uiuerent.
gladio sue q̄etis extincti sūt. Et ut
hugo dicit. p. 9. et misericors de⁹ de fide
riū hoīm deuotoꝝ puocat et irritat.
ut augeat. **Q**uod nichilominus dure
mētes ā nō oīno ā impacientē tole
rāt. **N**ī accidit ut inde ille decrescāt
in dei amore. vnde alij p̄fectum sūp
serāt. **I**stis ergo sūm p̄sid. vti⁹ est p
simplicē actionē ire ad vitā etnā.
q̄ p cōtēplacōis errorē mitti in ie
hennā. **I**och in puer sa ciuitate ius
tus fuit. et in monte peccauit. **O**b h̄
tū hoīes bonē voluntatis non debēt
pūillo aīo fieri vel irremediabiliter
dolē. q. ut idē greg. dicit ubi sup̄at.
Sine contemplatiua vita intrare
pūt ad celestem p̄ciāz qui bona que
pūt opari non negligūt. **¶** que possūt.
Eciā nōnunq̄ delicatis cōtemplati
uis difficultia multa vident. que acti
uis p sui cōsuetudine facilima sunt.
Eciā b̄tis bernh sup cātica dicit. **N**o
li nimis insistere osculis cōtempla
cōis. q. meliora sunt vltima p̄dica
cōis. **R**am et si rethel formosior.
lya tamen fecūdi⁹ est. **H**inc quidā
deuot⁹ p̄ dicit. q. illud exercitiū est.
hoī simpliciter meli⁹ q. sūm dīnaz w
lūtatem sibi largitū est. non sūm p
priā electionem aut postulacōnem.
Quāe nemo debet aliqd de hīs sim
pliciter a deo petere nisi sub condicō
nē. inquit sūm sibi placet. et p̄t

¶ sine actiā at̄ itine
nō pūt. si negligunt
bona opari **¶**

nouerit expedire. **V**inū nāq. quod
senex cōfortat infansem necat. **S**ūt
alij qui naturaliter habent amīni
puritatem et quietem. p quā ad p̄tē
placōnem sunt apti. **Q**ui si totali
ter actionibus deputentur. detrimē
tum sustinebunt. **V**nde greg. dicit.
ubi sup̄at. q. quorūdam hominum
ita ocōse mentes sunt. ut si eos la
bor occupacōis excipiat. in ipsa o
peris inchoacōne succumbant. **Q**uā
tum etiam quies in cōtemplacōne
sit necessaria. ostendit. v. mora. di
cens. **R**unq̄ cōmōtū cōtemplacō
iungitur. nec preualet mens p̄tur
bata conspiciere ad quod vix tran
quilla valet inhiare. q. nec solis ra
dius cernitur. cum cōmōte nubes ce
li faciem obducunt. **N**ec turbatus
fons respicientis ymaginem red
dit. quā tranquillius propere osten
dit. q. quo eius vnda palpitat. eo
in se speciem similitudinis obsciāt.
Tanta ergo quies cōtemplare w
lenti necessaria est. ut non solū ali
os perturbare formidet aut ab ap
tis se preseruet litibus. p̄mo adhuc
illas occultas inmissiōes et cor
tumultuacōes. necesse est ut abici
at. quas vel lesa olim natura remi
niscitur. vel quas non lesa quasi de
nouo fabricat. vel quas antiqu⁹ ho
stis salutē nostre insidians crebro
dum cōtemplacōm intendere cupi
m⁹ aī cordis oculos repositat. **H**ec
q. imp̄fās rara sūt. plane p̄stat q.
p̄fectoꝝ aīm⁹ vix ad p̄tēplacōis cul
mē sufficiat. **P**ro maiori intellcū hu
uismateie ne nimis p̄tristetur ip̄fā.
est sciendū sūm sc̄m thō. ubi sup̄. q.

ad vitam contemplatiuam pertinet aliquid
dupliciter. Uno modo principaliter. Alio
dispositiue vel secundario. Principaliter
ad vitam contemplatiuam quidem pertinet con-
templatio diuinitatis: quae est finis totius
humane vite. **Unde** augustinus dicit primo de
trininitate: quod contemplatio dei promittit nobis ac-
tionum omnium finem. atque eterna perfectio
gaudiorum. **Quae** quidem in futura vita
erit perfecta: quam videbimus faciem ad faciem:
vnde et perfecti beatos faciet. **Nunc** autem
contemplatio diuinitatis competit no-
bis imperfecte: vnde per speculum et in enig-
mate: vnde per eam fit nobis quodam inchoa-
tio beatitudinis: quae hic incipit ut in fu-
turo terminetur. **Et** quoniam ista contem-
platio imperfecta sit respectu contemplatio-
nis perfectae: tamen excedit omnem contemplatio-
nem naturalem siue naturaliter acquisibi-
lem omnium philosophorum: quae nichilominus posue-
runt ultimam felicitatem hominis in contempla-
tione optimi intelligibilis. **Excedit**
etiam contemplationem aliorum viatorum: tamen
ratione modi contemplandi: tamen ratione rei con-
templatae: tamen ratione delectationis subse-
quentis. **Et** ista contemplatio paucis
datur: et valde pauci recipiunt quod ad eam
digni et apti habentur propter causas su-
perius dictas. **Secundo** modo aliquid pertinet
ad contemplationem dispositiue a preparati-
ue: quam scilicet quod humano studio cum com-
muni gratia disponit se iuxta consilium
sapientium: ad hoc ut aptus efficiatur ad
perfectam contemplationem. **Et** hoc modo qui-
libet homo bone voluntatis per pactam peni-
tenciam saltem communiter dici potest contem-
platiuus: si se ad interiora dederit pau-
latim se preparando ad eam. **Unde** quanto
propius accesserit: tanto verius hoc titulo
coram deo et angelis eius et cunctis bonis

hominibus decorari merebitur. **Neque** hoc vi-
le estimandum est: quod aliquando homini
conatur ad contemplationem est magis
meritorium quam ipsa contemplatio: sic gra-
titer exemplificatur de fide: quod nonnun-
quam velle credere sit magis meritorium
quam credere. **Hinc** richardus dicit in libro de
trininitate. Magni meriti esse putamus in hu-
ius exercitio multum studiosos fore: et
si non detur in idipsum quod intendimus per
voto perficere. **Cum** quali queso studio
quantomodo deus debeat illi inchoare
negotio: illi inchoare spectaculo: de quo
pendet saluator omnium summa beatitudo.
Sic etiam theodorus. ubi superius dicit in summa:
quod qui omnia quae facit refert ad quietem
contemplationis: iam ad contemplationem
pertinet ratione finis sui intentionis:
quae intentio sui finis dat speciem actui
moralis: sic philosophus dicit in primo ethicorum. **Et**
exemplificat ibidem de mechano et fure: vi-
delicet: quod ille qui mechano ut furatur
magis dicitur fur quam mechano. **Sic** et virtu-
tes morales ordinantur ad quietem con-
templationis: magis dicitur est con-
templatiuus quam actiuus. **Et** secundum hunc modum
contemplatio potest esse diuturna: sic et
ordo. **Unde** secundum summa: bonae vitae. **Oratio**
non meretur dici perfecta nisi fuerit rursus:
quod oratio est nuncius inter deum et hominem.
Rursus autem non debet redire usque re-
sponso. **Potest** ergo oratio non solum
continuari per multas horas aut dies:
primo per multas hebdomadas et men-
ses vel annos: donec longanimitate ex-
pectando mereatur exaudiri. **Sic** con-
templatio ista preparatoria per se formis du-
rare quidem potest usque ad finem vite: spem
anhelando. semper desiderando. semper se
disponendo. semper quod in se est faciendo.

suo tpe et mō fm q̄ possibile ē hūa
ne infirmitatē et tñ pueniēdi nūq̄
quibusdā datur facultas ad illā s̄b
limē visionē dīne veritatis in q̄ p̄fec
tio ei⁹ p̄sistit: donec irrēt p̄ felice mor
tē in gaudiū dñi sui. **H**inc bñs ter
hard⁹ dicit. Sūt multi qui tō vitā
tendunt ad p̄fectionē h̄ tam nūq̄
perueniūt. quib⁹ si pie p̄seueāuerūt:
statim cū de corpe exeūt. reddīt qd
in hac vita dispensatorie ē negatū.
Si quidē idē fessum studiū et iugis
conat⁹ p̄fāo iudicat. Sūt p̄tēa mltē
cause: q̄re domin⁹ de⁹ atiqñ nō se
ostēdit q̄busdā p̄tēplacis iux̄ de hīde
riū ipsoy. **P**̄tēa. ut apli⁹ desiderium
ipsū dilatione crescat: q̄ fm ḡg. de
sideria scā dilacōe crescūt. **S**c̄da. ut
alijs p̄sint adhuc ip̄fās: q̄ p̄ actōez
aliq̄ pl⁹ sūt p̄ aiab⁹ lucrādis viles
in ecclia q̄ p̄ p̄tēplacōem: q̄ si ad ma
num sp̄ grām inc̄ne dulcedis h̄rēt.
tediosi. efficerētur ad exteriorā. **T**er
cia ut ip̄s ecclia p̄tēplatiuis p̄sultatur:
ne in supbiā corruāt ⁊ alios despici
ant. **S**i ei bñs paul⁹ ap̄ls dixit si
bi datū stimulū carnis ne magnitu
do reuelacōnū ipsū extollēt. q̄s mo
do secur⁹ erit. **Q**uis nouit abissum
iudicioy dei. **E**t quib⁹ p̄tē q̄ non est
simile de p̄tēplacōe sicut de caritate:
q̄ caritas ē grā gratūfaciens: cōtē
placō vero grā gratis data. **C**ōstat
namq̄ q̄ qñ hō facit qd in se ē p̄ car
tate. tūc absq̄ omī dubietate dñs in
fundit eā gratis. ecclia sine magno co
natu hoīs tñmō p̄ bō voluntate: nō
autē ita ē de p̄tēplacōe cū sepius per
maximos labores homo faciēdo qd
i se ē. p̄paret se ad eā: nec tñ p̄ libitū

ob̄tineat qd tā studiose q̄sui. **R**ōhu
ius ē: q̄ grā gratificāis ē de nātū
te salutis. grā autē gratis data nō.
Pat⁹ ecclia q̄ hic claudicat illa simi
litudo de oculo corporali ad lumē so
lis et de oculo mētis ad lumē dīnuz:
quasi ideo sp̄ posset mēs nrā p̄tēpla
ri deū q̄uelleret: eo q̄ ip̄e p̄sentior sit
mentali oculo q̄ solis radius oculo
corporali: qd tñ quo ad p̄fectam cōtē
placōez non p̄tingit: eo q̄ nō sit. **S**p̄
in p̄tēte p̄tēplatiū. posse ad palatiū
frui radijs sup̄naturalib⁹ maxie di
uinis. **C**ui⁹ rō affigīt. q̄ dñs de⁹ est
ob̄iectū volūtariū cōtēplacōis: vñ qñ
vult se ostēdit vltra cōez grāz ⁊ qñ nō
vult tūc ecclia nō ostēdit. **N**ō ē at sic de
sole: vñ apte ac. **R**estat ḡ. cōtēplacō di
cēd. q̄ licz cōtēplacō illa p̄fctā nō pos
sit diu durare i sūmo actu suo q̄ ē at
tingē ad vniūformitatē dīne cōtēpla
cōis: tam q̄ntū ad āos act⁹ pōt diu
durare. **U**nde bñs greg⁹ dicit. q̄ in
suauitate cōtēplacōis intime nō diu
mens figit: q̄ ad semetipsaz ip̄a im
mensitate luminis reuērata reuo
catur. **Q**ui autē sint act⁹ illi in qui
b⁹ diuturna pōt esse cōtēplacō. est
sciend⁹: q̄ sunt act⁹ intellect⁹ q̄ sūt in
nrā p̄tēte ⁊ nobis cōnaturales: ⁊ di
sp̄ositiui ad p̄fectam cōtēplacōem
ut dñm est. **E**t vt hoc planius intel
ligatur. dicit sanct⁹ thōs vbi sup̄ra:
q̄ dupliciter attingim⁹ ad cognitio
nem veritatis. **U**no p̄ eā que ab āijs
accipim⁹. **E**t sic quantū ad ea que a
dō accipim⁹ nēcāria est oracō: quā
tum vero ad ea que ab hoīe accipi
m⁹ nēcāria ē locutio et audit⁹. **U**nde
maria que optimam partem elegit

sed et audiuit dñm loqñtem. Quā
tū ad ea q̄ p scripturā accipim⁹ ne-
cessaria est lectio. Alio mō puenim⁹
ad cognitiōem veritatis p ppiū stu-
diū: et quo ad hoc requirit meditatio
cōsideratio speculatio. Hec practicā
do. sic pcedim⁹. Primo oram⁹ dñm
ut nos adiuuare dignetur in hijs ad
que nrā naturalis industria nō suf-
ficiat: scz efficat nos pparem⁹ ad
supra pteplanda. Accipim⁹ deinde
p hēdāda aliqua ad hoc apta. viz
effctūs dños q̄ ad oēm creaturā. s̄m
illud rō. p̄ inuisibilia dei p ea que fa-
cta sūt intellcā pspiciuntur. Vel alti-
tudine p hēdāda dei sup salutē hūa-
ni generis: de qua aug⁹. dicit in lib
confes. Vel pfunditatē dñoy iudi-
ciōy vel bñficiōy vel retributiōy pec-
catoy vel p̄mia iustoy: aut alia q̄
cūq; de quib⁹ scriptura nos certifi-
cauit. Deinde occurrit in hijs difficul-
tas: et tunc cōuertim⁹ nos ad viros
doctos: ut informēt nos ne a via ve-
ritatis aberrēm⁹. Tandē per ppiū
studiū assuefaci⁹ nos. hec cotidie me-
ditādo. cōsiderādo. speculādo: do-
nec apti fiam⁹ ad sublimē istā ī di-
uino lumine cōteplāda. Ecce hoc
modo cōteplacō ista pparatoia p̄
eē diuturna: s̄c in multis sās glo-
sa hēm⁹ exempla. Sūt demiq; alia
que indirecte iuuāt ad cōteplacōem:
scz virtutes morales q̄ impediūt ve-
hēmētā passionū. et sedāt exteriorū
occupationū tumult⁹: et reddūt ani-
mū quietū. pacē et mūdiciā causan-
do in ipsa aīa. Et hoc p̄cipue faciūt
castitas et mitas. Vñ et hec ī de-
uoto illo p̄mno bē virginis ponun-

tur. Ave maris stella. Virgo sin-
gularis int̄ ones m̄tis: nos culpis
solutos. m̄tes fac et castos. Si di-
cerem⁹. Singularit̄ hijs indigem⁹:
si ihm videre cupim⁹. Luxuria enim
racōem dep̄mit et ira p̄turbat: vnde
cū talib⁹ non p̄t aliq̄ subtilis specu-
lacō veritatis stare. Alie etiā passio-
nes suo mō p̄teplationē impediūt:
s̄ non tātū quāntū iste. Et sic p̄t: q̄li-
ter virtutes morales q̄ eēncialiter
p̄tinent ad vitā actiuā: dispositiue
etiā p̄tinent ad vitā p̄teplatiuā.
Hoc est q̄ p̄ hō. dicit in li. de sūmo
bono: q̄ scz in actiua vitā p̄t per
exercitiū boni operis aīa exhauri-
enda sūt vicia: ut in cōteplatiua iā
pura mentis acie ad cōteplādū
dei quisq; p̄tāseat. Sūt demiq;
hic auisandi noui lectores de dupli-
ci vitā actiua: ne turtent in sancto-
rū p̄m̄dictis: q̄ aliqui eaz suadēt sū-
mo studio āplectendā. aliqui fugien-
dā. Vñ mō d̄: illa vitā actiua q̄ n̄
sine labore corporaliū viriū se agit et
agitāt passioēs et inclinationes
malas edomet: et ad virtutes p̄ctas
cōscendat. Hoc fit ieiunādo. vigilā-
do. laborādo. elemosias tribuendo.
p̄ctis resistēdo: infirmis seruiendo.
tristib⁹ cōsolatiōem impēdēdo. igna-
ros docēdo: graues et distortos in
morib⁹ element̄ portādo. cū similib⁹
Et ad istā vitā tota simul nos scrip-
tura sacra hortat. Allegat p̄ hō cōi-
ter. q̄ etiāz bēa virgo maria dum ī
sūma p̄teplatione fuerit. s̄ in p̄cepti-
one filij dei: nichilomin⁹ stas se ad
h̄mōi actiuā vitā hūiliter deposuit:
visitādo elizabet̄ et ei obsequi s̄s-

ministravit. Ex quo trahit qd nedū
impfā h ecia pfecti hmoi exercitijs
intēdere debēt qū hoc caritas requi
rit ecia cōtemplacōne intēmissa. **V**9
figura pcessit in scala iacob. fm gg.
et alios in qua āgeli dēscēdāt per
q8 figtur vita actiuaret ecia ascēde
bāt p quod signat vita cōtemplatiua.
Alio mō dicit actiua vita q cōsistit
in cura tpalium cui cōmunitē secula
ris honor ē annex. **T**alis vita sua
detur a sanctis fugiēda eo q sit in
secura et piculosa maxime si hz an
nexā curā aīarum. **U**n aug. 9. w.
cat eā sarcinā graue. gre g. lippam.
dñs in euāgelio turbulētā. **p**h d.
seruā. **r**ich. inqētā et laboriosā.
Et q tñ est nēcāria in ecia dei q.
uis difficilime pcticabilis sit. iō nō
est simpliciter abiciēda si legitime i.
ponat. ut aug. 9. dicit. **E**tia est illis
tñmōdo imponenda qui iaz nō hnt
vsum pfectum actiue vite. et eciam
vsum diuturne cōtemplacōis. ita ut nō
faciliter possint impediri in ea p ob
latos hōres qui affectum maculāe
solent. et p curā rei familiaris que
ppter sui multiformitatem intellect
tum obscurare vel excecāe dī. fm pa
tolam saluatoris de semināte inter
spinas. **T**āta siquidē fm gre g. ē dif
ficultas in cura domestica. ut vix si
ne culpa vel ab ipsis agitur. qui cul
pam qualiter declinare debeat sciūt.
Que eciam pē mortē grauat. si ad
huc in vita positus minime fuerit in
morte relaxata. **N**ec igit vita plus
impedit cōtemplacōem q pmouet. q
uis ^{beate} administrata nōnunq merea
tur alio respectu magnū ei pftm.

Ex predictis iam satis patet. sic ec
am testatur sanctus thōs. 22. q. 180.
q ordine quodaz quatuor ad vitaz
cōtemplatiuā ptiuent. **P**rimo qdēz
virtutes morales. **S**ecūdo at alij ac
t9 ppter cōtemplacōez. **T**ercō cōtemplacō
dīnoz effectiui. **Q**uō ipa pteplatio
dīne veritatis. **Q**uo ad qrtū viz
q studio pcticē ad ipsaz pteplacōne
pfigat ē breuē adutend. q sicut in
actionib9 extrinsecis videmus. pl9 va
let vsum exps artis q ars que sui
vsum nō hēt. ut ait cicerō. sic ī spīri
tualib9 similē ymaginādū est. **E**t
sicut pl9 in vna septimana pficit q8
qui manū ad op9 pmit qh p inte
grū annū de aliqua arte relacōnes
audiret vel faceret. sic omia que dic
ta sunt de cōtemplacōne citi9 et vti
li9 nobis pueniunt. si sanctorum pa
trum imitatores efficaciter eē stu
deamus. **A**uisarunt enim nos co
piose sua doctrina et exemplo. qne
mo ad grāciam cōtemplacōis et
cordis puritatem peruenit per solā
lectionem aut nudam scientiam. h
oportz qmōre rusticorum ante q se
men verbi dīuini mittatur. glebam
anīme nrē scindam9 romere euāge
lico. i. cruce dominica. ipsamq pur
gem9. simemus. irrigem9. et quoti
die extolamus per sacram oracōne.
compunctionē. lacrimarū effusionē.
gemituosā deploracōem tante im
pfectionis nrē. q neq ad vnū neq
ad aliud valui9 et valem9. **H**is
quoq adiungēda sūt opa bonā. ite
rūq qntum licet et humana fragi
litas permittit. recurrēdum ad in
teriora. donec dulce scere incipiat.

verbū ipsū et fructū ferre spirituales.
Huiusmodi exemplū bñ maria mag-
dalena p̄buit: que p̄mū cōpuncta
de p̄cis acrit̄ doluit: deinde publice
penitēdo lacrimas fudit: postea ope-
ra bō exercuit: et in breui sic p̄fecit.
q̄ audire meruit maria optimā p̄-
tem elegit. **C**ōstat namq; q̄ p̄ tunc
ad nullū gradū p̄fectōis attigēat
q̄n̄ eciam n̄ longe p̄ in fide vacilla-
uerat: s; q̄ se efficit ad suauitatē
dñi eloquiū p̄parauit et applicauit
alijs postpositis: idō dñs dixit q̄ op-
timāz p̄tem elegiss; . **S**imilit̄ nos
deo iuuante si uolum; facere possu-
m; quando tot p̄ctores s; conuſos
id potuisse nō in se sed in domino cer-
nim; . **N**ullū ergo p̄ctōrū multitudine
nullū sui p̄p̄i t̄cāta imp̄f̄o: nullum
l̄arum ip̄itia ab hac optima p̄te re-
tardet. **A**ccedat hūilis r̄cognitio: ac-
cedat pia fiducia: et domin; p̄pe erit
ōmib; inq̄rentib; eū. **I**p̄e clemēs ad i-
dulgend; ip̄e bon; ad suscipiend; ip̄e
potens ad iuuand; ip̄e sapiēs ad il-
luminand; ip̄e par; ad inflamman-
duz. **E**t q̄q; multa sint exercitia in
vtriusq; testam̄ti serie p̄scripta: ta-
mē p̄ dominicā oracōez et alia que
domin; met euāgelizare dignus est
que sp̄ p̄matū tenet. ip̄i psalmi da-
uid. vidētur apti eē valde ad p̄posi-
tū dñe p̄templatiōis paulatī obti-
nendū. **I**dcirco in eisdem dñm ē. **S**a-
crificiū laudis hōrificabit me: et illic
iter q̄ ostendat illi salutare dei. **Q**uod
exponens bñs greg; dicit. **Q**uā psal-
mos deuota mente decātam; tunc
dñō iter ad cor nr̄m p̄param; . **V**erū
qm̄ aliqua difficilia nouit̄ quer; in-

eis p̄tinentēdo sc̄i p̄res quasi plani-
orem viam ostendē volentes alios
libros facilimos p̄posuerūt: quibus
tenera infantia adhuc alac̄. donec
ad solidiorē cibū pleni; qualescat.
Inuenit̄ em̄ deuot; **bñ aug;** lib; qui
d; p̄fessionū in duodecī libris p̄cia-
les diuisus: in quib; dare oñdit q̄
ordine in sp̄u p̄fecerat. **I**te liber so-
loq̄orū ip̄i qui incipit **A**gnoscam
te dñe sup̄ mel dulcis. **I**te libell; ad
ih̄m: qui incipit. verbū est michi. to-
tus celic; et igit; . **E**t alij plures.
Similit̄ bñ anselmi. et bernh̄. tra-
ctat; et oracōes plurime. multū ad
cōtemplatiōem p̄ficiē: sp̄eali; plan-
ct; bñ bernh̄. q̄ incipit. **A**ue meū sa-
lutare. **E**t iubil; eiusdē. qui incipit.
Dulcis ih̄u memoria. **I**te bōuētura
artore crucifixi edidit. et itinerariū
mentis in dñū cū alijs duob; quorū
vn; puū bonum. ali; breuiloqui-
um. **E**t aliorū p̄m̄ opa deuota plu-
ra h̄ntur: ad hoc idē deseruiētia.
In quib; omib; hoc p̄cipue est obser-
uādum qd̄ iam dictū est. q̄ nō suffi-
cit lectio sine vnctiōe: noticiā sū ex-
ercitō: neq; inchoacō sine p̄sumatio-
ne. **H**ec pauca de ipsa cōtemplatiōe
hic ānotasse sufficiat. tāq̄ hūc sepe
dicte caritati cherubice accommodatū
qua plenitudo sc̄e p̄phenditur. **Q**ui
pleni; de hac infōri cupit. legat ori-
ginalia sup̄ allegata: et q̄ min; de-
bite hic iuenerit extēcta. corrigē dig-
netur: qm̄ ut atē p̄testat; sū. om̄ino
de ignotis loqr; et idcirco emēdatore
op; h̄eo. **R**edeūdo igit; ad p̄ncipale
p̄positū iterū dico: q̄ nō i p̄teplatiōē
grad; iste octauus à cherubica ista

caritas consistat essentialiter. Alioquin nemo ipsam habere posset si ne gratia contemplationis: quod si est dicendum. Sed consistit in maiori dilectione dei et proximi: proportionabiliter loquendo ultra supradictos septem gradus. et infra nonum immediate sequentem: ut etiam supra dictum est.

De caritate seraphica. Cap.

Seraphica caritas sic dici potest: quod per eam mereatur homo quod ipsam habuerit assu in choris seraphyn: quod est nonus in ascendendo atque supremus. et tercius tercię ierarchie. Cui corripit tercius gradus caritatis perfecte iuxta assignationem super positam. Ipse est nonus et ultimus totius novenarie distinctionis: secundum quod placuisse dici potest. quod nonus gradus leuat ad nonum choris id est supremum. ultra quem non est alius viatoris sublimior ascensus: sola uirgine gloriosa dei genitrice maria excepta. quod est super omnes choros eleuata. De hoc gradu sic dicit beatus gregorius. Sunt nonnulli qui superne contemplationis facibus accensi: in solo conditoris sui desiderio anhelant. Nil iam in hoc mundo cupiunt: solo eternitatis amore pascunt. Tercia quique abiciunt: cuncta temporalia mente transcendunt. Amant et ardent: atque in ipso suo ardore requiescunt. Amando ardent: loquendo et alios accedunt. Et quos ubi tangunt: ardenter persequuntur in dei amorem faciunt. Quid ergo istos non seraphyn dixerit: quorum cor in igne consumitur lucet et urit. Quia et mentium oculos ad superna illuminant: et pungendo in fletibus vicioz rubiginem purgant. Qui ergo ad amorem sui conditoris ita inflammati sunt: quod non

inter seraphyn numerum. sue sorte vocacionis acceperunt. Et beatus mechtildis dicit sibi diuinitus reuelatum. quod qui deum toto corde ac mente diligunt. et in igni eterno qui deus est se totos immittunt. eique similes facti non iam suo sed diuino amore ut dilecti sunt diligunt. omnia in deum et propter deum diligunt. inimicos ut amicos intuentur. quos ab amore dei nichil ualet separare. primo nec impedire quod quod plus inimici in eos insurgunt eo maiore ualidius conualescunt. feliciter in seipsis ardentes et alios accendentes. ita ut si possent omnes homines in dei facere amore perfectos. aliorum vicia et peccata ut propria deslentes quia solius dei gloriam et non suam omnino diligunt et requirunt. Isti in nono gradu cum seraphyn inter quos et deum nulli sunt alij spiritus domino appropinquabunt. Hic notandum quod beatus augustinus. in viii libro confessionum volens hanc sublimissimam gratiam contemplando inquirere. scalam quandam erigit. paulatim ascendendo: et tandem concludit dicens. Sileat carnis tumultus. fileant fantasie terre aquarum aeris. fileant poli: et ipsa sibi anima fileat. et transeat se non cogitando se: fileant sompnia et imaginarie reuelationes. omnis lingua et omne signum et quicquid transeundo sit. Hic dictis si iam taceant quoniam exeperunt aurem in eum. qui fecit ea: et loquatur ipse solus non per ea sed per seipsum: ut audiamus verbum eius non per linguam carnis. nec per vocem angelorum. neque per sonitum nubis

neq; p enigma similitudinis: si ipsum
i hijs que amam? ipsum sine hijs au-
diam? sicut nunc extendim? nos a ta-
pida cogitatione attingim? eternam
sapientia sup omnia manente? si ptinu-
etur hoc a subtrahatur alie visiones
longe impatis geneis a hec vna ra-
piat a absorbeat et recodat in intei-
ora gaudia spectatores suum? tal
sit eterna vita quale fuit hoc moni-
tu intelligentie cui suspirauim? non
ne hoc est intra in gaudiu dni tui?
Ex q sequitur. q sicut sup dcm est. ge-
d? iste respam habz ad deu nude et
sincerissime. cui ia nichil satis e do-
nec attingat ad vniformitate? sine
contemplationis: qd est sumu in contem-
platione. sicut dpo? dicit. Et hoc fit htho-
qn appetit? intellectiu? tota hie i diui-
na tendit. ptermissis hijs in q incli-
nat appetit? sensitiu? ubi suma est
superiordq; dilectio. ac indicibilis
delectatio. **U**n bñs paul? ap ls dicit
se raptu no solum ad terciu celu qd
ptinet ad contemplationem intellectualem: si
etiam in paradisu qd ptinet ad affectu a
delectatione pntem. Et qz pl? est deuz
dilige q scire: ideo hec seraphica ca-
ritas denominationez accepit poti? a
feruore q a fulgore. **H**oc e poti? ab
amore feruido q ab intelligentia per-
spicua: qz uis tu no min? ymo plus
et lympidius videat a intelligat q
cherubica q a plenitudine sate nomi-
accepit. Et breuif si pfationez huius
gdus scire volumus. oes gdus sup
dictos attedamus: qz quicqd e in il-
lis disper sum. hoc i isto est collectie.
et loge sublimi? q ad onem modu: a
adhuc ad apli? qd p digni? est oibz
se.

illis: sicut moneta valens decē nū-
mos vsuales cū sit vna: melior tamē
est nouē nummis vsualib? a digni-
or ppter vnitatē. Et notā dū sicut se-
raphyn quāto vicin? claritate? dei
aspiciunt tāto manifesti? que i cre-
atura fiūt penetrabili? vidēt? sic etiā
iste grad? a isti viri seraphici qui i
hoc gradu sunt pstituti. quāto incir-
cūscriptū lumē clari? intuent? tanto
etiā limpidi? vidēt et valent omia q
in inferiorib? gradib? continent. Ne
autē supflua videātur alicui hec om-
nia q sancti distincti loquūtur. per
hos nouē grad? caritatis in quibus
semp eadē replicātur. viz q maior
dilectio dei a primi fm debita ppor-
tionem augeat et pstituat gradu sup-
gredum vsq; ad nonū: ideo ponendū est
familiaē exemplū in reb? ad extra:
p qd clare hoc intelligi possit. **P**ona-
m? ergo ante oculos nrōs talentū
auri: deinde mentib? nouē viris vo-
lentib? illud ppare. **P**rim? pax vult
dare aut laborare p illo. **S**cōs pl?
Terci? apli? **Q**uartus adhuc ma-
gis sic de alijs vsq; ad nonū: et ta-
mē aux istud in cētuplum pl? valz:
qz oēs simul dare voluerūt. **E**cce de
hijs omibz veracit? dicere possum? qz
dissimile noticiā de auro huerunt a
p pñs etiā dissimilez amore. **I**llos
quoq; prudētiorez a racōnabiliorez
dicere nō dubitam? q aplius daē vo-
luerūt: et vltimū omibz anferimus.
Sic de sumo bono a infinito qd de?
est. ymaginari nō ē difficile: qd vti-
qz nobis tanq; adquisibile pponit?
p quo qui pl? fecerit vel dederit. dici-
mus q ille pl? diligit et sapienciōr

alijs existit. **P**ariformit de gradi-
bus contemplationis loquimur. Ecce hac ma-
ximam prophetiam. **O**is causa est potior ef-
fectu. dissimiliter intelligunt iuuenis
scolaris. competentes baculari et perit
magister. Et per patres dissimiliter ea utuntur:
et tamen una veritas est. **H**ic de quantum
veritate fidei. **P**onitur enim omnibus
christianis quod deus sit unus in essentia: et tri-
nus in personis. Et ut augustinus dicit nichil
aliud beatis spiritibus in celo ostendit
per essentiali gaudio suo: sed nobis in
enigmata illis reuelata facit. Unde
quod hic amplius perficit et accedit ad illam
claram visionem illi dicimus sanctio-
nem: licet eam ad plenum non apprehen-
dat sicut illi: quod hoc non est viatorum. **C**um
ergo isti seraphici viri christi accedant
omnibus alijs: non dubium quin cum
actos in scitatem precellant. **N**on tamen raci-
one visionis sed amoris. **A**lioquin apostolus
apte dicit. **P**ri. cor. 13. **S**i linguis
hominum loquar et angelorum: si habuero pro-
phetiam. et nouerim mysteria omnia: car-
itatem autem non habuero: nichil sum. **C**on-
templatio ergo quantum maioremque subli-
mis. et si signum sit altioris gradus: non
tamen est causa: ut sepius dictum est. **T**amen
quod communiter sancti patres coniectura-
liter per ut etiam nunc loquimur. superest
signa spiritualis perfecti per penes men-
suram sublimioris contemplationis:
ideo communiter contemplatiui dicuntur
perfecti et cetera. **S**i vero dominus alijs mo-
dis occultis electos suos vult perfici-
cere: hoc non cadit sub communi regu-
la. **M**aior ergo in contemplatione: con-
iecturaliter et regulariter loquendo. est
maior in caritate. **R**atio est: quod talis
est conformior spiritibus beatis et an-

gibus sanctis deus in patria iungitur
contemplantibus. **E**t regula est: quod
quanto exemplatum appropinquat
ad similitudinem sui exemplaris tan-
to est perfectius. **S**ecundum illud matthei. v. perfe-
ctus est omnis discipulus si fuerit sicut ma-
gister eius. **N**ullum ergo signum cui
deditur esse poterit maioris perfectionis
ipsa contemplatio secundum gradus suos. cum
beatus augustinus dicat. quod tota merces vi-
sio est: que hic inchoatur ut illic cum ip-
sa caritate perficiatur. **D**e hac super-
ferenda caritate et de hijs que ad eam
pertinent. qualiaque inter deum et sanctos
animarum secreta mysteria tractentur. me-
lius reor tractandum quam amplius aliq-
uidum: quoniam quidem nullus ea capere
preualeat nisi qui experitur: ut san-
cti dicunt. **Q**uia igitur de illis au-
dimus aut loquimur. totum insipidum est:
donec unctio doceat nos. **H**inc secundum
beatum bernardum: si querat aliquis quod hec
fiant: talis interroget gratiam non do-
ctrinam. desiderium non intellectum. ge-
nium orationis. non studium lectionis:
sponsum non magistrum. deum non homi-
nem. caliginem non claritatem: non lu-
cem. sed ignem totaliter inflammantem
et in deum excessiuis ardoribus ac-
unionibus. et ardentissimis affec-
tibus transferentem. **H**oc enim mys-
terium est secretissimum. et nemo no-
uit nisi qui accipit. nec accipit nisi qui de-
siderat: nec desiderat nisi quem ignis
spiritus sancti medullitus inflamat.
Hic igitur nichil potest natura. mo-
dicum valet industria: parum dandum est
inquisitioni et multum unctioni: pa-
rum dandum est lingue et plurimum
interne leticie: parum dandum est

vlt et scripto h totū dei dono. hoc ē
spūs sancto. parā ā nichil dādum est
creaturē. h totū creatrici essencie pū
et filio a spūscō. An aut aliq de vi
atoribz scis ad hūc seraphicū gđum
pfeceūt. diūse sūne et reuelacōes scō
rum inueniūt. Dicūt em quidam
scm iohem baptistā locū tenē lucife
ri ppē illd saluatoris testimoniū. In
ter natos mulierū nō surrexit ma
ior iohē baptista. Inuenit etiā qdā
visio bī aug⁹. in q certificatus fu
it bēn ieronimū p oīa parez eē iohi
baptiste. Sūt aliq q chor pīarcha
rū a pphaz ac reuerēdū senatū apo
stolorū seraphicis spiritibz infuerūt.
De ipz qz venerabilibz pūbz hēmi
tis olim in egypto et alijs locis cre
dūtur ad hāc supmā pfectiōez qdaz
puenisse. filii de qbusdā epis. abba
tibz. monachis. frīs. ppē aliq signa
dimitus oīsa. Que oīa qz sine picu
lo nesciūtur deo relinqūda sūt. Hoc
nrū est. ut ad pīa plāgenda redea
m⁹ ac sūmis sūma discutienda reli
qūmus. Bū est oībz illis q aulā sup
ne glorie intrauerūt. qāiqz etiā gra
du phstant. Demū ne qz putet scōs
viros fragili carne adhuc restitos
in hac arce spūalis theorie semper
posse phstere. ideo būs greg⁹. x. mō.
dicūt. quē admodū se hateāt alīnati
pcedēdo. nūc agendo nūc pteplando.
Hic ergo. Nōnulla bō sūt. ad q inde
fessi phstīm⁹ et rur sū nōnulla sunt
a quibz cotidie deficientes labimur.
atqz ad hec magnis conatibz p inc
ualla tpm refōrmur. In actiua ete
nim vita sū defectu mens figit. a cō
teplacia aut infirmitatis sue pōdē

vita
vita lassat. Vadūt ergo a redeunt
scī. qz aliqñ oblatā grām actiue vi
te vias deserūt. ac p pteplacōis acie
ad supna se suspendūt. S³ qz diu
phstē in pteplacōe minime suffici
unt. iterū se ad opacōem fundunt.
ut in hijs q sibi iuxta sūt se exercē
do refoueāt. et sup se surgē iterū cō
teplando qualescūt. S³ dū hec ea
de pteplatio more debito p tpm in
terualla repetit. indefinēt pauldu
bio m ei⁹ soliditate phstīt. qz a si infir
mitatis sue pōdē supata mens de
ficiat. hāc tū iterū cōtinuis conatibz
repata pprehendit. nec stabilitate
suā in ea pdidisse dicēda est. a q et
si semp deficit hanc et cū piderit sp
inquit. **H**inc būs bēn h. sup cāti
ca dicūt. Ex bonis opibz recipit cōso
lacōez mens assueta quietis. qciens
sibi lux ut assolet cōtemplacōis sub
trahit. Quis em non dico cōtinue h
vel diu dum in hoc corpe manet lūi
ne pteplacōis fruat⁹. At qciens cor
ruit a vita pteplacia totiēns i ac
tiuā se recipit. inde mīmū cāq ex vi
cino familiaris reditura indispūq
niā sūt inuicē cōtuternales. et cōhi
tant hee due piter. Est quippe soror
marie martha. Neqz em a pte
placōis lūme cadit. patit tam nul
laten⁹ se incidē tēbras pīi seu igna
uā ocij. sane in lūme bone opatiōis
se retinēs. Nulla ergo vnq serui
dei inueniat nō dico dies. h nec hoā
misi vel in exercicij labore vel pficiē
di studio. vel in expientie dulcedie.
vel fruēdi gaudio. De temp⁹ tēpus
habz. vel in vno vel in alio. a multa
sūt merēdi grāa. **I**nterū quantum

dñs dederit cū beato aug⁹. de verbis
dñi. ad ipsū āhelem clamem⁹ suspiē
m⁹orem⁹. et dicam⁹. **O** dñe tu pmi
fisti michi oīa bō si amē te. **D**a te so
lū et sufficit m⁹. q̄es indeficiēs. exul
tāō. torēs voluptatis dīne. leticie
flumē. acq̄ri potes. estīari nō potes.
Tu es celestis festiuitas. gaudiū
sine fine. etnitas sū late. serenitas
sū nute. **O** pulchra et decora ātas.
q̄ pulchriorē habes p̄dico rē. **H**omo
itaq; in illa ātate celesti iherlm sine
ullo defectu fruet⁹ deo. ex q̄ bono eit
bon⁹. viuet sine vlla egestate. Ita sē
p viuet. q̄ nec mori valeat. **C**ib⁹ ip
se erit ne esuriat. pot⁹ ne siciat. vita
ne illū senect⁹ dissoluat. null⁹ inter
sec⁹ morib⁹ null⁹ met⁹ erit extrāsec⁹.
Sūma in carne samitas. in aīa tō
trāq̄llitas. **N**ichil oīo triste. nil erit ī
amē letū. gaudiū verū ppetualit⁹ ex
deo. **I**bi pfcē flagrabit caritas. ex bo
no corde et pscia pura. **N**ulla cōsur
get ibi malicia. nulla carnis mise
ria. nulla iā peccādi volūtas. nec de
linquēdi ptās. s; totū in leticia totū
in exultatōe possidebūt hoīes āgelis
sociati. vbi certa leticia. req̄es secuā.
pax vera. iocūditas infinita. **I**n qua
gloria qd semel adipiscit⁹ sp tenetur.
nichil gloriosi⁹. nil veri⁹. nil illa habun
dancia copiosi⁹. **O** tāte pulchritudi
nis visio. q̄ xps est et tāto amoe di
gnissima. **Q**uicqd vis cogita. q̄cqd
vis exopta. q̄cqd vis desidera. si es
set pprehēibile desinēt eē laudabile.
Tū desidera. tū conare. cupiditatez
tuā extēde. sinū dilata. totū qd pote
ris fac q̄ totū implebit. **F**elix cuius
desideriū cordis in pspcū dñi est sem

p̄q̄ interi⁹ delcācōne dextre dñi se
dula cogitatōe reuoluit. **Q**d enim
illi cordi graue poterit videri. q̄ sem
p mente tractat. q̄ nō sunt cōdigne
passiones hui⁹ t̄pis ad futurā glo
riam. **Q**d p̄cupiscē poterit in hoc secu
lo nequāciū ocul⁹ semp videt bona
dñi in terra viuēcium. semp vidz eē
na p̄mia. **R**euerā ill⁹ verū et solum
ē gaudiū qd non de creatura sed de
creatore p̄cipit. cui p̄pata omīs alia
iocūditas meror est. omīs alia sua
uitas dolor ē. **O**e dulce amari. **O**is
decor sed⁹. oē postremo qd cūq; ali⁹
qd delcāri possit molestū est. **F**elix
cor qd deum et gloriā scōz frequēter
videre studet. s; quidē felici⁹ si inten
dat desiderati⁹ in ipsū solū deum. a
quē misit ihm xpm. **H**oc purioris
acie mentis op⁹ est. et vehēntiori in
tentione ac potioribus meritis scita
tis. **T**unc siquidē cōsiderare poterit
quid sit de⁹ in mūdo. quid in infer
no. quid in hoīb⁹. quid in āgelis. a tū
de quid in semetipō. **E**st em̄ mundi
rektor et dñs et in omib⁹ creaturis
suis mirabilis. est inferni succesor
et omib⁹ reprobis terribilis. a in
tolerabilis. est hoīm liberator a ad
iutor et elās suis totus amabilis.
est angeloz sapor et decor ac ppetu
us glorificator. est sui p̄p̄ plen⁹ cō
prehensor ac pfectus amator. **A**l
pha et o p̄cipiū et finis omiū que
sunt fuerunt et que post futura sūt.
creator et conseruator. administē
tor et retributor. omib⁹ in cōmp̄hē
sibilis. inestīnabilis. ineffabilis. in
finitus. omnipotens. omniscies. inco
mutabilis. inuariabilis. increatus

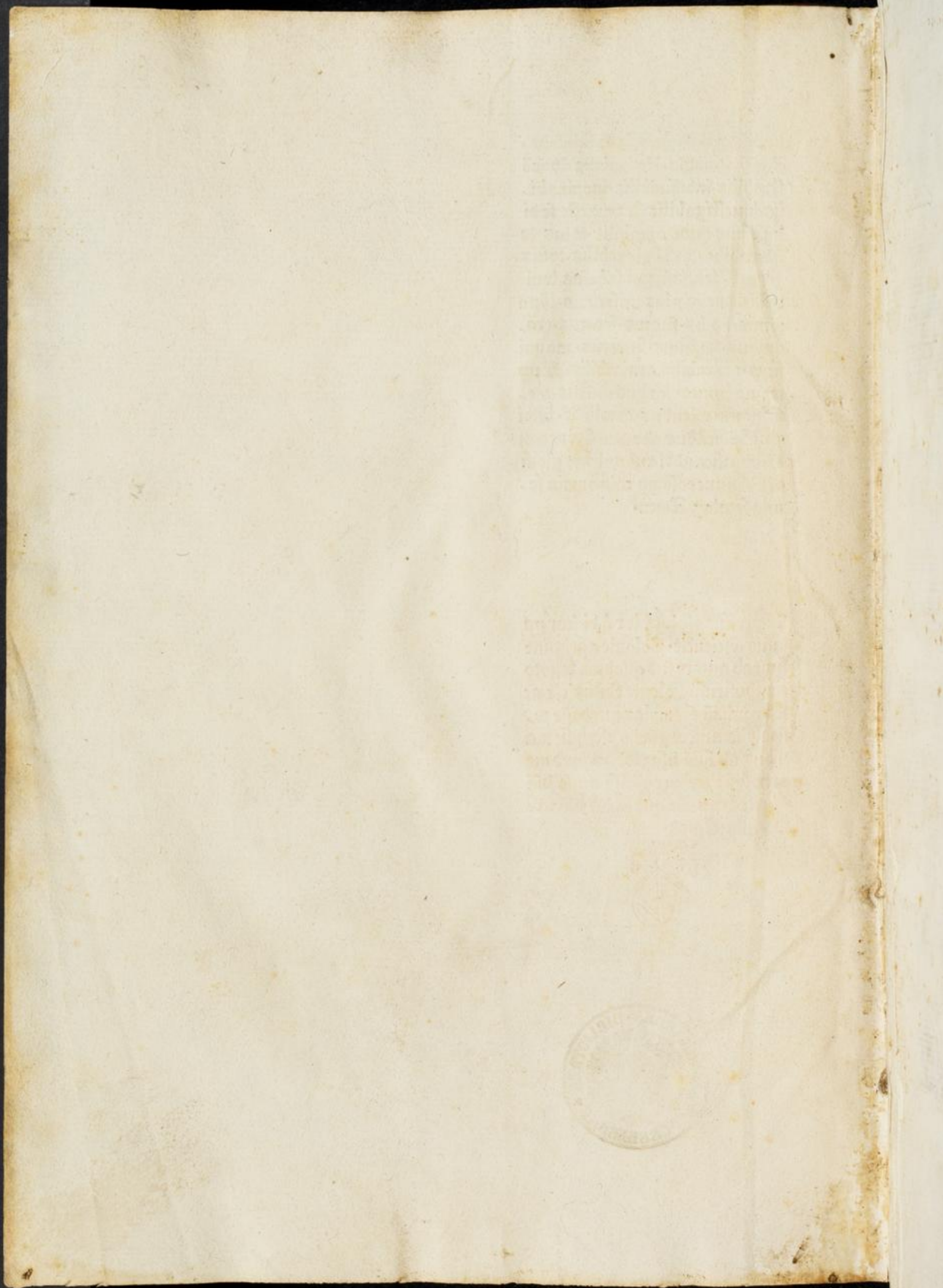
immensus. indeuicibilis. infallibilis.
circūscriptibilis. icminabilis. idemō-
strabilis. indiffimibilis. inopinabi-
lis. inuestigabilis. **S**z cunctis se di-
ligētibus totus amabilis. totus de-
siderabilis. tot⁹ āplexabilis. totus
pmp⁹. deliciosus. obsequosus. teni-
uol⁹. clemens. pius. misericors. lōga-
nimis. fidelis. suauis. securus. trā-
quillus. benignus. sincerus. magni-
ficus. exorabilis. amicabilis. **S**up
omnia bonus. largus. iustus. me-
tuendus. colendus. extollēd⁹. bñdi-
cend⁹. p̄dicand⁹. adorand⁹. ueneran-
d⁹. sanctificand⁹. laudand⁹ et gloifi-
cand⁹. nunc et semp et in omnia se-
cula seculor⁹. Amen.

Impressus est hic liber q̄ dicitur p̄
disus cōscience. Colonię agrippine
sicut ab autore suo quodam deuoto
carthusiensi. Colonię editus est ac
scdm primū exemplar quod ipse re-
uerēd⁹ auctor p̄prie p̄scripsit ma-
nibus ad finē vsqz deduct⁹ per me
arnoldū etherhuernē sub anno dñi
m. cccc. lxxv. De quo sic d⁹ bñdic⁹
in secula. Amen.

Handwritten Latin text in a cursive script, likely a library or ownership note.

Handwritten text at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side.

